

Ako nije drukčije naznačeno, svi su biblijski tekstovi navedeni iz prijevoda Kršćanske sadašnjosti.

Elen G. White

PATRIJARSI I PROROCI

ISBN 953-183-086-X

Predgovor

Izdavači objavljuju ovo djelo s uvjerenjem da ono rasvjetljuje predmet od velike važnosti i sveopćeg interesa, predmet za čijim rasvjetljavanjem treba čeznuti, da ono iznosi istinu koja je gotovo nepoznata ili uvelike zanemarena. Velika borba između istine i zablude, između svjetlosti i tame, između Božje sile i uzurpacije neprijatelja svake pravednosti, velik je prizor koji, sa sigurnošću možemo pretpostaviti, privlači pozornost svih svjetova. Da takav sukob, kao posljedica grijeha, postoji, da prolazi kroz različite stupnjeve razvitka i završava na način koji pridonosi slavi Božjoj i uzvisivanju njegovih vjernih sluga, sigurno je kao što je sigurno da je Biblija Božja objava čovjeku. Ova Riječ otkriva ključna obilježja ove borbe, sukoba koji obuhvaća otkupljenje svijeta. Postoje posebne epohe kad ova pitanja privlače neobično zanimanje, a razumijevanje naše povezanosti s njima postaje pitanje najveće značajnosti.

Takvo je sadašnje vrijeme, jer sve pokazuje da sa sigurnošću možemo gajiti nadu da se ova duga borba bliži svom kraju. Ipak, sada mnogi smatraju pričom onaj dio zapisa koji našem pogledu otkriva korake kojima je naš svijet postao upleten u ovo pitanje, a drugi su ga, izbjegavajući ekstremna gledišta, ipak skloni smatrati nevažnim i zastarjelim te se stoga prema njemu odnose nemarno.

Ali tko ne bi želio vidjeti tajne uzroke ove čudne izdaje, prosuditi njen duh, vidjeti posljedice i naučiti izbjeći njene rezultate? Ovo se djelo bavi ovakvim temama. Ono pobuđuje živo zanimanje za one dijelove Božje Riječi koji su najčešće zanemareni. Ono odijeva novim značenjem obećanja i proročanstva svetog Zapisa, opravdava Božje stavove u postupanju s pobunom i pokazuje prekrasnu Božju milost koja je omogućila put spasenja grješnom čovjeku. Povijest ovog djela vodi nas stoga u vrijeme kad su Božje namjere i planovi bili jasno prikazani izabranom narodu.

Premda se bavi tako uzvišenim temama, temama koje pokreću srce i bude najdublje emocije uma, stil je ovog djela razumljiv, a jezik jasan i izravan. Preporučujemo ovo djelo svima onima koji uživaju u proučavanju božanskog plana čovjekova otkupljenja i koji se zanimaju za odnos svoje duše i Kristovog pomirateljskog djela, i svim ostalima da i u njima probudi zanimanje za ova pitanja.

Žarka želja izdavača je da pomno čitanje ove knjige čitateljima donese blagoslove i dobro i da stope mnogih

usmjeri k novom životu.

Izdavači

Uvod

Ovo se djelo bavi temama iz biblijske povijesti, temama koje same po sebi nisu nove, a ovdje su ipak prikazane tako da imaju novi značaj, otkrivajući uzroke postupaka, prikazujući utjecaj nekih pokreta, rasvjetljujući neka obilježja koja samo Biblija ukratko spominje. Stoga ovi prizori imaju živost i važnost koja ostavlja trajan dojam. Biblijski zapisi su rasvjetljeni tako da se potpunije otkrije Božji karakter i namjere, da se razotkriju Sotonina lukavstva i način na koji će njegova vlast konačno biti srušena, da se istaknu slabosti čovjekovog srca i pokaže kako Božja milost osposobljuje čovjeka da pobijedi u bici protiv zla. Sve je ovo u skladu s onim što je Bog pokazao kao svoju namjeru pri otkrivanju istina svoje Riječi čovjeku. Posrednik kroz koga su ova otkrivenja dana je, kad se provjeri Pismom, jedna od metoda koje Bog još uvijek upotrebljuje da ljudskoj djeci usadi svoje pouke.

Premda sada nije kao što je bilo u početku, kad je čovjek u svojoj svetosti i nevinosti primao osobne pouke od svog Tvorca, čovjek ipak nije ostavljen bez božanskog Učitelja, kojeg je Bog dao u svom predstavniku, Duhu Svetome. Tako mi slušamo apostola Pavla kako objavljuje da je božanska "iluminacija" prednost Kristovih sljedbenika i da su oni "prosvijetljeni" time što su postali "dionici Duha Svetoga". Ivan također kaže: "A vas je pomazao Sveti, i svi imate znanje." (1 Iv 2,20) A Krist je obećao svojim učenicima, prije nego što ih je napustio, da će im poslati Svetog Duha kao Branitelja i vodiča koji će ih uputiti u svu istinu (Iv 14,16.26).

Apostol Pavao je, da bi pokazao kako se ovo obećanje ispunilo u Crkvi, u dvjema svojim poslanicama formalno izjavio da su neki darovi Duha dani Crkvi za njenu izgradnju i poduku do kraja vremena (1 Kor 12; Ef 4,8-13; Mt 28,20). Ali ni to nije sve; brojna jasna i izričita proročanstva objavljuju da će u posljednje dane doći do izlivanja Duha Svetoga te da će Crkva u vrijeme Kristova dolaska, u završnim iskustvima, imati "Isusovo svjedočanstvo", to jest Duh proroštva (Dj 2,17-20.39; 1 Kor 1,7; Otk 12,17; 19,10). U ovim činjenicama vidimo dokaz Božje brige i ljubavi za njegov narod, jer Crkvi, koja se suočava s opasnostima posljednjih dana, sigurno je potrebna nazočnost Duha Svetoga kao utješitelja, učitelja i vodiča, ne samo u njegovim uobičajenim već i neuobičajenim načinima djelovanja, zasigurno potrebna Crkvi više nego u prethodnim razdobljima njezina života.

Pismo ističe različite kanale kroz koje će Duh Sveti djelovati na srca i umove ljudi da rasvijetli njihovo

razumijevanje i vodi njihove korake. Među njima su bili snovi i viđenja. Bog je na ovaj način i dalje nastavio komunicirati sa svojom djecom. Evo i njegovog obećanja u vezi s tim: "Nade li se među vama prorok, u viđenju njemu ja se javljam, u snu njemu progovaram." (Brojevi 12,6) Ovim načinom Bileamu je preneseno nadnaravno znanje. Stoga on kaže: "Proročanstvo Bileama, sina Beorova, proročanstvo čovjeka pronicava pogleda, proročanstvo onoga koji riječi Božje sluša, koji poznaje mudrost Svevišnjega, koji vidi viđenja Svesilnoga, koji pada, i oči mu se otvaraju." (Br 24,15.16)

Stoga ispitivanje svjedočanstava Pisma u vezi sa sveobuhvatnošću kojom je Gospod odredio da se Duh očituje u Crkvi tijekom razdoblja ljudske probe postaje predmet velikog zanimanja.

Bog, nakon što je načinio plan spasenja, službom svog Sina i svetih anđela komunicira s ljudima preko ponora koji je grijeh načinio. On je ponekad govorio s njima licem u lice, kao u slučaju Mojsija, ali češće u viđenjima i snovima. Primjeri su takvog komuniciranja posvuda očiti u svetim zapisima u svim razdobljima. Henok, sedmi od Adama, gledao je unaprijed u duhu proroštva Drugi Kristov dolazak u slavi i sili i uzviknuo: "Pazite! Dolazi Gospodin sa svojim svetim Desettisućama..." (Jd 14) "... nego su ljudi govorili od Boga, potaknuti od Duha Svetog." (2 Pt 1,21) Ako ponekad izgleda da je djelovanje duha proroštva prestalo, dok duhovnost ljudi slabi, on je ipak obilježio sve velike krize u iskustvu Crkve i razdoblja koja su bila svjedoci smjena dispencija. Kad je došlo razdoblje obilježeno Kristovim utjelovljenjem, oca Ivana Krstitelja je ispunio Duh Sveti i on je prorokovao (Lk 1,67). Šimunu je otkriveno da neće vidjeti

smrti dok ne vidi Gospoda, a kad su ga Kristovi roditelji donijeli u Hram na obrezanje, Šimun je Duhom došao u Hram, uzeo ga u svoje ruke i blagoslovio dok je prorokovao o Njemu. Ana, proročica, dolazeći u istom trenutku, govorila je o Njemu svima koji su u Jeruzalemu tražili otkupljenje (Lk 2,26.36).

Prorok je sljedećim riječima objavio izlivanje Duha Svetoga što je trebalo pratiti Kristove sljedbenike u propovijedanju evanđelja: "Poslije ovoga izlit će Duha svoga na svako tijelo, i proricat će vaši sinovi i kćeri, vaši će stariji sanjati snove, a vaši mladići gledati viđenja. Čak će i na sluge i sluškinje izlit Duha svojeg u dane one. Pokazat će znamenja na nebu i zemlji, krv i oganj i stupove dima. Sunce će se prometnut u tminu, a mjesec u krv, prije nego svane Jahvin dan, velik i strašan." (1 Pt 3,1-4) Petar je, na Dan duhova, citirao ovo proročanstvo kao objašnjenje predivnog prizora koji se tada zbilo. Raskoljeni jezici, poput vatrenih, spustili su se na svakog učenika. Oni su bili ispunjeni Duhom Svetim i govorili različitim jezicima. A kad su ih rugači optužili da su pili vina, Petar je odgovorio: "Ovi ljudi nisu pijani, kako vi to zamišljate - ta istom je treći sat dana - već se ovim ostvaruje proročanstvo proroka Joela." Onda je on citirao ovo proročanstvo onako kako ga nalazimo u Knjizi proroka Joela, samo što je on umjesto izraza "u dane one" upotrijebio "u posljednje vrijeme", tako da ono glasi: "U posljednje će vrijeme - veli Gospodin - izliti od svoga Duha na svako ljudsko biće."

Očito da se tog dana počeo ispunjavati onaj dio proročanstva koji se odnosi na izlivanje Duha Svetoga, jer nije bilo staraca koji su snivali snove, ni mladića i djevojaka koji su imali viđenja i prorokovali. Tada se nisu pojavila znamenja od krvi, vatre i stupovi dima, sunce nije pomrčalo, a mjesec se nije pretvorio u krv, a ipak je ono što je tada bilo viđeno bilo ispunjenje Joelova proročanstva. Isto je tako očito da jedno očitovanje nije iscrpilo ovaj dio proročanstva koji se odnosi na izlivanje Duha, jer proročanstvo pokriva cijelo razdoblje od onog vremena do dolaska velikog Dana Gospodnjeg.

Ali Dan duhova nije bio ispunjenje samo Joelovog već i drugih proročanstava. Njime su ispunjene same Kristove riječi. On je u svom posljednjem govoru svojim učenicima prije raspeća rekao: "Ja ću moliti Oca, i dat će vam drugog Branitelja koji će ostati s vama zauvijek: Duha istine." (Iv 14,16.17) "A Branitelj, Duh Sveti, kojega će Otac poslati zbog mene, naučit će vas sve i sjetiti vas svega što vam rekoh." (26. redak) "A kad dođe on, Duh Istine, uvest će vas u svu istinu. On neće govoriti sam od sebe, već će govoriti što čuje i objavit će vam buduće." (16,13) A nakon što je Krist ustao iz mrtvih On je rekao učenicima: "Evo, ja ću poslati na vas ono što je Otac moj obećao. A vi ostanite u gradu dok se ne obučete u silu odozgo!" (Lk 24,49)

Na Dan duhova učenici su bili obdareni silom odozgo. Međutim, Isusovo se obećanje, kao ni Joelovo, nije ograničavalo samo na ovu prigodu. On im je dao isto obećanje u drugom obliku uvjeravajući ih da će uvijek

biti s njima, do svršetka svijeta (Mt 28,20). Marko nam kaže na koji način i u kojem smislu je Gospod trebao biti s njima. On kaže: "A oni odoše i počеше propovijedati svuda. Gospodin je s njima djelovao i potvrđivao Riječ čudesima što su je pratila." (Mk 16,20) A Petar je, na Dan duhova, posvjedočio u vezi s neprekidnim djelovanjem Duha kojem su oni bili svjedoci. Kad su se obraćeni Židovi obratili apostolima riječima: "Što da činimo?" Petar je odgovorio: "Obratite se ... Neka se svaki od vas krsti u ime Isusa Krista za oprostjenje grijeha; tako ćete primiti dar - Duha Svetoga." (Dj 2,37-39) Ovo svakako omogućuje djelovanje Duha Svetoga u Crkvi, čak i posebna očitovanja, u svim budućim vremenima, sve dok milost poziva ljude da prihvate Kristovu ljubav koja oprašta.

Dvadeset osam godina kasnije Pavao je u svom pismu Korinćanima pred tu crkvu iznio formalan dokaz o ovom pitanju. On kaže (1 Kor 12,1): "Što se, braćo, tiče duhovnih darova, ne bih htio da ostanete u neznanju." On je to smatrao tako važnim da su kršćanske crkve trebale razumjeti ovaj predmet. Nakon što je izjavio da Duh, premda je jedan, djeluje raznoliko, i objašnjavajući koja su to raznovrsna djelovanja, on spominje sliku ljudskog tijela, s njegovim raznovrsnim dijelovima, da pokaže kako se Crkva sastoji od različitih službi i darova. I kao što tijelo ima različite dijelove, od kojih svaki ispunjava svoju naročitu službu, i svi rade zajedno s jednim ciljem da bi stvorili jedinstvenu cjelinu, tako je i Duh trebao djelovati kroz različite kanale u Crkvi da bi stvorio savršeno religiozno tijelo. Pavao onda nastavlja ovim riječima: "I jedne je Bog postavio Crkvi: prvo za apostole, drugo za proroke, treće za učitelje;

zatim je dao dar čudesa, onda dar ozdravljanja, dar pružanja pomoći, dar upravljanja, dar različitih jezika."

Izjava da je Bog neke u Crkvi postavio podrazumijeva ne samo da je otvoren put za pojavu darova ako okolnosti budu povoljne. To zapravo znači da su oni trebali biti trajni dijelovi istinskog ustroja Crkve, i ako oni aktivno ne djeluju, Crkva će postati kao ljudsko tijelo, od kojeg su neki dijelovi, slučajno ili zbog bolesti, postali bespomoćni ili osakaćeni. Jednom kad su dani Crkvi ti darovi moraju ostati u njoj dok ih se formalno ne ukloni. Ali nema zapisa da su oni ikada bili povučeni.

Isti apostol pet godina kasnije piše Efežanima u vezi s istim darovima, jasno opisujući njihovu svrhu i time neizravno pokazujući da oni moraju ostati sve dok se ta svrha ne ostvari. On kaže (Ef 4,8.11-13): "Zato se veli: 'Uzlazeći u visinu odvede zarobljenike; dade ljudima darove'... On dade jedne kao apostole, druge kao proroke, jedne kao evanđeliste, druge kao pastire i učitelje, da pripravi svete za djelo službe, za izgradnju Kristova Tijela, dok svi zajedno ne dođemo k spoznaji Sina Božjega, k savršenom čovjeku, k mjeri punine veličine Kristove."

Crkva u apostolsko doba nije postigla stanje jedinstva o kojem se ovdje razmišlja, a uskoro ju je nakon tog doba mrak velikog duhovnog otpada počeo zasjenjivati, te tijekom tog otpada ova punina veličine Kristove i jedinstvo u vjeri nije dosegnuto, niti će biti dosegnuto dok poruka milosti ne okupi iz svakog plemena, svakog društvenog sloja, svake grješne organizacije narod koji je prihvatio cijelo evanđelje, koji čeka dolazak Sina Čovječjeg. I doista, ako je Crkva ikada u svom iskustvu trebala koristiti sva oruđa namijenjena njenoj utjesi i vodstvu, ohrabrenju i zaštiti, to će biti usred opasnosti posljednjih dana, kad će sile zla, dobro usavršene iskustvom i obukom za svoj opaki posao, svojim remekdjelom prijevare, varati ako je moguće i izabrane. Stoga su posebna proročanstva o izlivanju Duha u korist Crkve u posljednjim danima došla u prikladnom trenutku.

Meduutim, u literaturi kršćanskog svijeta obično se tvrdi da su darovi Duha samo za apostolsko doba, da su oni bili dani samo za širenje evanđelja; i jednom kad se evanđelje proširilo, darovi više nisu bili potrebni te su, posljedično tomu, nestali iz Crkve. Ali apostol Pavao je upozorio kršćane svog doba da "tajna bezboštva" već djeluje te da će nakon njegove smrti okrutni vuci ući među njih, ne štedeći stado, te da će i između njih samih ustati oni koji će naučavati opaku nauku da odvuku učenike za sobom (Dj 20,29.30). Stoga nije moguće da se ovi darovi, dani Crkvi da je štite od ovih zala, trebali, kad dođe vrijeme, ugasiti kao da su ostvarili svoj cilj, jer će njihova prisutnost i pomoć biti potrebna u ovim uvjetima nego kad su sami apostoli djelovali na pozornici.

U Pavlovoj poslanici Korinćanima nalazimo drugu izjavu koja pokazuje da popularna predodžba o

privremenom trajanju darova ne može biti točna. Ona govori o suprotnosti između sadašnjeg, nesavršenog stanja i slavnog, besmrtnog stanja koje će kršćani naposljetku dosegnuti (1 Kor 13). On kaže (9. i 10. redak): "Jer, nesavršeno je naše znanje, i nesavršeno naše proricanje. Kada dođe što je savršeno, iščeznut će što je nesavršeno." On dalje slikovito prikazuje sadašnje stanje uspoređujući ga s razdobljem djetinjstva sa svim njegovim slabostima i nezrelošću misli i postupaka, a savršeno stanje s odraslim čovjekom koji ima jasnu viziju, zrelost i snagu. I on darove svrstava među one pojedinosti koje su potrebne u sadašnjem, nesavršenom stanju, ali kojima neće biti mjesta kad dođe stanje savršenstva. "Sad vidimo u ogledalu, nejasno, a onda ćemo licem u lice. Sad nesavršeno poznajem, a onda ću savršeno spoznati kao što sam spoznat." (12. redak) Zatim kaže koji darovi će biti prilagođeni vječnosti, koji će i tamo postojati, naime: vjera, ufanje i ljubav, "ali je najveća među njima ljubav".

Ovo objašnjava izraze u 8. retku: "Ljubav nigda ne prestaje," to jest, nebeska milosrdna ljubav, traje uvijek. Ona je slavna kruna ljudske budućnosti, besmrtnog stanja, ali "Proroštva! Ona će iščeznuti", to jest doći će vrijeme kad proročanstva više neće biti potrebna, a dar prorštva, kao jedan od pomoćnika u Crkvi, više neće djelovati. "Jezici! Oni će umuknuti", to jest dar jezika više neće imati svoju primjenu. "Znanje! Ono će nestati", ne apstraktno, već savršeno znanje kojim ćemo biti obdareni u vječnom svijetu jedan od posebnih darova Duha učinit će nepotrebnim.

Ako mi zauzmemo stav da su darovi prestali s apostolskim dobom, jer više nisu potrebni, mi prihvaćamo stajalište da je apostolsko doba bilo djetinjско doba, doba slabosti u Crkvi, kad se sve promatralo u ogledalu, nejasno, ali je doba što je uslijedilo, kad su okrutni vuci ušli u nju, ne štedeći Crkvu, i kad su

ustali ljudi, čak i u Crkvi, govoreći opake stvari da bi odvukli učenike za sobom, bilo doba savršene svjetlosti i spoznaje u kojemu je nesavršeno, djetinjско i nejasno znanje apostolskog vremena prošlo. Jer, sjetimo se, darovi prestaju tek kad se dosegne savršeno stanje; kad se to stanje dostigne, ono će ih učiniti nepotrebnim. Ali nitko, kad trijezno promisli, ne može ni za trenutak održati stav da je apostolsko doba bilo duhovno inferiornije u odnosu na neko drugo doba što je uslijedilo. Ako su darovi bili potrebni, onda su oni svakako potrebni i sada.

Među oruđima koja apostol u svojim poslanicama Korinćanima i Efežanima nabroja kao "darove" poslane Crkvi nalazimo "pastire", "učitelje", "pomoćnike" i "upravitelje", i za njih je rečeno da u svakom pogledu i dalje djeluju u Crkvi. Zašto, onda, ne i drugi, uključujući i vjeru, iscjeljenje, proročanstva i itd.? Tko je ovlašten povući crtu i reći da su "darovi" povučeni iz Crkve, kad su u početku svi bili darovani?

U Otkrivenju 12,7 govori se proročanski o darovima koji će biti ponovno dani u posljednjim danima. Proučavanje ovog svjedočanstva potvrdit će ovo gledište. Ovaj redak govori o ostatku ženina sjemena. Žena je simbol Crkve, njeno su sjeme pojedinačni članovi koji čine Crkvu u svim vremenima, a Ostatak njenog sjemena bit će posljednji naraštaj kršćana ili oni koji će živjeti na zemlji u vrijeme Kristova dolaska. Ovaj redak dalje tvrdi da oni "vrše zapovijedi Božje i čuvaju Isusovo svjedočanstvo". U 19,10 objašnjava se da je "svjedočanstvo Isusovo" "proročki duh", koji se mora razumjeti kao ono što se među darovima naziva "darom proricanja" (1 Kor 12,9-10).

Davanje ovih darova u Crkvi ne podrazumijeva da ih svaki pojedinac može koristiti. Apostol o ovome kaže: "Zar svi da budu apostoli? Zar svi učitelji? Zar svi čudotvorci?" (1 Kor 12,29) Odgovor koji se podrazumijeva jest: ne, svi ne mogu. Međutim, darovi su podijeljeni među članovima prema Božjoj volji (1 Kor 12,7.11). Ipak, za ove se darove kaže da su "postavljeni u crkvi", i ako je dar darovan svakom članu Crkve, može se reći da su darovi u Crkvi ili da ih Crkva posjeduje. Tako je posljednji naraštaj trebao imati, i vjeruje se sada ima, svjedočanstvo Isusovo ili dar proroštva.

Drugi reci u Svetom pismu, očito napisani u vezi s posljednjim danima, jasno iznose ovu činjenicu na vidjelo (1 Sol 5). Apostol počinje poglavlje sljedećim riječima: "A što s tiče, braćo, vremena i časa, nemate potrebe da vam se o tome piše: i sami dobro znate da će dan Gospodnji doći kao lopov u noći." U 4. retku on dodaje: "Ali vi, braćo, niste u tami da bi vas onaj dan mogao iznenaditi kao lopov." Onda im on daje raznovrsne opomene imajući na umu ovaj događaj, a to su (19-21. retka): "Duha ne gasite! Proročke govore ne prezirite,

nego sve provjeravajte, što je dobro, zadržavajte." A u 23. retku on se moli da oni na koje se ova proročanstva odnose budu sačuvani "besprijeekorni za dolazak Gospodina našega Isusa Krista."

Na temelju ovih razmatranja nismo li u pravu kad vjerujemo da će se dar proroštva očitovati u Crkvi u posljednjim danima te da će se kroz njega primiti velika svjetlost i dati mnoge pravovremene pouke?

Prema svemu se treba odnositi u skladu s apostolskim pravilom: "... nego sve provjeravajte, što je dobro, zadržavajte" i provjeravati Spasiteljevim mjerilom: "Prepoznat ćete ih po njihovim rodovima." Pozivajući se na ovo mjerilo u ime onoga što smatramo očitovanjem duha proroštva mi predajemo ovo djelo na proučavanje onima koji vjeruju da je Biblija Riječ Božja i da je Crkva tijelo čija je glava Krist.

U. Smith

2

Stvaranje

Ovo se poglavlje zasniva na Postanku 1 i 2.

44" Jahvinom su riječju nebesa sazdana i dahom usta njegovih sva vojska njihova." "Jer on reče - i sve postade, naredi -i sve se stvori." (Ps 33,6.9) "Zemlju je stavio na stupove njene: neće se poljuljati u vijeke vjekova." (Ps 104,5)

Kad je Zemlja izašla iz ruku svog Tvorca, bila je osobito lijepa. Površina joj je bila prekrivena planinama, brdima i ravninama, protkana mirnim rijekama i prekrasnim jezerima, a planine i brda nisu bili vrletni i krševiti, prepuni strmina i ponora kao danas; oštri, krševiti rubovi stijena bili su zakopani ispod plodne zemlje po kojoj je posvuda raslo bogato zeleno raslinje. Nije bilo odvratnih močvara ili neplodnih pustinja. Oči su na svakom mjestu gledale dražesno grmlje i nježno cvijeće. Visoravni su bile okrunjene stablima veličanstvenijim od onih koja danas postoje. Zrak je bio čist i zdrav. Cijeli je krajolik ljepotom nadmašivao ukrašene vrtove najponosnijih palača. Anđeoska su bića sa zadovoljstvom promatrala ovaj prizor i radovala se prekrasnim Božjim djelima.

Nakon što je stvorena zemlja sa životinjskim i biljnim svijetom, na pozornicu je doveden čovjek, krunsko djelo Stvoritelja, onaj za koga je ova prekrasna Zemlja bila namijenjena. Njemu je dana vlast nad svim što oko može vidjeti, jer "reče Bog: načinimo čovjeka na svoju sliku, sebi slična, da bude gospodar... svoj zemlji... Na svoju sliku stvori Bog čovjeka, na sliku Božju on ga stvori, muško i žensko stvori ih." Ovdje je jasno izneseno podrijetlo ljudskog roda, a božanski je zapis jasno

45 napisan tako da nema razloga za pogrešne zaključke. Bog je čovjeka stvorio na svoju sliku. Ovdje nema tajne. Nema osnove za pretpostavku da se čovjek postupno razvio od nižih oblika životinjskog i biljnog svijeta. Ovakva učenja spuštaju veliko Stvoriteljevo djelo na razinu čovjekovih ograničenih, zemaljskih zamisli. Ljudi su tako skloni isključiti Boga iz suvereniteta nad svemirom da oni ponižuju čovjeka i lišavaju ga dostojanstva njegova podrijetla. Kad je On koji je stvorio zvjezdane svjetove i umjetnički obojio poljsko cvijeće, koji je nebo i zemlju ispunio čudesima svoje sile, došao okruniti svoje slavno djelo i u njegovo

središte postaviti nekoga tko će biti gospodar ove divne Zemlje, nije propustio stvoriti biće dostojno ruke koja mu je dala život. Rodoslovlje naše rase, kao što ga iznosi nadahnuće, ide unatrag do velikog Stvoritelja, a ne do niza razvojnih klica, mekušaca i četveronožaca. Premda načinjen od praha Adam je bio "sin Božji".

On je, kao Božji predstavnik, postavljen nad nižim bićima. Ona ne mogu razumjeti ili priznati Božju suverenost, ali ipak ona su načinjena sa sposobnošću da ljube čovjeka i služe mu. Psalmist kaže: "Vlast mu dade nad djelima ruku svojih, njemu pod noge sve podloži... zvijeri poljske, ptice nebeske... i što god prolazi stazama morskim." (Ps 8,6-8)

Čovjek je trebao odražavati Božje obličje, vanjskim izgledom i karakterom. Samo je Krist "otisak njegove biti" (Heb 1,3), ali čovjek je stvoren na sliku Božju. Njegova je narav bila u skladu s Božjom voljom. Njegov je um bio osposobljen da shvati božanske predmete. Njegove su misli bile čiste, njegov apetit i želje pod nadzorom uma. On je bio svet i sretan što je stvoren na sliku Božju i za poslušnost njegovoj volji.

Kad je čovjek izašao iz ruku svog Stvoritelja, on je bio plemenita stasa i savršena sklada. Njegov je izraz lica imao rumeni ton zdravlja i zračio radošću života. Adam je bio viši od ljudi koji danas žive na zemlji. Eva je bila nešto nižeg stasa, ali ipak je njen izgled bio plemenit, prepun ljepote. Bezgrešan par nije nosio umjetnu odjeću, već su bili odjeveni svjetlošću i slavom koju nose anđeli. Sve dok su živjeli životom polušnosti Boga, oni su bili zaodjenuti ovom odjećom svjetlosti.

46 Nakon stvaranja Adama sva su stvorenja dovedena pred njega da ih on imenuje, i on se pobrinuo da svaka ima druga, ali među njima "čovjeku se ne nade pomoć kao što je on". Među svim stvorenjima koja je Bog stvorio na zemlji nijedno nije bi-

lo jednako čovjeku. "I reče Jahve, Bog: 'Nije dobro da čovjek bude sam: načinit ću mu pomoć kao što je on.'" Čovjek nije stvoren da živi sam, on je trebao biti društveno biće. Bez druga prekrasni prizori i ugodni posao u Edenu ne bi donijeli savršenu sreću. Čak i zajednica s anđelima nije mogla zadovoljiti njegovu čežnju za razumijevanjem i društvom. Nije bilo nikoga s istom naravi koga bi on volio i tko bi volio njega.

Sam je Bog dao Adamu druga. On mu je dao "pomoć" -pomoćnika koji mu je odgovarao, nekoga tko mu je odgovarao kao drug, nekoga tko će biti jedno s njim u ljubavi i razumijevanju. Eva je stvorena od rebra uzeta iz Adamovih prsa, upućujući na to da ga ona ne treba nadzirati kao gospodar, niti treba biti podređena, već jednaka s njim, da je on voli i štiti. Kao dio čovjeka, kost njegovih kostiju, meso od njegova mesa, ona je bila njegova druga priroda, iskazujući usko zajedništvo i nježnu odanost koja je trebala obilježavati ovaj odnos. "Bez sumnje, nitko nikada nije mrzio svoga tijela. Naprotiv, hrani ga i njeguje..." (Ef 5,29) "Stoga će čovjek ostaviti oca i majku da prione uza svoju ženu, i bit će njih dvoje jedno tijelo."

Bog je proslavio prvi brak. Tako je Stvoritelj svemira bio utemeljitelj ove institucije. "Ženidba neka bude u časti." (Heb 13,4) Brak je bio jedan od prvih Božjih darova čovjeku, i jedna od dviju institucija što ih je, nakon pada, Adam ponio sa sobom izvan rajskih vrata. Kad se njegova načela uvide i slušaju, brak je blagoslov, on čuva čistoću i sreću ljudskog roda, ispunjava čovjekove društvene potrebe i uzdiže njegovu fizičku, intelektualnu i moralnu narav.

"I Jahve, Bog, zasadi vrt na istoku, u Edenu, i u nj smjesti čovjeka koga je napravio." Sve što je Bog načinio bilo je savršenstvo ljepote i činilo se da ništa ne nedostaje što bi pridonijelo sreći svetog para, ali ipak, time što je načinio vrt, Stvori- 47 telj im je pokazao još jedan znak svoje ljubavi. U ovom su se vrtu nalazile različite vrste stabala, od kojih su mnoga donosila mirisno i ukusno voće. Prekrasna je vinova loza rasla uvis, naj-otmjerenijeg izgleda, s lozama koje su se savijale pod teretom privlačnih plodova najbogatijih i najrazličnijih boja. Posao je Adama i Eve bio da oblikuju loze kako bi stvorili sjenice i tako načinili prebivalište od živog drveća pokriveno lišćem i voćem. Raznolikih je, mirisnih cvjetova bilo uobilju. U središtu je vrta stajalo drvo života, čija je slava nadmašivala sva ostala stabla.

Njegovi su plodovi izgledali poput zlatnih i srebrnih jabuka i imali su silu da daju život.

Stvaranje je tada bilo gotovo. "Tako bude dovršeno nebo i zemlja sa svom svojom vojskom." "I vidje Bog sve što je učinio, i bijaše veoma dobro." Eden je cvao na zemlji. Adam i Eva su imali slobodan pristup drveni života. Nijedna mrlja grijeha ili sjena smrti nije remetila ljepotu stvaranja. "Dok su klicale zvijezde jutarnje i Božji uzvikivali dvorjani." (Job 38,7)

Veliki je Jahve postavio temelje Zemlji, On je cijeli svijet odjenuo odorom ljepote i ispunio ga svime što je korisno za čovjeka. On je stvorio sva čudesa na zemlji i u moru. Veliko djelo stvaranja je bilo završeno za šest dana. I Bog "počinu u sedmi dan od svega djela koje je učinio. I blagoslovi Bog sedmi dan i posveti, jer u taj dan počinu od svega djela svoga koje učini." Bog je sa zadovoljstvom promatrao djelo svojih ruku. Sve je bilo savršeno, dostojno svog Tvorca, i On se odmarao, ne od iscrpljenosti, već zadovoljan plodovima svoje mudrosti i dobrote i prikazima svoje slave.

Nakon odmaranja sedmog dana Bog je posvetio ili odvojio sedmi dan kao dan odmora za čovjeka. Slijedeći primjer Stvoritelja i čovjek se trebao odmarati na ovaj sveti dan, da promatranjem neba i zemlje može razmišljati o Božjem velikom djelu stvaranja, te da se promatranjem dokaza o Božjoj mudrosti i dobroti njegovo srce ispuni ljubavlju i poštovanjem prema svom Stvoritelju.

48 Time što je posvetio sedmi dan Bog je u Edenu postavio

spomenik svom djelu stvaranja. Subota je dana Adamu, ocu i predstavniku cijele ljudske obitelji. Njeno je svetkovanje trebalo biti čin zahvalnog priznanja, svih onih koji će živjeti na zemlji, da je Bog njihov Stvoritelj i njihov pravični Vladar, da su oni djelo njegovih ruku, podložni njegovu autoritetu. Tako je ova institucija, komemorativne naravi, bila darovana cijelom čovječanstvu. U njoj nije bilo ničega nejasnog ili ograničavajućeg za bilo koga.

Bog je uvidio da je subota potrebna čovjeku, čak i u raj. Čovjek je sedmog dana trebao odložiti svoje vlastite interese i dužnosti da bi predanije mogao razmišljati o Božjim djelima, o njegovoj moći i dobroti. Njemu je bila potrebna subota da ga jasnije podsjeti na Boga i potakne na zahvalnost jer je sve u čemu je uživao i što je posjedovao došlo iz Stvoriteljeve dobre ruke.

Bog je odredio da subota usmjerava umove ljudi na razmišljanje o njegovim stvorenim djelima. Priroda govori njihovom razumu objavljujući da postoji živi Bog, Stvoritelj, vrhovni Vladar svega. "Nebesa slavu Božju kazuju, naviješta svod nebeski djelo ruku njegovih. Dan danu to objavljuje, a noć noći glas predaje." (Ps 19,1.2) Ljepota koja prekriva zemlju znak je Božje ljubavi. Mi je možemo vidjeti u drevnim brdima, visokim stablima, u pupoljcima i nežnim cvjetovima. Sve nam govori o Bogu. Subota, koja uvijek upućuje na Onoga koji ju je stvorio, nudi ljudima otvorenu veliku knjigu prirode i time pokazuje Stvoriteljevu mudrost, moć i ljubav.

Naši su prvi roditelji, premda stvoreni bezgrješni i sveti, mogli pogriješiti. Bog ih je stvorio kao slobodna, moralna bića, sa sposobnošću da cijene mivdrost i dobrotu njegova karaktera i pravednost njegovih zahtjeva, i s potpunom sposobnošću poslušaju ili pak uskrate svoju poslušnost. Oni su trebali uživati u zajedništvu s Bogom i svetim anđelima, ali prije no što se njihova sigurnost mogla ovjekovječiti, njihova je odanost trebala biti ispitana. Na samom je početku čovjekova postojanja njegova želja za popuštanjem vlastitim strastima stavljena pod nadzor, ta fatalna želja koja je bila temelj Sotoninog pada. Drvo poznanja dobra i zla koje je raslo u blizini drveta života nasred vrta trebalo je biti provjera poslušnosti, vjere i ljubavi na- 49 ših prvih roditelja. Premda im je bilo dopušteno da slobodno jedu sa svakog drveta, po cijenu im je smrti bilo zabranjeno jesti s drveta poznanja dobra i zla. Oni su također trebali biti izloženi Sotoninim kusanjima, ali ako izdrže ispit, oni će se naći izvan njegove moći i uživati u beskonačnoj Božjoj naklonosti.

Bog je čovjeka stavio pod vlast zakona kao nužan uvjet njegova postojanja. On je bio podložan Božjoj vladavini, a vladavina ne može opstati bez zakona. Bog je mogao stvoriti čovjeka bez mogućnosti da prestupi njegov Zakon, On je mogao zadržati Adamovu ruku da ne dodirne zabranjeno voće, ali u tom slučaju čovjek ne bi bio slobodno moralno biće, već puki automat. Bez slobode izbora njegova poslušnost ne bi bila dragovoljna, već prisilna. Razvitak karaktera ne bi bio moguć. Takav razvitak događaja bio bi suprotan

Božjem planu za postupanje s drugim svjetovima. To bi bilo nedostojno čovjeka, čovjeka ⁴⁰ inteligentnog bića, i potvrdilo bi Sotonine optužbe o Božjoj samovoljnoj vladavini.

Bog je stvorio pošteni čovjeka, On mu je dao plemenite karakterne crte, bez sklonosti k zlu. Obdario ga je visokom intelektualnom moći i dao mu najsnažniji mogući povod da ostane odan. Poslušnost, savršena i beskonačna, bila je uvjet vječne sreće. On je uz taj uvjet trebao imati pristup drvetu

života.

Dom je naših prvih roditelja trebao biti uzor ostalim domovima iz kojih bi izlazila djeca i naseljavala zemlju. Taj dom, uljepšan rukom samog Boga, nije bila blistava palača. Ljudi, u svom ponosu, uživaju u veličanstvenim i skupim građevinama i likuju u djelima vlastitih ruku, ali Bog je Adama smjestio u vrtu. Bilo je to njegovo prebivalište. Modro je nebo bilo njegov svod, zemlja s nježnim cvjetovima i tepih od živog zelenila njegov pod, a lisnate grane dražesnog drveća bile su njegov krov. Njegovi su zidovi bili načinjeni od najveličanstvenijih ukrasa, ručnog rada velikog Umjetnika. U okružju je svetog para bila pouka za sva vremena, da se istinska sreća ne nalazi u popušanju ponosu i bogatstvu, već u zajednici s Bogom kroz njegova stvorena djela. Kad bi ljudi manje pozornosti posvećivali umjetnom ⁵⁰ i kultivirali veću jednostavnost, oni bi bili bliže odgovoru o tomu koji je cilj imao Bog kad ih je stvorio. Ponos i ambicije se nikada ne mogu zadovoljiti, ali oni koji su doista mudri naći će istinsko i oplemenjujuće zadovoljstvo u izvorima zadovoljstva što ih je Bog stavio nadohvat svih nas.

Briga za vrt bila je povjerena stanovnicima Edena, "da ga obraduje i čuva". Njihovo ih zanimanje nije umaralo, već zadovoljavalo i krijepilo. Bog je odredio rad kao blagoslov za čovjeka, da zaposli njegov um, ojača njegovo tijelo i razvije njegove sposobnosti. Adam je u umnoj i fizičkoj aktivnosti našao jedno od najvećih zadovoljstava svog svetog postojanja. A kad je, kao posljedica njegove neposlušnosti, bio istjeran iz svog prekrasnog doma i prisiljen da se bori s tvrdim tlom da bi privrijedio svoj kruh, taj isti rad, premda vrlo različit od ugodnog zanimanja u vrtu, bio je štit protiv kušnje i izvor radosti. Oni koji rad smatraju prokletstvom i pristupaju mu kao dosadi i tegobi, njeguju zabludu. Bogati često s prijezirom gledaju na radnički sloj, ali to je sasvim suprotno Božjoj namjeri prilikom stvaranja čovjeka. Što su imeci najbogatijih u usporedbi s nasljeđem koje je primio gospodar Adam? Ipak, Adam nije bio besposlen. Naš Stvoritelj, koji zna što je potrebno za čovjekovu

sreću, odredio je Adamu posao. Istinsku radost života nalaze samo ljudi i žene koji rade. Anđeli su marljivi radnici, oni su Božje sluge za djecu čovječju. Stvoritelj nije ostavio prostora za nazadnjački običaj nemarnosti.

Adam i njegova družica trebali su vladati zemljom i ostati vjerni Bogu. Njima je dana bezgranična kontrola nad svim živim bićima. Lav i janje su mirno hodali oko njih ili zajedno ležali pored njihovih nogu. Sretne ptice lepršale su oko njih bez straha, i dok se njihovo dražesno cvrkutanje uzdizalo u hvalu njihovom Stvoritelju, Adam i Eva su im se pridružili u zahvaljivanju Ocu i Sinu.

Sveti prvi par nisu bila samo djeca pod Božjom očinskom brigom, već studenti koji su primali pouke od sveznajućeg Stvoritelja. Njih su posjećivali anđeli, a darovana im je zajednica s njihovim Tvorcem bez vela koji bi ih dijelio. Oni su bili puni krjeposti koju su dobivali iz drveta života, a njihova umna snaga je bila samo malo manja od anđeoske. Tajne vidljivog svemira - "čudesna to su znanja savršenog" (Job 37,16) pružala ⁵¹ su im neiscrpan izvor pouka i zadovoljstva. Beskonačni Tvorac i Graditelj obznanio je ljudskim umovima zakone i djelovanje prirode koji su predmet ljudskog proučavanja već šest tisuća godina. Oni su razgovarali s listom i drvetom, upoznajući se s tajnama njihovog života. Adam je poznao svako živo stvorenje, od moćnog levijatana koji se igrao u vodi do moljca koji je uživao na sunčevim zrakama. On je svima dao ime i upoznao se s njihovom naravi i navikama. Božja slava na nebesima, bezbrojni svjetovi i njihov redosljed kretanja, stvaranje oblaka, tajne zvuka i svjetlosti, dana i noći - sve je to bilo dostupno za proučavanje prvim roditeljima. Na svakom listu u šumi, na svakom kamenu u planinama, na svakoj sjajnoj zvijezdi, na zemlji, u zraku ili nebu napisano je bilo Božje ime. Red i sklad stvaranja govorili su im o neograničenoj mudrosti i sili. Oni su uvijek iznova otkrivali privlačnosti koje su njihova srca ispunjavala dubljom ljubavlju i poticala ih na nove izraze zahvalnosti.

Sve dok su ostali vjerni božanskom Zakonu njihova sposobnost da spoznaju, uživaju i ljube trebala je rasti. Oni bi ne-Prekidno stjecali nova blaga znanja, otkrivali nove izvore sreće ¹ stjecali sve jasniju, potpuniju predodžbu o nemjerljivoj, nepresušnoj Božjoj ljubavi.

4

Plan otkupljenja

63 Čovjekov je pad cijelo Nebo ispunio žalošću. Svijet koji je

Bog načinio bio je uništen prokletstvom grijeha i nastanjen bićima osuđenim na bijedu i smrt. Činilo se da nema izlaza za one koji su prekršili zakon. Anđeli su prestali pjevati pjesme hvale. Diljem nebeskih dvorova žalovalo se zbog propasti koju je donio grijeh.

Božji Sin, veličanstveni nebeski Zapovjednik, bio je pokrenut sažaljenjem prema palom ljudskom rodu. Kad se bijeda izgubljenog svijeta pokazivala pred Njim, njegovo je srce bilo ganuto beskonačnim sažaljenjem. Međutim, božanska je ljubav stvorila plan kojim je čovjek mogao biti otkupljen. Božji je prekršeni Zakon zahtijevao život grješnika. U cijelom je svemiru postojala samo jedna osoba koja je mogla, umjesto čovjeka, ispuniti zakonske zahtjeve. Budući da je božanski Zakon svet kao i sam Bog, pomirenje je za njegov prekršaj mogao izvršiti samo onaj koji je jednak s Bogom. Nitko osim Krista nije mogao otkupiti palog čovjeka od prokletstva Zakona i vratiti ga u sklad s Nebom. Krist je na sebe odlučio uzeti krivnju i sramotu grijeha, grijeha koji je tako mrzak svetom Bogu da je rastavio Oca od njegova Sina. Krist se trebao spustiti do najvećih dubina ljudske bijede da bi spasio pali ljudski rod.

On je pred Ocem molio u korist grješnika dok su nebeske vojske očekivale rezultate s napetošću koja se riječima ne može izraziti. Taj tajni razgovor je dugo trajao - "savjet mirni" (Zah 6,13 DK) za pali ljudski rod. Plan spasenja je začat prije stvaranja svijeta, jer je Krist "zaklano janje" (Otk 13,8), a ipak se i Kralj svemira borio sam sa sobom prije no što je dao svog

Sina da umre za okrivljene ljude. Ali "Bog je tako ljubio svijet ^a je dao svog jedinorodenog Sina da ne pogine ni jedan koji u nj vjeruje, već da ima život vječni" (Iv 3,16). O, kakva tajna otkupljenja! Božja ljubav za svijet koji ga nije ljubio! Tko može spoznati dubinu ljubavi koja "nadilazi spoznaju" (Ef 3,19)? Tijekom beskrajnih vjekova besmrtni će umovi, pokušavajući shvatiti tajnu te neshvatljive ljubavi, postavljati pitanja i diviti joj se.

Bog se trebao objaviti u Kristu da "pomiri svijet sa sobom" (2 Kor 5,19). Grijeh je tako duboko ponizio čovjeka da je njemu samom bilo nemoguće pomiriti se s Onim čija je narav čistoća i dobrota. Ali Krist, nakon što je otkupio čovjeka od osude grijeha, može dati božansku silu da je udruži s ljudskim naporima. Tako pokajanjem pred Bogom i vjerom u Krista pala Adamova djeca mogu još jednom postati 'sinovi Božji' (1 Iv 3,2).

Jedini plan koji može osigurati čovjekovo spasenje obuhvatio je cijelo Nebo u beskonačnoj žrtvi. Anđeli se nisu mogli radovati kad im je Krist predočio plan otkupljenja, jer su uvidjeli da će čovjekovo spasenje njihov dragi Zapovjednik platiti neizrecivom boli. U tuzi i čuđenju oni su slušali njegove riječi dok im je On objašnjavao kako mora napustiti čistoću i mir Neba, njegovu radost, slavu i vječni život i doći u dodir s pokvare -nošću Zemlje, da iskusi njenu bol, sramotu i smrt. On je trebao stati između grješnika i kazne za grijeh, pa ipak će ga malo njih prihvatiti kao Sina Božjeg. On je trebao napustiti svoj uzvišeni položaj kao Veličanstvo Neba, sići na Zemlju i poniziti se kao čovjek, i osobno iskusiti žalost i kušnje koje čovjek mora proživjeti. Sve će ovo biti nužno da bi on mogao pomoći onima "koji stoje u kušnji" (Heb 2,18). Kad se njegova zadaća učitelja završi, On će biti predan u ruke bezbožnika i biti izložen uvredama i mučenju na koje ih samo Sotona može nadahnuti. On će morati umrijeti najsureovijom smrću, biti uzdignut između Zemlje i Neba kao okrivljeni grješnik. On će morati proći kroz duge sate agonije, tako strašne da je anđeli neće moći

promatrati, već će zakloniti svoje lice. On će morati pretrpjeti tjeskobu duše, odvojenost od Očeva lica, dok će na Njemu biti "ivica za prijestup - težina grijeha cijeloga svijeta.

Anđeli su se bacili pred noge svog Stvoritelja i ponudili oni postanu žrtva za čovjeka. Ali anđeoski život nije mogao platiti dug, čovjeka je mogao otkupiti samo njegov Stvoritelj. Ipak, anđeli su trebali odigrati svoj dio u planu otkupljenja. Krist je trebao biti "učinjen nižim od anđela" (Heb 2,9). Kad uzme ljudsku prirodu, njegova moć neće biti jednaka njihovoj, i oni su mu trebali služiti, da ga utješe i ublaže njegovu patnju. Oni su također trebali biti službujući duhovi koji su poslani da služe onima koji će postati baštinici spasenja (Heb 1,14). Oni će čuvati primatelje milosti od sile zlih anđela i od tame kojom ih Sotona neprekidno okružuje.

Kad anđeli budu svjedoci agonije i poniženja njihova Gospoda, oni će se ispuniti jadom i ogorčenjem te će ga željeti osloboditi od njegovih ubojica, ali oni nisu trebali posredovati da bi spriječili ono što su trebali vidjeti. Dio plana otkupljenja zahtijeva da Krist pretrpi porugu i zlostavljanje zlih ljudi, i On se s tim složio kad je postao Otkupitelj ljudi.

Krist je uvjerio anđele da će On svojom smrću otkupiti mnoge i uništiti onoga koji je imao silu smrti. On će povratiti kraljevstvo koje je čovjek izgubio prijestupom, i otkupljeni će ga naslijediti zajedno s Njim i živjeti u njemu zauvijek. Grijeh i grješnici će biti izbrisani da nikada više ne remete mir Neba i Zemlje. On je pozvao anđeosko mnoštvo da ostane u skladu s planom koji je njegov Otac prihvatio te da se raduje što će, njegovom smrću, pali ljudi biti pomireni s Bogom.

Tada je Nebo ispunila radost, neizreciva radost. Slava i bla-goslovljenost otkupljenog svijeta nadmašila je čak i tjeskobu i žrtvu Kneza života. Diljem nebeskih dvorova odjekivali su prvi zvuči pjesme koja će odzvanjati iznad betlehemske brežuljaka - "Slava Bogu na visini i na zemlji mir ljudima koje ljubi!" (Lk 2,14) Razdraganost je bila veća od ushita za stvaranja kad su "klicale zvijezde jutarnje i Božji uzvikivali dvorani" (Job 38,7).

Čovjeku je prva najava otkupljenja priopćena u presudi koja je izrečena nad Sotonom u vrtu. Gospod je objavio: "Neprijateljstvo ja zamećem između tebe i žene, između roda tvojega i 66 roda njezina: on će ti glavu satirati, a ti ćeš mu vrebati petu." (Post 3,15) Ova presuda, izrečena u nazočnosti naših prvih roditelja, za njih je bila i obećanje. Premda je najavila rat između čovjeka i Sotone, u njoj je najavljeno da će moć velikog neprijatelja naposljetku biti slomljena. Adam i Eva su stajali kao zločinci pred pravednim Sucem očekujući presudu koju su zaslu

"li prijestupom, ali prije no što im je priopćeno o životu naporna truda i jada koji je trebao postati njihov dio, ili o zapovijedi o nvratku u prah, oni su slušali riječi koje nisu mogle a da im ne pruže nadu. Premda će morati patiti zbog sile svog moćnog neprijatelja, oni mogu s nadom očekivati konačnu pobjedu.

Kad je Sotona čuo za neprijateljstvo između njega i žene, između njegova sjemena i njenog sjemena, on je znao da će njegovo djelo izopačivanja ljudske prirode biti prekinuto, da će na neki način čovjek biti osposobljen da se suprotstavi toj sili. Ipak, kako se plan spasenja sve jasnije otkrivao, Sotona i njegovi anđeli su se radovali što, uzrokujući ljudski pad, mogu prisiliti Božjeg Sina da napusti svoj uzvišeni položaj. On je tvrdio da su time ispunjeni njegovi planovi na Zemlji i da će Krista, kad na sebe uzme ljudsku narav, moći pobijediti i tako spriječiti otkupljenje čovječanstva.

Nebeski anđeli su našim prvim roditeljima jasnije prikazali plan stvoren za njihovo spasenje. Adam i njegova družica ' su uvjeravani da oni, unatoč svom velikom grijehu, neće biti prepušteni Sotoninom nadzoru. Sin Božji je ponudio da vlastitim životom plati otkup za prijestup. Oni će proći razdoblje kušnje, i pokajanjem i vjerom u Krista oni će ponovno moći postati Božja djeca.

Žrtva koju je zahtijevao njihov prijestup otkrila je Adamu i Evi sveti karakter Božjeg Zakona, i oni su shvatili, kao nikada ranije, krivicu grijeha i njegove strašne posljedice. Zbog grižnje savjesti i strepnje oni su molili da kazna ne padne na Onoga čija je ljubav bila izvor sve njihove radosti, nego na njih i njihovo nasljedstvo.

Rečeno im je kako se, s obzirom na to da je Jahvin Zakon temelj njegove vladavine na Nebu kao i na Zemlji, čak ni život anđela ne može prihvatiti kao žrtva za njegov prijestup. Nijedan od njegovih propisa nije mogao biti ukinut ili promijenjen da bi se prilagodio čovjekovu palom stanju, već ih je Sin Božji, koji je stvorio čovjeka, mogao pomiriti sa sobom. Kao što je Adamov prijestup donio nesreću i smrt, tako je Kristova žrtva 67 trebala donijeti život i besmrtnost.

Zbog grijeha nije samo čovjek, već i Zemlja, došla pod vlast I^{oga} te ju je trebalo obnoviti planom otkupljenja. Za stvara-J^a Adamu je dana vlast nad Zemljom. Ali popuštanjem kušnji ⁿ je dospio pod Sotoninu vlast. "... jer pobijedeni robuju pobjedniku." (2 Pt 2,19) Kad je čovjek postao Sotonin zatočenik, kraljevstvo kojim je on upravljao predano je njegovom osvajaču. Sotona je tako postao "bog ovoga svijeta" (2 Kor 4,4). On je preoteo vlast nad Zemljom koja je prvotno dana Adamu. Ali Krist, plaćajući svojom žrtvom kaznu grijeha, ne samo da je trebao otkupiti čovjeka, već povratiti ono što je on izgubio. Sve što je prvi Adam izgubio, drugi Adam je trebao povratiti. Prorok kaže: "I ti Kulo stada, Ofele Kćeri sionske, opet će se tebi vratiti prijašnja vlast." (Mili 4,8) A apostol Pavao upućuje na "zalog naše baštine za otkupljenje" (Ef 1,14). Bog je stvorio Zemlju da bude prebivalište sretnih, svetih bića. Gospod je "oblikovao i sazdao zemlju, koju je učvrstio i nije je stvorio pustu, već ju je uobličio za obitavanje" (Iz 45,18). Svrha će biti ispunjena, kad, obnovljena Božjom silom, i oslobođena od grijeha i patnje, ona postane vječno prebivalište otkupljenih. "Zemlju će posjedovati pravednici i živjet će na njoj zauvijek." "Neće biti više ništa prokletu. Prijestolje Božje i Janjetovo bit će u gradu. Sluge Božje klanjat će se Bogu i gledat će njegovo lice." (Ps 37,29; Otk 22,3)

Adam je, u svojoj bezgrješnosti, uživao u izravnom zajedništvu sa svojim Tvorcem, ali je grijeh razdvojio Boga i čovjeka, i samo je pomirenje moglo premostiti provaliju i omogućiti primanje blagoslova i spasenja s Neba na Zemlju. Čovjeku je i dalje bio uskraćen izravan pristup njegovom Stvoritelju, ali Bog je trebao komunicirati s njim kroz Krista i anđele.

Tako su Adamu bili otkriveni važni događaji u povijesti čovječanstva, od trenutka kad je božanska presuda izrečena u Edenu i potopa i sve do prvog dolaska Božjeg Sina. Njemu je pokazano da će mnogi izabrati život grijeha radije nego život pokajanja i poslušnosti, premda će vrijednost Kristove žrtve biti 68 dostatna za spasenje cijeloga svijeta. Broj zločina će se tijekom narednih naraštaja povećati, a prokletstvo će grijeha sve više pritiskati ljudski rod, životinjski svijet i zemlju. Prokletstvo grijeha će skratiti ljudski vijek, oslabit će čovjekovo tjelesno zdravlje, izdržljivost kao i moralnu i intelektualnu snagu, sve dok se svijet ne ispuni bijedom svake vrste. Kroz popuštanje apetitu i strastima ljudi će postati nesposobni da cijene velike istine plana otkupljenja. Ipak Krist, vjeran namjeri zbog koje je napustio Nebo, i dalje će se zanimati za ljude i pozivati ih da svoje slabosti i nedostatke sakriju u Njemu. On će ispunjavati potrebe svih

onih koji mu vjerom prilaze. A uvijek će biti onih koji će sačuvati znanje o Bogu i ostati neoskvrnjeni usred sveopćeg bezakonja.

Bog je uspostavio žrtvene prinose da budu čovjekov trajan podsjetnik i pokajničko priznanje njegovog grijeha i ispovijedanje vjere u obećanog Otkupitelja. Njihova je svrha bila da grješnoj rasi usade istinu da je grijeh taj koji je uzrokovao smrt. Za Adama je žrtvovanje prve žrtve bio najbolniji doživljaj. Njegova se ruka morala podići da oduzme život i on je znao da je bio poslušan Bogu, smrti čovjeka ili životinje ne bi bilo. Dok je klao nevinu žrtvu, on je drhtao pri pomisli da će krv bez-grješnog Janjeta Božjeg morati biti prolivena. Ovaj mu je prizor pružao dublji i jasniji osjećaj vlastitog prijestupa, koji ništa osim smrti dragog Božjeg Sina nije moglo okajati. On se divio beskonačnoj dobroti koja će platiti ovakav otkup da spasi krivce. Zvijezda nade je rasvijetljavala mračnu i strašnu budućnost i rasterećivala je od potpune pustoši.

Ali plan otkupljenja je imao širi i dublji smisao od spasenja čovjeka. Krist nije samo zbog toga došao na Zemlju, ne samo zbog toga da stanovnici ovog malog svijeta poštuju Božji Zakon onako kako bi ga trebali poštovati, već da pred svemirom opravda Božji karakter. Krist je mislio na ovaj rezultat svoje velike žrtve, na utjecaj na razum bića na drugim svjetovima kao i na ljudski razum kad je rekao: "Sad je sud ovome svijetu! Sad će knez ovoga svijeta biti bačen van! A ja, kad budem podignut sa zemlje, sve ću ljude privući k sebi." (Iv 12,30-32) Kristov 69 čin umiranja za čovjekovo spasenje nije mu samo trebao omogućiti pristup Nebu, već i pred cijelim svemirom opravdati Boga i njegovog Sina i njihovo postupanje prema Sotoni i njegovoj pobuni.

On će uspostaviti vječnost Božjeg Zakona i otkriti narav i posljedice grijeha.

Od početka velika se borba vodila oko Božjeg Zakona. Sotona je pokušavao dokazati da je Bog nepravedan, da je njegov Zakon pogrešan, te da dobro svemira zahtijeva njegovu promjenu. Napadajući Zakon on je namjeravao srušiti autoritet njegovog Autora. Borbom se trebalo prikazati da li su božanski Zakoni nedostatni i predmet promjene ili su savršeni i nepromjenjivi.

Kad je Sotona zbačen s Neba, on je odlučio da ovu zemlju

nacini svojim kraljevstvom. Kad je iskušao i pobijedio Adama i

Evu on je mislio da je osvojio ovaj svijet, "jer", kazao je on,

"oni su me izabrali kao svog vladara." Tvrdio je da je grješniku nemoguće darovati oprost, te da su stoga ljudi njegovi zakoniti podanici, a da svijet pripada njemu. Ali Bog je dao svog dragog Sina - koji je bio jednak Njemu - da snosi kaznu prijestupa i time osigurao put kojim ljudi mogu zadobiti njegovu milost i biti vraćeni u edenski dom. Krist se prihvatio otkupljenja čovjeka i spašavanja svijeta iz Sotoninog naručja. Velika borba koja je počela na Nebu trebala se privesti kraju na tom istom svijetu, na istom području koje je Sotona prisvajao za sebe.

Kristovo poniženje za spasenje palih ljudi bilo je čuđenje cijelog svemira. Da On koji je išao od zvijezde do zvijezde, od svijeta do svijeta, nadgledajući sve, zadovoljavajući potrebe svih bića u svom nepreglednom stvaranju svojom providnošću, da se On složi da napusti svoju slavu i uzme na sebe ljudsku prirodu bila je tajna koju su bezgrješna bića s drugih svjetova željela razumjeti. Kad je Krist sišao na ovu zemlju u ljudskom obliku, svi su bili zainteresirani da ga slijede dok je korak po korak koračao okrvavljenom stazom od staje do Golgote. Nebo je bilježilo uvrede i izrugivanje koje je On primao i znali su da je to Sotonin poticaj. Oni su pratili razvoj sukoba, Sotonine neprekidne pokušaje da čovječanstvo obavije tamom, žalošću i patnjom, kao i Kristovo suprotstavljanje. Oni su promatrali kako bitka između svjetla i tame postaje sve žešća. I dok je Krist u smrtnoj agoniji na križu povikao: "Svršeno je" (Iv 19,30), povik pobjede odjeknuo je svim svjetovima i samim Nebom. Veliki sukob koji je tako dugo trajao u ovom svijetu sada je bio odlučan i Krist je bio pobjednik. Njegova je smrt odgovorila na pitanje je li ljubav Oca i Sina bila dostatna da se čovjek odrekne sebe i živi duhom požrtvovanja. Sotona je otkrio svoj istinski karakter lažljivca i ubojice. Uočeno je da bi on istim duhom kojim je vladao čovječanstvom koje je bilo pod njegovim nadzorom, ako mu se dopusti, nadzirao nebeska bića. Odani svemir se ujedinio u veličanju božanske vladavine.

Da je Zakon mogao biti promijenjen, čovjek bi mogao biti spašen bez Kristove žrtve, ali činjenica da je bilo nužno da Krist da svoj život za palo čovječanstvo dokazuje kako Božji Zakon neće osloboditi grješnika od svojih zahtjeva. Pokazano je da je plaća za grijeh smrt. Kad je Krist umro, osigurano je Sotonino uništenje. Ali da je na križu ukinut Zakon, kao što mnogi tvr-

de, onda bi Božji dragi Sin pretrpio bol i agoniju da se Sotoni da upravo ono što je tražio; tada bi Knez zla pobijedio, a njegove optužbe protiv božanske vladavine bile bi potvrđene. Sama činjenica da je Krist ponio kaznu za čovjekov prijestup moćan je dokaz svim stvorenim bićima da je Zakon nepromjenjiv, da je Bog pravedan, milostiv i samopožrtvovan te da su bezgranična pravednost i milost ujedinjeni u njegovoj vladavini.

6

Set i Henok

Ovo se poglavlje zasniva na Postanku 4,25 do 6,2.

Adam je dobio drugog sina, da bude nasljednik božanskog obećanja, baštinik duhovnog prirođenog prava. Ime sina, Šet, značilo je "određeni" ili "naknada", jer majka je rekla: "Bog mi daje drugo dijete mjesto Abela, koga ubi Kajin." Šet je bio plemenitijeg izgleda od Kajina i Abela, a sličio je Adamu više od prva dva sina. Imao je uzoran karakter i hodio je Abelovim stopama. Ipak, on po naravi nije naslijedio više dobrote od Kajina. O Adamovu stvaranju stoji napisano: "Na svoju sliku stvori Bog čovjeka", ali čovjek, nakon pada, "rodi sina njemu slična." Dok je Adam stvoren bezgrješan, na sliku Božju, Šet je, poput Kajina, naslijedio palu prirodu svojih roditelja. Međutim, on je također primio spoznaju o Otkupitelju i pouke o opravdanju. On je božanskom milošću služio i štovao Boga, i radio je, kao i Abel dok je bio živ, da vrati umove grješnih ljudi poštovanju i poslušnosti njihovom Stvoritelju.

"Setu se rodi sin, komu on nadjene ime Enoš. Tada se počelo zazivati ime Jahvino." Vjerni su obožavali Boga i prije, ali kako su se ljudi množili, razlika između ovih dviju skupina je Postajala sve izrazitija. Jedni su otvoreno izražavali svoju odanost Bogu, dok su drugi pokazivali prijezir i neposlušnost.

Naši su prvi roditelji prije pada držali subotu, koja je uspostavljena u Edenu, a nastavili su je svetkovati i nakon izgnanstva iz raja. Oni su okusili gorke plodove neposlušnosti i naučili su svi oni koji gaze Božje zapovijedi prije ili kasnije nauče da su božanske uredbе svete i nepromjenjive te da će kazna za prijestup sigurno biti izvršena. Subotu su svetkovala sva Adamova 81 djeca koja su ostala vjerna Bogu. Ali Kajin i njegovi potomci nisu štovali dan u koji se Bog odmarao. Oni su izabrali svoje vlastito vrijeme za rad i odmor usprkos Jahvinoj izričitoj zapovijedi.

Nakon što je čuo Božje prokletstvo Kajin je otišao iz kuće svog oca. On je prvo izabrao zanimanje poljodjelca, i sada je osnovao grad koji je nazvao imenom svog najstarijeg sina. On je napustio Božju prisutnost, odbacio obećanje o obnovljenom Edenu da bi potražio materijalna dobra i uživanje na zemlji pod prokletstvom grijeha, i time se stavio na čelo velike skupine ljudi koji obožavaju boga ovoga svijeta. Njegovi su potomci postali poznati po svemu što se odnosi na zemaljski i materijalni napredak. Međutim, oni se nisu obazirali na Boga i protivili su se njegovim namjerama za čovjeka. Ubojstvu, što ga je Kajin započeo, Lamek, peti potomak, dodao je mnogoženstvo, a onda s hvalisavom razmetljivošću priznao Boga samo da bi svoju sigurnost temeljio na činjenici da je Kajin pošteđen osвете. Abel je živio pastirskim životom, živeći u šatorima ili kolibama, i Setovi su potomci pošli istim puteni smatrajući se "tuđincima i putnicima na zemlji", "a sad, oni teže za boljom, to jest nebeskom [domovinom]" (Heb 11,13-16).

Ove dvije skupine su neko vrijeme bile odvojene. Kajinovi su potomci, šireći se iz svog prvog naselja, naselili doline i ravnice gdje su prebivala Setova djeca, a oni su se, da bi pobjegli od otrovna utjecaja, povukli u planine i tamo načinili sebi dom. Sve dok je trajala odvojenost oni su održavali čistoću službe Bogu. Ali kako je vrijeme prolazilo, oni su se malo-pomalo odvažili i pomiješali se sa stanovnicima dolina. Ovo je druženje donijelo najgore posljedice. "Opaze sinovi Božji da su kćeri ljudske pristale." Setovi su sinovi, privučeni ljepotom kćeri Kaji-novih potomaka, razgnjevili Boga uzimajući ih za žene. Mnogi su obožavatelji Boga podlegli grijehu zbog čari koje su sada stalno bile pred njima i oni su izgubili svoj naročit, svet karakter. Miješanjem s grješnicima oni su im postali slični u duhu i djelima, zanemarili su ograničenja sedme zapovijedi i oni "ih uzimahu sebi za žene koje su god htjeli". Setova su djeca pošla "putem 82 Kajinovima" (Od 11), oni su usmjerili svoje umove na zemaljski napredak i uživanje te zanemarili Gospodnje zapovijedi. Jer iako su ljudi "upoznali Boga, nisu mu iskazali ni slavu ni za-

hvalnost", već su "postali isprazni u mislima svojim i njihovo <e nerazumno srce potamnijelo" (Rim 1,21). Stoga ih je Bog "predao pokvarenom shvaćanju" (28. redak). Grijeh se raširio zemljom kao smrtonosna guba.

Adam je gotovo tisuću godina živio među ljudima, kao svjedok posljedica grijeha. On je vjerno pokušao zaustaviti plimu grijeha. Njemu je bilo zapovjedbno da svoje potomke pouči putovima Gospodnjim, i on je pažljivo čuvao ono što mu je Bog otkrio i ponavljao to narednim naraštajima. Svojoj djeci i unucima, do devetog naraštaja, on je pričao o čovjekovom sretnom i svetom životu u Edenu te ponovio povijest svog pada govoreći im o patnji kojom ga je Bog učio nužnosti pomnog slijeđenja njegova Zakona i objasnio im milostivi

plan za njihovo spasenje. Ipak, malo je bilo onih koji su obratili pozornost na njegove riječi. On se često suočavao s gorkim ukorima zbog grijeha koji je navukao toliko patnje na njegovo potomstvo.

Adamov je život bio život žalosti, poniženja i kajanja. Kad je napustio Eden, pomisao da mora umrijeti ispunjavala ga je strahom. On je prvi put upoznao stvarnost smrti u ljudskoj obitelji kad je Kajin, njegov prvorođeni sin, postao ubojica svog brata. Ispunjen snažnom grižnjom savjesti zbog vlastita grijeha, dvostruko ožalošćen smrću Abela i Kajinovim odbacivanjem, Adama je slomila tjeskoba. On je bio svjedok sve veće pokvare-nosti koja je najposlije dovela do uništenja svijeta potopom, i premda se smrtna presuda koju je izrekao njegov Tvorac u početku činila strašna, ipak je nakon što je gotovo tisuću godina promatrao posljedice grijeha on smatrao da je Bog bio milostiv što je okončao život patnje i jada.

Unatoč pokvarenosti pretpotopnog svijeta to doba nije, kao što se često pretpostavlja, bilo doba neznanja i barbarizma. Ljudima je pružena mogućnost da dosegnu visok standard moralnih i materijalnih postignuća. Oni su posjedovali veliku tjelesnu i mentalnu snagu, i njihove sposobnosti religijske i znanstvene spoznaje bile su nedostižne. Pogrešno je pretpostaviti ^a su njihovi umovi kasno sazrijevali samo zato što su doživljavali 83 duboku starost, njihove su intelektualne sposobnosti bile razmjene u ranoj mladosti, a oni koji su gajili strah Božji i živjeli skladu s njegovom voljom nastavili su napredovati u znanju mudrosti. Kad bi se glasovite znanstvenike našeg vremena usporedilo s ljudima iste dobi koji su živjeli prije potopa, oni bi mentalno i tjelesno bili daleko slabiji. Kako se čovjekova duljina života skraćivala, smanjivala se i njegova tjelesna snaga i mentalne sposobnosti. Danas postoje ljudi koji se od dvadesete do pedesetih godina posvećuju proučavanjima, i svijet im se divi zbog njihovih dostignuća. Ali kako su ova dostignuća ograničena u usporedbi s ljudima čije su se tjelesne i mentalne snage razvijale stoljećima!

Istina je da se ljudi u suvremeno doba koriste dostignućima svojih prethodnika. Veliki umovi, koji su planirali, proučavali i pisali, ostavljali su svoja djela onima koji su ih naslijedili. Ali čak i U ovom pogledu, i kad je u pitanju samo ljudsko značenje, kolika je bila prednost ljudi iz drevnih vremena! Oni su u svojoj sredini godinama imali onoga koji je bio stvoren na sliku Božju, nekoga koga je sam Stvoritelj proglasio "dobrim" -čovjeka kojeg je sam Bog poučio u mudrosti vezanoj uz materijalni svijet. Adam je od Stvoritelja naučio povijest stvaranja, a sam je tijekom devet stoljeća bio svjedok mnogih događaja i svoje znanje prenosio na potomstvo. Pretpotopni ljudi nisu imali knjige, ni pisane izvještaje, ali s golemom tjelesnom i mentalnom snagom oni su imali dobro pamćenje te su mogli razumjeti i zapamtiti ono što im je prenošeno i zauzvrat to prenijeti neumanjeno na svoje potomstvo. Stotinama godina na Zemlji je istodobno živjelo sedam naraštaja s mogućnošću međusobnog savjetovanja, korištenja znanja i prijenosa iskustva.

Prednosti u stjecanju znanja o Bogu kroz njegova djela koje su imali ljudi onog vremena nikada više nisu bile iste. To nije bilo doba religiozne tame, već razdoblje velikog prosvjetljenja. Cijeli se svijet mogao poučavati od Adama, a one koji su se bojali Gospoda poučavao je i Krist i njegovi anđeli. Božji je vrt ljudima također bio tihi svjedok istine koji je stoljećima nakon toga ostao među njima. Na vratima raja koja su čuvali 84 kerubi otkrivala se slava Božja i tu su dolazili prvi svetkovatelji. Tu su podizali svoje žrtvenike i prinosili svoje žrtve. Ovdje su Kajin i Abel donosili svoje žrtve i Bog se spustio da s njima razgovara.

Sumnja nije mogla osporiti postojanje Edena dok je, s ulazom koji su čuvali anđeli čuvari, stajao neposredno pred njihovim očima. Redosljed stvaranja, svrha vrta, povijest dvaju drveta usko povezana s čovjekovom sudbinom bili su neporecive činjenice. Postojanje i vrhovna vlast Božjeg autoriteta, obvezat-

nost njegova Zakona bile su istine koje ljudi nisu često dovodili u pitanje dok je Adam bio među njima.

Unatoč sveopćoj pokvarenosti postojao je niz svetih ljudi, uzvišenih i oplemenjenih zajednicom s Bogom, koji su živjeli u zajednici s Nebom. Bili su to ljudi velikog intelekta, prekrasnih osobina. Njihova je zadaća bila velika i sveta - da razviju karakter pravednosti, da iznose pouku o pobožnosti, ne samo ljudima svog vremena već i budućim naraštajima. Samo je nekoliko najpoznatijih ljudi spomenuto u Svetom pismu, ali tijekom vjekova Bog je imao vjerne svjedoke, svetkovatelje iskrena srca.

O Henoku je zapisano da je nakon šezdeset pet godina života dobio sina. Nakon toga on je tri stotine godina

hodio s Bogom. Tijekom svojih ranih godina Henok je ljubio i bojao se Boga i vršio njegove zapovijedi. On je bio jedan od onih u svetom nizu, čuvar istinske vjere, praotac obećana sjemena. On je s Adamovih usana naučio žalosnu priču o padu, te radosnu priču o Božjoj milosti i obećanju. On se oslanjao na Otkupitelja koji je trebao doći. Ali nakon rođenja svog prvog sina Henok je doživio još dublje iskustvo jer je produbio svoj odnos s Bogom. On je potpunije shvatio svoje vlastite obveze i odgovornosti kao Božjeg sina. Dok je gledao dječju ljubav prema ocu, njegovo jednostavno povjerenje u njegovu zaštitu, dok je osjećao duboku, čeznutljivu nježnost vlastitog srca prema svom prvorođenom sinu, on je naučio dragocjenu pouku o prekrasnoj Božjoj ljubavi prema ljudima kroz dar njegova Sina i o povjerenju što ga Božja djeca mogu imati u svog nebeskog Oca. Neograničena, neshvatljiva Božja ljubav kroz Krista postala je predmetom njihova razmišljanja danju i noću, i sa žarom u svojoj duši on je nastojao otkriti ovu ljubav ljudima među kojima je prebivao.

Henok nije hodao s Bogom u transu ili viđenju, već u 85 dužnostima svakodnevna života. On nije postao pustinjač, izolirajući se u cijelosti od svijeta, jer je u svijetu morao obaviti posao za Boga. U obitelji i osobnom ophođenju prema ljudima, kao otac, suprug, prijatelj i građanin, on je bio postojan i nepokolebljiv sluga Gospodnji.

Njegovo je srce bilo u skladu s Božjom voljom, jer: "Idu li dvojica zajedno da se ne dogovore?" (Am 3,3) I ovaj je sveti hod trajao tri stotine godina. Ima malo kršćana koji ne bi bili daleko revniji ili posvećeniji kad bi znali da je život kratak ili da Krist samo što nije došao. Ali kako su vjekovi prolazili, Henokova je vjera postajala snažnija, a njegova ljubav vatrenija.

Henok je bio čovjek snažna i vrlo kultivirana uma, velika znanja, i Bog ga je počastio posebnim otkrivenjima, a ipak u neprekidnoj zajednici s Nebom, s osjećajem božanske veličine i savršenstva uvijek pred sobom, on je bio jedan od najponiznijih ljudi. Što je veza s Bogom bila bliskija, njegov je osjećaj vlastite slabosti i nesavršenstva bio dublji.

Uznemiren porastom pokvarenosti neznabožaca, i strahujući da će njihova nevjernost umanjiti njegovo poštovanje prema Bogu, Henok je neprekidno izbjegavao da se s njima druži, te provodio velik dio vremena u samoći, moleći se i razmišljajući. Tako je on izlazio pred Gospoda, tražeći jasnije poznavanje njegove volje, da bi je mogao vršiti. Za njega je molitva bila disanje duše, on je živio u atmosferi samoga Neba.

Bog je preko svetih anđela Henoku otkrio svoju namjeru da svijet uništi potopom, a potpunije mu je prikazao i plan otkupljenja. Duhom proroštva On ga je vodio kroz naraštaje koji su trebali živjeti nakon potopa, i pokazao mu velike događaje povezane s drugim Kristovim dolaskom i krajem svijeta.

Enoka je uznemiravala smrt. Činilo mu se da se i pravedni i bezbožni zajedno vraćaju u prah te da je to njihov kraj. On nije vidio život pravednika nakon groba. Njemu je u proročkom viđenju objašnjena Kristova smrt, pokazan mu je njegov dolazak u slavi, praćen svetim anđelima, da otkupi svoj narod iz groba. On je također vidio pokvareno stanje svijeta za drugog 86 Kristovog dolaska, da će postojati hvalisav, drzak, samovoljan naraštaj koji će se odricati Boga i Gospoda Isusa Krista, gaziti po Zakonu i prezreti pomirenje. Vidio je pravedne kako su okrunjeni slavom i čašću, a bezbožni udaljeni iz Gospodnje prisutnosti i uništeni vatrom.

Henok je postao propovjednik pravednosti obznanjujući ljudima što mu je Bog otkrio. Oni koji su se bojali Boga tražili su ovog svetog čovjeka, da čuju njegove pouke i molitve. On je i javno radio, noseći Božju poruku svima koji su htjeli čuti riječi upozorenja. Njegov rad nije bio ograničen na Setove potomke. U zemlji u koju je Kajin pobjegao od božanske prisutnosti, Božji je prorok objavljivao prekrasne prizore što ih je primio u viđenju. "Pazite! Dolazi Gospodin sa svojim svetim

nesettisućama da sudi svima i da kazni sve bezbožnike za sva njihova bezbožna djela koja bezbožno počinise." (Jd 14.15)

On je neustrašivo ukoravao grijeh. Dok je ljudima svog vremena propovijedao Božju ljubav u Kristu i molio ih da odbace svoje grješne putove, on je ukoravao sveopću pokvarenost i upozoravao ljude svog naraštaja da

će na prijestupnike sigurno doći sud. Kristov je Duh govorio kroz Henoka, a taj se Duh ne prikazuje samo u izrazima ljubavi, sažaljenja i moljenja; sveti ljudi ne govore uvijek samo ugodne stvari. Bog stavlja u srca i usta svojih vjesnika istine koje su bespoštedne i oštre kao dvosjekli mač.

Oni koji su slušali osjećali su Božju silu koja je djelovala kroz njegovog slugu. Neki su obratili pozornost na upozorenje i odrekli se svojih grijeha, ali mnoštvo se rugalo svečanoj vijesti i još smjelije nastavilo hoditi svojim bezbožnim putovima. Božje će sluge nositi sličnu vijest svijetu u posljednjim danima, i ona će također biti primljena s nevjerovanjem i porugom. Preptopni je svijet odbacio riječi upozorenja onoga koji je hodio s Bogom. Tako će i posljednji naraštaj olako shvatiti upozorenja Božjih vjesnika.

U životu neumorna rada Henok je ustrajno održavao zajednicu s Bogom. Što je veći i teži bio njegov posao, njegove su molitve bile žarkije i postojanije. On se s vremena na vrijeme 81 izdvajao iz društva. Nakon što je neko vrijeme boravio među ljudima, djelujući među njima primjerom i poučavanjem, on bi se povlačio da provede neko vrijeme u samoći, gladan i žedan božanskog znanja koje samo Bog može dati. Boraveći u zajednici s Bogom, Henok je sve više odražavao božanski lik. Njegovo je lice odzrcavalo svetu svjetlost, svjetlost koja je sjala s Kristova lica. Kad se nakon susreta s Bogom vraćao među ljude, čak su i bezbožnici sa strahopoštovanjem promatrali otisak Neba na njegovu licu.

Ljudska bezbožnost je dosegla takve razmjere da je na njima izrečena osuda. Kako su prolazile godine, plima ljudske krivice je postajala sve dublja, a oblaci božanskog suda sve tamniji i tamniji. Ipak se Henok, svjedok vjere, održao na svom putu, upozoravajući, moleći, preklinjući, nastojeći preokrenuti plimu

krivice i Sprječiti osvetu Premda su grješnici, ljudi koji vole tjelesna zadovoljstva, zanemarili njegova upozorenja, on je imao svjedočanstvo što ga je Bog odobrio i vjerno se nastavio boriti protiv sveopćeg zla, dok ga Bog nije prenio iz svijeta zla u čistu radost Neba.

Ljudi tog naraštaja su se rugali njegovoj ludosti jer nije nastojao sakupljati zlato i srebro ili kupovati posjede. Ali Henokovo je srce težilo za nebeskim blagom. On je gledao nebeski grad. On je vidio Kralja u njegovoj slavi nasred Siona. Njegov um, njegovo srce, njegov razgovor bili su na Nebu. Što je pokvarenost bila veća, njegova težnja za Božjim domom bila je sve snažnija. On je već na Zemlji vjerom prebivao u kraljevstvu svjetlosti.

"Blago onima koji su čista srca jer će Boga gledati." (Mt 5,8) Henok je tri stotine godina težio očistiti svoju dušu da bi bio u skladu s Nebom. Tijekom tri stoljeća on je hodio s Bogom. On je stajao na pragu svijeta vječnosti, i samo ga je korak dijelio od zemlje blagoslova, a sada su se portali otvorili i hod s Bogom, koji je tako dugo trajao na Zemlji, nastavio se kad je prošao kroz vrata Svetoga grada, kao prvi čovjek koji je tamo ušao.

88 Njegov se odlazak osjećao na Zemlji. Nedostajao je glas sva-

kodnevnog upozorenja i poučavanja. Neki pravednici i bezbožnici su bili svjedoci njegova odlaska, i nadajući se da je on prenesen na jedno od njegovih mjesta odmora, oni koji su ga voljeli marljivo su ga tražili kao što su kasnije proročki sinovi tražili Iliju, ali uzalud. Donijeli su izvještaj da je nestao jer ga je uzeo Bog.

Henokovim uzašašćem Gospod je želio pružiti jednu važnu pouku. Postoji opasnost da ljudi popuste obeshrabrenju zbog zastrašujućih rezultata Adamova grijeha. Mnogi su bili spremni uzviknuti: "Kakva je korist što smo se bojali Boga i držali njegove zapovijedi kad veliko prokletstvo počiva na ljudskom rodu, a smrt je udio svih nas?" Ali upute što ih je Bog dao Adamu, koje je Šet ponovio, a Henok pokazao primjerom, uklonile su tamu i sjetu i čovjeku dale nadu da će, kao što je kroz Adama došla smrt, preko obećanog Otkupitelja doći život i besmrtnost. Sotona je ljudima nametao vjerovanje da nema nagrade za pravednike ili kazne za bezbožne, te da je ljudima nemoguće slušati božanske naredbe. Ali Henokovim slučajem Bog objavljuje: "Jer onaj koji želi pristupiti Bogu mora vjerovati da postoji Bog i da nagrađuje one koji ga traže." (Heb 11,6) On pokazuje što će učiniti za one koji drže njegove zapovijedi. Ljudi

učeni da je moguće slušati Božji Zakon i da se milošću Božjom mogu, dok žive usred grješne i pokvarene Zemlje, oduprijeti kušnjama i postati čisti i sveti. Oni su na njegovu primjeru mogli vidjeti blagoslovljenost takvog života, a njegovo je uzašašće bilo dokaz u prilog istinitosti njegova proročanstva o budućnosti, s njenim nagradama radosti, slave i besmrtnosti za ooslušne, i osudom, jadom i smrću za prijestupnike.

Henok je vjerom bio "prenesen tako da nije vidio smrti; Prije, naime, nego bijaše prenesen, primi svjedočanstvo da je ugodio Bogu." (Heb 11,5) Usred svijeta koji je zbog svoje pokvarenosti bio osuđen na uništenje Henok je živio životom bliske zajednice Bogom te mu nije bilo dopušteno doći pod vlast smrti. Pobožan karakter ovog proroka predstavlja stanje svetosti što ga moraju imati oni koji će biti "otkupljeni sa zemlje" (Otk 14,3) u vrijeme drugog Kristovog dolaska. I tada će, 89 kao i svijet prije potopa, prevladavati pokvarenost. Slijedeći porive svojih pokvarenih srca i učenja prijevarnih filozofija, ljudi će se pobuniti protiv autoriteta Neba. Ali Božji će narod, poput Henoka, težiti k čistoći srca i pokornosti njegovoj volji sve dok ne bude odražavao Kristov lik. Oni će kao i Henok upozoravati svijet na Kristov drugi dolazak i sud koji će doći na prijestupnike, te svojim svetim razgovorom i primjerom osuđivati grijeh bezbožnika. Kao što je Henok bio uznesen na Nebo prije uništenja svijeta potopom, tako će živi pravednici biti uzeti sa Zemlje prije njenog uništenja vatrom. Apostol kaže: "Svi nećemo umrijeti, ali ćemo se svi preobraziti, u jedan hip, u tren oka, na glas posljednje trube." "Jer će sam Gospodin sa zapovjedničkim zovom, s glasom arkanđela i sa zvukom trube Božje sići s neba, i najprije će uskrsnuti umrli u Kristu. Zatim ćemo mi živi, mi preostali, biti skupa s njim odneseni u zrak na oblacima u susret Gospodinu. I tako ćemo zauvijek biti s Gospodinom. Stoga, tješite jedan drugoga tim riječima." (1 Sol 4,16-18)

7

Potop

Ovo se poglavlje zasniva na Postanku 6 i 7.

90 U Noino vrijeme nad Zemljom je počivalo dvostruko prokletstvo kao posljedica Adamova prijestupa i Kajinova ubojstva. Ipak, to nije u velikoj mjeri promijenilo vanjski izgled prirode. Bilo je očitih znakova propadanja, ali Zemlja je još uvijek bila lijepa i bogata darovima Božje providnosti. Brda su bila okrunjena veličanstvenim stablima po kojima su se penjale vinove loze koje su se savijale pod teretom plodova. Prostrane ravnice, slične vrtovima, bile su prekrivene zelenilom i ispunjene mirisom tisuća cvjetova. Plodovi zemlje su bili raznovrsni i gotovo bezbrojni. Drveta su po veličini, ljepoti i savršenim mjerama daleko nadmašivala ona koja danas poznajemo, njihovo je drvo bilo delikatne grade, tvrdo, vrlo slično kamenu i samo malo mekše. Zlata, srebra i dragog kamenja bilo je u obilju.

Ljudski je rod ipak zadržao veći dio svoje prvotne snage. Prošlo je svega nekoliko naraštaja otkad je Adam mogao pristupiti drvetu koje je produljivalo život, a dužina se čovjekova života još uvijek mjerila stoljećima. Da su se ti dugovječni ljudi, sa svojim jedinstvenim sposobnostima planiranja i djelovanja, posvetili službi Bogu, oni bi proslavili ime svog Stvoritelja po cijelom svijetu i ispunili svrhu zbog kojeg im je On dao život. Međutim, oni su propustili da to učine. Bilo je mnogo divova, ljudi visoka rasta i velike snage, poznatih po svojoj mudrosti, vještih izumitelja prekrasnih i umješnih djela, ali njihova krivnja zbog popuštanja uzdama pokvarenosti bila je srazmjerna njihovoj vještini i umnim sposobnostima.

Bos je ove prepotopne ljude obasuo bogatim darovima, ali oni su iskoristili njegovu darežljivost da proslave sebe i pretvorili je u prokletstvo usmjeravajući svoju ljubav na darove mjesto na Darodavca. Oni su upotrebljavali zlato i srebro, dragocjeno kamenje i probrano drveće za gradnju svojih domova,

nastojeći nadmašiti jedan drugog uljepšavajući svoje domove

jumješnjim djelima. Nastojali su zadovoljiti ponos vlastitih 91 srca i uživati u prizorima zadovoljstva i bezbožnosti. Budući da nisu željeli spoznavati Boga, oni su ubrzo počeli poricati njegovo postojanje. Divili su se prirodi umjesto Bogu prirode. Veličali su ljudski genij, obožavali djela vlastitih ruku i svoju djecu učili da se klanjaju rezanim kipovima.

U zelenim poljima i sjeni krasnih drveta oni su svojim kipovima podizali žrtvenike. Prostrane zimzelene lugove posvećivali su obožavanju lažnih bogova. S ovim su lugovima bili povezani i prekrasni vrtovi, a njihova duga šetališta bila su zasađena plodonosnim drvećem svih vrsta i ukrašena kipovima i svime što je moglo zadovoljiti osjećaje i služiti osjetilnim prohtjevima te ih tako primamiti da sudjeluju u idolopokloničkom bogoslužju. Ljudi su zanemarili znanje o Bogu i obožavali djela svog uma, a posljedica je bila da su postajali sve pokvareniji. Psal-mist opisuje utjecaj idolopokloničkog bogoslužja na obožavatelje: "Takvi su i oni koji ih napraviše i svi koji se u njih uzdaju." (Ps 115,8) Zakon ljudskog uma je da se gledanjem mijenja. Ljudi se neće uzdići više od svog koncepta istine, čistoće i svetosti. Ako se um nikada ne uzdigne iznad razine čovječanstva, ako ga vjera ne uzdigne da razmišlja o beskonačnoj mudrosti i ljubavi, čovjek će neprekidno tonuti sve dublje. Obožavatelji lažnih bogova pridavali su svojim božanstvima ljudske osobine i strasti, i tako je mjerilo njihova karaktera srozano do obličja grješnog čovječanstva. Posljedica je bila njihova pokvarenost. "Vidje Jahve kako je čovjekova pokvarenost na zemlji velika i kako je svaka pomisao u njihovoj pameti uvijek samo 'oca... u očima Božjim zemlja se bila iskvabila; nepravdom se napunila." Bog je ljudima dao svoje zapovijedi kao pravilo^{lv}ta, ali oni su prestupili njegov Zakon, a posljedice su pojava svih vrsta grijeha. Ljudska je pokvarenost bila otvorena i smjela, i avda je gažena, a vika se potlačenih podizala do neba. Protivno prvobitnoj božanskoj uredbi mnogoženstvo je rano uvedeno. Gospod je Adamu dao jednu ženu i time pokazao 92 svoju volju u tom pogledu. Ali ljudi su nakon pada odlučili slijediti svoje grješne želje, a kao posljedice toga, brzo su se širili zločin i bijeda. Nisu se poštovali ni bračni odnosi ni vlasnička prava. Tko god je žudio za ženom ili posjedom svog bližnjeg, uzimao ih je silom, i ljudi su likovali u svojim nasilnim djelima. Uživali su u ubijanju životinja, a korištenje mesa u prehrani činilo ih je još surovijim i krvožednijim, sve dok se i prema ljudskom životu nisu počeli odnositi sa zapanjujućom ravnodušnošću.

Svijet je još bio u povojima, a pokvarenost je postala tako duboka i sveopća da Bog to više nije mogao podnositi, te je rekao: 'Ljude koje sam stvorio izbrisat ću s lica zemlje.' On je obznanio da njegov duh neće do vijeka ostati u grješnom čovjeku. Ako svojim grijesima ne prestanu obeščaćivati svijet i njegova bogata blaga, On će ih izbrisati sa stvorena svijeta i uništiti sve s čime ih je On uživao blagoslivljati. On će uništiti životinje u polju i zelenilo koje je pružalo tako bogate količine hrane, pretvoriti prekrasnu zemlju u jedan golemi prizor pustoši i uništenja.

Usred sveopće pokvarenosti Metušalah, Noa i mnogi drugi nastojali su sačuvati znanje o istinskom Bogu i zadržati plimu moralne pokvarenosti. Sto dvadeset godina prije potopa Gospod je uz pomoć svetih anđela Noi objavio svoju namjeru i naredio mu da izgradi lađu. Dok je gradio lađu, on je trebao propovijedati da će Bog vodom poplaviti Zemlju i uništiti bezbožnike. Oni koji povjeruju ovoj vijesti i pripreme se za taj događaj pokajanjem i promjenom života, trebali su primiti oprost i izbavljenje. Henok je ponovio svojoj djeci ono što mu je Bog pokazao u vezi s potopom, a Metušalah i njegovi sinovi, koji su čuli Nou kako propovijeda, pomagali su u gradnji lađe.

Bog je Noi dao točne mjere korablje i jasne, detaljne upute u vezi s njenom gradnjom. Ljudska mudrost nije mogla izmisliti lađu tako velike čvrstoće i trajnosti. Bog je bio njen dizajner, a Noa glavni graditelj. Sagrađena je tako da je izgledala više kao trup broda, koji može ploviti, ali je u nekim 95 detaljima bila sličnija kući. Imala je tri kata, ali je imala samo jedni^l vrata na boku. Svjetlost je dolazila odozgo, a različite su prostorije bile tako raspoređene da su sve bile osvjetljene. Za gradnju korablje korišten je čempres, drvo koje se moglo stotinama godina oduprijeti truljenju. Gradnja je ovakve goleme korablje zahtijevala dug i naporan rad. S obzirom na veličinu i ostale osobine drveta trebalo je mnogo više rada da se pripremi građa, iako su ondašnji ljudi bili snažniji. Ljudi su učinili sve da korablja bude savršena, a ipak ona sama ne bi odoljela oluji koja je trebala zadesiti Zemlju. Samo je Bog mogao sačuvati svoje sluge na razbješnjelim

valovima.

"Vjerom Noa, obaviješten od Boga o još neviđenim stvarima, pobožnim poštovanjem sagradi lađu da spasi svoju obitelj. Vjerom osudi svijet i postade baštinikom pravednosti koja pripada vjeri." (Heb 11,7) Dok je Noa propovijedao svijetu vijest upozorenja, njegovo je djelo svjedočilo o njegovoj iskrenosti. Tako je on usavršavao i obznanjivao svoju vjeru. On je svijetu dao primjer vjere u ono što Bog kaže. Sve što je posjedovao on je uložio u lađu. Kad je na suhom tlu počinjao graditi golemu korablju, mnoštvo je dolazilo sa svih strana da vidi čudan prizor i čuje žarke, gorljive riječi usamljena propovjednika. Svaki udarac na lađu bio je svjedočanstvo narodu.

Činilo se da su u početku mnogi prihvatili upozorenje, a ipak se nisu obratili Bogu i istinski se pokajali. Oni se nisu bili voljni odreći svojih grijeha. Tijekom vremena koje je prethodilo dolasku potopa njihova je vjera bila iskušana i oni nisu izdržali kušnju. Svladani sveopćom nevjerom, oni su se naposljetku pridružili svojim bivšim istomišljenicima u odbacivanju ove svečane poruke. Neki su bili duboko osvjedočeni i obratili bi pozornost na opomene, ali poruga i ismijavanje su bili tako snažni da su i oni podlegli istom duhu, odbili poziv milosti i uskoro se našli među najsmjelijim i najprkosnijim rugačima, jer nitko nije tako bezobziran i ne ide tako daleko u grijeh kao oni koji su nekada imali svjetlost ali su odbacili uvjeravanja Božjeg Duha.

Nisu svi ljudi tog naraštaja bili, u punom smislu riječi, idolopoklonici. Mnogi su tvrdili da obožavaju Boga. Tvrđili su da 96 su njihovi kipovi predodžbe božanstva, te da kroz njih ljudi mogu dobiti jasniju predodžbu o božanskom biću. Ova je skupina ljudi prednjačila u odbacivanju Noina propovijedanja. Dok su stajali Boga prikazati materijalnim sredstvima, njihovi su urnovi bili slijepi za njegovo veličanstvo i silu te su prestali shvaćati svetost njegova karaktera, ili svetu, nepromjenjivu narav njegovih zahtjeva. Kako se grijeh sve više širio, on se sve manje zlim i ljudi su naposljetku ustvrdili da božanski Zakon više nije na snazi, da je kažnjavanje prijestupnika protivno Božjem karakteru i poricali dolazak njegova suda na zemlju. Da su ljudi tog naraštaja poslušali božanski Zakon, oni bi u upozorenjima njegovog slugu prepoznali Božji glas, ali njihovi su umovi bili tako zaslijepljeni odbacivanjem svjetlosti da su povjerovali kako je Noina vijest obmana.

Mnoštvo ili većina nije bila na strani pravde. Svijet se svrstao u bojne redove protiv Božje pravednosti i Zakona, a Nou su smatrali fanatikom. Kad je nagovarao Evu da se usprotivi Bogu, Sotona je rekao: "Ne, nećete umrijeti!" (Post 3,4) Isto su ponovili i veliki, poštovani i mudri ljudi onoga svijeta. "Svrha Božje prijetnje je", govorili su oni, "zastrašivanje i ona se nikada neće obistiniti. Ne trebate se uznemiravati. Događaj kao što je Božje uništenje svijeta i kažnjavanje bića koja ja stvorio nikada se neće obistiniti. Budite mirni, ne bojte se. Noa je fanatik." Svijet se ismijavao zbog ludosti obmanuta starca. Umjesto da ponize svoje srce pred Bogom, oni su nastavili s neposlušnošću i bezbožnošću, kao da im Bog nije progovorio kroz svoga slugu.

Međutim, Noa je stajao kao stijena usred oluje. Okružen prijezirom i ismijavanjem on se razlikovao svojim svetim integritetom i nepokolebljivom vjernošću. Njegove su riječi imale silu jer je Božji glas govorio ljudima kroz njegovog slugu. Povezanost s beskonačno silnim Bogom i njemu je davala snagu, dok je tijekom stotinu dvadeset godina njegov svečani glas punio uši tog naraštaja u vezi s događajima koji se, prema ljudskoj mudrosti, nisu mogli dogoditi.

Svijet je prije potopa smatrao da su zakoni prirode stoljećima bili nepromijenjeni. Promjena godišnjih doba se odvijala svojim redoslijedom. Kiša dotad nikada nije padala, a zemlju 97 je natapala rosa ili magla. Rijeke se nikada dotad nisu izlile iz svojih korita, već su sigurno svoje vode odvodile u mora. Nepromjenjivi su zakoni priječili vode da preplave zemlju. Ali ovi mudraci nisu prepoznali ruku Onoga koji je zadržavao vode govoreći: "Dotle, ne dalje..." (Job 38,11)

Kako je vrijeme prolazilo, bez očite promjene u prirodi, ljudi čija su srca ponekad drhtala od straha postali su samouvjereni. Oni su razmišljali, kao što i danas mnogi razmišljaju, da je priroda iznad Boga prirode, da su njeni zakoni tako postojani da ih ni sam Bog ne može promijeniti. Shvaćajući da bi

priroda, ako je Noina poruka točna, promijenila svoj tijek, oni su ovu poruku, u umovima ljudi u svijetu,

prikazali kao obmanu — veliku prijevaru. Oni su pokazali svoj prijezir prema Božjim upozorenjima živeći kao što su živjeli prije iznošenja upozorenja. Nastavili su sa svojim proslavama i pohlepnom gozabama, oni su jeli i pili, sadili i gradili, te planirali držeći na umu dobit koju su se nadali ostvariti u budućnosti, i oni su pošli i korak dalje u svojoj bezbožnosti i prkosnom omalovažavanju Božjih zahtjeva, pokazujući da se ne boje Beskonačnog. Tvrdili su da ako ima istine u onome što je Noa govorio, poznati bi, mudri, razboriti, veliki ljudi shvatili problem.

Da su pretpotopni ljudi vjerovali upozorenju i pokajali se zbog svojih zlih djela, Gospod bi zaustavio svoj gnjev kao što je kasnije učinio s Ninivom. Ali ovaj naraštaj je svojim tvrdoglavim odupiranjem ukorima savjesti i upozorenjima Božjeg proroka navršio mjeru svoje pokvarenosti i sazeo za uništenje.

Razdoblje njihove kušnje samo što nije isteklo. Noa je vjerno slijedio upute što ih je primio od Boga. Svaki dio korablje je bio izrađen onako kako je Gospod naredio i ona je bila napunjena hranom za ljude i životinje. Onda je Božji sluga ljudima uputio svoj posljednji, svečani poziv. Sa žarkom čežnjom koju riječi ne mogu izraziti on ih je preklinjao da potraže zaklon dok ga mogu naći. I oni su ponovno odbacili njegove riječi i podigli svoj glas ruganja i podsmijeha. Onda je među rugačima iznenada zavladao tišina. Sve vrste životinja, najljuće kao i one najpitomije, dolazile su s planina i iz šuma i tiho prilazile lađi. Začula se buka poput dolazećeg vjetrova i ptice su doletjele iz svih pravaca, prekrivši nebo, i one su u savršenu redosljednu 98 prišle lađi. Životinje su poslušale Božju zapovijed, a ljudi su ostali neposlušni. Vodeni svetim anđelima "po dvoje od svega neka ude k tebi da preživi", a od čistih životinja po sedam parova. Svijet ih je promatrao u čudu, a neki i sa strahom. Pozvani su i filozofi da objasne ovaj jedinstveni događaj, ali uzalud. To je bila tajna koju oni nisu mogli shvatiti. Ljudi su tako otvrdnuli zbog svog upornog odbacivanja svjetlosti da je i ovaj prizor ostavio samo trenutačan dojam. Dok je osuđena rasa promatrala sunce što je sjalo u svojoj slavi, a zemlja bila odjevena u edensku ljepotu, ona je zatomila svoj strah bučnom zabavom, a svojim nasilnim djelima na sebe navukla Božji gnjev.

Bog je zapovjedio Noi: "Uđi ti i sva tvoja obitelj u korablju, jer sam uvidio da si ti jedini preda mnom pravedan u ovom vremenu." Svijet je čuo Noino upozorenje, ali njegov utjecaj i primjer donijeli su blagoslov samo njegovoj obitelji. Kao nagrada za njegovu vjernost i integritet Bog je zajedno s njim spasio sve članove njegove obitelji. Kakvo je to ohrabrenje roditeljskoj vjernosti!

Milost je prestala moliti grješni ljudski rod. Poljske su životinje i ptice ušle u zaklon. Noa i njegova obitelj su bili unutar korablje i: "Onda Jahve zatvori za njim vrata." Vidio je bljesak zaslepljujuće svjetlosti i oblak slave vidljiviji od munje sišao je s neba i lebdio iznad ulaza u korablju. Masivna vrata, koja oni unutra nisu mogli zatvoriti, polako su zatvorile nevidljive ruke. Noa je bio zatvoren, a oni koji su odbacili Božju milost ostali su vani. Na vratima je bio Božji pečat, Bog ih je zatvorio i samo ih je on mogao otvoriti. Isto će se tako zatvoriti vrata milosti kad Krist, prije svog dolaska na nebeskim oblacima, okonča svoje posredovanje za ljude. Tada božanska milost više neće zadržavati bezbožnike, a Sotona će imati potpunu kontrolu nad onima koji su odbacili milost. Oni će nastojati da unište Božji narod, ali kao što je Noa bio zatvoren u korablji, tako će pravednike štititi božanska sila.

Sedam dana nakon što su Noa i njegova obitelj ušli u korablju nije bilo znaka dolazeće oluje. Ovo je razdoblje bilo ispit njihove vjere. Za vanjski je svijet to bilo vrijeme pobjede. Očito je odlaganje potvrdilo njihovo vjerovanje da je Noina vijest bila 99 obmana te da potop nikada neće doći. Unatoč tome što su bili svjedoci svečanim prizorima - ulasku životinja i ptica u korablju i anđelovu zatvaranju vrata - oni su nastavili sa svojim zabavama i bučnim pijankama, rugajući se čak i jasnim prikazima Božje sile. Mnoštvo se okupilo oko korablje, ismijavajući one unutra s drskostima koje se nikada ranije nisu usudili činiti.

Ali osmog dana nebo su prekrili mračni oblaci. Zatim su slijedili udarci groma i bljesci munja. Uskoro su počele padati velike kapi kiše. Svijet nikada nije vidio nešto slično, i ljudska je srca preplavio strah. Svi su se potajno pitali: "Zar je moguće da je Noa ipak bio u pravu te da je svijet osuđen na uništenje?" Nebo je postajalo sve mračnije, a kiša je padala sve brže. Životinje su lutale u divljem strahu, a njihovi neujednačeni krici

kao da su oplakivali vlastitu sudbinu i sudbinu čovjeka. Onda "navale svi izvori bezdana, rastvore se ustave nebeske". Činilo da se golemi slapovi vode sručuju iz oblaka. Rijeke su izašle iz svojih korita i preplavile doline. Mlazovi su vode izbijali iz zemlje s neopisivom silinom, bacajući goleme stijene više od trideset metara u zrak, koje su se u padu zabijale duboko u

zemlju.

Ljudi su prvo promatrali uništenje djela vlastitih ruku. Munje s neba su uništavale sjajne građevine, prekrasne vrtove i lugove u kojima su oni držali svoje kipove, a ruševine su bile razbacane nadaleko. Raskomadani su žrtvenici na kojima su se prinobile ljudske žrtve, a obožavatelji su drhtali od straha pred silom živoga Boga, znajući da je njihova pokvarenost i idolopoklonstvo uzrok njihova uništenja.

Kako je oluja postajala sve snažnija, drveće, zgrade, stijene i zemlja letjeli su u svim pravcima. Strah ljudi i životinja bio je neopisiv. Jauk ljudi koji su prezreli Božji autoritet nadjačavao je urlanje oluje. Sam Sotona, koji je bio prisiljen ostati usred uskomešanih elemenata prirode, strahovao je za svoj vlastiti život. On je uživao u vladanju tako moćnom ljudskom rasom i želio da žive kako bi i dalje činili svoja gnusna djela i nastavili s pobunom protiv Vladara neba. On je sada izgovorio kletve protiv Boga optužujući ga za nepravdu i surovost. Mnogi ljudi su, poput Sotone, hulili na Boga, i da su mogli, oni bi ga skinuli s prijestolja. Drugi su, izbezumljeni od straha, pružali ruke prema korablji moleći da ih se pusti unutra. Ali njihova su preklinjanja bila uzaludna. Savjest se napokon probudila i oni su spoznali da postoji Bog koji vlada Nebom. Oni su ga revno prizivali, ali On nije slušao njihove povike. U tom strašnom trenutku oni su uvidjeli da je prijestup Božjeg Zakona prouzročio njihovu propast. Ipak, premda su zbog straha od kazne oni priznali svoj grijeh, oni nisu osjećali istinsko pokajanje ili gade-^aJe prema zlu. Da je kazna bila uklonjena, oni bi ponovno prkosili Nebu. Kad Božji sudovi zadese Zemlju, nepokajani će prije ^aatrene stihije znati kada i što je bio njihov grijeh - prijezir Prema njegovu svetom Zakonu. Ipak, oni se neće istinski pokajati kao ni grješnici drevnog svijeta.

Neki su iz očajja pokušali silom prodrijeti u korablju, ali čvrsto sagrađena konstrukcija odoljela njihovim pokušajima.

Neki su se držali korablje sve dok ih nije odnijela nadolazeća voda ili su popustili u sudaru sa stijenjem ili drvećem. Svi su sastavi masivna kovčega podrhtavali pod udarcima nemilostiva vjetra i bacanjem od vala do vala. Krici životinja unutra izražavali su njihov bol i strah. Međutim, usred ovih ratobornih prirodnih elemenata ona je nastavila sigurno ploviti. Anđeli iznimne snage bili su zaduženi da je sačuvaju.

Životinje, izložene oluji, potrčale su prema čovjeku kao da su od njega očekivale pomoć. Neki su ljudi zavezali sebe i svoju djecu za snažne životinje znajući da su one izdržljive u borbi za život te da će se penjati na najviše vrhove da bi pobjegle od nadolazeće vode. Neki su se privezali na golema drveta na vrhovima brda ili planina, ali drveta su iščupana iz korijena i zajedno sa živim teretom bačena u uzburkane valove. Jedno za drugim napuštana su mjesta koja su obećavala sigurnost. Dok je voda rasla sve više, ljudi su tražili zaklon na najvišim planinama. Često su se životinja i čovjek borili zajedno za uporište dok ih valovi ne bi oboje odnijeli.

S najviših vrhova ljudi su gledali na ocean bez obala. Svečana upozorenja Božjeg slugu više se nisu činila predmetom ruganja i prijezira. Kako su ovi osuđeni grješnici čeznuli za *101* prilikama koje su zanemarili! Kako su molili za vrijeme probe, još jedan trenutak milosti, još jedan poziv s Noinih usana! Ali oni više nisu čuli slatki glas milosti. Ljubav, kao i pravda, zahtijevale su da Božji sudovi zaustave grijeh. Osvetničke vode preplavile su i posljednje utočište i oni koji su prezirali Boga nestali su u mračnim dubinama.

"Oni hotimično zaboravljaju da su davno postala nebesa skupa sa zemljom, koja je iz vode i među vodama iskrsla na riječ Božju. Njima je ondašnji svijet, potopljen vodom, uništen. A sadašnja nebesa i sadašnju zemlju ista je riječ pohranila za oganj i čuva ih za dan Suda i propasti bezbožnika." (2 Pt 3,5-7) Dolazi još jedna oluja. Zemlja će ponovno biti preplavljena Božjim gnjevom koji pustoši, i grijeh i grješnici će biti uništeni.

Grijesi koji su zahtijevali osvetu nad prepotopnim svijetom i danas postoje. Božji strah je iščezao iz srca ljudi, a s njegovim se zakonom postupa s ravnodušnošću i prijezirom. Izrazita svjetovnost ljudi onog vremena

jednaka je svjetovnosti naraštaja koji danas živi. Krist je rekao: "Kao što su ljudi jeli i pili, ženili se i udavali u vrijeme što je prethodilo potopu, i to sve do dana kad Noa ude u lađu, da ništa nisu naslućivali dok

dođe potop i sve ih odnese, tako će biti i za dolaska Sina Tovječjega." (Mt 24,38.39) Bog nije osudio pretpotopne ljude zbog jedenja i pijenja, On im je dao plodove zemaljske u velikom obilju da bi zadovoljio njihove tjelesne potrebe. Njihov se grijeh sastojao u uzimanju ovih darova bez zahvalnosti prema Davaocu i obeščaćivanju samih sebe neograničenim popuštanjem apetitu. Ženidba je bila zakonita. Brak je bio Božja uredba, bila je to jedna od prvih institucija što ih je On uspostavio. On je dao posebne uredbe u vezi s ovim obredom, odijevajući ga u svetost i ljepotu, ali ove su uredbe zaboravljene, brak je izopačen te se koristi kao sluga, strastima.

Slično je stanje i danas. Ono što je samo po sebi zakonito pretvara se u razuzdanost. Apetitu se popušta bez ikakva ograničenja. Navodni Kristovi sljedbenici danas jedu i piju s pijancima, dok su njihova imena zapisana u počasnim crkvenim izvještajima. Neumjerenost umrtvljuje moralne i duhovne snage i priprema put popuštanju niskim strastima. Mnoštvo ne osjeća moralnu obvezu da obuzdava svoje tjelesne strasti i oni postaju robovi požude. Ljudi žive za zadovoljstva, samo za ovaj 102 svijet i ovaj život. Pretjerivanje prožima sve slojeve društva. Integritet se žrtvuje za raskoš i isticanje. Oni koji žure da se obogate izvrću pravdu i tlačé siromašne, a "tijela i duše ljudi" još se uvijek kupuju i prodaju. Prijevarena, potkupljivanje i krađa prolaze bez opomene u višim i nižim društvenim krugovima. Tisak je prepun izvješća o ubojstvima - zločinima tako hladnokrvnim i bezrazložnim da se čini kako je iščeznuo svaki osjećaj čovječnosti. I ovi zločini su postali tako uobičajena pojava da oni gotovo i ne izazivaju komentar ili iznenađenje. Duh anarhije prožima sve narode, a neredi koji s vremena na vrijeme izazovu zgražanje svijeta samo su pokazatelji nagomilane vatre strasti i bezakonja koji će, jednom kad izmaknu kontroli, Zemlju ispuniti jadom i pustoši. Slika o pretpotopnom svijetu koju ^{da} je nadahnuće predstavlja istinsko stanje ka kojem ide suvremeno društvo. Čak i sada, u ovom stoljeću u kršćanskim zemljama zločini koji se danas čine jednako su mračni i strašni kao oni zbog kojih su uništeni grješnici drevnog svijeta.

Prije potopa Bog je poslao Nou da upozori svijet, da povede ljude putem pokajanja, kako bi izbjegli prijetnji uništenja. Kako se vrijeme drugog Kristovog dolaska bliži, Gospod svijetu šalje svoje sluge s upozorenjem da se pripreme za ovaj veliki događaj. Mnoštvo živi prestupajući Božji Zakon i On ga sada milostivo poziva da poslušá njegove svete uredbe. Svima koji vjerom u Krista ostave svoje grijehe i pokaju se pred Bogom nudi se oprost. Ali mnogi smatraju da ostavljanje grijeha zahtijeva preveliku žrtvu. Budući da se njihov život ne slaže s čistim načelima Božje moralne vladavine, oni odbacuju njegova upozorenja i poriču autoritet njegova Zakona.

Od velikog broja stanovnika na Zemlji prije potopa preživjelo je samo osam ljudi, oni koji su povjerovali i poslušali Božju riječ upućenu kroz Nou. Sto dvadeset godina ovaj je propovjednik pravednosti upozoravao svijet o skorašnjem uništenju, ali njegova je vijest bila odbačena i prezrena. Tako će biti i danas. Prije no što dođe Zakonodavac da kazni neposlušne, prijestupnici su upozoreni da se pokaju i vrate prvotnoj odanosti, ali će za većinu ova upozorenja biti uzaludna. Apostol Petar kaže: "Na koncu vremena pojavit će se izrugivači, koji će živjeti prema vlastitim požudama i pitati: 'Gdje je njegov 103 obećavani dolazak? Otkada su umrli naši očevi, i dalje sve ostaje kako je bilo od početka stvorenja' (2 Pt 3,3-4) Zar mi ne čujemo kako ove riječi ponavljaju ne samo bezbožnici, već i mnogi koji stoje iza propovjedaonica u našoj zemlji? "Nema razloga za uz-nemiravanje", uzvikuju oni. "Prije no što Krist dođe, cijeli će svijet biti obraćen, a pravednost će vladati tisuću godina. Mir! Mir! Sve ostaje isto kao što je bilo od početka. Neka nikoga ne uznemiruje uzbuđljiva vijest ovih vjesnika nesreće." Međutim, ovaj nauk o mileniju nije u skladu s učenjem Krista i njegovih apostola. Isus je postavio značajno pitanje: "Ali, hoće li Sin Čovječji, kada dođe, naći pouzdanja na zemlji?" (Lk 18,8) Kao što smo već vidjeli, On kaže da će stanje svijeta biti kao u Noine dane. Pavao nas upozorava da će bezbožnost rasti kako se bude bližio kraj: "Duh izričito veli da će u posljednja vremena neki otpasti od vjere i pristati uz prijevarne duhove i đavolske nauke." (1 Tim 4,1) Apostol kaže da će u "posljednje doba nastati teška vremena" (2 Tim 3,1). I on daje zapanjujuću listu grijeha što će ih činiti oni koji imaju obličje pobožnosti.

Kako se bližio kraj kušnje, pretpotopni su se ljudi predali uzbuđljivim zabavama i bučnim proslavama. Oni

koji su imali utjecaj i vlast nastojali su zaokupiti umove ljudi zadovoljstvima i smijehom, da posljednje svečano upozorenje ne bi utjecalo na njih. Zar mi ne vidimo da se isto ponavlja i danas? Dok Božje

sluge iznose vijest da se svemu približio kraj, svijet je zaokupljen zabavom i traženjem zadovoljstava. Neprekidan niz uzbuđenja koji dovodi do ravnodušnosti prema Bogu priječi da na ljude utječu istine koje ih jedino mogu spasiti od budućeg uništenja.

U Noino vrijeme filozofi su tvrdili da je uništenje svijeta vodom nemoguće, i tako i sada postoje znanstvenici koji nastoje dokazati da se svijet ne može uništiti vatrom i da to nije u skladu sa zakonima prirode. Ali Bog prirode, Stvoritelj i Vladar njenih zakona, može upotrijebiti djela svojih ruku za ispunjenje svog cilja.

Kad su veliki i mudri ljudi onog vremena dokazali da je uništenje svijeta vodom nemoguće, kad su stižali strah ljudi, 104 kad su svi smatrali da su Noina proročanstva obmana a on fanatik, tada je došao Božji trenutak. "Navale svi izvori bezdana, rastvore se ustave nebeske", a rugače je progutao potop. Ljudi su prekasno shvatili da je njihova mudrost, zajedno s njihovom hvalisavom filozofijom, ludost, da je Zakonodavac veći od zakona prirode, te da Svemogućem ne nedostaje načina da ostvari svoj cilj. "U vrijeme kad dođe Sin Čovječji bit će kao što je bilo u Noino doba." (Lk 17,26.30) "Ali će doći dan Gospodnji kao lopov; u taj će dan nebesa iščeznuti s velikom lomljivom, počela će se u ognju rastopiti, a zemlja se sa svojim ostvarenjima neće više naći." (2 Pt 3,10) Kad mišljenja filozofa odagnaju strah od Božjeg suda, kad vjerski učitelji budu stavljali naglasak na dugo razdoblje mira i napretka, i kad svijet bude zaokupljen poslom i zadovoljstvima, sadenjem i građenjem, zabavama i veseljem, odbacujući Božja upozorenja i vrijeđajući njegove vjesnike, tada će ih iznenada sustići uništenje i oni neće umaći (1 Sol 5,3).

8

Poslije potopa

Ovo se poglavlje zasniva na Postanku 7,20 do 9,17.

105 Voda je rasla do oko petnaest lakata iznad najviših plani-

na. Obitelji unutar korablje često se činilo da će i oni propasti dok je tijekom pet dugih mjeseci njihova korablja bila nošena tamo-amo, prividno u milosti vjetera i valova. Bila je to teška kušnja, ali Noina se vjera nije pokolebala jer je on bio uvjeren da je božanska ruka za kormilom.

Dok su vode kopnile, Gospod je učinio da korablja doplovi do mjesta zaštićena skupinom planina što ih je On sačuvao svojom silom. Mala je udaljenost dijelila ove planine i korablja je uplovila u ovo malo sklonište i više nije bila gonjena nepreglednim oceanom. Ovo je bilo veliko olakšanje umornim i olujom izmučenim putnicima.

Noa i njegova obitelj su sa zabrinutošću očekivali opadanje vode jer su čeznuli da ponovno hodaju po zemlji. Četrdeset dana nakon što su vrhovi planina postali vidljivi oni su pustili gavrana, pticu s razvijenim osjetilom mirisa, da ispita je li se zemlja osušila. Budući da nije našla ništa osim vode, ptica je odlijetala i dolijetala do korablje. Sedam dana kasnije poslana je i golubica, koja se, ne našavši suha tla, vratila u korablju. Noa je čekao još sedam dana i ponovno pustio golubicu. Kad se ona uvečer vratila s maslinovom grančicom u kljunu, nastalo je veliko veselje. Kasnije, "Noa skine pokrov s korablje i pogleda: površina okopnjela". Ipak, on je

strpljivo čekao u korablji. Kao što je i ušao na Gospodnju posebnu zapovijed, on je čekao na posebnu uputu da je napusti.

Napokon je anđeo sišao s Neba, otvorio masivna vrata i zapovjedio patrijarhu i njegovim ukućanima da podu zemljom sobom povedu sva živa bića. U radosti oslobođenja Noa nije zaboravio

106 Onoga čija ih je milostiva briga sačuvala. Njegov je prvi čin nakon napuštanja korablje bio gradnja žrtvenika i prinošenje žrtve od svih čistih životinja i ptica, pokazujući na taj način svoju zahvalnost Bogu za oslobođenje i vjeru Krista, veliku žrtvu. Žrtva je bila ugodna Bogu i slijedio je blagoslov ne samo za patrijarha i njegovu obitelj već za sve koji će živjeti na zemlji: "Jahve omirisa miris ugodni pa reče u sebi: 'Nikad više neću zemlju u propast strovaliti zbog čovjeka... Sve dok zemlje bude, sjetve, žetve, studeni, vrućine, ljeta, zime, dani, noći nikada prestati neće.'" Ovo je bila pouka svim budućim naraštajima. Noa je izašao na opustošenu zemlju, i prije no što je počeo sebi graditi kuću on je Bogu podigao žrtvenik. Njegovo je stado bila malo, sačuvano uz veliku cijenu, a on je ipak radosno dao Gospodu dio kao priznanje da je sve njegovo. Na sličan način naša bi prva briga trebala biti da Bogu prinosimo dragovoljne žrtve. Svaki prikaz njegove milosti i ljubavi prema nama treba zahvalno prepoznati činom posvećenja i darovima za napredak njegova djela.

Da se pri svakoj naoblaci i padanju kiše ljudi ne bi bojali drugog potopa, Gospod je ohrabrio Noinu obitelj obećanjem: "A ja, evo, sklapam svoj Savez s vama i s vašim potomstvom poslije vas... nikada više vode potopne neće uništiti živa bića, niti će ikad više potop zemlju opustošiti... Dugu svoju u oblak stavljam, da zalogom bude Savezu između mene i zemlje. Kad oblake nad zemlju navučem i duga se u oblaku pokaže, spomenut ću se Saveza svoga, Saveza između mene i vas i stvorenja svakoga živog."

Kako je velika Božja pozornost i samilost prema njegovim grješnim bićima kad je stavio prekrasnu dugu u oblake kao znak svog Saveza s čovjekom! Gospod kaže da kad pogleda na dugu ⁿ će se sjetiti svog zavjeta. To ne znači da će ga On zaboraviti, već nam On govori našim jezikom da bismo ga mi bolje razumjeli. Božja je namjera bila da ako djeca kasnijih naraštaja upitaju za značenje prekrasnog luka koji presvođuje nebo, njihovi roditelji trebaju ponoviti priču o potopu i reći im da je Sevišnji postavio dugu u oblacima kao jamstvo da voda nikada neće preplaviti Zemlju. Tako će ona od naraštaja do naraštaja

107 staja svjedočiti o božanskoj ljubavi prema čovjeku i učvrstiti njegovo povjerenje u Boga.

Privid duge na Nebu okružuje prijestolje i nadsvoduje Kristovu glavu. Prorok kaže: "Taj blijesak na sve strane bijaše poput duge što se za kišnih dana javlja u oblaku. To bijaše nešto kao slava Jahvina."

(Ez 1,28) Ivan otkriva: "I gle: u nebu je stajalo prijestolje, i na prijestolju je sjedio Netko... A oko prijestolja bio sjajan krug, sličan dugi, na pogled kao smaragd." (Otk 4,2.3) Kad čovjek svojom velikom pokvarenošću zaziva božanski sud, Spasitelj, koji posreduje pred Ocem u njegovu korist, upućuje na dugu u oblacima, na dugu oko njegova prijestolja i ponad svoje glave, kao znak Božje milosti prema pokajanom grješniku.

Bog je s jamstvom danim Noi u vezi s potopom povezao jedno od najdragocjenijih obećanja svoje milosti: "Bit će mi kao za Noinih dana, kad se zakleh da vode Noine neće više preplaviti zemlju; tako se zaklinjem da se više neću na tebe srditi nit ću ti prijetiti. Nek se pokrenu planine i potresu brijezi, al se ljubav moja neće odmać od tebe, nit će se pokolebati moj Savez mira, kaže Jahve koji ti se smilovao."

(Iz 54,9.10)

Dok je Noa promatrao snažne krvoločne životinje kako s njima izlaze iz korablje, on se bojao da će one uništiti njegovu obitelj koja je brojala samo osam osoba. Ali Gospod je svom sluzi poslao anđela s porukom sigurnosti: "Neka vas se boje i od vas strahuju sve životinje na zemlji, sve ptice u zraku, sve što se po zemlji kreće, i sve ribe u moru: u vaše su ruke predane. Sve što se kreće i živi nek vam bude za hranvi: sve vam dajem kao što vam dadoh zeleno bilje." Prije ovoga Bog čovjeku nije dao dopuštenje da jede životinjsko meso, njegova je namjera bila da se ljudski rod isključivo hrani plodovima zemlje, ali sada kad je sve zelenilo

bilo uništeno, On im je dopustio da jedu meso čistih životinja koje su bile sačuvane u korablji.

Potop je promijenio cijelu površinu zemlje. Kao posljedica grijeha, treće strašno prokletstvo je počivalo na zemlji. Kad je voda počela kopniti, brda i planine su ostale okružene

108 nepreglednim, nemirnim morem. Posvuda su se nalazili leševi ljudi i životinja. Gospod nije dopustio da ostanu i da raspadanjem zagađuju zrak te je stoga od zemlje načinio golemo groblje. Snažan vjetar, poslan da isuši vode, odnosio je leševe, a ponekad i cijele vrhove planina i drvećem, kamenjem i zemljom zatrpavao mrtva tjelesa. Na isti su način zlato i srebro, probrana drveta i drago kamenje, koji su prije potopa obogaćivali i ukrašavali zemlju, i koje su stanovnici obožavali, skriveni od ljudskih pogleda. Snažno gibanje vode nanijelo je zemlju i kamenje na ova blaga, a u nekim slučajevima iznad njih stvorilo planine. Bog je uvidio da što je više bogatiji i unapređivao grješne ljude, njihovi su putovi postajali sve pokvareniji. Obožavana su blaga koja su ih trebala navesti da slave dobrog Darodavca, a Bog je bio obeščašćen i prezren.

Zemlja je bila ispremetana i opustošena, neopisiva izgleda. Planine, nekad tako krasne i savršena sklada, postale su nepravilna i okrnjena izgleda. Kamenje, grebeni i oštro stijenje bili su razasuti po zemaljskoj površini. Nestala su neka brda i planine, ne ostavljajući tragove svog negdašnjeg postojanja, a na mjestu nekadašnjih ravnica sada su se uzdizali planinski lanci. Ove su promjene na nekim mjestima bile vidljivije. Tamo gdje su se nekada nalazila najbogatija nalazišta zlata, srebra i dragog kamenja, znakovi prokletstva su bili najvidljiviji. U zemljama koje nisu bile nastanjene ili tamo gdje je zločin bio manji i prokletstvo je bilo manje.

U to vrijeme zakopane su i goleme prašume. One su se kasnije pretvorile u ugljen, stvarajući velike naslage ugljena koje danas postoje, kao i velike količine nafte. Ugljen i nafta se često zapale pod površinom zemlje. Stijene se tada griju, izgara vapnenac, a željezna ruda se topi. Djelovanje vode na vapnenac još više povećava temperaturu i uzrokuje potrese, vulkane i stvara usijanu lavu. Kad voda i vatra dolaze u dodir s ostrim rubovima stijena i željeznom rudom, dolazi do velikih podzemnih eksplozija koje zvuče poput prigušene grmljavine. Zrak je vruć i zagušljiv. Slijede erupcije vulkana, a i oni često ne daju dovoljno oduška zagrijanim elementima, zemlja se trese, tlo se diže i spušta poput morskih valova,

109 pojavljuju se velike pukotine, a ponekad nestaju gradovi, sela i goruće planine. Ove zapanjujuće pojave bit će sve učestalije i strasnije prije samog drugog Kristovog dolaska i kraja svijeta, znaci njenog brzog uništenja.

Dubine zemaljske su Gospodnji arsenal iz kojeg je on uzimao oružje za uništenje drevnog svijeta. Vode koje su izbijale iz zemlje zajedno vdom s neba završile su djelo pustošenja. Od potopa, kao i voda bili su Božja oruđa za uništenje bezbožnih gradova. Ovi sudovi dolaze da bi oni koji omalovažavaju Božji Zakon i gaze njegov autoritet drhtali pred njegovom silom i priznali njegovu pravednu suverenost. Dok su ljudi promatrali kako goruće planine izbacuju vatru i plamen, a bujice istopljenje lave isušuju rijeke, gutaju gusto naseljene gradove sijući posvuda uništenje i pustoš, najtvrđa srca su ispunjena strahom, a nevjernici i hulnici su bili prisiljeni priznati beskonačnu Božju silu.

Govoreći o ovakvim prizorima, drevni prorok je rekao: "O da razdereš nebesa i sideš, da ime svoje objaviš neprijateljima: pred licem tvojim tresla bi se brda, pred tobom bi drhtali narodi, kao kad oganj suho granje zapali i vatra vodu zakuha. Či-neć djela strahotna, neočekivana, silazio si, i brda su se tresla pred tobom!" (Iz 64,1.2) "Jahve je spor u gnjevu, ali silan u moći. Ne, Jahve neće pustiti krivca nekažnjena. U vihoru i oluji put je njegov, oblaci su prašina koju podižu njegovi koraci. Prijeti moru i isušuje ga, presušuje sve rijeke." (Nah 1,3.4)

Najstrašniji prizori koje svijet još nije vidio odigrat će se prilikom drugog Kristovog dolaska. "Pred njim se gore potresaju, bregovi se ljuļaju, zemlja se pod njim provaljuje, krug zemaljski i sve što u njem stanuje. Tko može izdržati pred bijesom njegovim? Tko će odoljeti pred gnjevnom srdžbom njegovom? Jarost se njegova kao vatra izljuje i litice se pred njim kidaju." (Nah 1,5.6) "Jahve, nagni svoja nebesa i sidi, takni bregove: i zadimit će se! Sijevni munjom i rasprši dušmane, odap-ni strijele i rasprši ih!" (Ps 144,5.6)

110 "Učinit ću čudesa gore na nebesima, a znakove dolje na zemlji: krv i ogranj i sukljanje dima."

(Dj 2,19) "Uto udare munje, grmljavine, gromovi i velik potres zemlje, kakav nikad ne bi otkada se ljudi pojaviše na zemlji — tako velik bijaše taj potres, tako snažan." "Svi otoci iščeznuše a gora nestade. Golema tuča - teška kao talenat! - spusti se s neba na ljude. A ljudi su psovali Boga zbog zla od tuče, jer je bilo izvanredno veliko." (Otk 16,18.20.21)

Kad se munje s neba udruže s vatrom na zemlji, planine će gorjeti kao peč i iz njih će teći potoci goruće lave, gutajući vrtove i polja, sela i gradove. Hlađenjem rastopljene lave u rijekama uzavrijet će voda i bacati s neopisivom silinom u zrak goleme stijene razbacujući komadiće po zemlji. Rijeke će se isušiti. Zemlja će podrtavati, a posvuda će biti strašni potresi i erupcije.

Bog će tako ukloniti bezbožnike sa zemlje. Ali pravednici će biti sačuvani u ovom metežu kao što je Noa bio sačuvan u korablji.

Bog će biti njihovo utočište i oni će se skloniti pod njegova krila. Psalmist kaže: "Jer Jahve je zaklon tvoj, Višnjega odabra sebi za okrilje. Neće te snaći nesreća..." (Ps 91,9.10) «U sjenici svojoj on me zaklanja u dan kobni; skriva me u skrovištu Šatora svoga, na hridinu on me uzdiže." (Ps 27,5) Božje obećanje glasi: "Izbavit ću ga jer me ljubi, zakrilit ga jer poznaje ime moje." (Ps 91,14)

9

Doslovna sedmica

III Sedmica je, kao i subota, nastala prilikom stvaranja, a biblijska ju je povijest čuvala i prenosila sve do naših dana. Sam je Bog izmjerio prvu sedmicu kao uzorak svim sedmicama ili tjednima sve do svršetka vremena. Ona se, poput ostalih, sastojala od sedam doslovnih dana. Stvaranje je trajalo šest dana, a sedmog se Bog odmarao, blagoslovio ovaj dan i odvojio ga kao dan za čovjekov odmor.

U Zakonu danom na Sinaju Bog je naglasio vrijednost sedmice i činjenice na kojima ona počiva. Nakon što je dao zapovijed: "Sjeti se da svetkuješ dan subotni", i jasno odredio što treba raditi tijekom šest dana, a što ne treba raditi sedmog dana, On daje razlog za ovakav stav prema sedmici i upućuje na svoj vlastiti primjer: "Ta i Jahve je šest dana stvarao nebo, zemlju i more i sve što je u njima, a sedmoga je dana počinuo. Stoga je Jahve blagoslovio i posvetio dan subotni." (Izl 20,8-11) Ovaj se razlog čini uvjerljivim i privlačnim kad znamo da su dani stvaranja doslovni dani. Prvih šest dana u svakoj sedmici dani su čovjeku za rad, jer je Bog koristio isto razdoblje u prvoj sedmici u djelu stvaranja. Sedmog dana čovjek se treba uzdržavati od rada u sjećanju na Stvoriteljev odmor.

Međutim, pretpostavka da je za događaje u prvoj sedmici bilo potrebno tisuće i tisuće godina izravno potkopava četvrtu zapovijed. Ona prikazuje Stvoritelja kako ljudima zapovijeda da svetkuju doslovnu sedmicu u spomen na neko nepregledno, neograničeno vremensko razdoblje. Ovo ne slični njegovu načinu postupanja s njegovim stvorenjima. Takvo poimanje čini neodređenim i nejasnim ono što je On jasno obznanio. To je najodmukliji oblik nevjerstva, a stoga i najopasniji, njegova stvarna narav je tako prikrivena da je prihvaćaju i uče mnogi koji ispovijedaju vjeru u Bibliju.

112 "Jahvinom su riječju nebasa sazdana i dahom usta njegovih sva vojska njihova." "Jer On reče - i sve postade, naredi – i sve se stvori." (Ps 33,6.9) Biblija ne poznaje duge vjekove nekom kojih je iz kaosa postupno nastajala Zemlja. Sveti zapisi kažu da se svaki naredni dan stvaranja sastojao od večeri i jutra, kao i svi drugi dani nakon toga. Na kraju svakog dana iznosi se rezultat Stvoriteljeva djelovanja. Izvješće na kraju prve sedmice kaže: "To je postanak neba i zemlje, tako su stvarani." (Post 2,4) Ali tu se ne iznosi zamisao da su dani stvaranja bili nešto drugo osim doslovni dani. Svaki od tih dana je nazvan danom stvaranja, jer je Bog svakog dana stvorio nešto novo.

Geolozi tvrde da su u samoj Zemlji našli dokaze da je ona daleko starija no što uče Mojsijevi zapisi. Otkrivene su kosti ljudi i životinja, kao i oružja, okamenjeno drveće, daleko veće od današnjeg, ili od onog koje je postojalo tisućama godina, i iz toga zaključuju da je ljudska vrsta naseljavala Zemlju prije vremena o kojem se govori u izvještaju o stvaranju, vrsta koja je bila daleko veća od današnjih ljudi. Takvo je razmišljanje navelo one koji vjeruju u Bibliju da prihvate tvrdnju kako su dani stvaranja bili duga, neograničena vremenska razdoblja.

Međutim bez biblijske povijesti geologija ne može ništa dokazati. Oni koji s uvjerenjem zaključuju na osnovi njenih otkrića nemaju dostatno poimanje o veličini ljudi, životinja i drveća prije potopa, ili o velikim promjenama koje su se tada dogodile. Ostaci pronađeni u zemlji jesu dokazi o životu koji se u mnogim vidovima razlikovao od današnjeg, ali se samo iz nadahnutih spisa može znati nešto o vremenu u koje su ove razlike postojale. U povijesti o potopu Nadahnuće je objasnilo ono što geologija nikada ne može shvatiti. U Noinim su danila zakopani ljudi, životinje i drveće daleko veći od onih koji danas postoje, i tako sačuvani kao dokazi kasnijim naraštajima da je potop uništio prepotopni svijet. Bog je želio da ova otkrića utvrde vjeru u nadahnutu povijest, ali ljudi, s njihovim ispraznim razmišljanjem, padaju u istu zabludu kao i ljudi prije potopa - stvari koje im je Bog dao kao blagoslov oni pogrešnom primjenom pretvaraju u prokletstvo.

113 To je jedno od Sotoninih oruđa kojim on navodi ljude da povjeruju izmišljotinama nevjernika, jer time može Božji Zakon učiniti nerazumljivim, Zakon koji je sam po sebi jasan i ohrabriti ljude na pobunu protiv božanske vladavine. Njegovi su naponi posebno usmjereni protiv četvrte zapovijedi, jer ona jasno upućuje na živog Boga, Tvorca neba i zemlje.

Ulažu se neprekidni naponi da se djelo stvaranja objasni prirodnim uzrocima, te čak i vjerni kršćani prihvaćaju ljudske zaključke suprotne jasnim činjenicama Svetog pisma. Mnogi koji se protive proučavanju proročanstava, posebno proročanstvima u knjigama Daniel i Otkrivenje, tvrdeći da su ona tako nejasna da ih mi ne možemo razumjeti, ipak ovi ljudi spremno prihvaćaju pretpostavke geologa koje proturječe Mojsijevim zapisima. Ali ako je ono što je Bog otkrio tako teško razumjeti, kako je nedosljedno prihvatiti puke pretpostavke u vezi s onim što On nije otkrio!

"Što je skriveno, pripada Jahvi, Bogu našem, a objava nama i sinovima našim zauvijek, da vršimo sve riječi ovoga Zakona." (Pnz 29,28) Bog nikada čovjeku nije otkrio kako je ostvario djelo stvaranja, ljudska znanost ne može ispitivati tajne Svevišnjega. Njegova je stvaralačka sila isto tako neshvatljiva kao i njegovo postojanje.

Bog je dopustio da kroz znanost i umjetnost svjetlost obasja svijet, ali kad znanstvenici promatraju ove predmete samo s ljudske točke motrišta, oni će sigurno doći do pogrešnih zaključaka. Spekulacije o onome što nam Božja Riječ nije otkrila mogu biti bezazlene, ako se naše teorije ne protive činjenicama koje se nalaze u Svetom pismu, ali oni koji ostavljaju Božju Riječ i traže objašnjenja za njegova stvorena djela u znanstvenim načelima plutaju po nepoznatom oceanu bez zemljovida ili kompasa. Najveći umovi, ako ih u njihovu istraživanju ne vodi Božja Riječ, postaju zbunjeni u pokušajima da nadu vežu između znanosti i otkrivenja. Budući da su Stvoritelj i njegova djela tako daleko iznad naše sposobnosti shvaćanja da ih ne mogu objasniti prirodnim zakonima, oni biblijsku povijest smatraju nepouzdanom. Oni koji sumnjaju u pouzdanost zapisa u Starom i Novom zavjetu ići će i korak dalje i posumnjati u Božje postojanje, a onda, budući da su izgubili sidro, oni su prepušteni da se razbiju o hrid nevjernosti.

114 Takve su osobe izgubile jednostavnost vjere. Vjera u božanski autoritet Božje svete Riječi treba biti nepokolebljiva. Biblija se ne može provjeravati ljudskim znanstvenim idejama. Ljudsko je znanje nepouzdan vodič. Skeptici koji čitaju Bibliju da bi u njoj otkrili greške, mogu, zbog nesavršena shvaćanja ili znanosti ili otkrivenja, tvrditi da su našli proturječja, ali kad se ova prividna proturječja pravilno shvate, ona su u savršenom međusobnom skladu. Mojsije je pisao pod vodstvom Božjeg Duha, i ispravna teorija geologije nikada neće iznositi dokaze koji se ne mogu pomiriti s njegovim izjavama. Sva istina, u prirodi ili otkrivenju, dosljedna je sama sebi u svim svojim objavama.

Božja Riječ postavlja mnoga pitanja na koja najveći znanstvenici nikada neće moći odgovoriti. Pozornost se skreće na stvari u svakodnevnom životu, koje ograničeni umovi, sa svom svojom hvalisavom mudrošću, nikada ne mogu u cijelosti razumjeti.

Ipak, znanstvenici smatraju da mogu razumjeti Božju mudrost, ono što je On učinio ili što može učiniti. Prevladava ideja da je On ograničen svojim vlastitim zakonima. Ljudi ili poriču ili ignoriraju njegovo postojanje, ili misle da sve mogu objasniti, čak i djelovanje njegovog Duha na ljudsko srce i više ne poštuju njegovo ime niti se boje njegove sile. Oni ne vjeruju u nadnaravno, i ne razumiju Božji Zakon ili njegovu neograničenu silu kojom u njima ostvaruje svoju volju. U svojoj uobičajenoj upotrebi izraz "zakon prirode" sadrži ono što su ljudi dosad otkrili u vezi sa zakonima koji upravljaju materijalnim svijetom, ali kako je samo njihovo znanje ograničeno, a kako je golemo područje u kojem Stvoritelj može djelovati u skladu sa svojim vlastitim zakonima, a da to bude potpuno neshvatljivo ograničenim bićima

Mnogi uče da materija posjeduje životodavnu silu, da tvar prima određena svojstva koja je onda prepuštena da djeluje svojom vlastitom energijom, te da se djelovanje prirode oduvijek u skladu s nepromjenjivim zakonima na koje ni sam Bog nemože utjecati. Ovo je lažna znanost koju ne potvrđuje Božja Riječ. Priroda je sluga svog Stvoritelja. Bog ne poništava svoje zakone ili djeluje protiv njih, već ih neprekidno koristi svoja oruđa. Priroda svjedoči o inteligenciji, prisutnosti, aktivnoj energiji koja djeluje u i kroz njene zakone. U prirodi se vidi neprekidno djelovanje Oca i Sina. Krist kaže: "Otac moj neprestano radi, zato i ja radim." (Iv 5,19)

115 Leviti su u svojoj pjesmi koju je zapisao Nehemija pjevali: "Ti si, Jahve, Jedini! Ti si stvorio nebo, i nebesa nad nebesima, i vojsku njihovu, zemlju i sve što je na njoj, mora i što je u njima. Ti sve to oživljavaš..." (Neh 9,6) Božje djelo stvaranja zemlje je završeno. "Tako su djela njegova dovršena od postanka svijeta." (Heb 4,3) Ali njegova energija još uvijek održava njegova stvorenja. Ne zbog toga što mehanizam koji je jednom uspostavljen nastavlja raditi vlastitom energijom, primjerice disanje ili otkucaji pulsa, već je svaki udisaj, svaki otkucaj srca dokaz njegove sveopće brige u kojoj "živimo, mičemo se i jesmo" (Dj 17,28). Zemlja ne donosi plodove, godinu za godinom, ili nastavlja kruženje oko Sunca zbog neke urođene sile. Božja ruka vodi planete i održava ih na njihovim nebeskim putanjama. On "koji na broj izvodi vojsku njihovu, i koji ih sve zove po imenu" (Ps 40,26). Njegovom silom raste bilje, pupa lišće i cvijeće cvate. On "oblacima prekriva nebesa i zemlji kišu sprema" (Ps 147,8) i On čini doline plodnim. "Lavići riču za plijenom i od Boga hranu traže..." i svako živo biće, od najmanjih insekata do čovjeka, svakodnevno ovisi o njegovoj providnosti i brizi. Psalmist to izražava prekrasnim riječima: "1 sva ova bića željno čekaju da ih nahraniš na vrijeme. Daješ im, tada sabiru: otvaraš li ruku, nasite se dobrima." (Ps 104,27.28) Njegova riječ nadzire prirodne sile, On nebo prekriva oblacima i priprema kišu za zemlju. "Kao vunu snijeg razbacuje, prosipa mraz poput pepela." (Ps 147,16) "Kad mu glas zaori, huče vode na nebesima, oblake diže s kraja zemlje; stvara kiši munje, vjetar izvodi iz skrovišta njegovih." (Jr 10,13)

Bog je temelj svega. Sve istinske znanosti su u skladu s njegovim djelima, svaki istinski odgoj vodi k poslušnosti njegovoj vladavini. Znanost nam otvara nove vidike, ona visoko seže i istražuje nove dubine, ali ona ne iznosi ništa što se suproti božanskom otkrivenju. Nezanjanje može, pozivajući se na znanost, nastojati podržati lažno razumijevanje Boga, ali knjiga

116 prirode i pisana Riječ rasvjetljuju jedna drugu. Mi smo tako vođeni da se divimo Stvoritelju i da razumom vjerujemo u njegovu Riječ.

Nijedan ograničeni um ne može u cijelosti shvatiti postojanje, silu, mudrost ili djela Beskonačnog. Sveti pisac kaže: "Možeš li dubine Božje proniknuti, dokučiti savršenstvo Svesilnoga? Od neba je više: što još da učiniš? Od Šeola dublje: što još da mudruješ? Duže je od zemlje - šire je od mora!" (Job 11,7-9) Najmoćniji intelekti na zemlji ne mogu razumjeti Boga. Ljudi mogu uvijek istraživati, uvijek učiti, ali ipak beskonačnost ostaje. Djela stvaranja svjedoče o Božjoj sili i veličini. "Nebesa slavu Božju kazuju, naviješta svod nebeski djelo ruku njegovih." (Ps 19,1) Oni koji uzimaju pisanu Riječ kao svog savjetnika shvatit će da je znanost pomoć u razumijevanju Boga. "Uistinu, njegova se nevidljiva svojstva, njegova vječna moć i božanstvo, promatrana po njihovim djelima, opažaju od postanka svijeta." (Rim 1,20)

Babilonska kula

Ovo se poglavlje zasniva na Postanku 9,25-27 i 11,1-9.

117 Da bi ponovno naselio opustošenu zemlju, koju je potop nedavno očistio od moralne pokvarenosti, Bog je sačuvao samo jednu, Noinu obitelj, za koju je rekao: "... jer sam uvidio da si ti jedini preda mnom pravedan u ovom vremenu." (Post 7,1) Međutim, Noini su sinovi ubrzo razvili iste osobine videne u pretpotopnom svijetu. Šem, Ham i Jafet, koji su trebali biti oci ljudske rase, dali su naslutiti karakter njihova potomstva.

Noa je, govoreći pod božanskim nadahnućem, unaprijed opisao povijest triju velikih rasa koje su proistekle iz ovih očeva čovječanstva. Nabrajajući Hamovo potomstvo, po sinovljevoj lozi, a ne očevoj, on je rekao: "Nek je proklet Kanaanac, braći svojoj najniži sluga nek bude!" Hamov je odvratni zločin pokazao da u njegovoj duši nije bilo sinovljevske poštovanja i otkrio bezbožnost i podlost njegova karaktera. Ova zla obilježja razvila su se u Kanaanu i njegovu potomstvu, čiji su neprekidni prijestupi navukli na njih Božju osudu.

S druge strane, poštovanje koje su Šem i Jafet pokazali prema svom ocu, a time i prema božanskim uredbama, obećavali su svijetlu budućnost za njihovo potomstvo. O ovim dvama sinovima je rečeno: "Blagoslovljen Jahve, Šemov Bog, Kanaanac nek mu je sluga! Nek Bog raširi Jafeta, da prebiva pod šatorima Šemovim, Kanaanac nek mu je sluga." Šemova loza je trebala bit' izabrani narod, Božji savez, i iz nje je trebao izaći obećani Otkupitelj. "Blago narodu kojem je tako, blago narodu kojem je Jahve Bog." (Ps 144,15) A Jafet "da prebiva pod šatorima Šemovim"

118 Potomci su Jafetovi posebno trebali imati udjela u blagoslovima evanđelja.

Kanaanovo je potomstvo usvojilo najniži oblik bezbožnosti. Premda ih je proročko prokletstvo osudilo na robovanje, osuda je stoljećima odgađana. Bog je trpio njihovo bezboštvo i pokvarenost sve dok nisu prekoračili granicu božanskog strpljenja. Onda su razvlašteni i postali su kmetovi Šemu i Jafetu.

Noino proročanstvo nije bila samovoljna obznana gnjeva ili objava milosti. Ona nije odredila karakter ili konačno odredište njegovih sinova, već je pokazala kakva će biti posljedica životnog pravca koji su oni osobno izabrali i karaktera što su ga razvili. Bio je to izraz Božje namjere za njih i njihovo potomstvo u svjetlu njihova karaktera i ponašanja. Kao po pravilu, djeca nasljeđuju narav i sklonosti svojih roditelja i slijede njihov primjer, i tako iz naraštaja u naraštaj čine grijehove svojih roditelja. Tako je Hamovo potomstvo nastavilo s njegovim bez-boštvom i nepoštovanjem, donoseći im prokletstvo u naraštajima koji su slijedili. "... ali jedan grešnik pokvari mnogo dobra." (Prop 9,18)

S druge strane, kako je Šemovo poštovanje bilo bogato nagrađeno, i kakav je slavan niz svetih ljudi ponikao u njegovu naraštaju! "Jahve se brine za život čestitih." "... na njegovu je potomstvu blagoslov." (Ps 37,18.26) "Zato znaj da je Jahve, Bog tvoj, pravi Bog, Bog vjeran, koji drži svoj Savez i milost svoju iskazuje onima koji ga ljube i drže njegove zapovijedi." (Pnz 7,9)

Noini su potomci za neko vrijeme nastavili prebivati u planinama gdje je korablja stala. Kako je njihov broj rastao, otpad je uskoro doveo do podjele. Onima koji su nastojali zaboraviti svog Stvoritelja i odbaciti ograničenja njegovog Zakona neprekidno je smetalo učenje i primjer njihovih sunarodnjaka koji su se bojali Boga, i nakon nekog vremena oni su se odlučili odvojiti od onih koji su štovali Boga. U skladu s tim oni su otišli do doline Šinear, na obali rijeke Eufrat. Njih je privukla ljepota okoliša i plodnost tla, i oni su u toj ravnicu odlučili zasnovati svoj dom.

Tu su odlučili izgraditi grad, a u gradu kulu takve zapanjujuće veličine da ona postane svjetsko čudo.

Svrha je ovih pothvata

119 bila da se spriječi raseljavanje ljudi. Bog je ljudima naredio da diljem Zemlje, da je napuče i pokore, ali su graditelji Babilona odlučili držati narod zajedno, i osnovati monarhiju koja bi naposljetku obuhvatila cijelu Zemlju. Tako bi njihov grad postao metropola sveopćeg imperija, njena bi slava izazivala divljenje i poštovanje cijeloga svijeta, a njene osnivače učinila slavnima. Veličanstvena kula, koja je sezala do neba, trebala je stajati kao spomenik sile i mudrosti njenih graditelja, prenoseći njihovu slavu u buduće naraštaje.

Stanovnici ravnice Šinear nisu vjerovali Božjem savezu da neće opet potopom uništiti Zemlju. Mnogi su među njima poricali Božje postojanje, a potop pripisali djelovanju prirode. Drugi su vjerovali u Nadnaravno biće i da je On bio taj koji je uništio pretpotopni svijet, a njihova su se srca, kao i Kajinova, pobunila protiv Njega. Jedan je cilj građenja kule bio da se očuva vlastita sigurnost u slučaju drugog potopa. Dižući građevinu iznad razine koju je dosegaio potop, oni su mislili da će biti izvan dohvata opasnosti. I budući da bi tako trebali dospjeti do oblaka, nadali su se da će utvrditi i uzrok potopa. Svrha je cijelog pothvata bila da se vizdigne ponos njenih graditelja i umovi budućih naraštaja odvrate od Boga i da ih se povede u idolopoklonstvo.

Kad je kula bila djelomično gotova, jedan su njen dio nastanili graditelji, a ostali stanovi, bogato namješteni i ukrašeni, bili svi posvećeni njihovim kipovima. Ljudi su se radovali svom uspjehu, slavili zlatne i srebrne bogove i suprotstavljali se Vladaru neba i zemlje. Međutim, posao koji je tako dobro napredovao iznenada je stao. Anđeli su bili poslani da osujete namjere graditelja. Kula je sezala u visine te je tako radnicima na vrhu bilo nemoguće izravno komunicirati s onima vi podnožju. Stoga su na različitim točkama postavljeni ljudi da primaju poruke i onima ispod sebe prenose zapovijedi o potrebnom materijalu ili ostale upute u vezi s poslom. Dok su vjesnici prenosili poruke jedan drugom, njihov se jezik pomiješao,

120 tako da su tražili gradu koja nije bila potrebna, a često su je slali u suprotnom smjeru. Nastala je zbunjenost i pometnja. Cijeli je posao stao. Nije više bilo sklada i suradnje. Graditelji nisu mogli objasniti čudno međusobno nerazumijevanje, i u svom bijesu i razočaranju oni su se međusobno ukoravali. Njihova je suradnja završila sukobom i prolijevanjem krvi. Munje s neba, kao dokaz Božjeg nezadovoljstva, srušile su gornji dio kule i bacile ga na zemlju. Ljudi su bili prisiljeni da shvate kako postoji Bog koji vlada Nebom.

Sve do tog trenutka ljudi su govorili istim jezikom, a sada su se oni koji su se međusobno mogli razumjeti udružili u skupine i otišli u jednom ili drugom pravcu. "Tako ih Jahve rasu odande po svoj zemlji." Ovo raseljavanje je bio način da se Zemlja naseli i time ostvari Gospodnji cilj onim istim načinom koji su ljudi koristili da spriječe njegovo ispunjenje.

Međutim, kakav je to bio gubitak za one koji su se usprotivili Bogu! Njegova je namjera bila da ljudi, kad podu u različite dijelove Zemlje i osnuju nacije, sa sobom ponesu znanje o Božjoj volji tako da svjetlost istine može nesmanjeno obasjavati i buduće naraštaje. Noa, vjerni propovjednik pravednosti, živio je tri stotine i pedeset godina nakon potopa, Šem pet stotina godina, te su se tako njihovi potomci mogli upoznati s Božjim zahtjevima i poviješću njegova postupanja s njihovim očima. Ali oni nisu bili voljni slušati ove neugodne istine, oni nisu imali želju sačuvati znanje o Bogu, a pometnjom jezika njima je, u velikoj mjeri, onemogućeno da razgovaraju s onima koji su im mogli dati svjetlost.

Graditelji Babilona su popustili prigovorima protiv Boga. Umjesto da se sa zahvalnošću sjećaju njegove milosti prema Adamu i njegova milostiva saveza s Noom, oni su prigovarali zbog njegove oštine za istjerivanja prvog para iz Edena i uništenja svijeta potopom. Međutim, dok su oni prigovarali protiv samovoljnog i grvibog Boga, sami su prihvaćali vladavinu najsuuro-vijih tirana. Sotona je nastojao da oni preziru žrtvene prinose koji su bili predlika Kristove smrti, i kad je idolopoklonstvo pomračilo ljudske umove, on ih je naveo da krivotvore ove žrtve i na žrtvenike svojim bogovima prinose svojvi vlastitu djecu. Kako su se ljudi odvrćali od Boga, božanska obilježja - pravda, čistoća i ljubav - zamijenjene su tlačenjem, nasiljem i surovošću.

123 Babilonci svi bili odlučni da uspostave kraljevstvo nezavisno o Bogu. Međutim, među njima je bilo

nekih koji su se bojali Boga, i koje su bezbožnici prijetvornošću prevarili i uključili u svoje planove. Zbog ovih vjernih ljudi Bog je odložio svoju kaznu i dao ljudima vremena da otkriju svoj istinski karakter.

Dok su se njihovi planovi razvijali, Božji su ih sinovi nastojali odvratiti od njihovih namjera, ali su ljudi bili ujedinjeni u svom izazovu Neba. Da ih se nije zaustavilo, oni bi pokvarili svijet još u pobjedama. Njihov se savez temeljio na pobuni, a kraljevstvo je bilo namijenjeno samouzvišenju, gdje Bog nije trebao ni vladati niti se štovati. Da je ovaj savez bio dopušten, moćne bi sile ugušile pravednost, a time i mir, sreću i sigurnost na Zemlji. Umjesto božanskih uredbi, koje su "svete, pravedne i dobre" (Rim 7,12), ljudi su nastojali usvojiti zakone koji će odgovarati njihovim vlastitim sebičnim i surovim srcima.

Oni koji su se bojali Gospoda zazivali su ga da posreduje. "Jahve se spusti da vidi grad i toranj što su ga gradili sinovi čovječji." Iz milosti prema svijetu On je spriječio namjeru graditelja kule i srušio spomenik njihova prkosja. Bog dugo trpi ljudsku pokvarenost, dajući im obilje prilika da se pokaju, ali On bilježi sva njihova oruđa za odbacivanje autoriteta njegovog pravednog i svetog Zakona. S vremena na vrijeme nevidljiva se ruka koja drži vladarsko žezlo pruža da obuzda pokvarenost. Nude se nepogrješivi dokazi da je Stvoritelj svemira, beskonačan u mudrosti, ljubavi i istini, Vrhovni vladar neba i zemlje, te da nitko ne može nekažnjeno prkositi njegovoj sili.

Planovi babilonskih graditelja završili su sramotom i porazom. Vrhunac njihova ponosa je postao spomenik njihove ludosti. Ipak, ljudi su neprekidno išli istim pravcem oslanjajući se na sebe i odbacujući Božji Zakon. To isto načelo je Sotona pokušao provesti na Nebu, isto načelo je rukovodilo Kaji-nom u prinošenju njegove žrtve.

124 I u našem vremenu postoje graditelji kula. Nevjernici grade svoje teorije na temelju navodnih znanstvenih zaključaka i odbacuju otkrivenja Božje Riječi. Oni si uzimaju slobodu da prosuđuju Božju moralnu vladavinu. Oni preziru njegov Zakon i hvale se dostatnošću ljudskog razuma. "Kad nema brze osude za zlo djelo, ljudsko je srce sklono činiti zlo." (Prop 8,11)

U takozvanom kršćanskom svijetu mnogi napuštaju jasna učenja Biblije, stvaraju svoj kredo na temelju ljudskih spekulacija i ugodnih priča, i oni upućuju na svoju kulu kao put do Neba. Ljudi se dive rječitosti dok ona uči da prijestupnik neće umrijeti i da se spasenje može primiti bez poslušnosti Božjem Zakonu. Kad bi navodni Kristovi sljedbenici prihvatili Božje mjerilo, ono bi ih ujedinilo, ali podjele i osipanje će postojati sve dok se ljudska mudrost uzdiže iznad njegove Riječi. Postojeća pomutnja proturječnih vjerovanja i sekti dobro je opisana

zrazoni "Babilon" koje proročanstvo (Otk 14,8; 18,2) primje-¹ uje na crkve posljednjih dana koje ljube svijet.

Mnogi nastoje sebi stvoriti Nebo stječući bogatstvo i vlast. Oni se "podsmjehuju i zlobno govore, nasiljem prijete odozgo" (1. Kor 13,8) gazeći po ljudskim pravima i obezvređujući božanski autoritet. Možda će ponositi ostati na vlasti za neko vrijeme, i možda uspiju u svemu što poduzmu, ali na kraju oni mogu biti samo razočarani i jadni.

Blizu je vrijeme Božje istrage. Svevišnji će sići s Neba da vidi što su sinovi čovječji izgradili. Otkrit će se njegova suverena vlast, a djela ljudskog ponosa će biti zbačena. "Gospodin motri s nebesa i gleda sve sinove čovječje. Iz svoga prebivališta motri sve stanovnike zemaljske." "Jahve razbija nakane pucima, mrsi namjere narodima. Naum Jahvin dovijeka ostaje, i misli srca njegova od koljena do koljena."

Ps 33,13.14.10.11)

11

Pozivanje Abrahama

Ovo se poglavlje zasniva na Postanku 12.

125 Nakon raseljenja iz Babilona idolopoklonstvo je ponovno postalo gotovo sveopća pojava, i Gospod je naposljetku dopustio okorjelim prijestupnicima da slijede svoje zle putove, a On je izabrao Abrahama, Šemova potomka, da za buduće naraštaje sačuva njegov Zakon. Abraham je odrastao usred praznovjerja i poganstva. Čak su i ukućani u domu njegova oca, koji su sačuvali znanje o Bogu, popuštali varljivim utjecajima koji su ih okruživali i "služili drugim bogovima" osim Jahve. Ali istinska se vjera nije smjela ugasiti. Bog je uvijek sačuvao Ostatak koji je Njemu služio. Adam, Šet, Henok, Metušalah, Noa, Šem, u neprekinutom nizu, čuvali su tijekom vjekova dragocjena otkrivenja njegove volje. Terahov je sin postao baštinik ove svete ostavštine. Idolopoklonstvo ga je mamilo sa svih strana, ali je sve bilo uzalud. Vjerman među nevjernima, nepokvaren sveopćim otpadom, on se ustrajno držao obožavanja jednog, istinitog Boga. "Blizu je Jahve svima koji ga prizivlju, svima koji ga zazivaju iskreno." (Ps 145,18)

On je Abrahamu priopćio svoju volju i jasno mu obznanio zahtjeve Božjeg Zakona i spasenja koje će se ostvariti kroz Krista.

Abrahamu je dano obećanje, posebno dragocjeno ljudima onoga doba, o brojnom potomstvu i nacionalnoj veličini: "Velik ću narod od tebe učiniti, blagoslovit ću te, ime ću ti uz-veličat, i sam ćeš biti blagoslov." Ovome je još dodano i obećanje, koje je ovom baštiniku vjere bilo dragocjenije od svih ostalih, da će iz njegova potomstva doći Otkupitelj svijeta: "Sva pio naena na zemlji tobom će se blagoslivljati." Ipak, zahtijevala se žrtva, ispit vjere, kao uvjet za njihovo ispunjenje.

126 Bog je Abrahamu uputio poruku: "Idi iz zemlje svoje, iz zavičaja i doma očinskog, u krajeve koje ću ti pokazati." Da bi Bog mogao osposobiti Abrahama za djelo čuvanja svetih proročanstava, on se morao rastati s prijašnjim načinom života. Utjecaj rođaka i prijatelja ometao bi obuku koju je Gospod namjeravao dati svom sluzi. Sada kad je Abraham u posebnom smislu bio povezan s Nebom, on je morao živjeti među strancima. Njegov je karakter morao biti poseban, različit od cijeloga svijeta. On čak nije mogao ni svojim prijateljima objasniti svoje postupke tako da ga oni razumiju. Duhovne se stvari mogu samo duhovno razumjeti, a njegov idolopoklonički rod nije razumio njegove motive i postupke.

"Vjerom se Abraham pokori kad primi poziv da ode u zemlju koju je imao primiti u baštinu."

(Heb 11,8) Abrahamova neupitna poslušnost jedan je od najočitijih dokaza vjere u cijeloj Bibliji. Vjera je za njega bila "jamstvo za ono čemu se nadamo, dokaz za one stvarnosti kojih ne vidimo" (Heb 11,1). Oslanjajući se na božansko obećanje, bez vanjskog dokaza o njegovu ispunjenju, on je ostavio dom, rođake i domovinu i pošao naprijed, ne znajući kamo, tamo gdje ga je Bog vodio. "Vjerom se preseli u obećanu zemlju kao u tuđu i nastani se u šatorima skupa s Izakom i Jakovom, subaštinicima istog obećanja." (Heb 11,9)

Ispit koji je Abraham prošao nije bio lagan, od njega se nije zahtijevala mala žrtva. Snažne su ga veze vezale uz zemlju, rođake i dom. Ali on nije oklijevao odazvati se pozivu. On nije postavljao pitanja o obećanoj zemlji, je li zemlja bila plodna a klima zdrava; ima li zemlja ugodan okoliš i pruža li mogućnost za bogaćenje. Bog ga je pozvao i njegov je sluga morao poslušati; za njega je najsretnije mjesto na svijetu bilo ono mjesto gdje je Bog želio da on bude.

Mnogi, kao i Abraham, prolaze kroz iste kušnje. Oni ne čuju izravan glas koji govori s Neba, ali On ih poziva učenjem svoje Riječi i djelima svoje providnosti. Od njih će se možda očekivati da napuste karijeru koja obećava bogatstvo i čast, da ostave korisne i prikladne veze i rastanu se od svojih rođaka, **127** te da podu putem samoodricanja, teškoća i žrtve. Bog za njih irna posao koji trebaju obaviti, a lagan život i utjecaj prijatelja i rođaka spriječio bi razvitak osobina nužnih za njegovo ostvarenje. On ih poziva da ostave ljudski utjecaj i pomoć, i navodi ih da osjete potrebu za njegovom pomoći, da samo o Njemu ovise, da bi im se On otkrio. Tko je spreman na poziv Providnosti odreći se omiljenih planova i prisnih veza? Tko će prihvatiti nove

dužnosti i poći u nova polja obavljajući Božje djelo odlučna i voljna srca, smatrajući dobitkom gubitke zbog Krista? Onaj koji će to učiniti ima Abrahamovu vjeru i dijelit će s njim "izvanredno veliku i vječnu slavu" zbog koje "patnje sadašnjeg vremena nisu dostojne usporedbe"

(2 Kor 4,17; Rim 8,18).

Abraham je primio prvo poziv s Neba dok je živio u Uru Kaldejskom i on je poslušao i preselio se u Haran. Do Harana ga je pratila očeva obitelj, jer su oni pored svog idolopoklon-stva obožavali i istinitog Boga. Abraham je ovdje ostao do Terahove smrti. Ali nakon očeve smrti Božji mu je glas zapovjedio da ode dalje. Njegov se brat Nahor s članovima svoje obitelji nije želio rastati od svog doma i kipova. Osim Sare, Abrahamove žene, samo je Lot, sin Harana koji je odavno umro, odlučio sudjelovati u patrijarhovom putničkom životu. Ipak, u Mezopotamiju se uputila velika skupina. Abraham je već posjedovao velika stada, bogatstva Istoka, a okruživao ga je veći broj sluga i pratilaca. On je napuštao zemlju svojih otaca da se nikada ne vrati, i sa sobom je ponio sve što je imao, i "svu imovinu što su je namakli i svu čeljad koju su stekli u Haranu". Među njima je bilo onih koji su se rukovodili višim obzirima od službe i osobnog interesa. Tijekom svog boravka u Haranu i Abraham i Sara su druge poticali na služenje i obožavanje istinitog Boga. Ovi su se pridružili patrijarhovom domu i slijedili ga u obećanu zemlju. "... te svi podu u zemlju kanaansku. Kad su stigli u Kanaan..."

128 Šekem je bio prvo mjesto na kojem su se zaustavili. Tu u sjeni hrastova u Mori, u prostranoj, travnatoj dolini, s maslinicama i živim izvorima, između planine Ebal i Gerizim, Abraham je podigao svoj tabor. Patrijarh je došao u dobru i bogatu zemlju — "zemlju potoka i vrela, dubinskih voda što izvire u dolinama, i bregova; zemlju pšenice i ječma, loze, smokava i šipaka, zemlju meda i maslina" (Pnz 8,7.8). Međutim, obožavateljima Jahve sjena je prekrivala šumovite bregove i plodnu dolinu. "Kanaanci su onda bili u zemlji." Abraham je stigao do cilja svojih nada da bi našao zemlju idolopoklonstva u kojoj su živjeli stranci. U lugovima su bili sagrađeni žrtvenici lažnim bogovima, a na okolnim su se uzvisinama prinosile ljudske žrtve. Premda se oslanjao na božansko obećanje, on je podizao - tore s mučnim predosjećajem. Onda "Jahve se javi Abram mu reče: "Tvome ću potomstvu dati ovu zemlju". Obećanje božanskoj prisutnosti, da nije prepušten nemilosti bezbožnika ojačalo je njegovu vjeru. "Abram tu podigne žrtvenik Jahvi koji mu se objavio." Nastavljajući svoj put on je uskoro došao do mjesta u blizini Betela, ponovno podigao žrtvenik i prizvao ime Božje.

Abraham, "prijatelj Božji", nama je ostavio vrijedan primjer. Njegov je život bio život vjere. Kad god je podizao svoje šatore, u blizini je podizao i žrtvenik i pozivao sve u taboru na jutarnje i večernje žrtve. Žrtvenici su ostajali i nakon što su šatori uklonjeni. U godinama koje su slijedile među Kanaancima je bilo onih koje je Abraham poučio u vjeri, i kad su oni došli do žrtvenika, oni su znali tko je tu bio prije njih, a kad je on podizao svoj šator, on bi popravljao žrtvenik i služio živome Bogu.

Abraham je nastavio putovati prema jugu, i njegova je vjera ponovno bila iskušana. Nebo je uskratilo kišu, dolinama su prestali teći potoci, a na brdima se osušila trava. Stada nisu mogla naći pašnjaka te je glad zaprijetila cijelom taboru. Je li patrijarh dovodio u pitanje vodstvo providnosti? Je li s čežnjom promatrao bogatstva kaldejskih ravnica? Dok su se teškoće nizale, svi su znatiželjno gledali da vide što će Abraham učiniti. Sve dok se njegovo povjerenje činilo čvrsto, oni su se nadali, oni su bili sigurni da je Bog njegov Prijatelj i da ga On još uvijek vodi.

129 Abraham nije mogao objasniti vodstvo Providnosti, njegova se očekivanja nisu ostvarila, ali on se čvrsto držao obećanja: "Blagoslovit ću te, ime ću ti uzveličat, i sam ćeš biti blagoslov." On se revno molio i razmišljao kako da sačuva život svojih ljudi i stada, ali nije dopustio da okolnosti uzdrmaju "Jegovu vjeru u Božju riječ. Da bi izbjegao glad, On je otišao u Egipat. On nije odbacio Kanaan, ili se okrenuo prema Kaldejskoj zemlji iz koje je došao, gdje kruha nije nedostajalo, već je tražio privremeni zaklon što bliže obećanoj zemlji, namjeravajući se uskoro vratiti tamo gdje ga je Bog postavio.

Gospod je u svojoj providnosti pustio ovu kušnju na Abrahama da bi ga poučio pokornosti, strpljenju i vjeri – poukama koje će biti zapisane za one koji će kasnije biti pozvani da iskuse mučenje. Bog svoju djecu vodi

putem koji ona ne poznaju, ali On ne zaboravlja ili odbacuje one koji u Njega vjeruju On je dopustio da nesreće zadese Joba, ali ga nije napustio On je dopustio da ljubljani Ivan bude protjeran na Patmos, ali Božji Sin ga je tamo našao, i njegova su viđenja bila ispunjena prizorima besmrtnih slava. Bog dopušta da kušnje pogode njegov narod, da se obogati postojanošću i poslušnošću te da njegov primjer bude primjer drugima. "Jer ja znam svoje naume koje s vama namjeravam - riječ je Jahvina - naume mira, a ne nesreće: da vam dadnem budućnost i nadu." (Jr 29,11) Ona ista iskušenja koja najviše kušaju našu vjeru približavaju nas Kristu kako bismo svoj teret položili pred njegove noge i iskusili mir koji nam on daje u zamjenu.

Bog je uvijek iskušavao svoj narod u peći nevolja. Troska se odvaja od pravog zlata kršćanskog karaktera u užarenoj peći. Isus promatra iskušenje; On zna što je potrebno da se pročisti dragocjeni metal, da može odražavati sjaj njegove ljubavi. Bog disciplinira svoje sluge pokusnim kušnjama. On vidi da neki imaju sposobnosti koje se mogu upotrijebiti za napredak Njegovog djela i kuša ove osobe, On ih u svojoj providnosti dovodi u položaj koji kuša njihov karakter i otkriva nedostatke i slabosti koji su skriveni od našeg znanja.

130 On im pruža mogućnost da isprave ove nedostatke i pripreme se za službu Njemu. On im pokazuje njihove vlastite slabosti i uči ih da se oslone na Njega jer je On jedina njihova pomoć i čuvar. Tako On postiže svoj cilj. Oni su obrazovani, obučeni, disciplinirani i pripremljeni za ispunjenje velikog cilja zbog kojeg su i dobili te sposobnosti. Kad ih Bog poziva na rad oni su spremni, a nebeski im se anđeli mogu pridružiti u djelu koji treba ostvariti na zemlji.

Tijekom svog boravka u Egiptu Abraham je pružio dokaz da on nije slobodan od ljudskih slabosti i nesavršenstva. Prikrivajući činjenicu da je Sara njegova žena, on je iznevjerio božansko povjerenje i pokazao nedostatak uzvišene vjere i hrabrosti što ih je svojim životnim primjerom tako često i plemenito pokazivao. Sara je bila svijetle boje kože te je on posumnjao da će tamnopusiti Egipćani poželjeti lijepu strankinju te da se u naporima da je dobiju neće ustručavati ubiti njenog supruga On je smatrao da nije kriv za laž ako Saru predstavi kao svoju sestru jer je ona bila kćerka njegovog oca, ali ne i njegove majke. Međutim, prikriivanje je stvarnog stanja bila prijevara. Bog ne može odobriti odstupanje od strogo integriteta. Sara se našla velikoj opasnosti zbog Abrahamovog nedostatka vjere. Kad je saznao za njenu ljepotu, egipatski ju je kralj doveo u svoju palaču namjeravajući je uzeti za ženu. Ali je Gospod, u svojoj velikoj milosti, zaštitio Saru poslavši kaznu na kraljevske ukućane. Kralj je na ovaj način saznao istinu i ljut zbog prijevare ukorio Abrahama i vratio mu njegovu ženu riječima: "Što si nam učinio?..- Zašto si rekao: 'Ona mi je sestra', pa je ja uzeh sebi za ženu? A sad, evo ti žene; uzmi je i hajde!"

Abraham je bio posebno omiljen kralju, i faraon čak ni tada nije dopustio da se njemu ili njegovoj skupini učini nešto nažao, već je naredio vojnicima da ga otprate na sigurno izvan njegovog kraljevstva. U to vrijeme doneseni su zakoni kojim se Egipćanima zabranjivao odnos s pastirima strancima i bilo kakva prisnost kao što je jedenje ili pijenje. Faraonovo otpuštanje Abrahama bilo je ljubazno i velikodušno, ali on mu je naredio da napusti Egipat jer se nije usudio da mu dopusti boravak. On mu je umalo iz neznanja nanio ozbiljnu uvredu, ali Bog je posredovao i spasio monarha da ne učini tako veliki grijeh.

131 Faraon je u ovom strancu vidio čovjeka koga je Bog nebeski poštivao te se uplašio imati u kraljevstvu nekoga tko je tako očito bio pod zaštitom božanske milosti. Da je Abraham ostao u Egiptu, njegovo bogatstvo i čast vjerojatno bi izazvali zavist i požudu Egipćana, te su mu mogli nanijeti neko zlo za koje bi kralj bio odgovoran i koje bi ponovno na kraljevsku kuću navuklo kaznu.

Upozorenje koje je dobio faraon pokazalo se kao zaštita u njegovim kasnijim odnosima s neznabošcima, jer se ta stvar nije mogla držati tajnom. Tako se vidjelo da će Bog, koga je Abraham štovao, zaštititi svog slugu te da će zlo koje mu se nanese biti osvećeno. Opasno je nanijeti zlo nekome od djece nebeskog Kralja. Psalmist spominje ovo poglavlje u Abrahamovom iskustvu kad kaže, govoreći o izabranom narodu, da Bog "kažnjavaše zbog njih kraljeve: Ne dirajte u moje pomazanike, ne nanosite zla mojim prorocima." (Ps 105,14.15)

Postoji zanimljiva sličnost između Abrahamovog iskustva u «Stptu i njegovog potomstva, stoljećima kasnije.

Oboje su otišli ^ gipat zbog gladi i oboje su putovali. Izlivanje božanskih

va u njihovu korist unijelo je strah u Egipćane, i obogaćeni neznabožačkim darovima, oni su otišli s velikim blagom.

12

Abraham u Kanaanu

Ovo se poglavlje zasniva na Postanku 13 do 15; 17,1-16 i 18.

132 Abraham se vratio u Kanaan "veoma bogat stokom, srebrom i zlatom", Lot je još uvijek bio s njim, i oni su ponovno došli u Betel, podigli svoje šatore pored žrtvenika koji su ranije sagradili. Uskoro su uvidjeli da više imetka donosi više teškoća. Za vrijeme teškoća i kušnji oni su živjeli zajedno u skladu, ali u blagostanju je ležala opasnost od sukoba. Nije bilo dovoljno pašnjaka za stada obojice, a česte su svađe njihovi pastiri iznosili pred gospodare da ih oni rješavaju. Postalo je očito da se moraju rastati. Abraham je bio stariji, pravo prvenstva je imao i po položaju i bogatstvu, a ipak on je bio prvi koji je predložio plan za očuvanje mira. Premda mu je sam Bog dao cijelu zemlju, on se velikodušno odrekao tog prava.

"Neka ne bude svađe između mene i tebe," rekao je on. "između pastira tvojih i mojih — ta mi smo braća. Nije li sva zemlja pred tobom? Odvoji se od mene! Kreneš li ti nalijevo, ja ću nadesno; ako ćeš ti nadesno, ja ću nalijevo."

Ovdje se pokazao Abrahamov plemenit, nesebičan karakter. Koliko njih bi se u sličnim okolnostima, usprkos svim opasnostima, držalo svojih osobnih prava i sklonosti! Koliko se domova upravo zbog toga rasulo! Koliko se crkava podijelilo, a istina je među neznabošcima postala primjer nečeg lošeg i sramotnog! "Neka ne bude svađe između mene i tebe," rekao je Abraham, "ta mi smo braća", ne samo rodbinski već i kao obožavatelji istinitog Boga. Božja su djeca u cijelom svijetu jedna obitelj, i treba ih voditi isti duh ljubavi i pomirenja. "Ljubite srdačno jedan drugoga bratskom ljubavi!" (Rim 12,10) učenje je našeg Spasitelja.

133 Prijateljska naklonjenost, voljnost da drugima činimo ono što želimo da drugi čine nama uklonile bi polovicu zala u životu. Duh samouzvišenja je Sotonin duh, a srce koje gaji Kristovu ljubav imat će milost koja ne traži svoje. Takvi će obratiti pozornost na božanski nalog: "Ne gledajte pojedini samo na svoju vlastitu korist nego i na korist drugih!" (Fil 2,4)

Premda je Lot svoj napredak dugovao vezi s Abrahamom, on nije pokazao zahvalnost prema svom dobročinitelju. Ljubaznost je zahtijevala da izbor prepusti Abrahamu, ali on je umjesto toga sebično nastojao uzeti sve prednosti. On je "podigao oči svoje i vidje kako je dobro posvuda natapana sva Jordanska dolina, kao kakav vrt Jahvin, kao zemlja egipatska prema Soaru". Jordanska je dolina bila najplodniji dio Palestine, promatrače je podsjećala na izgubljeni raj, a po ljepoti i plodnosti bila je jednaka ravnici koju je natapao Nil, a koju su oni nedavno napustili. Tamo je bilo i gradova, lijepih i bogatih, čije su krcate tržnice obećavale učinkovitu trgovinu. Zasljepljen prizorom svjetovnog dobitka Lot je previdio moralna i duhovna zla s kojima će se tamo sučeliti. Stanovnici su doline bili "veoma opaki, sami grješnici protiv Jahve". Međutim, on ovo nije znao, ili ako je znao, nije tome pridavao važnost. On "izabere za se svu Jordansku dolinu" i "razape svoje šatore do Sodome". Kako je slabo predvidio strašne posljedice tog sebičnog izbora!

Nakon odvajanja od Lota Abraham je ponovno od Gospoda primio obećanje o nasljeđivanju cijele zemlje. On se uskoro nakon toga preselio u Hebron, podižući svoje šatore pod hrastovima Mamre, a pored toga i žrtvenik

Gospodu. Na čistom zraku ovih ravnica, s maslinjacima i vinogradima, žitnim poljima i prostranim pašnjacima okruženih brdima, on je živio zadovoljan jednostavnim, patrijarhalnim životom ostavljajući Lotu opasne udobnosti Sodomске ravnice.

Okolni su narodi poštovali Abrahama kao moćnog kneza, mudrog i sposobnog vodu. On svojim susjedima nije uskraćivao svoj utjecaj. Njegov je život i karakter, sasvim različit od života obožavatelja kipova, vršio očit utjecaj u prilog istinitoj vjeri.

134 Njegova je odanost Bogu bila nepokolebljiva, dok je njegova mudrost i dobrohotnost nadahnjivala povjerenje i prijateljevo, a njegova neizvještačena veličina ulijevala poštovanje i čast.

On nije čuvao svoju vjeru kao dragocjeni kamen koji treba ljubomorno čuvati i u kojem isključivo uživa onaj koji ga posjeduje. Istinska se vjera tako ne može čuvati jer se takav duh protivi načelima evanđelja. Sve dok Krist stanuje u srcu nemoguće je prikriti svjetlost njegove prisutnosti ili je ugasiti. Naprotiv, ona će postajati sve sjajnija i sjajnija kako dan za danom blistave zrake Sunca Pravde rastjeruju magle sebičnosti i grijeha koje okružuju našu dušu.

Božji je narod njegov predstavnik na Zemlji i On želi da oni budu svjetlost u moralnoj tami ovog svijeta. Rasuti diljem Zemlje, u gradovima, velegradovima i selima oni su Božji svjedoci, kanali kroz koje On nevjernom svijetu prenosi znanje o svojoj volji i čuda svoje milosti. Njegov je plan da svi oni koji sudjeluju u spasenju budu njegovi misionari. Kršćanska pobožnost predstavlja mjerilo prema kojemu svijet prosuđuje o evanđelju. Kušnje koje se strpljivo podnose, blagoslovi koji se primaju sa zahvalnošću, krotkost, ljubaznost, milost i ljubav koji se redovito pokazuju jesu svjetlost kojom pred svijetom blista karakter otkrivajući suprotnost spram tame koja dolazi iz sebičnosti srca.

Bogat vjerom, plemenit u velikodušnosti, nepokolebljiv u poslušnosti i ponizan u jednostavnosti svog putničkog života Abraham je bio i mudar diplomat i hrabar i vješt u ratu. Unatoč tome što je bio poznat kao učitelj nove vjere, tri kraljevska brata, vladari amorejskih visoravni na kojima je boravio, pokazali su svoje prijateljstvo tako što su ga pozvali da se pridruži njihovom savezu zbog veće sigurnosti, jer je zemlja bila puna nasilja i tlačenja. Uskoro se pojavila prilika da se okoristi ovim savezom.

Kedor-Laomer, kralj Elama, napao je prije četrnaest godina Kanaan i prisilio ga na plaćanje danka. Nekoliko se knezova pobunilo i elamski je kralj zajedno s četvoricom saveznika ponovno ušao u zemlju da ih prisili na pokornost. Pet je kanaan-skih kraljeva udružilo snage i izišlo u susret napadačima u Sidimskoj dolini, ali su bili potpuno poraženi.

135 Veliki je dio vojske bio isječen, a oni koji su pobjegli potražili su sigurnost u planinama. Pobjednici su pljačkali gradove u ravnici i otišli s bogatim plijenom i mnogim zarobljenicima, među kojima je bio Lot i njegova obitelj.

Abraham je, živeći u miru u hrastovom šumarku kod Mamre, od jednog bjegunca dobio izvještaj o bici i nesreći koja je zadesila njegova sinovca. On nije pamtio Lotovu nezahvalnost. Probuđeni su svi njegovi osjećaji prema Lotu i on ga je odlučio spasiti. Tražeći prvo božanski savjet Abraham se pripremio za rat. Iz svog je vlastitog tabora uzeo tri stotine osamnaest obučanih sluga, ljude poučene strahu Božjem u službi svog gospodara i vješte oružju. Njegovi saveznici, Kedor-Laomer, Tidal i Amrok, pridružili su mu se sa svojim naoružanim skupinama i oni su zajedno počeli progoniti napadače. Elamiti i njihovi saveznici utaborili su se kod Dana, na sjevernoj granici Kanaana. Ohrabreni pobjedom, ne strahujući od napada od poražena neprijatelja, oni su se prepustili slavlju. Patrijarh je podijelio svoje snage tako da je tabor napao iz četiriju različitih pravaca, i to noću. Njegov napad, odlučan i neočekivan, doveo je do brze pobjede. Ubijen je kralj Elama, a njegova je vojska zahvaćena panikom bila potpuno razbijena. Lot i njegova obitelj, sa svim zatočenicima i njihovim dobrima, vraćeni su, a u ruke pobjednika pao je bogat plijen. Pobjeda je pripadala Abrahamu, kojeg je vodio Bog. Obožavatelj Jahve nije samo učinio veliku uslugu zemlji već se pokazao i kao srčan, hrabar čovjek. Pokazalo se da pravednost nije kukavičluk, te da je vjera Abrahama učinila odvažnim u čuvanju pravde i obrani potlačenih. Njegov mu je junački čin osigurao velik utjecaj među okolnim

plemenima. Po povratku sodomski je kralj izašao s pratnjom da ukaže čast pobjedniku. Zapovjedio mu je da uzme dobra tražeći samo da ostavi zatočenike. Po ratnim pravilima plijen je pripadao pobjednicima, ali Abraham je u ovaj pohod krenuo bez namjere da se okoristi, te je odbio okoristiti se nesrećom, tražeći samo da njegovi saveznici prime dio koji im je pripadao.

Malo je onih koji bi se, izloženi ovakvoj kušnji, pokazali plemenitim kao Abraham. Malo njih bi odoljelo kušnji da uzmu tako bogat plijen.

136 Njegov je primjer ukor koristoljubivom, plaćeničkom duhu. Abraham je poštovao zahtjeve pravednosti i ljudskosti. Njegovo ponašanje ilustrira nadahnuto pravilo: "Ljubi bližnjega kao samog sebe." (Lev 19,18) "Ruke uzdižem pred Jahvom, Svevišnjim," rekao je on, "Stvoriteljem neba i zemlje, da neću uzeti ni končića, ni remena od obuće, niti išta što je tvoje, da ne kažeš: na meni se Abram obogatio." On im nije želio dati prigodu da misle kako je on pošao u rat zbog koristi, ili da njegov napredak pripisuju njihovim darovima i milosti. Bog je obećao blagosloviti Abrahama i Njemu je trebalo pripisati čast i slavu.

Melkisedek, kralj Šalema, bio je jedan od onih koji su došli pozdraviti pobjedničkog patrijarha i iznijeti kruh i vino da okrijepi njegovu vojsku. Kao "svećenik Boga Svevišnjega" on je izrekao blagoslov nad Abrahamom i zahvalio se Gospodu koji je kroz svog slugu donio tako veliko oslobođenje. Abraham mu je dao "desetinu od svega".

Abraham se zadovoljno vratio u svoje šatore i svom stadu, ali su ga obuzimale nespokojne misli. On je bio čovjek mira, čovjek koji se koliko je moguće klonio sukoba i neprijateljstva, i on se sa strahom prisjećao prizora pokolja kojima je bio svjedok. Narodi koje je porazio nedvojbeno će ponovno napasti Kanaan, a on će biti predmet posebne odmazde. Time što se upleo u sukobe naroda mir je njegova života bio narušen. Nadalje, on nije postao nasljednik Kanaana niti se nadao nasljedniku kroz kojeg bi se obećanje moglo ispuniti.

U noćnom viđenju ponovno se začuo božanski glas. "Ne boj se, Abrame," bile su riječi Kneza nad knezovima, "ja sam ti zaštitita; a nagrada tvoja bit će vrlo velika." Ali njegov um je bio toliko opterećen predosjećajima da on tada nije mogao shvatiti obećanje s neupitnim povjerenjem kao kasnije. Molio se za neki opipljiv dokaz da će ono biti ispunjeno. I kako će se ostvariti zavjetno obećanje, dok mu nije darovan sin? "Jahve," rekao je on, "čemu mi tvoji darovi, kad ostajem bez poroda?" Onda je on predložio da usvoji povjerljiva slugu Eliezera kao svog sina i učini ga nasljednikom nad svime što posjeduje. Međutim, Bog **137** ga je uvjerio da će njegovo vlastito dijete biti njegov nasljednik. Onda ga je izveo iz šatora i rekao mu je da pogleda bezbrojne zvijezde kako sjaje na nebu, i kad je to učinio, izgovorio je riječi: "Toliko će biti tvoje potomstvo." "Vjerova Abraham Bogu, i to mu se uračuna u pravednost." (Rim 4,3)

Patrijarh je i dalje molio za neki vidljiv znak kao potvrdu njegove vjere i kao pokazatelj kasnijim naraštajima da će se ostvariti Božje milostive namjere za njih. Gospod se ponizio da sklopi savez sa svojim slugom, koristeći se običajima koji su bili uobičajeni među ljudima za ratifikaciju svećanih saveza. Prema božanskoj uredbi Abraham je žrtvovao junicu, kozu, ovna, sve od tri godine, raspolovio ih na pole i poslagaio jedne nasuprot drugima. Njima je dodao još i grlicu i golubicu koje nije rasjekao. Kad je to učinio, on je prošao između žrtvenih komada svećano se zaklinjući na trajnu poslušnost Bogu. Zatim je ostao budan i nepokolebljiv pored tijela zaklanih životinja sve do zalaska sunca čuvajući da ih ptice grabljivice ne oskrvnu i pojedu. Pred zalazak sunca obuzeo ga je dubok san, a "onda se na nj spusti gust mrak, pun jeze". Čuo se Jahvin glas objašnjavajući da ne očekuje brz primitak Obećane zemlje, upućujući na patnju njegova potomstva prije osvajanja Kanaana. Tada mu je otkriven plan otkupljenja kroz Kristovu smrt, veliku žrtvu i njegov dolazak u slavi. Abraham je također vidio Zemlju kojoj je vraćena edenska ljepota, koju je trebao dobiti u vječno vlasništvo, kao konačno i cjelovito ispunjenje obećanja.

Kao znak saveza Boga s čovjekom, između rasječenih komada prošli su zadimljeni žeravnjak i goruća zublja, simboli božanske prisutnosti, i progutali ih u cijelosti. Abraham je ponovno čuo glas koji je potvrdio da je Kanaan dar njegovim potomcima, "od Rijeke u Egiptu, do Velike rijeke, rijeke Eufrata".

Kad je Abraham u Kanaanu proveo gotovo dvadeset pet godina, ukazao mu se Gospod i rekao: "Ja sam El

Šadaj - Bog Svesilni, mojim hodi putem i neporočan budi." Patrijarh se iz strahopoštovanja poklonio licem do zemlje, a poruka se nastavila: "A ovo je savez moj s tobom: postat ćeš otac mnogim narodima."

138 Kao znak ispunjenja ovog saveza, njegovo je ime, Abram, tada promijenjeno u Abraham, "jer naroda mnogih ocem ja te postavljam". Saraji je ime promijenjeno u Sara, "princeza", jer će se, dodao je nebeski glas, "narodi od nje razviti, kraljevi će narodima od nje poteći".

Abrahamu je u to vrijeme dan obred obrezanja "kao jamstvo pravednosti koja dolazi od vjere i koju je postigao još kad bijaše neobrezan" (Rim 4,11). Patrijarh i njegovi potomci su ga trebali držati kao znak da su oni posvećeni službi Bogu, odvojeni od idolopoklonika, te da ih je Bog prihvatio kao naročito blago. Ovim se obredom oni obvezali da će ispuniti uvjete saveza koji je načinjen s Abrahamom. Oni nisu smjeli stupati u brak s bezbožnicima, jer ako to učine, oni će izgubiti poštovanje prema Bogu i njegovom svetom Zakonu, i bit će u kušnji da sudjeluju u grješnim običajima neznabožičkih naroda i navedeni na idolopoklonstvo.

Bog je Abrahamu dao veliku čast. Nebeski su anđeli hodali i razgovarali s njim kao prijatelj s prijateljem. Kad je trebalo izvršiti kaznu nad Sodomom, ta činjenica nije skrivena od njega, i on je postao posrednik pred Bogom za grješnike. Njegov razgovor s anđelima također pruža prekrasan primjer gostoljubivosti.

U žarkom ljetnom poslijepodnevu patrijarh je sjedio na vratima svog šatora, promatrajući mirni pejzaž, kad je u daljini ugledao kako dolaze tri posjetitelja. Prije no što su došli do njegova šatora stranci su zastali, dogovarajući se naoko kojim putem krenuti. Ne čekajući da oni zatraže uslugu Abraham je brzo ustao, i dok su oni očito pošli u drugom smjeru, on je požurio za njima i privolio ih s najvećom ljubaznošću da mu ukazu čast time što će se kod njega osvježiti. On je vlastitim rukama donio vodu da nakon putovanja operu prašinu s nogu. On im je sam izabrao hranu, i dok su se odmarali u sjeni, hrana je pripremljena i on je iz poštovanja stajao pored njih dok su oni uživali u njegovu gostoprimstvu. Bog je ovaj čin ljubaznosti smatrao dovoljno važnim da ga zapiše u svojoj Riječi, a tisućama godina kasnije spomenuo ga je i nadahnuti prorok: "Gostoljubivosti ne zaboravljajte, jer su njom neki, a da nisu znali, pogostili anđele." (Heb 13,2)

139 Abraham je u svojim gostima vidio samo tri umorna putnika, ne razmišljajući da je među njima Onaj koga može obožavati a da ne zgriješi. Ali tada se otkrila istinska narav nebeskih vjesnika. Premda su putovali kao sluge gnjeva, oni su Abrahama, čovjeku vjere, prvo govorili o blagoslovima. Premda je Bog strog u žigosanju pokvarenosti i kažnjavanju prijestupa, On ne uživa u odmazdi. Čin uništenja je za Njega "neobičan posao", Njemu koji je bekonačna ljubav.

"Prisan je Jahve s onima koji ga se boje." (Ps 25,14) Abraham je poštovao Boga i Gospod je poštovao njega, upućujući ga u svoje namjere i otkrivajući mu svoje ciljeve. "Zar da skrivam od Abrahama što ću učiniti?" rekao je Gospod. "Velika je vika na Sodomu i Gomoru da je njihov grijeh pretežak. Idem dolje da vidim rade li zaista kako veli tužba što je do mene stigla. Želim razvidjeti." Bog je dobro znao mjeru sodomske krivice, ali On se izrazio čovječjim jezikom da bi se razumjela pravednost njegovih postupaka. Prije no što izvrši kaznu nad prijestupnicima On je osobno došao da ispita njihovo ponašanje, i da im - ako nisu prešli granicu božanske milosti - daruje priliku za pokajanje.

Dva su nebeska vjesnika otišla ostavljajući Abrahama samog s Onim koga je poznavao kao Sina Božjeg. Čovjek vjere je molio za stanovnike Sodome. On ih je jednom spasio svojim mačem, a sada ih je pokušao spasiti molitvom. Tamo su još uvijek stanovali Lot i njegovi ukućani, i nesebična ljubav koja je potakla Abrahama da ih spasi od Elamita sada ih je pokušala spasiti, ako je Božja volja, od oluje božanskog suda.

S dubokim poštovanjem i poniznošću on je iznio svoju molbu: "Ja se, evo, usuđujem govoriti Gospodinu... Ja, prah i pepeo!" U njemu nije bilo samouvjerenja, hvalisanja vlastitom pravednošću. On nije tražio milost na temelju svoje poslušnosti ili žrtava koje je prinio vršeći Božju volju. Premda je sam bio grješnik, on se molio u korist grješnika. Abraham je pokazao povjerenje djeteta koje moli voljena oca. On se približio nebeskom vjesniku i gorljivo iznio svoju molbu. Premda je Lot stanovao u Sodomu, on nije sudjelovao u pokvarenosti njenih stanovnika. Abraham je mislio da u tom gusto naseljenom gradu mora biti drugih štovatelja istinitog Boga. U svjetlu ovoga on se molio:

140 "Daleko to bilo od tebe, da ubijaš nevinoga kao i krivoga, tako da i nevini i krivi prođu jednako! Daleko bilo od tebe! Zar da ni sudac svega svijeta ne radi pravo?" Abraham nije pitao samo jednom, već mnogo puta. Postajući sve hrabriji kako su mu zahtjevi ispunjavani, on je nastavio dok se nije uvjerio da će grad biti pošteđen ako se nade samo deset pravednika.

Abrahamovu je ljubav nadahnjivala ljubav prema dušama koje su propadale. Premda je mrzio grijehe tog pokvarenog grada, on je čeznuo da grješnici budu spašeni. Njegovo iskreno zanimanje za Sodomu pokazuje brigu koju mi trebamo imati prema nepokajanima. Mi trebamo mrziti grijeh, a sažalijevati i voljeti grješnike. Svuda oko nas su duše koje odlaze u propast jednako beznadnu, strašnu kao ona koja je zadesila Sodomu. Svakog je dana za neke proba okončana. Svakog sata neki se nadu izvan dosega milosti. Gdje su glasovi upozorenja i moljenja koji pozivaju grješnike da bježe od ove strašne sudbine? Gdje su ispružene ruke da ih otrgnu od smrti? Gdje su oni koji s poniznošću i ustrajnom vjerom mole Bogu za njih?

Abrahamov je duh bio Kristov duh. Sam Božji Sin je veliki Posrednik u korist grješnika. On koji je platio cijenu za njihovo otkupljenje zna vrijednost ljudske duše. Krist je s neprijateljstvom prema zlu koje može pokazati samo narav besprijekorno čista pokazao ljubav prema grješniku koju može imati samo beskonačna ljubav. On se u agoniji raspeća, sam opterećen strašnim teretom grijeha cijelog svijeta, molio za svoje rugaće i ubojice: "Oče, oprosti im, jer ne znaju što čine!" (Lk 23,34)

Za Abrahama je zapisano da "postade Božji prijatelj", da "bude otac svijetu koji vjeruju" (Jak 2,23; Rim 4,11). Božje svjedočanstvo o ovome vjernom patrijarhu jest: "Abraham je slušao glas moj, i čuvao zapovijedi moje, pravila moja i zakone moje." Na drugome mjestu kaže: "Jer znam da će zapovjediti sinovima svojim i domu svojemu nakon sebe da se drže puteva Gospodnjih, i da čine što je pravo i dobro, da bi Gospodin navršio na Abrahamu što mu je obećao." Abrahamu je bila ukazana velika čast, da bude otac naroda koji su stoljećima bili

141 čuvari i povjerenici Božje istine za svijet, naroda kroz koji će dolaskom obećanog Mesije svi narodi na Zemlji biti blagoslovljeni. Onaj koji je pozvao patrijarha smatrao ga je dostojnim. To su riječi što ih je Bog izgovorio. On koji razumije misli i ispravno prosuđuje ljude kaže: "Jer znam za njega." Abraham nije izdao istinu zbog sebičnih ciljeva. On je držao Zakon i postupao ispravno i pravedno. On ne samo da se bojao Boga već je u svom domu čuvao vjeru. On će poučiti svoju obitelj u pravednosti. Božji je Zakon bio pravilo u njegovu domaćinstvu.

Abrahamovo je domaćinstvo brojalo više od tisuću duša. Oni koje je istinito bogoslužje potaklo da obožavaju jednog Boga našli su dom u njegovu taboru, i ovdje, kao u školi, oni su primali pouke koje su ih pripremile da budu predstavnici istinske vjere. Na njima je počivala velika odgovornost. On je obučavao glave obitelji, a njegove metode upravljanja provedene su u domaćinstvima kojima su oni upravljali.

U drevnim vremenima otac je bio vladar i svećenik vlastite obitelji, i on je imao autoritet nad svojom djecom, čak i nakon što su oni osnovali svoje vlastite obitelji. Njegovi potomci su naučeni da se ugledaju na njega kao svog vodu u svjetovnim i vjerskim pitanjima. Abraham je nastojao održati ovaj patrijarhalni način uprave jer se tako čuvalo znanje o Bogu. Bilo je nužno povezati članove obitelji da bi se podigao zid protiv idolopoklonstva koje se posvuda raširilo i uhvatilo duboko korijenje. Abraham je pokušavao učiniti sve što je u njegovoj moći da članove svog domaćinstva sačuva od miješanja s neznabošcima i gledanja njihovih idolopokloničkih običaja, jer je znao

će dobro poznavanje zla i nesvjesno pokvariti načela. On najviše brinuo da odstrani svaki oblik lažne religije i u umove tisne veličanstvo i slavu živog Boga kao istinski predmet obožavanja.

Bio je to mudar ustroj koji je sam Bog načinio da svoj narod ogradi, koliko je moguće, od veza s neznabošcima, učinivši ih samostalnim narodom koji nije pripadao drugim narodima. On je odvojio Abrahama od idolopokloničkih srodnika da patrijarh može učiti i odgajati svoju obitelj dalje od prijevarnih utjecaja koji bi ih okruživali u Mezopotamiji i da njegovi potomci, od naraštaja do naraštaja, očuvaju čistoću vjere.

142 Abrahamova ljubav prema djeci i ukućanima navela ga je da čuva njihovu vjeru, da njima, a preko njih i svijetu, usadi znanje o božanskim uredbama, kao najdragocjenije nasljeđe koje im može prenijeti. Svi su učeni da nad njima vlada Bog nebeski. Nije trebalo biti roditeljske prisile, niti neposlušnosti djece. Božji je Zakon svima odredio njihove dužnosti, i oni su samo poslušnošću mogli osigurati sreću i napredak.

Njegov vlastiti primjer, tihi utjecaj njegovog svakodnevnog života, bila je trajna pouka. Nepokolebljivi integritet, dobrohotnost i nesebična ljubaznost koja je izazivala divljenje kraljeva, pokazivani su i u domu. Miris takva života, plemenitost i ljubaznost njegova karaktera, svima je otkrivala da je on bio povezan s Nebom. On nije zanemario dušu najmanjeg sluga. U njegovu domu nije postojao jedan zakon za gospodara, a drugi za slugu, kraljevski put za bogate, a drugi put za siromašne. Prema svima se postupalo pravedno i sa sažaljenjem, kao prema onima koji su s njim baštinili milost života.

"On će zapovjediti domu svojem nakon sebe." Nije bilo grješne nemarnosti koja ne bi obuzdala zle navike svoje djece, ni slabe, kolebljive, nemudre, popustljive pristranosti, ni popuštanja dužnostima zbog zahtjeva pogrešno shvaćene ljubavi. Abraham ne samo da je pravilno podučavao već je i održavao vladavinu pravednog Zakona.

Kako je samo malo onih koji mogu slijediti njegov primjer! Mnogi roditelji pokazuju slijep i sebičan sentimentalizam, pogrešno nazvan ljubavlju, koji se pokazuje prepuštanjem djece, ^{2a}jedno s njihovim nedozrelim rasuđivanjem i nekontroliranim strastima, nadzoru njihove vlastite volje. Ovo je prava surovost. Prema mladima i velika šteta za svijet. Roditeljsko popuštanje uzrokuje nered u obitelji i u društvu. To u mladima potiče čežnju da slijede sklonosti, umjesto da se pokore božanskim zahtjevima. Oni tako odrastaju sa srcem punim protivljenja Božjoj volji te oni svoj svjetovni, nepokorni duh prenose na svoju djecu i djecu njihove djece.

143 Roditelji bi, kao i Abraham, trebali upravljati svojim domom. Neka učenje i provođenje poslušnosti roditeljskom autoritetu bude prvi korak k poslušnosti Božjem autoritetu.

Veliko zlo nastaje kad se čak i vjerske vode olako odnose prema Božjem Zakonu. Učenje koje je postalo tako rašireno da božanski propisi nisu više obvezni za ljude ima isti učinak na moral ljudi kao i idolopoklonstvo. Oni koji pokušavaju umanjiti zahtjeve Božjeg svetog Zakona izravno potkopavaju temelje obitelji i naroda. Religiozni roditelji, koji ne drže njegove propise, ne zapovijedaju svojoj obitelji da se drže puta Gospodnjega. Božji Zakon nije za njih pravilo života. Djeca, kad osnuju svoje vlastite domove, ne osjećaju obvezu da svoju djecu uče ono što ni oni nikada nisu naučili. Zato postoji tako mnogo bezbožnih obitelji, zato je pokvarenost tako duboka i raširena.

Sve dok se roditelji cijelim srcem ne drže Gospodnjeg Zakona oni neće biti spremni voditi svoju djecu. U ovom je pogledu potrebna reforma, reforma koja će biti temeljita i sveobuhvatna. Roditelji se trebaju promijeniti, propovjednici se trebaju promijeniti, oni trebaju Boga u svojim domovima. Ako žele promijeniti sadašnje stanje, oni u svoje obitelji moraju unijeti Božju Riječ i prihvatiti Njega kao svog Savjetnika. Oni moraju učiti svoju djecu da se Božji glas njima obraća, te da ga trebaju bezuvjetno poslušati. Oni bi strpljivo trebali uputiti svoju djecu, učiti ih ljubazno i neumorno kako živjeti da bi ugodila Bogu. Djeca su iz takva doma pripremljena da se suprotstave lukavstvima nevjerstva. Oni prihvaćaju Bibliju kao temelj svoje istine, i imaju temelj koji se ne može pomaknuti dolazećim valom skepticizma.

U mnogim domovima se zanemaruje bogoslužje. Roditelji smatraju da nemaju vremena za jutarnja i večernja bogoslužja. Oni ne mogu odvojiti nekoliko trenutaka da se zahvale Bogu za obilje njegove milosti - za blagoslovljenu sunčevu svjetlost i kišu, koje čine da zelenilo raste, i za anđele čuvare. Oni nemaju vremena da se mole za božansko vodstvo i za stalnu Isusovu prisutnost u svom domu. Oni odlaze i rade kao volovi ili konji.

bez pomisli na Boga ili Nebo. Oni imaju tako dragocjene duše da je Božji Sin dao svoj život da ih otkupi, radije nego da dopusti da budu beznadno izgubljeni, ali oni cijene njegovu veliku dobrotu samo malo više od životinja.

144 Oni koji tvrde da ljube Boga trebali bi poput drevnih pat-rijaraha podizati žrtvenike Gospodu tamo gdje podižu svoje šatore. Ako je ikada bilo vrijeme kad je svaka kuća trebala biti kuća molitve, onda je to današnje vrijeme. Očevi i majke bi često trebali podići svoja srca Bogu u poniznoj molitvi za sebe i svoju djecu. Neka otac, kao svećenik doma, na Božji žrtvenik polaže jutarnje i večernje žrtve, dok se njegova supruga i djeca pridružuju u molitvi i hvali. Isus će se rado zadržavati u takvoj kući.

Iz svakog kršćanskog doma trebala bi zračiti sveta svjetlost. Ljubav se treba otkrivati na djelu. Ona bi trebala prožimati sve obiteljske odnose, pokazujući se u obazrivosti, ljubaznosti i nježnoj, nesebičnoj ljubavi. Postoje domovi gdje se ova načela provode, domovi gdje se Bog slavi i gdje vlada istinska ljubav. Iz ovih se domova podižu jutarnje i večernje molitve Bogu kao slatki kad, a njegova se milost i blagoslovi spuštaju na moli-telje kao jutarnja rosa.

Dobro uređeno kršćansko kućanstvo snažan je dokaz u prilog stvarnosti kršćanske vjere - dokaz koji nevjernik ne može osporiti. Svi mogu vidjeti da u obitelji djeluje utjecaj koji djeluje na djecu i da je s njima Bog Abrahamov. Kad bi kršćanski domovi imali pravi kršćanski karakter, oni bi vršili moćan utjecaj na dobro. Oni bi doista bili "svjetlost svijetu". Nebeski Bog govori svakom vjernom roditelju riječima koje je uputio Abrahamu: "Jer znam da će zapovjediti sinovima svojim i domu svojem nakon sebe da se drže puteva Gospodnjih i da čine što je pravo i dobro, da bi Gospod navršio na Abrahamu što mu je obećao."

13

Ispit vjere

Ovo se poglavlje zasniva na Postanku 16; 17,18-20;

21,1-14; 22,1-19.

145 Abraham je bez pitanja prihvatio obećanje o sinu, ali nije čekao da Bog ispuni svoju riječ u svoje vrijeme i na svoj način. Da bi se ispitala njegova vjera u Božju silu, dopuštena je odgoda, ali on nije izdržao kušnju. Sara je, smatrajući da je nemoguće imati dijete u njenim godinama, predložila, kao plan kojim bi se mogla ispuniti božanska namjera, da Abraham uzme jednu od njenih sluškinja za drugu ženu. Mnogoženstvo je bilo tako rašireno da se prestalo smatrati grijehom, ali time se ništa manje nije kršio Božji Zakon, a bilo je i pogubno za svetost i mir obiteljskih odnosa. Abrahamov brak s Hagarom donio je zlo, ne samo njegovom vlastitom domu već i budućim naraštajima.

Polaskana čašću novog položaja Abrahamove žene, i nadajući se da će postati majka velikog naroda koji treba poteći od Abrahama, Hagara je postala hvalisava i ponosna i s prijezirom se počela odnositi prema svojoj gospodarici. Obostrana ljubomora poremetila je mir nekada mirnog doma. Prisiljen da sluša prigovore obiju žena Abraham je uzalud pokušavao obnoviti sklad. Premda ga je Sara žarko preklinjala da se oženi Hagarom, ona ga je sada ukoravala kao da je to bila njegova vlastita pogreška. Željela je otjerati svoju suparnicu, ali je Abraham to odbio, jer je Hagara, nadao se on, trebala biti majka njegovog obećanog sina. Međutim, ona je bila Sarina služavka i on ju je i dalje ostavio pod nadzorom njene gospodarice. Hagarin

ponosan duh nije podnosio oštrinu grubog ponašanja što ga je izazvala svojom drskošću. "Saraja postupi prema njoj tako loše da ona od nje pobježe."

Hagara se uputila u pustinju, i dok se odmarala pored izvora, sama i bez prijatelja, pred njom se pojavio anđeo Gospodnji u ljudskom obličju. obraćajući joj se sa "Hagaru, sluškinjo Saraje", da bi je podsjetio na njen položaj i dužnost, on joj je zapovjedio: "Vrati se svojoj gospodarici i pokori joj se!"

146 Ipak, s riječima ukora upućene su joj i riječi utjehe. "Jahve ću jad tvoj." "Tvoje ću potomstvo umnožiti; od mnoštva se neće moći ni prebrojiti." I kao trajan podsjetnik njegove milosti, zapovjedbena joj je da svog sina nazove Jišmael, "jer Jahve ću..."

Kad je Abraham bio gotovo stotinu godina star, ponovljeno mu je obećanje o sinu, s uvjerenjem da će budući baštinik biti Sarin sin. Međutim, Abraham još uvijek nije razumio obećanje. Njegov se um odmah okrenuo Jišmaelu, držeći se vjerovanja da se kroz njega trebaju ostvariti Božje milostive namjere. Iz ljubavi prema svom sinu on je uzviknuo: "Neka tvojom milošću Jišmael pozivi!" Zatim je ponovno dobio obećanje riječima koje se nisu mogle pogrešno razumjeti: "Ipak će ti tvoja žena Sara roditi sina; nadjeni mu ime Izak. Savez svoj s njim ću sklopiti, Savez vječni s njime i s njegovim potomstvom poslije njega." Ipak, Bog nije zanemario očevu molitvu: "I za Jišmaela uslišah te. Evo ga blagoslivljaj: rodnim ću ga učiniti i silno ga razmnožiti... i u velik će narod izrasti."

Rođenje Izaka, ispunjenje njihovih najdražih nada nakon čekanja gotovo cijelog života, ispunilo je šatore Abrahama i Sare velikom radošću. Međutim, ovaj je događaj za Hagaru značio propast njenih brižljivo njegovanih očekivanja. Jišmaela, sada već dječaka, svi su u taboru smatrali baštinikom Abrahamova bogatstva i nasljednikom blagoslova koji su obećani njegovim nasljednicima. A sada je on iznenada stavljen na stranu, i razočarana majka i njen sin zamrzili su Sarino dijete. Sveopća je radost samo povećala njihovu ljubomoru, sve dok se Jišmael nije usudio javno vrijeđati nasljednika Božjeg obećanja. Sara je u Jišmaelovu neobuzdanom stavu vidjela trajan izvor nesloge, te se obratila Abrahamu s molbom da Hagaru i Jišmaela istjera iz tabora. Patrijarh je bio duboko povrijeđen. Kako je mogao •stjerati Jišmaela, svog sina, koga je i dalje volio? Zbunjen, on)^e tražio božansko vodstvo. Gospod mu je preko svetog anđela rekao da ispuni Sarinu želju, njegova ljubav prema Jišmaelu i Hagari nije smjela biti prepreka, jer je samo tako mogao obnoviti sklad i sreću u svojoj obitelji. Anđeo mu je dao utješno obećanje da Bog neće ostaviti Jišmaela unatoč odvojenosti od roditeljskog doma, njegov će život biti sačuvan i on će postati otac velikog naroda.

147 Abraham je poslušao anđeosku riječ, ali s dubokom boli. Očevo je srce bilo ispunjeno neizrecivom žalošću dok je slao Hagaru i njenog sina.

Uputa dana Abrahamu u vezi sa svetošću bračnog odnosa trebala je biti pouka za sve vjekove. Ona obznanjuje da se prava i sreća ovog odnosa moraju pažljivo čuvati, čak i po cijenu velike žrtve. Sara je bila jedina prava Abrahamova žena. Njena prava kao žene i majke nije mogla dijeliti nijedna druga. Ona je poštovala svog muža i ona je zbog toga u Novom zavjetu opisana kao dostojan primjer. Ali ona nije bila voljna dopustiti da Abrahamovi osjećaji pripadaju drugoj ženi i Gospod je nije ukorio što je zahtijevala istjerivanje njene suparnice. Ni Abraham ni Sara nisu imali povjerenja u Božju silu, i upravo je ova zabluda dovela do braka s Hagarom.

Bog je pozvao Abrahama da bude otac vjernih, a njegov je život stajao kao primjer vjere budućim naraštajima. Ali ova vjera nije bila savršena. On je pokazao nepovjerenje u Boga kad je prikrio činjenicu da je Sara njegova žena, i, ponovno, svojim brakom s Hagarom. Da bi dosegao najviše mjerilo, Bog ga je podvrgao drugom ispitu, jednom od najtežih koje je čovjek pretrpio. Rečeno mu je u noćnom viđenju da pode u zemlju Moriju i tamo žrtvuje svog sina kao žrtvu paljenicu na brdu koje će mu biti pokazano.

U vrijeme kad je primio ovu zapovijed Abraham je već imao sto i dvadeset godina. Njega je čak i njegov naraštaj smatrao starcem. U prijašnjim godinama on je bio dovoljno snažan da izdrži teškoće i suprotstavi se opasnostima, ali sada je snaga njegove mladosti prošla. Netko se u snazi muževnosti može hrabro suprotstaviti teškoćama i mukama koje kasnije u životu, kad već korača prema grobu, mogu slomiti njegovo srce. Međutim, Bog je posljednji, najteži Abrahamov ispit čuvao sve dok mu teret godina nije postao težak, a on čeznuo za odmorom od rada i briga.

Patrijarh je prebivao kod Beer Sebe, okružen čašću i blagostanjem. Bio je vrlo bogat, a zemaljski su ga vladari poštovali kao moćnog kneza. Tisuće ovaca i goveda prekrivali su pro-olanke koji su okruživali njegov tabor. Posvuda su se nalazili šatori njegovih pratilaca, domovi stotina njegovih vjernih sluga Sin obećanja je pored njega izrastao u čovjeka. Činilo se da je Nebo svojim blagoslovom okrunilo život žrtve i strpljive ustrajnosti u

odgođenoj nadi.

148 Abraham je poslušnom vjerom napustio svoju domovinu, ostavio grobove svojih otaca i zemlju svog roda. Kao stranac lutao je zemljom svog nasljedstva. Dugo je čekao na rođenje obećana nasljednika. Na Božju zapovijed on je istjerao svog sina Jišmaela. A sada, kad je dugoočekivani sin postajao čovjek, kad se činilo da patrijarh može gledati plodove svog nadanja, pred njim je bila kušnja veća od svih drugih.

Zapovijed je izražena riječima koje mora da su očevom srcu nanijele veliku bol: "Uzmi svoga sina, jedinca svoga Izaka koga ljubiš, i... prinesi kao žrtvu paljenicu." Izak je bio svjetlost njegova doma, utjeha u njegovoj starosti, a nadasve nasljednik obećanog blagoslova. Bol zbog gubitka takvog sina nesrećom ili bolešću slomila bi očevo srce, ali njemu je bilo zapovjeđeno da vlastitom rukom prolije krv svog sina. Njemu se to činilo nemoguće.

Sotona je bio blizu da šapne kako je prevaren, jer božanska zapovijed kaže: "Ne ubij", a Bog ne bi zahtijevao ono što je jednom zabranio. Izašavši iz svog šatora Abraham je promatrao sjaj vedrog neba i sjetio se obećanja koje mu je dano prije gotovo pedeset godina, da se njegovo potmstvo, kao ni zvijezde na nebu, neće moći izbrojiti. Ako se ovo obećanje trebalo ispuniti u Izaku, zašto ga je on trebao usmrtiti? Abraham je bio u kušnji da povjeruje kako je on možda obmanut. U sumnji i boli on se sagnuo do zemlje i kao nikada prije molio za potvrdu zapovijedi da mora izvršiti ovu strašnu dužnost. Sjećao se anđela poslanih da mu otkriju Božju namjeru o uništenju Sodome, koji su mu donijeli obećanje o ovom istom sinu Izaku, i on je otišao do mjesta na kojemu je nekoliko puta susreo nebeske vjesnike nadajući se da će ih ponovno susresti i primiti dodatne upute, ali mu nitko nije došao u pomoć. Okruživala ga je samo tama, ^a Božja zapovijed je odjekivala u njegovim ušima: "Uzmi svoga sina, jedinca svoga Izaka koga ljubiš." Zapovijed se morala poslušati i on se nije usuđivao odgađati. Svitao je dan i on je morao poći na put.

Vrativši se u svoj šator on je otišao do mjesta na kojem je Izak spavao dubokim, mirnim snom mladosti i nevinosti.

151 Otac je za trenutak promatrao drago lice svog sina, a onda se drhteći okrenuo. Otišao je do Sare koja je također spavala. Da li da je probudi, da još jednom zagrlji svog sina? Treba li joj reći o Božjem zahtjevu? Težio je da rastereti svoje srce i s njom podijeli ovu strašnu odgovornost, ali ga je zadržao strah da će ga ona omesti. Izak je bio njena radost i ponos, njen život je bio vezan uz njegov i majčinska bi ljubav mogla odbiti žrtvu.

Abraham je napokon probudio sina i priopćio mu zapovijed o prinošenju žrtve na udaljenom brdu. Izak je često odlazio sa svojim ocem da služi Bogu na nekom od različitih žrtvenika koji su obilježavali njegova lutanja tako da ovaj poziv nije izazvao uzbuđenje. Brzo su obavili pripreme za put, drva su pripremljena i natovarena na magarca, i oni su pošli s dvojicom slugu.

Otac i sin, jedan pored drugog, putovali su u tišini. Patrijarh, razmišljajući o svojoj tajni, nije imao riječi. Njegove su se misli bavile ponosnom, dragom majkom, i danom u koji će joj se vratiti sam. Dobro je znao da će nož probosti njeno srce kad oduzme život njenom sinu.

Taj dan, najdulji u Abrahamovu životu, polako se bližio kraju. Dok su njegov sin i sluge spavali, on je noć proveo u molitvi, još uvijek se nadajući da će možda doći nebeski vjesnik i reći da je kušnja završena, te da se mladić može nepovrijeđen vratiti svojoj majci. Međutim, olakšanja za njegovu izmučenu dušu nije bilo. Slijedio je još jedan dan, još jedna noć poniženja i molitve, a zapovijed koja će ga ostaviti bez djece i dalje je odzvanjala u njegovim ušima. Sotona je bio u blizini da šapuće sumnju i nevjerovanje, ali je Abraham odbacio njegove prijedloge. Kad se trećeg dana putovanje nastavilo, patrijarh je, gledajući prema sjeveru, ugledao obećani znak, oblak slave koji je lebdio nad brdom Morijom i znao da je glas koji mu je progovorio bio s Neba.

On čak ni sada nije prigovarao Bogu, već je snažio svoju dušu razmišljajući o dokazima Gospodnje dobrote i vjernosti. Ovaj je sin došao neočekivano, i nije li Onaj koji je darovao ovaj dragocjeni dar imao pravo uzeti

svoje? Vjera je ponavljala obećanje: "Po Izaku ćeš imati potomstvo" - potomstvo bezbrojno kao zrna pijača na obali. Izak je bio dijete čuda, a nije li sila koja mu je dala život mogla i vratiti život?

152 Gledajući iza onoga je bilo vidljivo Abraham je shvatio božanske riječi: "Mislio je da Bog može i mrtvace uskrisivati." (Heb 11,19)

Ipak, nitko osim Boga nije mogao razumjeti veličinu očeve žrtva kad svog sina predaje smrti. Abraham je želio da samo Bog bude svjedok ovog prizora rastanka. Zapovjedio je slugama da ih ostave riječima: "Vi ostanite ovdje uz magarca, a ja i dječak odosmo gore da se poklonimo, pa ćemo se vratiti k vama." Izak je ponio drva, za onoga koji je trebao biti žrtvovan, otac je uzeo nož i vatru, i oni su zajedno pošli prema vrhu planine. Mladić se pitao otkuda će doći žrtva kad su tako daleko od stada i torova. Naposljetku je i on progovorio: "Oče," "evo kremenja i drva... ali gdje je janje za žrtvu paljenicu?" Kakav je to bio ispit! Kako je ova draga riječ "oče" probola Abrahamovo srce! Ne sada, još mu nije mogao reći. "Bog će već providjeti janje za žrtvu paljenicu, sine moj."

Oni su na određenom mjestu izgradili žrtvenik i položili drva na njega. Onda je Abraham, s drhtavim glasom, otkrio svom sinu nebesku poruku. Izak je u strahu i zaprepastjenju saznao svoju sudbinu, ali se nije opirao. Da je tako odlučio, on je mogao izbjeći svoju propast, jer starac izmučen bolom, iscrpljen borbom tijekom ova tri dana, ne bi se mogao suprotstaviti volji snažnog mladića. Ali Izak je od mladosti bio naučen da spremno i s vjerom sluša, i on se dragovoljno pokorio kad mu je otkrivena Božja namjera. On je bio sudionik u Abrahamovoj vjeri i osjećao se počašćen time što je bio pozvan da svoj život da na žrtvu Bogu. On je nježno pokušao olakšati očevu žalost i ohrabriti njegove iznemogle ruke da zavežu konopac koji će ga privezati za žrtvenik.

Onda su izgovorili posljednje riječi ljubavi, prolili posljednje suze i posljednji se put zagrlili. Otac je podigao nož da usmrti svog sina, kad je iznenada nešto zadržalo njegovu ruku. Božji je anđeo pozvao Abrahama s neba: "Abrahame! Abrahame!" On je brzo odgovorio: "Evo me!" Ponovno se začuo glas: "Ne spuštaj ruku na dječaka - reče - niti mu što čini! Sad, evo, znam da se Boga bojiš, jer nisi uskratio ni svog sina, jedinca svog."

153 Tada je Abraham ugledao prizor: "ovan, rogovima se zapleo u grmu", brzo je donio novu žrtvu i prinio je "mjesto svog sina". Iz zahvalnosti i radosti Abraham je ovom svetom mjestu dao novo ime:

Bog je na brdu Moriji obnovio svoj Savez potvrđujući sve-čanom zakletvom blagoslove Abrahamu i njegovu potomstvu u svim budućim naraštajima: "Kunem se samim sobom, izjavljujući: Jahve: Kad si to učinio i nisi mi uskratio svog jedinca sina svoj ću blagoslov na te izliti i učiniti tvoje potomstvo brojni^ poput zvijezda na nebu i pijača na obali morskoj! A tvoji će potomci osvajati vrata svojih neprijatelja. Budući da si poslušao moju zapovijed, svi će se narodi zemlje blagoslivljati tvojim potomstvom."

Abrahamov veliki čin vjere stoji kao stup svjetlosti, osvjetljujući put Božjih slugu u svim budućim vjekovima. Abraham se nije pokušao izgovoriti da ne izvrši Božju volju. Tijekom tog trodnevnog putovanja on je imao dovoljno vremena da razmisli, da sumnja u Boga, ako je bio sklon sumnji. On je mogao reći da će ga drugi zbog prolijevanja sinovljeve krvi smatrati ubojicom, drugim Kajinom, da će to uzrokovati da ga oni odbace i preziru njegova učenja, te tako unište njegovu sposobnost da čini dobro svojim bližnjima. Mogao je odbiti poslušnost pozivajući se na starost. Ali patrijarh se nije poslužio ni jednim od ovih izgovora. Abraham je bio čovjek, njegovi osjećaji i sklonosti su bili poput naših, ali on nije zastao i dovodio u pitanje način na koji će obećanje biti ispunjeno ako Izak umre. On nije odlagao da se raspravi sa svojim ranjenim srcem. Znao je da su Božji zahtjevi pravedni i on je izvršio zapovijed do posljednje riječi.

"Vjerova Abraham Bogu, i to mu se uračuna u pravednost." (Jak 2,23) Pavao kaže: "... sinovi su Abrahamovi oni koji vjeruju." (Gal 3,7) Međutim, Abrahamova se vjera pokazala u njegovim djelima. "Zar nije bio naš otac Abraham djelima pokazan opravdanim kad je prinio na žrtvenik svoga sina Izaka? Vidiš li da je vjera zajednički djelovala s njegovim djelima i da je vjera uz pomoć djela postala savršena." (Gak 2,21.22) Mnogi ne razumiju odnos između vjere i djela. Oni kažu: "Samo vjerujte u Krista, i vi ste sigurni. Vi nemate nikakve veze s držanjem Zakona."

154 Međutim, istinska vjera će se pokazati u poslušnosti. Krist je rekao nevjernim Židovima: "Kada biste zbilja bili djeca Abrahamova... postupali biste prema djelima Abrahamovim." (Iv 8,39) Gospod kaže o ocu vjere: "... zato što je Abraham slušao moj glas i pokoravao se mojim zapovijedima, mojim zakonima i odredbama." (Post 26,5) Apostol Jakov kaže: "Tako je i s vjerom: ako nema djela, mrtva je u samoj sebi." (Jak 2,17) A Ivan, koji se tako mnogo bavi ljubavlju, kaže: "Jer u ovome stoji ljubav prema Bogu: da vršimo njegove zapovijedi." (1 Iv 5,3)

Bog s pomoću simbola i obećanja "unaprijed navijesti Abrahamu ovo dobro". (Gal 3,8) Patrijarhova vjera je bila usmjerena na Otkupitelja koji je trebao doći. Krist je rekao Židovima: "Abraham, otac vaš, treptio je od radosti u želji da vidi Oxo Dan. Vidio ga je i obradovao se." (Iv 8,56) Ovan prinesen umjesto Izaka predstavljao je Božjeg Sina, koji je trebao biti žrtvovan umjesto nas. Kad je čovjek bio osuđen na smrt zbog prijestupa Božjeg Zakona, Otac je, gledajući svog Sina, rekao grješnicima: "Živite, našao sam otkup."

Bog je Abrahamu zapovjedio da prinese svog sina kako bi u njegov um utisnuo stvarnost evanđelja, a isto tako da iskuša njegovu vjeru. Bol koju je iskusio tijekom mračnih dana tog strašnog iskustva bila je dopuštena da bi na temelju vlastita iskustva razumio veličinu žrtve koju je Bog prinio za čovjekovo otkupljenje. Nijedna druga kušnja nije mogla toliko izmučiti Abrahamovu dušu kao žrtvovanje njegovog sina. Bog je svog Sina predao agoniji i sramoti smrti. Anđelima koji su bili svjedoci poniženja i duševne boli Božjeg Sina nije bilo dopušteno da posreduju, kao u slučaju Izaka. Nije bilo glasa koji je povi-kao: "Dosta je." Da bi spasio pali ljudski rod, Kralj slave je predao svoj život. Može li se dati veći dokaz o Božjoj beskonačnoj ljubavi i sažaljenju? "On koji čak nije poštedio vlastitog Sina, već ga predao za sve nas, kako nam neće dati sve ostalo s njime?" (Rim 8,32)

Žrtva koja se od Abrahama zahtijevala nije bila samo za njegovo dobro, niti je ona isključivo koristila budućim naraštajima, već je ona služila kao pouka bezgrješnim bićima na Nebu i drugim svjetovima. Područje borbe između Krista i Sotone -područje na kojem je izvršen plan otkupljenja - pouka je svemiru.

155 Budući da je Abraham pokazao nedostatak vjere u Božja obećanja, Sotona ga je pred anđelima i pred Bogom optužio da nije uspio ispuniti uvjete Saveza te da nije dostojan njegovih blagoslova. Bog je pred cijelim Nebom želio dokazati vjernost svog sluga, pokazati da On može prihvatiti samo savršenu poslušnost i potpunije im otkriti plan spasenja.

Nebeska bića su bila svjedoci Abrahamove vjere, a ispitana je i Izakova vjernost. Kušnja je bila daleko teža od one koju je Adam prošao. Pokornost zabrani koja je dana našim prvim roditeljima nije uključivala patnju, a zapovijed Abrahamu je zahtijevala najbolnju žrtvu. Cijelo je Nebo s čuđenjem i divljenjem promatralo Abrahamovu nepokolebljivu poslušnost. Cijelo je Nebo odalo priznanje njegovoj vjernosti. Sotonine su se optužbe pokazale lažnima. Bog je rekao svom sluzi: "Sad, evo, znam da se Boga bojiš, jer nisi uskratio ni svog sina, jedinca svoga." Božji Savez, potvrđen Abrahamu zakletvom pred bićima drugih svjetova, svjedočio je da je poslušnost nagrađena.

Čak je i anđelima bilo teško shvatiti tajnu spasenja - razumjeti da Zapovjednik Neba, Božji Sin, mora umrijeti za grješna čovjeka. Zapovijed Abrahamu da prinese svog sina pobudila je zanimanje cijelog Neba. Ono je s velikom ozbiljnošću pratilo svaki korak u ispunjenju ove zapovijedi. Kad je na Izakovo pitanje: "...ali gdje je janje za žrtvu paljenicu?" Abraham odgovorio: "Bog će već previdjeti janje za žrtvu paljenicu", i kad je očeva ruka zastala prije no što je htio zaklati svog sina, i prinesen ovan za kojeg se Bog pobrinuo umjesto Izaka - tada je svjetlost rasvijetlila tajnu otkupljenja, i čak su i anđeli jasnije shvatili divni plan što ga je Bog načinio za čovječje spasenje. (1 Pt 1,12)

16

Jakov i Ezav

Ovo se poglavlje zasniva na Postanku 25,19-34 i 27.

177 Jakov i Ezav, Izakovi blizanci, predstavljaju očitu suprotnost u karakteru i životu. Božji je anđeo prije njihova rođenja preokao ovu nejednakost. Kad je kao odgovor na Rebekinu zabrinutu molitvu objavio da će dobiti dva sina, on joj je otkrio njihovu budućnost, da će svaki od njih postati glava moćnog naroda, da će jedan biti veći od drugoga te da će mladi imati prvenstvo.

Ezav je odrastao uživajući u samozadovoljstvu i usredotočavanju svih svojih interesa na sadašnjost. Ne podnoseći ograničenja, on je uživao u divljoj slobodi lova te je rano izabrao život lovca. Ipak, on je bio očevo miljenik. Tihog, miroljubivog pastira privukla je smjelost i snaga starijeg sina, koji je bez straha prolazio planinama i pustinjom, vraćajući se kući s ulovom za svog oca i uzbuđljivim izvješćima o svom pustolovnom životu. Jakov, ozbiljan, marljiv, brižan, uvijek razmišljajući više o budućnosti nego o sadašnjosti, bio je zadovoljan životom kod kuće, zaokupljen brigom oko stada i obradom zemlje. Njegova je majka cijenila njegovu strpljivu ustrajnost, marljivost i oprez. Njegovi su osjećaji bili duboki i snažni, a njegova nježna, ne-Prekidna pozornost više je pridonosila njejoj sreći nego Eza-ova plahovita i povremena ljubaznost. Rebeka je više voljela Jakova.

Izak i Rebeka su obećanja dana Abrahamu i njegovom sinu smatrali velikim ciljem svojih nada i čežnji. Jakov i Ezav su bili upoznati s ovim obećanjima. Oni su učeni da pravo prvorodstva smatraju važnim, jer je to obuhvaćalo ne samo nasljeđivanje zemaljskog bogatstva već i duhovnog prvorodstva. **178** Primatelj je trebao biti svećenik obitelji, a iz loze njegovih potomaka na svijet je trebao doći Otkupitelj. S druge strane, na prvorodencu su počivale i obveze. Onaj koji naslijedi njegove blago, slove, mora posvetiti svoj život Bogu. On, kao i Abraham, mora biti poslušan božanskim zahtjevima. Prilikom ženidbe, u obiteljskim odnosima i u javnom životu on se morao pozivati na Božju volju.

Izak je svojim sinovima obznanio ove prednosti i uvjete i jasno rekao da Ezav, kao najstariji, ima pravo prvorodstva. Ali Ezav nije ljubio pobožnost i nije imao sklonosti prema vjerskom životu. Zahtjeve koji su dolazili s duhovnim prvorodstvom smatrao je nepoželjnim, čak i mrskim ograničenjima. Božji Zakon, koji je bio uvjet božanskog saveza s Abrahamom, Ezav je smatrao ropskim jarmom.

Sklon samozadovoljstvu, on ni za čim nije toliko težio kao za slobodom da čini ono što želi. Sreća je za njega bila u moći i bogatstvu, slavlju i uživanju. Uživao je u neograničenoj slobodi divljeg, skitničkog života. Rebeka je pamtila riječi anđela, i ona je imala jasniji uvid u karakter svog sina od njenog muža. Bila je uvjeren da je Jakovu namijenjeno nasljedstvo božanskog obećanja. Ona je Izaku ponovila anđelove riječi, ali očevi su osjećaji bili usredotočeni na starijeg sina, i on je ostao nepokolebljiv u svojoj namjeri.

Jakov je od svoje majke saznao o božanskom nagovještaju da bi prvorodstvo trebalo pripasti njemu i to ga je ispunilo neizrecivom željom za prednostima što ih je ono donosilo. On nije težio za očevim bogatstvom, već je predmet njegove čežnje bilo duhovno prvorodstvo. Razgovarati s Bogom kao pravedni Abraham, prinositi žrtve pomirenja za svoju obitelj, biti praotac izabranog naroda i obećanog Mesije, naslijediti vječno blago obuhvaćeno blagoslovom Saveza - to su bile prednosti i čast koje su zapalile njegove najdublje čežnje. Njegov je um uvijek gledao u budućnost, pokušavajući razumjeti nevidljive blagoslove.

On je sa skrivenom čežnjom slušao sve što je njegov otac rekao o duhovnom prvorodstvu i pažljivo čuvao ono što je čuo od svoje majke. Ovaj je predmet danju i noću zaokupljao nj¹-" gove misli dok nije prozeo sve njegove životne interese. Ali premda je vječne blagoslove cijenio više od zemaljskih, Jakov nije iz iskustva poznao Boga koga je poštovao. Božanska milost nije preobrazila njegovo srce. On je vjerovao da se obećanje koje se odnosilo na njega nije moglo ispuniti sve dok pravo ofvorodstva pripada Ezavu, te je neprekidno razmišljao o načinu kojim bi mogao osigurati blagoslove što ih je njegov brat tako olako uzimao, a koji su njemu bili tako dragocjeni.

179 Kad je Ezav, vrativši se jednog dana kući iscrpljen i umoran od lova, zatražio hranu koju je Jakov

pripremao, ovaj potonji, u čijem je umu bila samo jedna misao, iskoristio je prigodu i ponudio da zadovolji bratovu glad u zamjenu za prve-naštvo. "Evo me skoro na smrti; što će mi prvorodstvo!" rekao je nepromišljeni, popustljiv i lovac. I zbog variva od leće Ezav je prepustio svoje prvorodstvo i prijenos potvrdio zakletvom. Hranu je za vrlo kratko vrijeme mogao dobiti u šatoru svog oca, ali da bi trenutno zadovoljio svoju želju, on je bezobzirno trgovao sa slavnom baštinom koju je sam Bog obećao njegovim očima. Njega je zanimala samo sadašnjost. On je bio spreman žrtvovati nebesko za zemaljsko, zamijeniti buduće dobro za trenutno zadovoljstvo.

"Tako Ezav pogazi svoje prvorodstvo." On je osjetio olakšanje kad ga se oslobodio. Sada nije bilo prepreka na njegovu putu, mogao je raditi što je želio. Koliko je mnogo onih koji zbog ovih divljih zadovoljstava, pogrešno nazvanih sloboda, još uvijek prodaju svoje pravo prvorodstva na čistu i neokaljanu baštinu, vječnu nebesku baštinu!

Budući da je uvijek bio podložan vanjskim, zemaljskim privlačnostima, Ezav je uzeo dvije žene među hetitskim kćerima. One su služile lažnim bogovima, a njihovo je idolopoklonstvo Izaku i Rebeki donosilo tešku bol. Ezav je pogazio jedan od uvjeta Saveza, koji je zabranjivao bračne veze između izabranog naroda i neznabožaca, a Izak je još uvijek bio nepokolebljiv u svojoj odluci da mu podari prvorodstvo. Rebekino razmišljanje^e, Jakovljeva snažna želja za blagoslovom i Ezavova ravnodušnost prema vlastitim obvezama nisu mogle promijeniti očevu namjeru.

Prošle su godine dok Izak, star i slijep, očekujući skor^u nije odlučio da više ne odlaže blagoslivljanje starijeg sina. tim znajući za protivljenje Rebeke i Jakova, on je odlučio obaviti ovaj svečani obred u tajnosti. U skladu s običajem da se u takvoj prigodi priredi gozba, patrijarh je zapovjedio Ezavou: „ Idi u pustaru i ulovi mi divljači. Onda mi pripremi ukusan obrok, kako volim, te mi ga donesi da blagujem, pa da te mognem blagosloviti prije nego umrem."

180 Rebeka je predosjetila njegovu namjeru, i bila je uvjerena da je to protivno onome što je Bog otkrio u svojoj volji. Izak je bio u opasnosti da na sebe navuče božansko nezadovoljstvo i liši svog mlađeg sina položaja na koji ga je Bog pozvao. Ona je uzalud pokušavala razgovarati s Izakom te je sada odlučila pribjeći lukavstvu.

Čim je Ezav otišao na svoj zadatak, Rebeka je počela ostvarivati svoju namjeru. Rekla je Jakovu što se dogodilo, zahtijevajući trenutno djelovanje kako bi spriječila da Ezav primi blagoslove konačno i nepovratno. Uvjerila je svog sina da će, ako slijedi njene upute, moći dobiti ono što je Bog obećao. Jakov nije odmah pristao na plan koji je ona predložila. Uznemirila ga je pomisao da prevari svog oca. Smatrao je da će takav grijeh navući prokletstvo, a ne blagoslov. Međutim, njegova nedoumica je uskoro prevladana i on je pošao da izvrši majčine prijedloge. Namjera mu nije bila da izrekne potpunu laž, ali jednom kad se našao u prisutnosti svog oca, činilo mu se da je otišao predaleko da bi se povukao te je prijevarom primio željeni blagoslov.

Jakov i Rebeka su uspjeli u svojoj namjeri, ali prijevara im je donijela samo teškoće i žalost. Bog je objavio da Jakov treba primiti prvorodstvo, i njegova bi se riječ ispunila u vrijeme kad On odluči, da su oni vjerom čekali da On radi za njih. Poput mnogih koji danas tvrde da su Božja djeca, oni nisu bili voljni prepustiti stvari u njegove ruke. Rebeka se gorko kajala zbog pogrešnog savjeta koji je dala sinu, a to je dovelo i do njihova rastanka i ona ga nikada više nije vidjela. Od trenutka kad je primio prvorodstvo Jakov je osuđivao samog sebe. Zgriješio je svom ocu, svom bratu, vlastitoj duši i Bogu. U jednom trenutku on je učinio ono zbog čega će se kajati cijelog života. Ovaj mu je prizor u kasnijim godinama stalno bio pred očima kad je bezbožan način života njegovih sinova pritiskao njegovu dušu.

Čim je Jakov izašao iz očeva šatora, ušao je Ezav. Premda je prodao svoje prvorodstvo i prijenos potvrdio svečanom zakletvom, on je bio odlučan da osigura njegove blagoslove bez obzira na bratovo pravo. S duhovnim su prvorodstvom bili povezani i zemaljski blagoslovi koje bi mu donijeli što poglavarstvo u obitelji što dvostruko veći dio očeva bogatstva. Bili su to blagoslovi što ih je on cijenio.

181 "Ustani, oče moj," rekao je on, "i blaguj od lovine svog sina, da me onda mogneš blagosloviti!"

Drhteći od zaprepaštenja i boli, slijepi, stari otac je saznao za prijevaru koja mu je učinjena. Njegove dugo i s ljubavlju gajene nade bile su osujećene, i on je osjećao razočaranje koje će iskusiti njegov stariji sin. Ipak, on je bio osvjedočen da je Božja providnost osujetila njegove namjere i ostvarila upravo ono što je on nastojao spriječiti. Sjećao se anđeoskih riječi upućenih Rebeki, i unatoč grijehu koji je Jakov nosio, on je u njemu vidio onoga koji je bio najspremniji za ostvarenje Božjih namjera. Dok su riječi blagoslova bile na njegovim usnama, I on je osjetio nadahnuće Duha, i sada, znajući sve okolnosti, I on je potvrdio blagoslov koji je nehotice dao Jakovu: "Onoga sam blagoslovio i blagoslovljen će ostati."

Ezav je malo cijenio blagoslov kad mu je bio nadohvat ruke, ali je sada, kad ga je zauvijek izgubio, čeznuo da ga ima. Probudila se sva snaga njegove neobuzdane, osjećajne naravi i njegova žalost i bijes su bili strašni. Kriknuo je glasno i bolno: "I mene blagoslovi, oče!" "Zar za me nisi sačuvao nikakva blagoslova?" Ali blagoslov je dan da nikada ne bude opozvan. Prvorodstvo koje je tako nepromišljeno prodao sada nije mogao vratiti. "Za jedno jelo," za trenutno zadovoljenje apetita koji nikada nije obuzdavao, Ezav je prodao svoje nasljeđe, ali kad je uvidio svoju ludost, bilo je prekasno da povрати svoj blagoslov. "... jer nije našao mogućnost za promjenu odluke, iako ju je sa suzama tražio." (Heb 12,16.17) Ezav nije bilo lišen prednosti da pokajanjem zatraži Božju milost, ali on nije mogao povratiti prvorodstvo. Njegova žalost nije dolazila iz svijesti o grijehu i nije težio da se pomiri s Bogom. On je žalio zbog posljedica grijeha, ali ne i zbog samog grijeha.

Zbog svoje ravnodušnosti prema božanskim blagoslovima i zahtjevima Sveto pismo Ezava naziva "bludnikom" (16. redak). On predstavlja one koji malo vrednuju otkupljenje što ga je Krist za njih platio, te su spremni žrtvovati svoje pravo na Nebo zbog propadljivih zemaljskih stvari. Mnogi žive za sadašnjost, ne razmišljajući i ne brinući se za budućnost.

182 Poput Ezava oni viču: "Jedimo i pijmo, jer sutra mremo!" (1 Kor 15,32) Njih nadziru njihove sklonosti, i oni će radije zapostaviti najvrednija obećanja nego pribjeći samoodricanju. Ako se moraju odreći jednog, zadovoljavanja pokvarenog apetita ili nebeskih blagoslova obećanih samo onima koji se odriču sebe i boje Boga, prevladava zahtjev apetita, a Bog i Nebo se doslovno preziru. Koliko je mnogo onih koji se, kao kršćani, odaju zadovoljstvima koja štete zdravlju i otupljuju osjećaje duše. Oni se vrijeđaju kad se od njih traži da se očiste od svake nečistoće tijela i duha, i usavršavaju svetost u strahu Božjem. Oni vide da ne mogu zadržati štetna zadovoljstva i osigurati Nebo, te zaključuju da, budući da je put u Nebo tako uzan, oni njime više neće hodati.

Mnogi prodaju svoje prvorodstvo zbog tjelesnih uživanja. Žrtvuje se zdravlje, slabe umne sposobnosti, gubi se Nebo, a sve zbog pukih privremenih zadovoljstava - istovremeno slabeći i unižavajući karakter. Kao što se Ezav probudio i uvidio ludost svoje nepromišljene zamjene kad je bilo kasno da povрати gubitak, tako će u dan Gospodnji biti s onima koji su prodali svoje nasljedstvo nebesko za sebična zadovoljstva.

17

Jakovljevi bijeg i izgnanstvo

Ovo se poglavlje zasniva na Postanku 28 do 31.

183 Jakovu je prijela smrt zbog Ezavova gnjeva te je otišao iz očeva doma kao bjegunac, ali je sa sobom ponio očev blagoslov. Izak mu je ponovio zavjetno obećanje i zapovjedio da kao nasljednik ženu potraži u majčinoj obitelji u Mezopotamiji. Ipak, Jakov je pošao na put s dubokim nemirom u srcu. Sa samo nekoliko stvari u rukama on je morao putovati tisućama kilometara područjem u kojem su živjela divlja, skitnička plemena. Zbog grižnje savjesti i plahosti on je nastojao izbjegavati ljude da ga njegov gnjevni brat ne bi našao. Strahovao je da je zauvijek izgubio blagoslov koji mu je Bog namjeravao dati, a Sotona je bio pored

njega da ga pritišće kušnjama.

Uvečer drugog dana on se našao daleko od očevih šatora. Osjećao se izopćenim, ali je znao da je njegov vlastiti grijeh uzrok svih ovih teškoća. Tama očaja pritiskala je njegovu dušu i on se jedva usudio moliti. Bio je tako usamljen da je kao nikada ranije osjećao potrebu za Božjom zaštitom. On je s plaćem i dubokom poniznošću priznao svoj grijeh i usrdno molio za dokaz da nije u cijelosti odbačen. Ipak, njegovo opterećeno srce nije osjetilo olakšanje. On je izgubio povjerenje u sebe bojeći se da ga je Bog njegovih otaca odbacio.

Ali Bog nije napustio Jakova. Njegova je milost još uvijek bila nad njegovim grješnim, nepovjerljivim slugom. Gospod je milosrdno otkrio upravo ono što je Jakov trebao - Spasitelja. On je pogriješio, ali njegovo je srce bilo ispunjeno zahvalnošću kad je vidio otkriveni put kojim ponovno može primiti Božju milost.

Iscrpljen od putovanja, lualica je legao na zemlju, s kamenom umjesto jastukom. Dok je spavao, ugledao je ljestve, svijetle i blještave, čije je podnožje sezalo do zemlje, a vrh do neba. Po ljestvama su se penjali i silazili anđeli, iznad njih je stajao

184 Gospod slave, a s neba je začuo glas: "Ja sam Jahve, Bog tvoga praoca Abrahama i Bog Izakov." Njemu i njegovu potomstvu obećana je zemlja na kojoj je ležao kao izbjeglica i bjeGUNAC, zajedno s obećanjem: "Tobom će se i tvojim potomstvom blagoslivljati svi narodi zemlje." Abraham i Izak su primili ovo obećanje, a sada je ono ponovljeno i Jakovu. Onda su se iz posebnog obzira prema njegovoj trenutnoj usamljenosti i nemiru za-čule riječi utjehe i ohrabrenja: "Dobro znaj: ja sam s tobom; čuvat ću te kamo god podeš te ćvi te dovesti natrag u ovu zemlju; i neću te ostaviti dok ne izvršim što sam ti obećao."

Gospod je znao za zlo koje je okruživalo Jakova i opasnosti kojima je bio izložen. On je u milosti otkrio budućnost pred pokajničkim bjeGUNcem da bi on mogao razumjeti božanske namjere s njim i biti spreman oduprijeti se kušnjama koje će ga sigurno zadesiti kad se nade sam među idolopokloničkim i lukavim ljudima. Pred njim će uvijek biti visoko mjerilo ka kojem mora težiti, a spoznaja da Bog kroz njega ostvaruje svoje namjere uvijek će ga poticati na vjernost.

U ovom viđenju Jakovu je prikazan plan otkupljenja, ne u cijelosti, već oni dijelovi koji su u tom trenutku bili bitni. Tajanstvene ljestve što ih je vidio u snu bile su one iste što ih je Isus spomenuo u svom razgovoru s Natanaelom. On je rekao: "... vidjet ćete otvoreno nebo i anđele Božje gdje uzlaze i silaze nad Sinom Čovječjim." (Iv 1,51) Sve do trenutka čovjekove pobune protiv Božje vladavine čovjek je nesmetano održavao vezu s Bogom. Međim, Adamov i Evin grijeh je rastavio Nebo od Zemlje, tako da čovjek ne može održavati zajednicu sa svojim Tvorcem. Ipak, svijet nije prepušten samoći i bespomoćnosti. Ljestve predstavljaju Isusa koji je određen kao način komuniciranja. Da On nije sa svojim vlastitim zaslugama premostio ponor što ga je prouzročio grijeh, službujući anđeli ne bi mogli održavati zajednicu s palim čovjekom. Krist povezuje čovjeka u njegovoj slabosti i bespomoćnosti s izvorom beskonačne sile.

Sve je ovo otkriveno Jakovu u snu. Premda je njegov um u tom trenutku shvatio samo dio otkrivenja, njegove velike i tajanstvene istine bile su predmet njegova razmišljanja cijelog života i on je postupno sve više razumijevao.

187 U dubokoj tišini noći Jakov se probudio iz sna. Nestao je blještavi prizor njegova viđenja. Pred njegovim su očima bili samo nejasni obrisi usamljenih brda, a iznad njih nebo osvijetljeno zvijezdama. Ali on je imao svečan osjećaj da je Bog bio s njim. Nevidljiva je prisutnost ispunila njegovu samoću. "Zaista se Jahve nalazi na ovome mjestu, ali ja nisam znao!" "Zaista, ovo je kuća Božja, ovo su vrata nebeska."

"Rano ujutro Jakov uzme onaj kamen što ga bijaše stavio pod glavu, uspravi ga kao stup i po vrhu mu izlije ulja." U skladu s običajem obilježavanja važnih događaja Jakov je podigao spomenik Božjoj milosti, tako da kad prođe ovim putem može zastati na ovom svetom mjestu da služi Gospodu. I on je ovo mjesto nazvao Betelom ili "kućom Božjom". S dubokom zahvalnošću on je ponovio obećanje da će Božja prisutnost biti s

njim, a zatim izrekao svečanu zakletvu: "Ako Bog ostane sa mnom i ušćuva me na ovom putu kojim idem, dade mi kruha da jedem i odijela da se oblačim, te se zdravo vratim kući svoga oca, Jahve će biti moj Bog. A ovaj kamen koji sam uspravio kao stup, bit će kuća Božja. A od svega što mi budeš davao, za te ću odlagati desetinu."

Jakov se ovdje nije pokušao pogoditi s Bogom. Gospod mu je već obećao blagostanje, te je ova zakletva potekla iz srca ispunjena zahvalnošću za jamstva Božje ljubavi i milosti. Jakov je smatrao da je Bog imao posebne zahtjeve prema njemu koje on mora ispuniti te da na posebne znake božanske milosti treba nečim uzvratiti. Svaki blagoslov koji primamo poziva nas da uzvratimo Tvorcu svake dobrote. Kršćani bi često trebali preispitati svoj prošli život i sa zahvalnošću se podsjetiti dragocjenih Božjih izbavljenja, potpore u kušnjama, otvaranja izlaza kad je sve izgledalo mračno i neprolazno, osvježavajući ih kad su gubili snagu. Oni ih sve trebaju smatrati dokazom brige nebeskih anđela. U svjetlu ovih bezbrojnih blagoslova oni se često trebaju pitati s poniznim i zahvalnim srcem: "Što da uzvratim Jahvi za sve što mi je učinio?" (Ps 116,12)

Naše vrijeme, darovi, sredstva trebali bi biti posvećeni Onome koji nam je s povjerenjem dao ove blagoslove.

188 Kad god nas Bog izbavi, ili kad primimo nove, neočekivane blagodati, mi trebamo odati priznanje Božjoj dobroti i izraziti svoju zahvalnost ne samo riječima već, kao i Jakov, darovima i prinosima za njegovo djelo. Dok neprekidno primamo Božje blagoslove, mi trebamo i neprekidno davati.

"A od svega što mi budeš davao," rekao je Jakov, "za te ću odlagati desetinu." Hoćemo li mi koji uživamo u punoj svjetlosti i prednostima evanđelja biti zadovoljni davanjem Bogu manje od onih u prethodnim vremenima koji su manje primili? Ne, što su veći blagoslovi što ih uživamo, ne rastu li usporedno s tim i naše obveze? Ali kako je slaba procjena, kako je uzalud nastojati matematički izmjeriti pravila, vrijeme, novac i ljubav u usporedbi s nemjerljivom ljubavlju i darom tako neshvatljive vrijednosti. Desetina za Krista! O, kakve li milostinje, sramotne nadoknade za ono što je tako mnogo stajalo! Krist nas s križa Golgote poziva na neograničeno predanje. Sve što imamo, sve što jesmo, treba biti posvećeno Bogu.

S novom i ustrajnom vjerom u božanska obećanja, osvjedočen u prisutnost i zaštitu nebeskih anđela, Jakov je nastavio put u "zemlju istočnu" (Post 29,1). Ali kako je njegov dolazak bio različit od Abrahamova poslanika prije gotovo stotinu godina! Sluga je došao s pratiocima koji su jahali na devama, i s bogatim darovima u zlatu i srebru, a sin je bio usamljen putnik ranjavih nogu, bez imetka, osim osobne prtljage. Kao i Abrahamov sluga, Jakov je zastao pored izvora, i tu je susreo Rahelu, Labanovu mladu kćerku. Sada je Jakov bio taj koji je ponudio uslugu, da ukloni kamen s izvora i napoji stada. Kad je obznanio svoje podrijetlo, Laban ga je s dobrodošlicom pozvao u svoj dom. Premda je došao bez pratnje i imetka, za nekoliko tjedana pokazao je svoju marljivost i vještinu, i on je pozvan da ostane. Dogovoreno je da za Rahelinu ruku služi Labanu sedam godina.

U drevnim vremenima običaj je zahtijevao da mladenac, prije no što se potvrde zaruke, ocu buduće žene plati novčani iznos ili isti iznos u imetku, ovisno o okolnostima. To se smatralo zaštitom bračne veze. Očevi nisu smatrali mudrim da sreću svojih kćeri povjere ljudima koji se nisvi pobrinuli za dobra kojima će izdržavati obitelj. Ako nisu bili dovoljno štedljivi ili snažni da vode poslove i steknu goveda ili zemlju, strahovalo se da će se njihov život pokazati bezvrijednim.

189 Međutim, postojalo je i pravilo za one koji nisu imali čime platiti za ženu. Njinw

se dopuštalo da rade kod oca čiju su kćerku voljeli, a dužina se vremena određivala prema vrijednosti miraza. Ako je prosac bio vjeran u svom poslu i pokazao se vrijedan u drugim vidovima života, on je dobivao kćerku za ženu, a miraz koji je dobivao otac obično je on davao prilikom vjenčanja. Međutim, u slučaju Rahele i Lee Laban je sebično zadržao miraz koji im je trebao dati, a one su to spomenute kad su prije samog odlaska iz Mezopotamije rekly: "Ta on nas je prodao, a onda je pojeo novac što ga je za nas dobio!"

Drevni je običaj, premda se nekad zloupotrebljavao kao u Labanovu slučaju, donosio dobre rezultate. Zahtjev da prosac služi da bi dobio zaručnicu sprečavao je nepromišljene brakove, a bilo je i prilike da se provjeri

dubina njegovih osjećaja kao i njegove sposobnosti da se brine za obitelj. Mnoga su zla nastala u naše vrijeme jer se radi upravo suprotno. Čest je slučaj da osobe prije braka imaju malo prilike da se upoznaju s navikama i sklonostima jedno drugoga, a s obzirom na današnji način života, oni su stranci kad se njihov život ujedini pred oltarom. Žena i djeca često pate zbog očeve i muževljeve nemarnosti i nedjelotvornosti ili opakih navika. Kad bi se narav prosca ispitala prije braka, prema drevnim običajima, mnogo bi nesreća bilo spriječeno.

Jakov je za Rahelu dao sedam godina vjerne službe, a godine koje je proveo služeći "njemu su se činile, zbog ljubavi prema njoj, kao nekoliko dana". Ali sebični i lakoumni Laban, želeći zadržati tako vrijednog pomoćnika, surovo ga je prevario zamijenivši Rahelu Leom. Činjenica da je sama Lea bila sudionik u prijevari pridonijela je da je Jakov nije mogao voljeti. Na njegov ljutiti ukor Laban je uzvratio ponudom da narednih sedam godina služi za Rahelu. Ali otac je tražio da Lea ne bude odbačena, jer bi to nanijelo sramotu obitelji. Jakov se tako našao u mučnom i teškom položaju, ali je naposljetku odlučio zadržati Leu i oženiti Rahelu. Rahela je uvijek bila više voljena, ali njegova sklonost prema njoj izazivala je zavist i ljubomoru, i njegov je život bio zagorčan suparništvom između dviju sestara i žena.

190 Jakov je u Mezopotamiji ostao dvadeset godina, služeći Labanu, koji je, zanemarujući rodbinske veze, nastojao izvući što više koristi iz ove rodbinske veze. On je za svoje dvije kćerke zahtijevao četrnaest godina rada, a tijekom preostalog razdoblja službe on je Jakovu deset puta mijenjao plaću. Ipak, Jakov je služio marljivo i vjerno. Njegove riječi upućene Labanu u njihovu posljednjem razgovoru živo opisuju njegovu neumornu budnost kojom je služio svom zahtjevnom gospodaru: "Za ovih dvadeset godina što sam ih s tobom proveo, ni tvoje ovece ni tvoje koze nisu se jalovile niti sam ja jeo ovnova iz tvoga stada. Ono što bi zvijer razdrla, tebi nisam donosio, nego bih od svoga gubitak nadoknadio. Ti si to od mene tražio, bilo da je nestalo danju ili da je nestalo noću. Često sam danju skapavao od žeđe, a obnoć od studeni. San je bježao od mojih očiju."

191 Pastir je morao paziti stado danju i noću. Prijetili su im kradljivci, kao i divlje zvijeri, koje su bile brojne i hrabre, često sijući smrt među stadima koja nisu vjerno čuvana. Jakov je imao mnogo pomoćnika koji su se brinuli za Labanova brojna stada, ali samo je on bio odgovoran za sve njih. Tijekom nekih dijelova godine bilo je važno da on uvijek bude sa stadom, da ga čuva kako za vrijeme suše ne bi uginulo od žeđi, a tijekom se hladnih mjeseci smrznuto u noćima s jakim mrazom. Jakov je bio glavni pastir, a slugе su zaposlene kod njega bile potpa-stiri. Ako je neka ovca nestala, glavni je pastir nadoknađivao gubitak, a slugе je kojima je povjerio brigu za stado pozivao na odgovornost ako se stado nije povećavalo.

Pastirski život marljivosti i brige, njegovu nježnu samilost prema bespomoćnim stvorenjima koja su mu bila povjerena na brigu, koristili su nadahnuti pisci da prikažu neke od najdragocjenijih istina evanđelja. Kristov odnos s njegovim narodom uspoređen je s pastišrom. Nakon pada u grijeh On je vidio svoje ovce na mračnim putovima grijeha, osuđene na propast.

191 Da bi spasio one koji lutaju, On je ostavio slavu i čast u kući svog Oca. On kaže: 'Potražit ću izgublenu, dovesti natrag zalutalu, povit ću ranjenu i okrijepiti nemoćnu, bdjeti nad pretilom i jakom - past ću ih pravedno.' "Ja ću izbaviti ovce svoje, da više ne budu plijenom." "... i zvijeri ih više neće žderati."

Ez 34,16.22.28) Čuo se njegov glas kako ih zove u svoje stado: "I sjenica da zasjenjuje danju od pripeke, štiti i utočište od pljuska i oluje." (Iz 4,6) On se neumorno brine za svoje stado On snaži slabe, liječi bolesne, i uzima jaganjce u naručje i nosi ih u svom krilu. Njegove ga ovce vole. "Za tuđinom sigurno neće ići, već bježe od njega, jer ne poznaju tuđega glasa. (Iv 10,5)

Krist kaže: "Ja sam pastir dobri. Pastir dobri daje život svoj za ovce. Najamnik, koji nije pastir i komu ne pripadaju ovce, kad vidi vuka gdje dolazi, ostavlja ovece i bježi, te ih vuk grabi i razgони. To je zato što je najamnik i što mu nije stalo do ovaca, ja sam pastir dobri, poznajem ovce svoje i ovce moje poznaju mene." (11-14. redak)

Krist, glavni Pastir, brigu je za svoje stado povjerio propovjednicima kao potpastirima, i On im zapovijeda da služe s istom brigom koju je i On pokazivao i imaju isti osjećaj svete odgovornosti za posao koji im je

povjerio. On im je svečano zapovjedio da budu vjerni, da hrane stado, da snaže slabe, podižu iznemogle i štite ih od gladnih vukova.

Isus je da bi spasio svoje ovce položio svoj život i On upućuje pastire na žrtvu koju je tada pokazao, kao na njihov primjer. Ali onaj koji je "najamnik i... nije mu stalo do ovaca" nema stvarnog zanimanja za stado. On radi samo zbog dobiti i brine se samo za sebe. On gleda samo svoju dobit, i on će u vrijeme opasnosti bježati i ostaviti stado.

Apostol Petar opominje potpastire: "Pasite stado Božje koje je među vama i nadzirite ga, ne na silu, nego dragovoljno, prema Božjoj volji; ne iz težnje za prljavim dobitkom, nego iz oduševljenja! Ne vladajte okrutno nad dodijeljenim vam dijelovima Crkve, nego uvijek nastojte biti uzorom stadu!" (1 Pt 5,2.3) Pavao kaže: "Pazite na se i na cijelo stado u kojem vas Duh Sveti postavi nadglednicima da pasete Crkvu Božju 192 koju sebi steče krvlju svojom.

192 Znam da će poslije mog odlaska provaliti među vas okrutni vuci koji neće štedjeti stada." (Dj 20,28.29)

Sve koji brigu i teret koji pripadaju vjernim pastirima smatraju zadatkom koji nije dobrodošao, apostol ukorava: "... ne na silu, nego dragovoljno, prema Božjoj volji; ne iz težnje za prljavim dobitkom, nego iz oduševljenja." (1 Pt 5,2) Sve takve nevjerne slugе glavni će Pastir dragovoljno osloboditi. Kristova crkva je kupljena njegovom krvlju, i svaki pastir bi trebao shvatiti da su ovce pod njegovom brigom plaćene beskonačnom žrtvom. On bi ih trebao smatrati neprocjenjivim blagom i neumorno ulagati napore da ih očuva zdrave i napredne. Pastir koji je prožet Kristovim duhom oponašat će njegov primjer samoodricanja, neprekidno raditi za dobrobit njegova stada, a stado će napredovati pod njegovom brigom.

Svi će biti pozvani da daju točan izvještaj o svojoj službi Gospodar će svakog pastira pitati: "Gdje je stado tebi povjereno, slavne ovce tvoje?" Jr 13,20) Onaj koji se nađe vjeran primit će nagradu. "I kad se pojavi vrhovni pastir, primit ćete ne-uveli vijenac - slavu." (1 Pt 5,4)

Kad je Jakov, iscrpljen služenjem kod Labana, predložio da se vrate u Kanaan, rekao je svom tastu: "Pusti me da idem u svoj zavičaj! Daj mi moje žene za koje sam te služio, i moju djecu, da mogu otići: ta dobro znaš kako sam te služio." Ali Laban mu je uzvratio: "Ne idi, ako si mi prijatelj. Znam da me Jahve blagoslivljao zbog tebe." On je vidio da se njegov imetak povećao dok se za nj brinuo njegov zet.

Jakov je odgovorio: "Ti dobro znaš što je moja služba značila za te i kako je tvome blagu bilo sa mnom. Malenkost što si je imao prije nego sam ja došao, povećala se vrlo mnogo." Ali kako je vrijeme prolazilo, Laban je postao sve zavidniji zbog Jakovljeva napretka koji "se tako silno obogatio, stekao mnogu stoku, slugе i sluškinje, deve i magarad". Labanovi sinovi su također zavidjeli kao i njihov otac i njihove su zle riječi doprle do Jakovljevih ušiju: "Sve dobro našega oca uze Jakov; i od onoga što bi moralo pripasti našem ocu namaknuo je sve ono bogatstvo." "A opazi Jakov i na Labanovom licu da se on ne drži prema njemu kao prije."

193 Jakov bi odavno napustio svog lukavog rođaka da se nije plašio susreta s Ezavom. Osjećao je da opasnost dolazi od Laba-novih sinova, koji su, smatrajući njegovo bogatstvo svojim, mogli ga pokušati nasilno uzeti. On je bio u velikoj nedoumici i uznemiren, ne znajući kuda poći. Ali imajući na umu milostivo obećanje u Betelu on je svoj slučaj iznio pred Boga i od Njega tražio upute. Njegova je molitva odgovorena u snu: "Vrati se u zemlju svojih otaca, u svoj zavičaj, i ja ću biti s tobom."

Labanova odsutnost je pružila priliku za odlazak. Brzo je sakupio stada ovaca i goveda i poslao ih naprijed, a Jakov je sa svojim ženama, djecom i slugama, prešao Eufrat idući prema Gileadu, na granici Kanaana. Laban je nakon tri dana čuo za njihov bijeg, pošao u potjeru i sustigao ih nakon sedam dana. On je kipio od bijesa namjeravajući ih vratiti natrag, i nije sumnjao da to može učiniti, budući da je njegova skupina bila nadmoćnija. Bjegunci su stvarno bili u velikoj opasnosti.

To što on nije izvršio svoju neprijateljsku namjeru može se zahvaliti činjenici da je sam Bog posredovao da zaštiti svog slugu "U mojoj je ruci da s tobom loše postupim. Ali Bog tvoga oca noćas mi reče: 'Pazi da protiv Jakova ne poduzmeš ništa, ni dobro ni zlo'", to jest, on ga nije smio prisiljavati da se vrati ili da ga mami laskanjem.

Laban je zadržao bračni miraz svojih kćeri i uvijek je prema Jakovu postupao lukavo i surovo, a sada ga je s uobičajenom dvoličnošću ukorio zbog tajnog odlaska, zbog kojeg otac nije imao priliku da priredi oprostajnu gozbu i pozdravi se sa kćerkama i njihovom djecom.

Jakov je u svom odgovoru jasno istaknuo Labanovo sebično i gramzivo postupanje i prozvao ga kao svjedoka vlastite vjernosti i poštenja. "Da sa mnom nije bio Bog moga oca, Bog Abrahamov, Strah Izakov," rekao je Jakov, "otpravio bi me praznih ruku. Ali je Bog gledao moju nevolju i trud mojih ruku, te je sinoć dosudio."

194 Laban nije mogao poreći iznesene činjenice pa je predložio da sklope savez mira. Jakov se složio s prijedlogom te je podignuta gomila kamenja kao znak saveza. Laban je tom stupu dao ime Mispa, "svjedok", i rekao: "Neka Jahve bude na vidu i tebi i meni kad jedan drugoga ne budemo vidjeli."

"Potom Laban reče Jakovu: 'Ovdje je, evo, gomila; ovdje je stup koji sam uspravio između sebe i tebe: ova gomila i ovaj stup neka bude jamac da ja u zloj namjeri neću ići na te iza ove gomile i ovog stupa. Neka Bog Abrahamov i Bog Nahorov budu naši suci!' Jakov se zakune Bogom - Strahom svog oca Izaka." Da bi potvrdile savez, obje su strane priredile gozbu. Tu su noć proveli u prijateljskom odnosu, a u svitanje Laban i njegova pratnja su otišli. S ovim rastankom je prestala svaka veza između Abrahamove djece i stanovnika Mezopotamije.

19

Povratak u Kanaan

Ovo se poglavlje zasniva na Postanku 34; 35 i 37.

204 Prešavši Jordan "Jakov sretno stigne u grad Šekem, koji se nalazio u zemlji kanaanskoj" (Post 33,18). Tako se ispunila patrijarhova molitva da ga Bog u miru dovede u njegovu zemlju. On je neko vrijeme živio u Šekemskoj dolini. Abraham je upravo ovdje, prije više od stotinu godina, prvi put podigao logor i žrtvenik u obećanoj zemlji. "A komad zemlje na kojoj je postavio svoj šator kupi od sinova Hamora, Šekemova oca, za stotinu kesita. Tu podiže žrtvenik i nazva ga 'El, Bog Izraelov'." (1920. redak) Jakov je, kao i Abraham, pored svog šatora podigao žrtvenik Gospodu, pozivajući sve članove svog doma na jutarnje i večernje žrtve. On je ovdje također iskopao izvor na koji je, sedamnaest stoljeća kasnije, došao Jakovljevi Sin i Spasitelj, i pored kojeg je odmarajući se od podnevne žege svojim začuđenim slušateljima govorio o "vodi što struji u vječni život" (Iv 4,14).

Boravak Jakova i njegovih sinova kod Šekema završio je nasiljem i prolijevanjem krvi. Jedna je kćer iz njihova doma osramočena i ožalošćena, dva brata su bila kriva za ubojstvo, a cijeli je grad bio uništen i poklan iz odmazde zbog nezakonitog postupka jednog nepromišljenog mladića. Početak koji je doveo do tako strašnih posljedica bio je djelo jedne od Jakovljevihi kćeri koja "izađe da posjeti neke žene onoga kraja", stupajući tako u vezu s nevjernima. Oni koji traže zadovoljstvo među onima koji se ne boje Boga stupaju na Sotonino područje i izazivaju njegove kušnje.

205 Svirepa surovost Šimuna i Levija je bila izazvana, ali oni su ipak svojim postupanjem prema Šekemljanima teško zgriješili. Od Jakova su pozorno sakrili svoje namjere, a vijest o njihovoj odmazdi ispunila ga je strahom. Klonuo duhom zbog prijevare i nasilja svojih sinova, samo je rekao: "Uveli ste me u nepriliku omrazivši me stanovnicima zemlje... Ako se ujedine protiv mene i napadnu me, dok nas je ovako malo na broj, istrijebit će me s mojim domom." Međutim, bol i odvratnost s kojom je on gledao na njihovo

krvavo djelo vidi se u riječima što ih je, gotovo pedeset godina kasnije, izgovorio dok je ležao na samrtnoj postelji u Egiptu: "Šimun i Levi braća su prava! Mačevi su im oruđe nasilja. Na njihova vijećanja ja ne silazio, u njihovim zborovima udjela ne imao... Prokleta im srdžba, jer je prežestokal Prokleta im obijest, jer je preokrutna." (Post 49,5-7)

Jakov je smatrao da postoji razlog za duboku poniznost. Karakteri njegovih sinova su otkrili surovost i prijevarnost. U njegovom je taboru bilo lažnih bogova, i idolopoklonstvo je donekle našlo uporište i u njegovoj kući. Neće li ih Gospod, ako postupi prema njihovim zaslugama, prepustiti odmazdi okolnih naroda?

Dok su Jakova opterećivale nevolje, Gospod mu je naredio da krene južno prema Betelu. Pomisao na ovo mjesto podsjećala je patrijarha ne samo na njegovo viđenje o anđelima i o Božjem obećanju milosti već i na zakletvu koju je tamo učinio, da će Gospod biti njegov Bog. Odlučio je da prije polaska na ovo sveto mjesto očisti svoj dom od svake nečistoće idolo-poklonstva. On je stoga izdao zapovijed svima u taboru: "Odbacite tuđe kumire koji se nalaze u vašoj sredini: očistite se i preobucite. Idemo gore u Betel; ondje ću načiniti žrtvenik Bogu, koji me uslišao kad sam bio u nevolji i sa mnom bio na putu kojim sam hodio."

Jakov je duboko uzbuđen ponovio izvještaj o svom prvom posjetu Betelu, kad je napustio očev šator kao usamljeni lutalica, bježeći da spasi svoj život, i kad mu se Gospod javio u noćnom viđenju. Dok je on razmatrao Božje prekrasno postupanje prema njemu, njegovo se srce smekšalo, a njegovu je djecu ganula Božja sila. On je upotrijebio najdjelotvorniji način kako bi ih pripremio da mu se pridruže u obožavanju Boga kad stignu u Betel.

206 „Oni predaju Jakovu sve tuđe kumire što su ih imali i naušnice što su bile o njihovim ušima, pa ih Jakov zakopa pod hrast kod Šekema."

Bog je pustio strah na stanovnike zemlje tako da oni nisu pokušali osvetiti pokolj Šekemljana. Putnici su nesmetano došli u Betel. Ovdje se Gospod ponovno javio Jakovu i obnovio s njim obećanje o Savezu. 'Ondje sagradi žrtvenik i mjesto nazva El Betel, jer mu se ondje Bog objavio...'

U Betelu je Jakov oplakao gubitak Debore, Rebekine doj-kinje, osobe koja je dugo bila poštovani član njegove obitelji, koja je svoju gospodaricu pratila od Mezopotamije do Kanaana. Prisutnost ove stare žene za Jakova je predstavljala dragocjenu vezu s njegovim prijašnjim životom, a posebno s majkom prema kojoj je gajio tako nježnu i duboku ljubav. Debora je pokopana s izrazima velike žalosti, a hrast pod kojim je iskopan grob nazvan je "Tužni hrast". Ne treba proći nezapaženo ni činjenica da se sjećanje na njen život vjerne službe i oplakivanje ove obiteljske prijateljice smatralo vrijednim zapisivanja u Božju Riječ.

Od Betela je do Hebrona trebalo samo dva dana putovanja, ali ta su dva dana Jakovu donijela veliku bol, jer je umrla Rahela. On je za nju odradio dva puta po sedam godina službe, a njegova ljubav prema njoj sve je ove napore učinila lakim. Kako je to bila duboka i trajna ljubav pokazalo se kasnije na Jakovljevoj smrti, kad je Josip došao posjetiti svog oca, a stari patrijarh osvrćući se na svoj život rekao: "Kad sam se, naime, vraćao iz Padana, na moju žalost, tvoja majka Rahela umrije na putovanju u kanaansku zemlju, tek u maloj udaljenosti od Efrate. Sahranio sam je ondje uz put u Efratu, sadašnji Betlehem." (Post 48,7) U obiteljskoj povijesti njegovog dugog i teškog života on se prisjetio samo gubitka Rahele.

Rahela je prije svoje smrti rodila drugog sina. Na izdisaju ona ga je nazvala Ben Oni, "jer umiraše Rahela". Ali njegov otac ga je nazvao Benjamin, "desna ruka" ili "moja snaga". Rahela je pokopana na mjestu na kojem je umrla, a na njezinu grobu podignut je spomenik da sačuva sjećanje na nju.

Na putu do Efrate još je jedan zločin uprljao Jakovljevu obitelj, koji je spriječio Rubena, sina prvorodenca, da primi prednost i čast prvorodstva.

207 Jakov je napokon završio svoje putovanje i "dođe k svom ocu Izaku u Maniru u Kirjat Arbu, to je Hebron - gdje su boravili Abraham i Izak kao pridošlice". On je ovdje ostao tijekom posljednjih godina očeva

života. Za Izaka, slabog i slijepog, ljubazna pozornost ovog dugo odsutnog sina bila je utjeha u godinama usamljenosti i žalosti.

Jakov i Ezav su se susreli na samrtnoj postelji svog oca. Stariji brat je nekada gledao na ovaj događaj kao priliku da se osveti, ali otada su se njegovi osjećaji uvelike promijenili. A Jakov, zadovoljan duhovnim blagoslovima prvorodstva, prepustio je starijem bratu očevu bogatstvo - jedino nasljeđe što ga je Ezav tražio i vrednovao. Mržnja i ljubomora ih više nije otuđivala, ali oni su se ipak rastali i Ezav je otišao u Seir. Bog, koji je bogat blagoslovima, dao je Jakovu zemaljska bogatstva, pored višeg dobra što ga je tražio. Imetak se dvojice braće, naime, "jako uveća te nisu mogli ostati zajedno: kraj u kojem su boravili nije ih mogao izdržavati zbog njihova blaga". Ovo razdvajanje je bilo u skladu s božanskom namjerom za Jakova. Budući da su se braća tako razlikovala u pogledu na svoju vjeru, za njih je bilo bolje da žive odvojeno.

Ezav i Jakov su primili istu spoznaju o Bogu, obojica su imala slobodu da slijede njegove zapovijedi i prime njegovu milost, ali nisu obojica odlučila to učiniti. Dva brata su hodila različitim putovima koji su se nastavili sve više i više razilaziti.

Bog nije donio proizvoljnu odluku kojom je Ezav bio lišen blagoslova spasenja. Dar njegove milosti u Kristu je besplatan za sve. Nema predestinacije, osim osobne odluke zbog koje svatko može propasti. Bog je u svojoj Riječi iznio uvjete na temelju kojih će svaka duša biti određena na vječni život - poslušnošću njegovim zapovijedima, vjerom u Krista. Bog je izgradio karakter u skladu sa svojim Zakonom i svi koji dosegnu ovo mjerilo ući će u nebesko kraljevstvo slave. Sam je Krist rekao: "Tko vjeruje u Sina, imat će život vječni; a tko ne vjeruje Sinu, neće vidjeti života." (Iv 3,36) 'Neće svaki koji mi govori: Gospodine, Gospodine! ući u kraljevstvo nebesko, nego onaj koji *vrši volju moga nebeskoga Oca.*" (Mt 7,21)

208 A u Otkrivenju On kaže: "Blago onima koji peru svoje haljine tako da dobiju pravo na stablo života i da mogu ući u grad na vrata!" (Otk 22,14) Ovo je jedina odluka iznesena u Božjoj Riječi u vezi s konačnim spasenjem čovjeka.

Izabrana je svaka duša koja gradi svoje spasenje sa strahom i drhtanjem. Izabran je onaj koji će obući oklop i boriti se u dobroj borbi vjere. Izabran je onaj koji straži s molitvom, koji proučava Sveto pismo i bježi od kušnji. Izabran je onaj koji ima ustrajnu vjeru, i koji je poslušan svakoj riječi koja izlazi iz Božjih usta. *Plan* otkupljenja je besplatan za sve, a u *plodovima* otkupljenja uživat će oni koji su se pokorili ovim uvjetima.

Ezav je prezreo blagoslove Saveza. On je više vrednovao prolazno od duhovnog, i primio ono za čim je težio. On se odvojio od Božjeg naroda svojom vlastitom odlukom. Jakov je izabrao nasljeđe vjere. On ga je pokušao dobiti lukavstvom, prijevaram i lažima, ali Bog je dopustio da ga njegov grijeh potakne na promjenu. Ipak, tijekom svih gorkih iskustava u kasnijim godinama njegova života Jakov nikada nije odstupio od svoje namjere ili porekao svoj izbor. Naučio je da se pribjegavanjem ljudskoj vještini i lukavstvu da dobije blagoslov on borio protiv Boga. Nakon noći borbe na potoku Jaboku Jakov je postao drugi čovjek. Iskorijenjena je samouvjerenost. Njegovo se lukavstvo otada više nije vidjelo. Umjesto lukavstva i prijevare njegov je život bio obilježen jednostavnošću i istinom. On je naučio pouku o jednostavnom oslanjanju na Svemoćnu ruku, u kušnjama i teškoćama on se ponizno pokoravao Božjoj volji. Niske osobine njegova karaktera izgorjele su u ognjenoj peći, istinsko je zlato prečišćeno dok se u Jakovu nije pojavila nepomućena vjera Abrahama i Izaka.

Jakovljev grijeh, i niz događaja koji su ga prouzročili, izvršili su svoj utjecaj na zlo, utjecaj koji je svoje gorke plodove pokazao u karakterima i životu njegovih sinova. Kad su sinovi odrasli, oni su pokazali ozbiljne nedostatke. U njihovim su domovima bile očite posljedice mnogoženstva. Ovo strašno zlo isušuje same izvore ljubavi, a njen utjecaj slabi i najsvetije odnose. Ljubomora nekoliko majki zagorčala je obiteljske odnose, i kad su odrasla, djeca su bila svadljiva i nepodložna kontroli, a očev je život bio pomračen brigom i jadom.

209 Međutim, karakter Rahelinog sina Josipa, čija je rijetka osobna ljepota odražavala nutarnju ljepotu uma i srca, bio je sasvim različit. Čist, vrijedan i radostan, ovaj je mladić pružao dokaze o moralnoj čvrstoći i ozbiljnosti. On je slušao očeve pouke, a volio je slušati Boga. Osobine kojima se kasnije isticao u Egiptu -

blagost, vjernost i istinitost - pokazale su se već u svakodnevnom životu. Budući da je njegova majka umrla, njegovi osjećaji su bili vezani za njegovog oca, a Jakovljevo je srce u starosti bilo privrženo ovom djetetu. On je "volio Josipa više nego ijednog svog sina".

Međutim, ovi su osjećaji kasnije postali uzrok problema i žalosti. Jakov nije bio mudar kad je pokazao naklonost prema Josipu, i time izazvao ljubomoru ostalih sinova. Promatrajući zlo ponašanje svoje braće Josip je bio vrlo uznemiren te ih se usudio blago ukoriti, ali time je samo potaknuo osjećaj mržnje i zlovolje. On nije mogao izdržati gledajući kako griješe protiv Boga, te je ovu stvar iznio pred svog oca, nadajući se da će ih njegov autoritet navesti na promjenu.

Jakov je pozorno izbjegavao svojom oštrinom i strogošću izazvati njihov gnjev. Duboko uzbuđen on je izrazio zabrinutost za svoju djecu i molio ih da poštuju njegove sijede kose i ne donose sramotu njegovom imenu, a nadasve da ne obeščas-ćuju Boga zanemarujući njegove uredbе. Osramoćeni otkrivanjem njihove bezbožnosti mladići su se naoko pokajali, ali oni su samo prikrili svoje stvarne osjećaje koji su, nakon razotkrivanja, postali još gori.

Njima se oćev nepromišljeni dar Josipu, skupa haljina, kakvu su obićno nosile samo ugledne osobe, ćinio kao dokaz njegove pristranosti te je izazvao sumnju da on namjerava zaobići stariju djecu i prenijeti pravo prvorođstva na Rahelinog sina. Njihova se zloba dodatno povećala kad im je jednog dana mladić isprićao san koji je usnio. "Pomislite," rekao je on, "vezali smo nasred polja snopove, kadli se najednom moj snop uspravi i stade uzgor. Uto se vaši snopovi okupe okolo i duboko se poklone mome snopu."

210 "Kaniš li nad nama zakraljevati? Hoćeš li nam biti gospodar?" uzviknula su njegova braća, ljuta i zavidna.

On je uskoro usnio još jedan san, slična sadržaja, koji im je također isprićao: "Pazite! Sunce, mjesec i jedanaest zvijezda duboko mi se klanjahu!" Kad je to isprićao svom'ocu, ukori ga otac i reće mu: "Što znaći taj san što si ga usnio? Zar ćemo doći ja, tvoja majka i tvoja braća pa ti se do zemlje klanjati?" Jakov je unatoć oštrini svojih rijeći vjerovao da je Gospod Josipu otkrio budućnost.

Dok je mladić stajao pred svojom braćom lica ozarenog Duhom Nadahnuća, oni nisu mogli zadržati svoje divljenje, ali se nisu odlučili odreći svojih zlih putova te su mrzili ćistoću koja je ukoravala njihove grijehe. Isti duh koji je poticao Kajina gorio je i u njihovim srcima.

Braća su se morala kretati od mjesta do mjesta da bi osigurala pašnjake za svoja stada te su često mjesecima bila odsutna od kuće. Nakon upravo opisanih događaja ona su otišla do mjesta što ga je njihov otac kupio kod Šekema. Prošlo je neko vrijeme, a vijesti o njima nisu pristizale, i otac se počeo bojati za njihovu sigurnost zbog njihove surovosti prema Šekemljanima. On je stoga poslao Josipa da ih nade i donese mu vijest o njima. Da je Jakov znao stvarne osjećaje svojih sinova prema Josipu, on im ga ne bi povjerio, ali oni su ih brižno prikrili.

Josip je pošao radosna srca, ni starac ni mladić nisu sanjali što će se dogoditi prije no što se ponovno susretnu. Kad je nakon dugog i samaćkog putovanja stigao u Šekem, Josip nije mogao naći svoju braću i njihova stada. Nakon što se raspitao za njih pošao je u Dotan. Već je putovao više od pedeset milja, a sada je pred njim bilo još petnaest, no on je ipak požurio, zaboravljajući na svoju iscrpljenost pri pomisli da će olakšati brigu svom ocu i susresti braću, koju je unatoć njihovoj neljubaznosti još uvijek volio.

Braća su ga vidjela kako prilazi, ali pomisao na njegovo dugo putovanje da bi ih našao, pomisao na iscrpljenost i glad, njegovo pravo na njihovo gostoprimstvo i bratsku ljubav, nije omekšalo gorćinu njihove mržnje.

211 Pogled na haljinu, znak oćeve ljubavi, ispunio ih je bezumljem. "Eno stiže onaj sanjar!" uzvikivali su uvredljivo. Njih je kontrolirala zavist i osveta koju su dugo potajno gajili. "Hajde da ga sad ubijemo i bacimo u kakvu ćatrnju!" rekli su. "Možemo kazati da ga je proždrla divlja zvijer. Vidjet ćemo što će biti od njegovih

snova!"

Da nije bilo Rubena, oni bi izvršili svoj naum. On se zgrozio pri pomisli na ubojstvo svog brata i predložio da Josipa živog bace u jamu i ostave ga da umre, namjeravajući ga potajno spasiti i vratiti njegovom ocu. Kad je sve nagovorio da se slože s njegovim planom, Ruben ih je ostavio strahujući da neće uspjeti kontrolirati svoje osjećaje te da će oni otkriti njegove stvarne osjećaje.

Josip je došao, ne sluteći opasnost, razdragan što je ostvario cilj svoje duge potrage, ali umjesto očekivanih pozdrava, prestrašili su ga gnjevni i osvetnički pogledi na koje je naišao. Uхватili su ga i svukli mu haljinu. Ismijavanja i prijetnje otkrili su njihove stvarne namjere. Oglušili su se na njegova preklinjanja. On je u potpunosti bio u vlasti tih izbezumljenih ljudi. Grubo su ga vukli prema dubokoj jami, bacili ga u nju, a onda ga ostavili da umre od gladi, dok su oni "sjeli da ručaju".

Međutim, neki među njima nisu bili mirni, jer nisu osjećali zadovoljstvo koje su očekivali od osвете. Uskoro su ugledali karavanu koja dolazi. Bila je to karavana Jišmaelaca iza Jordana, na putu u Egipat s mirodijama i drugim trgovačkim proizvodima. Juda je predložio da prodaju svog brata tim poganim trgovcima umjesto da ga ostave da umre. Tako će ga se osloboditi, a svoje ruke neće uprljati njegovom krvlju, dodao je on, jer "on je naš brat, naše meso". Svi su se složili s ovim prijedlogom i Josipa su ubrzo izvukli iz jame.

Kad je ugledao trgovce, Josip je shvatio strašnu istinu. Ropstvo je bilo sudbina koje se trebalo bojati više od smrti. U agoniji straha on je upućivao molbe svakom svom bratu, ali uzalud. Neki su se sažalili, ali bojeći se ismijavanja, oni su prešutjeli; svi su smatrali da su otišli predaleko da bi se povukli. **212** Ako poštedite Josipa, on će nedvojbeno izvijestiti oca, koji neće previdjeti njihovu surovost prema njegovom omiljenom sinu. Zatvarajući svoja srca na njegova preklinjanja, oni su ga predali u ruke poganskih trgovaca. Karavana je pošla i uskoro nestala iz vida.

Ruben se vratio do jame, ali Josipa tamo nije bilo. Užasnut, ukoravajući samog sebe, on je razderao svoje haljine, našao svoju braću i povikao: "Dječaka nema! Kamo ću ja sad?" Kad je saznao Josipovu sudbinu, i da ga je sada nemoguće povratiti, Ruben se sada pridružio ostalima u pokušaju da prikriju svoju krivicu. Zaklali su jare, umočili Josipovu haljinu u krv i odnijeli je ocu, rekavši mu da su je našli u polju, te da se boje da pripada njihovom bratu. "Gledaj," kazali su, "je li ovo haljina tvoga sina ili nije." Oni su sa strahom iščekivali ovaj prizor, ali nisu očekivali bol koja razdire srce, potpuno odavanje tuzi koje su bili prisiljeni gledati. "Haljina je moga sina!" rekao je Jakov, "Divlja ga je zvijer rastrgla!" Njegovi su ga sinovi i kćeri uzalud pokušavali utješiti. On "razdere svoje haljine, stavi pokorničku kostrijet oko bokova, i dugo vremena oplakivaše svoga sina". Činilo se da vrijeme ne može olakšati njegovu bol. "Ne, sići ću svome sinu u Šeol tugujući!" bio je njegov očajnički uzvik. Mladići, užasnuti onim što su učinili, ali bojeći se i očevih ukora, u svojim su srcima skrivali znanje o svojoj krivnji, koja se čak i njima činila velikom.

20

Josip u Egiptu

Ovo se poglavlje zasniva na Postanku 39 do 41.

213 Josip je u međuvremenu bio na putu u Egipat. Dok je karavana putovala na jug, prema granicama Kanaana, mladić je u daljini mogao vidjeti brda na kojima se nalazio šator njegova oca. Gorko je plakao pri pomisli na patnju i usamljenost voljenog oca. U sjećanje mu se ponovno vratio prizor iz Dotana. Vidio je gnjevnu braću i na sebi osjetio njihove ljutite poglede. U njegovim su ušima odzvanjale poruge i uvrede kojima su oni odgovarali na njegova prestrašena preklinjanja. Sa strepnjom je gledao u budućnost. Kakva promjena okolnosti - od brižno njegovana sina do prezrena, bespomoćna roba. Sam i bez prijatelja, kakva će

biti njegova sudbina u zemlji u koju je putovao? Josip se neko vrijeme predao nekontroliranoj žalosti i strahu.

Međutim, u Božjoj providnosti, čak je i to iskustvo za njega trebalo biti blagoslov. On je za nekoliko sati naučio ono za što bi mu možda trebale godine. Očeva snažna i nježna ljubav nanijela mu je zlo svojom pristranošću i popustljivošću. Ova nerazumna naklonost razljutila je njegovu braću i izazvala ih na surovo djelo koje ga je razdvojilo od njegova doma. Njeni su se učinci očitovali i u njegovu vlastitu karakteru, jer su podupirani nedostaci koji su sada morali biti ispravljeni. On je postajao samodostatan i zahtjevan. Naviknut na nježnost očeve brige, osjećao se nespreman da se suoči s teškoćama koje su ga čekale u gorkom, surovom životu stranca i roba.

Onda su se njegove misli okrenule Bogu njegova oca. U djetinjstvu je bio naučen da ljubi i da se boji Boga. Često je u šatoru svog oca slušao priče o viđenju što ga je Jakov primio dok je bježao iz svog doma kao bjegunac i izgnanik. Čuo je o Gospodnjim obećanjima Jakovu i načinu na koji su se ona ispunila, kako su, u trenutku potrebe, Božji anđeli došli da ga pouče, utješe i zaštite.

214 Saznao je o Božjoj ljubavi koja je ljudima dala Otkupitelja. Sada se jasno sjećao svih ovih pouka. Josip je vjerovao da će Bog njegovih otaca biti njegov Bog. On se tada u cijelosti predao Bogu i molio se da čuvar Izraela bude s njim u zemlji njegova izgnanstva.

Njegova je duša bila uzbuđena zbog odlučnosti da ostane vjeran Bogu i da u svim okolnostima djeluje kao podanik nebeskog Kralja. Odlučio je služiti Bogu nepodijeljena srca, hrabro se suočiti s kušnjama života i vjerno vršiti sve dužnosti. Iskustvo tog dana donijelo je prekretnicu u Josipovom životu. Životna je nesreća omiljeno dijete pretvorila u promišljenog, hrabrog i samostalnog čovjeka.

Stigavši u Egipat Josip je prodan Potifaru, zapovjedniku faraonove tjelesne straže, u čijoj je službi ostao deset godina. Tu je bio izložen naročitim kušnjama. On se nalazio u središtu idolopoklonstva. Lažna su bogoslužja bila praćena kraljevskom raskoši, bogatstvom i kulturom najciviliziranijeg naroda koji je tada postojao. Ipak, Josip je očuvao svoju jednostavnost i povjerenje u Boga. Posvuda su oko njega bili prizori i zvuči poroka, ali on kao da ništa nije čuo ni vidio. On nije mislima dopuštao da počivaju na zabranjenim predmetima. Želja da stekne naklonost Egipćana nije ga navela da prikrije svoja načela. Da je bio u kušnji da to učini, kušnja bi ga nadvladala, ali on se nije stidio vjere svojih otaca i nije ulagao napore da prikrije činjenicu da je obožavatelj Jahve.

'Jahve je bio s Josipom, zato je u svemu imao sreću... Vidje njegov gospodar da je Jahve s njim i da svemu što mu ruka poduzme Jahve daje uspjeh.' Potifarovo povjerenje u Josipa je svakodnevno raslo, i on ga je naposljetku imenovao za svog dvo-ranina i upravitelja sveg svog imetka. "I postavi ga za upravitelja svoga doma i povjeri mu sav svoj imetak."

Očit napredak koji je pratio sve što je bilo u Josipovoj brizi nije bilo posljedica izravna čuda, već njegove marljivosti i brige, a njegovi su naponi bili okrunjeni božanskim blagoslovima. Josip je svoj uspjeh pripisao Božjoj milosti, a čak je i njegov

217 idolopoklonički gospodar prihvatio to kao tajnu njegova besprimjerna napretka. Bez ustrajnih, dobro usmjerenih napora, nikada ne bi mogao postići uspjeh. Bog je bio proslavljen vjernošću svog sluga. Božja je namjera bila da se vjernik u Boga razlikuje čistoćom i pravednošću od obožavatelja idola i da nebeska milost svijetli u tami poganstva.

Josipova blagost i vjernost trebali su biti provjereni u vatri kušnje. Žena je njegova gospodara pokušala navesti mladića da prestupi Božji Zakon. On je dotada ostao neuprljan pokvarenošću koja je vrvjela u toj poganskoj zemlji, ali kako se suprotstaviti ovoj kušnji, tako iznenadnoj, tako snažnoj, tako zavodljivoj? Josip je dobro znao kakve će biti posljedice suprotstavljanja. S jedne su strane bili prikriivanje, milost i nagrade, a s druge, nemilost, zatvor, a možda i smrt. Njegov je cijeli budući život ovisio o trenutnoj odluci. Hoće li načela pobijediti? Hoće li Josip i dalje ostati vjeran Bogu? Anđeli su s neopisivom brigom promatrali ovaj prizor.

Josipov odgovor otkriva silu vjerskih načela. On nije želio iznevjeriti povjerenje svog zemaljskog gospodara, a bez obzira na posljedice želio je ostati vjeran svom Gospodaru na Nebu. Mnogi sebi pred budnim očima Boga i njegovih anđela uzimaju slobodu da učine nešto što nikada ne bi učinili pred svojim bližnjima, ali Josip je prvo pomislio na Boga: "Pa kako bih ja mogao učiniti tako veliku opačinu i sagriješiti protiv Boga?"

Kad bismo mi gajili uvjerenje da Bog vidi i čuje sve što činimo i vjerno zapisuje naše riječi i djela i da se s njima moramo suočiti, mi bismo se bojali griješiti. Neka mladi uvijek drže na umu da su u Božjoj prisutnosti bez obzira gdje se nalazili ili što činili. Nijedan dio našeg ponašanja ne ostaje nezamijećen. Mi ne možemo sakriti naše putove od Svevišnjega. Ljudski se zakoni, premda su katkad strogi, često prestupaju a da to nitko ne otkrije i tako prolaze nekažnjeno. Ali tako nije s Božjim Zakonom. Ni najcrnja noć ne može sakriti krivca. On može misliti da je sam, ali nevidljivi svjedok vidi svako djelo.

218 Pred božanskim pogledom otkrivene su pobude njegova srca. Svaki čin, svaka riječ, svaka pomisao, pozorno se bilježi kao da postoji samo jedna osoba na svijetu i kao da je pozornost Neba usmjerena samo na nju.

Josip je patio zbog svoje čestitosti, jer se zavodnica osvetila optužujući ga za gnusni zločin, zbog čega je bačen u zatvor. Da je Potifar vjerovao optužbi svoje žene, mladić bi izgubio svoj život, ali skromnost i pravednost koja je dosljedno obilježila njegovo ponašanje bili su dokaz njegove nevinosti, ali ipak, da bi se spasio ugled gospodareve kuće, on je dospio u nemilost i bačen je u zatvor.

Tamničari su u početku prema Josipu postupali vrlo surovo. Psalmist kaže: "Sputaše uzama noge njegove, u gvožđe mu vrat staviše, dok se ne ispuni proroštvo njegovo, Jahvina ga riječ potvrdi." (Ps 105,18.19) Međutim, Josipova je stvarna narav svijetlila čak i u mraku tamnice. On se čvrsto držao svoje vjere i strpljenja, i premda mu je surovo uzvraćeno za godine vjerne službe, njega to ipak nije razočaralo, niti je izgubio vjeru. Imao je mir koji dolazi kao posljedica nevinosti, i on je svoj slučaj povjerio Bogu. On se nije prepustio mislima o svojim vlastitim pogreškama, već je zaboravio na svoju žalost pomažući u olakšavanju žalosti drugih. On je i u zatvoru našao posao koji je trebalo obaviti. Bog ga je pripremao u školi patnje, da bude korisniji, i on nije odbacio discipliniranje koje mu je bilo potrebno. U zatvoru je, gledajući posljedice tlačenja i tiranije i učinke zločina, naučio pouku o pravdi, suosjećanju i milosti, koja ga je pripremila da vlada s mudrošću i sažaljenjem.

Josip je postupno zadobivao povjerenje tamničara te mu je naposljetku povjerena odgovornost za sve zatvorenike. Njegov rad u zatvoru - čestitost njegovog svakodnevnog života i njegova sućut za one koji su bili u teškoćama i muci - otvorio je put za njegov budući napredak i čast. Svaka zraka svjetlosti kojom osvjetljujemo druge odražava se u nama. Svaka ljubazna i suosjećajna riječ izgovorena ožalošćenima, svaki čin kojim pomažemo drugima, i svaki dar onima koji su u potrebi, ako ga potiču prave pobude, donijet će blagoslove darodavcu.

219 Kralj je zbog nekog prijestupa bacio u zatvor glavnog peharnika i pekara i Josip je bio odgovoran za njih. Jednog jutra, videći da su žalosni, on ih je ljubazno zapitao za uzrok, na što su mu oni odgovorili da je svaki usnio san i da žarko želi saznati njihova značenja. "Zar tumačenje ne spada na Boga?" rekao je Josip. "Dajte pričajte mi!" Kad je svaki od njih ispričao svoj san, Josip im je rekao njihovo značenje. Za tri dana faraon je trebao vratiti peharnika na bivši položaj, da kao i ranije pruža faraonu pehar, ali glavni je pekar po kraljevoj zapovijedi trebao biti obješen. U oba slučaja snovi su se ispunili upravo onako kako su proglašeni.

Kraljev peharnik je izrazio najdublju zahvalnost Josipu, i zbog ohrabrujućeg tumačenja njegovog sna i za mnoga djela ljubaznosti, a zauzvrat je ovaj potonji, govoreći na najdirljiviji način o svom nepravednom zatočeništvu, preklinjao da se njegov slučaj iznese pred kralja. "Kad ti opet bude dobro," rekao je on, "sjeti se da sam i ja bio s tobom, pa mi učini ovu uslugu: spomeni me faraonu i pokušaj me izvesti iz ove kuće." Glavnom peharniku se ispunio svaki detalj iz sna, ali kad mu je vraćena kraljevska milost, on više nije mislio na svog dobročinitelja. Josip je još dvije godine ostao u zatvoru. Nada koja se zapalila u njegovom srcu polako se gasila, a svim ostalim kušnjama dodan je i gorak osjećaj nezahvalnosti.

Ali božanska ruka samo što nije otvorila zatvorska vrata. Egipatski je kralj u samo jednoj noći usnio dva sna, koji su očito upućivali na isti događaj i naoko nagovještavali neku veliku nesreću. On nije mogao odrediti njihovu važnost, ali su oni unijeli nemir u njegov um. Magi i mudraci u njegovu kraljevstvu nisu mogli protumačiti san. Kraljeva su se zbunjenost i briga povećali, a palačom se širio strah. Sveopća zabrinutost podsjetila je peharnika na okolnosti njegovog vlastitog sna, na Josipa, što je prouzročilo griznju savjesti zbog nezahvalnosti i zaboravnosti. Odmah je obavijestio kralja kako je hebrejski zatvorenik protumačio njegov san i san glavnog pekara i kako su se njegova tumačenja ispunila.

220 Faraonu je bilo poniženje da se okrene od maga i mudraca u vlastitom kraljevstvu i obrati se strancu i robu, ali on je bio spreman prihvatiti uslugu najnižega ako će to umiriti njegov uznemireni um. Odmah su poslali po Josipa. Obukao je zatvorsku odjeću i obrijao se jer je njegova kosa narasla tijekom razdoblja nemilosti i tamnovanja. Onda je doveden u kraljevu nazočnost.

"Onda faraon reče Josipu: 'Usnio sam san, a nitko ga ne može protumačiti. Čuo sam o tebi da možeš protumačiti san čim ga čuješ.' 'Ništa ja ne mogu' - odgovori Josip faraonu - 'nego će Bog dati pravi odgovor faraonu.'" Josipov odgovor kralju otkriva njegovu poniznost i vjeru u Boga. Skromno je porekao čast koja je njemu pripisivala posjedovanje veće mudrosti. "Ništa ja ne mogu." Samo Bog može objasniti ove tajne.

Faraon je tada nastavio iznositi svoj san: "U svom snu stojim na obali Nila. I gle! iz Nila izađe sedam debelih i lijepih krava. Pasle su po šašu. Poslije njih izađe drugih sedam krava. Bile su mršave, vrlo ružne i koštunjave. Još nikad ne vidjeli onako ružnih krava u svojoj zemlji egipatskoj! I sedam mršavih i ružnih krava proždru prvih sedam debelih krava. Pa iako su ih progutale, nije se vidjelo da im je što u trbuhu: bile su ružne kao i prije. Uto se probudim. Zatim sam u snu vidio kako na jednoj stabljici uzraste sedam punih i lijepih klasova. Ali poslije njih uzraste sedam klasova zgrčenih, šturih, istočnjakom opaljenih. I šturi klasovi proždru sedam jedrih klasova. Kazao sam ovo i vračarima, ali nema nikoga da mi razjasni."

"Faraonov je san samo jedan," rekao je Josip, "Bog javlja faraonu što kani učiniti." Trebalo je doći sedam godina obilja. Polja i vrtovi će biti plodniji nego ikada ranije. A nakon ovog razdoblja trebalo je doći sedam godina gladi. "Kako glad bude harala zemljom, neće se ni znati da je u zemlji obilje - zbog gladi koja će doći - jer će biti vrlo velika." Ponavljanje sna bilo je dokaz da će se doista uskoro ispuniti. "Zato," nastavio je on. "neka faraon izabere sposobna i mudra čovjeka te ga postavi nad zemljom egipatskom. Nadalje, neka se faraon pobrine da postavi nadglednika u zemlji koji će kupiti petinu sve žetve u zemlji egipatskoj za sedam godina obilja.

221 Neka skupljaju od svakog žita za sedam dobrih godina što dolaze; neka s ovlaštenjem faraonovim sabiru žito za hranu i pohranjuju ga po gradovima. Neka zalihe služe za hranu u zemlji za sedam godina gladi što će snaći zemlju egipatsku, tako da za gladi zemlja ne propadne."

Tumačenje je bilo tako razumno i dosljedno, a postupak koji je preporučio tako valjan i oštrouman da se nije moglo sumnjati u njegovu točnost. Ali kome povjeriti izvršenje ovog plana? O mudrom izboru ovisio je život cijele nacije. Kralj je bio uznemiren. Za neko je vrijeme razmatrao pitanje imenovanja. Od glavnog peharnika faraon je saznao o mudrosti i razboritosti koju je Josip pokazao u vođenju zatvora, i bilo je očito da on posjeduje administrativne sposobnosti u najvišoj mjeri. Peharnik, ispunjen samoprijekorom, nastojao je ispraviti svoju nezahvalnost time što je pohvalio svog dobročinitelja, a daljnje kraljevo ispitivanje je potvrdilo točnost ovog izvještaja. Josip je u cijelom kraljevstvu bio jedini čovjek obdaren mudrošću da ukaže na opasnost koja je prijetila kraljevstvu i nužne pripreme da bi se s njome suočili, i kralj je bio uvjeren da je on najsposobniji da izvrši planove što ih je predložio. Bilo je očito da je s njim bila božanska sila, te da među kraljevim dužnosnicima nije bilo nijednog tako dobro osposobljenog da vodi poslove naroda u krizi. Činjenica da je on Hebrej i rob bila je od male važnosti u usporedbi s očitom mudrošću i valjanim rasuđivanjem. "Zar bismo mogli naći drugoga kao što je on, čovjeka koji bi bio tako obdaren duhom Božjim?" rekao je kralj svojim savjetnicima.

Donesena je odluka o imenovanju i Josipu je priopćena zapanjujuća vijest: "Otkako je sve to Bog tebi otkrio, nikoga nema sposobna i mudra kao što si ti. Ti ćeš biti upravitelj moga dvora: sav će se moj narod pokoravati

tvojim naredbama. Jedino prijestoljem ja ću biti veći od tebe." Kralj je nastavio s ceremonijom predaje znakova njegovog budućeg visokog položaja. "Poslije toga skine faraon sa svoje ruke pečatni prsten i stavi ga Josipu na ruku. Zatim zaodjene Josipa odjećom od najljepše tkanine, a o vrat mu objesi zlatan lanac. Vozio se on u kolima kao njegov zamjenik, a pred njim klicahu: 'Abrek!' Na koljena!"

222 "Za domaćina ga stavi kući svojoj, za nadstojnika sveg imanja svoga, da velikaše njegove po volji uči i starce njegove mudrosti vodi." (Ps 105,21.22) Josip je iz tamnice doveden na mjesto vladara cijele zemlje egipatske. Bio je to položaj od visoke časti, ali i opterećen teškoćama i opasnostima. Nitko ne može stajati na visokom položaju bez opasnosti. Kao što oluja ostavlja netaknutim mali cvijet u dolini, dok iz korijena čupa visoko stablo na vrhu planine, tako i oni koji su očuvali čestitost u životu poniznosti mogu zbog kušnji koje prate svjetovni uspjeh i čast pasti u duboki ponor. Ali Josipov karakter je izdržao ispit nevolja i napretka. On je u faraonovoj palači pokazao istu vjernost Bogu kao i u zatvoreničkoj samici. On je još uvijek bio stranac u neznabožačkoj zemlji, odvojen od svog roda, obožavatelja Boga, ali on je u cijelosti vjerovao da božanska ruka vodi njegove korake, i neprekidnim oslanjanjem na Boga on je vjerno vršio dužnosti na svom položaju. Josip je pozornost kralja i velikih ljudi u Egiptu usmjerio na istinitog Boga, i premda su , se oni i dalje držali svog idolopoklonstva, oni su naučili poštovati načela otkrivena u životu i karakteru obožavatelja Jahve.

Kako je Josip uspio postići takvu čvrstoću karaktera, pravednost i mudrost? On je u svojim ranim godinama slijedio dužnost radije nego sklonosti, a čestitost, jednostavno povjerenje i plemenita narav u mladosti donose plodove u djelima zrelog čovjeka. Jednostavan i čist život je pridonio i snažnom razvitku fizičkih i intelektualnih sposobnosti. Zajednica s Bogom kroz njegova djela i razmišljanje o velikim istinama povjerenima bašti-nicima vjere uzdigli su i oplemenili njegovu duhovnu narav, razvijajući i jačajući njegov um više od bilo kojeg proučavanja. Savjestan i vjeran dužnosti na svakom položaju, od najniže do najuzvišeniije, vježbao je sve svoje sposobnosti za najveću dužnost. Onaj koji živi u skladu sa Stvoriteljevom voljom osigu-rava sebi najčistiji i najplemenitiji razvitak karaktera. "Strah Gospodnji — eto što je mudrost; zla se kloni — to ti je razumnost." (Job 28,28)

Malo je onih koji razumiju utjecaj malih stvari u životu na razvoj karaktera. Ništa čime se mi bavimo nije beznačajno.

223 Različite okolnosti s kojima se suočavamo svakog dana dane su da ispitaju našu vjernost i osposobe nas za veće povjerenje. Vjer-nošću načelima u obavljanju zadataka u svakodnevnom životu um se navikava da zahtjeve dužnosti smatra većim od zahtjeva zadovoljstava i sklonosti. Umovi koji su tako obučeni ne kolebaju se između dobra i zla kao trska koja se ljulja na vjetru, već su oni vjerni dužnosti jer su stekli naviku pouzdanja i vjernosti. Vjernošću u onome što je najmanje oni stječu snagu da budu vjerni u velikim stvarima.

Pravedan karakter ima veću vrijednost od ofirskog zlata. Bez njega nitko ne može postati dostojanstven čovjek. Ali karakter se ne nasljeđuje. On se ne može kupiti. Moralna vrsnoća i plemenite umne odlike nisu posljedica slučaja. Najdragocjeniji darovi su bezvrijedni ako ih se ne unapređuje. Oblikovanje plemenitog karaktera je životno djelo i dolazi kao posljedica marljivih i ustrajnih napora. Bog pruža mogućnosti, a uspjeh ovisi o tome kako ih mi iskoristimo.

22

Mojsije

Ovo se poglavlje zasniva na Izlasku 1 do 4.

241 Da bi osigurali hranu tijekom gladi, egipatski je narod kralju prodao svoju stoku i zemlju, a naposljetku su i sebe predali u doživotno kmetstvo. Josip je mudro uredio njihovo oslobođenje, te im omogućio da postanu kraljevi zakupci i radom na kraljevoj zemlji plaćaju godišnji porez ili petinu prihoda svog rada.

Međutim Jakovljeva djeca nisu morala prihvatiti takve uvjete. Zbog službe koju je Josip obavio za egipatski narod, njima nije samo darovan dio zemlje kao njihov dom već su bili oslobođeni od poreza, a tijekom gladi obilno su opskrbljivani hranom. Kralj je javno priznao da je milostivim posredovanjem Josipovog Boga Egipat uživao u obilju, dok su drugi narodi umirali od gladi. On je također uvidio da je Josipovo upravljanje u velikoj mjeri obogatilo kraljevstvo te je iz zahvalnosti Jakovljevu obitelj okružio kraljevskim privilegijama.

Ali kako je vrijeme prolazilo, i veliki čovjek koji je toliko zadužio Egipat i naraštaj koji je bio blagoslovljen njegovim radom pomrli su. "Uto u Egiptu zavlada novi kralj koji nije poznao Josipa." On ne da nije znao za Josipove zasluge za narod, već ih nije želio priznati i koliko god je moguće htio ih je prepustiti zaboravu. "I reče on svome puku: 'Eto, sinovi su Izraelovi postali narod brojan i moćniji od nas. Hajde da postupimo mudro s njima; spriječimo im porast, da se u slučaju rata ne pridruže našim neprijateljima, da ne udare na nas i napokon ne odu iz zemlje.'"

Izraelci su već postali brojni; oni su "bili rodni, namnožili se i silno ojačali, tako da su napučili zemlju".

242 Zahvaljujući Josipovoj brizi i naklonosti kralja koji je tada vladao, oni su se brzo širili zemljom. Međutim oni su ostali poseban narod i nisu imali ništa zajedničkog s običajima i vjerom Egipćana, a njihov je broj počeo izazivati strah kralja i njegovog naroda da se u slučaju rata ne pridruže egipatskim neprijateljima. Ipak, državna politika nije dopuštala njihovo protjerivanje iz zemlje. Mnogi su od njih bili sposobni i marljivi radnici, a kralju su bili potrebni takvi radnici za podizanje njegovih veličanstvenih palača i hramova. On ih je zbog toga svrstao u isti položaj s Egipćanima koji su sebe, zajedno s imetkom, prodali kraljevstvu. Uskoro su nad njima postavljeni nadzornici i time je okončano njihovo porobljavanje. "I Egipćani se okrutno obore na Izraelce. Ogorčavali su im život teškim radovima: pravljenjem meljte i opeke, različitim poljskim poslovima i svakovrsnim naporima koje im nemilosrdno nametahu." "Ali što su ih više tlačili, oni se još više množili, napredovali i širili se."

Kralj i njegovi savjetnici nadali su se da će Izraelce pokoriti teškim radom i time smanjiti njihov broj i slomiti njihov nezavisan duh. Kad nisu uspjeli ostvariti svoj cilj, oni su prešli na surovije mjere. Izdali su naredbu ženama čiji je posao omogućavao izvedbu te zapovijedi da ubijaju hebrejsku mušku novorođenčad. Sotona je bio pokretač ove mjere. On je znao da će Izbavitelj izaći iz Izraela, i potičući kralja na uništenje njihove djece on se nadao da će spriječiti božanski cilj. Međutim, babice su se bojale Boga te se nisu usuđivale izvršiti ovu surovu naredbu. Gospod je odobrio njihov postupak i obdario ih potomstvom. Kralj, ljutit zbog neuspjeha svoje namjere, izdao je još hitniju i dalekosežniju naredbu. Cijeli je narod bio pozvan da lovi i ubija bespomoćne žrtve. "Onda faraon izda naredbu svemu svome narodu: 'Svako muško dijete koje se rodi Hebrejima bacite u Rijeku! Na životu ostavite samo žensku djecu.'"

Dok je ova naredba bila na snazi, Amramu i Jokebedi, posvećenim Izraelcima iz Levijeva plemena, rodio se sin. Dijete je bilo "krasno", a roditelji, vjerujući da se bližilo vrijeme Izraelova oslobođenja i da će Bog podići izbavitelja svoga naroda, odlučili su da ne žrtvuju svog sina.

243 Vjera u Boga je jačala njihova srca, "i ne pobojaše se kraljeve odredbe" (Heb 11,23)

Majka je tri mjeseca uspijevala sakrivati dijete. Onda, shvaćajući da mu više ne može pružiti sigurnost, ona je načinila malu košaricu od papirusove trske i oblijepila je smolom i paklinom, položila je dijete u nju i spustila je u trstiku uz riječnu obalu. Nije se usudila ostati da ga čuva, da ne bi svoj život i život djeteta izložila opasnosti. Međutim njegova sestra Mirjani je ostala u blizini, naoko ravnodušna, brižno motreći da vidi što će se dogoditi s njenim malim bratom. A tu su bili i drugi čuvari. Majčine gorljive molitve predale su dijete Božjoj brizi, a nevidljivi su anđeli letjeli iznad njegovog skromnog mjesta. Anđeli su faraonovu kćer usmjerili upravo na to mjesto. Mala je košarica povećala njenu radoznalost, a kad je u njoj ugledala dijete, ona je odmah shvatila što se događa. Novorođen-čeve suze su probudile njeno sažaljenje, i ona je susojećala s nepoznatom majkom koja je pribjegli ovakvim sredstvima da sačuva život svog dragocjenog sina. Odlučila ga je spasiti time što će ga usvojiti kao svog sina.

Mirjani je potajno promatrala svaki pokret, a kad je shvatila da se prema njemu postupa nježno, ona se

približila i napokon rekla: "Hoćeš li da ti potražim dojilju među Hebrejkama, da ti dijete doji?" I dobila je dopuštenje.

Sestra je požurila majci s radosnom viješću, i bez odlaganja se vratila s njom k faraonovoj kćeri. "Uzmi ovo dijete -rekne joj faraonova kći - i odgoji mi ga, a ja ću ti plaćati."

Bog je čuo majčine molitve, i njena je vjera bila nagrađena. Ona je tada s velikom zahvalnošću započela svoju radosnu zadaću. Vjerno je koristila priliku da odgoji dijete za Boga. Bila je uvjerena da je dijete sačuvano za neko veliko djelo, a znala je i da ga uskoro mora dati njegovoj kraljevskoj majci, gdje će biti okruženo utjecajima koji će ga pokušati udaljiti od Boga. Sve ju je ovo učinilo još marljivijom i brižnijom u podučavanju ovog djeteta u odnosu na njenu ostalu djecu. Ona je nastojala usaditi u njegov um strah Božji, ljubav prema istini i pravdi, te se žarko molila da bude sačuvan od pokvarenih utjecaja. **244** Ona mu je pokazala ludost i grijeh idolopoklonstva, i rano ga naučila da se klanja i moli živom Bogu koji ga može čuti i pomoći mu u svakoj krizi.

Zadržala je dječaka dok je mogla, ali se obvezala da će ga dati kad navrší oko dvanaest godina. Iz svog skromnog doma on je odveden u kraljevsku palaču, faraonovoj kćerki "koja ga posini". Ipak, on nije izgubio znanje što ga je primio u djetinjstvu. Pouke što ih je naučio kod svoje majke nisu se mogle zaboraviti. One su bile štit od ponosa, nevjernosti i poroka koji su cvali u raskoši dvora.

Koliko je po svojim posljedicama bio dalekosežan utjecaj te Hebrejke, žene prognanice i robinje? Cijeli budući Mojsijev život, velika zadaća koju je on obavio kao voda Izraela, svjedoči o važnosti utjecaja kršćanske majke. Nema drugog posla koji se s njim može izjednačiti. Majka u velikoj mjeri u svojim rukama drži sudbinu svoje djece. Ona se bavi umom i karakterom u razvitku, i radi ne samo za sadašnje vrijeme već i za vječnost. Ona sije sjeme koje će izniknuti i donijeti plodove, ili na dobro ili zlo. Ona ne mora naslikati prekrasni lik na platnu ili ga isklesati u mramoru, već u ljudsku dušu usaditi božanski lik. Na njoj počiva odgovornost da, naročito u ranim godinama, oblikuje karakter svoje djece. Utjecaj koji se izvrši na umove koji se razvijaju ostat će s njima cijelog života. Roditelji trebaju rukovoditi odgojem i podukom svoje djece s ciljem da ona postanu kršćani. Ona su predana nama u starateljstvo da je učimo, ne kao nasljednike nekog zemaljskog imperija, već kao Božje kraljeve, da vladaju u vječnosti.

Neka svaka majka smatra da su njeni trenuci neprocjenjivi, a njeno će djelo biti ispitano na svečani dan suda. Tada će se saznati da su mnoge greške i zločini ljudi i žena učinjeni zbog neznanja i zanemarivanja onih čija je dužnost bila da njihove dječje stope vode ispravnim putem. Tada će se ispostaviti da mnogi koji su svijet blagoslovili svjetlošću genijalnosti, istine i svetosti, duguju načela koja su bila izvor njihova utjecaja

1 uspjeha molitvama kršćanske majke.

245 Mojsije je na faraonovu dvoru primio vrhunsko građansko i vojno obrazovanje. Monarh je odlučio da svog usvojenog unuka učini nasljednikom prijestolja, te je mladić obučavan za ovaj položaj. "Tako Mojsije bijaše poučen u svoj mudrosti egipćanskoj. I bijaše silan u svojim riječima i djelima."

(Dj 7,22) Njegova sposobnost vojskovođe učinila ga je omiljenim u egipatskoj vojsci, a smatrali su ga čovjekom osobite naravi. Sotonin cilj je bio osujećen. Bog je iskoristio zapovijed kojom su hebrejska djeca osuđena na smrt da bi budućem vodi njegova naroda pružio odgoj i obrazovanje.

Andeli su objavili izraelskim straješinama da je blizu vrijeme njihova oslobođenja, te da je Mojsije bio čovjek koga je Bog upotrijebio da ostvari svoje djelo. Anđeli su poučili Mojsija da ga je Jahve izabrao da raskine ropske veze njegovog naroda. On je, pretpostavljajući da će oni svoju slobodu ostvariti vojnom silom, očekivao da predvodi hebrejsku vojsku protiv egipatskih vojski, i držeći to na umu, on je suzdržavao svoje osjećaje da ga privrženost drugoj majci ili faraonu ne spriječi u izvršavanju Božje volje.

Prema egipatskim zakonima svi oni koji su trebali sjesti na faraonovo prijestolje morali su postati članovi svećeničke kaste, a Mojsije je, kao zakoniti prestolonasljednik, trebao upoznati tajne nacionalne religije. Ova

je dužnost prepuštena svećenicima. Međutim, premda je on bio neumoran i revan učenik, oni ga nisu mogli pridobiti da sudjeluje u obožavanju bogova. Prijetili su mu gubitkom kruna i upozorili ga da će ga se princeza odreći ako ostane privržen svojoj hebrejskoj vjeri. Ali on je bio nepokolebljiv u svojoj odluci da ne obožava nikoga osim jednog Boga, Tvorca neba i zemlje. On je raspravljao sa svećenicima i drugim obožavateljima razotkrivajući ludost njihova praznovjerna obožavanja mrtvih predmeta. Nitko nije mogao pobiti njegove dokaze ili promijeniti njegovu namjeru, a ipak neko vrijeme oni su tolerirali njegovu odlučnost zbog visokog položaja i naklonosti kralja i naroda.

"Vjerom Mojsije, kad odraste, odbi da ga nazivaju sinom faraonove kćeri. Radije je odabrao da bude zlostavljan zajedno s Božjim narodom nego da ima časovito grešno uživanje. Sramotu Kristovu smatrao je većim bogatstvom od egipatskog blaga, jer je gledao na (obećanu) nagradu." (Heb 11,24-26)

246 Mojsije je bio osposobljen da zauzme istaknuto mjesto među velikanima na Zemlji, da blista na dvoru najslavnijeg kraljevstva i drži žezlo njegove sile. Njegova intelektualna snaga uzdiže ga iznad velikih ljudi svih vjekova. Kao povjesničar, pjesnik, filozof, vojni general i zakonodavac, njemu nema ravnika. Ipak, premda je svijet bio pred njim, on je imao moralne snage da odbije laskavu priliku da stekne bogatstvo, veličinu i slavu, i "radije je odabrao da bude zlostavljan zajedno s Božjim narodom nego da ima časovito grešno uživanje".

Mojsije je bio poučen o konačnoj nagradi koju će primiti ponizni i poslušni Božje sluga, i svjetovni je dobitak u usporedbi s njom postao beznačajan. Veličanstvene faraonove palače i kraljevsko prijestolje koristili su kao mamac za Mojsija, ali on je znao da se u tim kraljevskim odajama nalaze grješna zadovoljstva zbog kojih čovjek zaboravlja Boga. On je gledao iznad blistave palače, iznad kraljevske kruna na visoke časti koje će primiti sveci Svevišnjega u kraljevstvu neuprljanom grijehom. On je vjerom vidio neprolaznu krunu koju će Kralj Neba staviti na glave pobjednika. Ova ga je vjera navela da okrene leđa zemaljskim vladarima i pridruži se poniznom, siromašnom, prezrenom narodu koji je odlučio slušati Boga radije nego da služi grijehu.

Mojsije je ostao na dvoru sve do svoje četrdesete godine. Njegove su misli često počivale na bijednom stanju njegova naroda, i on je posjećivao svoju braću u ropstvu i hrabrio ih obećanjem da Bog radi na njihovu izbavljenju. Često je, ozlojeđen prizorima nepravde i tlačenja, gorio od želje da osveti njihove nepravde. Jednog dana dok je bio vani, on je, videći kako Egipćanin tuče Izraelca, skočio i ubio Egipćanina. Osim Izraelca, nitko nije bio svjedok ovog djela, a Mojsije je odmah zakopao tijelo u pijesak. On se sada pokazao spremnim da se zauzme za slučaj svog naroda, te se nadao da će oni ustati da vrata svoju slobodu. "Mojsije je mislio da će njegova braća razumjeti da im Bog po njemu šalje oslobođenje. Ali oni ne razumješe." (Dj 7,25) Oni još nisu bili spremni za slobodu. Sljedećeg dana Mojsije je ugledao dva Hebreja kako se svađaju, a jedan je od njih očito bio kriv.

247 Mojsije je ukorio prijestupnika, koji mu je odmah uzvratio, odričući mu pravo da se miješa i drsko ga optužujući za jučerašnji zločin: "Tko te postavi za starješinu i suca našega? Kaniš li ubiti i mene kako si ubio onog Egipćanina?"

Cijeli se događaj uskoro proćuo među Egipćanima, i uveličan, on je uskoro došao do faraonovih ušiju. Kralju je on prikazan kao znaćajan čin, kao Mojsijeva namjera da povede narod protiv Egipćana, sruši vladu i preuzme prijestolje i da zbog toga kralj nije siguran dok je on živ. Monarh je odmah odlučio da Mojsije mora umrijeti, ali je on, shvativši opasnost, pobjegao u pravcu Arabije.

Gospodin ga je vodio na njegovu putu i on je našao dom kod Jitra, midjanskog svećenika i kneza, koji je obožavao Jah-vu. Nakon nekog vremena Mojsije se oženio jednom od Jitrovih kćerki, i tu je, u službi svog tasta, ostao četrdeset godina.

Ubojstvom Egipćanina Mojsije je pao u istu zabludu koju su tako često činili njegovi oci, u zabludu preuzimanja u vlastite ruke djela što ih je Bog obećao izvršiti. Božja volja nije bila da ratovanjem izbavi svoj narod, kao što je Mojsije mislio, već vlastitom moćnom silom tako da se slava može pripisati samo Njemu.

Ipak, Bog je i ovaj preuranjeni postupak iskoristio da ostvari svoj cilj. Mojsije nije bio spreman za svoje veliko djelo. On je tek morao naučiti istu pouku vjere koju su Abra-ham i Jakov naučili, da se za ispunjenje Božjih obećanja ne oslanja na ljudsku snagu ili mudrost, već na njegovu silu. Bilo je i drugih pouka što ih je Mojsije trebao primiti u samoći planina. U školi samoodricanja i teškoća on se trebao naučiti strpljenju i obuz-davanju svojih strasti. Prije no što bude mogao mudro vladati, on je morao naučiti slušati. Njegovo vlastito srce mora biti u skladu s Bogom prije no što Izrael počne učiti Božjoj volji. On se kroz vlastito iskustvo morao naučiti očinskoj brizi za sve kojima je bila potrebna njegova pomoć.

Ljudi bi se rado riješili dugog razdoblja napora i neizvjesnosti, smatrajući to velikim gubitkom vremena. Međutim, neograničena Mudrost je pozvala onoga koji je trebao postati voda svog naroda da provede četrdeset godina kao ponizni pastir.

248 Navike skrbi, samoodricanja i nježne revnosti za stado koje je tada stekao pripremile su ga da postane suosjećajan i dobrodušan pastir Izraela. Ovo iskustvo nije mogla zamijeniti nijedna prednost koju su ljudsko učenje ili kultura mogli dati.

Mojsije je naučio mnogo toga od čega se morao odučiti. Utjecaji koji su ga okruživali u Egiptu, ljubav prema njegovoj drugoj majci, prema vlastitom uzvišenom položaju kraljeva unuka, raspuštan život, istančanost, suptilnost i mysticizam lažne religije, sjaj idolopokloničkog bogoslužja, svečano veličanstvo arhitekture i kipova, sve je to ostavilo dubok dojam na razvitak njegova uma i oblikovalo, do određene mjere, njegove navike i karakter. Vrijeme, promjena okoline i zajednica s Bogom mogli su izbrisati ove dojmove. Od Mojsija se očekivala borba, poput borbe za život, da bi se odrekao zabluda i prihvatio istinu, ali Bog je trebao biti njegov pomoćnik kad je sukob postao jači od ljudske sile.

U svima koji su izabrani da ostvare Božje djelo vidi se ljudski element. Ipak, oni nisu bili ljudi stereotipnih navika i ponašanja koji su bili zadovoljni da ostanu u tom stanju. Oni su žarko željeli da od Boga prime mudrost i nauče raditi za Njega. Apostol kaže: "Ako komu od vas nedostaje mudrosti, neka ište od Boga, koji svima daje obilno i bez prigovora, i dat će mu je." (Gak 1,5) Ali Bog neće ljudima dati božansku svjetlost sve dok oni žele ostati u tami. Da bi primio Božju pomoć, čovjek mora prepoznati svoje slabosti i nedostatke, on svoj um mora prilagoditi velikoj promjeni koja se u njemu događa, on mora biti potaknut na žarku i ustrajnu molitvu i napore. Pogrešne navike i običaji moraju se odbaciti, a samo se odlučnim naporima mogu ispraviti zabluda i slijediti ispravna načela kako bi se postigla pobjeda. Mnogi nikada ne dosegnu položaj koji bi mogli zauzeti jer čekaju da Bog za njih učini ono za što im je On dao silu da sami učine. Svi koji su upotrebljivi moraju proći kroz najoštriju umnu i moralnu disciplinu, a Bog će im pomoći tako što će božansku silu ujediniti s ljudskim naporima.

251 Okružen bedemom planina Mojsije je bio sam s Bogom. Praznovjerje i zabluda veličanstvenih egipatskih hramova više nisu utjecali na njegov um. U svečanom veličanstvu vječnih planina on je promatrao veličanstvo Svevišnjega, i shvatio kako su egipatski bogovi bili bespomoćni i beznačajni. Posvuda je bilo napisano Stvoriteljevo ime. Činilo se da Mojsije stoji u njegovoj prisutnosti zasjenjen njegovom silom. Ovdje je nestao njegov ponos i samodostatnost. U jednostavnosti pustinjskog života nestale su posljedice lakog i raskošnog života u Egiptu. Mojsije je postao strpljiv, bogobojazan i ponizan, "veoma skroman čovjek, najskromniji čovjek na zemlji" (Br 12,3), a ipak je on imao čvrstu vjeru u moćnog Boga Jakovljevog.

Kako su godine prolazile lutajući sa stadom po usamljenim mjestima, razmišljajući o potlačenom stanju svog naroda, on se prisjećao Božjeg postupanja s njegovim očima i obećanja koja su bila nasljedstvo izabranog naroda, a njegove molitve za Izrael uzdizale su se noću i danju. Nebeski anđeli su ga obasjavali svojom svjetlošću. Ovdje je on, pod nadahnućem Svetog Duha, napisao knjigu Postanak. Duge godine provedene u pustinjskoj samoći bile su bogat blagoslov, ne samo za Mojsija i njegov narod već za svijet u vjekovima koji su slijedili.

"Poslije mnogo vremena umre egipatski kralj. Izraelci su još stenjali u ropstvu. Vapili su, a njihov vapaj za pomoć sred ropstva uzlazio je k Bogu. Bog je čuo njihovo zapostavljanje i sjetio se svog Saveza s Abrahamom, Izakom i Jakovom. I pogleda Bog na Izraelce, i zauze se za njih." Došlo je vrijeme za Izraelovo izbavljenje.

Međutim, Božja namjera se trebala ostvariti tako da se ponizi ljudska oholost. Izbavitelj je trebao doći kao ponizni pastir, samo sa štapom u rukama, ali Bog je ovaj štap trebao pretvoriti u simbol svoje sile. Dok je jednog dana čuvao svoja stada blizu Horeba, "brda Božjeg", Mojsije je ugledao grm u plamenu, grančice, lišće i stablo je gorjelo, ali naizgled nije izgaralo. Približio se da pogleda ovaj prekrasni prizor, kad je glas iz plamena prozvao njegovo ime. Odgovorio je drhtavim usnama: "Evo me!" Upozoren je da ne pristupa a da ne iskaže poštovanje: "Izuj obuću s nogu! Jer mjesto na kojem stojiš sveto je tlo... Ja sam - nastavi - Bog tvoga oca; Bog Abrahamov, Bog Izakov, Bog Jakovljevi."

252 Bio je to Onaj koji se, kao Anđeo zavjeta, otkrio očima u prošlim vjekovima. "Mojsije zakloni lice: bojao se u Boga gledati."

Poniznost i strahopoštovanje trebaju obilježiti ponašanje svih koji dolaze u Božju prisutnost. Mi pred Njega možemo stupiti sa sigurnošću u Isusovo ime, ali ne smijemo pristupati s drskom uobraženošću, kao da je On ravan nama. Postoje oni koji se velikom, svemoćnom, svetom Bogu, koji stanuje u nepristupačnoj svjetlosti, obraćaju kao nekome tko je jednak ili čak i podređen njima. Postoje i oni koji se u njegovom domu ponašaju onako kako se ne bi ponašali u odaji za prijam zemaljskog kralja. Oni bi trebali znati da se nalaze u prisutnosti Onoga koga obožavaju serafimi, pred kim anđeli prekrivaju svoje lice. Bogu pripada najveće štovanje, a svi koji istinski osjećaju njegovu prisutnost pred Njim će se ponizno pokloniti i, kao Jakov dok je primao Božje viđenje, povikati: "Kako je strašno ovo mjesto! Zaista, ovo je kuća Božja, ovo su vrata nebeska!"

Dok je Mojsije sa strahopoštovanjem čekao pred Bogom, začuo je riječi: "Vidio sam jade svog naroda u Egiptu - nastavi Jahve - i čuo mu tužbu na tlačitelje njegove. Znale su mi muke njegove. Zato sam sišao da ga izbavim iz šaka egipatskih i odvedeni ga iz te zemlje u dobru i prostranu zemlju - zemlju kojom teče med i mlijeko... Zato, hajde! Ja te šaljem faraonu da izbaviš narod moj, Izraelce iz Egipta."

Zapanjen i prestrašen zapovijedi Mojsije je ustuknuo, rekavši: "Tko sam ja da se uputim faraonu - odgovori Mojsije Bogu - i izvedeni Izraelce iz Egipta!" Odgovor je glasio: "Ja ću biti s tobom - nastavi. - I ovo će ti biti znak da sam te ja poslao: kad izvedeš narod iz Egipta, Bogu ćete iskazati štovanje na ovome brdu."

Mojsije je mislio na teškoće s kojima će se suočiti, o sljepoći, neznanju i nevjerovanju njegova naroda, od kojih mnogi gotovo da nisu poznavali Boga. Mojsije je nato odgovorio:

253 "Ako dođem k Izraelcima pa im kažem: Bog otaca vaših poslao me k vama, i oni me zapitaju: Kako mu je ime? - što ću im odgovoriti?" Odgovor je glasio:

"JA SAM KOJI JESAM." "Ovako kaži Izraelcima: 'JA JESAM' posla me k vama."

Mojsiju je prvo zapovjedbano da sakupi izraelske starješine, najplemenitije i najpravednije među njima, koji su već dugo tugovali zbog svog ropstva i objaviti im vijest od Boga s obećanjem o izbavljenju. Onda je sa starješinama trebao izaći pred kralja i reći mu:

"Objavio nam se Jahve, Bog Hebreja. Pusti nas da odemo tri dana hoda u pustinju, da ondje prinesemo žrtvu Jahvi, Bogu svojemu."

Mojsije je unaprijed bio upozoren da će faraon odbaciti poziv da pusti Izraelce. Ipak, hrabrost Božjeg sluga nije smjela oslabjeti, jer je Bog to želio iskoristiti kao prigodu da pred Egipćanima i pred svojim narodom pokaže svoju silu. "Zato ću ja pružiti svoju šaku i pritisnuti Egipat svakovrsnim čudesima što ću ih u njemu izvesti. Poslije će vas pustiti."

On je također primio uputu u vezi s pripremama što ih treba obaviti za putovanje. Gospod je rekao: "Dobro ću raspoložiti Egipćane prema ovome narodu, pa kad pođete, nećete poći praznih ruku. Svaka će žena zatražiti od svoje susjede i stanarke u svojoj kući nakita srebrnog i zlatnog, i odjeće." Egipćani su se obogatili radom na koji su nepravedno prisilili Izraelce, tako da je, kad su ovi potonji trebali poći na put u svoj novi dom, bilo ispravno da oni zatraže nagradu za godine rada. Oni su trebali tražiti vrijedne stvari, koje su bile lako

pre-nosive, a Bog je utjecao da nadu milost kod Egipćana. Moćna čudesa učinjena za njihovo izbavljenje unijet će strah među tlačitelje tako da će zahtjevi robova biti ispunjeni.

Mojsije je pred sobom vidio teškoće koje su izgledale nepremostive. Kakav je dokaz mogao dati narodu da ga je doista Bog poslao? 'Ali ako mi ne povjeruju i ne poslušaju me, nego mi reknu: Jahve ti se nije objavio?' Tada je dobio dokaze koji su utjecali na njegov um. Rečeno mu je da baci štap na zemlju. Kad je to učinio, on se "pretvorio u zmiju. Mojsije pred njom uzmače." Zapovjedbena mu je da je uzme, i u njegovoj ruci ona je postala štap.

254 Zatim mu je rečeno da stavi ruku u njedra. Poslušao je, a "kad ju je izvukao, gle - ruka mu gubava, bijela kao snijeg." Kad mu je rečeno da je ponovno stavi u njedra, ona je postala kao i prije. Gospod je ovim znacima uvjerio Mojsija da će njegov vlastiti narod, kao i faraon, biti uvjereni da se njima ukazao Onaj koji je moćniji od egipatskog kralja.

Ali Božji sluga je i dalje bio dojmmljen čudnim i prekrasnim djelima koja je vidio. U strahu i brizi on je kao izgovor našao nedostatak rječitosti: "Oprosti, Gospodine! - nastavi Mojsije Jahvi. - Ja nikad nisam bio čovjek rječit; ni prije ni sada kad govoriš svome sluzi. Ja sam u govoru spor, a na jeziku težak." On dugo nije živio među Egipćanima te tako više nije dobro poznavao i tečno govorio njihov jezik kao kad je bio s njima.

"Tko je dao čovjeku usta? - reče mu Jahve. - Tko ga čini nijemim ili gluhim; tko li mu vid daje ili ga osljepljuje? Zar to nisam ja, Jahve!" Ovome je dodao i obećanje o božanskoj pomoći: "Idi, dakle! Ja ću biti s tobom kad budeš govorio, i kazivat ću ti što ćeš govoriti." Međutim, Mojsije je još uvijek molio da se izabere sposobnija osoba. Ovi su izgovori u početku proizlazili iz poniznosti i ustručavanja, ali kad je Gospod obećao da će ukloniti sve teškoće i dati mu konačni uspjeh, tada su daljnje oklijevanje i prigovori o nespremnosti bili izraz nepovjerenja u Boga. Time se podrazumijevao strah da ga Bog ne može osposobiti za djelo na koje ga je pozvao, ili da je njegov izbor osobe pogrešan.

Mojsije je onda upućen na Arona, njegovog starijeg brata, koji je, koristeći se svakodnevno egipatskim jezikom, mogao savršeno govoriti. Mojsiju je rečeno da mu Aron dolazi u susret. Sljedeće su Jahvine riječi bile bezuvjetna zapovijed:

"Ti govori njemu i u njegova usta stavlja riječi. Ja ću biti i s tobom i s njime dok budete govorili; kazivat ću obojici što ćete raditi. Neka on mjesto tebe govori narodu. Tako, on će tebi biti mjesto usta, a ti ćeš njemu biti mjesto Boga. Uzmi ovaj štap u ruku. Njim izvodi znamenja." On se više nije mogao odu-pirati, jer su uklonjeni svi razlozi za izgovor.

255 Božanska je zapovijed Mojsija zatekla bez povjerenja u sebe, sporog na jeziku i malodušnog. Svladao ga je osjećaj nesposobnosti da bude Božji glasnogovornik u Izraelu. Ali kad je prihvatio ovo djelo, on ga je otpočeo s cijelim srcem, s potpunim povjerenjem u Gospoda. Veličina njegove zadaće zahtijevala je korištenje najvećih umnih sposobnosti. Bog je blagoslovio njegovu spremnost da poslušna, i on je postao rječit, pun nade, pribran i osposobljen za najveće djelo koje je ikada dano čovjeku. Ovo je primjer onoga što Bog čini da osnaži karakter onih koji mu se u potpunosti povjere i bez suzdržavanja se predaju njegovim zapovijedima.

Čovjek će dobiti silu i učinkovitost kad prihvati odgovornosti koje mu Bog daje i kad se cijelim bićem nastoji osposobiti da ih ispravno nosi. Bez obzira na ograničenost njegovih sposobnosti ili položaja, ta će osoba postati istinska veličina koja, vjerujući u božansku snagu, nastoji vjerno obaviti svoj posao. Da se Mojsije oslonio na svoju snagu i mudrost, on bi jasno uvidio svoju nesposobnost za ovaj posao. Činjenica da čovjek vidi svoju slabost je, ako ništa više, dokaz da shvaća veličinu povjerenog djela i da će prihvatiti Boga kao svog savjetnika i snagu.

Mojsije se vratio svom tastu i izrazio želju da posjeti braću u Egiptu. Dobio je Jitrov pristanak zajedno s blagoslovom: "Pođi u miru!" Mojsije je pošao na put sa ženom i djecom. Nije se usudio obznaniti cilj svoje zadaće da im se ne zabrani da podu s njim. Međutim, prije nego što su stigli u Egipat on je sam shvatio da je najbolje poslati ih kući u Midjan.

Tajni strah od faraona i Egipćana, čiji je bijes zapalio još prije četrdeset godina, doprinio je da Mojsije oklijeva s povratkom u Egipat, ali kad je pošao da poslušša božansku zapovijed, Gospod mu je otkrio da su njegovi neprijatelji mrtvi.

Na putu iz Midjana Mojsije je primio zapanjujuće i strašno upozorenje o Gospodnjem nezovoljstvu. Pred njim se pojavio anđeo u prijetećem stavu, kao da će ga odmah uništiti.

256 Nije dobio objašnjenje, ali Mojsije se sjetio da je zanemario jednu od Božjih zapovijedi. Popuštajući nagovorima svoje žene on je zanemario izvršiti obred obrezanja na svom najmlađem sinu. On se nije pokorio uvjetu koji će njegovom sinu dati pravo na blagoslove Božjeg Saveza s Izraelom, a takav nemar izabranog vođe mogao je samo umanjiti silu božanskih uredbi za narod. Sipora, strahujući da će njen muž biti ubijen, sama je obavila obred, a anđeo je tada dopustio Mojsiju da nastavi put. Zbog

zadaće koju je trebao obaviti pred faraonom Mojsije se trebao naći u velikoj opasnosti i samo su anđeli mogli sačuvati njegov život. Ali dok je živio zanemarujući poznatu dužnost, on nije bio siguran jer ga Božji anđeli nisu mogli štititi.

U vrijeme nevolje, pred sam Kristov dolazak, pravednike će spasiti služba nebeskih anđela, ali za prijestupnike Božjeg Zakona neće biti zaštite. Anđeli ne mogu zaštititi one koji zanemaruju jednu od božanskih uredbi.

23

Egipatska zla

Ovo se poglavlje zasniva na Izlasku 5 do 10.

257 Aron je dobivši upute od anđela pošao u susret svom bratu, od kojeg je tako dugo bio razdvojen, i oni su se susreli usred pustinjske samoće, u blizini Horeba. Ondje su zajedno razgovarali, a Mojsije je obznanio Aronu "sve što mu je Jahve povjerio i sva znamenja koja mu je naredio da ih učini" (Izl 4,28). Zajedno su otputovali u Egipat, a kad su stigli u Gošen, okupili su izraelske starješine. Aron im je ponovio sve što je Bog rekao i učinio Mojsiju, a oni su narodu pokazali znake što ih je Bog dao Mojsiju. "Narod je bio uvjeren, i pošto čuše da je Jahve pohodio Izraelce i pogledao na njihove jade, popadaše ničice i pokloniše se." (31. redak)

Mojsije je također bio zadužen da kralju prenese poruku. Dva su brata ušla u faraonovu palaču kao predstavnici nebeskog Kralja i oni su progovorili u njegovo ime: "Ovako veli Jahve, Bog Izraelov: Pusti narod moj da ode i u moju čast slavi svetkovinu."

"Tko je taj Jahve da ga ja poslušam... i pustim Izraelce?" pitao je kralj. "Ja toga Jahvu ne znam niti ću pustiti Izraelce."

Njihov je odgovor glasio: "Bog Hebreja objavi nam se... Zato nas pusti da odemo tri dana hoda u pustinju i prinesemo žrtvu Jahvi, Bogu svome, da se na nas ne obori pomorom ili mačem."

Vijesti o njima i zanimanje što su ga pobuđivali među narodom već su dospjele do kralja. I to je raspalilo njegov bijes. "Mojsije i Arone, zašto odvrćate svijet od njegovih dužnosti? rekao je on. "Idite na svoj posao." Kraljevstvo je već pretrpjelo gubitke zbog miješanja ovih stranaca. Pri pomisli na to on je dodao: "Sad kad se svjetina tako umnožila - nastavi faraon - vi biste ih od posla odvratili?"

258 Izraelci su u ropstvu djelomično izgubili spoznaju o Božjem Zakonu i odstupili od njegovih propisa. Subota je bila zanemarivana, a zahtjevi njihovih poslodavaca učinili su njeno svetkovanje gotovo nemogućim. Međutim, Mojsije je pokazao svom narodu da je poslušnost Bogu prvi uvjet za njihovo izbavljenje, a njihovi su tlačitelji zamijetili njihove napore da se obnovi svetkovanje subote.*

Kralj je, duboko uznemiren, osumnjičio Izraelce za namjeru da se odmetnu iz njegove službe. Nezadovoljstvo je bilo posljedica dokolice, te je odlučio ne ostaviti im vremena za opasno planiranje. On je odmah uveo mjere da stegne njihove okove i slomi njihov nezavisan duh. Istog su dana izdane zapovijedi koje su njihov posao učinile još surovijim i težim. Uobičajeni je graditeljski materijal u toj zemlji bila glinena opeka sušena na suncu. Od te su grade podizali najljepše građevine, a zatim ih obla-gali kamenjem, i stoga je za proizvodnju opeka trebao biti zaposlen velik broj robova. Da bi bila čvršća, sječena se slama miješala s glinom, a za posao su bile potrebne velike količine slame. Međutim, kralj je sada naredio da im se slama više ne daje, već da je radnici moraju sami naći i uz to proizvoditi istu količinu opeka.

Ova je naredba diljem zemlje prouzročila veliku zabrinutost među Izraelcima. Egipatski nadstojnici su imenovali hebrejske zapovjednike da nadgledaju rad naroda, a oni su bili odgovorni da oni koji su im bili podređeni obave posao. Kad je kraljev zahtjev stupio na snagu, ljudi su se raširili po zemlji, ali je bilo nemoguće načiniti uobičajenu količinu opeka. Zbog ovog su neuspjeha hebrejske zapovjednike surovo tukli.

Ovi zapovjednici su pretpostavili da ih tlače njihovi nadstojnici, a ne kralj, te su sa svojim žalbama otišli kralju. Faraon je njihove pritužbe dočekaio prijekorom: "Lijenčine ste vi! Lijenčine!... Stoga i kažete: Hajdemo da prinesemo žrtvu Jahvi!" Naređeno im je da se vrate na posao, s viješću da se njihov

* Vidi dodatak, primjedba br. 2. teret nikako neće smanjiti. Na povratku oni su susreli Mojsija i Arona te povikali: "Neka vas Jahve ima na oku i sudi vam! -dobace im. - Omrazili ste nas kod faraona i njegovih dvorana; dali ste im mač u ruke da nas pobiju."

259 Dok je Mojsije slušao ove ukore, vrlo se uznemirio. Patnja naroda se povećala. Diljem zemlje povici očaja dolazili su od starih i mladih, a svi su se ujedinili u optužbi da je on prouzročio ovu strašnu promjenu njihova stanja. S gorčinom u duši on je izašao pred Boga i uzviknuo: "Zašto, Gospodine, nanosiš štetu svome puku? Zašto si me poslao? Otkad sam ja stupio pred faraona i progovorio mu u tvoje ime, on još gore postupa s ovim narodom. A ti ništa ne poduzimaš da izbaviš svoj narod." Odgovor je glasio: "Naskoro ćeš vidjeti kako ću ja s faraonom! Pod jakom rukom pustit će ih da odu; pod jakom rukom sam će ih iz svoje zemlje istjerati." Ponovno ga je Bog podsjetio na Savez što ga je On načinio s njegovim očima i obećao mu da će biti ispunjen.

Tijekom svih godina ropstva u Egiptu među Izraelcima je bilo onih koji su ostali vjerni štovanju Jahve. Oni su bili ozbiljno uznemireni kad su vidjeli da su njihova djeca svakodnevno svjedoci poganskih gadosti i poklonstva lažnim bogovima. Oni su u svom jadu vikali Bogu za izbavljenje od egipatskog jarma, da bi se oslobodili od pokvarena utjecaja idolopoklon-stva. Oni nisu skrivali svoju vjeru, već su Egipćanima obznanili da je predmet njihova obožavanja Tvorac neba i zemlje, jedini istinski i živi Bog. Oni su ponavljali dokaze o njegovu postojanju i sili, od stvaranja sve do Jakovljeva vremena. Egipćani su tako imali prigodu upoznati se s hebrejskom religijom, ali prezirući poduku svojih robova, oni su obožavatelje Boga pokušali zavesti nagradama, a ako to nije uspijevalo, prijeljama ili surovošću.

Izraelske su starješine nastojale održati sve slabiju vjeru svoje braće, ponavljajući obećanje dano njihovim očima i Josipove proročke riječi prije smrti kojima je prerekao izbavljenje iz Egipta. Neki su slušali i povjerovali. Drugi se, gledajući na okolnosti koje su ih okruživale, nisu htjeli nadati. Egipćani su se, kad su saznali što se događa među njihovim robovima, rugali njihovim očekivanjima i prezirno nijekali silu njihovog Boga. Upućivali su na njihovu situaciju kao ropskog naroda i prijekorno govorili: "Ako je vaš Bog pravičan i milostiv, i posjedeje silu

veću od egipatskih bogova, zašto vas on ne učini slobodnim narodom?" Svračali su njihovu pozornost na njihovo stanje.

260 Oni su obožavali bogove koje su Izraelci nazivali lažnim, a ipak su bili moćna i bogata nacija. Oni su tvrdili da su ih njihovi bogovi blagoslovili napretkom, dali im Izraelce kao robove i uživali su u moći da tlačé i uništavaju Jahvine sluge. Sam faraon se hvalisao da ih hebrejski Bog ne može izbaviti iz njegovih ruku.

Ovakve su riječi uništile nadu mnogih Izraelaca. Cijeli im se slučaj činio upravo onakvim kakvim su ga Egipćani prikazivali. Bila je istina da su oni bili robovi i da moraju podnositi sve zlo koje im njihovi surovi gospodari odluče nanijeti. Njihovu su djecu lovili i ubijali, a vlastiti im je život bio teret. Ipak, oni su obožavali nebeskog Boga. Ako je Jahve doista bio iznad ostalih bogova, On ih ne bi tako ostavio u ropstvu idolopoklonika. Međutim, oni koji su ostali vjerni Bogu razumjeli su kako je to bilo zbog toga što je Izrael odstupio od Njega, zbog njihove sklonosti da se žene s poganskim narodima i tako se priklone idolopoklonstvu, kako je Gospod dopustio da postanu robovi, te su sa sigurnošću uvjerovali svoju braću da će On uskoro slomiti tlačiteljski jaram.

Hebreji su očekivali da će slobodu steći bez nekog naročitog ispita vjere ili bez stvarne patnje i teškoća. Ipak, oni još nisu bili spremni za izbavljenje. Oni su imali malo vjere u Boga i nisu bili voljni strpljivo izdržati svoje muke dok On ne bude smatrao prikladnim da ih oslobodi. Mnogi su bili zadovoljni da ostanu u ropstvu radije nego da se suoče s teškoćama koje prate selidbu u stranu zemlju, a navike nekih su postale toliko slične navikama Egipćana da su oni više voljeli ostati u Egiptu. Zbog toga ih Gospod nije oslobodio prvom manifestacijom svoje sile pred faraonom. On je tako upravljao događajima da su oni razotkrili tiranski duh egipatskog kralja, a i On se otkrio svom narodu. Promatrajući njegovu pravednost, silu i ljubav oni će odlučno napustiti Egipat i predati se Njemu u službu. Mojsijev bi zadatak bio daleko lakši da mnogi Izraelci nisu postali toliko pokvareni da nisu bili voljni napustiti Egipat.

Gospod je zapovjedio Mojsiju da ponovno ide narodu i ponovi obećanje o izbavljenju zajedno s novim obećanjem o božanskoj milosti. Otišao je kako mu je zapovjedbno, ali oni nisu htjeli slušati. Sveto pismo kaže: "... ali ga ne htjedoše slušati: duhovi su im bili pomučeni od teškog ropstva."

263 Mojsije je ponovno primio božansku vijest: "Idi i reci faraonu, kralju egipatskom, da otpusti Izraelce iz svoje zemlje." Ali, razočaran, on je odgovorio: "Kad me Izraelci nisu slušali, kako će me, spora u govoru, saslušati faraon!" Rečeno mu je da sa sobom povede Arona, izađe pred faraona i ponovi zahtjev "da pusti Izraelce iz Egipta".

Obaviješten je da monarh neće popustiti sve dok Bog ne bude sudio Egiptu i posebnim prikazom svoje sile ne izvede izraelski narod. Prije svakog zla Mojsije je trebao opisati njegovu narav i učinak, da bi se kralj mogao spasiti ako to odluči. Nakon svake kazne slijedit će još oštija, sve dok se njegovo ponosno srce ne ponizi i on prizna Tvorca neba i zemlje kao istinskog i živog Boga. Bog je Egipćanima dao priliku da vide kako je isprazna mudrost njihovih moćnika, kako je slabašna sila njihovih bogova kad se protive Jahvinim zapovijedima. On će kazniti Egipćane zbog njihova idolopoklonstva i stišati njihovo hvalisanje blagoslovima što su ih navodno primili od svojih mrtvih bogova. Bog će proslaviti svoje ime da bi drugi narodi čuli o njegovoj sili i drhtali pred njegovim silnim djelima, te da bi odvratilo svoj narod od idolopoklonstva i oni mu odali štovanje.

Mojsije i Aron su ponovno ušli u raskošne dvorane egipatskog kralja. Tamo, okruženi visokim stupovima i svjetlucavim ukrasima, skupocjenim slikama i isklesanim likovima poganskih bogova, pred kraljem ondašnje najmoćnije nacije stajala su dva predstavnika porobljena naroda, da bi ponovili zapovijed Božju o oslobođenju Izraela. Kralj je zahtijevao čudo, kao potvrdu njihovog božanskog poslanja. Mojsije i Aron su bili upućeni kako se ponašati ako se sućele s takvim zahtjevom, te je Aron uzeo štap i bacio ga pred faraona. Štap je postao zmija. Monarh je poslao po svoje "mudrace i vračare", koji "svojim vraćanjem učine isto: svaki baci svoj štap, koji se pretvori u zmiyu. Ali Aronov štap proguta njihove štapove." Tada je kralj postao još odlučniji i izjavio da je sila njegovih mudraca jednaka sili Mojsija i Arona. Gospodnje je sluge proglasilo varalicama i smatrao je razboritim odbaciti njihove zahtjeve. Ipak, dok je prezirao njihovu poruku, božanska ga je sila zadržala da im ne nanese zlo.

264 Božja je ruka činila čuda što su ih Mojsije i Aron prikazali pred faraonom, a ne neki ljudski utjecaj

ili sila koju su oni posjedovali. Svrha ovih znaka i čuda bila je da se faraon uvjeri da je veliki "JA JESAM" poslao Mojsija, te da je kraljeva dužnost bila pustiti Izraelce da mogu služiti živom Bogu. Vračari nisu doista pretvorili svoje štapove u zmije, već su magijom, uz pomoć velikog varalice, uspjeli oponašati čudo. Pretvaranje je štapova u žive zmije izvan Sotonine moći. Knez zla, premda posjeduje svu mudrost i moć palog anđela, nema silu da stvara ili daje život, jer ta prednost pripada samo Bogu. Međutim, Sotona je učinio sve što je mogao učiniti - krivotvorinu. U ljudskim su očima štapovi pretvoreni u zmije. Faraon i njegov dvor vjerovali su da se to dogodilo. Njihov ih izgled ni po čemu nije razlikovao od zmija što ih je načinio Mojsije. Premda je Gospod učinio da su stvarne zmije progutale lažne, ipak faraon to nije smatrao djelom Božje sile, već nekom vrstom moćnije magije od one njegovih sluga.

Faraon je želio opravdati svoju tvrdoglavost u odbijanju božanske zapovijedi i stoga je tražio neki razlog da zanemari čuda što ih je Bog učinio preko Mojsija. Sotona mu je dao upravo ono što je želio. Djelujući preko vračara, on je kod Egipćana stvorio privid da su Mojsije i Aron samo vračari i gatari, a da se poruka koju su donijeli ne može poštovati kao ona koja dolazi od nekog uzvišenijeg bića. Tako je Sotonina krivotvorina ostvarila svoj cilj, ohrabрила Egipćane u njihovoj pobuni i otvrd-nula faraonu srce da ne povjeruje. Sotona se također nadao da će poljuljati vjeru Mojsija i Arona u božansko podrijetlo njihove zadaće, da bi njegova oruđa pobijedila. On nije htio da djeca Izraelova budu oslobođena iz ropstva da bi služila živom Bogu.

Međutim, knez zla je prikazivanjem svojih čuda kroz vračare želio ostvariti još veći cilj. On je dobro znao da je Mojsije, slamajući jaram ropstva izraelske djece, bio predlika Krista koji je trebao slomiti vladavinu grijeha nad ljudskom obitelji.

265 Znao je da će se prigodom Kristova dolaska pojaviti moćna čuda kao dokaz svijetu da ga je poslao Bog. Sotona je strepio za svoju vlast. Krivotvoreći djelo što ga je Bog učinio preko Mojsija on se nadao da će ne samo spriječiti izbavljenje Izraela već i ovim utjecajem tijekom budućih vjekova uništiti vjeru u Kristova čuda. Sotona neprekidno nastoji krivotvoriti Kristovo djelo i ostvariti svoju vlast i zahtjeve. On navodi ljude da Kristova čuda objasne kao posljedice ljudske vještine i moći. On tako uništava vjeru u Krista, Sina Božjeg, u umovima mnogih ljudi i navodi ih da odbace ponude milosti u planu otkupljenja.

Mojsije i Aron su upućeni da sljedećeg jutra posjete obalu rijeke po kojoj se kralj običavao šetati. Budući da je izlivanje Nila bilo izvor hrane i bogatstva za Egipat, rijeka se smatrala božanstvom i monarh joj je svakog dana dolazio ukazati počast. Ovdje su mu dva brata ponovila vijest, a onda ispružila štap i udarila po vodi. Sveta voda je postala krv, ribe su pomrle, a rijeka se usmrdjela. Voda u kućama i zalihe u cisternama također su se pretvorile u krv. Ali "egipatski vračari svojim vraćanjem učiniše isto", i "faraon se okrenu i ode u svoj dvor, ne uzimajući ni to k srcu". Zlo je trajalo sedam dana, ali bez učinka.

Ponovno su pružili štap iznad rijeke, pa su iz nje izašle žabe i prekrile zemlju. Ušle su u kuće, spavaće sobe, pa čak i u peći za kruh i naćve. Egipćani su žabe smatrali svetim te ih nisu željeli uništavati, ali ljigave napasti su postale nepodnošljive. Skakale su i po faraonovoj palači, a kralj je nestrpljivo čekao da ih se ukloni. Vračari su naoko stvorili žabe, ali ih nisu mogli ukloniti. Kad je faraon to vidio, on se malo ponizio. Poslao je po iMojsija i Arona i rekao: "Molite Jahvu da ukloni žabe od mene i moga puka, a ja ću pustiti narod da prinese žrtvu." Nakon što su podsjetili kralja na prijašnje hvalisanje, oni su zahtijevali da on odredi vrijeme u koje bi se oni trebali moliti za uklanjanje žaba.

266 On je odredio sljedeći dan, potajno se nadajući da će u međuvremenu žabe i same nestati i tako

ga spasiti od gorkog poniženja zbog pokoravanja izraelskom Bogu. Međutim, zlo je trajalo do određena vremena, kad su diljem Egipta žabe poumirale, ali su njihova odvratna tijela zagađivala zrak.

Gospod je mogao učiniti da se one u trenutku vrte u prah, ali On to nije učinio da kralj i njegov narod njihovo uklanjanje ne bi proglasili posljedicom vraćanja, kao i prethodna djela vračara. Žabe su uginule i oni su ih sakupljali na hrpu. Tako su kralj i cijeli Egipat primili dokaz koje njihova isprazna filozofija nije mogla pobiti, da ovo čudo nije djelo magije, već kazna nebeskog Boga.

"Kad je faraon vidio da je nastupilo olakšanje, srce mu otvrdnu." Aron je na Božju zapovijed pružio svoju ruku i prašina se zemaljska pretvorila u komarce diljem cijele egipatske zemlje.

Faraon je pozvao vračare da učine isto, ali oni to nisu mogli učiniti. Božje se djelo tako pokazalo nadmoćnijim od Sotoni-nog- Sami su vračari priznali: "To je prst Božji!" Ali kralj je ostao uporan.

Pozivi i upozorenja nisu bili učinkoviti i slijedila je još jedna kazna. Vrijeme je njenog dolaska prorečeno tako da se ne može reći da je došla slučajno. Obadi su ispunili kuće i zemlju, tako da je "zemlja nastradala od obada". Ovi su kukci bili veliki i otrovni, a njihov je ubod bio vrlo bolan za ljude i životinje. Kao što je bilo prorečeno, ova kazna nije pogodila gošensku zemlju.

Faraon je sada Izraelcima dao dopuštenje da žrtve prinose u Egiptu, ali oni su odbili prihvatiti ovaj uvjet. "Ne dolikuje da tako učinimo - odgovori Mojsije. - Žrtve koje mi prinosimo Jahvi, Bogu svome, za Egipćane su svetogrđe. Kad bismo, dakle, na njihove oči prinosili žrtve koje su Egipćanima svetogrdne, zar nas ne bi kamenovali?" Životinje koje su Hebrejima bile potrebne za žrtvovanje Egipćani su smatrali svetim, a štovanje što su ga imali prema njima bilo je takvo da ako bi tko samo jednu slučajno ubio, za njih bi to bio zločin kažnjiv smrću. Za Hebreje bi bilo nemoguće prinositi žrtve u Egiptu a da ne povrijede svoje gospodare. Mojsije je ponovno predložio da podu na trodnevno putovanje u pustinju. Monarh se složio i preklinjao Božje sluge da uklone zlo. Oni su obećali da će to učiniti, ali su ga upozorili da ih ne vara.

267 Zlo je bilo uklonjeno, ali zbog uporne pobune kraljevo je srce otvrdnulo i on nije htio popustiti.

Slijedio je još strasniji udarac - pomor sve stoke u Egiptu koja se zatekla u polju. I svete i tegleće životinje, krave, volovi, ovce, konji i deve, magarci, sve je bilo uništeno. Javno je rečeno da će Izraelci biti izuzeti, a faraon, nakon što je poslao vjesnike u izraelske domove, potvrdio je istinitost ove Mojsijeve izjave. "Od Izraelaca nije uginulo ni jedno grlo." Ipak, kralj je ostao tvrdoglav.

Mojsiju je nakon toga naređeno da uzme pepeo iz peći i da ga "pred faraonovim očima baci prema nebu". Ovo je bio vrlo značajan čin. Bog je prije četiri stotine godina pokazao Abrahamu tlačenje njegova naroda u budućnosti, slikom "zadimljenog žeravnjaka i goruće zublje". On je objavio da će kazniti tlačitelje, a robove izvesti s velikim blagom. Izrael je u Egiptu dugo bio u peći nevolje. Ovaj je Mojsijev čin njima bio obećanje da se Bog sjeća svog saveza te da je došlo vrijeme njihova izbavljenja.

Dok se pepeo uzdizao prema nebu, a fina se prašina širila egipatskom zemljom, "otekline s čirevima prekrise ljude i životinje", svuda gdje je padao pepeo. Svećenici i vračari su dosad hrabрили faraona u njegovoj tvrdoglavosti, ali sada je kazna stigla i njih. Pogođeni odvratnom i bolnom bolešću, njihova ih je hvalisava sila činila još jadnijima i oni se više nisu mogli boriti protiv Izraelova Boga. Cijeli je narod mogao vidjeti ludost vjere u vračare kad oni čak ni sami sebe nisu mogli zaštititi.

Ipak, faraonovo je srce postalo još tvrde. Onda mu je Gospod poslao poruku izjavljujući: "Ako ih ne pustiš, sva zla svoja na-valit ću ovaj put na te, na tvoje službenike i tvoj puk, tako da spoznaš da nema nikoga na svojoj zemlji kao što sam ja... Poštedio sam te da ti pokažem svoju moć i da se hvali ime moje po svojoj zemlji." Bog mu nije zbog toga dao život, već je njegova providnost upravljala događajima da ga dovede na prijestolje u vrijeme određeno za Izraelovo izbavljenje.

268 Premda je ovaj oholi tiranin svojim djelima odbacio Božju milost, ipak je njegov život sačuvan da Gospod kroz njegovu tvrdoglavost u egipatskoj zemlji prikaže svoja čuda. Božja providnost upravlja događajima. On je na prijestolje mogao postaviti milostivijeg kralja, koji se ne bi usudio suprotstaviti moćnim prikazima božanske sile. Ali u tom slučaju Bog ne bi ostvario svoje namjere. Njegovom je narodu bilo dopušteno da iskusi tlačiteljsku surovost Egipćana, da ga ne prevari ponižavajući utjecaj idolopoklonstva. U svom postupanju prema faraonu Gospod je pokazao svoju mržnju prema idolopoklonstvu i odlučnost da kazni surovost i tlačenje.

Bog je o faraonu rekao: "... premda ću ja tvrdim učiniti njegovo srce, tako te neće pustiti narod da ode." (Izl

4,21) Utjecaj nadnaravne sile nije otvrdnuo kraljevo srce.

Bog je faraonu dao najupečatljivije dokaze o božanskoj sili, ali monarh je tvrdoglavo odbacivao upozorenja svjetlosti. Svaki prikaz beskonačne mudrosti koji je on odbio, učinio ga je još odlučnijim u njegovoj pobuni. Sjeme pobune što ga je posijao kad je odbio prvo čudo donijelo je plodove. Dok je nastavio hoditi vlastitim putem i postajao sve tvrdoglaviji, njegovo je srce postajalo sve tvrde, dok nije bio pozvan da promatra hladno, mrtvo lice prvorođenca.

Bog govori čovjeku kroz svoje sluge, upozoravajući, opominjući i ukoravajući grijeh. On svakome pruža priliku da ispravi svoje pogreške prije no što one postanu dio karaktera, ali ako ih tko odbije ispraviti, božanska sila ne posreduje da bi se suprotstavila smjeru njegova djelovanja. Takvoj je osobi lakše ponoviti isto djelo. Njegovo je srce tvrde na djelovanje Svetoga Duha. Daljnje odbijanje svjetlosti dovodi ga u stanje u kojem je i daleko jači utjecaj neučinkovit i ne može izvršiti trajniji dojam.

Čovjek koji je nekada popuštao kušnji drugi put će biti još spremniji. Svako ponavljanje grijeha umanjuje njegovu sposobnost da mu se odupre, osljepljuje oči i guši uvjerenje. Svako sjeme popustljivosti rodit će plodove. Bog ne čini čuda da bi spriječio žetvu. "Što tko sije, to će i žeti." (Gal 6,8) Onaj koji pokaže drskost nevjernika, ravnodušnost prema božanskoj istini, samo žanje žetvu koju je sam posijao. **269** Tako se događa da mnoštvo sa stoičkom ravnodušnošću dolazi slušati istine koje su nekada pokretale njihovu dušu. Oni su posijali nemar i odbacivanje istine, i takva je žetva koju žanju.

Oni koji umiruju nemirnu savjest mislju da zle navike mogu promijeniti kad oni to odluče, da se mogu igrati s pozivima milosti, a ipak uvijek iznova biti pod njenim utjecajem, čine to na vlastitu odgovornost. Oni misle da će, nakon što su sve svoje sposobnosti predali velikom pobunjeniku, u trenutku najveće opasnosti promijeniti vodu. Ali to nije lako i učiniti. Iskustvo, obrazovanje, disciplina života grješnog popuštanja, tako temeljito oblikuju njihov karakter da oni ne mogu usvojiti Kristov lik. Da svjetlost nije obasjala njihov put, slučaj bi bio različit. Milost može posredovati i pružiti im priliku da prihvate njene ponude, ali nakon što netko dugo odbacuje i prezire svjetlost, ona će se naposljetku povući.

Faraon je zatim upozoren da će slijediti tuča: "Zato naredi da pod krov utjeraju tvoje blago i sve što je vani, na otvorenu. Sve što se nade u polju, bilo čovjek ili živinče, ne bude li uvedeno unutra, poginut će kad tuča zaspe po njima." Tuča nije bila uobičajena u Egiptu, a prorečeno nevjernike nikada ranije nije viđeno. Vijest se brzo pročula i svi koji su vjerovali Jahvi sakupili su svoju stoku, dok su oni koji su prezirali njegova upozorenja ostavili stoku u polju. Tako se Božja milost pokazala usred kazne, ljudi su iskušani i pokazalo se koliko je njihov prikaz Božje sile naveo da ga se boje.

Oluja je došla kako je bilo prorečeno, grmljavina i tuča, pomiješana s munjama. "Strahota se takva nije oborila na zemlju egipatsku otkako su ljudi u njoj. Tuča pobi po svem Egiptu sve što je ostalo vani, ljude i životinje; uništi sve bilje po poljima i sva stabla poljska polomi." Pustoš i propast je obilježila put anđela koji je uništavao. Samo je gošenska zemlja bila pošteđena. Egipćanima je pokazano da živi Bog nadzire zemlju, da prirodne sile slušaju njegov glas, te da je jedina sigurnost u poslušnosti Njemu.

270 Cijeli je Egipat drhtao pred zastrašujućim izljevom božanskog suda. Faraon je brzo poslao po dvojicu braće i povikao: "Ovaj put priznajem da sam kriv. Jahve ima pravo, a ja i moj narod krivo. Molite Jahvu da ustavi gromove i tuču, a ja ću vas pustiti da idete. Nećete više dugo ostati." Odgovor je glasio: "Kad izidem iz grada... dići ću ruke prema Jahvi, pa će gromovi prestati, a ni tuče više neće biti, tako da znaš da zemlja pripada Jahvi. Ali ni ti ni tvoji dvorani, znam ja, još se ne bojite Boga Jahve."

Mojsije je znao da sukob nije završen. Faraonova priznanja i obećanja nisu donosila neke temeljitije promjene uma i srca, već su bila prouzročena strahom i brigom. Međutim, Mojsije je obećao da će ispuniti njegov zahtjev jer mu nije želio pružiti priliku za daljnju tvrdoglavost. Prorok je pošao, ne obzi ruci se na oluju koja je bjesnila, a faraon i svi njegovi službenici su bili svjedoci Jahvine sile da zaštiti svog vjesnika. Kad je izašao iz grada, Mojsije "podigne ruke prema Jahvi. Prestane grmljavina i tuča, a ni kiša više nije padala na zemlju." Ali čim se kralj oslobodio straha, njegovo se srce ponovno izopačilo.

Onda je Gospod rekao Mojsiju: "Idi k faraonu. Učinio sam da njemu i njegovim službenicima otvrdne srce, da izvedeni sva znamenja među njima; da možeš pripovijedati svome sinu i svome unuku što sam učinio Egipćanima i kakva sam znamenja izvodio među njima, kako biste znali da sam ja Jahve." Gospod je pokazivao svoju silu da bi utvrdio vjeru Izraela u Njega kao jedinog i živog Boga. On je htio pružiti neoborive dokaze o razlici koju je vidio između njih i Egipćana, te učiniti da svi narodi znaju kako su Hebreji, koje su oni prezirali i tlačili, pod zaštitom nebeskog Boga.

Mojsije je upozorio monarha da će, ako ustraje u svojoj j_o glavosti, doći skakavci koji će prekriti lice zemlje i izjesti zelenilo što je ostalo. Oni će ispuniti kuće, čak i samu palaču, i bit će takva napast kakvu "ne vidješe ni tvoji očevi ni očevi tvojih očeva u ovoj zemlji od svojih vremena do danas".

271 Faraonovi savjetnici su ostali užasnuti. Narod je pretrpio velike gubitke zbog pogibije stoke. Tuča je pobila mnogo ljudi. Šume su bile opustošene, a polja uništena. Oni su brzo gubili sve što su im Hebreji donijeli svojim radom. Glad je prijetila cijeloj zemlji. Knezovi i dvorani su navaljivali na kralja i ljutito zahtijevali: "Dokle će nam ovaj čovjek biti stupica? Pusti te ljude neka idu i štovanje iskažu Jahvi, svome Bogu! Zar ne vidiš kako Egipat srlja u propast?"

Monarh je ponovno dozvao Mojsija i Arona i rekao im: "Idite! Iskažite štovanje Jahvi, svome Bogu! A tko će sve ići?"

Odgovor je bio: "Svi idemo... i mlado i staro. Odlazimo sa svojim sinovima i svojim kćerima; sa svojom krupnom i sitnom stokom, jer moramo održati svečanost Jahvi."

Kralj se razbjesnio. "Jahve bio s vama isto kao što i ja pustio da s vama podu djeca! - odgovori im. - Očito se vidi da vam nakana nije čista. Nećemo tako! Nego muškarci neka odu i štovanje iskažu Jahvi. To ste i tražili. I otjeraju ih od faraona." Faraon je nastojao uništiti Izraelce teškim radom, ali sada se pretvarao da se duboko zanima za njihovu dobrobit i nježno se brine za njihovu djecu. Njegov je stvarni cilj bio da zadrži djecu i žene kao jamstvo da će se muškarci vratiti.

Mojsije je onda pružio svoj štap nad zemljom i južni je vjetar donio skakavce. "Toliko ih mnoštvo nikad prije nije bilo niti će kada biti." Prekrili su nebo tako da se od njih zacrnjela zemlja, a pojeli su sve preostalo zelenilo. Faraon je brzo poslao po proroka i rekao: "Sagriješio sam protiv Jahve, vašeg Boga, i vas! Oprostite mi uvredu još samo ovaj put i molite Jahvu, Boga svoga, da samo otkloni od mene ovaj smrtonosni bič!" Oni su to učinili i snažni je zapadni vjetar odnio skakavce prema Crvenom moru. Ipak, kralj je i dalje ustrajao u svojoj tvrdoglavoju odluci.

Egipćani su bili na rubu očajja. Činilo se da zla koja su ih već zadesila ne mogu izdržati, te ih je ispunio strah za budućnost.

272 Narod je obožavao faraona kao božanskog predstavnika, ali sada su mnogi vjerovali da se on protivi Onome koji je sve prirodne sile učinio slugama svoje volje. Hebrejski robovi, tako čudesno šticeeni, sve su više vjerovali u svoje izbavljenje. Njihovi ih se nadstojnici nisu usudili tlačiti kao dotada. Diljem Egipta se širio potajni strah da će se porobljena rasa podignuti i osvetiti za nepravdu. Ljudi su suzdržana daha pitali: što je sljedeće?

Izenada je tama prekrila zemlju, tako gusta i crna da se činilo da "će se moći opipati". Ne samo što su ljudi bili lišeni svjetlosti već je i zrak bio vrlo težak, što je otežavalo disanje. "Tri dana nisu ljudi jedan drugog mogli vidjeti, i nitko se sa svog mjesta nije micao. A u mjestima gdje su Izraelci živjeli sjala je svjetlost." Sunce i Mjesec su bili egipatska božanstva, a u ovoj misterioznoj tami i ljudi i njihovi bogovi bili su podjednako pogođeni silom koja se zauzimala za robove.* Premda je tama bila strašna, ovo je zlo bilo dokaz Božje samilosti i njegova nastojanja da ne uništava. On je ljudima htio dati vrijeme za razmišljanje i pokajanje prije no što na njih pusti posljednje i najstrašnije zlo.

Strah je naposljetku prisilio faraona na daljnje ustupke. Na kraju je trećeg dana pozvao Mojsija i složio se s

odlaskom ljudi uz uvjet da ostanu stada. "Ni papak neće ostati ovdje", uzvratio je odlučni Hebrejin. "Od njih nam valja izabrati za žrtvovanje Jahvi, Bogu našem, a ne znamo, dok onamo ne stignemo, što moramo Jahvi prinijeti." Kralj je počeo neobuzdano bjesniti: "Odlazi! - vikne faraon na Mojsija - i da mi više na oči ne dolaziš! Onog dana kad mi se opet pojaviš na oči, zaglaviti ćeš!"

Odgovor je bio: "Dobro si kazao!... Lica tvoga više neću vidjeti!"

"Mojsije postane vrlo uvažen u egipatskoj zemlji, u očima faraonovih službenika i u očima naroda." Egipćani su se prema Mojsiju odnosili sa strahopoštovanjem. Kralj ga se nije usudio povrijediti, jer su ljudi smatrali da samo on ima moć da ukloni zla. Čeznuli su da se Izraelcima dopusti da odu iz Egipta. Kralj i svećenici su se protivili posljednjim Mojsijevim zahtjevima.

Vidi dodatak, primjedba br. 2.

24

Pasha

Ovo se poglavlje zasniva na Izlasku 11; 12,1-32.

273 Kad je kralju prvi put iznesen zahtjev za oslobođenje Izraela, on je upozoren i na najstrašnija zla. Mojsiju je naređeno da kaže faraonu: "Ovako kaže Jahve: Izrael je moj prvorodenac. Tražim od tebe da miпусти sina da mi iskaže štovanje. Ako odbiješ da gaпустиš, ja ću ubiti tvoga prvorodenca." (Izl 4,22.23) Premda su Egipćani prezirali Izraelce, Bog ih je veoma cijenio time što su bili izabrani da budu čuvari njegova Zakona. Oni su u ovim naročitim blagoslovima i prednostima koje su im bile dane imali prvenstvo među narodima kao prvo-rođeni sin među svojom braćom.

Kazna na koju je Egipat prvo bio upozoren trebala je doći kao posljednja mjera. Bog dugo trpi i obiluje milošću. On prema bićima koja je stvorio na svoju sliku postupa s nježnom brigom. Da je gubitak žetve i stada naveo Egipćane na pokajanje, djeca ne bi bila pobijena, ali oni su tvrdoglavo odbijali božanske zapovijedi i sada ih je morao stići i posljednji udarac.

Mojsiju je bilo zabranjeno, pod prijetnjom smrti, da se pojavi pred faraonom, ali pobunjeničkom monarhu je trebalo prenijeti posljednju Božju poruku i Mojsije je izašao pred njega sa strašnom viješću: "Ovako poručuje Jahve: O ponoći proći ću Egiptom. Svaki će prvorodenac u egipatskoj zemlji umrijeti, od prvorodenca faraonova, koji bi imao sjediti na njegovu prijestolju, do prvorodenca ropkinje koja se nalazi uz mlinski kamen; a uginut će i sve prvine od stoke. U svoj će zemlji egipatskoj nastati velik jauk, kakva nije bilo niti će kad poslije biti.

Među Izraelcima ni pas neće zalajati na živo stvorenje: ni na čovjeka ni na životinju.

274 Po tome ćete znati da Jahve luči Izra. elca od Egipćanina. Onda će svi ovi tvoji dvorani k meni doći

preda me se baciti i vikati: Nosi se i ti i sav puk koji za tobom ide! Poslije toga ću otići. "'

Prije izvršenja ove kazne Gospod je preko Mojsija dao uput_e izraelskoj djeci u vezi s odlaskom iz Egipta, a posebno u vezi sa zaštitom od skorašnjeg suda. Svaka obitelj, sama ili udružena s drugima, trebala je zaklati janje ili kozle "bez mane" i sa stručkom izopa poškopiti oba dovratnika i nadvratnik kuće da anđeo koji je trebao doći oko ponoći ne ude u kuću. Oni su noću trebali jesti pečeno meso s beskvasnim kruhom i gorkim zeljem, kao što je Mojsije rekao: "opasanih bokova, s obućom na nogama i sa štapom u rukama. Jedite ga žurno: to je Jahvi na pasha."

Gospod je objavio: "Te ću naime noći ja proći egipatskom zemljom i pobiti sve prvorođence u zemlji egipatskoj, i čovjeka i životinju. Ja, Jahve, kaznit ću i sva egipatska božanstva... Krv neka označuje kuće u kojima vi budete. Gdje god spazim krv, proći ću vas; tako ćete vi izbjeći biču zatornomu kad se oborim na zemlju egipatsku."

Za uspomenu na ovo veliko izbavljenje izraelski je narod trebao svetkovati godišnji blagdan u svim budućim naraštajima. "Taj dan neka vam bude spomen-dan. Slavite ga kao blagdan u čast Jahvi. Svetkujte ga po trajnoj uredbi od koljena do koljena." Kao što su trebali svetkovati blagdan, oni su isto tako trebali ponavljati svojoj djeci izvještaj o velikom izbavljenju kao što je Mojsije zapovjedio: "Ovo je pashalna žrtva u čast Jahvi koji je prolazio mimo kuće Izraelaca kad je usmrćivao Egipćane, a naše kuće poštedivao."

Nadalje, Gospodu su pripadali prvorođeno dijete i životinja, a otkupljivali su se otkupom kao priznanjem da bi za pomora egipatskih prvorođenaca izraelski prvorođenci, premda milostivo zaštićeni, bili izloženi istoj opasnosti da nije bilo žrtve pomirenja. "Meni, naime pripada svaki prvorođenac."

277 Gospod kaže: "Onog dana kad sam pobio sve prvence u zemlji egipatskoj, sebi sam posvetio sve prvorođence u Izraelu, i od ljudi i od stoke. Oni su moji. Ja sam Jahve." (Br 3,13) Nakon što je uspostavio službu u Šatoru od sastanka Gospod je umjesto prvorođenaca izabrao Levijevo pleme za službu u Svetištu. "Jer oni su između Izraelaca meni potpuno darovani." (Br 8,16) Međutim, od svih se ljudi tražilo da, kao priznanje Božje milosti, otkupe svoju prvorođenu djecu (Br 18,15.16).

Pasha je trebala imati komemorativnu i simboličnu narav, ona nije samo upućivala na izbavljenje iz Egipta već i u budućnosti na veće izbavljenje što ga je Krist trebao ostvariti oslobađajući ljude iz ropstva grijeha. Žrtveno Janje predstavlja "Janje Božje" u kome je sva naša nada u izbavljenje. Apostol kaže: "... jer je žrtvovano naše pashalno janje - Krist." (1 Kor 5,7) Nije bilo dovoljno prinositi samo pashalno janje, njegova se krv morala škropiti na dovratnike. Tako su se zasluge Kristove krvi morale pripisati duši. Mi moramo vjerovati ne samo da je On umro za svijet, već da je umro i za nas pojedinačno. Mi sami moramo prihvatiti vrline žrtve pomirenja.

Izop koji se koristio za škropljenje bio je simbol očišćenja, a koristio se za čišćenje gubavaca i onih koji su bili onečišćeni diranjem mrtvacu. Njegov je značaj vidljiv iz molitve psal-mista: "Operi me svega od moje krivice, od grijeha me mojog očisti!" (Ps 51,4)

Janje se moralo pripremiti cijelo, bez lomljenja kostiju, a tako se i Božjem Janjetu umrlom za nas nije smjelo slomiti kost (Iv 19,36). Time je predstavljeno savršenstvo Kristove žrtve.

Izraelci su meso trebali jesti. Nije dovoljno samo vjerovati Kristu za oprost od grijeha, mi vjerom stalno moramo primati duhovnu snagu i hranu od Njega i njegove Riječi. Krist je rekao: "Ako ne jedete tijela Sina Čovječjega i ne pijete krvi njegove, nećete imati života u sebi. Tko jede tijelo moje i pije krv moju, ima život vječni." (Iv 6,53-54) A da bi objasnio što je mislio, On je rekao: "Duh je onaj koji oživljava, a tijelo ne vrijedi ništa.

278 Riječi koje sam vam ja rekao jesu duh i život." (63. redak) Isus je prihvatio Zakon svog Oca, primjenjivao njegova načela u vlastitom životu, pokazivao njegov duh i njegovo blagotvorno djelovanje u srcu. Ivan kaže: "I Riječ tijelom postala i nastanila se među nama. I mi smo promatrali slavu njegovu, slavu

koju ima kao Jedinorodenac od Oca - pun milosti i istine." Kristovi sljedbenici moraju biti sudionici njegova iskustva. Oni moraju primiti i usvojiti Božju Riječ tako da ona postane pokretna sila njihovog života i djela. Oni Kristovom silom moraju poprimiti njegov lik i odražavati nebeske osobine. Oni moraju

jesti tijelo i piti krv Sina Božjeg ili u njima neće biti života Kristov duh i djelo mora postati duh i djelo njegovih učenika.

Janje se trebalo jesti s gorkim željeni upućujući tako na gorčinu ropstva u Egiptu. Tako se i mi, zbog svojih grijeha, trebamo hraniti Kristom sa skrušenošću u srcu. Upotreba beskvasnog kruha također je bila značajna. Ona je izrazito naređena u zakonu o Pashi, a Židovi su ga se strogo pridržavali u svojim običajima, tako da se tijekom ovog blagdana u njihovim kućama nije moglo naći kvasca. Na sličan način kvasac grijeha moraju ostaviti svi oni koji od Krista žele primiti život i hranu. Stoga Pavao piše korintskoj crkvi: "Očistite se od starog kvasca, da budete novo tijesto... jer je žrtvovano naše pashalno Janje - Krist. Zato trajno svetkujmo blagdan ne sa starim kvascem, ni sa kvascem zloće ili pokvarenosti, već s beskvasnim kruhom čistoće i čestitosti." (1 Kor 5,7.8)

Robovi su prije oslobođenja morali pokazati svoju vjeru u veliko izbavljenje koje se uskoro trebalo ostvariti. Krvni je znak morao biti na njihovim domovima, a oni i njihove obitelji morali su se odvojiti od Egipćana i okupiti se u svojim domovima. Da su Izraelci zanemarili neku od danih uredbi, da su zaklali janje a zanemarili pošćropiti dovratnike krvlju, ili da su izašli iz svojih kuća, oni ne bi bili sigurni. Oni su mogli iskreno vjerovati da su učinili sve što je bilo potrebno, ali iskrenost ih ne bi spasila. Svi koji su zanemarili upozorenja Gospodnjih uredbi izgubili su svog prvorodenca od ruke anđela koji je uništavao.

279 Narod treba poslušnošću pružiti dokaz o svojoj vjeri. Tako svi oni koji se nadaju da će biti spašeni zaslugama Kristove krvi moraju shvatiti da oni sami moraju sudjelovati u osiguranju svog spasenja. Premda nas samo Krist može otkupiti od kazne prijestupa, mi moramo ostaviti grijeh i okrenuti se poslušnosti. Čovjek se spašava vjerom, a ne djelima, a ipak se njegova vjera mora pokazati na djelu. Bog je dao svog Sina da umre kao pomirenje za grijeh, On je pokazao svjetlost istine, put života, dao mogućnosti, uredbi i prednosti, a čovjek sada treba surađivati s oruđima spasenja, on mora cijeliti i koristiti pomoć koju je Bog dao, vjerovati i slušati sve božanske uredbi.

Dok je Mojsije Izraelcima ponavljao Božje odredbe za njihovo spasenje, "narod pade ničice i pokloni se". Draga nada u oslobođenje, strašna spoznaja o kazni koja je trebala snaći njih tlačitelje, brige i poslovi oko iznenadnog odlaska, sve se ovo za neko vrijeme utopilo u zahvalnosti njihovom milostivom Osloboditelju. Mnogi su Egipćani bili ponukani da priznaju hebrejskog Boga kao jedinog istinitog Boga, i oni su sada molili da im se dopusti da nadu utočište u domovima Izraelaca kad anđeo koji uništava bude prolazio zemljom. Oni su primljeni s dobrodošlicom i oni su prisegnuli da će odsada služiti Boga Ja-kovljevog i poći iz Egipta s njegovim narodom.

Izraelci su poslušali upute što ih je Bog dao. Pripreme za odlazak obavili su tajno i brzo. Obitelji su se okupile, zaklano je pashalno janje, meso je ispečeno na vatri, a beskvasni kruh i gorko zelje pripremljeni. Otac i svećenik doma škropio je krv na dovratnike, a zatim se pridružio obitelji u kući. Pashalno janje su jeli žurno i u tišini. Ljudi su sa strahopoštovanjem molili i gledali, a srca prvorodenaca, od najstarijeg čovjeka do najmanjeg djeteta, drhtala su od neopisiva straha. Očevi i majke su čvrsto grlili svoje ljubljene prvorođence pri pomisli na zastrašujuću nesreću koja se trebala dogoditi te noći. Međutim, anđeo nije posjetio nijednu izraelsku kuću. Znak krvi, znak Spasiteljeve zaštite, bio je na njihovim vratima, i anđeo nije ulazio.

280 O ponoći "strašan se jauk razlijegao Egiptom: ne bijaše kuće u kojoj nije ležao mrtvac". Svi prvorođenci u zemlji "od prvorodenca faraonova, koji je imao sjediti na prijestolju, do prvorodenca sužnja u tamnici, a tako i sve prvine od stoke", usmratio je anđeo zatornik. Diljem golemog egipatskog kraljevstva uništen je ponos svakog doma. Zrak je bio ispunjen kricima i zapomaganjima ožalošćenih. Kralj i dvorani, blijedih lica i drhtavih usana, ostali su zaprepašteni ovim užasnim događajem. Faraon se sjećao kako je nekada uzviknuo: "Tko je taj Jahve da ga ja poslušam... i pustim Izraelce? Ja toga Jahvu ne znam niti ću pustiti Izraelce!" On je sada, s ponosom kojim je nekad izazivao nebo, ležao u prašini i "pozva Mojsija i

Arona te im reče: 'Ustajte i odlazite od moga naroda i vi i vaši Izraelci! Idite! Odajite štovanje Jahvi, kako ste tražili. Pokupite svoju i sitnu i krupnu stoku, kako ste zahtijevali: idite pa i mene blagoslovite!' I kraljevi savjetnici su preklinjali Izraelce "da brže idu iz zemlje, jer izgibosmo svi, govorahu oni".

25

Izlazak

Ovo se poglavlje zasniva na Izlasku 12,34-51 te 13 do 15.

281 Opasani, sa sandalama na nogama i štapom u ruci, izraelski je narod stajao i tiho i sa strahopoštovanjem čekao kraljevsku naredbu o polasku. Krenuli su prije svanuća. Tijekom zala, dok je manifestacija Božje sile razgorjela vjeru u srcima robova i unijela strah u srca njihovih tlačitelja, Izraelci su se postupno okupljali u Gošenu, i unatoč iznenadnosti njihova odlaska obavljene su neke nužne pripreme za organizaciju i nadzor mnoštva u pokretu. Bili su podijeljeni na skupine nad kojima su imenovane vode.

Prilikom izlaska bilo je "oko šest stotina tisuća pješaka, osim žena i djece". U tom mnoštvu nisu samo bili oni koje je pokrenula vjera u Boga Izraelova, već mnogo onih onih koji su željeli pobjeći od zala ili koji su slijedili mnoštvo iz puke radoznalosti i uzbuđenja. Izraelcima je ova skupina ljudi uvijek bila smetnja i zamka.

Narod je sa sobom poveo i "mnogo stoke, krupne i sitne", koja je bila izraelsko vlasništvo budući da oni, za razliku od Egipćana, svoj imetak nikada nisu prodali kralju. Jakov i njegovi sinovi su sa sobom u Egipat donijeli svoju stoku, gdje se ona umnožila. Prije napuštanja Egipta narod je po Mojsijevoj naredbi zatražio nadoknadu za neplaćeni rad, a Egipćani ih nisu mogli odbiti jer su ih se toliko željeli osloboditi. Robovi su otišli natovareni plijenom svojih tlačitelja.

Tog se dana okončala povijest koja je stoljećima ranije otkrivena Abrahamu u proročkom viđenju: "Dobro znaj da će

tvoji potomci biti stranci u tuđoj zemlji; robovat će i biti tlačeni četiri stotine godina, ali narodu kojem budu služili ja ću suditi; i konačno će izaći s velikim blagom." (Post 15,13-14)

282 Ove četiri stotine godina su se navršile. "... točno onoga dana - sve ćete Jahvine izidoše iz zemlje Egipatske." Izraelci su prilikom izlaska iz Egipta ponijeli dragocjeno naslijeđe, Josipove kosti, koje su tako dugo čekale ispunjenje Božjeg obećanja, a koje su, tijekom mračnih dana ropstva, bile podsjetnik na njihovo oslobođenje.

Umjesto da podu najkraćim putem u Kanaan, kroz filistej-sku zemlju, Gospod ih je usmjerio prema jugu, prema obali Crvenog mora. "Bog je, naime, rekao: 'Mogao bi se narod predomisliti i vratiti u Egipat kad vidi ratovanje.'" Da su pokušali proći kroz filistejsku zemlju, naišli bi na protivljenje, jer Filistejci, smatrajući ih robovima koji bježe od svojih gospodara, ne bi oklijevali napasti ih. Izraelci su bili slabo pripremljeni za sukob s tako moćnim i ratobornim narodom. Oni su nedovoljno poznavali Boga i imali malo vjere u Njega te bi se obeshrabrili i prestrašili. Oni su bili nenaoružani i nenavikli na rat, njihov je duh bio oslabljen dugim robovanjem, a imali su i žene, djecu, sitnu i krupnu stoku. Vodeći ih prema Crvenom moru Gospod se pokazao kao sažaljiv i razuman Bog.

"Krenuvši iz Sukota, utabore se u Etamu, na kraju pustinje. Jahve je išao pred njima, danju u stupu od oblaka, da im put pokazuje, a noću u stupu od ognja, da im svijetli. I nije ispred naroda nestajao stup od oblaka danju ni stup od ognja noću." Psalmist kaže: "Rasprostro je oblak kao pokrov, i oganj da se obnoć sja." (Ps 105,39, vidi također 1 Kor 10,1.2) Stup njihovog nevidljivog Vode uvijek je bio pred njima. Oblak je danju usmjeravao njihovo putovanje ili se širio kao svod nad mnoštvom. On je služio kao zaštita od sunčane žege, a svojim hladom i vlagom pružao osvježenje u isušenoj, žednoj pustinji. Noću je postajao stup od ognja koji je

osvjetljavao tabor i neprekidno svjedočio o božanskoj prisutnosti.

283 U jednom od najljepših i najutješnijih ulomaka u Izajinim proročanstvima, spominje se stup od oblaka i ognja koji predstavlja Božju brigu za njegov narod u posljednjoj velikoj borbi protiv sila zla: 'Sazdat će Jahve nad svom Gorom sionskom i nad svima što ondje budu zborovali oblak s dimom danju, a noću sjaj ognja žarkoga. Jer, vrh svega Slava će biti zaklon i sjenica da zasjenjuje danju od pripeke, štiti i utočište od pljuska i oluje.' (Iz 4,5.6)

Putovali su preko sumorna postranstva sličnog pustinji. Već su se počeli pitati kamo ih vodi taj put, naporan ih je put iscrpljivao, i u nekim se srcima počeo javljati strah od egipatskog napada. Ali oblak je išao naprijed, a oni su ga slijedili. Onda je Gospod zapovjedio Mojsiju da skrenu u stjenoviti tjesnac i utabore se pored samoga mora. Otkriveno mu je da će faraon poći u potjeru, ali da će se Gospod proslaviti njihovim oslobođenjem.

Egiptom se proširila vijest da su djeca Izraelova umjesto da se zadrže na bogoslužju u pustinji žurila prema Crvenom moru. Faraonovi su savjetnici rekli kralju da su robovi pobjegli da se nikada više ne vrate. Narod je žalio zbog svoje ludosti kad je smrt prvorođenaca pripisao Božjoj sili. Njihovi velikani, čim su se oslobodili straha, objasnili su da su uzrok zala bile prirodne sile. "Što ovo učinismo! - rekoše. - Pustismo Izraelce, i više nam neće služiti."

Faraon je okupio svoje snage, 'šest stotina poizbor svojih kola i ostala kola po Egiptu', konjanike, zapovjednike i pješništvo. Sam je kralj, praćen velikim ljudima iz svog kraljevstva, vodio vojsku. Da bi umilostivio bogove i time osigurao uspjeh svog pothvata, s njim su pošli i svećenici. Kralj je bio odlučan da Izraelce prestraši velikim prikazom svoje sile. Egipćani su se bojali da ih njihovo prisilno pokoravanje izraelskom Bogu ne izloži poruzi drugih naroda, ali ako sada pokažu svoju silu i vrate bjegunce, oni će opravdati svoju slavu i vratiti robove u službu.

284 Hebreji su se utaborili pored mora, čija se voda njima činila 284 kao nepremostiva prepreka, dok su na jugu krševite planine priječile njihov daljnji napredak. Iznenada su u daljini ugledali odsjaj oružja i kočije kao izvidnicu velike vojske. Kad su se ratnici približili, vidjelo se da je egipatska vojska pošla za njima u potjeru. Strah je ispunio srca Izraelaca. Neki su povikali Gospodu, ali veći dio je požurio Mojsiju sa svojim prigovorima: "Zar nije bilo grobova u Egiptu... pa si nas izveo da pomremo u pustinji? Kakvu si nam uslugu učinio što si nas izveo iz Egipta! Zar ti nismo rekli baš ovo u Egiptu: Pusti nas! Služit ćemo Egipćane! Bolje nam je i njih služiti nego u pustinji poginuti."

Mojsija je uvelike uznemirilo to što je njegov narod pokazao tako malu vjeru u Boga, unatoč činjenici da su opetovano bili svjedoci prikaza njegove sile. Kako su ga mogli optužiti za opasnosti i teškoću njihove situacije kad je on izričito slijedio Božju zapovijed? Istina, nije bilo mogućnosti za oslobođenje osim ako sam Bog ne posreduje u njihovom oslobođenju, ali budući da se našao u ovoj situaciji zbog poslušnosti božanskim uputama, Mojsije nije osjećao strah od posljedica. Njegov miran i uvjerljiv odgovor je glasio: "Stojte čvrsto pa ćete vidjeti što će vam Jahve učiniti da vas danas spasi. Jahve će se boriti za vaš. Budite mirni!"

Nije bilo jednostavno držati izraelsko mnoštvo u iščekivanju pred Gospodom. Budući da im je nedostajalo discipline i samosvladavanja, oni su postali nasilni i nerazumni. Očekivali su da će brzo pasti u ruke svojim tlačiteljima, te su iz svega glasa jaukali i oplakivali. Slijedili su prekrasan stup od oblaka kao Božji znak da idu naprijed, ali sada su se pitali da to nije bio predznak neke velike nesreće, jer ih je odveo na pogrešnu stranu planine, neprohodnim putem. Tako je zavednim umovima Božji anđeo izgledao kao preteča propasti.

Međutim, dok su im se Egipćani približavali, očekujući da će biti lak plijen, stup od oblaka se veličanstveno podigao u nebo, iznad Izraelaca i spustio između njih i egipatske vojske. Zid tame se prepriječio između progonitelja i progonjenih.

287 Egipćani više nisu mogli razabrati izraelski tabor te su se morali zaustaviti. Ali kako je noć postajala sve mračnija, stup od oblaka je Hebrejima bio veliko svjetlo, osvjetljavajući cijeli tabor dnevnom svjetlošću.

U srca se Izraelaca vratila nada. Mojsije je podigao svoj glas prema Gospodu. "Zašto zapomažete prema meni? - reče Jahve Mojsiju. - Reci Izraelcima da krenu na put. A ti podigni svoj štap, ispruži svoju ruku nad morem i razdijeli ga nadvoje, da Izraelci mogu proći posred mora po suhu."

Psalmist je, opisujući izraelski prolazak kroz more, pjevao: "Kroz more put se otvori tebi i tvoja staza kroz vode goleme, a tragova tvojih nitko ne vidje. Ti si svoj narod vodio kao stado rukama Mojsija i Arona." (Ps 77,19.20) Kad je Mojsije pružio svoj štap, voda se razdijelila, a Izrael je pošao sredinom mora. suhim, dok je voda poput zida stajala sa svake strane.

Svjetlost Božjeg stupa odsjajivala je o zapjenjene valove i osvjetljavala put, koji je bio poput velike brazde u morskoj vodi, i gubio se u daljini suprotne obale.

"Egipćani: svi faraonovi konji, kola i konjanici, nagnu za njima u more, u potjeru. Za jutarnje straže pogleda Jahve iz stupa od ognja i oblaka na more na egipatsku vojsku i u njoj stvori zbrku." Tajanstveni se oblak pred njihovim zapanjenim pogledima pretvorio u stup od oblaka. Udarali su gromovi i sijevale munje. "Oblaci prosuše vode, oblaci zatutnjiše gromom, i tvoje strijele poletješe. Grmljavina tvoja u vihoru zaori, munje rasvijetliše krug zemaljski, zemlja se zatrese i zadrhta." (Ps 77,18,19)

Egipćane je obuzeo strah i zbunjenost. Usred pobješnjelih sila prirode, čuli su glas ljutitog Boga, i pokušali se vratiti i pobjeći na obalu s koje su pošli. Ali Mojsije je pružio svoj štap i nagomilana voda šišteći, tutnjeći, željna svog plijena, sručila se i povukla egipatsku vojsku u svoje mračne dubine.

288 Svanuće je izraelskom mnoštvu otkrilo sve što je ostalo od njihovih nekada moćnih neprijatelja: oklopljena tijela razbacana na obali. Jedna noć je bila dovoljna da nakon najstrašnije opasnosti dođe potpuno izbavljenje. Golemo, bespomoćno mnoštvo, robovi nenavikli na borbu, žene, djeca, stoka - a more pred njima i moćna egipatska vojska iza njih — vidjeli su kako im se otvara put kroz vode i slom njihovih neprijatelja u trenutku kad su oni očekivali pobjedu. Sam Jahve je donio izbavljenje i njihova su se srca iz zahvalnosti i povjerenja okrenula Njemu. Njihovi osjećaji našli su svoj izričaj u pjesmi hvale. Božji je Duh sišao na Mojsija i on je poveo narod u pobjedničkoj pjesmi zahvalnosti, najranijoj i najuzvišenijoj od svih pjesama poznatih ljudima:

"U čast Jahvi zapjevat ću,

jer se proslavio,

konja i konjanika

u more on je vrgao.

Moja je snaga, moja pjesma - Jahve

jer je mojim postao izbaviteljem.

On je Bog moj, njega ja ću slaviti,

on je Bog oca moga, njega ću veličati.

Jahve je ratnik hrabar,

Jahve je ime njegovo.

Kola faraonova i vojsku mu u more baci;

cvijet njegovih štitonoša More crveno proguta.

Valovi ih prekriše;

poput kamena u morske potonuše dubine.

Desnica tvoja, Jahve, snagom se podiči;

desnica tvoja, Jahve, raskomada dušmana. ...

Tko je kao ti, Jahve među bogovima,

tko kao ti šija u svetosti,

u djelima strašan, divan u čudesima? ...

Milošću svojom vodio si ovaj narod, tobom otkupljen,

k svetom tvom Stanu snagom si ga svojom upravio.

Kada to čuše, prodrhtaše narodi; ...

Strah i prepast na njih se obaraju;

snaga tvoje ruke skamenila ih je

dok narod tvoj, Jahve, ne prođe,

dok ne prođe narod tvoj koji si otkupio.

Dovest ćeš ih i posaditi na gori svoje baštine,

na mjestu koje ti, Jahve, svojim učini Boravištem,

Svetištem, o Jahve, tvojom rukom sazidanim..."

(Izl 15,1-18)

Ova je veličanstvena pjesma odjeknula među izraelskim mnoštvom, kao glas iz velikih dubina. Prihvatile su ga izraelske žene, koje je predvodila xMirjam, Mojsijeva sestra, dok su napredovali sa sviralima i igranjem.

289 Pustinjom i morem je odjekivao radostan pripjev, a planinama su odjekivale riječi njihove hvale:

"U čast Jahvi zapjevat ću, jer se slavom proslavi."

Ova pjesma i veliko izbavljenje na koje ona podsjeća ostavili su trajan dojam koji nikada neće biti izbrisan iz sjećanja izraelskog naroda. Proroci su je i pjevači u Izraelu vjekovima ponavljali, svjedočeći da je Jahve njihova snaga i izbavljenje onima koji mu vjeruju. Ova pjesma ne pripada samo izraelskom narodu. Ona

upućuje na propast svih neprijatelja pravde i na konačnu pobjedu Božjeg Izraela. Prorok s Patmosa gleda mnoštvo obučeno u bijelo, "pobjednike", kako stoje na "staklenom moru s citrama Božjim. Oni pjevaju pjesmu Mojsija, sluge Božjega i pjesmu Janjeta". (Otk 15,2.3)

"Ne nama, o Jahve, ne nama, već svom imenu slavu daj zbog ljubavi i vjernosti svoje." (Ps 115,1) Takav je duh prožimao izraelsku pjesmu izbavljenja, a to je duh koji treba prebivati u srcima svih koji se boje i ljube Boga. Oslobođajući naše duše iz ropstva grijeha Bog nam je dao veće izbavljenje od izbavljenja Hebreja kod Crvenog mora. Kao i izraelsko mnoštvo mi dušom, srcem i glasom trebamo hvaliti Gospoda za "dobrotu njegovu, za čudesa njegova sinovima ljudskim". One koji razmišljaju o velikoj Božjoj milosti i ne zaboravljaju mala djela dobrote, On će opasati radošću i u njihova srca staviti pjesmu Gospoda. Svakodnevni blagoslovi koje primamo iz Božje ruke, a iznad svega Isusova smrt koja nam donosi radost, a nebo stavlja nadohvat ruke, trebali bi biti predmet trajne zahvalnosti. Kakvo je sažaljenje, kakvu neusporedivu ljubav, Bog pokazao prema nama, izgubljenim grješnicima, kad nas je povezao sa sobom da budemo njegovo naročito blago! Kakvu je žrtvu podnio naš Otkupitelj, da se mi možemo zvati djecom Božjom! Mi trebamo hvaliti Boga za blagoslovljenu nadu koju nam daje velikim planom otkupljenja, mi ga trebamo hvaliti zbog nebeske baštine i njegovog bogatog obećanja, hvaliti ga što Isus živi da bi posredovao za nas.

"Pravo me štuje onaj", kaže Stvoritelj, "koji prinosi žrtvu zahvalnu." (Ps 50,23) Svi stanovnici Neba udružuju se u hvaljenju Boga. Naučimo sada pjesmu anđela, da je možemo pjevati kad se pridružimo njihovim redovima. Kažimo sa psalmistom:

290 "Hvalit ću Jahvu sveg života svojega, dok me bude, Bogu svom ću pjevati." "Neka te slave narodi, Bože, svi narodi neka te slave!" (Ps 146,2; 67,5)

Bog je u svojoj providnosti doveo Izraelce u planinski usjek blizu mora da bi u njihovom izbavljenju mogao prikazati svoju silu i poniziti ponos njihovih tlačitelja. On ih je mogao spasiti na drugi način, ali je izabrao ovaj način da bi ispitao njihovu vjeru i ojačao njihovo povjerenje u Njega. Narod je bio iscrpljen i preplašen, ali da nisu pošli naprijed kad im je Mojsije naredio da pođu, Bog im nikada ne bi otvorio put. Oni "vjerom prijedoše Crveno more kao po suhoj zemlji" (Heb 11,29)-Marširajući prema hladnoj vodi oni su pokazali da vjeruju Božjoj riječi koju je Mojsije izrekao. Oni su učinili sve što je bilo u njihovoj moći, a Svemogućí Izraelov je onda podijelio more da utre put njihovim nogama.

Velike pouke koje se ovdje uče pouke su za sva vremena. Kršćanski je život mnogo puta pritisnut opasnošću, a dužnost je naizgled nemoguće obaviti. Mašta stvara sliku propasti, ropstva ili smrti koja slijedi. Ipak, Božji glas jasno kaže: "Pođite naprijed!" Mi trebamo poslušati ovu zapovijed, premda naše oči ne mogu vidjeti kroz tamu a oko stopala osjećamo hladne valove. Prepreke koje sprječavaju naš napredak nikada neće nestati pred duhom koji sumnja i oklijeva. Oni koji odlažu poslušati sve dok ne iščezne i posljednja sjena nesigurnosti, nikada neće ni poslušati. Nevjera šapće: "Čekajmo dok nestanu prepreke i jasno vidimo naš put", ali vjera nas hrabri da napredujemo, ona "sve vjeruje, svemu se nada".

Oblak koji je Egipćanima bio zid tame, za Hebreje je bio velika rijeka svjetlosti koja ja obasjavala cijeli tabor i rasvjetljavala put pred njima. Djelovanje providnosti na sličan način nevjernicima donosi tamu i očaj, dok duši koja vjeruje ono je puno svjetlosti i mira. Put kojim nas Bog vodi može voditi kroz pustinju ili more, ali to je siguran put.

26

Od Crvenog mora do Sinaja

Ovo se poglavlje zasniva na Izlasku 15,22-27 te 16 do 18.

291 Prešavši Crveno more, izraelski je narod pod vodstvom stupa od oblaka opet nastavio putovanje. Prizor je oko njih bio turoban: ogoljele, puste planine, neplodne ravnice, more koje se pružalo u daljini, na njegovim obalama razbacana tijela neprijatelja, a oni su ipak bili puni radosti, svjesni slobode, i svaka je pomisao na nezadovoljstvo bila zatomljena.

Međutim, oni ni nakon tri dana putovanja nisu mogli naći vode. Zalihe koje su ponijeli sa sobom bile su potrošene. Nije bilo vode da ugase žed dok su iscrpljeno hodali suncem spaljenom ravnicom. Mojsije, koji je poznao ovaj kraj, znao je ono što drugi nisu, da u Mari, najbližem mjestu gdje su se mogli naći izvori, voda nije pitka. On je s velikom zabrinutošću promatrao oblak koji ih je vodio. Srce ga je boljelo kad je čuo kako razdragani povici: "Voda! Voda!" odjekuju kolonom. Ljudi, žene i djeca radosno su požurili i nahrupili oko izvora kad se iz naroda razliječio bolan povik: voda je bila gorka.

U strahu i očaju oni su ukoravali Mojsija što ih je poveo ovim putem, zaboravljajući da je njih kao i njega vodila božanska prisutnost u tom tajanstvenom oblaku. Ožalošćen njihovom nevoljom, Mojsije je učinio ono što su oni zaboravili učiniti - zavapio je Bogu za pomoć. "Jahve mu pokaže neko drvo. Baci on to drvo u vodu, i voda postane slatka." Ovdje su Izraelci preko Mojsija primili obećanje: "Budeš li zdušno slušao glas Jahve, Boga svoga, vršeći što je pravo u njegovim očima; budeš li pružao svoje uho njegovim zapovijedima i držao njegove zakone, nikakvih bolesti koje sam pustio na Egipćane na vas neću puštati. **292** Jer ja sam Jahve koji dajem zdravlje."

Narod je iz Mare pošao prema Elimu gdje su našli "dvanaest izvora i sedamdeset palma". Tamo su se zadržali nekoliko dana prije no što su ušli u pustinju Sin. Svoj su prvi tabor u pustinji podigli mjesec dana nakon izbijanja iz Egipta. Njihove zalihe su počele nestajati. Zelenilo je u pustinji bilo oskudno, a stada su se smanjivala. Kako se mogla naći hrana za ovo golemo mnoštvo? Sumnja je ispunjavala njihova srca i oni su ponovno počeli mrmljati. Prigovorima protiv voda koje je Bog imenovao pridružili su se čak i narodni upravitelji i starješine: "Oh, da smo pomrli od ruke Jahvine u zemlji egipatskoj, kad smo sjedili kod lonaca s mesom i jeli kruha do mile volje! — rekoše im. Izveli ste nas u ovu pustinju da sve ovo mnoštvo pomorite!"

Premda još nisu gladovali, a njihove su tadašnje potrebe bile zadovoljene, oni su se bojali budućnosti. Nisu mogli razumjeti kako ovo veliko mnoštvo može preživjeti putovanje kroz pustinju i u svojim mislima oni su gledali kako njihova djeca umiru. Gospod je dopustio da ih okruže teškoće i da se smanji zaliha hrane da bi se njihova srca okrenula Njemu koji je dotada bio njihov Izbavitelj. Da su u potrebi prizvao Njega, On bi im dao očit znak svoje ljubavi i brige. On im je obećao da ih nijedna bolest neće sustići ako poslušaju njegove zapovijedi. Očekivanje da će oni ili njihova djeca umrijeti od gladi bilo je grješno nevjerstvo.

Bog je obećao da će biti njihov Bog, da će ih uzeti kao svoj narod i odvesti u prostranu i dobru zemlju, ali oni su se obeshrabrivali na svakoj prepenci na koju su nailazili na putu do te zemlje. On ih je na čudesan način izveo iz egipatskog ropstva da bi ih uzvisio, oplemenio i učinio hvalom na zemlji. Međutim, bilo je nužno da se suoče s teškoćama i iskuse neimaštinu. Bog ih je podizao iz stanja poniženosti i pripremao ih da zauzmu počasno mjesto među narodima i prime važne i svete istine.

293 Da su vjerovali u Njega, držeći na umu sve što je učinio za njih, oni bi radosno podnosili neprilike, oskudicu, pa čak i stvarnu patnju, ali oni nisu bili voljni vjerovati Gospodu, osim kad su bili svjedoci stalnih dokaza o njegovoj sili. Oni su zaboravili gorčinu robovanja u Egiptu. Zaboravili su Božju dobrotu i silu koje im je pokazao kad ih je izbavio iz ropstva. Zaboravili su kako su njihova djeca bila pošteđena kad je anđeo pobio sve prvorođence u Egiptu. Zaboravili su velike prikaze božanske sile kod Crvenog mora. Zaboravili su da je neprijateljsku vojsku koja ih je pokušala slijediti, dok su oni sigurno hodili putem koji im se otvorio, preplavila morska voda. Oni su vidjeli i osjećali samo trenutne teškoće i kušnje i umjesto da kažu: "Bog je učinio velike stvari za nas, dok smo bili robovi, On od nas stvara veliki narod", oni su govorili o teškoćama i pitali se kad će se njihovo putovanje završiti.

Povijest izraelskog života u pustinji zapisana je za nauk Božjeg Izraela do kraja vremena. Zapis o Božjem postupanju s putnicima u pustinji, njihovom napretku i nazadovanju, izloženosti gladi, žeđi i iscrpljenosti, i očitom prikazu njegove sile za njihovo oslobođenje, prepuno je upozorenja i uputa za njegov narod u svim

vremenima. Različita su izraelska iskustva bila škola pripreme za njihov obećani dom u Kanaanu. Bog želi da njegov narod u ovom vremenu s poniznim srcem i prijemčivim duhom razmišlja o kušnjama kroz koje je prolazio drevni Izrael, kako bi se poučili u pripremi za nebeski Kanaan.

Mnogi promatraju Izraelce i čude se njihovu nevjerovanju i mrmljanju misleći da oni ne bi bili tako nezahvalni, ali kad njihova vjera dođe u kušnju, oni ne pokazuju više vjere i strpljenja od drevnih Izraelaca. Kad se nadu u teškoćama, oni prigovaraju zbog načina na koji ih je Bog odlučio oplemeniti. Premda su njihove sadašnje potrebe zadovoljene, mnogi nisu voljni Bogu povjeriti svoju budućnost i oni se neprekidno brinu da ne bi osiromašili i da njihova djeca ne bi bila prepuštena patnji. Neki uvijek predviđaju zlo ili uvećavaju stvarne teškoće, tako da ne vide mnoge blagoslove koji zahtijevaju njihovu zahvalnost.

294 Prepreke na koje oni nailaze, umjesto da ih potaknu da traže pomoć od Boga, jedinog Izvora snage, odvajaju ih od Njega, jer u njima bude nemir i nezadovoljstvo.

Je li dobro da budemo tako nevjerni? Zašto moramo biti nezahvalni i nepovjerljivi? Isus je naš prijatelj, cijelo se Nebo zanima za našu dobrobit, a naše brige i strah ožalošćuju Božjeg Svetog Duha. Mi se ne trebamo prepustiti zabrinutosti koja nas nagriza i iscrpljuje, a ne pomaže nam da podnosimo kušnje. Ne trebamo dati mjesta nepovjerenju u Boga koje nas tjera da pripreme za buduće potrebe postanu glavnom životnom zadaćom, kao da je naša sreća u u zemaljskim stvarima. Božja volja nije da njegov narod opterećuje briga. Ali naš Gospod nam ne kaže da na našem putu ne postoje opasnosti. On ne predlaže da uzme ljude iz svijeta grijeha i zla, već nas upućuje na utočište koje nikada nije iznevjerilo. On poziva sve umorne i natovarene: "Dođite k meni svi koji ste umorni i opterećeni, i ja ću vas okrijepiti." Ostavite jaram strepnje i svjetovne brige koje ste stavili na svoja leđa i: •Uzmite jaram moj na se i učite od mene, jer sam krotka i ponizna srca. Tako ćete naći pokoj svojim dušama." (Mt 11,28,29) Mi možemo naći odmor i mir u Bogu i "svu svoju brigu bacite na njega, jer se on brine za vas" (1 Pt 5,7).

Apostol Pavao kaže: "Pazite, braćo, da se slučajno u koga od nas ne nade pokvareno, nevjerno srce, tako da otpadne od Boga živoga." (Heb 3,12) Držeći u vidu sve što je Bog za nas učinio, naša vjera treba biti snažna, živa i ustrajna. Umjesto mrmljanja i prigovaranja, riječi našeg srca bi trebale biti: "Blagoslivljaj Jahvu, dušo moja, i sve što je u meni, sveto ime njegovo! Blagoslivljaj Jahvu, dušo moja, i ne zaboravi dobročinstva njegova." (Ps 103,1.2)

Bog nije zanemario potrebe Izraelaca. On je rekao njihovim vodama: "Učinit ću da vam daždi kruh s neba." Narodu su dane upute za svakodnevno prikupljanje hrane, i o sakupljanju dvostruke količine svakog šestog dana, da bi se očuvala svetost subote.

Mojsije je uvjerio zajednicu da će njihove potrebe biti zadovoljene: "Večeras će vam Jahve dati mesa da jedete, ... a ujutro kruha do mile volje." Onda je dodao: "Što smo mi? Vi ne mrmljate protiv nas, nego protiv Jahve."

295 Zatim je naredio Aronu da im kaže: "Reci svoj izraelskoj zajednici: Skupite se pred Jahvti, jer je čuo vaše mrmljanje!" Dok je Aron govorio, "oni se okrenu prema pustinji, i gle! u oblaku pojavi se Jahvina slava". Veličanstvo kakvo nikada nisu vidjeli simboliziralo je božansku Prisutnost. Prikazom koji je utjecao na njihova osjetila, oni su trebali primiti spoznaju o Bogu. Trebali su naučiti da je Svevišnji, a ne samo Mojsije, bio njihov voda, te da se boje njegova imena i slušaju njegov glas.

Predvečer su tabor okružila velika jata prepelica, dovoljno da se nahrani cijelo mnoštvo. Ujutro je na zemlji bio "tanak sloj, nešto poput pahuljica, kao da se slana uhvatila po zemlji". "Bijaše kao zrno korijandera." Narod je to nazvao "mana". Mojsije je rekao: "To je kruh koji vam je Jahve pribavio za hranu." Narod je sakupljao manu i shvatio da je ima u obilju za sve. Oni su je "trli kamenom na kamenoj ploči ili stupali u stupi. Kuhali je u loncu i od nje pravili kolače." (Br 11,8) "... a imala je okus medenog kolačića." Rečeno im je da svakog dana sakupe oko gomer po osobi i nisu ništa trebali ostavljati za sljedeće jutro. Neki su pokušali stvoriti zalihe za sljedeći dan, ali ona sljedećeg dana nije bila jestiva. Mana za taj dan se morala sakupljati ujutro, jer je sunce istopilo sve što je ostalo na zemlji.

Prilikom sakupljanja mane neki su sakupili više, a neki manje, od određene količine, ali "kad su izmjerili na gomer, pokaza se da nije ništa preteklo onome koji bijaše nakupio mnogo, a niti je nedostajalo onome koji bijaše nakupio manje". Pavao u Drugoj poslanici Korinćanima objašnjava ove retke i daje njihovu praktičnu pouku. On kaže: "Nije nakana da se drugima pomogne, a vi zapadnete u nevolju, već da bude jednakost: u sadašnjoj prigodi neka vaš (zemaljski) suvišak priteče u pomoć njihovoj oskudici, da bi i njihov (duhovni) suvišak pritekao u pomoć vašoj oskudici, kako bi zavladała jednakost, prema onome što stoji pisano: Tko je mnogo skupio, nije mu preteklo, a tko je malo skupio, nije mu nedostajalo."

(2 Kor 8,13-15)

Šestog dana narod je sakupljao dva gomera za svaku osobu. Vode su požurile da upoznaju Mojsija s onim što je bilo učinjeno. Njegov odgovor je glasio: "Ovo je zapovijed Jahvina:

296 Sutra je dan potpunog odmora, subota Jahvi posvećena. Ispecite što želite peći; skuhaite što želite kuhati. Sve što vam preteče ostavite za sutra." Oni su to i učinili i uvidjeli da se nije pokvarilo. "Jedite to danas - reče im Mojsije - jer je ovaj dan subota u čast Jahve; danas nećete naći mane u polju. Šest je dana skupljajte, a sedmoga, u subotu, neće je biti."

Bog zahtijeva da se danas kao i u doba Izraela poštuje svetost sedmog dana. Svi kršćani trebaju smatrati da je zapovijed dana Izraelcima Jahvina zapovijed upućena njima osobno. Dan koji prethodi suboti treba biti dan pripreme da bi sve bilo spremno za njene svete trenutke. Nikako se ne smije dopustiti da naš posao krnji ovo sveto vrijeme. Bog je naredio da se brinemo za bolesne i napaćene, a posao pomaganja njima je djelo milosrđa i nije prekršaj subote, premda treba izbjegavati sav nepotreban posao. Mnogi nepromišljeno odlažu do početka subote male poslove koji se mogu obaviti na dan pripreme. To ne treba činiti. Posao koji se ostavi do početka subote treba ostati neobavljen dok ona ne prođe. Ovakav postupak može pomoći nepromišljenima i učiniti ih pažljivijim u obavljanju poslova tijekom šest radnih dana.

Svakog tjedna tijekom njihovog dugog putovanja pustinjom Izraelci su bili svjedoci trostrukog čuda koje je u njihove umove trebalo utisnuti svetost subote: dvostruka količina mane je padala šestog dana, a sedmog je dana nije bilo; količina potrebna za subotu ostala je slatka i čista, a kad su je čuvali prekovremeno u neko drugo vrijeme, ona bi se pokvarila.

Okolnosti u vezi s davanjem mane pružaju nam jasne dokaze da subota nije uspostavljena, kao što mnogi tvrde, prilikom davanja Zakona na Sinaju. Izraelci su prije dolaska na Sinaj razumjeli obvezu svetkovanja subote. Obvezom da svakog petka skupljaju dvostruku količinu mane kao pripremom za subotu kad mana nije padala, njima je stalno predočavana sveta narav dana od odmora.

297 A kad su neki ljudi izašli u subotu da skupljaju manu, Gospod je upitao: "Dokle ćete odbijati da se pokorite mojim zapovijedima i mojim zakonima?"

"Izraelci su se hranili manom četrdeset godina, sve dok nisu došli u naseljenu zemlju: jeli su manu do dolaska na granicu zemlje kanaanske." Ovo ih je čudesno opskrbljivanje svakog dana tijekom četrdeset godina podsjećalo na Božju neprestanu brigu i nježnu ljubav. Prema riječima psalmista Bog im je dao "kruh nebeski. Čovjek blagovaše kruh Jakih" (Ps 78,24.25), to jest hranu koju su im anđeli davali. Hranjeni "kruhom nebeskim", oni su svakoga dana učili da su im, imajući Božje obećanje, osigurane životne potrebe kao da su bili okruženi žitnim poljima na plodnim kanaanskim ravnicama.

Mana, koja je padala s neba da nahrani Izraelce, bila je predlika Onoga koji je došao od Boga kako bi svijetu dao život. Isus je rekao: "Ja sam kruh života... Ovo je onaj kruh što s neba silazi... Ako tko jede od ovog kruha, živjet će zauvijek. Kruh koji ću ja dati jest tijelo moje - za život svijeta." (Iv 6,48-51) A među obećanjima o blagoslovima za Božji narod u budućem životu piše: "Pobjedniku ću dati skrivene mane." (Otk 2,17)

Nakon što su napustili pustinju Sin, Izraelci su se utaborili u Refidimu. Tamo nije bilo vode i oni su ponovno

pokazali nepovjerenje u Božju providnost. U svojoj sljepoći i drskosti narod je došao Mojsiju sa zahtjevom: "Daj nam vode da pijemo!"

Ali njegovo strpljenje nije iznevjerilo. "Zašto se sa mnom pre-pirete? Zašto kušate Jahvu?" Oni su ljutito povikali: "Zašto si nas iz Egipta izveo? Zar da nas žedom pomoriš, nas, našu djecu i našu stoku?" Kad su imali obilje hrane, sa stidom su se sjećali svog mrmljanja i nevjerovanja te obećali da će u budućnosti vjerovati Gospodu, ali su uskoro zaboravili svoje obećanje i pali na prvoj kušnji vjere. Činilo im se da stup od oblaka koji ih je vodio skriva neku strašnu tajnu. A Mojsije - tko je pak on? pitali su se oni, i što želi postići time što ih je izveo iz Egipta?

298 Sumnja i nepovjerenje ispunjavali su njihova srca i oni su ga 298 drsko optužili da oskudicom i teškoćama namjerava ubiti njih i njihovu djecu kako bi se mogao obogatiti njihovim imetkom. U napadu bijesa i ogorčenja oni su ga pokušali kamenovati.

Potresen, Mojsije je zavapio Gospodu: "Što ću s ovim narodom?" Rečeno mu je neka uzme izraelske starješine, štap kojim je činio čuda u Egiptu i izađe pred narod. I Gospod mu je rekao: "A ja ću stajati pred tobom ondje, na pećini na Horebu. Udari po pećini: iz nje će poteći voda, pa neka se narod napije." On je poslušao i potekao je mlaz žive vode koji je obilno opskrbio cijeli tabor. Umjesto da zapovjedi Mojsiju da podigne štap i na vode ovog bezbožnog mrmljanja prizove strašna zla, poput onih u Egiptu, Gospod je u svojoj velikoj milosti štap učinio sredstvom u djelu izbavljenja.

"U pustinji hrid prolomi i napoji ih obilno kao iz bezdana. Iz stijene izbi potoke te izvede vode kao velike rijeke." (Ps 78,15.16) Mojsije je udario stijenu, ali Sin Božji je bio taj koji je, prikriven stupom od oblaka, stajao pored Mojsija i učinio da poteče životodavna voda. Cijela zajednica, a ne samo Mojsije i starješine, stajali su na odstojanju i promatrali Gospodnju slavu. Ali da je oblak bio uklonjen, njih bi ubila svjetlost Onoga koji u njemu prebivao.

Narod je zbog žeđi kušao Boga riječima: "Je li Jahve među nama ili nije?" Ako nas je Gospodin ovamo doveo, zašto nam ne daje vodu i kruh? Nevjerovanje koje su tako pokazali bilo je zločin i Mojsije se bojavao da će ih Bog pohoditi svojim kaznama. I on je mjesto nazvao Masa, "kušnja", i Meriba, 'prepirka', kao spomenik njihovog grijeha.

Onda im je zaprijetila nova opasnost. Zbog njihovog mrmljanja Gospod je dopustio da ih napadnu njihovi neprijatelji. Amalečani, divlje, ratničko pleme koje je prebivalo u tom kraju, izašlo je na njih i pobilo one koji su, umorni i oslabljeni, zaostali. Mojsije je, znajući da je mnoštvo naroda nespremno za bitku, naredio Jošui da iz različitih plemena izabere vojnike i sutra ih povede protiv neprijatelja, dok je on sam trebao stajati na jednoj uzvišici u blizini s Božjim štapom u ruci.

299 Jošua i njegova skupina je stoga napala neprijatelje, dok su Mojsije, Aron i Hur stajali na uzvišici s koje se moglo promatrati bojno polje. S rukama uzdignutim prema nebu, držeći Božji štap u ruci, Mojsije se molio za uspjeh izraelske vojske. Kako je bitka napredovala, primijetili su da je Izrael pobjeđivao sve dok su njegove ruke bile podignute, a kad bi ih spustio, pobjeđivao je neprijatelj. Kad se Mojsije iscrpio, Aron i Hur su držali njegove ruke sve do zalaska sunca kad je neprijatelj natjeran u bijeg.

Aron i Hur su podupiranjem Mojsijevih ruku pokazali narodu svoju dužnost da ga podrže u njegovom napornom poslu, dok je on trebao primati i iznositi riječ od Boga. Mojsijev čin je također bio značajan jer je time pokazao da Bog u svojoj ruci drži njihovu sudbinu. Dok su mu oni ukazivali svoje povjerenje, On se borio za njih i pokoravao njihove neprijatelje, ali kad se oni nisu držali Njega i vjerovali u svoju vlastitu snagu, oni bi postali slabiji od onih koji nisu poznavali Boga i njihovi bi ih neprijatelji pobjeđivali.

Kao što su Izraelci pobjeđivali dok je Mojsije pružao svoje ruke prema nebu i posredovao za njih, tako je Božji Izrael pobjeđivao kad se vjerom držao sile svog moćnog Pomoćnika. Ipak, božanska snaga se treba udružiti s čovječjom. Mojsije nije vjerovao da će Bog pobijediti njihove neprijatelje ako Izrael ostane neaktivan. Dok je njihov veliki voda vapio Gospodu, Jošua i njegovi hrabri sljedbenici ulagali su najveće

napore da poraze Božje i izraelske neprijatelje.

Nakon poraza Amalečana Bog je zapovjedio Mojsiju: "Zapisi ovo u knjigu na sjećanje, i utuvi u uši Jošui da ću ja spomen na Amalečane sasvim izbrisati pod nebom!" Neposredno pred svoju smrt veliki voda je svom narodu dao svečanu naredbu: "Sjećaj se onoga što ti je učinio Amalek dok ste bili na putu pošto ste izašli iz Egipta; kako te dočeka na putu i pobi u tvom zaleđu sve nemoćne kad si bio umoran i iscrpljen, jer se nije Boga bojao... izbriši pod nebom spomen na Amaleka.

300 Ne zaboravi!" (Pnz 25,17-19) Gospod je o ovim bezbožnim ljudima rekao: "Jahvin je boj protiv Amalečana od naraštaja do naraštaja!" (Izl 17,16)

Amalečani nisu bili neupućeni u pogledu na Božji karakter ili njegovu suverenost, ali umjesto da ga se boje, oni su se odlučili usprotiviti njegovoj sili. Čuda što ih je Mojsije učinio pred Egipćanima, Amalečanima su bila predmet izrugivanja, a ismijavali su se i strahu okolnih naroda. Oni su se zakleli svojim bogovima da će uništiti Izraelce tako da nijedan ne pobjegne, a hvalisali su se da je izraelski Bog nemoćan da im se suprotstavi. Izraelci im nisu nanijeli uvredu niti im prijetili. Njihov napad nije ničim bio izazvan. Oni su htjeli pokazati svoju mržnju i prkos prema Bogu tako što su nastojali uništiti njegov narod. Amalečani su dugo bili bahati grješnici, njihovi su zločini vikali Bogu za osvetu, a ipak ih je njegova milost pozivala na pokajanje. Ali kad su amalečki vojnici napali iscrpljene i nezaštićene izraelske redove, oni su zapečatili sudbinu svog naroda. Božja briga počiva nad njegovom najslabijom djecom. Nebu ne promakne nijedan čin surovosti i tlačenja. Njegova se ruka pruža nad svima onima koji ga se boje i koje ljubi jer On drži mač pravde.

Nedaleko od mjesta na kojem su se Izraelci utaborili nalazio se dom Jitra, Mojsijevog tasta. Jitro je čuo o izbavljenju Izraelaca i uputio se da ih posjeti i Mojsiju vrati njegovu ženu i dva sina. Vjesnici su obavijestili velikog vodu o njihovom dolasku te je on s radošću izašao da ih susretne i nakon pozdrava uveo ih u svoj šator. On je poslao natrag svoju obitelj kad se na putu u Egipat suočio s opasnostima u vezi s oslobođenjem Izraela, ali sada je ponovno mogao uživati u udobnosti i utjesi njihovog društva. On je Jitru ispričao o prekrasnom Božjem postupanju s Izraelom i patrijarh se radovao i blagoslovio Gospoda, te se pridružio Mojsiju i strajštinama u prinošenju žrtava i svečanom blagdanu u sjećanje na Božju milost.

Dok je Jitro boravio u taboru on je uskoro vidio da na Mojsiju počiva veliki teret. Da bi održao disciplinu i red među velikim, neobrazovanim i nepodučenim mnoštvom bio je doista težak zadatak.

301 Mojsija su prihvaćali kao vodu i suca te su pred njega iznosili ne samo opće interese i dužnosti naroda već i nesporazume među ljudima. On je to dopuštao jer mu je to pružalo priliku da ih podučiti, kao što je rekao: "Ja onda rasudim između jednoga i drugoga; izložim im Božje zakone i odredbe." Međutim Jitro se tome usprotivio riječima: "Taj posao je za te pretežak; sam ga ne možeš obavljati." "I ti i taj narod s tobom potpuno ćete se iscrpiti." I on je posavjetovao Mojsija da imenuje tisućnike, stotnike, pedesetnike i desetnike. To su trebali biti "ljudi sposobni, bogobojažni i pouzdani, koji mrze mito". Oni su trebali suditi u lakšim slučajevima, dok su najvažnije i najteže slučajeve trebali i dalje iznositi pred Mojsija koji je, prema Jitrovim riječima, trebao činiti sljedeće: "Poučavaj ih o zakonima i odredbama; svraćaj ih na put 'kojim moraju ići, upućuj ih na djela koja moraju vršiti.'" Prihvaćen je savjet koji nije samo Mojsiju donio olakšanje već je doveo do uspostavljanja savršenijeg ustroja među narodom.

Gospod je posebno cijenio Mojsija i njegovom rukom učinio mnoga čudesna, ali činjenica da je on bio izabran da druge uči nije ga navela na zaključak da njemu samom nije bila potrebna poduka. Izabrani izraelski voda je rado poslušao prijedlog pobožnog midjanskog svećenika i usvojio njegov plan kao mudru uredbu.

Narod je od Refidima nastavio svoje putovanje slijedeći kretanje stupa od oblaka. Put ih je vodio preko neplodnih ravnica, strmih uspona i stjenovitih klisura. Često su putujući preko pješćanih pustoši promatrali pred sobom ogromne planine, poput ogromnih prepreka, koje su se uzdizale na njihovom putu i naizgled sprječavale daljnje napredovanje. Ali kad su se približili, u planinskim su se stijenama otvarali prolazi, a pred njihovim se pogledom pružala sljedeća ravnica. Prošli su kroz jednu duboku, prijetecu klisuru. Bio je to veličanstven, dojmljiv prizor. Između stjenovitih uzvisina koje su se uzdizale stotinama stopa s obje strane,

dokle je oko moglo doseći, tekla je živa rijeka izraelskog naroda sa svojim stadima. A onda se pred njima u svečanom veličanstvu uzdizala planina Sinaj. Stup od oblaka je stao na njenom vrhu, a narod je raširio svoje šatore u ravnici. To je trebao biti njihov dom u narednih godinu dana.

302 Stup od vatre noću je osiguravao božansku zaštitu, a dok su oni bili svladani snom, kruh s neba je polako padao na tabor.

Svanuće je pozlaćivalo tamne planinske rubove, sunčeve zlatne zrake su probijale duboke klisure, a iscrpljenim putnicima one su se činile kao zrake milosti s Božjeg prijestolja. Izgledalo je da ogromne, krševite hridi svojim veličanstvom govore o vječnoj strpljivosti i veličanstvu. Čovjek se osjećao neznatan i slab u prisutnosti Onoga koji je "mjericom izmjerio zemlju, i planine na mjerila, a tezuljom bregove"

(Iz 40,12). Ovdje je Izrael trebao primiti najljepše otkrivenje koje je Bog ikada dao čovjeku. Bog je ovdje sakupio svoj narod da u njihove umove utisne svetost svojih zahtjeva objavljujući vlastitim glasom svoj sveti Zakon. U njima su se trebale dogoditi velike i svete promjene, jer ponižujući utjecaj ropstva i dugoročno promatranje idolopoklonstva ostavilo je traga na njihovim navikama i karakteru. Obznanjujući im sebe Bog ih je nastojao uzdići na veću moralnu razinu.

27

Izrael prima Zakon

Ovo se poglavlje zasniva na Izlasku 19 do 24.

303 Ubrzo nakon što su se utaborili kod Sinaja Mojsije je bio pozvan na planinu da se susretne s Bogom. On se sam penjao strmim, krševitim putem i približio se oblaku koji je označavao mjesto Jahvine prisutnosti. Izrael je sada trebao stupiti u blizak, poseban odnos sa Svevišnjim, da se sjedine kao crkva i narod pod Božjom upravom. Poruka je Mojsiju za narod bila:

"Vi ste vidjeli što sam učinio Egipćanima; kako sam vas nosio na orlovskim krilima i k sebi vas doveo. Stoga, budete li mi se vjerno pokoravali i držali moj Savez, vi ćete mi biti predraga svojina mimo sve narode - ta moj je sav svijet! - vi ćete mi biti kraljevstvo svećenika, narod svet."

Mojsije se vratio u tabor, i nakon što je sazvaio izraelske starješine, ponovio im je božansku poruku. Njihov je odgovor glasio: "Vršit ćemo sve što je Jahve naredio." Tako su oni uspostavili svečan Savez s Bogom i obvezali se da će ga prihvatiti kao svog vladara, čime su oni u posebnom smislu postali podložni njegovu autoritetu.

Njihov se voda ponovno popeo na planinu i Gospod mu je rekao: "Ja ću, evo, doći k tebi u gustom oblaku, da narod čuje kad budem s tobom govorio, i da ti zauvijek vjeruju." Kad su se na putu suočili s teškoćama, oni su bili skloni mrmljanju protiv Mojsija i Arona, optužujući ih da vode izraelski narod iz Egipta kako bi ga uništili. Gospod je pred njima želio ukazati čast Mojsiju da bi vjerovali njegovim uputama.

Bog je namjeravao da objavljivanje svog Zakona učini veličanstvenim prizorom, u skladu sa svojim uzvišenim karakterom. Narod je trebao shvatiti da svemu što je povezano sa službom Bogu treba pristupati s velikim poštovanjem.

304 Gospod je rekao Mojsiju: "Pođi narodu... i posvećuj ga danas i sutra. Neka operu svoju odjeću; neka

bude gotov prekosutra, jer će prekosutra sići Jahve na brdo Sinaj naočigled sveg puka." Tijekom narednih dana svi su se trebali baviti svečanim pripremama za izlazak pred Boga. Njihovo tijelo i odjeća morali su biti očišćeni. A kad Mojsije bude upozorio na njihove grijehove, oni su se trebali poniziti, postiti i moliti da bi se njihova srca očistila od bezakonja.

Obavljene su pripreme u skladu sa zapovijedu, a slušajući naknadnu uputu, Mojsije je naredio da se oko planine postave granice, tako da ni čovjek ni životinja nisu mogli stupiti na sveto područje. Ako ga se tko samo usudio dotaknuti, kazna je bila trenutačna smrt.

Ujutro trećeg dana, dok su pogledi naroda bili uprti u planinu, njen vrh je bio pokriven gustim i mračnim oblakom koji je silazio niz planinu sve do podnožja, dok cijela planina nije bila obavijena tamom i strašnom tajanstvenošću. Onda se začuo zvuk trube koji je pozivao narod na susret s Bogom, i Mojsije ga je poveo do podnožja planine. Žive su munje sijevale iz guste tame, a udarci groma odjekivali su među okolnim vrhuncima. "Brdo Sinaj zavilo se u dim, jer je Jahve u oblaku ognja sišao na nj. Dizao se dim kao dim iz peći. Sve se brdo silno treslo." U očima okupljenog mnoštva slava Gospodnja je bila poput vatre koja proždire, dok je 'zvuk trube bio sve jači. Mojsije je govorio, a Bog mu grmljavinom odgovarao." Znak Jahvine prisutnosti je bio tako strašan da je izraelski narod drhtao od straha te su pali na koljena pred Gospodom. Čak je i Mojsije uzviknuo: "Prestrašen sam i dršćem." (Heb 12,21)

Onda je grmljavina prestala, trube se više nisu čule, a zemlja je bila mirna. Neko je vrijeme vladala tišina, a onda se začuo Božji glas. Govoreći iz guste tame koja ga je okruživala dok je stajao na planini, okružen pratnjom anđela, Gospod je obznanio svoj Zakon. Mojsije je, opisujući ovaj prizor, rekao:

305 "Dođe Jahve sa Sinaja, sa Seira im se pokaza i s gore Parana zasja. Zbog njih dođe od kadeških zborova, sa svoga juga sve do Obronaka. Ipak ti ljubiš narode, svi sveti njihovi u tvojoj su ruci. Pred tvojim su ležali nogama, išli tobom predvođeni." (Pnz 33,2.3)

Jahve se otkrio, ne samo u strašnom veličanstvu suca i zakonodavca već i kao milostiv čuvar svoga naroda: "Ja sam Jahve, Bog tvoj, koji sam te izveo iz zemlje egipatske, iz kuće ropstva." Onaj koga su oni već poznavali kao svog Vodiča i Izbavitelja, koji ih je izveo iz Egipta, utirući im put kroz more, pobjeđujući faraona i njegovu vojsku, On koji je tako pokazao da je jači od svih egipatskih bogova, sada je izgovarao svoj Zakon.

Zakon tom prigodom nije objavljen isključivo zbog Izraelaca. Bog ih je počastio učinivši ih stražarima i čuvarima svog Zakona, ali oni su ga trebali smatrati svetim zalogom namijenjenim cijelom svijetu. Uredbe Dekaloga su prilagođene cijelom svijetu, a svima su dane za pouku i pokoravanje. Deset zapovijedi, sažete, sveobuhvatne i autoritativne, bave se čovjekovom dužnošću prema Bogu i bližnjima, a sve se zasniva na velikom temeljnom zakonu ljubavi. "Ljubi Gospodina Boga svoga odgovori - svim srcem svojim, svom dušom svojom, svom snagom svojom i svom pameću svojom a svoga bližnjega kao samoga sebe!" (Lk 10,27; vidi također: Pnz 6,4.5, Lev 19,18) Ova načela su detaljno izložena u Deset zapovijedi i primijenjena na čovjekovo stanje i okolnosti.

"Nemoj imati drugih bogova uz mene."

Samo Jahvi, vječnom, samopostojećem, jedinstvenom, koji je sam izvor svega i koji održava sve, pripada najveće poštovanje i obožavanje. Čovjeku je zabranjeno da svojom službom i laklonostima na prvo mjesto stavi nešto drugo. Mi stvaramo boga od svega što volimo tako da ono umanjuje našu ljubav prema Bogu ili ometa našu službu Njemu.

"Ne pravi sebi lika ni obličja bilo čega što je gore na nebu, ili dolje na zemlji, ili u vodama pod zemljom. Ne klanjaj im se niti im služi."

306 Druga zapovijed zabranjuje obožavanje kipova ili slika istinitog Boga. Mnoge neznabožačke nacije tvrde da su njihovi kipovi samo slika ili simbol s pomoću kojeg oni obožavaju svoje božanstvo, ali Bog je

takvo bogoslužje proglasio grijehom. Pokušaj da se Vječni prikaže materijalnim tvarima umanjuje čovjekovu predodžbu o Bogu. Um bi se tako odvrtao od beskrajnog savršenstva Jahve i okretao stvorenjima, a ne Stvoritelju. A što je čovjekova predodžba o Bogu niža, On se više ponižava.

"Jer ja, Jahve, Bog tvoj, Bog sam ljubomoran." Blizak i svet odnos Boga s njegovim narodom prikazan je slikom braka. Idolopoklonstvo je duhovni preljub, a Božje je nezovoljstvo njime prikladno opisano kao ljubomora.

"Kažnjavam grijeh otaca — onih koji me mrze — na djeci do trećeg i četvrtog koljena..." Neizbježno je da djeca snose posljedice roditeljskih grijeha, ali njih se ne kažnjava zbog roditeljske krivice, osim ako ona sudjeluju u njihovoj grijehu. Međutim, djeca obično hode stopama svojih roditelja. Zbog nasljeđa i primjera, sinovi postaju sudionici u očevim grijesima. Pogrešne sklonosti, izopačeni apetit i iskvaren moral, kao i fizičke bolesti i poremećaji, prenose se kao nasljeđe od oca na sina, do trećeg i četvrtog naraštaja. Ova je zastrašujuća istina trebala biti svečana sila koja priječi ljude da hode putem grijeha.

"... a iskazujem milosrđe tisućama koji me ljube i vrše moje zapovijedi." Zabranjujući obožavanje lažnih bogova druga zapovijed implicitno naređuje obožavanje istinitog Boga. Onima koji mu vjerno služe obećana je milost, ne samo do trećeg i četvrtog naraštaja, kao u slučaju kazne kojom se prijete onima koji ga mrze, već *tisućama* naraštaja.

"Ne izgovaraj uzalud imena Jahve, Boga svoga, jer Jahve ne oprašta onome koji uzalud izgovara ime njegovo."

Ova zapovijed ne zabranjuje samo lažno zaklinjanje i ru-ženje već i nepromišljeno korištenje Božjim imenom bez obzira na njegovo značenje. Mi ga ne poštujemo nepromišljenim spominjanjem Božjeg imena u svakodnevnim razgovorima, prizivanjem u beznačajnim razgovorima, i čestim i nepromišljenim ponavljanjem njegova imena.

307 "Sveto je i časno ime njegovo!" (Ps 111,9) Svi trebaju razmišljati o njegovu veličanstvu, njegovoj čistoći i svetosti, da srce shvati njegov uzvišeni karakter, a njegovo sveto ime treba izgovarati s poštovanjem i svečano.

"Sjeti se da svetkuješ dan subotni. Šest dana radi i obavljaš sav svoj posao. A sedmoga je dana subota, počinak posvećen Jahvi, Bogu tvojemu. Tada nikakva posla nemoj raditi: ni ti, ni sin tvoj, ni kći tvoja, ni sluga tvoj, ni sluškinja tvoja, ni živina tvoja, ni došljak koji se nade unutar tvojih vrata. Ta i Jahve je

š_e dana stvarao nebo, zemlju i more i sve što je u njima, a sedmoga dana počinio. Stoga je Jahve blagoslovio i posvetio

dan

subotni."

Subota nije uspostavljena kao neka nova institucija, već kao ona koja je uspostavljena za stvaranja. Trebamo je se sjećati i svetkovati kao spomenik na Stvoriteljevo djelo. Upućujući na Boga kao Stvoritelja neba i zemlje, ona razlučuje između istinitog Boga i lažnih bogova. Svi koji svetkuju sedmi dan tim činom govore da su obožavatelji Jahve. Tako je subota znak čovjekove odanosti Bogu sve dok god postoji na zemlji netko tko mu služi. Četvrta je zapovijed jedina od deset u kojoj se nalazi i ime i titula Zakonodavca. Ona jedina pokazuje čijim je autoritetom objavljen Zakon. Ona tako sadrži Božji pečat koji dokazuje autentičnost i obvezujuću silu njegovog Zakona.

Bog je čovjeku dao šest dana za rad i zahtijeva da svoj posao obavi tijekom šest radnih dana. Subotom je dopušteno obavljati nužne poslove i činiti milost, za bolesne se treba brinuti sve vrijeme, ali posao koji nije nužan treba obvezno izbjegavati. "Zadržiš li nogu da ne pogaziš subotu, i u sveti dan ne obavljaš poslove;

nazoveš li subotu milinom a časnim dan Jahvi posvećen; častiš li ga odustajući od puta..." (Iz 58,13) Međutim, zabrana tu ne prestaje: "... bavljenja poslom i pregovaranjem," kaže prorok. Bog one koji razgovaraju o poslovnim pitanjima ili stvaraju planove u subotu smatra da se oni zapravo bave tim poslom. Da bi držali subotu svetom, mi čak ne trebamo dopustiti našim umovima da počivaju na predmetima svjetovne naravi. A ovo predanje obuhvaća sve unutar naših zidova. Ukućani trebaju odložiti svoje svjetovne poslove tijekom svetih trenutaka.

308 Svi se trebaju ujediniti u poštovanju Boga dragovoljnom službom na njegov sveti dan.

"Poštuj oca svoga i majku svoju, da imadneš dug život na zemlji koju ti da Jahve, Bog tvoj."

Roditeljima pripada određena mjera poštovanja i ljubavi koja ne pripada nijednoj drugoj osobi. Sam Bog, koji je na njih stavio odgovornost za duše u njihovoj brizi, uređio je da tijekom ranih godina života, roditelji zauzimaju mjesto Boga kod djece. I oni koji odbacuju autoritet svojih roditelja odbacuju Božji autoritet. Peta zapovijed od djece zahtijeva ne samo da poštuju svoje roditelje, pokoravaju im se i slušaju ih već da im daju ljubav i nježnost, da olakšaju njihove brige, čuvaju njihov ugled, te im priteknu u pomoć i utješe ih u starosti. Ona također naređuje poštovanje prema propovjednicima i vladarima, i svima onima kojima je Bog dao autoritet.

"To je", kaže apostol, "prva zapovijed popraćena obećanjem." (Ef 6,2) Za Izrael, koji je uskoro očekivao da će ući u Kanaan, to je bilo jamstvo poslušnima o dugom životu u toj dobroj zemlji. Ali ona ima i šire značenje i uključuje sav Božji Izrael i obećava vječni život na Zemlji oslobođenoj od prokletstva grijeha.

"Ne ubij!"

Sva djela nepravde koja skraćuju život; duh mržnje i osvete, ili popuštanja strastima koji navode na štetna djela drugima ili nas potiče da im želimo zlo (jer "tko se ljuti na svoga brata, bit će odgovoran sudu"); sebično zanemarivanje brige prema napaćenima i onima kojima je ona potrebna; svako ugađanje sebi ili nepotrebno uskraćivanje, ili pretjerani rad koji šteti zdravlju, sve je ovo, u većoj ili manjoj mjeri, kršenje šeste zapovijedi.

"Ne učini preljuba!"

Ova zapovijed zabranjuje ne samo nečista djela već i tjelesne misli i želje, ili svako djelo koje ih potiče. Ne zahtijeva se samo čistoća u vanjskom životu već i čistoća tajnih namjera i osjećaja. Krist, koji je učio sveobuhvatnu obvezu Božjeg Zakona, izjavio je da su zle misli ili pogled grijeh kao i nezakonito djelo.

"Ne ukradi!"

309 Ova zabrana obuhvaća i javne i osobne grijeha. Osmu zapovijed osuđuje krađu ljudi, trgovanje robovima, a zabranjuje i osvajačke ratove. Ona osuđuje krađu i pljačku i zahtijeva strogo poštenje u najmanjim detaljima poslovanja. Ona zabranjuje prekomjernu zaradu u trgovini i zahtijeva poštenu isplatu dugova i plaća. Ona kaže da se prema nebeskim knjigama svaki pokušaj da se netko okoristi tuđim neznanjem, slabošću ili nesrećom smatra prijevarom.

"Ne svjedoči lažno na bližnjega svoga!"

Ovim je obuhvaćen svaki oblik lažnog svjedočenja, svaki pokušaj ili namjera da se bližnji prevari. Namjera da se prevari jest ono što svjedočanstvo čini lažnim. Pogledom očiju, pokretom ruke, izrazom lica može se svjedočiti lažno jednako učinkovito kao i riječima. Svako svjesno pretjerivanje, svaki nago-

vještaj ili ulagivanje s namjerom da se ostavi pogrešan ili pretjeran dojam, čak i činjenična izjava izrečena na takav način da ostavlja pogrešan dojam lažno je svjedočenje. Ova naredba zabranjuje sve napore da se naudi dobrom glasom bližnjeg pogrešnim prikazivanjem ili zlim sumnjama, klevetanjem ili pričama. Čak i namjerno prikrivanje istine, čime se može nanijeti šteta drugima, kršenje je devete zapovijedi.

"Ne poželi kuće bližnjega svoga! Ne poželi žene bližnjega svoga; ni sluge njegova, ni sluškinje njegove, ni vola njegova, ni magarca njegova, niti išta što je bližnjega tvojega."

Deseta zapovijed udara u sam korijen svih grijeha, zabranjujući sebične želje iz kojih izvire grješan čin. Onaj koji se iz poslušnosti Božjem Zakonu uzdržava od popuštanja grješnoj želji za onim što pripada drugima neće biti kriv za neko zlo djelo prema svojim bližnjima.

To su bile svete uredbe Dekaloga, izrečene usred grmljavine i plamena, prekrasnog prikaza sile i veličanstva velikog Zakonodavca. Bog je objavljivanje svog Zakona popratio prikazom svoje sile i slave da njegov narod nikada ne zaboravi taj prizor te da ih dojmi duboko štovanje prema Piscu Zakona, Stvoritelju neba i zemlje. On je svim ljudima želio pokazati svetost, važnost i postojanost svog Zakona.

Izraelski je narod svladao strah. Strašna moć Gospodnjih uredbi njima se činila jačom od onoga što su njihova drščuća srca mogla podnijeti.

310 Kad im je izneseno Božje veliko mjerilo pravednosti, oni su kao nikada ranije shvatili uvredljivu narav grijeha i svoju vlastitu krivicu u očima svetoga Boga. Ustuknuli su u strahu i s dubokim poštovanjem. Mnštvo je povika-lo Mojsiju: "Ti nam govori, a mi ćemo slušati. Neka nam Bog ne govori, da ne pomremo!" Odgovor je glasio: "Ne bojte se... Bog je došao da vas samo iskuša; da strah pred njim ostane s vama te da ne grijete." Međutim, narod je ostao podalje promatrajući prizor sa strahom, dok Mojsije "pristupi gustom oblaku gdje se Bog nalazio".

Umovi naroda, zaslijepjeni i poniženi poganstvom i ropstvom, nisu bili spremni da u cijelosti cijene dalekosežna načela Božjih Deset zapovijedi. Da bi potpunije razumjeli i vršili Deset zapovijedi, dane su dodatne uredbe koje su ilustrirale i Primjenjivale načela Deset zapovijedi. Ove su se uredbe zvale zakoni jer su zasnovani na beskonačnoj mudrosti i jednakosti, a suci su ih koristili da bi na temelju njih izricali presude. Za razliku od Deset zapovijedi. Mojsije ih je osobno primio, a za tim ih je on trebao obznaniti narodu.

Prvi se od ovih zakona odnosio na sluge. U drevna vremena suci su zločince prodavali u ropstvo, u nekim slučajevima kreditori su prodavali svoje dužnike, a siromaštvo je navelo neke osobe da sebe i svoju djecu prodaju u ropstvo. Međutim, Izraelca se nije moglo prodati na doživotno robovanje. Dužina njegove službe bila je ograničena na šest godina, a sedme je trebao biti pušten na slobodu. Krađa ljudi, ubojstvo s predumišljajem, pobuna protiv roditeljskog autoriteta, kažnjavali su se smrću. Dopuštalo se držanje robova koji nisu bili rođeni Heb-reji, ali njihov život i osobnost bili su strogo zaštićeni. Kažnjavalo se ubojstvo robova, a povrede koje bi gospodar nanio, možda samo gubitak zuba, omogućavale su mu slobodu.

Izraelci su i sami nedavno bili sluge, a sad kad su sami trebali imati sluge, trebali su se čuvati popuštanja duhu surovosti i iskorištavanja zbog kojeg su patili pod egipatskim nadzornicima. Sjećanje na gorčinu njihova vlastita robovanja trebalo ih je osposobiti da se stave na mjesto sluge te da ih to navede da budu ljubazni i sažaljivi, da prema drugima postupaju onako kako bi željeli da se postupa prema njima.

311 Posebno su šticeana prava udovica i siročadi, a naređen je i nježan obzir prema njihovom bespomoćnom stanju. "Ako ih ucviliš i oni zavape k meni, sigurno ću njihove vapaje uslišati. Moj će se gnjev raspaliti, i mačem ću vas pogubiti. Tako će vam žene ostati udovice a djeca siročad." Pridošlice koji se pridruže Izraelu trebali su biti zaštićeni od zla i tlačenja. "Ne tlači pridošlicu niti mu nanosi nepravde, jer ste sami bili pridošlice u zemlji egipatskoj."

Uzimanje kamate od siromaha bilo je zabranjeno. Odjeća ili pokrivač siromaha, koji su se uzimali kao jamstvo, morali su se vratiti prije noći. Kradljivac je ukradeno morao vratiti dvostruko. Naređeno je i poštovanje prema sucima i upraviteljima, a suci su upozoreni protiv izvrtanja pravde, prihvaćanja lažnih dokaza i primanja mita. Zabranjeno je bilo lažno optuživanje i klevetanje, a naređena djela ljubaznosti, čak i prema osobnim neprijateljima.

Narod je još jednom opomenut na svetu obvezu u poglc-du na subotu. Određeni su godišnji blagdani, na

kojima su se

svi muškarci iz naroda okupljali pred Gospodom donoseći mu svoje žrtve zahvalnosti i prve plodove njegova obilja. Obznanjen je i cilj ovih uredbi. One nisu proistekle iz puke, samovoljne suverenosti, već su dane za dobro Izraela. Gospod je rekao: "Budite narod meni posvećen!", dostojni da vas sveti Bog prizna.

Mojsije je trebao zapisati ove zakone i pozorno ih čuvati kao temelje nacionalnog Zakona i oni su zajedno s Deset zapovijedi koje su ilustrirali bili uvjet ispunjenja Božjih obećanja Izraelu.

Onda im je Jahve poslao poruku: "Šaljem, evo, svog anđela pred tobom, da te čuva na putu i dovede te u mjesto koje sam priredio. Poštuj ga i slušaj! Ne buni se protiv njega, jer vam neće opraštati prekršaje: ta moje je ime u njemu. Ako mu se budeš vjerno pokoravao i budeš vršio sve što sam naredio, ja ću biti neprijatelj tvojim neprijateljima i protivnik tvojim protivnicima." Tijekom svih izraelskih lutanja Krist je, u stupu od oblaka i ognja, bio njihov Voda. Premda su postojale pred-slike koje su upućivale na dolazak Spasitelja, On je također bio prisutni Spasitelj, koji je Mojsiju davao upute za narod i stajao pred njima kao jedini kanal blagoslova.

Nakon silaska s planine: "Dođe Mojsije i kaza narodu sve riječi Jahvine i sve odredbe.

312 A sav puk odgovori u jedan glas: 'Sve riječi što ih Jahve reče, vršit ćemo.'" Mojsije je ovo jamstvo, zajedno s Gospodovim riječima koje su ih obvezivale da ih poslušaju, zapisao u knjigu.

Onda je slijedilo potpisivanje Saveza. U podnožju je planine izgrađen žrtvenik, a pored njega je podignuto dvanaest stupova "za dvanaest plemena Izraelovih", kao svjedočanstvo njihovog prihvaćanja Saveza. Tada su mladi Izraelci izabrani za ovu službu prinijeli žrtve.

Mojsije, nakon što je krvlju poškropio žrtvenik, "prihvati zatim Knjigu Saveza pa je narodu glasno pročitao". Tako su svečano ponovljeni uvjeti Saveza i svi su bili slobodni da izaberu hoće li im se pokoriti. Oni su prvo obećali da će slušati Božji glas, ali sada im je pročitao njegov Zakon, a njegova su načela detaljno iznesena tako da znaju što sve ovaj Savez obuhvaća. Narod je ponovno jednoglasno uzvratilo: "Sve što je Jahve rekao, izvršit ćemo i poslušat ćemo." "Kad je Mojsije saopćio svemu narodu svaku zapovijed, kako je pisalo u Zakonu, uze krvi... te poškropi i samu knjigu i sav narod govoreći: 'Ovo je krv saveza koji vam je Bog propisao.'" (Heb 9,19.20)

Tada je trebalo izvršiti pripreme za potpuno organiziranje izabranog naroda pod Jahvom kao njihovim kraljem. Mojsije je primio zapovijed: "Užadi k Jahvi - ti, Aron, Nadab i Abihu i sedamdeset izraelskih starješina. Poklonite se izdaljega! Neka se sam Mojsije primakne k Jahvi!" Dok je narod bogoslužbo-vao u podnožju, ovi izabrani ljudi su bili pozvani da se popnu na planinu. Pozvano je sedamdeset starješina da pomognu Mojsiju u upravljanju Izraelom, a Gospod im je dao Duh i počastio ih prikazom svoje slave i veličine. "Oni vidješe Boga Izraelova: podnožje njegovim nogama kao da je bilo od dragoga kamena safira, sjajem nalik na samo nebo." Oni nisu vidjeli Boga, već su vidjeli slavu njegove prisutnosti. Ranije oni ne bi mogli podnijeti ovaj prizor, ali prikaz Božje slave je izazvao strahopoštovanje i naveo ih na pokajanje. Oni su razmišljali o njegovoj slavi, čistoći i milosti sve dok se nisu mogli približiti Onome koji je bio predmet njihovog razmišljanja.

313 Mojsije i "njegov pomoćnik Jošua" su onda pozvani da se susretnu s Bogom. Budući da su neko vrijeme trebali biti odsutni, voda je imenovao Arona i Huru, da ga uz pomoć starješina zamijene. "Zatim Mojsije uzade na brdo, a onda oblak prekri brdo. Slava se Jahvina nastani na Sinajskom brdu." Oblak je šest dana prekrivao planinu kao znak posebne Božje prisutnosti, a On se nije otkrio ili objavio svoju volju. Mojsije je sve to vrijeme čekao da bude pozvan u prisutnost Svevišnjega. Njemu je naredeno: "Popni se k meni na brdo i pričekaj ondje", i premda su njegovo strpljenje i poslušnost bili kušani, čekanje ga nije iscrpilo i nije napustio svoje mjesto. Razdoblje čekanja je za njega bilo vrijeme pripreme, temeljitog samoispitivanja. Čak ni Božji omiljeni sluga nije odmah mogao stupiti u njegovu prisutnost i izdržati prikaz njegove slave. Njemu je trebalo šest dana da bi sebe posvetio Bogu ispitujući svoje srce, razmišljajući i moleći se prije nego što je bio

spreman za izravnu komunikaciju sa svojim Tvorcem.

Sedmog dana, u subotu, Mojsije je pozvan u oblak. Gusti oblak se otvorio pred očima cijelog Izraela i Gospodinova slava se pokazala kao vatra koja sažiže. "Četrdeset dana i četrdeset noći boravio je Mojsije na brdu." Četrdeset dana boravka na brdu nije obuhvatilo šest dana pripreme. Jošua je tijekom šest

dana bio s Mojsijem, te su zajedno jeli manu i pili iz potoka koji je tekao s planine. Ali Jošua nije ušao s Mojsijem u oblak. On je ostao vani i nastavio jesti i piti očekujući Mojsijev povratak, ali Mojsije je postio tijekom svih četrdeset dana.

Mojsije je tijekom svog boravka na gori primio upute za izgradnju svetišta u kojem će se posebno prikazati božanska prisutnost. "Neka mi sagrade Svetište da mogu boraviti među njima," (Izl 25,8) bila je Božja zapovijed. Svetkovanje subote je zapovjedbno po treći put. "Neka je ona znak, zauvijek, između mene i Izraelaca," saopćio je Jahve, "da budete svjesni da vas ja, Jahve, posvećujem. Držite, dakle, subotu, jer je ona za vas sveta... tko bude u njoj radio ikakav posao, neka se odstrani iz svoga naroda." (Izl 31,17.13.14)

314 Budući da su upravo tada dane i upute za trenutno podizanje Svetišta za službu Bogu, narod je mogao zaključiti da je, zbog toga što je cilj koji su imali pred sobom bio slava Božja i zbog velike potrebe za mjestom bogoslužja, opravdano raditi na gradnji subotom. Da bi ih sačuvao od takve pogreške oni su primili upozorenje. Ni svetost i hitnost ovog posebnog djela za Boga nije ih smjela navesti da pogaze Njegov sveti dan odmora.

Narod je otada trebao biti počašćen stalnom prisutnošću svog Kralja. "Ja ću prebivati među Izraelcima i biti njihov Bog," "Ja ću posvetiti Šator sastanka..." (Izl 29,45.43) bilo je obećanje dano Mojsiju. Kao simbol Božjeg autoriteta i utjelovljenje njegove volje Mojsije je primio primjerak Deset zapovijedi što ih je Božji prst urezao na dvije kamene ploče (Pnz 9,10; Izl 32, 15.16), da budu čuvane u Svetištu, koje je, kad se načini, trebalo biti vidljivo središte narodnog bogoslužja.

Izrael je od ropskog naroda uzvišen iznad svih ostalih naroda da bude posebno blago Kralja nad kraljevima. Bog ih je odvojio od svijeta da bi im dao sveti zadatak. On ih je učinio mjestom polirane njegovog Zakona i kroz njih je namjeravao među 'judima sačuvati znanje o Njemu. Tako je svjetlost s Neba trebala blistati u svijetu okruženom tamom, i trebao se čuti glas koji Poziva sve narode da ostave idolopoklonstvo i služe živom Bogu. Ako Izraelci opravdaju povjerenje oni će postati svjetska sila. Bog će biti njihova obrana i On će ih uzdići iznad svih naroda. Kroz njih će se otkrivati njegova svjetlost i istina i oni će živjeti pod njegovom svetom i mudrom vladavinom kao primjer nadmoći Njegovog bogoslužja nad svim drugim oblicima idolopoklonstva.

28

Idolopoklonstvo na Sinaju

Ovo se poglavlje zasniva na Izlasku 32 do 34.

315 Mojsijeva je odsutnost za Izrael bilo vrijeme iščekivanja i neizvjesnosti. Narod je znao da je on s Jošuom otišao na planinu i ušao u oblak gustog mraka koji se mogao vidjeti iz doline, a počivao je na vrhu planine. S vremena na vrijeme osvjetljavale su ga munje božanske prisutnosti. Željno su očekivali njegov povratak. Naviknuti još u Egiptu na materijalni prikaz božanstva, njima je bilo teško vjerovati u nevidljivo biće, te su oslonac za svoju vjeru nalazili u Mojsiju. Sada je on bio uzet od njih. Prolazili su dan za danom,

tjedan za tjednom, a on se nije vraćao. Usprkos oblaku koji je i dalje bio na vidiku, mnogima se u taboru činilo da ih je njihov voda napustio ili da ga je uništila vatra koja sažiže.

Razdoblje čekanja je za njih bilo vrijeme razmišljanja o Božjem Zakonu koji su čuli i pripreme srca da prime daljnja otkrivenja koja im je On trebao dati. Nikada nije bilo previše vremena za ovaj posao, i da su tražili jasnije razumijevanje Božjih zahtjeva i ponizili svoja srca pred Njim, oni bi bili zaštićeni od kušnji. Ali oni to nisu učinili te su uskoro postali nepromišljeni, nepažljivi i skloni bezakonju. Ovo se posebno odnosilo na svjetinu. Oni su bili nestrpljivi što su se nalazili na putu u obećanu zemlju, zemlju u kojoj je teklo mlijeko i med. Dobra zemlja im je obećana samo pod uvjetom poslušnosti, ali oni su to izgubili iz vida. Neki su predložili da se vrate u Egipat, ali bez obzira hoće li poći naprijed u Kanaan ili natrag u Egipat, mnoštvo je odlučilo da više ne čeka Mojsija.

316 Osjećajući se bespomoćni u odsutnosti vođe, oni su pribjegli starim praznovjerjima. Svjetina je bila prva u popušanju, mrmljanju i nestrpljivosti i oni su postali vođe otpada koji je slijedio. Vol ili tele su bili neke od životinja koje su Egipćani smatrali simbolom svog božanstva, i na prijedlog onih koji su prakticirali ovaj oblik idolopoklonstva u Egiptu, načinjeno je tele i oni su mu se počeli klanjati. Bog nije dao nikakav prikaz sebe, a zabranio je i bilo kakvo materijalno prikazivanje s ovim ciljem. Svrha moćnih čuda u Egiptu i kod Crvenog mora bila je da utvrdi vjeru u Njega kao nevidljiva, svemoćna Izrae-lova Pomoćnika, jedinog istinitog Boga. Želja za vidljivim prikazom njegove prisutnosti prikazana je stupom od oblaka i ognja koji je predvodio mnoštvo i prikazivanjem njegove slave na gori Sinaj. Međutim, iako je oblak njegove prisutnosti još uvijek bio pred njima, oni su svoja srca predali egipatskom idolo-poklonstvu, a slavu nevidljivog Boga prikazali kipom teleta!

U Mojsijevoj odsutnosti sudska je vlast predana Aronu te se ogromno mnoštvo okupilo pred njegovim šatorom sa zahtjevom: "Napravi nam boga, pa neka on pred nama ide! Ne znamo što se dogodi s tim čovjekom Mojsijem koji nas izvede iz zemlje egipatske."* Oblak, kazali su oni, koji ih je dotad vodio, sada je trajno stajao na brdu i više ih neće predvoditi u njihovim putovanjima. Oni moraju imati kip umjesto njega, i ako se odluče vratiti u Egipat, kako je odlučeno, oni će naći milost kod Egipćana noseći pred sobom kip i prihvaćajući ga kao svog boga.

Ovakva je kriza zahtijevala čovjeka čvrste, odlučne, nepromjenjive hrabrosti, nekoga tko bi poštovanje Boga smatrao vrednijim od popularnog javnog mišljenja, osobne sigurnosti i vlastitog života. Ali tadašnji izraelski voda nije imao takav karakter. Aron je neodlučno prigovorio narodu, a njegovo oklijevanje i bojažljivost u odlučnom trenutku njih je učinilo još odlučnijim. Metež se povećavao. Izgledalo je da je slijepa, nerazumna izbezumljenost ovladala mnoštvom. Bilo je i onih koji su ostali vjerni Savezu s Bogom, ali veći dio naroda se pridružio otpadu.

317 Prema nekolicini koja se usudila predložiti kip nazvati idolopoklonstvom grubo se postupalo, i oni su u tom metežu i uzbuđenju izgubili svoje živote.

• Vidi Dodatak, primjedba br. 4.

Aron se uplašio za svoj život i umjesto da plemenito ustane u obranu Božje časti, on je popustio zahtjevima mnoštva. Njegovo je prvo djelo bilo naredba da sav narod sakupi zlatni nakit i donese ga njemu, nadajući se da će ih ponos navesti da odbiju ovu žrtvu. Ali oni su dragovoljno predali svoje ukrase i on je od njih izlio tele, imitaciju egipatskog boga. Narod je povikao: "Ovo je tvoj bog, Izraele, koji te izveo iz zemlje egipatske." Aron je nečasno dopustio ovu uvredu Jahve. A onda je otišao još dalje. Videći s kakvim je zadovoljstvom zlatno tele prihvaćeno, on je pred njima izgradio žrtvenik i objavio: "Sutra neka se priredi svečanost u čast Jahvi!" Trubači su diljem tabora, od plemena do plemena najavljivali svečanost. "Sutradan rano ustanu i prinesu žrtve paljenice i donesu žrtve pričesnice. Onda svijet posjeda da jede i pije. Poslije toga ustade da se

zabavlja." Pod izgovorom da održavaju svečanost u čast Jahvi, oni su se prepustili jedenju i razvratnom uživanju.

Kako se često u današnje vrijeme ljubav prema zadovoljstvima prikrija "obličjem pobožnosti"! Religija koja ljudima dopušta da se istodobno s obavljanjem svojih bogoslužbenih rituala posvete sebičnim ili tjelesnim zadovoljstvima i danas godi mnoštvu kao i u Izraelovo doba. Još uvijek postoje popustljivi Aroni koji će, dok obnašaju odgovorne dužnosti u crkvi, popustiti željama neposvećenih i tako ih ohrabriti na grijeh.

Prošlo je svega nekoliko dana otkad su Izraelci sklopili svečani Savez s Bogom da će slušati njegov glas. Stajali su dršćući od straha pred planinom slušajući Gospodnje riječi: "Nemoj imati drugih bogova uz mene!" Božja slava je još uvijek lebdjela iznad Sinaja na vidiku zajednice, ali oni su se okrenuli i zatražili druge bogove. "Načiniše tele na Horebu, klanjahu se liku od zlata salivenu. Zamijeniše Slavu svoju likom bika što proždire travu." (Ps 106,19.20) Kako se mogla iskazati veća nezahvalnost ili ponuditi smionija uvreda Onome koji im se otkrio kao nježni Otac i svemoćni Kralj!

318 Mojsije je na planini bio upozoren na otpad u taboru i naredeno mu je da se bez odlaganja vrati. "Požuri se dolje," bile su Božje riječi, "narod tvoj, koji si izveo iz zemlje egipatske, pošao je naopako. Brzo su zašli s puta koji sam im odredio. Napravili su sebi tele od rastopljene kovine, preda nj pali ničice." Bog je mogao spriječiti ovaj pokret od samog početka, ali je dopustio da se razvije do ovog stupnja da bi ih poučio kaznom za njihovu izdaju i otpad.

Božji Savez s njegovim narodom bio je poništen i On je rekao Mojsiju: "Dobro vidim... da je ovaj narod tvrde šije. Pusti sada neka se moj gnjev na njih raspali da ih istrijebim. Onda ću od tebe razviti velik narod." Izraelski narod, a naročito svjetina, stalno su bili skloni pobuni protiv Boga. Oni bi također mrmljali protiv svojih voda te bi ga žalostili svojim nevjer-stvom i tvrdoglavošću. Voditi ih u obećanu zemlju bio bi težak posao, pun kušnji. Oni su svojim grijesima već izgubili pravo na Božju milost, a pravda je zahtijevala njihovo uništenje. Gospod je stoga predložio da ih uništi te da od Mojsija načini velik narod.

"Pusti sada neka se moj gnjev na njih raspali da ih istrijebim", bile su Božje riječi. Da je Bog namjeravao istrijebiti Izrael, tko bi se za njih mogao moliti? Koliko bi bilo onih koji bi grješnike jednostavno prepustili njihovoj sudbini? Koliko bi njih rado zamijenili napor, teret i žrtvu, naplatili nezahvalnost i mrmljanje, za položaj časti i uživanja, kad je Bog bio taj koji je nudio oslobođenje?

Međutim, Mojsije je vidio razlog za nadu tamo gdje se činilo da postoji samo obeshrabrenje i gnjev. On nije Božje riječi: "Pusti sada", razumio kao zabranu, već poticaj na posredovanje, riječi koje su podrazumijevale da ništa drugo osim Moj-sijeve molitve ne može spasiti Izrael, i ako ga on zamoli, Bog će poštediti njegov narod. On je "zapomagao pred Jahvom, Bogom svojim, i govorio: 'O Jahve! Čemu da gnjevom plamtiš na svoj narod koji si izbavio iz zemlje egipatske silom velikom i rukom jakom!'"

Bog je naznačio da se odrekao svog naroda. On je Mojsiju govorio o njima kao o "narodu *tvom*, koji *si* izveo iz zemlje egipatske". Međutim, Mojsije se ponizno odrekao tvrdnje da je on vodio Izrael. Oni nisu bili njegovi, već Božji, "*svoj* narod koji *si* izveo... silom velikom i rukom jakom!"

319 Zašto bi", pozivao je on, "Egipćani morali reći: 'U zloj ih je namjeri i odveo, tako da ih smakne u brdima i izbriše s lica zemlje.'"

Tijekom nekoliko mjeseci otkad je Izrael napustio Egipat izvještaj o njihovom prekrasnom izbavljenju raširio se među svim okolnim narodima. Strah i mračni predosjećaji počivali su na neznabošcima. Svi su promatrali da vide što će izraelski

Bog učiniti za svoj narod. Ako ih sada uništi, njihovi će neprijatelji pobijediti i Bog će biti obeščašćen. Egipćani će tvrditi da su njihove optužbe bile istinite, umjesto da je poveo narod da prinese žrtve, On je učinio da oni budu žrtvovani. Oni neće razmišljati o grijesima Izraelaca. Uništenje naroda što ga je On tako jasno nagradio štetilo bi ugledu njegova imena. Kako velika odgovornost počiva nad onima koje je Bog tako

veličanstveno uzvisio da proslave njegovo ime na zemlji! Kako bi se oni trebali brinuti da se sačuvaju od grijeha, da ne navuku njegovu kaznu i tako među neznabošcima obeščaste njegovo ime!

Dok je Mojsije posredovao za Izrael, njegova bojažljivost je ustupila mjesto njegovoj predanosti i ljubavi prema onima koji su, u Bojim rukama, bili oruđe preko kojeg je tako mnogo učinjeno. Gospod je slušao njegove zamolbe i udovoljio njegovoj nesebičnoj molitvi. Bog je kušao svog slugu, On je provjeravao njegovu vjernost i ljubav prema tom grješnom, nezahvalnom narodu i Mojsije je plemenito izdržao kušnju. Sebični motivi nisu bili izvor njegovog zanimanja za Izrael. Njemu je napredak Božjeg izabranog naroda bio draži nego osobna čast, draži nego prednost da postane otac velikog naroda. Bog je bio zadovoljan njegovom vjernošću, jednostavnošću njegova srca, njegovim integritetom, i On mu je kao vjernom pastiru predao veliku odgovornost da Izrael vodi u obećanu zemlju.

Kad su Mojsije i Jošua sišli s planine, a Mojsije nosio "ploče Svjedočanstva", čuli su viku i vrisak uzbuđenog mnoštva, očito u stanju divljeg orgijanja. Jošua, vojnik, prvo je pomislio da su tabor napali neprijatelji. "Bojna vika u logoru!" rekao je on. Ali Mojsije je bolje prosudio narav ovog komešanja. Vika nije bila bojna, već vika bučne pijanke. "Niti viču pobjednici, niti tuže pobijedeni: tu ja samo pjesmu čujem." **320** Dok su prilazili taboru, ugledali su narod kako viče i pleše oko svog kipa. Bio je to prizor neznabožačke pijanke, oponašanje idolopokloničkih egipatskih blagdana. Kako se to razlikovalo od svečanog obožavanja Boga! Mojsije se razgnjevio. On je upravo došao iz prisutnosti Božje slave, i premda je bio upozoren na ono što se događalo, on nije bio spreman za takav strašan prizor izraelskog poniženja. Njegov je bijes ključao. Da bi pokazao gnušanje prema njihovom zločinu, bacio je kamene ploče i one su se raspale pred očima naroda, označavajući time da kao što su oni raskinuli svoj Savez s Bogom, tako je i Bog raskinuo svoj Savez s njima.

Mojsije je ulazeći u tabor prošao kroz mnoštvo razvratnika, zgrabio kip i bacio ga u vatru. Kasnije ga je šatro u prah, prosuo po vodi i naredio narodu da piju tu vodu. Time je pokazao potpunu bezvrijednost boga kojeg su oni obožavali.

Veliki je voda pozvao svog brata i oštro ga zapitao: "Što ti je ovaj puk učinio... da si tako veliki grijeh na nj svalio?" Aron se pokušao zaštititi objašnjavajući zahtjeve naroda i da bi ga ubili da se nije pokorio njihovim željama. "Neka se moj gospodar srdžbom ne raspaljuje — odgovori Aron — sam znaš kako je ovaj narod na zlo sklon. Rekoše mi: 'Napravi nam boga, pa neka pred nama ide! Ne znamo što se dogodi s tim čovjekom Mojsijem koji nas izbavi iz zemlje egipatske.' Na to im ja rekoh: 'Tko ima zlata, neka ga skin!' Tako mi ga dadoše, a ja ga bacili u vatru, te izađe ovo tele." On je želio da Mojsije povjeruje da se dogodilo čudo, da je zlato bačeno u vatru te da se nadnaravnom silom pretvorilo u tele. Međutim, njegovi izgovori i okolišanje bili su uzaludni. On je s pravom smatran glavnim krivcem.

Ono što je njegov grijeh činilo tako mrskim jest činjenica da je Aron bio blagoslovljen i počašćen daleko više od ostalog naroda. Aron je bio taj "koga posveti Jahve" (Ps 106,16), a on je načinio kip i proglasio svečanost. On je bio imenovan Moj-sijevim glasnogovornikom, a sam je Bog posvjedočio o njemu: "Znam da je on vrlo rječit." (Izl 4,14) On je propustio spriječiti idolopoklonike u njihovoj namjeri da izazivaju Nebo.

323 On, preko koga je Bog donio kaznu na Egipćane i njihove bogove, ravnodušno je slušao izjavu pred livenim kipom: "Ovo je tvoj Bog, Izraele, koji te izveo iz zemlje egipatske." On je bio s Mojsijem na planini i tamo promatrao Gospodnju slavu, on je vidio da u prikazu te slave nije bilo ničega prema čemu se mogao načiniti kip. On je bio taj koji je tu slavu pretvorio u kip teleta. On kome je Bog predao vodstvo naroda u Mojsijevoj odsutnosti podržavao je njihovu pobunu. "I na Arona se Jahve silno rasrdio, htio ga uništiti." (Pnz 9,20) Međutim, kao odgovor na Mojsijevo predano posredovanje, njemu je pošteđen život. Kajanjem za svoj veliki grijeh i poniznošću on je ponovno stekao Božju milost.

Da je Aron imao hrabrosti založiti se za pravdu bez obzira na posljedice, on je mogao spriječiti otpad. Da je nepokolebljivo ustrajao u svojoj odanosti Bogu, da je podsjetio narod na odgovornost preuzetu na Sinaju, na svečani zavjet s Bogom da će slušati njegov Zakon, zlo bi bilo zaustavljeno. Ali njegovo udovoljavanje željama naroda i sigurnost s kojom je nastavio izvršavati njihove planove, ohrabrilu ih je da idu dalje u svom grijehu no što su provobitno namjeravali.

Kad se Mojsije, po povratku u tabor, suprotstavio pobunjenicima, njegovi oštri ukori i ljutnja koju je pokazao razbijanjem ploča Zakona bili su u opreci s ugodnim riječima i dostojanstvenim držanjem njegovog brata, i simpatije naroda su bile na strani Arona. Aron je, da bi se opravdao, nastojao učiniti narod odgovornim za njegovu slabost u popuštanju njihovom zahtjevu, ali usprkos tome, oni su se divili njegovoj blagosti i strpljenju. Ali Bog ne gleda na ono što ljudi gledaju. Aronov popustljivi duh i želja da udovolji zaslijepili su njegove oči da ne vidi veličinu zločina koji je podržavao. Njegovo ponašanje kojim je utjecao na grijeh Izraela tisuće je koštalo života. U kakvoj je suprotnosti bilo Mojsijevo ponašanje, koji je, dok je vjerno izvršavao Božje sudove, pokazao da mu je dobrobit Izraela draža nego napredak, čast ili život.

Od svih grijeha koje će Bog kazniti nijedan nije teži u njegovim očima od onoga koji ohrabruje druge da čine zlo.

324 Bog je želio da njegove sluge dokažu svoju odanost revnim ukoravanjem grijeha, bez obzira kako to može biti bolno. Oni koji su počašćeni božanskim poslanjem ne smiju biti slabi, popustljivi, ovisno o vremenu u kojem se nalaze. Oni ne trebaju težiti samouzvišenju ili se kloniti spornih dužnosti, već obavljati Božje djelo s nepokolebljivom vjernošću.

Premda je Bog ispunio Mojsijevu molitvu tako što je poštedito Izraela uništenja, njihov je otpad trebao biti primjereno kažnjen. Da bezakonje i nepokornost do kojih je došlo s Aronovim dopuštanjem nisu bili brzo slomljeni, oni bi se pretvorili u otvorenu bezbožnost i donijeli narodu nepovratnu propast. Zlo se mora odstraniti najstrožim mjerama. Stojeći na vratima tabora Mojsije je pozvao narod: "Tko je za Jahvu, k meni!" Oni koji nisu sudjelovali u otpadu trebali su stati Mojsiju s desne strane, a oni koji su se pokajali zbog svog grijeha, na lijevu. Zapovijed je bila izvršena. Ispostavilo se da Levijevo pleme

nije sudjelovalo u idolopokloničkom bogoslužju. Iz drugih je plemena bilo mnogo onih koji su unatoč grijehu pokazali svoje pokajanje. Ali velik broj, većinom svjetina koja je tražila da se načini tele, tvrdoglavo je ustrajao u svojoj pobuni. Mojsije je u ime "Jahve, Boga Izraela," zapovjedio onima s desne strane, koji nisu sudjelovali u idolopoklonstvu, da izvuku mačeve i pobiju sve koji su ustrajali u pobuni. "I toga dana pade naroda oko tri tisuće ljudi." Bez obzira na položaj, pleme, prijateljstvo, vode pobune su bili pobijeni, a pošteđeni su svi koji su se ponizili i pokajali.

Oni koji su izvršili ovaj strašni čin suda izvršili su ga na temelju božanskog autoriteta, izvršujući presudu Kralja nad kraljevima. Ljudi se moraju kloniti da u svojoj ljudskoj sljepoći ne sude i osuđuju svoje bližnje, ali kad im Bog zapovjedi da izvrše njegovu presudu nad bezakonjem Njega treba poslušati. One koji su obavili ovaj bolan čin i tako pokazali svoje gađenje prema pobuni i idolopoklonstvu i posvetili se cjelovitijoj službi istinitom Bogu, Gospod je nagradio, i njih i njihovu vjernost tako što je Levijevo plemenu dao posebno odličje.

Izraelci su bili okrivljeni zbog izdaje i to protiv Kralja koji im je dao blagoslove i čiji su autoritet dragovoljno odlučili slušati.

325 Da bi se održala božanska vladavina, pravda se mora izvršiti na izdajnicima. Ipak, i ovdje je Bog pokazao svoju milost. Premda je poštovao svoj Zakon, On je svima dao slobodu izbora i mogućnost za pokajanje. Pobijeni su samo oni koji su ustrajali u pobuni.

Bilo je nužno kazniti ovaj grijeh kao svjedočanstvo okolnim narodima o Božjem nezdovoljstvu idolopoklonstvom. Izvršujući pravdu na krivcima Mojsije je, kao Božje oruđe, morao ostaviti zapis o svečanom i javnom prosvjedu protiv njihova zločina. Kad su Izraelci kasnije trebali osuditi idolopoklonstvo okolnih plemena, njihovi bi ih neprijatelji optužili da je narod koji uzima Jahvu za svog Boga načinio tele i obožavao ga na Horebu. Oni bi onda, premda prisiljeni da priznaju sramotnu istinu Izraela, mogli ukazati na strašnu sudbinu prijestupnika kao dokaz da njihov grijeh nije bio ni odobren ni oprostjen.

Ljubav ništa manje od pravde zahtijeva da se ovakav grijeh kazni. Bog je čuvar kao i vrhovnik svog naroda. On uklanja one koji su ustrajni u pobuni da druge ne povedu u propast. Time što je poštedito Kajinov život

Bog je svemiru pokazao kakve su posljedice dopuštanja da grijeh prođe nekažnjen. Utjecaj koji je on svojim životom i učenjem izvršio na svoje potomke doveo je do pokvarenosti koja je zahtijevala uništenje cijelog svijeta potopom. Povijest prepotopnih ljudi svjedoči da dug život za grješnika nije blagoslov, Gospodnje veliko strpljenje nije spriječilo njihovo bezboštvo. Što su ljudi duže živjeli, postajali su sve pokvareniji.

Tako je bilo i s otpadom na Sinaju. Da prijestup nije bio brzo kažnjen, ponovno bi se vidjele iste posljedice. Zemlja bi ponovno postala pokvarena kao i u Noino vrijeme. Da su prijestupnici bili pošteđeni, razvilo bi se zlo veće od onoga koje se raširilo nakon što je Kajin pošteđen. Božja milost zahtijeva da tisuće pate kako bi se spriječila potreba da se milijuni kazne. Da bi spasio većinu, On mora kazniti manjinu. Nadalje, kad je narod odbacio vjernost Bogu, on se odrekao božanske zaštite i lišio se njegove obrane, i tako je cijeli narod bio izložen sili svojih neprijatelja. Da zlo na vrijeme nije uklonjeno, oni bi uskoro postali žrtve svojih brojnih i moćnih neprijatelja.

326 Bilo je potrebno da se za dobro Izraela, a također i kao pouka narednim naraštajima, zločin na vrijeme kazni. To nije bila ništa manja milost za grješnike što je njihovo grješno ponašanje spriječeno. Da je njihov život bio pošteđen, isti duh koji ih je potakao da se pobune protiv Boga pokazao bi se u međusobnoj mržnji i sukobima, i oni bi naposljetku sami sebe uništili. Zločin je kažnjen brzo i sa strahovitom oštrinom iz ljubavi prema svijetu, iz ljubavi prema Izraelu i prijestupnicima.

Kad je narod naposljetku shvatio veličinu svoje krivice, strah je obuzeo cijeli tabor. Strahovali su da će svi prijestupnici biti ubijeni. Žaleći njihovu muku Mojsije je obećao da će još jednom moliti Gospoda za njih.

"Težak ste grijeh počinili. Ipak ću se Jahvi popeti. Možda za vaš grijeh oprostjenje pribavim." On je otišao i u svojoj ispovijedi Bogu rekao: "Jao! Narod onaj težak je grijeh počinio napravivši sebi boga od zlata. Ipak im taj grijeh oprostite... Ako nećeš, onda i mene izbriši iz svoje knjige koju si napisao." Odgovor je glasio: "Onoga koji je protiv mene sagriješio, izbrisat ću iz svoje knjige. Nego, idi sad! Povedi narod kamo sam ti rekao. Anđeo će moj pred tobom ići. Ali u dan kad ih pohodim, zbog njihova ću ih grijeha kazniti."

Mojsijeva molitva usmjerava naše umove na nebeske zapise u kojima su zapisana imena svih ljudi, gdje su vjerno zapisana njihova djela, bila dobra ili zla. Knjiga života sadrži imena svih koji su ikada služili Bogu. Ako ga tko od njih napusti i tvrdoglavom ustrajnošću u grijehu konačno otvrdne na utjecaj njegovog Svetog Duha, na sudu će njegovo ime biti izbrisano iz Knjige života i on će biti predan uništenju. Mojsije je shvatio kako je strašna grješnikova sudbina, a ipak ako Gospod odbaci izraelski narod, on je želio da se i njegovo ime izbriše s njihovim. On nije mogao izdržati da vidi kako kazna stiže one koji su tako milostivo bili izbavljeni. Mojsijevo posredovanje u korist Izraela prikazuje Kristovo posredovanje za grješne ljude. Ali Gospod nije dopustio Mojsiju da kao Krist nosi krivicu prijestupnika.

327 "Onoga koji je protiv mene sagriješio," rekao je On, "izbrisat ću iz svoje knjige."

Narod je duboko ožalošćen pokopao svoje mrtve. Tri tisuće su pale od mača, nakon čega se u taboru pojavio pomor, a onda je došla poruka da ih božanska prisutnost više neće pratiti na njihovim putovanjima. Jahve je objavio: "Ja s vama neću poći — jer ste narod tvrde šije — da vas putem ne istrijebim." Izdana je zapovijed: "Stoga skinite svoj nakit, a ja ću vidjeti što ću s vama učiniti." Cijeli je tabor tugovao. U kajanju i poniznosti "od brda Horeba Izraelci su bili bez nakita".

Po božanskoj naredbi šator koji je služio kao privremeno mjesto bogoslužja bio je uklonjen "izvan tabora". Ovo je bio još jedan dokaz da je Bog povukao svoju prisutnost između njih. On se otkrivao Mojsiju, ali ne ovakvom narodu. Ukor je bio bolan, a mnoštvo je s grižnjom savjesti očekivalo veće nesreće. Da nije Gospod izdvojio Mojsija iz tabora kako bi ih mogao potpuno uništiti? Međutim, oni nisu bili bez nade. Šator je bio podignut izvan tabora, ali Mojsije ga je nazvao "Šator sastanka". Svi koji su se istinski pokajali, i čeznuli da se vrate Gospodu, pozvani su da se upute tamo, priznaju svoje grijeha i traže njegovu milost. Kad su se vratili u svoje šatore, Mojsije je ušao u Šator. Narod je sa živim zanimanjem tražio neki znak da je njegovo posredovanje za njih prihvaćeno. Ako se Bog udostoji sresti s njim, mogu se nadati da neće u cijelosti biti uništeni. Kad se stup od oblaka spustio, narod je plakao od radosti i "svatko bi se duboko klanjao na vratima

svog šatora".

Mojsije je dobro poznao pokvarenost i sljepoću onih koji su mu bili povjereni na brigu. Znao je s kakvim se teškoćama mora suočiti. Ali on je naučio da ako želi vladati narodom, mora dobiti pomoć od Boga. Molio se za jasnije otkrivenje Božje volje i za obećanje njegove prisutnosti: "Vidi, ti si meni rekao: 'Povedi ovaj narod', ali mi nisi objavio koga ćeš sa mnom poslati. Još si mi rekao:

328 'Znam te po imenu, i ti uživaš moju blagonaklonost.' Stoga, ako uživam tvoju blagonaklonost, objavi mi svoje putove, da te shvatim i da i dalje uživam tvoju blagonaklonost. Promisli također da je ova svjetina tvoj narod."

Odgovor je glasio: "Ja ću osobno s tobom poći... i počinak ti priuštiti." Ali Mojsije još uvijek nije bio zadovoljan. Njegovu je dušu pristiskao predosjećaj o strašnim posljedicama ako Bog prepusti Izrael tvrdokornosti i nepokajanosti. Nije mogao podnijeti da njegovi interesi budu odvojeni od interesa njegove braće te je molio da Bog svom narodu vrati naklonost i da ih znak njegove prisutnosti nastavi voditi na njihovom putu: 'Ako ti ne podeš... odavde nas i ne izvodi. Ta kako će se znati da uživamo tvoju naklonost, ja i tvoj narod? Po tom što ideš s nama. limes ćemo se samo razlikovati ja i tvoj narod među svim narodima koji su na licu zemlje."

I Gospod je odgovorio: "I ovo što si zatražio, učinit ću... ta ti uživaš moju blagonaklonost, jer te po imenu poznajem." Ipak, prorok nije prestajao moliti. Primio je odgovor na svaku molitvu, ali je on bio žedan većih znakova Božje naklonosti. On je tada zatražio nešto što nijedno ljudsko biće nije zatražilo: "Pokaži mi svoju slavu."

Bog ga nije ukorio smatrajući njegov zahtjev drskim, već mu je milostivo progovorio: "Dopustit ću da ispred tebe prođe sav moj sjaj." Nijedan čovjek, smrtnik, ne može vidjeti i preživjeti otkrivenje slave Božje, ali On je Mojsiju obećao da će vidjeti onoliko božanske slave koliko može podnijeti. Ponovno je pozvan na vrh planine, a onda je ruka koja je načinila svijet, ruka koja "brda premješta, a ona to ne znaju" (Oob 9,5), uzela ovo stvorenje od praha, ovog moćnog čovjeka vjere, i stavila ga u pukotinu pećine, dok je slava Božja i sva njegova dobrota prolazila pred njim.

Ovo je iskustvo, a iznad svega obećanje da će božanska prisutnost biti s njima, Mojsiju bilo obećanje o uspjehu u djelu koje je bilo pred njim, a on je to smatrao daleko većom vrijednošću od sveg znanja egipatskog ili svih svojih dostignuća kao državnika ili vojskovođe. Nijedna zemaljska sila ili znanje nisu mogli nadomjestiti Božju stalnu prisutnost.

329 Za prijestupnika je strašno kad dospije u ruke živog Boga, ali Mojsije je sam stajao u prisutnosti Vječnog i nije se bojao jer je njegova duša bila u skladu s voljom njegovog Gospodara. Psalmist kaže: "Da sam u srcu na zlo mislio, ne bi uslišio Gospod." (Ps 66,18) Ali "prisan je Jahve s onima koji ga se boje i Savez svoj objavljuje njima." (Ps 25,14)

Bog se objavio: "Jahve! Jahve! Bog milosrdan i milostiv, spor na srdžbu, bogat ljubavlju i vjernošću, iskazuje milost tisućama, podnosi opačinu, grijeh i prijestup, ali krivca nekažnjena ne ostavlja, nego kažnjava opačinu otaca na djeci - čak na unučadi do trećeg i četvrtog koljena."

"Mojsije smjesta pade na zemlju i pokloni se." On je ponovno vapio da Bog oprostí svom narodu opačinu i uzme ga kao svoju baštinu. Njegova je molitva bila ispunjena. Gospod je milostivo obećao obnoviti svoju naklonost prema Izraelu i učiniti mu čuda koja nikada prije nisu učinjena "ni u kojoj zemlji, ni u kojem narodu".

Mojsije je na planini ostao četrdeset dana i noći, i sve to vrijeme, kao i prvi put, njegov život se održavao čudom. Nijednom čovjeku nije bilo dopušteno da pode s njim, a tijekom njegove odsutnosti nitko nije smio pristupiti planini. On je na Božju zapovijed pripremio dvije kamene ploče i ponio sa sobom na vrh i Gospod je "na ploče ispisao riječi Saveza - Deset zapovijedi."*

Tijekom dugog razdoblja što ga je proveo u zajednici s Bogom Mojsijevo lice je odsjajivalo slavu božanske prisutnosti. On nije znao da iz njegova lica izbija svjetlost dok je silazio s planine. Takva je svjetlost obasjavala Stjepanovo lice kad je izveden pred suce: "Nato svi koji su sjedili u Velikom vijeću upru pogled u Stjepana i opaze da mu je lice poput lica anđeoskog." (Dj 6,15) Aron i narod su uzmaknuli pred Mojsijem i "ne usu-diše se k njemu pristupiti". Videći njihov strah i zbunjenost, a ne znajući razlog, on ih je pozvao da mu priđu. Pružio im je znak Božjeg pomirenja i uvjerio ih u njegovu obnovljenu naklonost. U njegovom glasu nisu primijetili ništa osim ljubavi i moljenja i napokon se jedan od njih usudio pristupiti. **330** Previše zadivljen da bi govorio on mu je tiho ukazao na njegov izgled lica, a onda prema nebu. Veliki je voda shvatio što oni žele reći. Svjesni svoje krivice, osjećajući i dalje božansko nezadovoljstvo, oni nisu mogli podnijeti nebesku svjetlost, koja bi ih ispunjavala radošću da su bili poslušni Bogu. Krivica donosi strah. Duša koja je slobodna od grijeha neće željeti da se sakrije od svjetlosti neba.

Mojsije im je mnogo toga želio reći, i žaleći njihov strah, on je stavio koprenu preko lica i nastavio je koristiti kad god se vraćao u tabor nakon zajedništva s Bogom.

Bog je ovom svjetlošću namjeravao uvjeriti Izrael u sveti, uzvišeni karakter svoga Zakona i slavu evanđelja otkrivenog u Kristu. Dok je Mojsije bio na planini, Bog mu nije samo dao ploče Zakona već i plan spasenja. On je vidio da su predslike i simboli izraelskog razdoblja slikovito predočavali Kristovu žrtvu, a nebeska svjetlost s Golgote je, ništa manja od slave Božjeg Zakona, obasjavala Mojsijevo lice. Ova božanska svjetlost predstavljala je slavu razdoblja čiji je Mojsije bio vidljivi posrednik, predstavnik jednog istinskog Posrednika.

Slava koja je izbijala s Mojsijeva lica prikazuje blagoslove koje će kroz Kristovo posredovanje primiti narod koji drži Božje zapovijedi. Ona svjedoči da što je prisnija naša zajednica s Bogom, mi ćemo jasnije poznavati njegove zahtjeve, potpunije se pokoravati božanskoj slici i biti spremniji da postanemo sudionici u božanskoj prirodi.

Mojsije je bio predslika Krista. Kao što je Izraelov posrednik zaklanjao svoje lice, jer narod nije mogao podnijeti da promatra njegovu slavu, tako je Krist, Posrednik, zaklanjao svoju božansku prirodu s ljudskom kad je došao na zemlju. Da je došao obučen u sjaj Neba, on ne bi mogao pristupiti ljudima u njihovom grješnom stanju. Oni ne bi mogli podnijeti slavu njegove prisutnosti. On je stoga ponizio sam sebe i došao u "obličju grešnog tijela" (Rim 8,39), da može pristupiti palom grješnom rodu i uzdići ga.

Vidi Dodatak, primjedba br.5

29

Sotonino neprijateljstvo prema Zakonu

331 U početku se činilo kako će Sotonini naponi da među bezgrješnim stanovnicima Neba sruši Božji Zakon biti okrunjeni uspjehom. Prevaren je bio velik broj anđela, ali Sotonin je prividan uspjeh bio uzrok poraza i gubitka, odvajanja od Boga i progonstva s Neba.

Kad se sukob ponovio na Zemlji, Sotona je ponovno naizgled bio u prednosti. Čovjek je zbog prijestupa postao njegov rob, a i čovjekovo kraljevstvo je palo u ruke začetnika pobune. Sada se činilo da je Sotoni otvoren put za osnivanje nezavisnog kraljevstva i protivljenju autoritetu Božjeg Sina. Međutim, plan spasenja je ponovno čovjeku omogućio da dođe u sklad s Bogom i postane poslušan njegovom Zakonu, te da

naposljetku i čovjek i Zemlja budu oslobođeni od Sotonine sile.

Sotona je ponovno poražen i ponovno je pribjegao prijevari u nadi da će svoj poraz pretvoriti u pobjedu. Da bi potaknuo pobunu među palim ljudskim rodom, Sotona je Boga prikazao kao nepravednog što je čovjeku dopustio da prestupi njegov Zakon. "Zašto je Bog," pitao je vještiti kušač, "znajući posljedice dopustio da čovjek bude iskušani, da pogriješi i donese bijedu i jad?" Adamova djeca, zaboravljajući veliko strpljenje koje je čovjeku dalo novu priliku, i bez obzira na zapanjujuću, strašnu žrtvu koju je njegova pobuna donijela nebeskom Kralju, poslušala su kušača i prigovarala protiv jedinog Bića koje ih je moglo spasiti od Sotonine razorne moći.

I danas postoje tisuće onih koji Bogu upućuju isti pobunjenički prigovor. Oni ne vide kako bi lišavanje slobode izbora čovjeku oduzelo prerogative razumnog bića i od njega načinilo puki automat.

332 Čovjek je stvoren kao slobodno moralno biće. Poput stvorenja drugih svjetova, on se mora podvrgnuti ispi. tu vjernosti, ali nikada nije doveden u takav položaj da mora popustiti zlu. Nijedna kušnja ili ispit ne dolaze na čovjeka a da im on ne može odoljeti. Bog je čovjeku pružio toliko mogućnosti da u sukobu sa Sotonom nikada nije trebao biti poražen.

Kako se broj ljudi na Zemlji povećavao, gotovo se cijeli svijet pridružio redovima pobunjenika. Činilo se da je Sotona još jednom odnio pobjedu. Ali svemoćna sila je ponovno spriječila djelo bezboštva i potopom je sa Zemlje uklonjena moralna nečistoća.

Prorok kaže: "Jer kad se na zemlji pojave tvoji sudovi, uče se pravdi stanovnici kruga zemaljskog. Ako se pomiluje opaki, on se ne uči pravednosti... i ne obazire se na veličanstvo Jahvino." (Iz 26,910) Tako je bilo nakon potopa. Nakon što su oslobođeni njegove kazne, stanovnici zemlje su se ponovno pobunili protiv Gospoda. Svijet je dva puta odbacio njegov Savez i uredbu. Pretpotopni ljudi i Noini potomci odbacili su božanski autoritet. Onda je Gospod načinio savez s Abrahamom i izabrao sebi narod koji će postati čuvar Njegovog zakona. Da bi prevario i uništio ovaj narod, Sotona je ponovno postavio svoje zamke. Jakovljeva djeca bila su izložena kušnji sklapanja braka s neznabošcima i obožavanja njihovih kipova. Ali Josip je bio vjerman Bogu i njegova vjernost je bila trajno svjedočanstvo o istinskoj vjeri. Da bi ugasio ovo svjetlo, Sotona je djelovao kroz zavist Josipove braće da bi ga prodali kao roba u ne-znabožačku zemlju. Ali Bog je tako upravljao događajima da su Egipćani upoznali Njega. I u Potifarovu domu i u zatvoru Josip je primio obrazovanje i poduku koji su ga zajedno sa strahopoštovanjem prema Bogu pripremili za najviši položaj vladara egipatske nacije. Njegov se utjecaj iz faraonove palače osjećao diljem zemlje, a posvuda se širilo znanje o Bogu. Izraelci su u Egiptu također postali napredni i bogati, a oni koji su ostali vjerni Bogu širili su velik utjecaj. Idolopokloničke svećenike je ispunio strah kad su vidjeli kako nova religija pridobiva naklonost. Nadahnuti Sotoninim vlastitim neprijateljstvom

orema nebeskom Bogu, oni su nastojali ugasiti ovo vidjelo.

333 Svećenicima je bilo povjereno obrazovanje prestolonasljednika, i ovaj duh tvrdokornog protivljenja Bogu i revnost prema idolopoklonstvu oblikovali su karakter budućeg vladara i uzrokovale tlačenje Izraelaca i surovost prema njima.

Tijekom četrdeset godina nakon Mojsijeva bijega iz Egipta činilo se da je idolopoklonstvo pobijedilo. Godinu za godinom nade Izraelaca su blijedile. I narod i kralj su likovali u svojoj snazi i vrijeđali izraelskog Boga. Kad je izraelski voda izašao pred kralja s porukom od "Jahve, Boga Izraelova", odgovor nije bio rezultat nepoznavanja istinskog Boga, već protivljenje njegovog sili: "Tko je taj Jahve da ga ja poslušam - odvrati faraon - i pustim Izraelce? Ja toga Jahvu ne znam..." Od početka do kraja faraonovo protivljenje božanskoj zapovijedi nije bilo rezultat neznanja, već mržnje i protivljenja.

Premda su Egipćani tako dugo odbacivali spoznaju o Bogu, Gospod im je ipak pružio mogućnost da se pokaju. U Josi-povim danima Egipat je za Izraelce bio utočište, Bog je bio počašćen ljubaznošću prema njegovu narodu, a sada je Onaj koji dugo trpi, koji je spor na srdžbu i bogat ljubavlju dopustio da svako zlo

djeluje. Egipćani koje su mučili predmeti njihova obožavanja primili su dokaze o Jahvinoj sili, i svi koji su htjeli mogli su se pokoriti Bogu i izbjeći njegove sudove. Kraljevo licemjerstvo i tvrdokornost doveli su do širenja spoznaje o Bogu i naveli mnoge Egipćane da se predaju u njegovu službu.

Budući da su Izraelci bili tako skloni povezivanju s nezna-božcima i oponašanju njihovog idolopoklonstva, Bog je dopustio da odu u Egipat, gdje se posvuda osjećao Josipov utjecaj i gdje su bile povoljne okolnosti da mogu ostati poseban narod. Tamo su ih odvratio idolopoklonstvo Egipćana i njihova surovost i tlačenje u kasnijem razdoblju izraelskog boravka trebali nadahnuti odvratiošću prema idolopoklonstvu i navesti ih da u Bogu svojih otaca nadu utočište. Sotona je iskoristio ovu providnost da posluži njegovom cilju zamračujući umove Izraelaca i navodeći ih da oponašaju običaje njihovih poganskih gospodara. Zbog egipatskog praznovjernog obožavanja životinja, Izraelcima, tijekom ropstva, nije bilo dopušteno da prinose žrtve.

334 Ova ih služba stoga nije usmjeravala na veliku žrtvu i njihova je vjera oslabila. Kad je došlo vrijeme za Izraelovo izbavljenje, Sotona se odlučio usprotiviti Božjim namjerama. On je bio odlučan da ovaj veliki narod, više od dva milijuna ljudi, ostane u neznanju i praznovjerju. Narod koji je Bog obećao blagosloviti, umnožiti i učiniti od njega silu na zemlji, kroz koji je On trebao otkriti svoju volju, narod koji je htio učiniti čuvarima svog Zakona, taj isti narod je Sotona nastojao zadržati u neznanju i ropstvu, da bi iz njihovih umova izbrisao sjećanje na Boga.

Kad su pred kraljem učinjena čuda, Sotona je bio tamo da bi spriječio njihov utjecaj, kao i faraona da ne prizna Božju nadmoć i poslušna njegovu zapovijed. Sotona je učinio sve što je bilo u njegovoj moći da krivotvori Božja djela i suprotstavi se njegovoj volji. Time je otvoren put za veće prikaze božanske sile i slave, a Izraelcima i cijelom Egiptu je postalo očitije postojanje i suverenost istinitog i živog Boga.

Bog je izbavio Izrael moćnim prikazima svoje sile i kaznama nad svim egipatskim bogovima. "Puk svoj s klicanjem izvede i s veseljem izabrane svoje... da čuvaju naredbe njegove i zakone da mu paze." (Ps 105,43-45) On ih je spasio iz ropstva da bi ih odveo u dobru zemlju, zemlju koja je njegovom pro-vidnošću pripremljena za njih kao utočište od neprijatelja, gdje su mogli stanovati u sjeni njegovih krila. On ih je želio dovesti k sebi i uzeti ih u svoje vječne ruke, a kao uzvrat za sve njegovo dobro i milost, od njih se zahtijevalo da osim Njega, živoga Boga, nemaju drugih bogova i da uzvise i proslave njegovo imena Zemlji.

Tijekom ropstva u Egiptu mnogi Izraelci su u velikoj mjeri izgubili spoznaju o Božjem Zakonu i njegove uredbe pomiješali s poganskim običajima i tradicijama. Bog ih je doveo do Sinaja i tamo im svojim vlastitim glasom obznanio svoj Zakon.

Sotona i zli anđeli su bili tamo. Dok je Bog narodu objavljivao svoj Zakon, Sotona je kovao urotu kako bi ga naveo na grijeh. Sotona je odlučio da pred očima Neba otme narod koji je Bog izabrao.

335 Navodeći ga na idolopoklonstvo on je namjeravao uništiti moć bogoslužja, jer kako se čovjek može uzdići ako obožava ono što nije uzvišenije od njega i može se prikazati djelima vlastitih ruku? Ako ljudi mogu postati slijepi na silu, veličanstvo i slavu beskonačnog Boga prikazujući ga klesanim kipom, ili čak i životinjom ili kukcem, ako mogu zaboraviti svoju božansku vezu s obličjem svog Tvorca i pokloniti se ovim gnusnim i neživim objektima, zle strasti srca će biti neukrotive i Sotona će preuzeti potpunu vlast.

U samom podnožju Sinaja Sotona je počeo izvršavati svoj plan rušenja Božjeg Zakona, obavljajući tako isto djelo što ga je činio na Nebu. Tijekom četrdeset dana dok je Mojsije bio na planini s Bogom, Sotona je bio zaposlen poticanjem sumnje, otpada i pobune. Dok je Bog ispisivao svoj Zakon, koji je trebalo predati njegovom zavjetnom narodu, Izraelci su, poričući svoju vjernost Jahvi, zahtijevali bogove od zlata! Kad se Mojsije vratio iz veličanstvene prisutnosti božanske slave, sa zakonskim uredbama koje su obećali da će poslušati, on ih je našao kako se otvoreno protive njegovim zapovijedima, klanjajući se pred izlivenim kipom.

Sotona je planirao uništiti Izrael navodeći ih na ovu drsku uvredu i bogohulništvo Jahve. Budući da su se pokazali tako izopačenima, izgubivši svaki osjećaj o prednostima i blagoslovima koje im je Bog nudio, i o vlastitim svećanima, ponovljenim obećanjima o odanosti, Gospod će ih, vjerovao je on, napustiti i prepustiti

uništenju. Tako bi on osigurao uništenje Abraha-mova sjemena, sjemena obećanja koje je trebalo sačuvati spoznaju o živom Bogu i kroz koje je trebao doći On, istinsko sjeme, koji je trebao pobijediti Sotonu. Veliki pobunjenik je planirao uništiti Izrael i time osujetiti Božju namjeru. Ali on je ponovno poražen. Sinovi Izraelovi, bez obzira na njihov grijeh, nisu bili uništeni. Oni koji su tvrdoglavo stali na Sotoninu stranu bili su istrijebljeni, a narodu koji se ponizio i pokajao milostivo je oprošteno. Povijest ovog grijeha trebala je biti trajno svjedočanstvo o krivici i kazni idolopoklonstva, o pravednosti i dugom Božjem trpljenju.

Cijeli je svemir bio svjedok prizora na Sinaju. U djelovanju dviju uprava vidjela se suprotnost između Božje i Sotonine vladavine.

336 Bezgrješni stanovnici drugih svjetova ponovno su promatrali rezultate Sotoninog otpada i vladavine koju bi on uspostavio na Nebu da mu je bilo dopušteno djelovati.

Navodeći ljude da krše drugu zapovijed Sotona je namjeravao obeščastiti njihovu predodžbu o božanskom biću. Zanemarujući četvrtu zapovijed on ih je želio navesti da u cijelosti zaborave Boga. Božji zahtjev za poštovanjem i obožavanjem temelji se na činjenici da je On Stvoritelj te da sva druga bića Njemu duguju život. Biblija tako govori. Prorok Jeremija kaže:

"A Jahve je pravi Bog. Živi je on Bog i Kralj vječni... Bogovi koji nisu stvorili nebo ni zemlju moraju nestati sa zemaljskog lica i ispod neba. On stvori zemlju snagom svojom, mudrošću svojom uspostavi krug zemaljski, i umom svojim razape nebesa. "Svakom čovjeku pamet stane, svaki se zlatar zastidi svoga kipa, jer svi su mu kipovi samo varka, nema u njima duha! Isprazni su oni, smiješne tvorevine, propast će u dan kazne. Jakovljevi dio nije kao oni: jer je on sve stvorio." (Jer 10,10-12,14-16) Subota, kao spomenik Božje stvaralačke sile, upućuje na Njega kao tvorca neba i zemlje. Stoga je ona trajan svjedok i podsjetnik na njegovu veličinu, mudrost i ljubav. Da je subota uvijek bila svet-kovana, nikada ne bi bilo nijednog ateista ili idolopoklonika.

Uspostava subote, koja potječe iz Edena, stara je kao i sama zemlja. Svetkovali su je svi patrijarsi, od stvaranja nadalje. Izraelce su tijekom ropstva u Egiptu njihovi nadglednici prisiljavali da krše subotu i oni su u velikoj mjeri izgubili svijest o njenoj svetosti. Kad je na Sinaju objavljen njegov Zakon, prve riječi četvrte zapovijedi su glasile: "Sjeti se da svetuješ dan subotni", pokazujući tako da subota nije tada uspostavljena, već se upućuje na njeno podrijetlo tijekom stvaranja. Sotona je, da bi izbrisao Boga iz ljudskih umova, namjeravao srušiti ovaj veliki spomenik. Ako može navesti ljude da zaborave svog Stvoritelja, oni neće ulagati napore da se odupru sili zla i sigurno će postati Sotonine žrtve.

337 Sotonino neprijateljstvo prema Božjem Zakonu natjeralo ga

je u rat protiv svake uredbe u Deset zapovijedi. S velikim načelom ljubavi i odanosti Bogu, Ocu svijetu, usko je povezano i načelo bratske ljubavi i poslušnosti. Prijezir prema roditeljskom autoritetu brzo vodi do prijezira prema Božjem autoritetu. Zato Sotona ulaže napore da umanjí obvezu pete zapovijedi. Poganski narodi su obraćali malo pozornosti uredbi koja zapovijeda ovo načelo. U mnogim narodima roditelji su bili ili odbacivani ili ubijani čim su zbog starosti bili nesposobni da se brinu za sebe. U obiteljima se prema majci postupalo s malo poštovanja, a nakon smrti njenog muža od nje se zahtijevalo da se pokori autoritetu najstarijeg sina. Mojsije je naredio sinovsku poslušnost, ali kad su Izraelci odstupili od Gospoda, oni su zajedno s ostalima zanemarili petu zapovijed.

Sotona je bio "ubojica ljudi od početka" (Iv 8,44) i čim je dobio vlast nad ljudskim rodovima, on ne samo što ih je poticao

ja se mrze i međusobno ubijaju, već je on, da bi se još hrabrije suprotstavio Božjem autoritetu, kršenje šeste zapovijedi načinio sastavnim dijelom njihove religije.

Na temelju iskvarenih predodžbi o božanskim osobinama poganske su nacije povjerovali da su ljudske žrtve nužne da bi se osigurala naklonost božanstava. Tako su se u raznim oblicima idolopoklonstva vršila

najsurovija djela. Među njima je bio običaj da se djeca provode kroz oganj pred kipom. Kad bi neko dijete prošlo neozlijeđeno, ljudi su smatrali da je njihova žrtva prihvaćena. Smatralo se i da dijete koje bi se izbavilo ima naročitu naklonost bogova, te su ga okruživali blagoslovima i uvijek visoko cijenili, i bez obzira na njegove zločine njega se nikada nije kažnjavalo. Ali ako je neko dijete bilo opečeno, njegova je sudbina bila zapečaćena. Vjerovalo se da se gnjev bogova može ublažiti samo oduzimanjem života te su ga stoga prinostili kao žrtvu. U vrijeme velikog otpada ovakve opačine su u određenoj mjeri prevladavale i među Izraelcima.

U ime religije vrlo se rano počela kršiti sedma zapovijed. Najodvratniji su i najgnusniji običaji postali dio poganskog bogoslužja.

338 Bogovi su prikazivani kao pokvareni, a njihovi obožavatelji su se predavali najnižim strastima. Prevladavali su neprirodni poroci, a vjerske je blagdane obilježavala sveopća i otvorena pokvarenost.

Mnogoženstvo je rano uhvatilo korijene. To je bio jedan od grijeha koji je navukao Božji gnjev na pretpotopni svijet. Ipak, ono se ponovno raširilo i nakon potopa. Sotonin smišljen napor je bio da iskvari ustanovu braka, oslabi njegove obveze i umanjí njegovu svetost, jer nije mogao naći sigurniji način da obeščasti Božje obličje u čovjeku i otvori vrata jadu i porocima.

Od početka velike borbe Sotonina je namjera bila da pogrešno prikaže Božji karakter i izazove pobunu protiv njegovog Zakona, i činilo se da je to djelo bilo okrunjeno uspjehom. Mnoštvo je slušalo

Sotonine prijekave i usprotivilo se Bogu. Ali usred djelovanja zla Božje se namjere neprekidno ispunjavaju. On svim stvorenjima obznajući svoju pravednost i dobrotu. Sotoninim kušanjem cijelo je čovječanstvo prestupilo Božji Zakon, ali žrtvom njegovog Sina otvoren je put kojim se ono može vratiti Bogu. Kristovom milošću ljudi mogu biti osposobljeni za poslušnost Očevom Zakonu. Tako Bog u svako doba, usred

pobune i otpada, okuplja narod koji mu je vjeran, narod "kom je moj Zakon u srcu" (Iz 57,7).

Sotona je prijevarom zaveo anđele, a on je u svim razdobljima nastavio među ljudima obavljati ovo djelo, a nastaviti će varati sve do kraja vremena. Kad bi on otvoreno priznao da se bori protiv Boga i njegovog Zakona, ljudi bi pazili, ali on se prikrija i mijesha istinu sa zabludom. Tako se prihvaćaju zablude koje zarobljavaju i uništavaju dušu. Sotona na ovaj način vodi svijet za sobom, ali dolazi dan kad će njegova pobjeda biti zauvijek okončana.

Božje postupanje prema pobuni dovest će do potpunog razotkrivanja djela koje se tako dugo potajno obavljalo. Posljedice Sotonine vladavine, plodovi zanemarivanja božanskih uredbi, bit će predočene pred svim stvorenim bićima.

339 Božji će Zakon biti potpuno opravdan. Vidjet će se da je Bog uvijek postupao na vječno dobro njegovog naroda i dobro svih svjetova što ih je stvorio. Sam će Sotona, u prisutnosti svemira kao svjedoka, priznati pravednost Božje vladavine i njegovog Zakona.

Nije daleko trenutak kad će Bog ustati da opravda svoj uvrijeđeni autoritet. 'Jer, gle, izići će Jahve iz svog prebivališta da stanovnike zemljine kazni što se o njem ogriješiše.' (Iz 26,21) "Ali tko će podnijeti dan njegova dolaska i tko će opstati kad se on pojavi?" (Mal 3,2) Izraelskom je narodu, zbog njegovih grijeha, bilo zabranjeno pristupiti planini prije no što se Bog spustio da objavi svoj Zakon, da ih ne sažeže goruća slava njegove prisutnosti. Ako su ovakvi prikazi njegove sile obilježali mjesto objavljivanja njegovog Zakona, kako će strašan biti njegov sud kad dođe da ispuni svoje svete uredbes! Kako će oni koji su gazili njegov autoritet izdržati njegovu slavu na veliki dan suda? Strah podno Sinaja narodu je trebao prikazati prizore suda. Zvuk trube je pozvao Izrael na susret s Bogom. Glas arkandela i truba Božja pozvat će žive i umrle iz cijele zemlje u prisutnost njihova Suca. Otac i Sin, praćeni mnoštvom anđela, bili su prisutni na gori Sinaj. Na veliki Dan suda Krist će doći "u slavi Oca svoga, u pratnji anđela" (Mt 16,27). On će tada sjesti na prijestolje svoje

slave, a pred njim će se oku piti svi narodi.

Kad se božanska prisutnost prikazala na Sinaju, slava Gospodnja je u Izraelovim očima bila poput vatre koja sažiže. Ali kad Krist dođe u slavi sa svetim anđelima, cijela će zemlja blješati od strašne svjetlosti njegove prisutnosti. "Bog naš dolazi i ne šuti.

340 Pred njim ide oganj što proždire, oko njega silna bjesni oluja. On zove nebesa odozgo i zemlju da sudi narodu svojemu." (Ps 50,3.4) Pred Njim će teći ognjena rijeka koja će rastopiti počela zemaljska, kao i Zemlju, a i djela koja su na njoj također će biti spaljena. "... kad se u plamenom ognju objavi s neba Gospodin Isus u pratnji svoje anđeoske vojske, koji će 340 se osvetiti onima koji neće da priznaju Boga i koji se ne pokoravaju Radosnoj vijesti o našem Gospodinu Isusu." (2 Sol 1,7.8)

Čovjek nikada, od svog stvaranja, nije bio svjedok takvog prikaza božanske slave kao kad je na Sinaju objavljen Zakon. "Tresla se zemlja, nebo se rosilo pred Bogom, Sinaj drhtao pred Bogom, Bogom Izraela." (Ps 68,9) Usred najstrašnijih potresa prirode iz oblaka se, poput trube, začuo Božji glas. Brdo se zatreslo od podnožja do vrha, a mnoštvo Izraelaca se, blijedo i dršćući od straha, poklonilo licem do zemlje. Onaj čiji je glas potresao zemlju objavljuje: "Ja ću još jednom ne samo potresti zemlju nego i nebo." (Heb 12,26) Sveto pismo kaže: "Jahve reče sa visine, iz svetoga stana grmi glasom," "nebo se i zemlja tresu". (Jer 25,30; JI 4,16) U taj veliki dan nebo će iščeznuti "kao knjiga koja se smota" (Otk 6,14). Svaka planina i otok će se pomaknuti sa svog mjesta. "Zemlja će zateturati poput pijanca, zanjihat se poput kolibe; toliko će joj otežati bezakonje njeno da će pasti i neće više ustati." (Iz 24,20)

"Svako ljudsko srce klone, strava ih je obrvala, trudovi boli već ih spopadaju, i grče se ko roditelj", "sva će lica biti izobličena i problijedjela". "Kaznit ću svijet za zloću," kaže Gospod, "do-krajčit ću ponos oholili, poniziti nadutost silnika." (Iz 13,7.8.11; Jer 30,6)

Kad se Mojsije vratio iz božanske prisutnosti s planine na kojoj je primio ploče svjedočanstva, grješni Izrael nije mogao podnijeti svjetlost koja je obasjavala njegovo lice. Kako će satno prijestupnici gledati Sina Božjeg kad se pojavi u slavi svog Oca okružen nebeskim vojskama, da sudi prijestupnicima njegova Zakona i onima koji su odbacili njegovo pomirenje. Oni koji su zanemarili Božji Zakon i gazili Kristovu krv, "zemaljski kraljevi, velikaši, vojskovođe, bogataši, mogućnici", sakrit će se u špiljama i gorskim pećinama i oni će govoriti gorama i pećinama:

341 "Padnite na nas i sakrijte nas od lica onoga koji sjedi na prijestolju i od Janjetove srdžbe, jer dođe veliki dan njihove srdžbe! Tko može opstati?" (Otk 6,15-17) "U dan onaj: bacit će svaki svoje srebro i zlatne kumire... kad uteče u šupljine pećina i u raspukline stijena pred užasom Jahvinim, pred sjajem veličanstva njegova, kad ustane da potrese zemlju." (Iz 2,20.21)

Tada će se vidjeti da je Sotonina pobuna protiv Boga uzrok njegove propasti i propasti svih onih koji su odlučili postati njegovi podanici. On je prikazivao da će prijestup donijeti veliko dobro, ali tada će se vidjeti da je "plaća za grijeh smrt". "Jer evo dan dolazi poput peći užaren; oholi i zlikovci bit će kao strnjika: dan koji se bliži spalit će ih - govori Jahve nad Vojskama - da im neće ostati ni korijena ni grančice." (Mal 3,19) Sotona, korijen svakog grijeha, i svi zli, koji su njegove grane, bit će u potpunosti uništeni. Grijeh će biti dokrajčen zajedno sa svakim jadom i propašću koje je on donio. Psalmist kaže: "Ti pokara pogane, pogubi bezbošca, ime im izbrisa dovijeka." (Ps 9,6)

Ali usred bure božanskog suda Božja djeca neće imati razloga za strah. "Ali je Jahve utočište svome narodu i zaštita sinovima Izraela." (1 Pt 4,16) Dan koji će prijestupnicima Božjeg Zakona donijeti strah i uništenje, poslušnima će donijeti "klicanje od veselja neizrecivom i proslavljenom radosti". (1 Pt 1,8) 'Saberite mi sve pobožnike koji žrtvom Savez sa mnom sklopiše! Nebesa objavljuju pravednost njegovu: on je Bog sudac. (Ps 50,5.6)

„I tada ćete opet razlikovati pravednika od grešnika, onoga koji služi Bogu od onoga koji mu ne služi." (Mal 3,18) "Poslušajte me, vi koji poznate pravo, *narode kom je moj Zakon u srcu.*" "Iz ruke ti, evo, uzimam čašu

opojnu, pehar gnjeva svojega: nećeš ga više piti." "Ja, ja sam tješitelj vaš." (Iz 51,7.22.12) **342** "Nek se pokrenu planine i potresu brijezi, al se ljubav moja neće odmać od tebe, nit će se pokolebati moj Savez mira, kaže Jahve koji ti se smilovao." (Iz 54,10)

Veliki plan otkupljenja donosi potpunu obnovu Božje naklonosti prema svijetu. Obnovljeno je sve što je izgubljeno zbog grijeha. Otkupljen je ne samo čovjek već i Zemlja da bude vječno prebivalište poslušnih. Sotona se tijekom šest tisuća godina borio da Zemlju zadrži u svom vlasništvu. A sada je ostvaren Božji prvobitni cilj stvaranja. "Ali će od njih kraljevstvo preuzeti Sveci Svevišnjega, i oni će ga posjedovati za vijeke vjekova." (Dn 7,18)

"Od istoka sunca do zalaska hvaljeno bilo ime Jahvino!" (Iz 113,3) "I Jahve će biti kralj nad svom zemljom." (Zah 14,9) Sveto pismo kaže: "Dovijeka, o Jahve, riječ tvoja ostaje, stalna poput nebesa." "Stalne su sve naredbe njegove, utvrđene za sva vremena." (Ps 119,89; 111,7.8) Svete uredbe koje je Sotona mrzio i nastojao uništiti bit će poštovane diljem bezgrješnog svemira. "Kao što zemlja tjera svoje klice, kao što u vrtu niče sjemenje, učinit će Gospod da iznikne pravda i hvala pred svim narodima."

(Iz 61,11)

32

Zakon i Savez

363 Adam i Eva su za stvaranja poznavali Božji Zakon, oni su bili upoznati s njegovim zahtjevima, a njegove uredbe su bile napisane na njihova srca. Kad je čovjek pao u grijeh, Zakon se nije promijenio, već je ustanovljen sustav spasenja koji će ih vratiti poslušnosti. Obznanjeno je obećanje o Spasitelju i uspostavljeno prinošenje žrtvi koje su upućivale na Kristovu smrt kao veliku žrtvu za grijeh. Ali da nisu prestupili Božji Zakon, ne bi bilo smrti, ne bi bilo potrebe za Spasiteljem i za žrtvama.

Adam je svoje potomke učio Božjem Zakonu i tako su ga iz naraštaja u naraštaj prenosili s oca na sina. Ali usprkos milostivoj prilici za čovjekovo otkupljenje malo je bilo onih koji su ga prihvatili i slušali. Svijet je zbog prijestupa postao tako pokvaren da se izopačenost morala ukloniti potopom. Noa i njegova obitelj očuvali su Zakon, a Noa je svoje potomke učio Deset zapovijedi. Kad su ljudi ponovno odstupili od Boga, Gospod je izabrao Abrahama za koga je rekao: "A to zato što je Abraham slušao moj glas i pokoravao se mojim zapovijedima, mojim zakonima i odredbama!" (Post 26,5) On je primio obred obrezanja, znak da su oni koji su ga primili odvojeni za službu Bogu, znak da neće prihvatiti idolopoklonstvo i da će vršiti Božji Zakon. Propust Abrahamovih potomaka da održe ovo obećanje, kao što se pokazalo u njihovoj sklonosti da stvaraju saveze s neznabošcima i usvajaju njihove običaje, bio je uzrok boravka i ropstva u Egiptu. Ali tijekom njihova odnosa s idolopoklonicima i prisilne pokornosti Egipćanima pokvarena su i surova neznabožačka učenja još dodatno iskvarila božanske uredbe.

364 Stoga je Gospod, kad ih je izveo iz Egipta, sišao na Sinaj, obavijen slavom i okružen anđelima, kako bi u zapanjućem veličanstvu izgovorio svoj Zakon da ga čuje sav narod.

On čak ni tada nije svoje uredbe povjerio pamćenju naroda koji je bio sklon zaboravljanju njegovih zahtjeva, već ih je napisao na kamene ploče. On je od Izraela želio ukloniti svaku mogućnost miješanja neznabožačkih tradicija s njegovim svetim uredbama ili zamjene njegovih zahtjeva s ljudskim zakonima ili običajima. On im nije samo dao Deset zapovijedi. Pokazalo se da je narod jednostavno zavesti te nije htio ostaviti otvorena nijedna vrata kušnje. Mojsiju je naređeno da zapiše, kao što mu Bog bude zapovijedao, zakone i kazne s detaljnim uputama o onome što se zahtijeva. Ove uredbe u vezi s dužnostima naroda prema Bogu, jednih prema drugima i tuđincima bile su samo detaljnije, na određeniji način, iznesena načela Deset zapovijedi, tako da nitko ne pogriješi. Njihova je namjera bila da čuvaju svetost Deset zapovijedi urezanih na kamenim

pločama.

Da je čovjek držao Božji Zakon, onakav kakav je Adam primio nakon svog pada, Noa sačuvao, a Abraham držao, obred obrezanja ne bi bio potreban. Da su Abrahamovi potomci držali Savez, čiji je znak bilo obrezanje, oni nikada ne bi bili navedeni na idolopoklonstvo i ne bi morali robovati u Egiptu. Oni bi u mislima držali Božji Zakon i ne bi ga bilo potrebno objavljivati sa Sinaja ili pisati na kamene ploče. Da je narod držao načela Deset zapovijedi, nepotrebne bi bile dodatne upute što ih je Mojsije primio.

Njegovi potomci su izopačili i žrtveni sustav koji je Adam primio. Praznovjerje, idolopoklonstvo, surovost i razvratnost iskvarili su jednostavnu i smislenu službu koju je Bog odredio. Tijekom dugog odnosa s idolopoklonicima izraelski je narod pomiješao mnoge neznabožačke običaje sa svojim bogoslužjem, stoga im je Gospod na Sinaju dao jasne upute o žrtvenom sustavu. Nakon završetka Šatora sastanka On je s Mojsijem razgovarao iz oblaka slave iznad prijestolja milosti i dao mu potpune uredbe o žrtvenom sustavu i obliku bogoslužja koje treba održavati u Svetišću.

365 Mojsije je primio obredni zakon i on ga je zapisao u knjigu. Međutim, sam Bog je izgovorio Deset zapovijedi na Sinaju i napisao ih na kamenim pločama koje su se čuvale u Kovčegu.

Postoje mnogi koji pokušavaju stopiti ova dva sustava koristeći retke koji se odnose na obredni zakon da dokažu kako je moralni Zakon ukinut, ali to je krivo tumačenje Svetoga pisma. Obredni zakon se sastojao od simbola koji su upućivali na Krista, njegovu žrtvu i svećenstvo. Ovaj su obredni zakon, sa svim žrtvama i uredbama, Izraelci trebali držati sve dok se pred-slika nije ostvarila u slici, u smrti Isusa Krista, Janjetu Božjem koje je na se uzelo grijeha svijeta. Tada su trebale prestati sve obredne žrtve. Ovaj je zakon Krist "prikovao na križ" (Kol 2,14). Ali Psalmist kaže o Deset zapovijedi: "Dovijeka, o Jahve, riječ tvoja ostaje, stalna poput nebesa." (Ps 119,89) Sam Krist je rekao: 'Nemojte misliti da sam došao ukinuti Zakon i Proroke!... Jer, zaista, kažem vam,' naglašavajući što je više moguće, "dok opstoji nebo i zemlja, ni jedna jota, ni jedna koprčica slova iz Zakona sigurno neće nestati, a da se sve ne ostvari." (Mt 5,17.18) On ovdje ne **uči** samo što su bili zahtjevi Božjeg Zakona, već i da ti isti zahtjevi vrijede sve dok postoji nebo i zemlja. Božji je zakon nepromjenjiv kao i njegovo prijestolje. Njegovi će propisi biti obvezni za čovječanstvo u svim vremenima.

Nehemija o Zakonu objavljenom na Sinaju kaže: "Na goru si Sinajsku sišao i s neba im govorio; i dao si im pravedne naredbe, čvrste zakone, zapovijedi izvrsne i uredbe." (Neh 9,13) A Pavao, "apostol neznabožaca", kaže: "Zakon je bez sumnje svet, a zapovijed i sveta, i pravedna, i dobra." (Rim 7,12) To ne može biti ništa drugo nego Deset zapovijedi, jer je to Zakon koji kaže: "Ne poželi!" (7. redak)

Premda je Kristova smrt ukinula zakon predlika i sjena, to nije umanjilo obvezu držanja moralnog Zakona. Naprotiv, sama činjenica nužnosti da Krist umre kako bi nas otkupio zbog prijestupa tog Zakona dokazuje njegovu nepromjenjivost.

366 Oni koji tvrde da je Krist došao ukinuti Božji Zakon govore o izraelskom dobu kao o vremenu tame, a izraelsku religiju prikazuju kao da se sastoji od pukih obreda i običaja. Ali tu je pogreška. Na svakoj stranici svete povijesti, gdje su zapisani Božji postupci prema izabranom narodu, nalaze se sveti tragovi velikog Ja sam. On sinovima ljudskim nikada nije dao jasniji prikaz svoje sile i slave kao kad su samo Njega priznavali kao svog vladara i kad je svom narodu dao Zakon. To žezlo nije držala ljudska ruka, a veličanstveni nastupi izraelskog nevidljivog kralja bili su neopisivo veličanstveni i zapanjujući.

U svim ovim otkrivenjima božanske prisutnosti Božja slava se otkrivala kroz Krista. Ne samo za Spasiteljeva dolaska već u svim vjekovima nakon pada i obećanja o otkupljenju, "Bog bijaše onaj koji je u Kristu pomirio svijet sa sobom" (2 Kor 5,19). Krist je bio temelj i središte žrtvenog sustava u razdoblju patrijaraha i u vrijeme Izraelaca. Od pada u grijeh naših prvih roditelja nije bilo izravnog razgovora između Boga i čovjeka. Otac je svijet predao u Kristove ruke da On svojim posredničkim djelovanjem otkupi čovjeka i opravda autoritet i

svetost Božjeg Zakona. Kroz Krista se ostvarivala svaka zajednica između Neba i palog čovječanstva. Božji Sin je našim prvim roditeljima dao obećanje o otkupljenju. On se prvi otkrio patrijarsima. Adam, Noa, Abraham, Izak, Jakov i Mojsije razumjeli su evanđelje. Oni su tražili spasenje u čovjekovoj Zamjeni i Jamcu. Ovi sveti, drevni ljudi održavali su zajednicu sa Spasiteljem koji je trebao doći na ovaj svijet u ljudskom tijelu, a neki od njih su razgovarali licem u lice s Kristom i anđelima.

Krist ne samo što je bio voda Izraelaca u pustinji, anđeo čije je ime bilo Jahve, i koji je, obavijen u stupu od oblaka, išao pred mnoštvom, već je On bio taj koji je Izraelu dao Zakon. Usred zapanjujuće slave na gori Sinaj Krist je u prisutnosti cijelog naroda objavio Deset zapovijedi iz Zakona svog Oca. On je bio taj koji je Mojsiju dao ispisane ploče Zakona. Krist je bio taj koji je kroz proroke govorio svom narodu.

367 Apostol Petar, pišući kršćanskim crkvama, kaže: "... proroci koji su vama prorekli određenu milost. Dok su ispitali na koje i na kakvo je vrijeme upućivao Kristov duh - koji bijaše u njima - kad je unaprijed navješćivao Kristu određene patnje i proslavljanje što će doći poslije njih." (1 Pt 1,10.11) Kristov glas je taj koji nama progovara kroz Stari zavjet. "Proročki je duh, zapravo, svjedočanstvo Isusovo." (Otk 19,10)

Isus je, dok se osobno nalazio među ljudima, svojim učenjima usmjeravao umove naroda na Stari zavjet. On je Židovima rekao: "Vi istražujete Pisma u kojima mislite da ima život vječni. I upravo ona svjedoče za me." (Iv 5,39) U to su vrijeme knjige Starog zavjeta bile jedina Biblija koja je postojala. Božji Sin je opet rekao: "Imaju Mojsija i proroke. Neka njih slušaju." A onda dodao: "Ako zaista ne slušaju Mojsija i proroka, neće vjerovati ni ako tko od mrtvih uskrsne." (Lk 16,29.31)

Krist je dao obredni zakon. Čak i nakon što se više nije morao vršiti, Pavao je Židovima prikazao njegovu istinsku vrijednost i položaj, upućujući na njegovo mjesto u planu otkupljenja i povezanost s Kristovim djelom. I ovaj veliki apostol je ovaj Zakon proglasio slavnim, dostojnim njegova božanskog Tvorca. Svečana je služba u Svetištu bila predlika velikih istina što ih je trebalo otkriti narednim naraštajima. Oblak tamjana koji se uzdizao s izraelskim molitvama predstavljao je njegovu pravednost koja je jedino mogla grješnikovu molitvu učiniti prihvatljivom Bogu. Žrtva koja je krvarila na žrtveniku svjedočila je o Otkupitelju koji će doći, a iz Svetinje nad svetinjama blistao je znak božanske prisutnosti. Tako je u srcima održavana vjera tijekom razdoblja tame i otpada dok nije došlo vrijeme za dolazak obećanog Mesije.

Isus je bio svjetlost svom narodu, svjetlost svijeta, prije no što je došao na svijet u ljudskom obliku. Prva zraka svjetlosti koja je probila tamu u koju je grijeh zavio svijet, došla je od Krista. I od Njega dolazi svaka zraka nebeske svjetlosti koja obasjava stanovnike zemaljske. U planu otkupljenja Krist je Alfa i Omega, početak i svršetak.

368 Otkad je Spasitelj prolio svoju krv za oprost grijeha i uznio se na Nebo da "posreduje za nas pred licem Božjim" (Heb 368 9,24) svjetlost zrači s križa Golgote i iz Svetinje i Svetinje nad svetinjama u nebeskom Svetištu. Ali veća svjetlost koja je nama dana ne treba nas navesti da preziremo ono što je u prošlim vremenima objavljeno u simbolima o Spasitelju koji dolazi. Kristovo evanđelje baca svjetlost na židovsko uređenje i daje smisao obrednom zakonu. Kako otkrivamo nove istine, a ono što smo znali postaje jasnije, Božji karakter i namjera se pokazuje u njegovim postupcima prema izabranom narodu. Svaka dodatna zraka svjetlosti koju primamo pruža nam jasnije razumijevanje plana spasenja koji je izvršenje božanske volje za spasenje čovjeka. Mi sada vidimo ljepotu i snagu nadahnute riječi i proučavamo njene stranice s dubljim i većim zanimanjem.

Mnogi misle da je Bog odvojio Židove od ostalog svijeta, da je njegova ljubav i briga u velikoj mjeri bila povučena od ostatka svijeta i usredotočena na Izrael. Ali Božja namjera nije bila da njegov narod podigne zid podjele između sebe i svojih bližnjih. Srce beskonačne Ljubavi doseže do svih stanovnika

zemaljskih. Premda su ga oni odbacili, On im se neprekidno nastoji otkriti i učiniti ih sudionicima svoje ljubavi i milosti. Izabrani narod je primio njegov blagoslov da bi mogao blagosloviti druge.

Bog je pozvao Abrahama, ukazao mu čast i učinio ga naprednim, a patrijarhova je vjernost bila svjetlost narodima u svim zemljama u kojima je boravio. Abraham se nije ogradio od ljudi oko sebe. On je održavao prijateljske odnose s kraljevima okolnih naroda, a neki od njih su prema njemu postupali s velikim poštovanjem. Njegovo poštenje i nesebičnost, njegova hrabrost i dobronamjernost prikazivali su Božji karakter. Bog se kroz svog predstavnika otkrivao u Mezopotamiji, Kanaanu, Egiptu, pa čak i stanovnicima Sodome.

Tako se Bog kroz Josipa prikazao Egipćanima i svim narodima povezanima s tim moćnim kraljevstvom. Zašto je Bog odlučio uzdignuti Josipa tako visoko među Egipćanima? On je mogao naći neki drugi način da ostvari svoje namjere za Jakovljevu djecu, ali njegova je želja bila da Josipa učini vidjelom i smjesti ga u kraljevsku palaču kako bi se nebeska svjetlost mogla proširiti blizu i daleko.

369 Svojom milošću i praved-nošću, čistoćom i dobronamjernošću u svakodnevnom životu, svojim predanjem interesima naroda, i to idolopokloničkog naroda, Josip je bio Kristov predstavnik. Neznabožački je narod u svom dobročinitelju, kome je cijeli Egipat ukazivao hvalu i slavu, vidio ljubav njegovog Stvoritelja i Otkupitelja. Bog je isto tako kroz Mojsija postavio vidjelo pored prijestolja najvećeg kraljevstva na zemlji, da svi koji mogu spoznaju istinitog i živog Boga. Egipćani su primili sve ovo svjetlo prije no što je Bog digao svoju ruku da ih kazni.

Tijekom izbjavljenja Izraela iz Egipta nadaleko se raširilo znanje o Božjoj sili. Ratoborni narod u Jerihonskoj utvrdi je drhtao. "Kad smo čuli sve to, zastalo nam srce", rekla je Ra-haba, "i nitko da smogne snage da vam se suprotstavi, jer Jahve, Bog vaš - on je Bog gore na nebesima i dolje na zemlji." (Jš 2,11) Stoljećima nakon izlaska filistejski su svećenici podsjetili svoj narod na egipatska zla i opomenuli ih protiv protiviljenja izraelskom Bogu.

Bog je pozvao Izraela, uzvisio ga i blagoslovio, ne da oni poslušnošću Zakonu prime naklonost i postanu isključivi primatelji njegovih zapovijedi, već da se kroz njih On otkrije svim stanovnicima zemaljskim. Da bi ostvario ovu namjeru, On im je zapovjedio da ostanu odvojeni od idolopokloničkih naroda oko njih.

Bogu su odvratni idolopoklonstvo i svi grijesi koji iz njega proistječu te je On zapovjedio svom narodu da se ne miješa s drugim narodima, "*da ne čine ono što oni čine*" i tako zaborave Boga. On im je zabranio ženidbu s idolopoklonicima da se njihova srca ne bi odvojila od Njega. Onda je kao i danas bilo potrebno da Božji narod ostane čist, "čuvati samog sebe čistim od ovog svijeta". Oni moraju biti slobodni od njegovog duha, jer se on protivi istini i pravednosti. Međutim, Bog nije namjeravao da se njegov narod, u samodostatnoj isključivosti, zatvori od svijeta tako da ne može utjecati na njega.

Kristovi sljedbenici, poput njihova Gospodara, trebaju u svako doba biti svjetlost svijetu. Spasitelj je rekao: "Nije moguće sakriti grad koji stoji na gori.

370 Ne žele se svijeća da se stavi pod varičak, nego na svijećnjak da svijetli svima u kući", to jest u svijetu. I On dodaje: "Vaše vidjelo neka tako zasja pred ljudima da vide vaša djela ljubavi te slave vašeg Oca nebeskog." (Mt 5,14-16) Upravo je to ono što su Henok, Abraham, Josip i Mojsije činili. Bog je namjeravao i da Izrael, njegov narod, to čini.

Njihovo vlastito nevjerno srce, koje je Sotona nadzirao, navelo ih je da sakriju svoju svjetlost umjesto da njome obasjavaju okolne narode. Isti licemjerni duh naveo ih je da slijede izopačene običaje neznabožaca i da se ograde ponosom isključivosti, kao da je Božja briga i ljubav bila samo nad njima.

Kao što Biblija opisuje dva zakona, jedan vječni i nepromjenjiv, a drugi privremen i prolazan, tako postoje i dva saveza. Savez milosti je prvo sklopljen s čovjekom u Edenu kada je nakon pada u grijeh primio božansko obećanje da će ženino sjeme satirati zmijinu glavu. Ovaj Savez je svim ljudima nudio oprost i pomoć milosti Božje da u budućnosti budu poslušni vjerom u Krista. On im je također obećavao vječni život uz uvjet vjernosti Božjem Zakonu. Tako su patrijarsi primili nadu u spasenje.

Isti Savez je obnovljen s Abrahamom u obećanju: "Svi će se narodi zemlje blagoslivljati tvojim potomstvom." (Post 22,18) Ovo obećanje je upućivalo na Krista. Tako ga je razumio Abraham (vidi Gal 3,8.16), i vjerovao da će Krist oprostiti grijeha. Ovo je bila vjera koja mu je uračunata kao pravednost. Ovaj zavjet s Abrahamom je podupirao autoritet Božjeg Zakona. Gospod se ukazao Abrahamu i rekao: "Ja sam El Šadaj — Bog Svesilni, mojim hodi putem i neporočan budi." (Post 17,1) Božje svjedočanstvo o njegovom vjernom sluzi bilo je: "Abraham je slušao moj glas i pokoravao se mojim zapovijedima, mojim zakonima i odredbama!" (Post 25,6) I Bog mu je rekao: "Savez svoj sklapam između sebe i tebe - *Savez svoj za vjekove*: ja ću biti Bogom tvojim i tvoga potomstva poslije tebe." (Post 17,7)

Premda je ovaj Savez sklopljen s Adamom i obnovljen s Abrahamom, on nije mogao biti potvrđen sve do Kristove smrti.

371 On je postojao na temelju Božjeg obećanja od prvog nagovještaja otkupljenja, a prihvaćan je vjerom. Ipak, kad ga je Krist potvrdio, nazvan je novim Savezom. Božji Zakon je bio temelj Saveza koji je jednostavno bio dogovor za vraćanje ljudi u sklad s božanskom voljom, stavljajući ih u položaj u kojem mogu slušati Božji Zakon.

Prvi sporazum, koji Sveto pismo naziva stari Savez, sklopljen je između Boga i Izraela na Sinaju, a potvrđen je krvlju žrtava. Abrahamov savez je potvrđen Kristovom krvlju i naziva se drugi ili novi Savez, jer je krv kojom je zapečaćen prolivena nakon krvi prvog Saveza. Da je novi Savez vrijedio u Abrahamovo vrijeme, očituje se u činjenici da je potvrđen i obećanjem i Božjom zakletvom, "dvjema nepromjenjivim stvarima u kojima Bog ne može prevariti" (Heb 6,18).

Ali ako je Abrahamov Savez sadržavao obećanje o otkupljenju, zašto je na Sinaju sklopljen drugi Savez? Narod je u ropstvu u velikoj mjeri zaboravio Boga i načela Abrahamova Saveza. Bog mu je izbavljenjem iz Egipta pokušao otkriti svoju silu i milost kako bi ga naveo da ga ljubi i vjeruje mu. On ga je preveo preko Crvenog mora, gdje je, zbog Egipćana koji su ga progonili, bijeg izgledao nemoguć, da bi razumio svoju bespomoćnost i potrebu za božanskom pomoći, a onda mu je donio izbavljenje. Tako su Izraelci bili ispunjeni ljubavlju i zahvalnošću prema Bogu i povjerenjem da će im njegova sila pomagati. On ih je vezao za sebe kao njihov Izbavitelj iz tjelesnog ropstva.

Ali u njihove umove je trebalo usaditi jednu veću istinu. Živeći usred idolopoklonstva i pokvarenosti oni nisu imali istinsku predodžbu o Božjoj svetosti, o veličini grijeha u vlastitim srcima, njihovoj potpunoj nesposobnosti da sami poslušaju Božji Zakon i potrebi za Spasiteljem. Oni su sve ovo tek trebali naučiti.

Bog ih je doveo do Sinaja, pokazao im svoju slavu, dao im svoj Zakon s obećanjem o velikim blagoslovima uz uvjet poslušnosti: "Stoga, budete li mi se vjerno pokoravali i držali moj Savez,... vi ćete mi biti kraljevstvo svećenika, svet narod." (Izl 19,5.6)

372 Narod nije shvatio grješnost svojih srca, da je bez Krista nemoguće držati Božji Zakon te su oni spremno sklopili Savez s Bogom. Uvjereni da sami mogu postići pravednost, oni su izjavili: "Sve što je Jahve rekao, izvršit ćemo i poslušat ćemo." (Izl 24,7) Oni su bili svjedoci objavljivanja Zakona u zapanjućem veličanstvu, da su drhtali od straha u podnožju gore, a ipak samo nekoliko tjedana kasnije oni su raskinuli Savez s Bogom i klanjali se livenim kipovima. Nisu se mogli nadati primanju Božje naklonosti kroz Savez koji su prekršili, i sada uviđajući svoju grješnost i potrebu za oprostom, oni su osjetili potrebu za Spasiteljem koji se otkrio u Abrahamovom Savezu i kojeg je žrtveni sustav nagovještavao. Oni su se sada vjerom i ljubavlju bili vezali s Bogom kao svojim Izbaviteljem iz ropstva grijeha. Sada su bili spremni cijeliti blagoslove novog Saveza.

Uvjeti starog Saveza su bili: poslušaj i živi: "Tko ih vrši, u njima će naći život." (Ez 20,11; Lev 18,5) Ali, "Proklet bio koji ne bude držao riječi ovoga Zakona i vršio ih." (Pnz 27,26) Novi Savez je bio utemeljen na "boljim obećanjima", na obećanju o oprostima grijeha i milosti Božjoj koja obnavlja srce i dovodi ga u sklad s načelima Božjeg Zakona. "Nego, ovo je savez što ću ga sklopiti s domom Izraelovim poslije onih dana - riječ je Jahvina: *Zakon ću svoj staviti u dušu njihovu i upisati ga u njihovo srce...* jer ću oprostiti bezakonje njihovo

i grijeha se njihovih više neću spominjati." (Jer 31,33.34)

Isti Zakon koji je bio napisan na kamenim pločama Sveti Duh je napisao na pločama srca. Umjesto da pokušavamo postići svoju vlastitu pravednost, mi prihvaćamo Kristovu pravednost. Njegova krv čisti naše grijeha. Njegova se poslušnost pripisuje nama. Tada će srce obnovljeno Svetim Duhom donijeti plodove Duha. Mi ćemo Kristovom milošću živjeti životom poslušnosti Božjem Zakonu koji je napisan na našim srcima. Budući da imamo Kristov Duh, mi ćemo hodati kao što je On

hodio. On je preko proroka o sebi rekao: "Milje mi je, Bože moj, vršit volju tvoju, Zakon tvoj duboko u srcu ja nosim." (Ps 40,8) Dok je živio među ljudima, On je rekao: "On me ne ostavlja sama, jer ja uvijek činim što je njemu ugodno." (Iv 8,29)

373 Apostol Pavao jasno pokazuje odnos između vjere i Zakona u novom Savezu. On kaže: "Dakle: *opravdani vjerom* u miru smo s Bogom po našem Gospodinu Isusu Kristu." "Ukidamo li tako vjerom Zakon? Daleko od toga! Naprotiv, tim Zakon utvrđujemo." "Doista, ono što je bilo nemoguće Zakonu, jer je zbog tijela bio nemoćan", on nije mogao opravdati čovjeka jer čovjek zbog svoje grješne naravi nije mogao držati Zakon, "ostvario je Bog: poslao je, radi grijeha, svoga vlastitog Sina u obličju grešnog tijela i osudio grijeh u tijelu, da bi se u nama, koji ne živimo po tijelu, nego po Duhu, ispunio *pravedni zahtjev Zakona*." (Rim 5,1; 3,31; 8,3.4)

Božje djelo je u svima isto, premda postoje različiti stupnjevi razvitka i različiti prikazi njegove sile da bi udovoljio potrebama ljudi u različitim vremenima. Počevši s prvim obećanjem evanđelja, od doba patrijaraha do izraelskog razdoblja, čak i do današnjih dana, u planu otkupljenja se postupno otkriva Božja namjera. Spasitelj, slikovito prikazan obredima i propisima židovskog zakona, isti je onaj koji se otkrio u Evanđeljima. Oblaci koji su obavijali njegov božanski lik su nestali, i Isus se, Otkupitelj svijeta, otkrio. On koji je objavio Zakon sa Sinaja i Mojsiju dao uredbu obrednog zakona isti je onaj Isus koji je izgovorio propovijed na Gori. Velika načela Božje ljubavi, koja On iznosi kao temelj Zakona i Proroka, samo su neprestano ponavljanje onoga što je On preko Mojsija rekao izraelskom narodu: "Čuj, Izraele! Jahve je Bog naš, Jahve je jedan! Zato ljubi Jahvu, Boga svoga, svim srcem svojim, svom dušom svojom i svom snagom svojom." (Pnz 6,4.5) "Ljubi bližnjega svoga kao samog sebe." (Lev 19,18) U oba razdoblja učitelj je isti. Božji su zahtjevi isti. Načela njegove vladavine su ista. Jer sve proizlazi iz Njega, "u koga nema ni promjene, ni zasjenjenja zbog mijene" (Jak 1,17).

34

Dvanaest uhoda

Ovo se poglavlje zasniva na Brojevima 13 i 14.

387 Jedanaest dana nakon silaska s gore Horeb izraelski se narod utaborio kod Kadeša, u Paranskoj pustinji, nedaleko od granica obećane zemlje. Ovdje je narod predložio da se pošalju uhode radi izvidanja zemlje. Mojsije je ovu stvar iznio pred Gospoda i dobio dopuštenje s naredbom da se izabere po jedan od glavara iz svakog plemena. Ljudi su izabrani kako je bilo naloženo i Mojsije im je naredio da podu i izvide zemlju, kakva je, njen položaj i prirodna bogatstva, narod koji je u njoj živio, jesu li snažni ili slabi, veliki ili mali, te da ispituju kakvoću zemlje, njenu plodnost i donesu plodove zemlje.

Oni su otišli i izvidjeli cijelu zemlju, ušavši na južnu i nastavivši prema sjevernoj granici. Vratili su se nakon što su bili odsutni četrdeset dana. Izraelski je narod gajio velike nade, žarko ih očekujući. Vijest o povratku uhoda raširila se od plemena do plemena i svi su je radosno pozdravili. Narod je požurio u susret uhodama koji su izbjegli opasnosti ovog smjelog pothvata. Uhode su donijeli uzorke voća koji su pokazivali plodnost tla. Bilo je to vrijeme dozrijevanja grožđa i oni su donijeli tako velik grozd da su ga nosila dva čovjeka. Donijeli su i smokava i mogranja kojih je bilo u obilju.

Narod se radovao što će u posjed dobiti dobru zemlju i pozorno slušao dok je Mojsije primao izvještaj, da im ne promakne nijedna riječ. "Išli smo u zemlju u koju si nas poslao", počeli su uhode. "Zaista njome teče med i mlijeko. Evo njezinih plodova." Narod je bio oduševljen, željan da poslušša Gospodnji glas i odmah pode i zauzme zemlju.

388 Međutim, nakon što su opisali ljepotu i plodnost zemlje, svi, osim dvojice uhoda, počeli su iznositi teškoće i opasnosti koje su se nalazile pred Izraelcima ako krenu u osvajanje Kanaana. Nabrajali su moćne narode naseljene u različitim dijelovima zemlje, rekavši da su gradovi veliki i utvrđeni, a narod koji u njima živi vrlo jak te da bi ih bilo nemoguće pokoriti. Oni su također izjavili da su vidjeli divove, sinove Anakove, te da je beskorisno razmišljati o zauzimanju zemlje.

Sada se prizor promijenio. Dok su uhode iznosili mišljenje svojih nevjernih srca koja je Sotona ispunio obeshabrenošću, nada i hrabrost su ustupili mjesto kukavičkom očajanju. Njihova nevjera bacila je tamnu sjenu na zajednicu, a moćna Božja sila, koja je tako često djelovala u korist izabranog naroda, bila je zaboravljena. Narod nije čekao da razmisli, nisu mislili da će im Onaj koji ih je dosad vodio sigurno dati zemlju, nisu se prisjetili kako ih je Bog prekrasno oslobodio iz ropstva, otvara- jući put kroz more i uništavajući faraonovu vojsku koja ih je gonila. Ostavili su Boga postrani kao da isključivo ovise o vlastitoj snazi.

Oni su svojim nevjerstvom ograničili Božju silu i nisu vjerovali ruci koja ih je dosad pouzdano vodila. Oni su ponovili svoju prijašnju grešku i mrmljali protiv Mojsija i Arona: "To je dakle kraj svim našim nadama", rekli su oni. "To je dakle zemlja radi koje prevalismo put čak iz Egipta da bismo je dobili." Optužili su svoje vode da varaju narod i Izraelu donose teškoće.

Narod je očajavao u svom razočaranju i beznađu. Začulo se jadikovanje praćeno gundanjem. Kaleb je shvatio situaciju i ohrabrio se da stane u obranu Božje riječi. On je učinio sve što je bilo u njegovoj moći da se suprotstavi zlom utjecaju svojih nevjernih suradnika. Narod je za trenutak zastao da poslušša njegove riječi nade i ohrabrenja o dobroj zemlji. On nije porekao ono što je prethodno rečeno: zidovi su bili visoki, a Kana-anci snažni. Ali Bog je Izraelu obećao zemlju: "Krenimo ne oklijevajući i zauzmimo je, jer je možemo nadvladati!" pozivao je

Kaleb.

Ali desetorica, koja su ga prekinula, prikazala su prepreke još crnijim bojama nego ranije. "Ne možemo ići na onaj narod, jer je jači od nas", izjavili su oni. "Sav narod što ga u njoj vidjesmo ljudi su krupna stasa.

389 Vidjesmo ondje i divove - Anakovo potomstvo od divova. Činilo nam se da smo prema njima kao skakavci. Takvi bijasmo i njima."

Jednom kad su ovi ljudi pošli pogrešnim putem, oni su se tvrdoglavo usprotivili Kalebu, Jošui, Mojsiju i Bogu. Svaki naredni korak činio ih je još odlučnijim. Oni su bili odlučni da osujete sve napore da se osvoji Kanaan. Iskrivljavali su istinu da bi održali svoj opaki utjecaj. "Zemlja kroz koju smo prošli da je izvidimo zemlja je što proždire svoje stanovnike", kazali su oni. To nije bio samo zao već i lažan izvještaj. Izvještaj je bio nedosljedan samom sebi. Uhode su rekli da je zemlja plodna i napredna, narod visokog rasta, a sve bi to bilo nemoguće da je klima bila tako nezdrava da se moglo reći kako "proždire svoje stanovništvo". Ali kad narod popusti nevjerstvu, oni se stavljaju pod Sotoninu kontrolu i nitko ne može reći kako daleko će ih ona odvesti.

"Tada zagraja sva zajednica i poče vikati. I te noći narod plakaše." Uskoro je slijedilo protivljenje i otvorena pobuna. Sotona je imao potpuni nadzor, a narod je izgledao lišen razuma. Proklinjali su Mojsija i Arona, zaboravljajući da Bog sluša njihove zle riječi i da je Anđeo njegove prisutnosti, okružen stupom od oblaka, svjedok njihovog strašnog izljeva bijesa. Oni su ogorčeno vikali: "Kamo sreće da smo pomrli u zemlji egipatskoj! Ili da smo pomrli u ovoj pustinji!" Onda su se njihovi osjećaji podigli protiv Boga: "Zašto nas Jahve vodi u tu zemlju, da padnemo od mača, a žene naše i djeca da postanu roblje! Zar nam ne bi bilo bolje

da se vratimo u Egipat! Jedan je drugome govorio: 'Postavimo sebi vodu i vratimo se u Egipat!'" Oni time nisu optužili za prijevaru Mojsija, jer im je obećao zemlju koju ne mogu primiti. Otišli su tako daleko da su imenovali vodu da ih vodi u zemlju njihove patnje i ropstva iz koje ih je izbavila snažna ruka Svemoćnoga.

Poniženi i pogođeni, "Mojsije i Aron padoše ničice pred svom okupljenom izraelskom zajednicom", ne znajući što da čine kako bi ih odvratili od njihove prenagljene i nerazumne namjere. Kaleb i Jošua su pokušali stišati galamu.

390 U pocijepanoj odjeći kao znaku žalosti i ogorčenja oni su zašli među narod, a njihovi su glasovi nadglasali buru njihovog jadikovanja i pobunjeničkog žalovanja: "Zemlja kroz koju smo prošli da je istražimo izvanredno je dobra. Ako nam Jahve bude dobrotiv, u tu će nas zemlju dovesti, i dat će nam je. To je zemlja u kojoj teče med i mlijeko. Samo, nemojte se buniti protiv Jahve! Ne bojte se naroda one zemlje: ta on je zalogaj za nas. Oni su bez zaštite, a s nama je Jahve! Ne bojte ih se!"

Kanaanci su napunili mjeru svoje pokvarenosti i Gospod ih više nije htio trpjeti. Budući da je On uklonio svoju zaštitu, oni bi bili laka žrtva. Zemlja je Božjim zavjetom bila osigurana Izraelu. Ali oni su prihvatili lažni izvještaj nevjernih uhoda, i tako je cijela zajednica bila obmanuta. Izdajnici su dobro obavili svoj posao. Da su samo dva čovjeka donijela loše izvještaje, a ostalih deset ih ohrabрили da osvoje zemlju u Gospodnje ime, oni bi ipak poslušali savjet one dvojice usprkos desetorici, zbog njihovog bezbožnog nevjerstva. Ali samo su dvojica zastupala pravdu, dok su desetorica podržavala pobunu.

Nevjerni uhode su glasno proklinjali Kaleba i Jošuu, a začuli su se povici da ih se kamenuje. Nerazumna rulja je zgrabila kamenje da pobije ove vjerne ljude. Nasrnuli su s mahnitim povicima, ali kad im je iznenada kamenje ispalo iz ruku, oni su ušutjeli i počeli drhtati od straha. Bog je posredovao da spriječi njihove ubilačke namjere. Slava njegove prisutnosti, poput goruće svjetlosti, osvjetljavala je Šator. Sav je narod promatrao Gospodnji znak. Otkrio im se netko tko je bio moćniji od njih i nitko se nije usudio usprotiviti. Uhode koji su donijeli zle izvještaje prestrašeno su se povukli i suzdržavajući uzdahe potražili svoje šatore.

Onda je ustao Mojsije i ušao u Šator. Gospod mu je rekao: "Udarit ću ih pomorom i istrijebiti, a od tebe ću učiniti narod veći i moćniji od njega." Ali Mojsije je ponovno molio za svoj narod. Nije se mogao složiti da budu uništeni, a da on sam stvori moćniji narod. Pozivajući se na Božju milost, on je rekao: "Zato neka se snaga moga Gospodina uzvisi, ako si najavio rekavši:

391 'Jahve je spor na srdžbu, a bogat milosrđem... Oprosti krivnju ovome narodu po veličini svoga milosrđa, kao što si vodio ovaj narod od Egipta dovde."

Gospod je obećao da će poštediti Izrael od neposrednog uništenja, ali zbog njihovog nevjerstva i kukavičluka On nije mogao pokazati svoju silu i pokoriti njihove neprijatelje. On im je onda u svojoj milosti naredio da, kao jedini siguran put, krenu prema Crvenom moru.

Narod je u svojoj pobuni povikao: 'Kamo sreće da smo pomrli u zemlji egipatskoj! Ili da smo pomrli u ovoj pustinji!'

Sada je njihova molitva bila uslišena. Gospod je rekao: "... kako ste na moje uši govorili, tako ću vam i učiniti. U ovoj pustinji popadat će vaša mrtva tijela: svih vas koji ste ubilježeni u bilo koji vaš popis od dvadeset godina pa naprijed... a vašu djecu, o kojoj kažete da bi postala roblje, njih ću uvesti da nastane zemlja što ste je vi prezreli." A za Kaleba reče: 'A slugu svog Kaleba, jer je u njemu drukčiji duh i jer mi bijaše poslušan, njega ću ja dovesti u zemlju u koju je išao, i njegovi će je potomci zaposjesti!' Kao što su uhode putovale četrdeset dana, tako je izraelski narod trebao lutati pustinjom četrdeset godina.

Kad je Mojsije narodu obznanio božansku odluku, njihov se bijes pretvorio u tugovanje. Znali su da je njihova kazna pravedna. Deset nevjernih uhoda su odmah bili pomoreni pred očima cijelog Izraela, a u njihovoj sudbini narod je gledao svoju sudbinu.

Sada su izgledali kao da su se iskreno pokajali zbog svog grješnog ponašanja, ali oni su žalili zbog posljedica svog zlog ponašanja, a ne zbog osjećaja nezahvalnosti i neposlušnosti. Kad su shvatili da Bog nije povukao svoju naredbu, ponovno se pojavila njihova samovolja i oni su se usprotivili povratku u pustinju.

Zapovijedajući im da se udalje od zemlje svojih neprijatelja, Bog je provjeravao njihovu navodnu pokornost i dokazao da je ona nestvarna. Oni su znali da su ozbiljno pogriješili kad su dopustili da ih nadziru njihovi nepromišljeni osjećaji i kad su pokušali pobiti uhode koje su ih pozivale da poslušaju Boga. Ali oni su se uplašili tek kad su shvatili da su učinili kobnu pogrešku čije će posljedice biti pogubne po njih. Njihova se srca nisu promijenila i njima je trebao samo izgovor da ponove sličnu pogrešku. Prilika se ukazala kad je Mojsije po Božjoj naredbi zapovjedio da se vrate u pustinju.

392 Naredba da narednih četrdeset godina Izrael neće ući u Kanaan za Mojsija, Arona, Kaleba i Jošuu bila je gorko razočaranje, a ipak su bez prigovora prihvatili božansku odluku. Međutim, oni koji su prigovarali zbog Božjeg postupanja prema njima, izjavljujući da će se vratiti u Egipat, plakali su i tugovali kad su saznali da im je oduzet blagoslov koji su prezreli. Oni su bezrazložno prigovarali, a Bog im je sada dao razlog za oplakivanje. Da su plakali zbog svojih grijeha kad su im vjerno predočeni, ova presuda ne bi bila izrečena, ali oni su plakali zbog presude. Njihova žalost nije bila pokajanje i nije im mogla donijeti promjenu presude.

Noć su proveli u oplakivanju, ali s jutrom je došla i nada. Odlučili su iskupiti svoj kukavičluk. Kad im je Bog zapovjedio da podu i osvoje zemlju, oni su odbili, a sada kad im je naredio da se povuku, oni su se jednako protivili. Bili su odlučni da napadnu i osvoje zemlju. Možda će Bog prihvatiti njihov rad i promijeniti svoju namjeru za njih.

Bog im je dao prednost i dužnost da zaposjednu zemlju u vrijeme kad On to odredi, ali svojim svojevolumnim zanemarivanjem ovo dopuštenje je bilo povučeno. Sotona je postigao svoj cilj kad ih je spriječio da uđu u Kanaan, a sada ih je poticao da upravo to učine usprkos božanskoj zabrani, a što nisu htjeli učiniti kad je Bog zahtijevao. Veliki varalica je pobijedio kad ih je po drugi put poveo u pobuni. Oni nisu vjerovali da će se Božja sila udružiti s njihovim naporima u osvajanju Kanaana, a ipak su sada namjeravali svojom vlastitom snagom ostvariti cilj bez božanske pomoći. "Sagriješili smo protiv Jahve," povikali su, "poći ćemo gore i boriti se kako nam je Jahve, Bog naš, zapovjedio." (Pnz 1,41) Njihov prijestup ih je tako strašno zaslijepio. Bog im nikada nije zapovjedio da podu i da se bore. Njegova namjera nije bila da zemlju osvoje borbom, već strogom poslušnošću njegovim zapovijedima.

Premda se njihova srca nisu promijenila, narod je bio naveden da prizna grješnost i nerazumnost svoje pobune nakon izvještaja uhoda. Oni su uvidjeli vrijednost blagoslova koji su tako nepromišljeno odbacili. Priznali su da ih je njihovo nevjerovanje spriječilo da uđu u Kanaan.

393 "Jer smo zgriješili", rekli su, priznajući da je pogreška bila u njima, a ne u Bogu, koga su tako bezbožno optužili što nije ispunio svoje obećanje. Premda njihovo pokajanje nije proisteklo iz istinskog pokajanja, ono je poslužilo da opravda Božju pravednost u postupanju prema njima.

Gospod i dalje djeluje na sličan način da bi proslavio svoje ime tako što navodi ljude da priznaju njegovu pravednost. Kad oni koji kažu da ga ljube prigovaraju zbog njegove providnosti, preziru njegova obećanja i popuštajući kušnjama udružuju se sa zlim anđelima da spriječe Božje namjere, Gospod često tako upravlja okolnostima da se ove osobe uvjere u svoj grijeh, premda se iskreno ne kaju, da priznaju bezbožnost svojih postupaka i Božju pravednost i dobrotu u postupanju prema njima. Bog djeluje na ovaj način da bi razotkrio djela tame. I premda se duh koji potiče na zlo bitno ne mijenja, priznanje se izriče da se zaštiti Božja čast i opravdaju oni koji vjerno ukoravaju, kojima su se ljudi protivili i pogrešno ih prikazivali. Isto će tako biti prilikom konačnog izlijevanja Božjeg gnjeva. Kad dođe "Gospodin sa svojim svetim Desettisućama da sudi svima", tada će kazniti "sve bezbožnike za sva njihova bezbožna djela." (Qd 14.15) Svaki će grješnik uvidjeti i priznati pravednost svoje osude.

Bez obzira na božansku presudu Izraelci su se pripremali da osvoje Kanaan. Opremljeni oklopima i oružjem, oni su, prema vlastitoj procjeni, bili potpuno spremni za sukob, ali u očima Boga i njegovih ožalošćenih sluga izgledali su jadno. Kad je Gospod, gotovo četrdeset godina kasnije, naredio Izraelcima da podu i zauzmu

Jerihon, On im je obećao da će biti s njima. Pred vojskom je nošen Kovčeg zavjeta s Božjim Zakonom. Vode koje je On imenovao trebali su pod božanskim nadzorom upravljati narodom. S takvim vodstvom ništa im se nije moglo dogoditi. Ali sada, usprkos Božjoj zapovijedi i svečanoj zabrani njihovih voda, bez Kovčega i Mojsija, oni su izašli da se suprotstave neprijateljskoj vojsci.

Truba je označila pokret, a Mojsije je požurio za njima s upozorenjem. "Zašto kršite zapovijed Jahvinu? Nećete uspjeti. Ne penjite se, da vas ne potuku vaši neprijatelji, jer Jahve nije među vama.

394 Ta ondje se pred vama nalaze Amalečani i Kana-anci, te ćete od mača pasti."

Kanaanci su čuli za tajanstvenu silu koja je čuvala ovaj narod i o čudima koja je učinila za njih, te su oni okupili moćnu vojsku da bi odbili napadače. Osvajačka vojska nije imala vojskovođu. Bogu nije prinesena molitva da im daruje pobjedu. Oni su pošli s očajničkom namjerom da preokrenu svoju sudbinu ili umru u bici. Premda nisu bili obučeni za rat, naoružanih je ljudi bilo mnogo pa su se nadali da će snažnim i iznenadnim napadom slomiti obranu. Drsko su izazivali neprijatelja koji se nije usudio da ih napadne.

Kanaanci su se smjestili na stjenovitu zaravan kojoj se moglo prići nepristupačnim prilazima, strmim i opasnim usponom. Ogroman broj Izraelaca mogao je svoj poraz učiniti samo strasnijim. Polako su se penjali planinom, izloženi smrtnim strijelama njihovih neprijatelja. Ogromne stijene su se kotrljale obilježavajući put krvlju poginulih. Oni koji su stigli do vrha, iscrpljeni usponom, bili su odlučno potučeni i natjerani na povlačenje s velikim gubicima. Bojno je polje bilo prekriveno leševima, a izraelska vojska potpuno poražena. Uništenje i smrt su bili posljedica ovog buntovnog pokušaja.

Prisiljeni na pokornost, preživjeli su se najzad vratili i "plakali pred Jahvom", ali 'Jahve nije slušao' njihov glas (Pnz 1,45). Neprijatelje je ova očita pobjeda nad Izraelom nadahnula od-lučnošću da im se suprotstave. Sva izvješća koja su čuli o čudesnim djelima što ih je Bog učinio za svoj narod, sada su smatrali lažnim, te su povjerovali da nema razloga za strah. Prvi Izraelov poraz je nadahnuo Kanaance hrabrošću i odlučnošću i uvelike povećao teškoće osvajanja zemlje. Izraelu nije ništa preostalo već da se pred pogledima pobjedničkih neprijatelja povuče u pustinju znajući da će tamo biti grob cijelog naraštaja.

35

Korahova buna

Ovo se poglavlje zasniva na Brojevima 16 i 17.

395 Kazne koje su sustigle Izrael neko su vrijeme služile da obuzdaju njihovo prigovaranje i nepokornost, ali u njihovim je srcima i dalje bio duh pobune te je naposljetku donio gorke plodove. Prethodne pobune su bile puke galame izazvane iznenadnim porivima razjarene gomile, ali sada je stvorena smišljena zavjera, posljedica odlučnog nastojanja da se sruši autoritet voda koje je sam Bog imenovao.

Korali, vodeća ličnost ovog pokreta, bio je Levit, iz Keha-tove obitelji, i Mojsijev rođak. On je bio sposoban i utjecajan. Premda je bio određen za službu u Šatoru, bio je nezdovoljan položajem i težio je za svećeničkom čašću. Dodjela svećeničke službe Aronu i njegovoj obitelji, koja je ranije pripadala svakom prvorodenom sinu u obitelji, dala mu je povod za ljubomoru i nezadovoljstvo, i Korah se neko vrijeme tajno protivio i Mojsijevom i Aronovom autoritetu, premda se nije usudio otvoreno pobuniti. On je naposljetku smislio smion plan za rušenje i građanske i vjerske vlasti. On nije propustio naći istomišljenike. Blizu šatora Korana i Kehatovaca, na južnoj strani Šatora, bilo je taborište Rubenovog plemena, šatori Datana i Abirama, dva plemenska kneza. Ovi su se knezovi spremno pridružili njegovim ambicioznim planovima. Budući da su bili potomci najstarijeg Jakovljevog plemena, tvrdili su da njima pripada građanska vlast, a s Koranom su odlučili podijeliti svećeničku čast.

Raspoloženje naroda je pomagalo Korahovim planovima. U gorčini svog razočaranja njihova ljubomora, sumnja i mržnja se povratila, te su ponovno svoje prigovore uputili protiv svog 396 strpljivog vode.

396 Izraelci su neprekidno gubili iz vida činjenicu da su bili pod božanskim vodstvom. Zaboravili su da je Anđeo Saveza bio njihov nevidljivi voda, da je, obavijena stupom od oblaka, Kristova prisutnost išla pred njima te da je Mojsije sve upute primao od Njega.

Oni se nisu bili voljni pokoriti strašnoj kazni prema kojoj svi moraju umrijeti u pustinji, i stoga su bili spremni upotrijebiti svaki izgovor da povjeruju kako je Mojsije, a ne Bog, taj koji ih vodi i koji im je izrekao presudu. Najbolji naponi najskromnijeg čovjeka na zemlji nisu mogli umiriti nepokornost ovog naroda, premda su znaci Božjeg nezadovoljstva zbog ranijih opačina još uvijek bili pred njima: njihovi su redovi bili razbijeni, a neki pobijeni, no oni ovu pouku nisu uzeli k srcu. Kušnja ih je ponovno nadvladala.

Mojsijev ponizni pastirski život je bio daleko mirniji i sretniji od trenutnog položaja vode ove ogromne skupine nemirnih duhova. Ipak, Mojsije se nije usudio birati. Umjesto pastirskog štapa, njemu je dana palica vlasti koju nije mogao odložiti dok ga Bog ne oslobodi.

On koji čita tajne svih srca uočio je namjere Koraha i njegovih sljedbenika te svom narodu dao takve upute i upozorenja kako bi ih osposobio da umaknu prijevari ovih podmuklih ljudi. Oni su vidjeli Božju kaznu nad Mirjam zbog njene ljubomore i prigovora protiv Mojsija. Gospod je objavio da je Mojsije veći od proroka. "Iz usta u usta njemu ja govorim." "Kako se onda", dodao je On, "niste bojali govoriti protiv sluga moga Mojsija?" (Br 12,8) Ove pouke nisu bile namijenjene samo Mirjam i Aronu već cijelom Izraelu.

Korah i njegovi zavjerenici su bili ljudi kojima je Bog pokazao naklonost posebnim otkrivenjem svoje sile i veličine. Oni su bili među onima koji su s Mojsijem otišli na goru i promatrali božansku slavu. Ali otada se dogodila promjena. Prvo su popustili maloj kušnji koja je jačala sve dok Sotona nije preuzeo nadzor nad njihovim umovima i oni se usudili javno izraziti svoje nezadovoljstvo. Izražavajući veliko zanimanje za dobro naroda, oni su prvo međusobno šaputali o svom nezadovoljstvu, a zatim i izraelskim vodama. Njihove insinacije su tako brzo prihvaćene da su se oni usudili poći dalje, dok naposljetku i sami nisu povjerovali da je to revnovanje za Boga.

397 Uspješno su zaveli dvije stotine pedeset knezova, ljude od ugleda u zajednici. S ovim moćnim i utjecajnim pristašama oni su bili uvjereni da će ostvariti radikalnu promjenu u načinu vladavine i uvelike poboljšati Mojsijevu i Aronovu administraciju.

Ljubomora je izazvala zavist, a zavist pobunu. Oni su raspravljali o pitanju Mojsijevog prava na tako veliku vlast i čast, dok nisu počeli smatrati da on zauzima zavidan položaj koji bi svatko od njih mogao zauzeti. Obmanjivali su sebe i druge misleći da su Mojsije i Aron sami zauzeli položaje na kojima su se nalazili. Nezadovoljni su rekli da su se ovi vode uzdigli iznad Gospodnje zajednice preuzimajući na sebe svećenstvo i upravu, premda njihovi domovi nisu imali veća prava od ostalih u Izraelu. Oni nisu bili svetiji od ostalih ljudi i trebali bi se zadovoljiti time što će biti na istoj razini sa svojom braćom kojima je Bog jednako tako pokazao naklonost svojom naročitom prisutnošću i zaštitom.

Sljedeći posao zavjerenika je bilo obraćanje narodu. Onima koji su pogriješili, koji zaslužuju ukor, nema ništa ugodnije nego čuti sažaljenja i hvale. Korah i njegovi sljedbenici su tako privukli pozornost i pribavili potporu zajednice. Optužba da je mrmljanje naroda na njih navuklo Božji bijes proglašena je greškom. Rekli su da zajednica nije pogriješila budući da nisu tražili ništa više od svojih prava, te da je Mojsije bio prestrog voda, da je ukorio narod kao grješnike, a oni su bili sveti narod i Gospod je bio među njima. • .

Korah se osvrnuo na povijest njihovog putovanja kroz pustinju, kako su bili dovedeni u teške okolnosti i mnogi pomrli zbog svog mrmljanja i neposlušnosti. Njegovi su slušatelji mislili kako su jasno uvidjeli da su se njihove teškoće mogle spriječiti da je Mojsije pošao drugim putem. Odlučili su da je on odgovoran za sve

njihove neuspjehe te da je lišavanje Kanaana posljedica pogrešnog Mojsijevog i Aronovog vodstva, te da ako Korah postane njihov voda i ohrabri ih naglašavajući njihova dobra djela, umjesto da ih ukorava za grijeh, oni će 398 biti vrlo miroljubivi i imati uspješno putovanje.

398 I umjesto da lutaju tamo-amo po pustinji, oni će poći izravno u obećanu zemlju.

Medu pobunjeničkim je dijelovima zajednice bilo veće jedinstvo i sloga u izražavanju nezadovoljstva nego ikada ranije. Korahov uspjeh kod naroda ulio mu je samopouzdanje i utvrdio ga u uvjerenju da će Mojsijevo otimanje vlasti biti pogubno za slobodu Izraela, ako se ne spriječi. On je također tvrdio da mu je to Bog otkrio i ovlastio ga da promijeni vlast prije no što bude prekasno. Ali mnogi nisu bili spremni prihvatiti Koraho-ve optužbe protiv Mojsija. Sjetili se se njegovog strpljivog, požrtvovnog rada i njihova je savjest bila uznemirena. Stoga je bilo nužno Mojsijevom predanom zanimanju za Izrael pripisati neku sebičnu pobudu te je ponovljena stara optužba da ih je izveo da pomru u pustinji kako bi prigrabio njihov imetak.

Oni su neko vrijeme radili tajno. Međutim, čim je pokret postao dovoljno snažan da jamči otvorenu pobunu, Korah se stavio na čelo frakcije i javno optužio Mojsija i Arona za prisvajanje vlasti na koju su Korah i njegovi sljedbenici imali jednako pravo. Nadalje, optuženi su da su narod lišili slobode i nezavisnosti. "Vi prelazite mjeru!" rekli su zavjerenici. "Sva je zajednica, svi njezini članovi, posvećena, i među njima je Jahve. Zašto se onda uzvisujete iznad zajednice Jahvine?"

Mojsije nije naslućivao ovu tajnovitu zavjeru, a kad se iznenada suočio s njenim strašnim utjecajem, on je pao ničice u tihom molitvi Bogu. Kad je ustao, bio je žalostan, ali miran i snažan. Darovano mu je božansko vodstvo. "Sutra će", rekao je on, "Jahve pokazati tko je njegov, i tko je posvećen, i kome dopušta da mu se približi." Provjera je trebala biti odložena do sutra tako da svi mogu imati vremena za razmišljanje. Onda su oni koji su polagali pravo na svećeničku službu trebali doći s kadionicima i prinijeti tamjan u Šatoru u prisutnosti naroda. Zakon je izričito govorio da u Svetišu mogu služiti samo oni koji su bili posvećeni za službu.

399 Čak su i svećenici Nadab i Abihu bili ubijeni jer su se usudili prinijeti "neposvećenu vatru" suprotno božanskoj zapovijedi. Ipak, Mojsije je izazvao svoje tužitelje da, ako se usude odgovoriti na tako opasan poziv, iznesu stvar pred Boga.

Obraćajući se Korahu i njegovim Levijevcima Mojsije je rekao: "Zar vam je malo što vas je Bog Izraelov izdvojio iz Izraelove zajednice, da vas približi k sebi te da vršite službu u Jahvinu prebivalištu, i da stojite pred zajednicom služeći joj? Promaknuo je tebe i s tobom svu tvoju braću Levijevce, a vi

još tražite i svećeništvo! Ti i sva tvoja družina, dakle, sjatili ste se protiv Jahve; jer što je Aron da protiv njega rogoborite?"

Datan i Abiram nisu nastupili tako drsko kao Korah, i Mojsije, nadajući se da su oni uvučeni u zavjeru a da nisu sasvim iskvareni, pozvao ih je da izađu pred njega kako bi čuo njihove optužbe protiv njega. Ali oni nisu htjeli doći te su drsko odbili priznati njegov autoritet. Njihov je odgovor, izrečen pred cijelom zajednicom, glasio: "Zar je malo što si nas odveo iz zemlje kojom teče med i mlijeko da nas pobiješ u ovoj pustinji, pa hoćeš da nasilno zagospodariš nad nama? Nisi nas uveo u zemlju kojom teče med i mlijeko i nisi nam dao u posjed njive i vinograde. Misliš li iskopati oči ovim ljudima? Nećemo doći!"

Tako su oni istim jezikom kojim je Gospod opisao obećanu baštinu opisali prizor svog ropstva. Optužili su Mojsija da se pretvara kako djeluje pod božanskim vodstvom da bi na taj način uspostavio svoj autoritet, te su izjavili kako se više neće pokoravati da ih se vodi kao slijepce, prvo u Kanaan, a zatim u pustinju, ovisno što odgovara njegovim ambicioznim namjerama. Tako je ovaj nježni otac i strpljivi pastir prikazan kao tiranin i uzurpator mračnog karaktera. On je optužen za uskraćivanje Kanaana, premda je to bila kazna za njihov grijeh.

Iako je bilo očito da je narod bio sklon nezadovoljnoj skupini, Mojsije nije uložio napore da se opravda. On je svečano, u prisutnosti naroda, prizvao Gospoda kao svjedoka čistoće svojih pobuda i ispravnosti svojih postupaka, i preklinjao ga da bude njegov sudac.

400 Sljedeće se jutro dvije stotine i pedeset knezova s Koranom na čelu pojavilo s kadionicama. Uvedeni su u dvorište Šatora dok se narod okupio ispred njega očekujući rezultat. Mojsije nije bio taj koji je okupio narod da promatra poraz Koraha i njegove družine, već su ih pobunjenici, u svojoj slijepoj drskosti, sazvali da budu svjedoci njihove pobjede. Velik dio naroda je otvoreno stao na stranu Koraha koji je polagao velike nade u pobjedu nad Aronom.

Kad su se okupili pred Bogom, "onda se svoj zajednici pokaza slava Jahvina". Mojsije i Aron su primili božansko upozorenje: "Odvojite se od te zajednice da je odmah satrem!" Ali oni su pali ničice u molitvi: "Bože! Bože životnoga duha u svakom tijelu! Zar ćeš se razgnjeviti na svu zajednicu, kad je samo jedan sagriješio!"

Korah je istupio iz zajednice da bi se pridružio Datanu i Abiramu kad je Mojsije, u pratnji sedamdeset starješina, uputio posljednje upozorenje ljudima koji mu se nisu htjeli pridružiti. Mnoštvo je skrenulo i prije nego što je uputio svoju poruku Mojsije je po božanskoj uputi zapovjedio narodu: "Odstupite od šatora tih opakih ljudi! Ne dotičite se ničega što je njihovo, da ne budete uništeni zbog svih njihovih grijeha!" Narod je poslušao opomenu jer su svi strahovali od predstojeće kazne. Glavni pobunjenici su gledali kako ih odbacuju oni koje su prevarili, ali su ostali nepokolebljivi u svojoj drskosti. Stajali su sa svojim obiteljima na vratima svojih šatora prkoseći božanskom upozorenju.

U ime izraelskog Boga Mojsije je u prisutnosti cijele zajednice izjavio: "Po ovom ćete vidjeti da me Jahve poslao da vršim sva ova djela, a da ih ne činim sam od sebe: ako ovi ljudi umru kao što umru i svi ljudi; ako ih pohodi sudbina kakva pohodi sve ljude, onda me Jahve nije poslao. Ali ako Jahve učini nečuvano: ako zemlja rastvori svoju utrobu i proguta ih sa svim što je njihovo, te živi sidu u Šeol, onda znajte da su ovi ljudi prezreli Jahvu."

Oči Izraela su bile uprte u Mojsija dok su stajali, sa strahom i iščekivanjem, očekujući događaj. Kad je prestao govoriti, zemlja se rastvorila i pobunjenici su živi propali u jamu sa svime što im je pripadalo "i oni iščeznu iz zbora".

401 Narod je pobjegao, osuđujući se kao sudionika u grijehu.

Ali kažnjavanje nije prestalo. Vatra koja je sijevala iz oblaka progutala je dvije stotine pedeset knezova koji su prinijeli tamjan. Budući da ovi ljudi nisu začeli pobunu, nisu bili uništeni s glavnim zavjerenicima. Njima je bilo dopušteno da vide njihov kraj, pružena im je prilika da se pokaju, ali oni su bili naklonjeni pobunjenicima te su postali sudionici njihove sudbine.

Kad je Mojsije preklinjao Izraelce da bježe od predstojećeg uništenja, božanska se kazna još mogla zaustaviti, da se Korah i njegova družina pokajala i zatražila oprost. Međutim njihova je tvrdoglava ustrajnost zapečatila njihovu sudbinu. Cijela je zajednica dijelila krivicu, jer su svi, u većoj ili manjoj mjeri, bili njima naklonjeni. Ipak, Bog je u svojoj milosti razlučio između voda pobune i onih koje su oni zaveli. Narodu koji je sebi dopustio da bude obmanut dano je vrijeme da se pokaju. Dobili su snažne dokaze da su pogriješili, a da je Mojsije bio u pravu. Očiti prikaz Božje sile uklonio je svaku neizvjesnost.

Isus, Anđeo koji je išao pred Izraelcima, pokušao ih je spasiti od uništenja. Oproštenje je čekalo na njih. Božja kazna se približila i pozivala ih na pokajanje. Posebno, neodoljiva intervencija s Neba spriječila je njihovu pobunu. Ako sada odgovore na posredovanje božanske providnosti, možda će biti spašeni. Ali premda su izmicali kazni, strah od uništenja nije izliječio pobunu. Te večeri oni su se vratili u svoje šatore preplašeni, ali nepokajani.

Korah i njegova skupina toliko su im laskali sve dok nisu povjerovali da su dobar narod, da im je Mojsije nanio nepravdu i zlostavljao ih. Da su priznali kako su Korah i njegova skupina pogriješili, i kako je Mojsije bio u pravu, onda bi bili prisiljeni prihvatiti presudu o smrti u pustinji kao Božju riječ. A oni nisu bili voljni pokoriti se te su se pokušali uvjeriti da ih je Mojsije prevario. Oni su gajili nadu da će biti uspostavljen novi poredak u kojem će pohvala zamijeniti ukor, a ugodnost brigu i sukob.

402 Ljudi koji su bili pobijeni laskali su i govorili o svom velikom zanimanju za njih, tako da je narod zaključio kako su Korah i njegova skupina dobri ljudi, a da je Mojsije na neki način uzrok njihove propasti.

Teško da ljudi mogu više uvrijediti Boga nego prezreti i odbaciti oruđa koja On želi upotrijebiti za njihovo spasenje. Izraelci ne samo što su to učinili već su namjeravali i ubiti Mojsija i Arona. Ipak, oni nisu shvatili potrebu da od Boga zatraže oprost za svoje odvratne grijehе. Tu noć kušnje nisu proveli u kajanju i ispovijedanju, već u traženju načina da odbace dokaze koji su ih razotkrivali kao velike grješnike. Oni su i dalje gajili mržnju prema ljudima koje je Bog imenovao i spremali se da odbace njegov autoritet. Sotona je bio blizu da ih tako zaslijepljene povede u propast.

Cijeli je Izrael pobjegao u strahu kad su čuli jauke osuđenih grješnika koji su propali u jamu, govoreći: "Da i nas zemlja ne proguta." "Sutradan je sva zajednica rogoborila protiv Mojsija i Arona. 'Pobili ste Jahvin narod!' govorili su." I oni su bili spremni poslužiti se nasiljem protiv vjernih, požrtvovnih voda.

Prikaz božanske slave vidio se u oblaku iznad Šatora, a glas iz oblaka je progovorio Mojsiju i Aronu: "Udaljite se od te zajednice; u tili ću je čas uništiti!"

Krivica za grijeh nije počivala na Mojsiju i on se nije bojao, i nije požurio ostaviti zajednicu da propadne. Mojsije je oklijevao i u ovoj dugoj krizi pokazao istinsko pastirsko zanimanje za stado za koje se brinuo. Preklinjao je da Božji gnjev ne uništi U potpunosti narod koji je On izabrao. On je svojim posredovanjem zaustavio ruku osvete da neposlušni, pobunjenički Izrael ne bude posvema uništen.

Ali izvršitelj gnjeva je izašao i pomor je obavljao svoje smrtonosno djelo. Na zapovijed svog brata Aron je uzeo kadionik i požurio među narod "da obavi nad njim obred pomirenja". "Zatim stade između mrtvih i živih." Dok se dim od tamjana dizao, Mojsijeve molitve u Šatoru su se uzdizale Bogu i pomor je zaustavljen, ali tek kad je četrnaest tisuća Izraelaca ležalo pobijeno, dokaz o krivnji zbog prigovaranja i pobune.

403 Pruženi su i daljnji dokazi da je svećenička služba dana Aronovoj obitelji. Prema božanskoj naredbi svako je pleme pripremlilo štap i na njega napisalo ime svog plemena. Aronovo je ime napisano na štapu Levijevog plemena. Štapovi su bili pohranjeni u Svetištu "pred Svjedočanstvo". Pupanje bilo kojeg štapa bilo je znak da je Bog to pleme izabrao za svećeničku službu. Sutra ujutro "štap Arona iz doma Levijeva propu-pao! Potjerala mladica, procvjetao cvijet i sazreli bademi." Štap je pokazan narodu, a kasnije pohranjen u Svetištu kao dokaz budućim naraštajima. Ovo čudo je zauvijek riješilo pitanje svećeničke službe.

Tako je najposlije bilo potvrđeno da su Mojsije i Aron govorili po božanskom autoritetu, a narod je bio prisiljen povjerovati neugodnu istinu da će morati umrijeti u pustinji, 'izgibosmo! - rekoše Izraelci Mojsiju. Propadosmo! Svi odreda pro-padosmo!' Priznali su da su zgriješili kad su se pobunili protiv svojih voda te da su Korah i njegova skupina primili pravednu Božju kaznu.

U Korahovoj pobuni se u manjem opsegu vidi djelovanje istog duha koji je doveo do Sotonine pobune na Nebu. Ponos i ambicije su potakli Sotonu da prigovara protiv Božje vladavine i pokuša srušiti red koji je bio uspostavljen na Nebu. Njegov cilj nakon pada jest da umove ljudi nadahne istini duhom

zavisti i nezadovoljstva, istini ambicijama prema položaju i časti. On je tako utjecao na umove Koraha, Datana i Abirama da bi stvorio želju za samouzvišenjem, potaknuo zavist, nepovjerenje i pobunu. Sotona ih je naveo da odbace Boga kao svog vodu tako što su odbacili ljude koje je Bog imenovao. Dok su svojim prigovorima protiv Mojsija i Arona hulili na Boga, oni su se tako obmanuli da su sebe smatrali pravednima, a one koji su vjerno ukoravali njihov grijeh smatrali da ih vodi Sotona.

Zar i danas ne postoje ista zla koja su bila korijen Korahove propasti? Ponos i ambicije su posvuda rašireni, a popuštanje ovim sklonostima otvara put zavisti i borbi za prevlast, duše se otuđuju od Boga i nesvjesno se pridružuju Sotoninim redovima.

404 Mnogi, poput Koraha i njegovih sljedbenika, čak i među onima koji tvrde da su Kristovi sljedbenici, tako revno misle, planiraju i rade na svom samouzvišenju te su, da bi pribavili naklonost i podršku ljudi, spremni iskriviti istinu, lažno ili pogrešno prikazati Božje slugе, pa čak ih optužiti za niske i sebične pobude koje nadahnjuju njihova srca. Upornim ponavljanjem laži, i to usprkos svim dokazima, oni najzad povjeruju da je to istina. Dok nastoje uništiti povjerenje naroda u ljude koje je Bog imenovao, oni doista vjeruju da rade dobro djelo i vjerno obavljaju Božji posao.

Izraelci nisu bili voljni pokoriti se Gospodnjim naredbama i ograničenjima. Nisu trpjeli ograničenja i nisu bili voljni prihvatiti ukor. To je bila tajna njihove pobune protiv Mojsija. Da im je dana sloboda da rade što žele, bilo bi manje prigovora protiv njihovog vode. Tijekom povijesti Crkve Božje slugе su se morale suočiti s istim duhom.

Ljudi svojim grješnim popuštanjem daju Sotoni pristup svojim umovima i tako tonu u sve veće bezakonje. Odbacivanje istine pomračuje umove i otvrdnjuje srce, tako da im je lakše načiniti sljedeći korak u grijeh i odbaciti veću svjetlost, dok se ne ukorijeni i posljednja od njihovih grješnih navika. Grijeh im prestaje izgledati kao grijeh. Oni koji vjerno propovijedaju Božju riječ, osuđujući njihove grijehe, često na sebe navlače njihovu mržnju. Nevoljni da trpe bol i žrtve koje su potrebne za promjenu oni se okreću protiv Gospodnjih slugа i poriču njihove ukore kao nepotrebne i preoštre. Poput Koraha, oni tvrde da narod nije pogriješio, već da je onaj koji ukorava uzrok svih nevolja. Umirujući svoju savjest ovom prijeverom ljubomorni i nezadovoljni se udružuju u sijanju sjemena nesloge u crkvi i slabe ruke onih koji je grade.

Svaki napredak koji čine oni koje je Bog pozvao da vode njegovo djelo izaziva sumnju, a ljubomorni i nezadovoljni svaki čin prikazuju pogrešno. Isto tako je bilo i u vrijeme Luthera, Wesleya i ostalih reformatora. Isto je i danas.

Korah ne bi postupio na taj način da je *znao* sve uredbe i ukore što ih je Bog uputio Izraelu. Ali on je to mogao znati.

405 Bog je pružio mnoštvo dokaza da On vodi Izrael. Ali Korah i njegovi sljedbenici su odbili svjetlost dok nisu tako oslijepili da ni najočitiiji prikazi Božje sile nisu bili dostatni da ih uvjere. Oni su ih pripisivali ljudskim ili sotonskim oruđima. Upravo je to učinio narod kad su dan nakon propasti Koraha i njegove skupine došli Mojsiju i Aronu i rekli: "Pobili ste Jahvin narod!" Usprkos činjenici da su kroz uništenje ljudi koji su ih prevarili primili najuvjerljivije dokaze Božjeg nezadovoljstva njihovim postupcima oni su se usudili njegovu kaznu pripisati Sotoni tvrdeći da su Mojsije i Aron silom Zloga uzrokovali smrt dobrih i svetih ljudi. Ovaj je čin zapečatio njihovu sudbinu. Oni su zgriješili protiv Svetog Duha, grijeh koji čovjekovo srce čini neosjetljivim na utjecaj božanske milosti. "Ako tko rekne što protiv Sina Čovječjeg," kaže Krist, "može mu se oprostiti, ali tko rekne što protiv Duha Svetoga, ne može mu se oprostiti ni na ovom svijetu ni na drugome." (Mt 12,32) Naš Spasitelj je izgovorio ove riječi kad su Židovi milostiva djela koja je učinio Božjom silom pripisali Sotoni. Bog kroz Duha Svetog razgovara s čovjekom, i oni koji namjerno odbacuju ovo oruđe kao sotonsko, prekidaju razgovor između duše i Neba.

Bog djeluje kroz Duha Svetog da ukori i uvjeri grješnika, i ako on naposljetku odbije djelo Svetog Duha, Bog ništa više ne može učiniti za tu dušu. Iskorišteno je posljednje sredstvo božanske milosti. Prijestupnik se odvojio od Boga, i nema lijeka za njegov grijeh. Nema dodatne sile pomoću koje Bog može djelovati da uvjeri i obrati grješnika. "Pusti ga!" (Hoš 4,17) glasi božanska zapovjed. Tada "ne preostaje nam više žrtava za grijeh, nego strašno iščekivanje suda i osvetnog bijesa vatre koja će progutati protivnike". (Heb 10,26.27)

406 Izraelska djeca su gotovo četrdeset godina ostala skrivena u pustinjskoj zabiti. "Vrijeme što smo išli", kaže Mojsije, "od Kadeš Barnee pa dok smo prešli preko potoka Zereda, iznosilo je trideset i osam godina - sve dok nije izumro iz tabora sav onaj naraštaj ljudi sposobnih za borbu, kako im se Jahve i zakleo. I zbilja! ruka Jahvina bila je protiv njih: istrebljivala ih je isred tabora dok ih nije nestalo." (Pnz 2,14.15)

Tijekom tih godina narod je neprekidno podsjećan da se nalazi pod božanskim ukorom. Oni su pobunom kod Kadeša odbacili Boga, i On je za neko vrijeme odbacio njih. Budući da su se pokazali nevjerni njegovom Savezu, oni nisu mogli primiti znak Saveza, obred obrezanja. Njihova želja da se vrate u zemlju svog ropstva pokazala je da nisu dostojni slobode, a pashalni obred, uspostavljen kao spomenik na izbavljenje iz ropstva, nisu održavali.

Ipak, nastavak službe u Šatoru svjedočio je da Bog nije u cijelosti odbacio svoj narod. Njegova providnost je i dalje ispunjavala njihove potrebe. "Ta Jahve te, Bog tvoj, blagoslovio u svim djelima tvojih ruku", rekao je Mojsije osvrćući se na povijest njihova lutanja. "On je bdio nad tvojim putovanjem onom velikom pustinjom; ovih četrdeset godina Jahve, Bog tvoj, bijaše s tobom, i ništa ti nije nedostajalo." Levitska himna, koju je zapisao Nehemija, živo prikazuje Božju brigu za Izrael, čak i u godinama kad su bili odbačeni i prognani: "A ti u beskrajnom milosrđu nisi ih napuštao u pustinji: stup se od oblaka nije pred njima skrivao, danju ih je putem vodio, a stup je platneni noću pred njima svijetlio putem kojim su hodili. **407** Dao si im svoga Duha dobrog da ih naučiš mudrosti, mane svoje nisi uskratio njihovim ustima, i u žeđi si im vode pružio. Četrdeset godina krijepio si ih u pustinji: niti im se odijelo deralo, niti su im noge oticale." (Neh 9,19-21)

Lutanje u pustinji nije bilo određeno samo kao kazna za pobunjenike i nezadovoljnike, već je trebalo služiti kao disciplina za naraštaje koji su rasli i pripremiti ih za ulazak u obećanu zemlju. Mojsije im je rekao: "Priznaj onda u svome srcu da te Jahve, Bog tvoj, odgaja i popravlja kao što čovjek odgaja sina svoga." "... da te ponizi, iskuša i dozna što ti je u srcu: hoćeš li držati zapovijedi njegove ili nećeš. Ponizivao te i gladu morio, a onda te hranio manom, za koju nisi znao ni ti ni tvoji oci, da ti pokaže kako čovjek ne živi samo o kruhu, nego da čovjek živi o svemu što izlazi iz usta Jahvinih." (Pnz 8,5.2.3)

"U zemlji stepskoj on ga je našao, u pustinjskoj jezivoj pustoši. Obujmio ga, gajio ga i čuvao ko zjenu oka svoga." "Nije slao poslanika ni anđela, nego ih je sam spasio. U svojoj ljubavi i samilosti sam ih je otkupio, podigao ih i nosio u sve dane od davnine." (Pnz 32,10; Iz 63,9)

Ipak, jedini zapisi o njihovom životu u pustinji primjeri su njihove pobune protiv Gospoda. Korahova pobuna je prouzročila propast četrnaest tisuća Izraelaca. Bilo je izoliranih slučajeva koji su pokazivali isti duh prijezira prema božanskom autoritetu.

Jednom prilikom sin jedne Izraelke i Egipćanina, jedan od svjetine koja je s Izraelom pošla iz Egipta, napustio je svoju skupinu u taboru, ušao u izraelski dio i zatražio pravo da tamo podigne svoj šator. To mu je zabranjivao božanski zakon, jer su egipatski potomci bili isključeni iz zajednice do trećeg naraštaja. Izbio je sukob između njega i jednog Izraelca, pitanje je izneseno pred suce i donesena je presuda protiv prijestupnika.

Bijesan zbog ovakve odluke, on je prokleo suca i u napadu bijesa hulio na Božje ime. Odmah je izveden pred Mojsija.

408 Postojala je zapovijed: "Tko prokune svoga oca ili svoju majku, neka se kazni smrću" (Izl 21,17), ali nije bilo upute za donošenje presude u ovakvom slučaju. Zločin je bio tako strašan da se osjetila potreba za posebnom uputom od Boga. Čovjek je zadržan u zatvoru dok se ne utvrdi Božja volja. Sam je Bog donio presudu. Hulnik je prema božanskoj naredbi izveden izvan tabora

i kamenovan. Oni koji su bili svjedoci grijeha stavili su svoje ruke na njegovu glavu i tako svečano posvjedočili u istinitost optužbe protiv njega. Onda su oni prvi bacili kamen, a narod koji je stajao pored njih pridružio se izvršenju presude.

Nakon toga je slijedilo čitanje zakona u vezi sa sličnim prijestupima: "Tko god opsuje Boga svoga, neka snosi svoju krivnju; tko izgovori hulu na ime Jahvino, neka se smakne - nek ga sva zajednica kamenjuje; bio stranac ili domorodac, ako po-huli ime Jahvino, mora umrijeti." (Lev 24,15.16)

Postoje oni koji će dovesti u pitanje Božju ljubav i pravdu zbog izvršenja tako oštre kazne za riječi izgovorene u izljevnu bijesa. I ljubav i pravda zahtijevaju da se pokaže kako su riječi potaknute zlonamjernošću protiv Boga veliki grijeh. Kazna nad prvim prijestupnikom bila je opomena drugima, da se Božje ime mora poštovati. Ali ako bi se dopustilo da grijeh ovog čovjeka prođe nekažnjeno, drugi bi bili demoralizirani, a kao posljedica morali bi se žrtvovati životi mnogih ljudi.

Svjetina koja je s Izraelcima izašla iz Egipta bila je izvor neprestanih kušnji i nevolja. Tvrdili su da su odbacili idolopo-klonstvo i da obožavaju istinitog Boga, ali njihov rani odgoj i obrazovanje oblikovali su njihov karakter i navike, i oni su manje ili više bili iskvareni idolopoklonstvom i nepoštovanjem prema Bogu. Najčešće su oni bili ti koji su poticali svađe, prvi su prigovarali te su tabor zarazili svojim idolopokloničkim običajima i prigovorima protiv Boga.

Uskoro nakon povratka u pustinju došlo je do prekršaja subote pod okolnostima koje su ga činile naročito grješnim.

409 Gospodnja obavijest da će razbaštiniti Izrael potakla je duh pobune. Jedan čovjek, bijesan što je lišen Kanaana, odlučan da pokaže prkos protiv Božjeg Zakona, usudio se otvoreno prestu-piti četvrtu zapovijed tako što je subotom sakupljao drva. Tijekom boravka u pustinji paljenje vatre u pustinji je bilo strogo zabranjeno. Zabrana nije trebala vrijediti u Kanaanu, gdje je oštra klima često zahtijevala loženje vatre, ali u pustinji, vatra nije bila potrebna za grijanje. Čin ovog čovjeka je bio svojevolumno i smišljeno kršenje četvrtu zapovijedi, grijeh, ne iz nepromišljenosti ili neznanja, već drskosti.

On je bio uhvaćen na djelu i doveden pred Mojsija. Već je ranije rečeno da kršenje subote treba kazniti smrću, ali još nije bio otkriven način izvršenja presude. Mojsije je slučaj iznio pred Gospoda i primio je uputu: "Toga čovjeka treba pogubiti!... Neka ga kamenjem zaspe izvan tabora sva zajednica." (Br 15,35) Grijesi hule i svojevolumnog kršenja subote trebali su biti jednako kažnjeni, jer na jednak način izražavaju prijezir prema Božjem autoritetu.

U današnje vrijeme ima mnogo onih koji odbacuju subotu stvaranja kao židovsku instituciju i kažu da ako je treba držati, onda se mora izvršavati i smrtna kazna za njeno kršenje, ali mi vidimo da je hula jednako kažnjavana kao kršenje subote. Hoćemo li onda zaključiti da treću zapovijed treba također zapostaviti jer je primjenjiva samo na Židove? Dokaz koji se temelji na smrtnoj kazni odnosi se na treću i petu, i svih deset zapovijedi, jednako kao i na četvrtu. Premda Bog danas ne kažnjava prekršaj svog Zakona trenutačnim kaznama, njegova riječ kaže da je plaća za grijeh smrt i da će se na konačnom sudu vidjeti da je smrt udio svih onih koji krše njegove svete zapovijedi.

Čudo padanja mane svakog je dana tijekom svih četrdeset godina u pustinji podsjećalo narod na svetu obvezu prema suboti. Ipak, ni to ih nije navelo na pokajanje. Premda se nisu usudili otvoreno i drsko griješiti nakon tako očite kazne, četvrta se zapovijed držala vrlo nemarno.

410 Bog govori preko svog proroka: "Subote moje oskvrnjahu." (Ez 20,13-24) I ovo je navedeno kao jedan od razloga za isključivanje prvog naraštaja iz obećane zemlje. Ali njihova djeca nisu naučila pouku. Oni su toliko zanemarili subotu tijekom četrdesetogodišnjeg lutanja da je, premda ih nije spriječio da uđu u Kanaan, Bog rekao da će biti rasuti među neznabošcima nakon naseljavanja obećane zemlje.

Nakon Kadeša izraelska su djeca napustila pustinju i budući da je razdoblje boravka u pustinji završilo, došla je "sva zajednica, u pustinju Sin. u prvome mjesecu. Narod se nastani u Kadešu." (Br 20,1)

Ovdje je umrla i pokopana Mirjam. Od prizora radosti na obalama Crvenog mora, kad je Izrael išao naprijed i s pjesmom i igranjem proslavljao Jahvinu pobjedu, do pustinjskog groba kojim je okončano životno lutanje,

takva je bila sudbina milijuna koji su s velikom nadom izašli iz Egipta. Grijeh je s njihovih usana otrgnuo čašu blagoslova. Hoće li sljedeći naraštaj naučiti pouku?

"Uza sve to griješiš dalje i ne vjerovaše u čudesna djela njegova... Kad ih ubijaše, tražiše ga, i opet pitahu za Boga; spominjanu se da je Bog hridina njihova i Svevišnji njihov otkupitelj." (Ps 78,32-35) Ipak, nisu se obratili Bogu s iskrenim namjerama. Premda su tražili pomoć od Onoga koji ih je jedini mogao izbaviti kad su ih tlačili njihovi neprijatelji, "njihovo srce s njime ne bijaše, nit bijahu vjerni Savezu njegovu. A on im milosrdno grijeh praštao i nije ih posmicao; često je gnjev svoj susprezao... Spominjao se da su put i dah koji odlazi i ne vraća se više." (Ps 78,37-39)

37

Udarci po stijeni

Ovo se poglavlje zasniva na Brojevima 20,1-13.

411 Iz stijene koju je Mojsije udario prvi put potekla je živa

voda koja je osvježila Izraelce u pustinji. Tijekom svih lutanja, kad god je bilo potrebno, čudo Božje milosti opskrbljivalo ih je vodom. Međutim, voda nije nastavila teći s Horeba. Kad god su tijekom svog putovanja trebali vodu ona je potekla iz stijene u blizini tabora.

Krist je bio taj koji je silom svoje riječi činio da Izraelu poteče živa voda. "Pili su, naime, iz duhovne stijene koja ih je pratila, a ta stijena bijaše Krist." (1 Kor 10,4) On je bio izvor svih tjelesnih kao i duhovnih blagoslova. Krist, istinska Stijena, bio je s njima tijekom svih lutanja. "Nisu žedali dok ih je kroz pustinju vodio; iz stijene je za njih vodu izbio, rascijepio je pećinu, i potekla je voda." "Hrid rascijepi, i provri voda, pustinjom poteče kao rijeka." (Iz 48,21; Ps 105,41)

Udarena je stijena bila slika Krista, a s pomoću tog simbola podučavane su najdragocjenije duhovne istine. Kao što je životodavna voda tekla iz stijene, tako iz Krista koga "Bog bije", kojeg "za naše grijehе probodoše" (Iz 53,4,5), teče rijeka spasenja izgubljenom ljudskom rodu. Kao što je stijena bila jednom udarena, tako je i Krist "prinesen samo jedanput da uzme grijehе sviju" (Heb 9,28). Naš Spasitelj nije trebao biti žrtvovan po drugi put, stoga oni koji traže blagoslove njegove milosti trebajir ih tražiti u njegovo ime, izlijevajući želju svog srca u pokajničkoj molitvi. Takva će molitva Gospoda nad vojskama podsjetiti na Isusove rane i tada će poteći svježa životodavna krv, simbol žive vode koja je tekla za Izrael.

412 Izraelci su, nakon naseljavanja Kanaana, s velikom demonstracijom radosti proslavljali tečenje vode iz stijene u pustinji. Ovaj blagdan je u Kristovo vrijeme bio jedna od najupečatljivijih ceremonija. Ona se održavala na Blagdan sjenica, kad se narod iz cijele zemlje okupljao u Jeruzalemu. Svakog dana tijekom sedam blagdanskih dana svećenici su izlazili s glazbom, a zbor Levita je grabio vodu sa zlatnom posudom iz Siloamskog izvora. Slijedilo ih je mnoštvo molitelja, a svi koji su mogli prići pili su iz njega, dok su radosni glasovi odjekivali: "I s radošću ćete crpsti vodu s izvora spasenja." (Iz 12,3) Tada se voda koju su svećenici zgrabili nosila u hram uz zvuk truba i svečano pjevanje: "Eto, noge nam već stoje na vratima tvojim, Jeruzaleme." (Ps 122,2) Voda se izlivala na žrtvenik za žrtve paljenice, dok su odjekivale pjesme hvale, a mnoštvo se udružilo u pobjedničkom zboru uz glazbene instrumente i snažne zvuke truba.

Spasitelj je iskoristio ovu simboličnu službu da usmjeri umove naroda na blagoslove koje im je došao donijeti. "U posljednji dan, glavni dan blagdana," njegov je glas odjekivao hramskim predvorjem: 'Ako je tko žedan,

neka dođe k meni; i neka pije tko vjeruje u me. Kako veli Pismo: Iz njegove će nutrine poteći potoci žive vode." "To", kaže Ivan, "reče za Duha kojega su imali primiti oni koji vjeruju u njega. Duh, naime, ne bijaše još dat, jer Isus ne bi još proslavljen." (Iv 7,37-39) Osvježavajuća voda, koja izvire u isušenoj i neplodnoj zemlji, i čini da pustinja cvate, i teče da daruje život onima koji propadaju, znak je božanske milosti koju samo Krist može dati, i koja kao živa voda čisti, osvježava i jača dušu. Onaj u kojem prebiva Krist ima nepresušan izvor milosti i snage. Isus u život unosi radost i obasjava put onih koji ga istinski traže. Njegova ljubav, primljena cijelim srcem, izvirat će u dobrim djelima za život vječni. I ne samo da ona donosi blagoslove duši iz koje izvire već će živa rijeka riječi i djela pravednosti teći da osvježi žedne oko njega.

Krist je upotrijebio istu sliku u svom razgovoru sa Samarijankom na Jakovljevu izvoru. "A tko pije od vode koju ću mu ja dati, sigurno neće nikad ožednjati.

413 Štoviše, voda koju ću mu dati postat će u njemu izvorom one vode što struji u život vječni."

(Iv 4,14) Krist ujedinjuje ove dvije predlike. On je stijena i On je živa voda.

Iste se prekrasne, izražajne slike nalaze u cijeloj Bibliji. Stoljećima prije Kristova dolaska Mojsije je uputio na Njega kao Stijenu Izraelova spasenja (Pnz 32,15); psalmist pjeva o Njemu i kaže: "otkupitelju moj", "hridina silna, utočište", "moje sklonište", "hrid utočišta", "okrilje srca moga", "hrid utočišta moga". U Davidovoj pjesmi njegova je milost prikazana kao svježe, "tihane vode", "na poljanama zelenim" pored kojih nebeski Pastir vodi svoje stado. I ponovno "potocima svojih slasti ti ih napajaš," kaže on, "u tebi je izvor životni." (Ps 19,14; 62,7; 61,2; 71,3; 73,26; 94,22; 23,2; 36,8.9) Mudri čovjek kaže: "Izvor mudrosti je bujica što se razlijeva." (Izr 18,4) Za Jeremiju Krist je "Izvor žive vode", a za Zahariju "otvorit će se izvor... da se operu od grijeha i nečistoće". (Jer 2,13; Zah 13,1)

Izaija ga opisuje kao "Stijenu vječnu" i "kao sjenu u žednoj pustari" (Izaija 26,4; 32,2). I on bilježi dragocjeno obećanje živopisno prikazujući živu vodu koja je tekla za Izrael: "Ubogi i bijedni vodu traže, a nje nema! Jezik im se osuši od žeđi. Ja, Jahve, njih ću uslišiti, ja, Bog Izraelov, ostavit ih neću." "Jer na žednu ću zemlju vodu izliti, i po tlu sušnome potoke." "Jer će u pustinji provreti voda, i u stepi potoci." Upućen je i poziv: "O svi vi koji ste žedni, dođite na vodu." (Iz 41,17; 44,3; 35,6; 55,1) I na posljednjim stranicama Božje Riječi odzvanja ovaj poziv. Tu je rijeka vode života, bistra kao kristal, koja istječe iz Božjeg i Janjetova prijestolja, a milostivi poziv odzvanja vjekovima: "Tko je žedan, neka dođe; tko želi, neka badava uzme vode života." (Otk 22,17)

Neposredno prije nego što su Izraelci došli do Kadeša, živa voda koja je toliko godina tekla pored njihovog tabora prestala je izvirati. Gospodnja namjera je bila da ponovno iskuša svoj narod. Želio je provjeriti hoće li vjerovati njegovoj providnosti ili oponašati nevjerstvo svojih očeva.

Pred njihovim pogledima nalazila su se kanaanska brda.

414 Za nekoliko dana marširanja dospjeli bi do granica obećane zemlje. Oni su bili nedaleko od Edoma koji je pripadao Ezavovim potomcima i kroz koji je vodio put do obećane zemlje. Mojsije je primio uputu: "Okrenite se prema sjeveru! I narodu naloži ovako: Sad ćete proći preko područja svoje braće, potomaka Ezavovih, koji žive u Seiru. Oni se vas boje... Hranu od njih kupujte za novac da imate što jesti; i vodu za piće kupujte od njih za novac." (Pnz 2,3-6) Ove upute su trebale biti dovoljne da objasne zašto im je uskraćen dotok vode, jer su na putu za Kanaan upravo trebali proći kroz bogatu zemlju, dobro opskrbljenu vodom. Bog im je obećao nesmetan prolaz kroz Edom, priliku da kupe hranu i dovoljno vode za potrebe naroda. Prestanak čudesnog izviranja vode stoga je trebao biti razlog za radost, znak da je lutanje u pustinji okončano. Da nisu bili zaslijepljeni svojim nevjerovanjem, oni bi to razumjeli. Ali ono što je trebalo biti dokaz ispunjenja Božjeg obećanja postalo je razlog za sumnju i mrmljanje. Činilo se kako je narod izgubio nadu da će im Bog dati Kanaan te su žalili za blagoslovima pustinje.

Prije no što im je Bog dopustio da uđu u Kanaan morali su pokazati da vjeruju u njegovo obećanje. Voda je prestala teći prije no što su dospjeli u Edom. Imali su priliku da zakratko hodaju vjerom umjesto gledanjem. Ali prva je kušnja stvorila isti nemirni, nezahvalni duh koji su pokazali njihovi oci. Čim se u taboru začuo povik za vodom, oni su zaboravili ruku koja je tolike godine zadovoljavala njihove potrebe, i umjesto da se okrenu Bogu za pomoć, oni su mrljali protiv Njega i u očaju uzvikivali: "Da smo bar izginuli kad su nam i braća poginula pred Jahvom!" (Br 20,1-13) Oni su zapravo poželjeli da su se našli među onima koji su bili uništeni u Korahovoj buni.

Njihovi su povici bili upućeni protiv Mojsija i Arona: "Zašto ste doveli Jahvinu zajednicu u ovu pustinju da ovdje pomremo i mi i naša stoka?"

417 Zašto ste nas izveli iz Egipta da nas dovedete u ovo nesretno mjesto; mjesto u kojem nema ni žita, ni smokava, ni loze, ni mogranja? Nema ni vode da pijemo."

Vode su otišle do vrata Šatora i pale ničice. "Tada im se pokaza slava Jahvina", i Mojsiju je bilo naređeno: "Uzmi štap pa ti i tvoj brat Aron skupite zajednicu. Onda, na njihove oči, progovorite pećini da ustupi svoje vode. Iz pećine im izvedi vodu te napoj zajednicu i njezino blago."

Dva su brata pošla ispred mnoštva. Mojsije je u ruci nosio Božji štap. Oni su bili ostarjeli ljudi. Dugo su se nosili s pobunama i tvrdoglavošću Izraela, ali sada je na kraju svega i Mojsija izdalo strpljenje: "Čujte, buntovnici!" povikao je, "Hoćemo li vam iz ove pećine izvesti vodu?" i umjesto da progovori stijeni, kao što mu je Bog zapovjedio, on ju je dvaput udario štapom.

Voda je potekla u obilju da zadovolji narod. Ali učinjena je velika pogreška. Mojsije je progovorio iz ljutnje, njegove riječi su bile izraz ljudske strasti, a ne svetog gnjeva jer je obeščaćeno Božje ime. "Čujte, buntovnici!" rekao je. Optužba je bila istinita, ali čak se ni istina ne treba izgovoriti nestrpljivo i u ljutnji. Kad je Bog naredio Mojsiju da optuži Izrael za pobunu, te su ga riječi boljale i teško ih je podnosio, no ipak ga je Bog podržao dok je iznosio poruku. Ali kad je on na sebe preuzeo da ih optuži, on je ožalostio Duh Svetoga, a narodu nanio bol. Nedostatak strpljenja i samokontrole bio je očit. Tako je narod dobio priliku da dovede u pitanje je li uistinu Bog vodio njegove prošle odluke te da tako opravda i svoje grijeh. Mojsije je, kao i oni, uvrijedio Boga. Od početka su govorili da njegovo ponašanje zaslužuje kritiku i provjeru. Sada su našli izgovor koji su željeli za odbacivanje svih ukora koje im je Bog uputio preko svog slugu.

Mojsije je pokazao nepovjerenje u Gospoda. Hoćemo li vam... izvesti vodu?" pitao je, kao da Gospod neće učiniti ono što je obećao. "Budući da se niste pouzdavali u me", rekao je Gospod dvojici braće, "i niste me svetim očitovali u očima sinova Izraelovih." U trenutku kad je voda prestala teći njihova je vjera u ispunjenje Božjeg obećanja bila uzdrmana mrmljanjem i bunom naroda.

418 Prvi naraštaj je bio osuđen na propast u pustinji zbog svoje nevjere, a ipak se isti duh pojavio u njihovoj djeci. Hoće li i oni propustiti da prime obećanje? Iscrpljeni i obeshrabreni Mojsije i Aron nisu uložili napore da zaustave bujicu narodnih osjećaja. Da su pokazali nepokolebljivu vjeru u Boga, možda su mogli pred narodom iznijeti problem u takvom svjetlu da ih ono osposobi za pobjedu u kušnji. Brzom i odlučnom primjenom svog sudačkog autoriteta oni su mogli utišati mrmljanje. Njihova je dužnost bila uložiti sve svoje napore da poboljšaju situaciju prije no što su pitali Boga da obavi svoje djelo za njih. Koliko se zla moglo spriječiti da je mrmljanje u Kadešu na vrijeme bilo spriječeno!

Mojsije je svojim prenagljenim činom oduzeo silu pouke kojom je Bog namjeravao poučiti narod. Stijena, simbol Krista, udarena je jednom, kao što je Krist jednom prinesen. Drugi put je trebalo samo progovoriti Stijeni, kao što mi samo trebamo zatražiti blagoslov u Isusovo ime. Udaranjem stijene po drugi put uništen je značaj ove prekrasne predodžbe Krista.

Štoviše, Mojsije i Aron su prisvojili silu koja pripada samo Bogu. Nužnost božanskog posredovanja učinila je

ovaj događaj posebno svečanim, a izraelske su vode trebale postupiti tako da narodu usade poštovanje prema Bogu i osnaže njihovu vjeru u njegovu silu i dobrotu. Kad su ljutito povikali: "Hoćemo li vam iz ove stijene izvesti vodu?" oni su se stavili na mjesto Boga, kao da je sila bila u njima, ljudima koji su imali ljudske slabosti i strasti. Iscrpljeni neprekidnim mrmljanjem i bunama naroda Mojsije je izgubio iz vida Svemoćnog Pomoćnika, i bez božanske pomoći on je prikazom svoje ljudske slabosti ukaljao zapis o svom životu. Na samom je kraju pobijeđen čovjek koji je mogao ostati čist, čvrst i nesebičan sve do kraja svog djela. Bog je bio obeščašćen pred cijelom izraelskom zajednicom onda kad ga je trebalo uzvisiti i uzveličati.

Bog tom prilikom nije izrekao presudu nad onima čije je nepromišljeno ponašanje izazvalo Mojsija i Arona. Sav je ukor bio upućen vodama. Boga nisu poštovali oni koji su stajali kao njegovi predstavnici. Mojsije i Aron su se osjećali uvrijeđenima gubeći iz vida da je narod mrmljao protiv Boga, a ne protiv njih. **419** Oni su pogriješili osvrćući se na sebe, na svoje vlastite osjećaje i tako propustili prikazati narodu veličinu njihovog grijeha pred Bogom.

Kazna koju je Bog odmah izrekao bila je gorka i duboko ponižavajuća. "Potom će Jahve Mojsiju i Aronu: 'Budući da se niste pouzdavali u me i niste me svetim očitovali u očima sinova Izraelovih, nećete uvesti ovaj zbor u zemlju koju im dajem.'" Morali su umrijeti s buntovnim Izraelom prije no što prijeđu Jordan. Da su Mojsije i Aron imali visoko mišljenje o sebi ili popuštali strastima usprkos božanskom upozorenju i ukoru, njihova bi krivica bila daleko veća. Ali njih se nije moglo optužiti za samovoljan i planiran grijeh, oni su popustili pred iznenadnom kušnjom i odmah se iz srca pokajali. Gospod je prihvatio njihovo pokajanje premda zbog štete koju je njihov grijeh mogao nanijeti narodu On nije mogao povući kaznu za grijeh.

Mojsije nije skrivao svoju presudu, već je rekao narodu da ih on stoga što je propustio Bogu pripisati slavu neće moći uvesti u obećanu zemlju. Zapovjedio im je da pamte oštru kaznu koju je primio i onda razmisle kako Bog mora gledati na njihovo mrmljanje kad na jednog čovjeka svaljuje kazne koje su oni svojim grijehom navukli na sebe. Rekao im je kako je preklinjao Boga da ukloni kaznu, ali je bio odbijen: "Ali je Jahve, zbog vas, bio na me ljut, pa me nije uslišao." (Pnz 3,26)

Prilikom svake kušnje ili teškoća Izraelci su bili spremni optužiti Mojsija što ih je izveo iz Egipta, kao da Bog nije u tome sudjelovao. Tijekom njihovog putovanja, dok su prigovarali zbog teškoća na putovanju i mrmljali protiv svojih voda, Mojsije im je rekao da je Jahve taj koji ih izvodi iz Egipta. Ali njegove nagle riječi pred stijenom: "Hoćemo li vam iz ove pećine izvesti vodu?" bile su priznanje njihove optužbe, i kao takve utvrdile bi ih u njihovoj nevjeri i opravdale njihovo mrmljanje. Gospod je iz njihovih umova želio zauvijek izbrisati ovaj dojam zabranjujući Mojsiju da ude u obećanu zemlju. To je bio nepogrešivi dokaz da njihov voda nije bio Mojsije, već moćni Anđeo o kome je Gospod rekao: "Šaljem, evo, svog anđela pred tobom, da te čuva na putu i dovede te u mjesto koje sam priredio. Poštuj ga i slušaj!... ta moje je ime u njemu." (Izl 23,20.21)

420 "Ali je Jahve, zbog vas, bio na me ljut", rekao je Mojsije. Izraelci su pogled upirali na Mojsija i zbog njegovog grijeha zamjerali Bogu što ga je izabrao kao vodu svog naroda. Cijela je zajednica znala za prijestup i da se preko njega olako prešlo, ostao bi dojam da se nevjerstvo i nestrpljenje u teškim okolnostima može opravdati kod onih koji su na odgovornim položajima. Ali kad je obznanjeno da zbog jednog grijeha Mojsije i Aron neće ući u Kanaan, narod je znao da Bog ne gleda tko je tko te da će zasigurno kazniti prijestupnika.

Povijest Izraela je trebala biti zapisana za pouku i upozorenje budućim naraštajima. Ljudi u budućim vremenima morali su u nebeskom Bogu gledati nepristranog vodu koji nikada ne opravdava grijeh. Međutim, malo njih shvaća stvarnu strahotu grijeha. Ljudi si laskaju da je Bog previše dobar da kazni grješnike. Ali u svjetlu biblijske povijesti očito je da Božja dobrota i ljubav traže da se prema grijehu postupa kao zlu pogubnom za mir i sreću svemira.

Čak ni Mojsijevo poštenje i vjernost nisu mogli ukloniti kaznu za grijeh. Bog je opostio narodu veće prijestupe, ali nije mogao jednako postupati prema grijehu voda kao i onih koji su bili vodeni. Bog je uzvisio Mojsija više nego bilo kojeg drugog čovjeka na zemlji. On mu je otkrio svoju slavu i kroz njega Izraelu prenosio svoje zakone. Činjenica da je Mojsije primio veliko svjetlo i znanje učinilo je njegov grijeh težim. Vjernost

u prošlosti ne može iskupiti jedan pogrešan čin. Što je veća svjetlost i prednosti koje čovjek prima, veća je odgovornost, teži je njegov prijestup, a kazna oštrija.

Mojsije nije u očima ljudi učinio veliki grijeh. Njegov je grijeh bio svakodnevna pojava. Psalmist kaže da "nesmotrenu riječ izusti". (Ps 106,33) Prema ljudskoj prosudbi to se može činiti neznatnim, ali ako je Bog tako oštro postupio prema grijehu svog najvjernijeg i najpoštovanijeg slugu, On ga neće opravdati ni u drugima. Bogu nije drag duh samouzvišenja i sklonost osuđivanja braće. Oni koji popuštaju ovom zlu bacaju sjenu sumnje na Božje djelo, a skepticima pružaju izgovor za njihovu nevjeru. Što je nečiji položaj važniji, a utjecaj veći, veća je potreba da on gaji strpljenje i poniznost.

421 Ako se Božja djeca, a posebno oni koji zauzimaju odgovorne položaje, mogu navesti da sebi pripisuju slavu koja pripada Bogu, Sotona likuje. On je odnio pobjedu. Upravo tako je on pao. Stoga je on najuspješniji u kušnjama koje druge navode na propast. Bog nam je u svojoj Riječi dao toliko pouka koje nas uče o opasnostima samouzvišenja da bismo se čuvali njegovih zamki. Nema prirodnih poriva, niti umnih sposobnosti i sklonosti srca koje svakog trenutka ne trebaju biti pod nadzorom Božjeg Duha. Nema blagoslova koji Bog daje čovjeku ni iskušenja koja dopušta da doživi koje Sotona ne može ili neće iskoristiti da kuša, muči ili uništi dušu, ako mu pružimo priliku. Stoga bez obzira na veličinu duhovne svjetlosti, bez obzira kolika je božanska naklonost koju uživamo, mi uvijek trebamo ponizno hodati pred Bogom, moleći u vjeri da Bog usmjeri svaku misao i nadzire sve naše porive.

Svi pobožni imaju najsvetiju obvezu da čuvaju svoj duh i kontroliraju sami sebe i u najvećim iskušenjima. Teret koji je Mojsije nosio bio je vrlo velik. Malo će ljudi ikada biti tako oštro iskušani kao što je on bio, a ipak se nije moglo dopustiti da to bude izgovor za grijeh. Bog se pobrinuo za svoj narod i ako se oslanja na njegovu silu, on nikada neće postati žrtva okolnosti. Najsnažnija iskušenja ne mogu biti izgovor za grijeh. Bez obzira kako je velik pritisak iskušenja na dušu, prijestup je uvijek naš vlastiti čin. Ni zemlja ni pakao nemaju vlast prisiliti nikoga da čini zlo. Sotona napada naše slabe točke, ali mi ne moramo biti pobijedeni. Bez obzira na to kako su oštri ili neočekivani napadi, Bog je osigurao pomoć i njegovom silom mi možemo pobijediti.

38

Putovanje oko Edoma

Ovo se poglavlje zasniva na Brojevima 20,14-29 i 21,1-9.

422 Izraelski tabor kod Kadeša nalazio se nedaleko od granica Edoma, te su i Mojsije i narod željeli poći putem koji kroz tu zemlju vodi do obećane zemlje. Oni su u skladu s tim poslali poruku edomskom kralju, kao što im je Bog naredio.

"Kralju Edoma: Ovako veli tvoj brat Izrael: Ti znaš sve jade koji su nas snašli. Naši se preci spustiše u Egipat. U Egiptu smo proboravili mnogo vremena. Egipćani su s nama i s našim precima loše postupali. Stoga smo vapili Jahvi, i on ču naš glas i posla anđela koji nas izbavi iz Egipta. Evo nas sad u Kadešu, gradu uz rub tvoga područja. Pusti nas da prodemo kroz tvoju zemlju. Nećemo ići preko polja ni vinograda niti ćemo piti vodu iz bunara; ići ćemo Kraljevskim putem, ne skrećući ni desno ni lijevo, dok ne prodemo tvoje područje."

Odgovor je na ovaj ljubazni zahtjev bila prijetnja: "Ne prolazi preko moje zemlje, jer eto me s mačem preda te!"

Iznenadeni ovim odbijanjem, izraelske vode su kralju uputile drugi poziv s obećanjem: "Ići ćemo utrenikom - rekoše Izraelci - a budemo li pili tvoje vode, mi ili naša stada, za to ćemo ti platiti. Ništa više, samo da prodemo pješice."

"Ne prolazi!" glasio je odgovor. Naoružane skupine Edo-maca već su se postavile kod tjesnaca tako da je bilo kakav miran prolazak u tom pravcu bio nemoguć, a Izraelcima je bilo zabranjeno pribjeći sili. Morali su poći dužim putem oko edomske zemlje.

423 Da je narod, kad je došla kušnja, vjerovao u Boga, Vojskovođa vojske Gospodnje vodio bi ih kroz Edom, a strah bi počivao na stanovnicima zemlje tako da bi im umjesto neprijateljstva oni pokazali naklonost. Ali Izraelci nisu odmah postupili po Božjoj riječi, i dok su oni prigovarali i mrmljali, zlatna je prilika prošla. Kad su napokon bili spremni uputiti kralju svoj zahtjev, on ga je odbio. Otkad su napustili Egipat Sotona je neprekidno postavljao smetnje i kušnje na njihovom putu da ne bi naslijedili Kanaan. A oni su mu svojim vlastitim nevjerovanjem opetovano otvarali vrata da spriječi Božju namjeru.

Važno je vjerovati Božjoj riječi i točno je slijediti, dok njegovi anđeli čekaju da rade za nas. Zli anđeli su spremni usprotiviti se svakom koraku naprijed. Kad Božja providnost zapovijeda svojoj djeci da podu, Sotona ih kuša da svojim oklijevanjem i odlaganjem navuku na sebe Gospodnje nezadovoljstvo. On nastoji zapaliti duh svađe ili potaknuti mrmljanje i nevjerovanje i tako ih lišiti blagoslova koje im Bog želi dati. Božje sluge trebaju biti vojnici, uvijek spremni da krenu tako brzo kako njegova providnost otvara put. Svako odlaganje s njihove strane Sotoni daje vrijeme da radi kako bi ih porazio.

U prvoj naredbi koju je Mojsije primio o prolasku kroz Edom, nakon što je izjavio da se Edomci boje Izraela, Gospod je zabranio svom narodu da se koristi ovom prednošću. Budući da je Božja sila radila za Izrael, a strah bi Edomce učinio lakim žrtvama, Izraelci ih nisu trebali uhoditi. Zapovijed je koju su primili glasila: "Oni se vas boje, ali vi dobro pripazite; s njima ne zamećite boja, jer vam neću dati ni stope njihove zemlje: goru Seir predao sam Ezavu u vlasništvo." (Pnz 2,4.5) Edomci su bili potomci Abrahama i Izaka i Bog je zbog svojih slugu pokazao naklonost prema Ezavovoj djeci. On im je dao goru Seir u vlasništvo i nije ih se smjelo uznemiravati, psim ako se oni svojim grijesima stave izvan domašaja njegove milosti. Izraelci su trebali razvlastiti i potpuno uništiti stanovnike Kanaana, koji su napunili mjeru svog bezakonja, ali Edomci su još uvijek bili na kušnji i kao takvi prema njima se trebalo milostivo postupati. Bog uživa u milosti i On pokazuje svoje sažaljenje prije no što kažnjava.

424 On uči Izraela da poštedi Edomce prije no što će od njega zatražiti da uništi stanovnike Kanaana.

Edomovi potomci i Izrael su bili braća i među njima je trebala vladati bratska ljubav i uslužnost. Izraelcima je bilo zabranjeno, i sada i u budućnosti, da se osvete za uvredu nanesenu kad im je odbijen prolaz kroz tu zemlju. Oni nisu smjeli očekivati da će posjedovati bilo koji dio edomske zemlje. Izraelci su bili Božji izabrani i blagoslovljeni narod i oni su morali obratiti pozornost na ograničenja koja im je On dao. Bog im je obećao dobru baštinu, ali nisu smjeli misliti da sva prava na zemlji pripadaju samo njima te nastojati istjerati sve ostale. Naređeno im je da paze da u svom odnosu s Edomcima ne čine nepravdu. Oni su s njima trebali trgovati, kupovati potrebne zalihe i točno platiti sve što uzmu. Kao ohrabrenje Izraelu da vjeruju u Boga i slušaju njegovu riječ, On ih je podsjetio: "Ta Jahve te, Bog tvoj, blagoslovio... i ništa ti nije nedostajalo." (Pnz 2,7) Oni nisu ovisili o Edomcima jer su imali Boga koji je bio bogat zalihama. Oni nisu smjeli silom ili prijevarom pokušati pribaviti ono što im je bilo potrebno, već su u svim odnosima trebali primjerom primjenjivati načelo božanskog zakona: "... ljubi bližnjega svojega kao sebe samoga."

Da su na ovaj način prošli kroz Edom, kao što je Bog namjeravao, prolazak bi se pokazao kao blagoslov, ne samo njima, već i Edomcima, jer bi se mogli upoznati s Božjim narodom, njegovim bogoslužjem i osvjedočiti se kako je Jakovljevi Bog unaprijedio one koji ga ljube i boje ga se. Izraelovo nevjerstvo je sve to spriječilo. Bog je narodu dao vodu kao odgovor na njihovu viku, ali je dopustio da njihova nevjera donese posljedice. Oni su ponovno morali putovati kroz pustinju i gasiti žeđ iz čudesnih izvora koje, da su vjerovali Njemu, više

ne bi trebali.

Tako se izraelski narod ponovno okrenuo prema jugu i pošao preko neplodne pustoši koja se činila još strasnijom nakon što su vidjeli zelena područja među edomskim brdima i dolinama. U planinskom lancu koji se uzdizao nad sumornom pustinjom nalazi se planina Hor, čiji vrh je trebao biti mjesto Aronove smrti i ukopa. Kad su Izraelci stigli do planine, Mojsije je primio božansku zapovijed:

245 "Uzmi Arona i njegova sina Eleazara, pa ih izvedi na brdo Hor. I svući Aronu njegove haljine pa ih obuci njegovu sinu Eleazaru. Aron će se pridružiti precima, umrijet će ondje."

Ova dva ostarjela čovjeka i jedan mladi zajedno su počeli uspon na vrh planine. I Mojsije i Aron bili su sijedi starci od oko sto dvadeset godina. Njihovi dugi i plodni životi bili su

obilježeni najtežim kušnjama i najvećom čašću koje su ikada postale čovjekov udio. Bili su to ljudi velikih prirodnih sposobnosti, a sve njihove sposobnosti su se razvile, uzvisile i oplemenile kroz zajednicu s Beskonačnim. Svoje živote su proveli u nesebičnom radu za Boga i bližnje. Njihov izgled je pokzivao veliku intelektualnu snagu, čvrstoću, plemenitost namjera i snažne osjećaje ljubavi.

Mojsije i Aron su godinama rame uz rame radili i brinuli se. Zajedno su prevladali nebrojene opasnosti i dijelili očite Božje blagoslove, ali približilo se vrijeme kad su se morali razdvojiti. Kretali su se polako jer je svaki trenutak zajedništva bio dragocjen. Uspon je bio strm i naporan, i dok su često zastajali da se odmore, razgovarali su o prošlosti i budućnosti. Pred njima se, dokle god su pogledom mogli dosegnuti, pružala pozornica njihova lutanja po pustinji. U dolini su bili utaboreni izraelski odredi s kojima su ovi izabrani ljudi proveli najbolji dio svog života, za čiju su se dobrobit posebno zanimali i toliko mnogo žrtvovali. Negdje između edomskih planina ležao je put koji vodi do obećane zemlje, zemlje čije blagoslove Mojsije i Aron neće moći uživati. Buntovni osjećaji nisu našli mjesta u njihovim srcima, mrmljanje nije prešlo preko njihovih usana, a ipak je žalost počivala na njihovom licu kad su se sjetili što im je uskratilo baštinu njihovih očeva.

Aron je obavio svoje djelo za Izrael. Prije četrdeset godina, u dobi od osamdeset tri godine, Bog ga je pozvao da se pridruži Mojsiju u ovoj velikoj i važnoj misiji. Surađivao je sa svojim bratom u vođenju izraelske djece iz Egipta. On je držao ruke velikog vode kad se izraelska vojska borila s Amalekom. Njemu je bilo dopušteno da se uspne na planinu Sinaj, da stupi u Božju prisutnost i promatra božansku slavu.

426 Gospod je Aronovoj obitelji dodijelio svećeničku službu, a njemu odao čast posvećenjem za velikog svećenika. On ga je podupro u svetoj službi strašnim prikazom božanske kazne prilikom uništenja Koraha i njegove skupine. Aronovo posredovanje je zaustavilo pomor. Kad su njegova dva sina bila ubijena zbog zanemarivanja Božje izričite zapovijedi, on se nije pobunio niti mrmljao. Ipak, povijest njegovog života je bila okaljana. Aron je učinio težak grijeh kad je popustio povicima naroda i na Sinaju načinio zlatno tele, i još jednom kad se udružio s Mirjani u zavisti i mrmljanju protiv Mojsija. I on je zajedno s Mojsijem uvrijedio Gospoda kod Kadeša tako što nije poslušao zapovijed da progovori stijeni kako bi iz nje potekla voda.

Bog je namjeravao da ove velike vode njegovog naroda budu Kristovi predstavnici. Aron je nosio imena Izraelaca na svojim prsima. On je narodu prenosio Božju volju i ulazio u Svetinju nad Svetinjama na Dan pomirenja, 'ne bez krvi', kao posrednik za cijeli Izrael. Izlazio je nakon obavljena djela da blagoslovi zajednicu, kao što će Krist izaći da blagoslovi svoj narod kad se završi njegovo djelo pomirenja za njih. Uzvišeni karakter ove svete službe kao predstavnika našeg Velikog svećenika bilo je to što je Aronov grijeh kod Kadeša učinilo tako velikim.

Mojsije je s velikom žalošću skinuo s Arona svetu odoru i stavio je na Eleazara koji je po božanskoj zapovijedi postao njegov nasljednik. Zbog njegovog grijeha u Kadešu Aronu je oduzeta prednost da služi kao Božji veliki svećenik u Kanaanu, da prinese prvu žrtvu u dobroj zemlji i time posveti Izraelovu baštinu. Mojsije je trebao nastaviti nositi svoj teret vodeći narod do samih granica Kanaanu. On je smio doći tako blizu da vidi obećanu zemlju, ali u nju nije trebao ući. Da su Božje sluge, kad su stajali pred stijenom u Kadešu, bez prigovora izdržali kušnju, kako bi njihova budućnost bila različita! Pogrešan čin se nikada ne može ispraviti. Ponekad životno djelo ne može povratiti ono što se izgubi u jednom trenutku kušnje ili nepro-mišljenosti.

427 Odsutnost dvojice voda iz tabora, i činjenica da im se pridružio Eleazar, koji je, kao što je bilo dobro poznato, trebao postati Aronov nasljednik u svetoj službi, izazvali su osjećaj straha te se njihov povratak zabrinuto očekivao. Dok su ljudi gledali oko sebe, tu ogromnu zajednicu, vidjeli su da su gotovo svi odrasli ljudi koji su napustili Egipat pomrli u pustinji. Svi su imali zle predosjećaje pri pomisli na kaznu izrečenu Moj-siju i Aronu. Neki su bili svjesni cilja ovog tajanstvenog putovanja na goru Hor, a gorka sjećanja i samooptuživanje povećali su osjećaj čežnje za njihovim vodama.

Najposlije su ugledali obrise Mojsija i Eleazara, kako polako silaze niz planinu, ali Aron nije bio s njima. Na Eleazaru je bila sveta odora koja je pokazivala da je on naslijedio svog oca u svetoj službi. Dok se narod teška srca okupio oko svog vode, Mojsije im je rekao da je Aron umro u njegovim rukama na gori Hor te da su ga tamo pokopali. Zajednica je zaplakala tu-

žeći i jadikujući, jer su svi voljeli Arona premda su mu tako često zadavali bol. "... sav dom Izraelov oplakivaše Arona trideset dana."

O ukopu Izraelovog velikog svećenika Sveto pismo jednostavno piše: "Ondje umrije Aron i ondje bi pokopan." (Pnz 10,6) U kakvoj je očitij suprotnosti s današnjim pogrebnim običajima bio ovaj ukop u skladu s izričitom Božjom zapovijedi. U suvremeno doba ukop čovjeka na visokom položaju često postaje prilika za upadljivo i pretjerano razmetanje. Kad je Aron umro, jedan od najslavnijih ljudi koji su ikada živjeli, svjedoci njegove smrti i ukopa bili su samo dvojica njegovih najbližih prijatelja. I taj je usamljeni grob na planini Hor zauvijek ostao skriven od pogleda Izraelaca. Bog se ne proslavlja velikim razmetanjem prilikom ukopa mrtvaca i ogromnim troškovima da bi se njihova tijela vratila u prah.

Cijela je zajednica tugovala za Aronom, a ipak oni nisu mogli osjećati tako duboku bol kao Mojsije. Aronova je smrt djelotvorno podsjetila Mojsija da je i njegov kraj blizu. Ali bez obzira na kratkoću njegovog boravka na zemlji, on je duboko patio zbog gubitka svog stalnog druga, onoga s kojim je tijekom toliko godina dijelio radosti i žalosti, nade i strahove. Mojsije je sada nastavio raditi sam, ali je znao da je Bog njegov prijatelj te se još više oslonio na Njega.

Ubrzo nakon napuštanja planine Hor Izraelci su doživjeli poraz u sukobu s kraljem Arada, jednim od kanaanskih kraljeva.

428 Međutim, kad su ozbiljno zatražili pomoć od Boga, primili su božansku pomoć i pobijedili svoje neprijatelje. Ova pobjeda, umjesto da ih nadahne zahvalnošću i navede da se osjećaju ovisni o Bogu, stvorila je u njima osjećaj ponosa i samopouzdanja. Uskoro su ponovno popustili navici mrmljanja. Bili su nezadovoljni jer izraelskoj vojsci nije bilo dopušteno da pade na Kanaan odmah nakon pobune zbog izvještaja uhoda, prije četrdeset godina. Svoje su dugo putovanje u pustinji proglasili nepotrebnim odlaganjem, smatrajući da su i onda, kao i sada, lako mogli pobijediti svoje neprijatelje.

Kad su nastavili putovati prema jugu, njihov ih je put vodio kroz uzavrelu, pješčanu dolinu, bez sjene ili raslinja. Njihov se put činio dugim i teškim, a mučila ih je iscrpljenost i žeđ. Opet nisu uspjeli izdržati kušnju vjere i strpljenja. Neprekidnim razmišljanjem o mračnoj strani svog iskustva oni su se sve više udaljavali od Boga. Izgubili su iz vida činjenicu kako bi da nisu mrmljali kad je voda prestala teći kod Kadeša bili pošteđeni putovanja oko Edoma. Bog im je namijenio bolje stvari. Njihova su srca trebala biti ispunjena zahvalnošću što ih je tako blago kaznio za njihove grijehove. Ali umjesto toga, oni su sebi laskali da su već mogli osvojiti obećanu zemlju da se Gospod i Mojsije nisu umiješali. Nakon što su na sebe navukli teškoće, čineći svoj život težim no što je Bog namjeravao, oni su Njega optužili za sve svoje nesreće. Gajili su gorčinu zbog njegovog postupanja prema njima da su najposlije sa svime postali nezadovoljni. Egipat je izgledao ljepši i poželjniji od slobode i zemlje u koju ih je Bog vodio.

Kad su Izraelci popustili duhu nezadovoljstva, postali su skloni traženju pogrešaka čak i u blagoslovima. "I [narod] počne govoriti protiv Boga i protiv Mojsija: 'Zašto nas izvedoste iz Egipta da pomremo u ovoj pustinji? Nema kruha, nema vode, a to bijedno jelo već se ogadilo dušama našim.'"

Mojsije je vjerno pred narod iznosio njihov veliki grijeh. Samo ih je Božja sila sačuvala kroz "onu veliku i strašnu pustinju, kroz zemlju plamenih zmija i štipavaca, suhim i bezvodnim krajem" (Pnz 8,15).

429 Čudo božanske mudrosti ih je svaki dan održavalo na njihovom putovanju. Cijelim putem dok ih je Bog vodio nalazili su vodu da se žedni osvježe, kruh s neba da zadovolji njihovu glad, i mir i sigurnost danju u sjenci oblaka, a noću u stupu od vatre. Anđeli su im služili dok su se penjali stjenovitim uzvisinama ili pješačili krševitim stazama u pustinji. Usprkos teškoćama koje su pretrpjeli u njihovim redovima nije bilo nijednog onemoćalog. Tijekom putovanja njihove noge nisu oticale, a odjeća se nije istrošila. Bog je pred njima pokorio divlje šumske zvijeri i otrovne pustinjske gmazove. Budući da je narod pored svih ovih znakova ljubavi nastavio prigovarati, Gospod je povlačio svoju zaštitu dok ih nije naveo da cijene njegovu milostivu brigu i vrate mu se s pokajanjem i poniznošću.

Budući da ih je štitila božanska sila, oni nisu shvatili bezbrojne opasnosti koje su ih neprekidno okruživale. U svojoj nezahvalnosti i nevjerovanju oni su očekivali smrt i Gospod je sada dopustio da ih smrt stigne. Otrovnost su zmije kojima je vrvjela pustinja zbog strašnog učinka svog ugriza koji je uzrokovao upale i brzu smrt nazivane vatrenima. Kad je Bog uklonio zaštitničku ruku s Izraela, ova su otrovna stvorenja napala velik broj ljudi.

U taboru je vladala zbunjenost i strah. U gotovo svakom šatoru je bilo mrtvih ili onih koji su umirali. Nitko nije bio siguran. Tišinu noći je često prekidao jauk koji je najavljavao nove žrtve. Svi su bili zaposleni služeći bolesnima ili nastojeći zaštititi one koji još nisu bili napadnuti. S njihovih usana sada se nije čulo mrmljanje. Kad se usporedi s tadašnjim patnjama, činilo se da nije bilo vrijedno razmišljati o prošlim teškoćama i kušnjama.

Narod se ponizio pred Bogom. Došli su pred Mojsija s priznanjem i molbom. "Sagriješili smo kad smo govorili protiv Jahve i protiv tebe." Samo malo ranije oni su ga optužili da je njihov najgori neprijatelj, uzrok svih njihovih patnji i muka. Međutim, čak i kad su riječi bile na njihovim usnama, oni su znali da je optužba lažna i čim su došle stvarne teškoće, oni su dolazili k njemu kao jedinom koji je za njih mogao posredovati pred Bogom.

430 "Pomoli se Jahvi", bio je njihov povik, "da ukloni zmije od nas."

Mojsije je primio božansku zapovijed da načini mjedenu zmiyu nalik živoj i uzdigne je usred naroda. Svi ugrizeni su je trebali pogledati i primili bi ozdravljenje. On je to učinio i taborom se pronijela radosna vijest da svi oni koje ugrize zmija mogu pogledati na mjedenu zmiyu i živjeti. Mnogi su već umrli, a kad je Mojsije podigao zmiyu na stup, neki nisu vjerovali da će ih puko promatranje metalnog kipa izliječiti, te su umrli u nevjeri. Ipak je bilo mnogo onih koji su vjerovali u sredstvo koje je Bog dao. Očevi, majke, braća i sestre zabrinuto su pomagali svojim bolesnicima, umirućim prijateljima da usmjere svoje iznemogle poglede na zmiyu. Iako potpuno iscrpljeni i na umoru, oni su potpuno ozdravili samo ako su je pogledali.

Narod je dobro znao da sila nije bila u mjedenoj zmiiji koja je mogla donijeti takvu promjenu u onima koji su je pogledali. Samo je u Bogu bila sposobnost iscjeljenja. On je u svojoj mudrosti izabrao ovaj način da prikaže svoju silu. Narodu je na jednostavan način rečeno da su svojim grijesima na sebe navukli ove patnje. Njima je također dano obećanje da nemaju razloga za strah sve dok slušaju Boga jer će ih On sačuvati.

Podizanje mjedene zmije trebalo je poučiti Izrael jednoj važnoj pouci. Oni se sami nisu mogli spasiti od smrtonosnog učinka otrova u ranama. Samo ih je Bog mogao izliječiti. Ipak od njih se tražilo da pokažu vjeru u sredstvo što ga je On dao. Oni su morali gledati da bi živjeli. Bog je prihvatio njihovu vjeru, a nju su izrazili gledajući zmiyu. Oni su znali da u zmiiji nije bilo moći, već da je ona bila simbol Krista, i njima je tako prikazana nužnost vjere u njegove zasluge. Mnogi su nakon toga prinijeli svoje žrtve Bogu smatrajući da su se na taj način iskupili za svoje grijehove. Oni se nisu oslanjali na Otkupitelja koji je trebao doći, čija su predsluka bile ove žrtve. Gospod ih je sada trebao naučiti da same žrtve ne posjeduju više sile ili vrlina od mjedene

zmije, već svoje umove trebaju usmjeriti na Krista, veliku žrtvu za grijeh.

431 "Kao što je Mojsije podigao zmiju u pustinji, tako mora biti podignut Sin Čovječji, da svatko tko vjeruje u njega ima život vječni." (Iv 3,14.15) Svi koji su ikada živjeli na zemlji osjetili su smrtonosni ubod "stare Zmije, koja se zove davao -sotona" (Otk 12,9). Smrtonosni učinak grijeha može se ukloniti samo sredstvom što ga je Bog dao. Izraelci su spasili svoje živote gledajući uzdignutu zmiju. Taj je pogled podrazumijevao vjeru. Oni su živjeli jer su vjerovali Božjoj riječi i imali povjerenja u sredstva ponuđena za njihovo ozdravljenje. Tako grješnik može pogledati na Krista i živjeti. On prima oprost vjerom u žrtvu pomirenja. Za razliku od nepomičnog, beživotnog simbola, Krist u sebi ima ima moć i krepost da iscijeli pokajanog grješnika.

Premda se grješnik ne može spasiti, ipak postoji nešto što on može učiniti da osigura spasenje. "A tko dođe k meni," kaže Krist, "sigurno ga neću izbaciti van." (Iv 6,37) Ali mi moramo doći k Njemu, i kad se pokajemo za svoje grijehe, moramo vjerovati da nam On oprašta i da nas prihvaća. Vjera je Božji dar, ali je u našoj moći da se njome služimo. Vjera je ruka kojom se duša drži božanskih ponuda milosti i milosrđa.

Ništa osim Kristove pravednosti ne može nam dati pravo na blagoslove Saveza milosti. Mnogi su dugo željeli i pokušavali steći ove blagoslove, ali ih nisu primili jer su mislili da mogu učiniti nešto čime bi ih zavrijedili. Oni nisu odvratili pogled od sebe, vjerujući da je Isus svemogući Spasitelj. Mi ne smijemo misliti da će nas spasiti naše zasluge, Krist je naša jedina nada za spasenje. "Spasjenja nema ni po jednome drugome, jer je pod nebom to jedino ime dano ljudima po kojem nam se treba spasiti." (Dj 4,12)

Kad se u cijelosti predamo Bogu, kad se oslonimo na Isusove zasluge kao Spasitelja koji oprašta grijehe, mi ćemo primiti pomoć za kojom čeznemo. Neka nitko ne gleda na sebe, kao da mi posjedujemo silu da se spasimo. Isus je umro za nas jer smo mi bili bespomoćni da to učinimo. U Njemu je naša nada, pravednost i opravdanje. Kad uvidimo svoju grješnost, mi ne trebamo očajavati i bojati se da nemamo Spasitelja i da On nije milostiv. On nas u ovom trenutku poziva da dođemo k Njemu i budemo spašeni u svojoj bespomoćnosti.

432 Mnogi Izraelci nisu vidjeli pomoć u lijeku što ga je Nebo osiguralo. Mrtvi i umirući su bili posvuda oko njih, i oni su znali da je, bez božanske pomoći, njihova sudbina zapečaćena, ali su nastavili jadikovati zbog svojih rana, bolova, sigurne smrti, sve dok nisu izgubili snagu, dok im se pogledi nisu ukočili, a mogli su odmah biti izliječeni. Ako smo svjesni svojih potreba, mi ne smijemo sve svoje snage posvetiti njihovom oplakivanju. Kad shvatimo svoju bespomoćnost i stanje bez Krista, mi ne smijemo popustiti obeshrabrenju, već se trebamo osloniti na zasluge raskršnog Spasitelja. Gledaj i živi. Isus je dao svoju riječ da će spasiti sve koji dođu k Njemu. Premda će milijuni kojima je potrebno spasenje odbaciti njegovu ponuđenu milost, nitko tko se uzda u njegove zasluge neće propasti.

Mnogi nisu voljni prihvatiti Krista dok im se ne objasni cijela tajna plana spasjenja. Oni odbijaju gledati vjerom, premda vide da su tisuće pogledale i osjetile učinak gledanja na Kristov križ. Mnogi lutaju labirintom filozofije u potrazi za mudročću i dokazima koje nikada neće naći, dok odbacuju dokaze koje im Bog želi pružiti. Oni odbijaju hodati u svjetlosti Sunca pravednosti dok im se ne objasni zašto stince šija. Svi koji ustraju u ovakvom stavu nikada neće spoznati istinu. Bog nikada neće ukloniti svaku mogućnost sumnje. On pruža dovoljno dokaza na kojima možemo temeljiti vjeru, i ako ih ne prihvatimo, "ni ostaje u tami. Da su oni koje je ugrizla zmija počeli sumnjati i kolebati se prije no što su se složili da pogledaju zmiju, oni bi umrli. Naša je dužnost da prvo pogledamo i pogled vjere će nam dati život.

40

Bielam

Ovo se poglavlje zasniva na Brojevima 22 do 24.

438 Vrativši se na Jordan nakon osvajanja Bašana Izraelci su se u pripremi za neposredno osvajanje Kanaana utaborili pored rijeke, iznad njenog ušća u Mrtvo more, nasuprot Jerihonske doline. Nalazili su se na samim granicama Moaba i Moapce je ispunio strah zbog blizine osvajača.

Izrael nije uznemiravao Moapce, ali su oni ipak sa zlim slutnjama pratili sve što se događalo u okolnim zemljama. Izraelci su pokorili Amorejce, pred kojima su oni bili prisiljeni na povlačenje, a Izrael je sada posjedovao područje koje su Amorejci oduzeli Moapcima. Bašanska je vojska popustila pred tajanstvenom silom koja je bila obavijena u stupu od oblaka i Izraelci su osvojili ogromne utvrde. Moapci se nisu usudili napasti ih, a poziv je na oružje bio beskoristan kad su se suočili s nadnaravnom silom koja je radila za njih. Međutim, oni su bili odlučni da, kao i faraon, pozovu u pomoć vraćanje da bi se suprotstavili Božjem djelu. Htjeli su donijeti prokletstvo na Izrael.

Moapci su bili blisko povezani s Midjancima, u nacionalnom i vjerskom pogledu. Poruka Balaka, moapskog kralja, izazvala je strah kod ovog srodnog naroda i osigurala njihovu suradnju u njegovim namjerama protiv Izraela: "Sad će ova rulja oko nas sve popasti kao što vol popase travu po polju." Za Bile-ama, stanovnika Midjana, govorilo se da posjeduje nadnaravne sile, a glas je o njegovoj slavi dospio i do Moapske zemlje. Odlučeno je da ga se pozove u pomoć. U skladu s tim poslani su

vjesnici "starješina moapskih i starješina midjanskih" da ga privole na vraćanje i čarolije protiv Izraela.

439 Poslanici su odmah pošli na svoj dugi put preko planina i pustinje u Mezopotamiju, a kad su našli Bileama, prenijeli su mu poruku svog kralja: "Evo je došao neki narod iz Egipta; evo je prekrpio lice zemlje i naselio se uza me. Zato dođi i prokuni mi ovaj narod, jer je jači od mene. Tako ću ga moći svladati i istjerati iz zemlje. A znam da je blagoslovljen onaj koga blagosloviš, a proklet onaj koga prokuneš."

Bileam je nekada bio dobar čovjek i Božji prorok, ali je otpao i predao se lakomstvu, a ipak je i dalje tvrdio da je sluga Svevišnjega. Nije mu bilo nepoznato što je Bog učinio za Izraela, a kad su poslanici objasnili svoju zadaću, on je dobro znao da je njegova dužnost odbiti Balakovu nagradu i otpustiti njegove poslanike. Ali on se usudio igrati s kušnjom i pozvao vjesnike da ostanu s njim te noći, objašnjavajući da ne može dati određen odgovor dok Gospoda ne pita za savjet. Bileam je znao da njegovo proklinjanje nije moglo nanijeti štetu Izraelu. Bog je bio na njihovoj strani i sve dok su mu bili vjerni, ni neprijateljska sila na zemlji ni na nebu nije ih mogla pobijediti. Ali njegovom su ponosu laskale riječi poslanika: "A znam da je blagoslovljen onaj koga blagosloviš, a proklet onaj koga prokuneš." Mito od skupih darova i izgledi za položajem pobudili su njegovu pohlepu. On je lakomo prihvatio ponuđeno blago, a onda dok je izražavao strogu poslušnost Božjoj volji, pokušao je udovoljiti i Balakovim željama.

Božji anđeo je noću došao Bileamu s porukom: "Nemoj ići s njima! Nemoj proklinjati ovaj narod, jer je blagoslovljen."

Bileam je ujutro s oklijevanjem otpustio poslanike, ali im nije rekao što je rekao Gospod. Ljutit što su mu raspršeni izgledi o dobitku i časti, on je ljutito uzviknuo: "Odlazite u svoju zemlju, jer mi ne da Jahve da pođem s vama."

Bileam je "volio plaću (koja se daje) za nepravdu" (2 Pt 2,15). Grijeh pohlepe, koji je Bog proglasio idolopoklonstvom, učinio ga je dvoličnom osobom i Sotona je kroz ovu jednu grešku

zadobio potpunu kontrolu nad njim.

440 Upravo je to prouzročilo njegovu propast. Kušać uvijek prikazuje svjetovni dobitak i čast da odvрати ljude od službe Bogu. On im kaže da ih njihova pretjerana savjesnost priječi da se obogate. Tako su mnogi navedeni da napuste put strogog poštenja. Jedan pogrešan korak čini sljedeći lakšim i oni postaju sve smjeliji i smjeliji. Jednom kad se predaju pohlepi i želji za vlasti, oni će se usuditi činiti najstrašnije stvari. Mnogi si

laskaju da mogu za neko vrijeme napustiti put strogog poštenja, da bi ostvarili neki svjetovni dobitak, a kad ostvare svoj cilj, oni mogu promijeniti način ponašanja kad to zažele. Takvi se upliću u Sotonine zamke i rijetko uspijevaju pobjeći.

Kad su vjesnici izvijestili Balaka da im se prorok nije htio pridružiti, oni nisu spomenuli da mu je Bog zabranio. Pretpostavljajući da je Bileamovo odlaganje samo pokušaj iznuđivanja bogatije nagrade, kralj je poslao brojnije i uzvišenije knezove nego prije, s obećanjem o većim častima i ovlašću da pristanu na bilo koje zahtjeve koje bi Bileam mogao iznijeti. Balakova hitna poruka proroku je glasila: "Ne skanuj se, nego dođi k meni. Bogato ću te nagraditi i učinit ću sve što mi kažeš. Dođi, molim te, i prokuni mi ovaj narod!"

Bileam je kušan po drugi put. U svom odgovoru na zahtjeve poslanika on je pokazao veliku savjesnost i poštenje, tvrdeći kako ga nikakva količina zlata i srebra ne može navesti da se suprotstavi Božjoj volji. Ali on je čeznuo da prihvati kraljev zahtjev, i premda mu je već jasno bila obznanjena Božja volja, on je pozvao vjesnike da ostanu kako bi ponovno zapitao Gospoda, kao da je Beskonačni čovjek kojeg se može nagovoriti.

Gospod se noću pojavio pred Bileamom i rekao: "Ako su ti ljudi došli da te pozovu, ustani, pođi s njima! Ali da činiš samo što ti ja rekнем!" Tako je sada Bog dopustio Bileamu da slijedi svoju vlastitu volju jer je on tako odlučio. On nije nastojao činiti Božju volju, već je izabrao vlastiti put pa tek onda nastojao osigurati Gospodnje odobrenje.

Danas postoje tisuće ljudi koji slično postupaju. Njima nije teško razumjeti njihovu dužnost kad je u skladu s njihovim sklonostima.

441 Ona je jasno iznesena u Bibliji ili okolnosti i razum jasno na njih ukazuju. Međutim, budući da se ovi dokazi suprote njihovim željama i težnjama oni ih često odbacuju i pristupaju Bogu da bi saznali svoju dužnost. Oni s naizgled velikom savjesnošću mole dugo i revno za prosvjetljenje. Ali Bog ne dopušta da se s njim poigravamo. On često takvim osobama dopušta da slijede vlastite želje i snose posljedice. "Ali moj narod ne slušaše glasa moga... Zato ga pustih okorjelom srcu njegovu: neka hodi kako mu se hoće." (Ps 81,11.12) Kad netko jasno spozna svoju dužnost, neka ne dolazi Bogu s molitvom da mu On dopusti da je ne izvrši. On bi radije trebao s poniznim, pokornim duhom tražiti božansku silu i mudrost da izvrši njene zahtjeve.

Moapci su bili iskvareni, idolopoklonički narod. Ali u skladu sa svjetlošću koju su primili njihova krivica nije bila tako velika u očima Neba kao Bileamova. Budući da je tvrdio da je Božji prorok, sve što je on trebao reći trebao je izgovoriti po božanskom autoritetu. Stoga se njemu nije moglo dopustiti da govori ono što želi, već mora iznijeti poruku koju mu Bog da. Božanska je zapovijed bila: "Ali da činiš samo što ti ja rekнем."

Bileam je dobio dopuštenje da pode s poslanicima iz Mo-aba ako ga ujutro pozovu. Ali, ljutiti zbog njegova odlaganja, i očekujući još jedno odbijanje, oni su pošli kući bez daljnjih razgovora. Sada je bio uklonjen svaki izgovor za prihvaćanje Balakovog zahtjeva. Ali Bileam je, odlučan da osigura nagradu, uzeo magaricu na kojoj je običavao jahati i pošao na put. Strahovao je da bi sada božansko dopuštenje moglo biti povučeno, te je žurno pošao naprijed, nestrpljiv da na neki način ne propusti pribaviti željenu nagradu.

Ali "anđeo Jahvin stade na put da ga spriječi". Životinja je vidjela nebeskog vjesnika, kojeg čovjek nije zamijetio, te je sišla s puta u polje. Bileam ju je surovim batinanjem pokušao vratiti na put, ali anđeo se ponovno pojavio pred životinjom na uskom prolazu ograđenom zidovima i životinja je, pokušavajući izbjeći prijeteću pojavu, pritisla gospodarevu nogu uza zid. Bileam nije vidio božansko posredovanje i nije znao da se Bog ispriječio na putu.

442 Bileam je bio ozlojeđen i nemilostivo udarajući magaricu prisiljavao je da nastavi put.

Anđeo, kao i ranije, ponovno "stade na usko mjesto, gdje nije bilo mjesta da se provuče ni desno ni lijevo", prijeteći, te je jadna životinja, drhćući od straha, pala na zemlju pod svojim jahačem. Bileamovom bijesu nije bilo kraja te ju je ponovno, još surovije, udarao štapom. Bog je onda otvorio njena usta i "jedna nijema magarica progovori ljudskim glasom, i spriječi prorokovo ludilo" (2 Pt 2,16). "Što sam ti učinila", kazala je

ona, "da si me tukao tri puta?"

Bijesan što ga je sprječavala na njegovom putovanju, Bileam je odgovorio kao da se obraća razumskom biću: "Što sa mnom

zbijaš šalu! Da mi je mač u ruci, sad bih te ubio!" Bio je to takozvani vrač, na putu da izrekne prokletstvo na jedan cijeli narod kako bi mu oduzeo silu, a nije imao snage ubiti ni životinju na kojoj je jahao.

Bileamove oči su se onda otvorile i on je ugledao Božjeg anđela kako stoji s izvučenim mačem spreman da ga pogubi: "Pognu on glavu i pade ničice." Anđeo mu je rekao: "Zašto si tukao svoju magaricu već tri puta? Ta ja sam istupio da te spriječim, jer te put meni naočigled vodi u propast. Magarica me opazila i preda mnom se uklonila sva tri puta. Da mi se nije uklanjala, već bih te ubio, a nju ostavio na životu."

Bileam je dugovao život ovoj jadnoj životinji kojoj je tako surovo prijetio. Čovjek koji je tvrdio da je Božji prorok, koji je tvrdio da su njegove oči otvorene i "vidi viđenja Svesilnoga", bio je tako zaslijepljen ambicijama i pohlepom da nije mogao vidjeti Božjeg anđela koji je životinji bio vidljiv. "Onima kojima je Bog ovoga svijeta posve oslijepio nevjerničku pamet..." (2 Kor 4,4) Koliko je mnogo onih koji su tako zaslijepljeni! Oni žure zabranjenim putovima, prestupaju božanski Zakon i ne mogu vidjeti da su Bog i njegovi anđeli protiv njih. Oni su kao i Bileam ljuti na one koji priječe njihovu propast.

Bileam je svojim postupcima prema životinji pokazao duh koji je njime vladao: "Pravednik pazi i na život svog živinčeta, dok je opakomu srce okrutno." (Izr 12,10)

443 Malo njih kako treba shvaća grješnost zlostavljanja i zapostavljanja životinja. On koji je stvorio čovjeka i životinje "Gospodin je dobar svima, milosrdan svim djelima svojim" (Ps 145,9). Životinje su stvorene da mu služe, ali on nema pravo da im nanosi bol grubim postupcima ili surovim radom. Zbog čovjekova grijeha "sva stvorenja zajedno uzdišu i sva se skupa nalaze u porođajnim mukama sve dosad" (Rim 8,22). Patnja i smrt su tako prenesene ne samo na ljudski rod već i na životinje. Svakako da čovjek treba nastojati da olakša, a ne poveća teret patnje što ga je njegov prijestup donio na Božja stvorenja. Onaj koji zlostavlja životinje jer su u njegovom posjedu kukavica je i tiranin. Sklonost k nanošenju boli, bližnjima ili nerazumnim stvorenjima, sotonske je naravi. Mnogi misle da se za njihovu surovost nikada neće saznati jer jadne, nijeme životinje to ne mogu otkriti. Ali kad bi se ovim ljudima otvorile oči, kao Bileamu, oni bi vidjeli Božjeg anđela kao svjedoka, koji će svjedočiti u nebeskoj sudnici. Zapis odlazi na Nebo, i dolazi dan kad će nad onima koji zlostavljaju Božja stvorenja biti izrečena presuda.

Kad je ugledao Božjeg vjesnika, Bileam je u strahu uzviknuo: "Sagriješio sam! Nisam znao da ti preda mnom stojiš na putu. Ali sad, ako je zlo u tvojim očima, ja ću se vratiti." Gospod ga je pustio da nastavi s putovanjem, ali mu je dao znati da će božanska sila nadzirati njegove riječi. Bog je želio Moapcima pružiti dokaze da je Nebo čuvalo Izraela i On je to djelotvorno učinio kad im je pokazao kako je Bileam bez božanskog dopuštenja bespomoćan da izrekne kletvu nad njima.

Mopaski je kralj, saznajući za Bileamov dolazak, izašao s velikom pratnjom na granice svog kraljevstva da ga dočeka. Kad je izrazio svoje zaprepaštenje zbog Bileamova odlaganja, s obzirom na bogate nagrade koje su ga očekivale, prorokov je odgovor glasio: "Evo sam ti došao... Ali hoću li moći sada što kazati? Samo što mi Bog stavi na jezik, to ću govoriti." Bileam je žalio zbog ovog ograničenja te se bojao da neće moći ostvariti svoju namjeru jer ga je nadzirala Božja sila.

444 Kralj je s velikim počastima, s najvišim dostojanstvenicima svog kraljevstva, ispratio Bileama do "Bamot-Baala", odakle je mogao promatrati izraelski narod. Zamislite proroka kako stoji na uzvisini i promatra tabor Božjeg izabranog naroda. Kako su malo Izraelci znali o onome što se događalo u njihovoj blizini! Kako su malo znali o Božjoj brizi koja je dan i noć bila nad njima! Kako je slaba moć zapažanja Božjeg naroda! Kako su spori da u svakom trenutku shvate njegovu veliku ljubav i milost! Da su mogli shvatiti Božju prekrasnu silu koja je neprekidno djelovala u njihovu korist, zar njihova srca ne bi bila ispunjena zahvalnošću zbog njegove ljubavi i strahopoštovanjem pri pomisli na njegovo veličanstvo i moć?

Bileam je znao nešto o izraelskom žrtvenom sustavu te se nadao da će, ako ih nadmaši skupim darovima, osigurati Božji blagoslov i ostvarenje svog grešnog plana. Namjere idolopokloničkih Moabaca su preuzimale nadzor nad njegovim umom. Njegova je mudrost postala ludost, duhovna mudrost je bila zamračena, i popuštajući Sotononoj sili, on je oslijepio.

Na Bileamovu zapovijed podignuto je sedam žrtvenika i on je na svakom prinio žrtve. Onda se povukao na "osamljeno mjesto" da se sretne s Bogom, dajući obećanje da će Balaku prenijeti sve što mu Bog otkrije.

Moapski kralj je sa svim plemićima i knezovima stajao iza žrtava, dok se oko njega okupilo radoznalo mnoštvo čekajući da se prorok vrati. Kad je najposlije došao, narod je čekao riječi koje će zauvijek onesposobiti tu čudesnu silu koja je radila za omražene Izraelce. Bileam je rekao:

"Iz Arama dovede me Balak,

kralj Moaba, iz strana istočnih:

'Dođi, prokuni mi Jakova,

dođi, gromom udri Izraela!'

Kako mogu proklinjati

koga Bog ne proklinje?

Kako gromom udarati

koga Jahve ne udara?

Jer s vrha hridi ja ga gledam,

s visoka ga motrim brijega.

Gle naroda koji odvojeno živi,

među narode on se ne broji.

Prah Jakovljev tko će prebrojiti;

pijesak Izraela tko će izmjeriti!

O, da mi je umrijeti

smrću pravednika!

O, da svršetak moj

bude kao njegov!"

447 Bileam je priznao da je došao s namjerom da prokune Izraela, ali su riječi što ih je izrekao bile posve suprotne osjećajima njegova srca. On je bio prisiljen izreći blagoslov dok je njegova duša bila puna kletvi.

Dok je Bileam promatrao Izraelov tabor, on je sa zaprepaštenjem gledao dokaze njihova napretka. Oni su mu prikazani kao surovo, neorganizirano mnoštvo što je preplavilo zemlju bandama koje su predstavljale napast i strah za okolne narode. Ali njihov je izgled bio upravo suprotan. Vidio je ogroman tabor, savršeno uređen, obilježen temeljitom disciplinom i redom. Pokazana mu je Božja naklonost s kojom je postupao prema Izraelu i njegov osobit karakter kao izabrani narod. Oni nisu bili na istoj razini s drugim narodima, već su trebali biti uzvišeniji od njih. "Gle naroda koji odvojeno živi, među narode on se ne broji." U vrijeme kad su ove riječi izgovorene Izraelci nisu imali trajno prebivalište, Bilemu nisu bili poznati njihov osobit karakter, njihovi običaji i način života. Kako se ovo proročanstvo ispunilo upečatljivo u povijesti Izraela! Tijekom svih godina njihova ropstva, tijekom svih godina kad su bili rasuti među narodima, oni su ostali poseban narod. Tako su i pripadnici Božjeg naroda - istinski Izrael - premda rasut među svim narodima na zemlji samo putnici čije je državljanstvo na Nebu.

Bileamu nije samo pokazana povijest izraelskog naroda kao nacije već je on vidio rast i napredak istinskog Božjeg Izraela sve do kraja vremena. Vidio je da je Bog posebno naklonjen onima koji ga ljube i poštuju ga. Vidio je kako ih podupire njegova ruka, okrunjene slavom, čašću i besmrtnošću. Vidio je kako se otkupljeni raduju u neprolaznoj slavi obnovljene Zemlje. Promatrajući prizor on je uzviknuo: "Prah Jakovljevi tko će prebrojiti, pijesak Izraela tko će izmjeriti!" A kad je vidio krunu slave na svakoj glavi, radost koja je sijala sa svakog lica, promatrajući beskonačan život nepomućene radosti, on je izrekao svečanu molitvu: "O, da mi je umrijeti smrću pravednika! O, da svršetak moj bude kao njegov!"

448 Da je Bileam bio sklon primiti vidjelo koje mu je Bog dao, on bi ostvario svoje riječi, on bi odmah prekinuo sve veze s Moabom. On se više ne bi igrao s Božjom milošću, već bi se Bogu vratio s dubokim pokajanjem. Ali Bileam je volio nepravednu plaću i bio ju je odlučan primiti.

Balak je sa sigurnošću očekivao da će kletva pogoditi Izraela kao nametnici koji uništavaju te je čuvši prorokove riječi ljutito uzviknuo: "Što mi to uradi... Dovedoh te da prokuneš moje neprijatelje, a kad tamo, ti ih blagoslovom obasu!" Bileam je, nastojeći nužnost prikazati kao vrlinu, tvrdio da je iz svjesnog poštovanja prema Božjoj volji izrekao riječi što ih je božanska sila prisilno stavila u njegova usta. Njegov odgovor je glasio: "Zar mi nije dužnost kazati što mi Jahve stavlja u usta?"

Bileam se čak ni sada nije mogao odreći svoje namjere. Smatrao je kako je veličanstveni prizor ogromnog izraelskog tabora na Bileama djelovao tako zastrašujuće da se nije usudio primijeniti svoje čarolije. Kad bi mogao Bileama navesti da prokune dio po dio, uskoro bi cijeli tabor bio osuđen na propast. Na vrhu uzvisine, Pisege, pokušaj je ponovljen. Ponovno je podignuto sedam žrtvenika na koje su, kao i prvi put, prinesene iste žrtve. Kralj i njegovi knezovi ostali su pored žrtava dok se Bileam udaljio da bi se susreo s Bogom. Proroku je ponovno bila povjerena božanska poruka i on nije imao moć da je promijeni ili zadrži.

Kad se vratio zabrinutoj skupini koja ga je očekivala i postavila mu pitanje: "Što je Jahve rekao?", odgovor je, kao i prije, unio strah u srca kralja i knezova:

"Bog nije čovjek da bi slagao,

nije sin Adama da bi se kajao.

Zar on kada rekne, a ne učini,

zar obeća, pa ne ispuni?

Gle, primih od Boga da blagoslovim,

blagoslovit ću i povuć neću blagoslova.

U Jakovu nesreće ne nazreh,

nit nevolje vidjeli u Izraelu.

Jahve, Bog njegov, s njime je,

poklik kralju u njemu odzvanja."

449 Zaprepašten ovim otkrivenjima Bileam je uzviknuo: "Gatanja nema protiv Jakova nit protiv Izraela vraćanja." Veliki vrač je iskušao svoju moć čaranja, u skladu sa željama Moabaca, ali se u vezi s ovim događajem za Izrael moglo reći: "Što je učinio Bog!" Dok su bili pod božanskom zaštitom, nijedan ih narod nije mogao pobijediti, premda su im pomagale sve Sotoni-ne sile. Cijeli se svijet treba diviti Božjem čudesnom djelu za njegov narod, kad je čovjeka koji je bio odlučan da ide svojim grješnim putem tako nadzirala božanska sila da umjesto prokletstva izrekne najbogatija i najdragocjenija obećanja uzvišenom, dojmljivom poezijom. Božja naklonost koja se tada pokazala prema Izraelu trebala je pružiti sigurnost u njegovu zaštitničku brigu za njegovu poslušnu, vjernu djecu u svim vremenima. Kad Sotona nadahne zle ljude da pogrešno prikazuju, uznemiruju i uništavaju Božji narod, oni će se sjetiti upravo ovog događaja i to će ojačati njihovu hrabrost i vjeru u Boga.

Moapski kralj je, obeshrabren i uznemiren, uzviknuo: "Nemoj ga ni kletvom kleti, ali ni blagoslovom blagoslivljati." Ipak, slaba je nada tinjala u njegovom srcu te je odlučio još jednom pokušati. Poveo je Bileama na vrh Peora, gdje se nalazio hram posvećen razvratnoj službi njihovog boga Baala. I ovdje je podignut isti broj žrtvenika i prinesen isti broj žrtava, ali Bileam se nije, kao ranije, udaljio da sazna Božju volju. Nije se pretvarao da vrača, već je ostao pored žrtvenika i promatrao izraelske šatore. Duh Gospodnji je ponovno sišao na njega i s njegovih se usana začula božanska poruka:

"Kako su lijepi ti šatori, Jakove,

i stanovi tvoji, Izraele!

Kao dolovi što se steru,

kao vrtovi uz obalu rijeke,

kao aloje što ih Jahve posadi,

kao cedri pokraj voda!

Iz potomstva junak mu izlazi,

nad mnogim on vlada narodima.

Kralj će njegov nadvisiti Agaga,

uzdiže se kraljevstvo njegovo. ...

Skupio se, polegao

poput lava, poput lavice:

tko ga podići smije?

Blagoslovljen bio tko te blagoslivlje,

proklet da je tko tebe proklinje!"

450 Napredak Božjeg naroda ovdje je prikazan nekim od najljepših slika koje se mogu naći u prirodi. Prorok uspoređuje Izraela s plodnim dolinama pokrivenim bogatom žetvom, s pro-cvalim vrtovima koje navodnjavaju nepresušni izvori, s mirisnim alojama i visokim cedrima. Posljednja slika koja je spomenuta jedna je od upečatljivo najljepših i najprikladnijih koji se mogu naći u nadahnutoj Riječi. Svi su narodi Istoka cijenili libanski cedar. Vrsta drveta kojoj on pripada može se naći posvuda gdje su ljudi kročili. Oni rastu od Arktika do tropskih predjela, uživajući u toplini, prkoseći hladnoći, rastu duž rijeka, bogati i raskošni, a na isušanim i žednim pustošima uzdižu se sami. Njihov korijen seže duboko među planinsko stijenje i hrabro stoji prkoseći oluji. Njegovo lišće ostaje svježije i zeleno kad sve drugo nestaje pred dahom zime. Od svih ostalih drveta libanski se cedar razlikuje po svojoj snazi, čvrstoći, otpornosti i koristi se kao simbol onih čiji je život "skriven s Kristom u Bogu" (Kol 3,3)- Sveto pismo kaže: "Raste ko cedar libanski." (Ps 92,13) Božanska je ruka postavila cedar za kralja šume. "... ni čempresi se ne mogahu usporediti s granama njegovim, a platane ni kao hvoje njegove ne bijahu!" ni bilo koje drvo u Božjem vrtu (Ez 31,8). Cedar se opetovano koristi kao kraljevski grb, a njegova poraba u Svetom pismu da se prikažu pravednici pokazuje što Nebo misli o onima koji vrše Božju volju.

Bileam je prorokovao da će izraelski kralj biti veći i moćniji od Agaga. To je ime dano amalečkim kraljevima koji su u to vrijeme bili vrlo moćna nacija. Ali Izrael će, ako ostane vjeran

Bogu, pobijediti sve svoje neprijatelje. Božji Sin je bio Izraelov Kralj, njegovo je prijestolje jednog dana trebalo biti uspostavljeno na zemlji, a njegova sila uzvišena iznad svih zemaljskih kraljevstava.

Dok je slušao riječi proroka, Balaka je svladao strah, bijes i propala nada. Bio je ljut što mu Bileam nije mogao dati nimalo ohrabrujući odgovor, kad je sve bilo usmjereno protiv njega. Prezirao je prorokovo kompromitirajuće, varljivo ponašanje. Kralj je ljutito uzviknuo: "Nosi se odmah u svoj kraj. Bio sam rekao: dostojno ću te počastiti! A eto, Jahve te liši časti."

451 Na to mu je odgovoreno da je Bileam unaprijed upozorio kralja da samo može izreći poruku koju mu Bog da.

Prije no što se vratio svom narodu Bileam je izrekao najljepše i najistančanije proročanstvo o Otkupitelju svijeta i konačnom uništenju Božjih neprijatelja:

"Vidim ga, ali ne sada;

motrim ga, al' ne iz blizine:

od Jakova zvijezda izlazi,

od Izraela žezlo se diže.

On Moabu razbija bokove

i svu djecu Šetovu zatire!"

Završio je prorokujući potpuno uništenje Moaba, Edoma, Amaleka i Kenijaca, ne ostavljajući tako moapskom kralju ni tračak nade.

Razočaran u nadu u bogatstvo i čast, u nemilosti kralja, svjestan da je navukao Božje nezadovoljstvo, Bileam se vratio sa zadatka koji je sam izabrao. Kad je stigao kući napustio ga je Duh Božji, a njegova pohlepa, koju je do tada samo potiskivao, sada ga je nadvladala. Bio je spreman pribjeći svim sredstvima da dobije nagradu koju mu je Balak ponudio. Bileam je znao da je izraelski napredak ovisio o njihovoj poslušnosti Bogu, i da je navođenje na grijeh jedini način da ih se uništi. Odlučio je zadobiti Balakovu naklonost tako što će savjetovati Moapce kako da navuku prokletstvo na Izrael.

On se odmah vratio u Moapsku zemlju i iznio kralju svoj plan. Sami Moapci su bili uvjereni da sve dok Izrael ostane vjeran Bogu On će biti njihov štit. Plan koji je Bileam predložio trebao ih je odvojiti od Boga tako što će ih se poticati na idolopoklonstvo. Ako ih se može navesti na razvratno obožavanje

Baala i Aštarote, njihov će svemoćni zaštitnik postati njihov neprijatelj i oni će uskoro postati žrtve surovih, ratobornih naroda koji su ih okruživali. Kralj je spremno prihvatio ovaj plan i sam Bileam je ostao da pomogne u njegovoj provedbi.

Bileam je bio svjedok uspjeha svog đavolskog plana. Vidio je kako Božje prokletstvo stiže njegov narod, tisuće koji su pobijeni njegovom kaznom, ali božanska pravednost koja je kaznila grijeh u Izraelu nije dopustila da kušači pobjegnu. Bileam je ubijen u ratu između Izraela i Midjanaca. On je predosjećao vlastiti kraj kad je uzviknuo:

452 "O, da mi je umrijeti smrću pravednika! O da svršetak moj bude kao njegov!" Ali on nije izabrao živjeti životom pravednika, a njemu je dodijeljena sudbina Božjih neprijatelja.

Bileamova sudbina je slična Judinoj, a njihovi karakteri su međusobno slični. Oba ova čovjeka su pokušala istodobno služiti Bogu i đavolu i očito propala. Bileam je priznavao istinitog Boga i tvrdio da mu služi. Juda je vjerovao u Isusa Mesiju i pridružio se njegovim sljedbenicima. Ali Bileam se nadao da će službu Jahvi učiniti stepenicom k stjecanju bogatstva i svjetovnih časti, a kad u tome nije uspio, spotakao se, pao i bio je uništen. Juda je očekivao da će mu njegova veza s Kristom osigurati bogatstvo i napredak u zemaljskom kraljevstvu koje je, prema njegovom uvjerenju, Mesija trebao uskoro uspostaviti. Neispunjenje njegovih nada natjeralo ga je u otpad i propast. I Bileam i Juda su primili veliko vidjelo i uživali u naročitim prednostima, ali samo jedan grijeh koji su gajili otrovao je cijeli karakter i odveo ih u propast.

Opasno je dopustiti da jedna nekršćanska karakterna osobina živi u srcu. Jedan grijeh koji gajimo, postupno će iskvariti karakter i sve plemenite sile podrediti zlim željama. Uklanjanjem jednog čuvara savjesti, popuštanjem jednoj zloj navici, zanemarivanjem visokih zahtjeva dužnosti, ruše se obrambeni zidovi duše i otvara put Sotoni da uđe i zavede nas. Jedini siguran put jest da se naše molitve, svakodnevno, uzdižu iz iskrenog srca, kao što je David činio: "Korak mi čvrsto prionu za tvoje staze, ne zasta mi noga na putima tvojim." (Ps 17,5)

41

Otpad kod Jordana

Ovo se poglavlje zasniva na Brojevima 25.

453 Izraelska pobjednička vojska se radosna srca i obnovljene vjere u Boga vratila u Bašan. Već su osvojili bogato područje, a vjerovali su i u neposredno osvajanje Kanaana. Između njih i obećane zemlje ležala je samo rijeka Jordan. Na drugoj strani rijeke nalazila se bogata ravnica, prekrivena zelenilom, navodnjavana potocima iz bogatih izvora u sjeni veličanstvenih palmi. Na zapadnoj obali ravnice uzdizale su se jerihonske kule i palače okružene palminim lugovima tako da su nazvane "palminim gradom".

Na istočnoj strani Jordana, između rijeke i uzvisine kojom su putovali, nalazila se ravnica, široka nekoliko milja, a jednim dijelom se pružala duž rijeke. U ovoj zaklonjenoj dolini klima je bila tropska, a tu je rastao sitim ili bagrem, po kojemu je dolina i dobila ime Šitimaska dolina. Izraelci su se tu utaborili, a pored rijeke, među bagremovim lugovima, našli su ugodan zaklon.

Ali u ovom privlačnom okolišu oni su se trebali suočiti s pogubnijim zlom od moćnih naoružanih vojski ili divljih zvijeri u pustinji. Ovu zemlju, tako bogatu prirodnim bogatstvima, oskrvnuli su njeni stanovnici. Prilikom javnog obožavanja Baala, vrhovnog božanstva, neprekidno su se vršili najsramniji i najpokvareniji obredi. Posvuda su se nalazila mjesta poznata po idolopoklonstvu i razvratu, a sama su njihova imena podsjećala na poročnost i pokvarenost naroda.

Na Izraelce je ova okolina djelovala izopačujuće. Njihove su se misli privikle na pokvarene prizore koji su im se neprekidno nametali.

454 Život lagodnosti i nerada djelovao je demoralizirajuće, i oni su gotovo nesvjesno otpali od Boga i našli se u stanju u kojem su postali lak plijen kušnji.

Mojsije se tijekom taborovanja pored Jordana pripremao za osvajanje Kanaana. Ovaj veliki voda je u cijelosti bio zaokupljen ovim poslom, ali za narod je ovo vrijeme napetosti i iščekivanja bilo velika kušnja. Nije prošlo ni nekoliko tjedana a naj-užasnije odstupanje od vrlina i poštenja uprljalo je njihovu povijest.

U početku je između Izraelaca i njihovih neznabožičkih susjeda bilo malo dodira, ali nakon nekog vremena midjanske žene su počele dolaziti u tabor. Njihova pojava nije izazvala uzbunu, a one su svoje planove izvodile tako tiho da Mojsiju nitko nije skrenuo pozornost na njih. Ove su žene imale cilj da druženjem navedu Izraelce na prijestup Božjeg Zakona, da privuku njihovu pozornost na neznabožičke običaje i rituale i navedu ih na idolopoklonstvo. Ove su namjere bile pozorno skrivene krinkom prijateljstva tako da čak ni čuvari naroda nisu u njih posumnjali.

Moapski je kralj na Bileamov prijedlog priredio veliku proslavu u čast svojih bogova, a tajno je dogovoreno da Bileam nagovori Izraelce da sudjeluju. Oni su ga smatrali Božjim prorokom i on nije imao teškoća u ostvarenju svojih namjera. Oni su stupili na zabranjeno tlo i zapleli su se u Sotonine zamke. Očarani glazbom i plesom, privučeni ljepotom neznabožičkih vestalki, oni su zapostavili svoju odanost Jahvi. Pridružili su se slavlju i veselju. Opijanje vinom zamračilo je njihov razum i srušilo zidove samokontrole. Strast je potpuno zavladała i budući da su bestidnošću uprljali svoju savjest, oni su bili nago-voreni da se klanjaju idolima. Prinosili su žrtve na neznabožičkim žrtvenicima i sudjelovali u najbestidnijim ritualima.

Nije trebalo dugo da se otrov, kao smrtonosna zaraza, proširi cijelim izraelskim taborom. Oni koji bi svoje neprijatelje pobijedili u bici bili su pobijeđeni pokvarenošću neznabožičkih žena. Činilo se da je narod opčinjen. Starješine i vode bili su među prvim prijestupnicima i tako je mnogo ljudi pogriješilo da je otpad postao sveopći. "Tako se Izrael osramoti s Baalom peorskim.

455 Kad je Mojsije najposlije primijetio zlo, zavjera njihovih neprijatelja je bila tako uspješna da ne samo da su Izraelci sudjelovali u razvratnom bogoslužju na brdu Peor već su se neznabožički obredi vršili i u izraelskom taboru. Ostarjeli voda je bio ogorčen, a Božji se gnjev rasplamsao.

Njihovi pokvareni običaji učinili su Izraelu ono što nisu mogla sva Bileamova vraćanja - oni su ih odvojili od Boga. Brza kazna je upozorila narod na veličinu njihovog grijeha. Taborom se proširio strašan pomor, koji je brzo pobio desetke tisuća žrtava. Bog je zapovjedio sucima da pobiju vode otpada. Oni su odmah prihvatili

ovu naredbu. Krivci su pobijeni, a tijela obješena pred očima cijelog Izraela tako da zajednica, kad vidi kako se oštro postupalo prema vodama, osjeti Božju odvratnost prema njihovom grijehu i strah od njegova gnjeva protiv njih.

Svi su osjećali da je kazna bila pravedna i narod je požurio do Šatora sa suzama u očima te su s dubokom poniznošću priznali svoj grijeh. Dok su oni tako plakali pred Bogom, na vratima Šatora, dok je pomor i dalje sijao smrt, suci su izvršavali svoju strašnu zadaću. Zimri, sin jednog od izraelskih glavara, drsko je ušao u tabor zajedno s midjanskom bludnicom, princezom glavara jednog od plemena midjanskih i odveo je u svoj šator. Porok nikada nije bio smjeliji i tvrdoglaviji. Opijen vinom Zimri se razmetao grijehom "poput Sodome" i uživao u svojoj sramoti. Svećenici i vode su u žalosti i poniznosti pali ničice plačući "na ulazu u Šator sastanka", preklinjući Gospoda da poštedi svoj narod i ne ukori svoje nasljeđe. No ovaj se knez javno razmetao svojim grijehom pred očima zajednice, prkoseći Božjoj osveti i vrijeđajući suce naroda. Pinhas, sin visokog svećenika Eleazara, ustao je ispred zajednice i uzevši koplje "pode za Izraelcem u odaje", i oboje ih probode. Tako je zaustavljen pomor, a svećenik koji je izvršio kaznu bio je uzvišen pred cijelim Izraelom, a njemu i njegovoj obitelji je zauvijek osigurana svećenička služba.

"Odvratio je moj gnjev od Izraelaca", bila je božanska poruka u vezi s Pinhasom. "Kaži mu dakle: s njime, evo, sklapam savez mira.

456 Neka to bude za nj i za njegove potomke poslije njega savez vječnog svećeništva, jer je revnovao za svoga Boga, i izvršio pomirenje za izraelski narod."

Kazna koja je snašla Izraela zbog njegovog grijeha kod Sitima uništila je preživjele iz onog velikog mnoštva koje je prije gotovo četrdeset godina na sebe navuklo kaznu: "U ovoj istoj pustinji neka završi! Tu neka izgine." Popis naroda, po božanskoj naredbi, tijekom taborovanja na Jordanskim ravnica pokazao je da "među njima nije bilo ni jednoga od onih koji su popisivali Izraelce u Sinajskoj pustinji... nitko od njih ne ostane, osim Kaleba, sina Jefuneova, i Jošue, sina Nunova." (Br 26,64.65)

Bog je poslao kaznu na Izrael zbog popuštanja lukavstvima Midjanaca, ali kušaći nisu smjeli izbjeći gnjev božanske pravde. Amalečani koji su kod Refidima napali Izrael, slabe i iscrpljene u narodu, dugo nakon toga nisu bili kažnjeni, ali Midjaneći koji su ih naveli na grijeh odmah su osjetili Božju kaznu, jer su bili opasniji neprijatelji. "Iskali osvetu Izraelaca na Midjancima" (Br 31,2), glasila je Božja zapovijed Mojsiju, "a poslije toga pridružiti ćeš se svojini precima." Odmah su po-slušali ovu zapovijed. Iz svakog plemena je izabrano tisuću ljudi i poslano pod vodstvom Pinhasa. "Oni zavojuju na Midjance, kako je Jahve naredio Mojsiju... Među ostalima pobili su mid-janske kraljeve... pet midjanskih kraljeva. Mačem pogube i Bi-leama, Beorova sina." (7. i 8. redak) Prema Mojsijevoj zapovijedi pobijene su i žene koje je vojska zarobila, kao najopasnije i najrjeđe izraelske neprijatelje.

Takav je bio kraj onih koji su smišljali zlo Božjem narodu. Psalmist kaže: "Pogani pođoše u jamu koju sami iskopaše, zamka koju potajno staviše uhvati nogu njihovu." (Ps 9,16) "Jer neće Jahve odbaciti naroda svojega, i svoje baštine neće napustiti; jer će se pravo dosuditi pravednosti." Kad ljudi "pritišću dušu pravednog", Gospodin "platit će im bezakonje njihovo, njihovom će ih zloćom istrijebiti". (Ps 94,14.15.21.23)

457 Kad je Bileam bio pozvan da prokune Izraelce, on im svojim vraćanjem nije mogao nanijeti zlo, jer Gospod kaže: "U Jakovu nesreće ne nazreli" niti "gatanja nema protiv Izraela" (Br 23,21.23). Ali kad su popuštanjem kušnji prestupili Božji Zakon, njihova ih je zaštita napustila. Kad je Božji narod vjeran njegovim zapovijedima, "gatanja nema protiv Jakova nit protiv Izraela vraćanja". Stoga se sve Sotonine sile i podmukle vještine koriste da ih se navede na grijeh. Ako oni koji tvrde da su čuvari Božjeg Zakona postanu prijestupnici njegovih uredbi, oni se odvajaju od Boga i tada ne mogu odoljeti svojim neprijateljima.

Izraelci koje se nije moglo pobijediti oružjem ili midjan-skim vraćanjem postali su žrtve bludnica. Utjecaj žene u službi Sotone je takav da je ona u stanju zavesti i uništiti dušu. "Jer je mnoge smrtno ranila i oborila, i mnogo je onih što ih je pobila." (Izr 7,26) Na ovaj su način Setovi sinovi navedeni da ostave poštenje i tako je sveto potomstvo postalo izopačeno. Tako je i Josip bio kušan. Samson je tako predao svoju snagu, zaštitu

Izraela, u filistejske ruke. Tako je i David pao. I Salomon, najmudriji od svih kraljeva, koga je Bog triput nazvao svojim ljubimcem, postao je rob strasti i žrtvovao svoje poštenje istoj zavodničkoj sili.

"Sve se to njima dogodilo da bude za primjer, a napisano je za opomenu nama kojima je zapalo da živimo u posljednjim vremenima. Dakle, tko misli da stoji, neka pazi da ne padne!" (1 Kor 10,11.12) Sotona dobro zna s čime se mora boriti u ljudskom srcu. On poznaje najslabije točke ljudskog karaktera jer ih je paklenskim naporima proučavao tisućama godina, i on je u svim naraštajima uspio pobijediti i najsnažnije ljude, izraelske knezove, istim kušnjama koje su bile uspješne kod Sotona. Tijekom vjekova posvuda leže olupine karaktera koji su se nasukali na grebenima tjelesnog uživanja. Kako se bližimo kraju vremena, dok Božji narod stoji na granicama nebeskog Kanaana, Sotona će, kao i u prošlosti, udvostručiti napore da ih spriječi kako ne bi ušli u dobru zemlju. On svakoj duši postavlja zamke.

458 Ne trebaju se čuvati samo oni koji su neuki i neobrazovani, on priprema kušnje za one na najvišim položajima, u najsvetijoj službi. Ako ih navede da okaljaju svoje duše, kroz njih može uništiti mnoge. I on koristi ista oruđa koja je koristio prije tri tisuće godina. Svjetovnim prijateljstvima, privlačnošću ljepote, željom za zadovoljstvima, veseljem, svečanostima ili čašom vina on kuša na prijestup sedme zapovijedi.

Sotona je prijevarom zaveo Izraela na razvrat prije no što ih je naveo na idolopoklonstvo. Oni koji obeščastuju Božji lik i prljaju njegov hram u vlastitom tijelu neće se ustručavati od bilo čega što će obeščastiti Boga, da bi zadovoljili želju svojih pokvarenih srca. Popuštanje tijelu slabi um i ponižava dušu. Zadovoljavanje životinjskih sklonosti otupljuje i onesposobljuje moralne i intelektualne sile te je robu strasti nemoguće shvatiti svete obveze Božjeg Zakona, cijeniti pomirenje ili pravilno vrednovati dušu. Dobrota, čistoća i istina, poštovanje prema Bogu i ljubav prema svetim stvarima, svi ovi sveti osjećaji i plemenite težnje koje čovjeka povezuju s nebeskim svjetlom, nestaju u vatri pohote. Duša postaje mračna i napuštena pustoš, prebivalište zlih duhova, "skloništem svih nečistih ptica". Bića stvorena na sliku Božju spuštaju se na razinu nerazumnih životinja.

Izraelci su druženjem s idolopoklonicima i sudjelovanjem na njihovim blagdanima navedeni na prijestup Božjeg Zakona, čime su navukli njegovu kaznu na narod. Sotona je i sada najuspješniji kad navodi Kristove sljedbenike da se druže s bezbožnicima i sudjeluju u njihovim zabavama i tako ih mami u grijeh. "Zato izidite između njih i odvojte se - veli Gospodin! Ne dotičite se ničega nečista." (2 Kor 6,17) Bog od svog naroda zahtijeva da se razlikuje od svijeta, u običajima, navikama i načelima, kao što je zahtijevao od Izraela u drevnim vremenima. Ako vjerno slijede učenja njegove Riječi, ova će razlika postojati, jer drugačije ne može biti. Opomene upućene Izraelcima protiv sjedinjavanja s neznabošcima nisu bile izravnije i jasnije od onih koje zabranjuju kršćanima da se pokore duhu i običajima bezbožnika. Krist nam govori: "Nemojte ljubiti ni svijeta ni onoga što je na svijetu! Ako tko ljubi svijet, u njemu nema ljubavi Očeve." (1 Iv 2,15) "... zar ne znate da je prijateljstvo prema svijetu neprijateljstvo prema Bogu?"

459 Dakle, tko god hoće da bude prijatelj svijetu, postaje neprijatelj Bogu." (Jak 4,4) Kristovi sljedbenici se trebaju odvojiti od grješnika, i biti u njihovom društvu samo kad imaju priliku da im čine dobro. Mi ne možemo pretjerati u odlučnosti da se klonimo društva onih koji nas svojim utjecajem odvođe od Boga. Dok se molimo: "I ne uvedi nas u napast", mi moramo, koliko god je moguće, izbjegavati napast.

Izraelci su navedeni u grijeh kad su se nalazili u stanju vanjskog mira i sigurnosti. Propustili su misliti na Boga, zanemarili su molitvu i gajili duh samopouzdanja. Lagodnost i popuštanje sebi učinilo je tvrđavu duše nebranjenom i u nju su ušle ponižavajuće misli. U srcu se odvija dug proces pripreme, svijetu nepoznat, prije no što će kršćanin učiniti otvoreni grijeh. Um ne prelazi naglo iz stanja čistoće i svetosti u stanje pokvareno-sti, poroka i zločina. Da bi oni koji su stvoreni prema Božjoj slici poprimili životinjsku ili sotonsku prirodu, potrebno je vrijeme. Mi se mijenjamo gledanjem. Popuštanjem nečistim mislima čovjek može tako odgojiti svoj um da grijeh na koji se nekada gadio postane ugodan.

Sotona koristi sva oruđa da zločin i ponižavajuće poroke učini popularnim. Mi ne možemo hodati ulicama naših gradova a da se ne suočimo s upadljivim tragovima zločina u novelama ili kazalištu. Um se odgojem privikava na grijeh. U novinama se pred ljude iznosi život zlih i potočnih, i sve što može uzbuditi strasti iznosi

se pred njih u obliku uzbudljivih priča. Oni slušaju i čitaju tako mnogo o ponižavajućim zločinima da nekad nježna savjest, koja bi pred takvim prizorima ustuknula u strahu, postaje tvrda i oni s požudnim zanimanjem razmišljaju o tim stvarima.

Mnoge popularne zabave u današnjem svijetu, čak i među onima koji tvrde da su kršćani, teže k istom cilju kao i nezna-božačke zabave. Među njima je doista malo onih koje Sotona ne koristi za uništavanje duša. On vjekovima djeluje kroz drame da bi uzbudio strasti i veličao porok.

460 Sotona se služi operom, njenim veličanstvenim prikazom i očaravajućom glazbom, maskaradom, plesom, da sruši zid načela i otvori vrata tjelesnom popušanju. Na svakom skupu organiziranom zbog zadovoljstva, gdje se potiče ponos i popušta apetitu, a ljudi se navode da zaborave Boga i iz vida izgube vječne interese, Sotona svojim lancima okiva duše.

"A svrh svega, čuvaj svoje srce", savjet je mudrog čovjeka, "jer iz njega izvire život." (Izr 4,23) "Jer on je onakav kako u sebi misli." (Izr 23,7) Božanska milost mora obnoviti srce ili je uzalud tražiti čistoću života. Onaj koji pokuša izgraditi plemenit, pošten karakter nezavisno od Kristove milosti gradi kuću na pijesku. Ona će se sigurno srušiti tijekom žestokih oluja kušnji. Davidova molitva bi trebala biti molitva svake duše: "Čisto srce stvori mi, Bože, i duh postojan obnovi u meni." (Ps 51,12) A kad smo postali sudionici u nebeskom daru, mi kroz "snagu Božju po vjeri" (1 Pt 1,5) težimo k savršenstvu.

Ipak, mi se moramo truditi da odbijemo kušnje. Oni koji ne žele postati žrtve Sotoninih oruđa moraju dobro čuvati prilaze duši. Oni moraju izbjegavati čitanje, gledanje ili slušanje onoga što izaziva nečiste misli. Um ne treba ostaviti da bez nadzora razmišlja o predmetima koje neprijatelj duše predlaže. "Zato opašite svoje bokove, to jest svoj um..." kaže apostol Petar. "Budite trijezni... Budući da ste poslušna djeca, ne oblikujte se prema negdašnjim strastima - strastima iz vremena vašeg neznanja, već kao što je svet onaj koji vas je pozvao, postanite i sami sveti u svojem življenju." (1 Pt 1,13-15) Pavao kaže: "Uostalom, braćo, sve što je čestito, što je dično, što je pravedno, što je nevino, što je ljubezno, što je na dobru glasu, i sve što je kre-posno i hvale vrijedno, to neka bude sadržaj vaših misli." (Fil 4,8) To zahtijeva revne molitve i neprekidnu budnost. Stalni utjecaj Svetoga Duha treba nam pomoći da um usmjerimo prema gore i naviknemo se razmišljati o čistim i svetim stvarima. Mi moramo marljivo proučavati Božju Riječ. "Kako će mladić čistim sačuvati put svoj? Čuvajući riječi tvoje." "U srcu pohranili riječ tvoju," kaže psalmist, "da protiv tebe ne sagriješim."

(Ps 119,9.11)

461 Izraelov grijeh u Šitimu navukao je na njih Božje kazne i premda se danas isti grijesi ne kažnjavaju tako brzo, oni će sigurno biti kažnjeni. "Ako tko razara hram Božji, njega će Bog razoriti." (1 Kor 3,17) Priroda je za ove zločine predvidjela strašne kazne, kazne koje će prije ili kasnije stići svakog prijestupnika. Ovi su grijesi, više no bilo koji drugi, prouzročili zastrašujuće poremećaje u ljudskoj rasi kao i bolesti i jad kojim je svijet proklet. Ljudi možda uspijevaju prikriti svoje prijestupe od svojih bližnjih, ali oni će sigurno požnjati posljedice, patnju, bolesti, imbecilnost ili smrt. A nakon ovog života dolazi sud sa svojini vječnim kaznama: "... oni koji čine takva djela neće baštiniti kraljevstva Božjega", već će sa Sotonom i zlim anđelima završiti u "ognjenom jezeru" koje je "druga smrt" (Gal 5,21; Otk 20,14).

"Jer s usana žene preljubnice kaplje med, i nepce joj je glade od ulja, ali je ona naposljetku gorka kao pelin, oštra kao dvosjekli mač." (Izr 5,3.4) "Neka joj je put tvoj daleko od nje, i ne približuj se vratima njezine kuće, da drugima ne bi dao svoju slavu i okrutnima svoje godine; da se ne bi tudinci na-sitili tvoga dobra i da tvoja zaslužba ne ode u tuđu kuću; da ne ridaš na koncu, kad ti nestane tijela i puti." (8-11 redak) "Jer joj kuća tone u smrt." "Tko god zalazi k njoj, ne vraća se." (Izr 2,18.19) "... da uzvanici njezini počivaju u Podzemlju." (Izr 9,18)

Ponovljeni Zakon

Ovo se poglavlje zasniva na Ponovljenom zakonu 4 do 6 i 28.

462 Gospod je rekao Mojsiju da se približilo vrijeme za osvajanje Kanaana, i dok je ostarjeli prorok stajao na visoravni koja se uzdizala nad rijekom Jordan i obećanom zemljom, on je s velikim zanimanjem promatrao baštinu svog naroda. Je li moguće povući kaznu koja mu je izrečena zbog grijeha kod Kadeša? On se molio: "Gospodine moj, Jahve! Ti si počeo pokazivati svome sluzi svoju veličajnost i svoju moć. Ta koji bog, na nebu ili na zemlji, može izvesti takva djela i čudesa kao što su tvoja! Dopusti mi da odem onamo i pogledam onu blaženu zemlju preko Jordana, onaj krasni gorski kraj i Libanon!" (Pnz 3,24-27)

Odgovor je glasio: "Dosta - reče mi Jahve - ne govori mi više o tom! Popni se na vrhunac Pisge i upri oči svoje na zapad, sjever, jug i istok. Razmotri dobro očima svojim, jer preko Jordana nećeš prijeći."

Mojsije se bez prigovora pokorio Božjoj naredbi. A sada se zabrinuo za Izrael. Tko će se brinuti za njihovu dobrobit kao on? On se iz dubine srca pomolio: "Neka Jahve, Bog duhova u svakom tijelu, postavi čovjeka nad ovom zajednicom, koji će pred njom izlaziti; koji će pred njom stupati; koji će je izvoditi i uvoditi tako da Jahvina zajednica ne bude kao stado što nema pastira." (Br 27,16.17)

Gospod je čuo molitvu svog sluga i odgovorio: "Uzmi Jo-šuu, sina Nunova! - reče Jahve Mojsiju. - To je čovjek u kome ima duha. Na nj položi ruku svoju! Onda ga odvedi pred svećenika Eleazara i pred svu zajednicu te mu na njihove oči daj naredbe!

463 Predaj mu dio svoje vlasti, da ga sluša sva zajednica sinova Izraelovih." (18-20. retka) Jošua je već dugo pratio Mojsija, i budući da je bio mudar, sposoban i vjeran čovjek, on je izabran da ga naslijedi.

Jošua je Mojsijevim polaganjem ruku, zajedno s najdojm-ljivijim pozivom, svečano izabran za izraelskog vodu. Njemu je također bilo dopušteno sudjelovati u upravljanju. Gospodnje je riječi o Jošui Mojsije iznio zajednici: "Neka pristupa k svećeniku Eleazaru, koji će za nj tražiti odluke Urima pred Jahvom. Na njegovu zapovijed neka izlaze i na njegovu zapovijed neka ulaze, oni i svi Izraelci s njim — sva zajednica." (21-23. retka)

Prije no što je napustio položaj vidljivog vode Izraela Mojsiju je naređeno da im ponovi povijest njihova izbavljenja iz Egipta, njihova putovanja kroz pustinju i ponovi im Zakon izrečen na Sinaju. Kad je Zakon darovan, malo je njih iz prisutne zajednice bilo dovoljno starih da shvate svečanost te prigode. Budući da su uskoro trebali prijeći preko Jordana i zauzeti obećanu zemlju, Bog im je htio iznijeti zahtjeve svog Zakona i propisati im poslušnost kao uvjet napretka.

Mojsije je stao pred narod da ponovi posljednje opomene i ukore. Lice mu je obasjavala sveta svjetlost. Njegova je kosa posijedila od starosti, ali je njegovo držanje bilo uspravno, njegove crte lice pokazivale su nesmanjeno zdravlje i snagu, a njegov vid je bio jasan i nepomućen. Bila je to jedna važna prilika i on je s dubokim osjećajima prikazao ljubav i milost njihovog Svesilnog zaštitnika:

"Ispitaj samo prijašnja vremena što su protekla prije tebe, sve otkad je Bog stvorio čovjeka na zemlji: je li ikad, s jednoga kraja nebesa do drugoga, bilo ovako veličanstvena događaja? Je li se što takvo čulo? Je li ikad koji narod čuo glas Boga gdje govori isred ognja kao što si ti čuo i na životu ostao? Ili, pokuša li koji bog da ode i uzme sebi jedan narod isred drugog naroda kušnjama, znakovima, čudesima i ratom, jakom rukom i ispruženom mišicom, uza silne strahote, kao što je sve to, na vaše oči, učinio za vas Jahve, Bog vaš, u Egiptu? Tebi je to pokazano, da znaš da je Jahve pravi Bog i da nema drugoga uz njega."

464 "Nije vas Jahve odabrao i prihvatio zato što biste vi bili brojniji od svih naroda - vi ste zapravo najmanji - nego zato što vas Jahve ljubi i drži zakletvu kojom se zakleo vašim očima. Stoga vas je Jahve izveo jakom rukom i oslobodio vas iz kuće ropstva, ispod vlasti faraona, kralja egipatskoga. Zato znaj da je Jahve, Bog tvoj, pravi Bog, Bog vjeran, koji drži svoj Savez i milost svoju iskazuje do tisuću koljena onima koji ga ljube i drže njegove zapovijedi." (Pnz 7,7-9)

Izraelski je narod bio spreman svoje teškoće pripisati Mojsiju, ali sada su njihove sumnje da ga kontrolira ponos, ambicije i sebičnost bile uklonjene i oni su s povjerenjem slušali njegove riječi. Mojsije je vjerno pred njih iznio njihove greške i prijestupe njihovih otaca. Često su bili nestrpljivi i skloni pobuni zbog dugog lutanja po pustinji, ali Boga se nije moglo optužiti što je osvajanje Kanaan odgođeno. On je bio žalosniji od njih jer im nije mogao odmah predati obećanu zemlju i tako pred svim narodima prikazati svoju moć u oslobađanju svog naroda. Zbog nepovjerenja u Boga, ponosa i nevjere, oni nisu bili spremni za ulazak u Kanaan. Oni nikako ne bi mogli predstavljati narod čiji je Bog bio Gospod, jer nisu imali njegov čist, dobar i blagonaklon karakter. Da su njihovi oci vjerom poslušali Božje upute, da su se pokoravali njegovim zakonima i ho-dili prema njegovim uputama, oni bi se već odavno naselili u Kanaanu, kao napredan, svet i sretan narod. Odlaganje njihova ulaska u dobru zemlju obeščastilo je Boga i u očima okolnih naroda naudilo njegovoj slavi.

Mojsije, koji je razumio karakter i vrijednost Božjeg Zakona, uvjerio je narod da nijedan drugi narod nema tako mudre, pravedne i milostive zakone kao one koje su primili Izraelci: "Ja sam vas, eto, poučio o zakonima i uredbama, kako mi je Jahve, Bog moj, naredio da ih vršite u zemlji u koju idete da je zaposjednete. Držite ih i vršite: to će u očima naroda biti vaša mudrost i vaša razboritost. Kad oni čuju za sve ove zakone, reći će: 'Samo je jedan narod mudar i pametan, a to je ovaj veliki narod.'"

465 Mojsije je usmjerio njihovu pozornost na "Onaj dan kad si stajao na Horebu". I on je upitao izraelski narod: "Jer, koji je to narod tako velik da bi mu bogovi bili tako blizu kao što je Jahve, Bog naš, nama kad god ga zazovemo? Koji je to narod tako velik da bi imao zakone i uredbe pravedne kao što je sav ovaj Zakon koji vam ja danas iznosim?" Ovo pitanje upućeno Izraelu moglo bi se i danas ponoviti. Zakoni što ih je Bog dao svom drevnom narodu bili su mudriji, bolji i humaniji nego zakoni najciviliziranijih naroda na zemlji. Zakoni naroda nose tragove slabosti i strasti neobnovljena srca, ali Božji Zakon nosi znak božanstva.

"A vas je uzeo Jahve... iz one peći užarene", objavio je Moj-sije, "da postanete narod njegove baštine." Tako im je opisana zemlja u koju su uskoro trebali ući i koja je trebala biti njihova uz uvjet poslušnosti Božjem Zakonu. Kako su samo ove riječi morale pokrenuti srca Izraelaca kad su se sjetili da je onaj koji je tako oduševljeno opisao blagoslove obećane zemlje isključen, zbog njihovog grijeha, iz podjele baštine svog naroda:

"Ta Jahve, Bog tvoj, vodi te u dobru zemlju," "... nije kao zemlja egipatska iz koje ste izašli, gdje si, posijavši sjeme, morao svoj usjev svojom nogom natapati kao što se natapa povrt-njak. Zemlja u koju idete da je zaposjednete zemlja je bregova i dolova, i natapa je dažd nebeski; zemlja nad kojom Jahve, Bog tvoj, bdi; na kojoj oči Jahve, Boga tvoga, uvijek počivaju, od početka do svršetka godine." (Pnz 8,7-9; 11,10-12)

"A kad te Jahve, Bog tvoj, dovede u zemlju za koju se zakleo tvojim očima, Abrahamu, Izaku i Jakovu, da će je tebi dati - u velike i lijepe gradove, kojih nisi zidao; u kuće pune svakog dobra, kojih nisi punio; na iskopane čatrnje, kojih nisi kopao; u vinograde i maslinike, kojih nisi sadio - i sit se najedeš: pazi da ne zaboraviš Jahvu..."

466 "Zato pazite da ne zaboravljate Saveza što ga je Jahve, Bog tvoj, sklopio s vama..." Ako budu činili zlo u Gospodnjim očima, tada, dodao je Mojsije: "Znajte... da će vas brzo nestati sa zemlje u koju idete preko Jordana da je zaposjednete."

Nakon javnog ponavljanja Zakona Mojsije je završio s pisanjem svih zakona, uredbi i kazni koje mu je Bog

dao i svih pravila u vezi sa žrtvenim sustavom. Knjiga koja je sadržavala sve ovo predana je na čuvanje za to određenim službenicima, a zbog sigurnosti pohranjena je pored Kovčega. Ipak, veliki voda je bio ispunjen strahom da će ljudi odstupiti od Boga. U najuzvišenijem i najuzbudljivijem govoru on im je predočio blagoslove koji će biti njihovi uz uvjet poslušnosti, i prokletstva koja će slijediti nakon prijestupa:

"Ako zbilja poslušáš glas Jahve, Boga svoga, držeći i vršeći sve njegove zapovijedi što ti ih danas naređujem," "blagoslovljen ćeš biti u gradu, blagoslovljen u polju,... plod utrobe tvoje, rod zemlje tvoje, plod blaga tvoga... Blagoslovljen će biti tvoj koš i naćve tvoje. Balgoslovljen ćeš biti kad ulaziš, blagoslovljen kad izlaziš. Neprijatelje tvoje koji se dignu protiv tebe Jahve će položiti preda te potučene... Jahve će narediti da blagoslov bude s tobom u žitnicama tvojim i u svakom pothvatu ruke tvoje."

"Ali ako ne budeš slušao glasa Jahve, Boga svoga, ne držeći i ne vršeći svih njegovih zapovijedi i svih njegovih zakona što ti ih danas naređujem, sva će ova prokletstva doći na te i stići te." "Bit ćeš na zgražanje, porugu i ruglo svim narodima među koje te Jahve odvede." "Jahve će vas razbacati po svim narodima, s kraja na kraj zemlje; ondje ćeš iskazivati štovanje drugim bogovima: drvenim i kamenim - koji su bili nepoznati i tebi i tvojim očima. Ali među tim narodima nećeš imati mira; ni tvome stopalu neće biti počivališta, nego će ti ondje Jahve dati srce uznemireno, oči utonule, dušu tjeskobnu."

467 Život tvoj visit će o niti; bojat ćeš se danju i noću, i nećeš biti siguran za život svoj. U strahu koji će ti stezati srce, i od prizora što će ga oči tvoje gledati, jutrom ćeš govoriti: 'Oh, da je već večer!' a navečer ćeš govoriti: 'Oh, da je već jutro!'"

Duhom nadahnuća, promatrajući budućnost, Mojsije je opisao strašne prizore konačne propasti izraelskog naroda i razorenje Jeruzalema od rimske vojske: "Jahve će iz daljine, s kraja zemlje, dovesti narod koji će sletjeti kao orao. Bit će to narod kojemu jezika nećeš razumjeti; narod bezdušan, koji neće pokazivati obzira prema starima ni smilovanja prema mladima."

Slikovito je opisao potpuno opustošenje zemlje i strašne patnje naroda tijekom opsade Jeruzalema pod vodstvom Tita, stoljećima kasnije: "On će ti jesti mlado od tvoga blaga i rod tvoje njive dok te ne uništi... Opsjedat će te u svim tvojim gradovima širom zemlje tvoje dok ne obori visoke i utvrđene bedeme u koje si polagao nadu svoju... U tjeskobi i jadu, kojima će te neprijatelj tvoj pritisnuti, jest ćeš plod utrobe svoje - meso sinova svojih i kćeri svojih koje ti dadne Jahve, Bog tvoj." "I žena najnježnija i najmekša što bude u tebe - toliko nježna i tankoćutna da se ne usuđuje spustiti stopala na zemlju - zlobnim će okom gledati na muža u svome naručju, ... i na djecu što ih ima roditi, jer će ih potajno jesti, oskudna u svemu, zbog nevolje i jada kojim će te neprijatelj tvoj pritisnuti po svim gradovima tvojim."

Mojsije je završio dojmljivim riječima: "Uzimam danas za svjedoke protiv vas nebo i zemlju da pred vas stavljam: život i smrt, blagoslov i prokletstvo. Život, dakle, biraj, ljubeći Jah-vu, Boga svoga, slušajući njegov glas, prijanjajući uz njega, da živiš ti i tvoje potomstvo. Ta on je život tvoj, tvoj dugi vijek, da bi mirno mogao boraviti na zemlji za koju se Jahve zakle očima tvojim Abrahamu, Izaku i Jakovu da će im je dati." (Pnz 30,19.20)

Da bi što dublje utisnuo ove istine u svaki um, veliki voda ih je izrazio svetim stihovima.

468 Ova pjesma nije bila samo povijesne već i proročke naravi. Ponavljajući Božje postupanje s njegovim narodom u prošlosti, ona je također nagovijestila velike događaje u budućnosti, konačnu pobjedu vjernih kad Krist dođe po drugi put u sili i slavi. Narodu je naređeno da zapamti ovu pjesničku povijest i pouči svoju djecu i djecu svoje djece. Zajednica ju je trebala ponavljati kad su se sastajali na bogoslužju, a narod ju je trebao ponavljati dok su obavljali svakodnevne poslove. Dužnost je roditelja bila ove riječi utisnuti u prijemčive umove svoje djece da ih ona nikada ne zaborave.

Budući da su Izraelci trebali, u posebnom smislu, biti čuvari i Božjeg Zakona, značaj ovih uredbi i važnost

poslušnosti osobito su se trebali utisnuti u njihove umove, a preko njih i na njihovu djecu i djecu njihove djece. Gospod je u vezi sa svojim zapovijedima naredio: "Poučite u njima svoje sinove; izgovarajte ih kad sjedite u svojoj kući i kad idete putem; kad lijegate i ustajete. Ispišite ih na dovratnike svoje kuće i na svoja vrata."

Kad u budućim vremenima djeca zapitaju: "Što su te upute, zakoni i uredbe što ih je Jahve, Bog naš, vama propisao?", tada su roditelji trebali ponoviti povijest Božjeg milostivog postupanja s njima, kako je Gospod radio na njihovu izbavljenju da mogu slušati njegov Zakon i reći im: 'i naredio nam je Jahve da sve ove naredbe vršimo u strahopoštovanju prema Jahvi, Bogu svome, da bismo uvijek bili sretni i da živimo, kao što je to danas."

43

Mojsijeva smrt

Ovo se poglavlje zasniva na Ponovljenom zakonu 31 do 34.

469 U svim Božjim postupanjima prema njegovom narodu najupečatljiviji dokazi o njegovoj strogoj i nepristranoj pravednosti pomiješani su s njegovom ljubavlju i milošću. Povijest izraelskog naroda to primjerom pokazuje. Bog je Izraelu dao velike blagoslove. Njegova je nježna ljubav prema njima dirljivo opisana riječima: 'Poput orla što bdi nad gnijezdom, nad svojim orlićima lebdeći, tako on krila širi, uzima ga, pa ga svojim nosi perima." A ipak, kako ih je brzo i strogo kažnjavao za njihove prijestupe.

Božja se beskonačna ljubav pokazala u daru njegovog jedinorodnog Sina za otkupljenje izgubljenog ljudskog roda. Krist je došao na zemlju da ljudima otkrije karakter svog Oca, a njegov je život bio ispunjen djelima božanske nježnosti i sažaljenja. Ipak sam Krist kaže: "Jer, zaista, kažem vam, dok opstoji nebo i zemlja, ni jedna jota, ni jedna koprčica slova iz Zakona sigurno neće nestati, a da se sve ne ostvari." (Mt 25,41) Bog je u cijeloj Bibliji prikazan ne samo kao nježni otac već i kao pravedan sudac. Premda On uživa u izražavanju milosti i "podnosi opačinu, grijeh i prijestup, ali krivca nekažnjena ne ostavlja" (Izl 34,7).

Veliki je Vladar naroda objavio da Mojsije neće uvesti izraelsku zajednicu u dobru zemlju, a žarke molitve Božjeg sluga nisu mogle preinačiti njegovu presudu. On je znao da mora umrijeti. Ipak, on ni za trenutak nije popustio u svojoj brizi za Izrael. On je vjerno nastojao pripremiti zajednicu za ulazak u obećanu baštinu.

470 Mojsije i Jošua su po božanskoj zapovijedi prišli Šatoru, dok je stup od oblaka došao i stao iznad ulaza. Ovdje je narod svečano predan brizi Jošue Nunova. Mojsijevo djelo kao izraelskog vode je završilo. Ipak, on je brinući se za narod zaboravio na sebe. Mojsije je u prisutnosti okupljenog mnoštva, u ime Božje, svom nasljedniku uputio riječi svete radosti: "Ohrabri se i budi odlučan! Jer ti ćeš ići s ovim narodom u zemlju za koju se Jahve zakle očima njihovim da će im je dati." On se onda okrenuo starješinama i narodnim knezovima predajući im svečanu obvezu da vjerno slušaju upute koje im je on prenio od Boga.

Dok je narod gledao na ostarjela čovjeka koji je uskoro trebao biti uzet od njih, oni su se prisjetili s novom i dubljom zahvalnošću njegove roditeljske nježnosti, njegovih mudrih savjeta i neumorna rada. Kako su često, kad su njihovi grijesi navukli na njih pravednu Božju kaznu, Mojsijeve molitve učinile da ih On poštedi! Grižnja savjesti je povećala njihovu žalost. Oni su se s gorčinom sjećali da je njihova vlastita pokva-renost izazvala Mojsija na grijeh zbog kojeg mora umrijeti.

Odlazak njihovog ljubljenog vode bio je daleko snažniji ukor Izraelu od bilo kojeg drugog koji su mogli primiti da je njegov život i zadaća nastavljena. Bog je htio da shvate kako život sljedećeg vode ne smiju učiniti tako teškim kao što su otežali Mojsijev. Bog govori svom narodu kroz blagoslove koje im daje, a kad

ih oni ne cijene, On im govori tako što uklanja te blagoslove da bi ih naveo da uvide svoje grijehе i vrate mu se s cijelim srcem.

Tog istoga dana Mojsije je primio zapovijed: "Popni se na goru Nebo... pa pogledaj zemlju kanaansku što ću je dati u posjed Izraelcima. Onda umri na gori na koju se uspneš i pridruži se svojim precima." Mojsije je često odlazio iz tabora, iz poslušnosti prema božanskom pozivu, da bi razgovarao s Bogom, ali on je sada trebao poći na nov i tajanstven zadatak. On je morao poći da preda svoj život u ruke svog Stvoritelja. Mojsije je znao da je trebao umrijeti sam. Nijednom zemaljskom prijatelju nije bilo dopušteno da mu služi u njegovim posljednjim trenucima. Prizor pred njim je bio tajanstven i zastrašujući, prizor od kojeg se srce stezalo. Najteža kušnja je bila odvajanje od naroda za koji se brinuo i koji je ljubio, naroda s kojim su njegov život i interesi bili tako dugo povezani.

471 Ali on je naučio vjerovati Bogu i s čvrstom vjerom on je sebe i svoj narod predao njegovoj ljubavi i milosti.

Mojsije je po posljednji put stajao pred zajednicom svog naroda. Duh Božji je ponovno sišao na njega i s najuzvišenijim i najdirljivijim riječima on je izrekao blagoslov nad svakim plemenom, završavajući zajedničkim blagoslovom:

"Nitko nije kao Bog Ješurunov:

po nebesima u pomoć ti jezdi

i po oblacima u svom veličanstvu!

Bog vječni tvoje je utočište,

a ne zemlji drevna njegova mišica

pred tobom goni neprijatelja;

on dovikuje: 'Uništi!'

U sigurnosti prebiva Izrael,

a Jakovljevi je izvor na osami

u zemlji žita i vina,

gdje nebesa rosom dažde.

Blago tebi, Izraele!

Koji narod ko tebe Jahve spašava?

On štit je tvoj što te brani

i mač tvoj slavodobitni..."

(Pnz 33,26-29)

Mojsije se okrenuo od zajednice i u tišini i samoći pošao prema planini. Otišao je na "brdo Nebo, na vrhunac Pise". Na tom usamljenom vrhuncu on je stao i nepomućena vida promatrao prizor koji se pred njim pružao. Daleko su se na zapad pružale plave vode Velikog mora, planina se Hermon uzdizala prema nebu na sjeveru, na istoku se nalazila moapska nizina, a iza nje je ležao Bašan, mjesto izraelske pobjede, a dalje prema jugu pružala se pustinja kojom su tako dugo lutali.

Mojsije se u samoći osvrnuo na život nestalnosti i teškoća otkad je napustio kraljevske časti i izgleda na egipatskom dvoru da bi svoju sudbinu vezao s Božjim izabranim narodom. On se prisjetio svih ovih dugih godina u pustinji s Jitrovim stadom, pojavu Andela u gorućem grmu i svoje vlastito pozvanje da izbavi Izrael. On je ponovno promatrao moćna čuda Božje sile u korist izabranog naroda, i njegovu strpljivu milost tijekom godina njihova lutanja i pobune.

472 Usprkos svemu što je Bog za njih učinio, usprkos njegovim molitvama i radu, samo su se

dva odrasla čovjeka od ogromne vojske koja ja napustila Egipat našla vjerna da su mogli ući u obećanu zemlju. Dok je Mojsije razmišljao o rezultatima svog rada, njegov mu se život kušnji i žrtava činio gotovo uzaludan.

Ipak, on nije žalio zbog tereta koji je nosio. Znao je da je sam Bog vodio njegovu zadaću i djelo. Kad je prvi put bio pozvan da povede Izrael iz ropstva, on je ustuknuo pred odgovornošću, ali kad je preuzeo djelo, on teret nije odbacivao. Čak kad je Bog predložio da ga oslobodi i uništi pobunjenički Izrael, Mojsije se nije mogao složiti. Premda su njegove kušnje bile teške, on je uživao u posebnim znacima Božje naklonosti. Dobio je bogato iskustvo tijekom putovanja kroz pustinju promatrajući prikaze Božje sile i slave i u zajednici njegove ljubavi. Osjećao je da je donio mudru odluku kad je izabrao da podnosi stradanja s Božjim narodom, umjesto da uživa u trenutačnim zadovoljstvima grijeha.

Kad se osvrnuo na svoje iskustvo kao vode Božjeg naroda, jedan je pogrešan postupak uprljao njegovu povijest. Kad bi se taj prijestup mogao izbrisati, smatrao je da se ne bi ustezao umrijeti. Njemu je rečeno da je sve što Bog zahtijeva pokajanje i vjera u obećanu žrtvu, i Mojsije je ponovno priznao svoj grijeh i zatražio oprost u Isusovo ime.

Onda mu je prikazan panoramski pregled obećane zemlje. Pred njim je prikazan svaki dio zemlje, i to ne nejasno i djelomično u maglovitoj daljini, već jasno, detaljno i prekrasno, na njegovu radost. Ovaj prizor tada nije prikazan kakav je bio, već kakav je trebao postati s Božjim blagoslovima u vlasništvu Izraela. Činilo mu se da promatra drugi Eden. Planine su bile odjevene libanskim cedrovima, brda srebrnastim maslinama i mirisnim od vina, a široke zelene ravnice posute cvijećem i bogate plodovima, tropske palme, polja u kojima se njiše žito i ječam, sunčane doline kojima odzvanja žuborenje potoka i pjesma ptica, pobožni gradovi i lijepi vrtovi, jezera bogata vodom, stada koja su pasla na padinama, čak su i među stijenama divlje pčele gomilale svoje blago.

475 To je doista bila zemlja kakvu je Mojsije, nadahnut Duhom Božjim, opisao Izraelu: "Zemlju mu je Jahve blagoslovio; njegovo je najbolje od onog što daje roda nebeska i što se u bezdanima dolje krije, najbolje od onoga što daruje sunce... i najbolje s vječnih brežuljaka, ponajbolji rod zemlje i svega što je na njoj."

Mojsije je vidio kako se izabrani narod naselio u Kanaanu, svako pleme na vlastitom posjedu. Vidio je njihovu povijest nakon naseljavanja obećane zemlje, dugu, žalosnu priču o njihovom otpadu i njegovoj kazni. Vidio je kako su zbog svojih grijeha rasijani među neznabošcima, slavu koja je napustila Izrael, njegove prekrasne gradove razrušene, a narod zatočen u tuđim zemljama. Vidio je kad su vraćeni u zemlju svojih otaca i naposljetku kako dolaze pod vlast Rima.

Dopušteno mu je da pogleda tijekom vremena i promatra prvi dolazak našeg Spasitelja. Vidio je Isusa kao dijete u Betlehemu. Čuo je glasove anđeoskih zborova kako pjevaju pjesmu hvale Bogu i miru na zemlji. Vidio je zvijezdu na nebu koja je vodila mudrace s Istoka k Isusu, a njegov um je obasjalo veliko svjetlo kad se sjetio proročkih riječi: "... od Jakova zvijezda izlazi. Od Izraela žezlo se diže." (Br 24,17) Promatrao je Isusov

ponizni život u Nazaretu, njegovu službu ljubavi, suosjećanja i iscjeljenja, njegovo odbacivanje od strane ponosnog, nevjerničkog naroda. Zaprepašten je slušao njihovo hvalisavo uzdizanje Božjeg Zakona, dok su prezirali i odbacivali Onoga koji je dao Zakon. Vidio je Isusa na Maslinskoj gori kako plačući pozdravlja grad svoje ljubavi. Dok je Mojsije promatrao konačno odbacivanje naroda kojeg je Nebo tako obilno blagoslovilo, naroda za kojeg je on radio, molio se i žrtvovao, za kojeg je bio voljan da se njegovo ime izbriše iz knjige života, dok je slušao strašne riječi: 'Evo, vaša će kuća biti prepuštena vama - pusta!' (Mt 23,38), njegovo se srce steglo od bola, a suze gorčine potekle niz lice, iz suosjećanja s patnjama Božjeg Sina.

On je slijedio Spasitelja do Getsemanija i promatrao agoniju u vrtu, izdaju, vrijeđanje i bičevanje - raspeće. Mojsije je vidio da kao što je on podigao zmiyu u pustinji, tako je Sin Božji morao biti podignut da svatko tko vjeruje u Njega "ima život vječni" (Iv 3,15).

476 Bol, ogorčenje i strah ispunili su Mojsijevo srce kad je vidio licemjerstvo i sotonsku mržnju koju je židovski narod pokazao prema svom Otkupitelju, moćnom Anđelu koji je išao pred njihovim očima. Čuo je Kristov bolni uzvik: "Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio!" (Mk 15,34) Vidio ga je kako leži u Josipovom novom grobu. Tama beznadnog očajja je naoko prekrivala svijet. Ali kad je ponovno pogledao i vidio ga kako dolazi kao Pobjednik, kako se uzdiže na nebo u pratnji anđela i vodi mnoštvo spašenih, vidio je blještava vrata otvorena da ga prime i vojske nebeske kako s pjesmom pobjede izražavaju dobrodošlicu svom Zapovjedniku. Njemu je tada pokazano da će on biti taj koji će pratiti Spasitelja i otvoriti mu vječna vrata. Dok je promatrao prizor, njegovo je lice blještalo svetom svjetlošću. Kako su male izgledale kušnje i žrtve u njegovom životu u usporedbi sa životom Božjeg Sina! Kako su bile beznačajne u usporedbi s "izvanredno velikom i vječnom slavom" (2 Kor 4,17). Radovao se što mu je dopušteno da samo malo sudjeluje u Kristovim patnjama.

Mojsije je promatrao Isusove učenike dok su svijetu nosili njegovo evanđelje. Vidio je da premda je tjelesni izraelski narod iznevjerio svoj uzvišeni poziv na koji ga je Bog pozvao i zbog svoje nevjere propusti da postane svjetlost svijetu, premda je prezreo Božju milost i proigrao njegove blagoslove kao izabrani narod, Bog ipak nije odbacio Abrahamovo potomstvo. Slavni ciljevi što ih je htio ostvariti kroz Izrael morali su biti ispunjeni. Svi koji su kroz Krista trebali postati djeca vjere smatrat će se Abrahamovim potomstvom. Oni su bili nasljednici zavjetnih obećanja, i kao Abraham, oni su pozvani da čuvaju i svijetu obznanjuju Božji Zakon i evanđelje njegovog Sina. Mojsije je vidio kako svjetlost evanđelja svijetli kroz Isusove učenike narodu "što je boravio u tami" (Mt 4,16), i tisuće iz neznabožać-kih zemalja prilaze izlazećoj svjetlosti. Promatrajući ovo, on se radovao rastu i napretku Izraela.

Pred njim je prošao i drugi prizor. Pokazano mu je kako je Sotona radio kako bi naveo Židove da odbace Krista, dok su tvrdili da poštuju Očev Zakon.

477 Zatim je vidio kršćanski svijet u sličnoj zabludi kojom tvrde da prihvaćaju Krista dok odbacuju Božji Zakon. Čuo je kako svećenici i starješine izbezumljeno viču: "Neka se razapne! Neka se razapne!" i kako neki navodni kršćanski učitelji viču: "Zakon je ukinut!" Vidio je kako je subota pogažena i na njeno mjesto uspostavljena lažna institucija. Mojsija je ponovno ispunio strah i zaprepaštenje. Kako su oni koji vjeruju u Krista mogli odbaciti Zakon koji je On izrekao svojim vlastitim glasom na svetoj gori? Kako netko tko se boji Boga može odbaciti Zakon koji je temelj njegove vladavine na Zemlji i Nebu? Mojsije je s radošću primijetio kako nekolicina poštuje i uzdiže Božji Zakon. Vidio je posljednju veliku bitku zemaljskih sila za uništenje onih koji drže Božji Zakon. Očekivao je vrijeme kad će se Bog podići da kazni stanovnike

zemaljske zbog njihove pokvarenosti, a oni koji se boje njegova imena bit će zaštićeni i skriveni u dan njegova gnjeva. Čuo je Božji zavjet mira s onima koji su držali njegov Zakon i kako se nebo i zemlja tresu dok njegov glas odzvanja iz njegovog svetog prebivališta. Vidio je drugi Kristov dolazak u slavi, umrle pravednike uskrsnute u vječni život i žive svete prenesene a da nisu iskusili smrt, kako se zajedno uzdižu s pjesmom radosti u Božji grad.

Onda se ukazao još jedan prizor, zemlja slobodna od prokletstva, ljepša od divne obećane zemlje čiji se prizor nedavno pružao pred njima. U njoj nema grijeha, a smrt ne može ući. Tu narod spašenih nalazi svoj vječni

dom. Mojsije s neizrecivom radošću promatra prizor, slavnije ispunjenje izbavljenja od najsmjelijih nada što ih je ikada zamišljao. Njihova zemaljska lutanja su zauvijek prošla, a Božji je Izrael najposlije ušao u obećanu zemlju.

Videnje je ponovno nestalo i njegov se pogled spustio na Kanaansku zemlju koja se pružala u daljini. Onda, kao umorni ratnik, on je legao da se odmori. "I Mojsije, sluga Jahvin, umrije ondje u zemlji moapskoj po Jahvinoj zapovijedi. I ukopa ga on u dolini u zemlji nasuprot Bet Peoru. Do dana današnjega nitko nije doznao za njegov grob."

478 Mnogi koji nisu bili voljni obratiti pozornost na Mojsijeve savjete dok je bio s njima bili bi u opasnosti da se klanjaju njegovom mrtvom tijelu da su znali mjesto njegova ukopa. Zbog toga je ono bilo skriveno od ljudi. Božji anđeli su ukopali tijelo njegovog sluga i bdjeli nad njegovim usamljenim grobom.

"Ne pojavi se više prorok u Izraelu ravan Mojsiju — njega je Jahve poznao licem u lice! - po svim onim znakovima i čudima u zemlji egipatskoj za koja ga je Jahve slao da ih učini... po onoj moćnoj ruci njegovoj i po svim onim velikim strašnim djelima koja učini na oči svega Izraela."

Da Mojsijev život nije uprljao jedan grijeh, kad je propustio Bogu odati čast izvođenjem vode iz stijene kod Kadeša, on bi ušao u obećanu zemlju i bio bi prenesen na Nebo a da ne okusi smrt. Ali on nije trebao dugo ostatu u grobu. Sam Krist, s anđelima koji su ukopali Mojsija, sišao je s Neba da pozove zaspalog svetog čovjeka. Sotona je likovao što mu je uspjelo navesti Mojsija da sagriješi protiv Boga i tako dođe pod vlast smrti. Veliki je neprijatelj izjavio da mu je božanska kazna: "Prah si, u prah ćeš se vratiti" (Post 3,19) dala ovlast nad mrtvima. Sila groba nikada nije bila slomljena i on je sve koji su bili u grobu smatrao svojim zatočenicima koji nikada neće biti oslobođeni iz mračnog zatvora.

Krist je po prvi put trebao dati život mrtvacu. Dok su se Knez života i anđeli svjetlosti približavali grobu, Sotona je strepio da ne izgubi svoju vlast. On je sa svojim anđelima stao da spriječi napad na područje što ga je smatrao svojim. Hvalisao se da je Božji sluga postao njegov zatočenik. Izjavio je da čak ni Mojsije nije mogao držati Božji Zakon, da je on prisvojio slavu koja je pripadala Jahvi, grijeh zbog kojeg je Sotona istjeran s Neba, te da je zbog prijestupa dospio pod vlast Sotone. Praiskonski izdajica je ponovio prvotnu optužbu protiv božanske uprave i ponovio svoje prigovore protiv Božje nepravde prema njemu.

Krist se nije upuštao u razgovor sa Sotonom. On je protiv njega mogao iznijeti surova djela koja je učinio na Nebu i time prouzročio propast velikog broja njegovih stanovnika.

479 On je mogao ukazati na laž izrečenu u Edenu, koja je dovela do Adamova grijeha i donijela smrt ljudskom rodu. On je mogao podsjetiti Sotonu da je on navodio Izrael na mrmljanje i pobunu što je iscrpilo njihovog strpljivog vodu, i u trenutku slabosti iznenadio ga grijehom zbog kojeg je pao pod vlast grijeha. Ali Krist je sve prepustio svom Ocu riječima: "Neka bi ti Gospodin zapovjedio da ušutiš!" (Qd 9) Spasitelj se nije prepri-rao sa svojim neprijateljem, već je tada počeo svoje djelo slamanja moći svog palog neprijatelja i uskrsavanja mrtvih. To je bio dokaz da se Sotona ne može suprotstaviti nadmoći Božjeg Sina. Uskrsnuće je zauvijek osigurano. Mojsije je iz groba izašao proslavljen i sa svojim Izbaviteljem uzašao u Božji grad.

Sve dok nisu protumačene u Kristovoj žrtvi, Božja pravda i ljubav nikada nisu bile očitije iznesene nego u njegovom postupanju s Mojsijem. Bog je spriječio Mojsija da ude u Kanaan da bi iznio pouku koja nikada ne smije biti zaboravljena, da On zahtijeva strogu poslušnost i da se ljudi moraju čuvati da ne prisvoje slavu koja pripada njihovom Tvorcu. On nije mogao ispuniti Mojsijevu molitvu da ude u Izraelovu baštinu, ali On nije zaboravio ili odbacio svog slugu. Bog Neba je razumio patnje koje je Mojsije pretrpio. On je zamijetio svaki čin vjerne službe tijekom dugih godina sukoba i kušnji. Bog je na vrhu Pise pozvao Mojsija u baštinu koja je bezgranično slavnija od zemaljskog Kanaana.

Mojsije je bio prisutan na Gori preobraženja s Ilijom koji je također bio uznesen. Otac ih je poslao kao vjesnike svjetlosti i slave njegovom Sinu. Tako je Mojsijeva molitva, izrečena stoljećima ranije, bila najposlije ispunjena. On je stajao na 'blaženoj zemlji' s baštinom svog naroda, svjedočeći o Onome u kome su

se nalazila sva obećanja Izraela. To je bio posljednji prizor otkriven ljudskom oku o povijesti tog čovjeka koga je Nebo tako visoko cijeno.

480 Mojsije je bio predlika Krista. On je sam objavio Izraelu: "Proroka, kao što sam ja, iz tvoje sredine, od tvoje braće, podignut će ti Jahve, Bog tvoj: njega slušajte!" (Pnz 18,15) Bog je smatrao prikladnim da pošalje Mojsija u školi patnje i siromaštva prije nego što bude spreman da izraelski narod povede u zemaljski Kanaan. Božji Izrael, na putu u nebeski Kanaan, ima zapovjednika kojemu ne treba ljudska poduka da bi ga pripremila za njegovu zadaću božanskog vode. Ipak, On je usavršen kroz patnje, "da patnjama učini savršenim vodu njihova spasenja". (Heb 2,10.18) Naš Otkupitelj nije pokazao ljudske slabosti ili nesavršenstvo, a On je ipak umro da bi za nas pribavio ulazak u Obećanu zemlju.

"I Mojsije je, istina, bio vjeran u svoj kući Božjoj u svojstvu sluga, da svjedoči za ono što je Bog imao objaviti, dok je Krist vjeran u svojstvu Sina i stoji nad kućom Božjom. A njegova smo kuća mi, ako čvrsto sačuvamo (do kraja) pouzdanje i slavni ponos nade." (Heb 3,5.6)

44

Prijelaz prelio Jordana

Ovo se poglavlje zasniva na Jošui 1 do 5,12.

481 Izraelci su duboko žalili za svojim preminulim vodom, te su trideset dana posvetili za naročitu službu u znak sjećanja na njega. Oni nikada nisu shvatili vrijednost njegovih mudrih savjeta, njegove roditeljske nježnosti i nepokolebljive vjere, sve dok nije bio uzet od njih. S novim i dubljim poštovanjem oni su se prisjećali dragocjenih pouka koje im je dao dok je bio s njima.

Mojsije je bio mrtav, ali s njim nije umro njegov utjecaj. On je trebao živjeti djelujući uvijek iznova u srcima njegovog naroda. Dugo će se cijeliti sjećanje na taj svet, nesebičan život koji s tihom, uvjerljivom silom oblikuje živote i onih koji su zanemarili njegove žive riječi. Kao što sjaj zalazećeg sunca osvjetljuje planinske vrhove dugo nakon zalaska sunca, tako i djela čistih, svetih i dobrih osvjetljuju svijet dugo nakon što su sami sudionici umrli. Njihova djela, njihove riječi, njihov primjer živjet će zauvijek. "U vječnome će spomenu biti pravednik." (Ps 112,6)

Dok je narod bio ispunjen boli zbog velikog gubitka, oni su znali da nisu ostavljeni sami. Stup od oblaka je danju počivao na Šatoru, a stup od ognja noću, sigurnost da će Bog i dalje biti njihov vodič i pomoćnik ako hode putem njegovih zapovijedi.

Jošua je sada bio priznati izraelski vođa. On je uglavnom bio poznat kao ratnik, a njegovi su darovi i vrline bili osobito vrijedni u ovom razdoblju izraelske povijesti. Hrabar, odlučan i ustrajan, točan i nepodmitljiv, ne osvrćući se na sebične interese u svojoj brizi za one koji su mu bili povjereni, a iznad svega nadahnut živom vjerom u Boga, takav je bio karakter božanski izabranog čovjeka da vodi izraelsku vojsku u njihovom ulasku u obećanu zemlju.

482 Tijekom putovanja kroz pustinju on je djelovao kao Mojsijev prvi savjetnik, a svojom tihom, nepatvorenom vjernošću, ustrajnošću kad su se drugi kolebali, čvrstoćom u očuvanju istine usred opasnosti, on je pružio dokaze o svojoj spremnosti da naslijedi Mojsija čak i prije no što ga je Božji glas pozvao na ovaj položaj.

Jošua je s velikom brigom i nevjerom u sebe gledao na djelo koje je bilo pred njim, ali Božje obećanje je uklonilo njegove strahove: "Ja ću biti s tobom kao što sam bio s Mojsijem, i nikada te neću napustiti niti ću te ostaviti... jer ćeš ti uvesti narod ovaj da primi u baštinu zemlju za koju se zakleh očima njihovim da ću im dati." "Svako mjesto na koje stupi vaša noga dajem vam, kao što obećah Mojsiju." Do Libanonskih visoravni u daljini, do obala Velikog mora i do obala Eufrata, sve je trebalo biti njihovo.

Obećanju je dodano i uputstvo: "Samo budi odvažan i hrabar da sve učiniš vjerno prema naredbama koje ti je dao Mojsije, sluga moj." Gospodnja naredba je glasila: "Neka knjiga Zakona bude na ustima tvojim: razmišljaj o njoj danju i noću"; "ne skreći od toga ni desno ni lijevo"; "samo ćeš tada biti sretan i uspjeh ćeš u pothvatima".

Izraelci su još uvijek bili utaboreni na istočnoj strani Jordana koji je predstavljao prvu prepreku za osvajanje Kanaana. "Prođite," bila je prva Božja poruka Jošui, "jer ćete za tri dana prijeći preko Jordana, da biste primili u posjed zemlju koju vam Jahve, Bog vaš, daje u baštinu." Nije bilo uputa kojim putem da prijeđu. Jošua je međutim znao da će Bog za sve što zapovjedi otvoriti put svom narodu da to učini, i neustrašivi voda je s ovom vjerom odmah počeo pripreme za polazak.

Nekoliko kilometara iza rijeke, nasuprot mjestu gdje su Izraelci taborovali, nalazio se velik i dobro utvrđen grad Jerihon. Ovaj grad je doslovno bio ključ za cijelu zemlju, i on je predstavljao ozbiljnu prepreku za uspjeh Izraela. Jošua je stoga poslao dvojicu mladih ljudi kao uhode da posjete grad i saznaju nešto o njegovom stanovništvu, sredstvima i snazi njegovih utvrda. Stanovnici grada, prestrašeni i sumnjičavi, bili su neprekidno na oprezu, i uhode su bile u velikoj opasnosti.

483 Međutim, spasila ih je Rahaba, žena iz Jerihona, po cijenu vlastitog života. Da bi se odužili za ljubaznost, oni su joj obećali zaštitu nakon osvajanja grada.

Uhode su se sigurno vratile s vijestima: "Jahve nam je svu tu krajinu predao u ruke; sve je njezine stanovnike uhvatio strah pred njima." U Jerihonu im je rečeno: "Jer čusmo kako je Jahve isušio vodu Crvenog mora pred vama, kada ste izašli iz Egipta, i ono što ste učinili dvojici kraljeva amorejskih s druge strane Jordana, Sihonu i Ogu, koje pogubiste. Kad smo čuli sve to, zastalo nam srce, i nitko da smogne snage da vam se suprotstavi, jer Jahve, Bog vaš - on je Bog gore na nebesima i dolje na zemlji."

Izdana je naredba da se sprema za polazak. Narod je trebao spremati zalihe hrane za tri dana, a vojska se trebala pripremiti za bitku. Svi su cijelim srcem prihvatili plan svog vode i uvjerali ga u njihovo povjerenje i potporu: "Sve što nam zapovjediš, učinit ćemo, i kuda nas god pošalješ, poći ćemo. Kao što smo slušali Mojsija, tako ćemo se pokoravati i tebi. Samo neka Jahve, Bog tvoj, bude s tobom kao što bijaše s Mojsijem!"

Napustivši tabor pod bagremima kod Sitima vojska je došla do granica Jordana. Svi su znali da bez božanske pomoći nema nade da prijeđu na drugu stranu. U to doba godine, u proljeće, topljenje snijega u planinama podiglo je vodostaj Jordana tako da se rijeka prelijevala preko obala onemogućujući prolaz na uobičajenim plićacima. Bog je htio da Izraelov prelazak preko Jordana bude čudo. Jošua je po božanskoj naredbi zapovjedio narodu da se posvete. Morali su ostaviti svoje grijehе i ukloniti svu vanjsku nečistoću, "jer će sutra", rekao je on, "Jahve učiniti čudesa među vama." "Kovčeg Saveza" je trebao ići ispred naroda.

484 Kad vide znak Jahvine prisutnosti, koji su nosili svećenici, kako polazi sa svog mjesta u središtu tabora i kreće prema rijeci, tada su i oni trebali krenuti sa svojih mjesta i slijediti ga. Okolnosti prelaska su bile detaljno prorečene i Jošua je rekao: "Po ovomu ćete spoznati da je među vama Bog živi: on će goniti ispred vas Kanaance... Evo, Kovčeg saveza Gospodara sve zemlje proći će pred vama preko Jordana."

Pokret je počeo u određeno vrijeme, a Kovčeg na ramenima svećenika predvodio je povorku. Narodu je zapovjedbno da drži razmak tako da je oko kovčega bilo najmanje oko pola milje prostora. Svi su s velikim zanimanjem promatrali svećenike kako silaze niz obalu Jordana. Vidjeli su ih kako se sa svetim Kovčegom približavaju snažnom, pjenušavom riječnom toku dok noge nosača nisu bile u vodi. Onda se gornji tok rijeke iznenada povukao, dok je donji dio nastavio teći, ostavljajući samo dno rijeke.

Na božansku zapovijed svećenici su išli do sredine rijeke i tamo zastali dok cijeli narod nije sišao i prešao na drugu stranu. Tako je u umove Izraelaca usađena činjenica da je sila koja je zaustavila vode rijeke Jordana ista sila koja je prije četrdeset godina njihovim očevima otvorila put kroz Crveno more. Kad su svi ljudi prošli, i Kovčeg je prenesen na drugu stranu. Čim su stigli na sigurno i "stali nogama na suho", zaustavljena voda je, oslobođena, potekla kao nezaustavljiva poplava svojim prirodnim tijekom.

Budući naraštaji nisu trebali ostati bez svjedočanstva o ovom velikom čudu. Dok su svećenici koji su nosili Kovčeg još bili usred Jordana, dvanaest prethodno izabranih ljudi, po jedan iz svakog plemena, uzeli su kamen s riječnog dna gdje su stajali svećenici i prenijeli ih na zapadnu stranu. Od ovih kamenova je trebalo načiniti spomenik na prvom taborištu iza rijeke. Narodu je zapovjedbno da svojoj djeci i djeci svoje djece ponavljaju izvještaj o izbavljenju što ga je Bog za njih učinio, kao što je Jošua rekao: "A sve to, da bi znali svi narodi zemlje koliko je moćna ruka Jahvina, i vi sami da se svagda bojite Jahve, Boga svoga."

Utjecaj ovog čuda na Izraelce i njihove neprijatelje bio je od velike važnosti. To je bilo obećanje Izraelu o Božjoj stalnoj prisutnosti i zaštiti, dokaz da će On raditi za njih kroz Jošuu kao što je radio kroz Mojsija.

485 Takvo je obećanje bilo potrebno da osnaži njihova srca dok su počinjali osvajati zemlju, zapanjujuću zadaću koja je prije četrdeset godina pokolebala vjeru njihovih otaca. Gospod je prije prelaska rekao Jošui: "Danas te počinjem uzvisivati pred očima svega Izraela, neka znaju da sam s tobom kao što bijah s Mojsijem." I rezultati su ispunili obećanje. "Toga dana uzvisi Jahve Jošuu pred svim Izraelom, i svi ga se bojahu, kao nekoć Mojsija, u sve dane njegovu."

Svrha ovog prikaza božanske sile u korist Izraela bila je da poveća strah u okolnim narodima koji su ih promatrali i tako pripremi put za lakšu i potpuniju pobjedu. Kad je vijest da je Gospod zaustavio vode Jordana pred djecom Izraelovom dospjela do Amorejaca i Kanaanaca, njihova su se srca rastopila od straha. Izraelci su već pobili pet kraljeva midjanskih, moćnog Sihona, kralja Amorejaca, i Oga Bašanskog, a sada je prijelaz preko nabujalog i brzog Jordana okolne narode ispunio strahom. Za Kanaance su cijeli Izrael i sam Jošua bili nepogrešiv dokaz da je živi Bog, Kralj neba i zemlje, bio među svojim narodom, te da On neće iznevjeriti ili napustiti.

Izraelci su nedaleko od Jordana podigli svoj prvi tabor u Kanaanu. Ovdje Jošua "... obreza Izraelce na brežuljku Aralotu", "Izraelci se dakle utaboriše u Gilgalu i ondje na Jerihonskim poljanama proslaviše Pashu". Privremeno obustavljanje obreza-nja od pobune kod Kadeša bilo je neprekidan svjedok Izraelu da je njihov zavjet s Bogom, što je taj simbol predstavljao, bio raskinut. Prekid Pashe, uspomene na njihovo izbavljenje iz Egipta, bio je dokaz Gospodnjeg nezadovoljstva zbog njihove želje da se vrate u zemlju ropstva. Međutim, sada su godine odba-čenosti bile okončane. Bog je još jednom priznao Izraela kao svoj narod i obnovio znak zavjeta. Obred obrezanja je izvršen na svim ljudima koji su rođeni u pustinji. Gospod je objavio Jošui:

486 "Danas skidoh sa vas sramotu egipatsku." I u sjećanje na ovo mjesto njihov je tabor nazvan Gilgal.

Neznabožački su narodi predbacivali Gospodu i njegovu narodu što Izraelci nisu osvojili Kanaan, kao što su očekivali, uskoro nakon napuštanja Egipta. Njihovi su neprijatelji pobijedili jer je Izrael tako dugo lutao pustinjom i oni su uvredljivo govorili da ih Bog izraelski ne može uvesti u obećanu zemlju. Gospod je sada očito pokazao svoju silu i naklonost rastavljajući Jordan pred svojim narodom i njihovi neprijatelji im više nisu mogli predbacivati.

"I ondje na Jerihonskim poljanama proslaviše Pashu, četrnaestoga dana u mjesecu." "A sutradan poslije Pashe, upravo toga dana, blagovali su od uroda one zemlje: beskvasna kruha i pržena zrnja. I mana je prestala padati čim su počeli jesti plodove zemlje." Duge godine lutanja po pustinji bile su okončane. Izraelska su stopala najposlije koračala obećanom zemljom.

Blagoslovi i prokletstva

Ovo se poglavlje zasniva na Jošui 8.

499 Nakon izvršenja kazne na Akanu Jošui je zapovjedbno da povede vojsku i ponovno napadne Aj. Božja je sila bila s njegovim narodom i oni su uskoro zaposjeli grad.

Nakon toga su prekinute vojne operacije da se cijeli Izrael može posvetiti svečanoj vjerskoj službi. Narod je željno nastojao naseliti Kanaan, jer dotada još nisu imali svoje domove za obitelji, a da bi ih dobili, morali su istjerati Kanaance. Međutim, ovaj se važni posao morao odložiti jer je viša dužnost zahtijevala njihovu pozornost.

Oni su prije zauzimanja svoje baštine morali obnoviti svoj zavjet odanosti Bogu. U posljednjim uputama Mojsiju dvaput su spomenute upute za zbor plemena na gori Ebal i Gerizim kod Šekema za svečano priznavanje Božjeg Zakona. Slušajući ove upute cijeli narod, ne samo muškarci već i žene, djeca i stranci koji su bili među njima, napustili su tabor kod Gilgala i prošli zemljom svojih neprijatelja, do Šekemske doline, blizu središta zemlje. Premda su bili okruženi neprijateljima koje još nisu pobijedili, oni su bili sigurni pod Božjom zaštitom sve dok su mu bili vjerni. Sada, kao i u Jakovljeve dane, "strah od Boga spopadne okolišna mjesta" (Post 35,5) i Izraelci nisu bili uzne-miravani.

Mjesto određeno za ovu svečanu službu već je bilo posvećeno zbog svoje povezanosti s poviješću njihovih otaca. Ovdje je Abraham podigao svoj prvi žrtvenik Jahvi u Kanaanskoj zemlji. Ovdje su i Abraham i Jakov podizali svoje šatore. Ovdje je ovaj potonji kupio polje na kojem su plemena trebala pokopati Josipove kosti.

500 Tu je također bio izvor koji je Jakov iskopao i hrast pod kojim je zakopao idolopokloničke likove iz svog kućanstva.

Izabrano mjesto je bilo jedno od najljepših u Palestini, dostojno da bude pozornica gdje se trebao odigrati ovaj velik i dojmljiv prizor. Prekrasna dolina, sa zelenim poljima prošaranim maslinicima, navodnjavana potocima iz živih izvora i ukra šena divljim cvjetovima, izazovno se širila između neplodnih uzvisina. Ebal i Gerizim, na suprotnim stranama doline, gotovo da su se doticali, a njihovi ispupčeni dijelovi su naizgled stvorili prirodnu govornicu, tako da se svaka izgovorena riječ mogla dobro čuti dok se s druge strane planinske padine pružao ogroman prostor za velik skup.

Prema uputama danim Mojsiju, na gori Ebal je podignut spomenik od kamena. Na tim kamenovima koji su prethodno bili premazani posebnom žbukom, ispisan je zakon, ne samo Deset zapovijedi izgovorene na Sinaju i urezane na kamenim pločama već i zakoni što ih je Mojsije primio i zapisao u knjigu. Pored ovog spomenika bio je izgrađen žrtvenik od nekle-sana kamena na kojem su prinosili žrtve Gospodu. Značajna je bila činjenica da je žrtvenik podignut na gori Ebal, planini na kojoj je izrečeno prokletstvo, označavajući da je Izrael zbog prijestupa Božjeg Zakona na sebe pravedno navukao Božji gnjev i bio bi odmah kažnjen da nije bilo Kristova pomirenja predstavljena žrtvenikom.

Šest plemena, potomci Lee i Rahele, bili su smješteni na planini Gerizim. Oni koji su potjecali od inoča, zajedno s Rubenom i Zebulunom, zauzeli su svoja mjesta na Ebalu, dok su svećenici s Kovčegom zauzeli dolinu između njih. Na znak trube zavladao je muk, i onda je Jošua, okružen dubokom tišinom, u prisutnosti ovog ogromnog skupa, stojeći pored svetog Kovčega, pročitao blagoslove koji su trebali slijediti ako poslušaju Božji Zakon. Sva plemena na Gerizimu su odgovorila: "Amen." On je nakon toga pročitao prokletstva, a plemena na Ebalu su na isti način izrazila svoje slaganje. Svećani je odgovor tisuća i tisuća glasova zvučao kao glas jednog čovjeka. Nakon toga slijedilo je čitanje Božjeg Zakona, zajedno s uredbama i kaznama koje im je predao Mojsije.

Izrael je primio Zakon na Sinaju izravno iz Božjih usta, a njegove svete zapovijedi, zapisane njegovom vlastitom rukom, još uvijek su bile čuvane u Kovčegu.

503 Sada je on ponovno napisan tako da ga svi mogu čitati. Svi su imali prednost da sami vide uvjete Saveza uz koje su trebali osvojiti Kanaan. Svi su trebali izraziti svoje prihvaćanje uvjeta Saveza i pristati na blagoslove i prokletstva njegova držanja ili zanemarivanja. Zakon nije samo bio napisan na kamenju spomenika već ga je i Jošua pročitao pred svim Izraelcima. Nije prošlo mnogo tjedana otkad je Mojsije dao narodu cijelu knjigu Ponovljenog zakona, a Jošua ju je ipak ponovno čitao.

Čitanje Zakona su slušali ne samo izraelski muškarci već i žene i djeca, jer je bilo važno da i oni znaju i vrše svoje dužnosti. Bog je zapovjedio Izraelu o svojim uredbama: "Utisnite ove moje riječi u svoje srce i svoju dušu; kao znak ih privežite na svoju ruku; neka vam budu kao zapis među očima! Poučite u njima svoje sinove,... da vaši dani i dani vaših sinova u zemlji za koju se Jahve zakleo vašim očima da će im je dati - budu brojni kao dani nebesa nad zemljom." (Pnz 11,18-21)

Cijeli se Zakon trebao čitati svake sedme godine prilikom okupljanja cijelog Izraela, kao što je Mojsije zapovjedio: "Svake sedme godine - godine oprosne - na Blagdan sjenica, kad dođe sav Izrael da vidi lice Jahve, Boga tvoga, na mjestu koje on odabere, pročitaj ovaj Zakon u nazočnosti svega Izraela. Sa-beri narod - ljude, žene, djecu i došljaka što bude u tvojim gradovima - da čuju i da nauče bojati se Jahve, Boga vašega, pa da drže i vrše sve riječi ovoga Zakona. Sinovi njihovi, koji to još ne znaju, čut će i naučit će bojati se Jahve, Boga vašega, sve vrijeme dok budete živjeli na zemlji što ćete je, prešavši Jordan, zaposjesti." (Pnz 31,10-13)

Sotona uvijek nastoji iskvariti ono što je Bog rekao da bi zaslijepio umove, pomračio duh i tako naveo ljude na grijeh. Zbog toga je Jahve tako izričit, čineći svoje zahtjeve jasnima tako da nitko ne mora grijешiti. Bog neprestano nastoji bliže privući ljude u svoju zaštitu kako bi spriječio da Sotona svojom surovom, prijevartnom silom utječe na njih. On se spustio da s njima govori vlastitim riječima i vlastitom rukom ispiše životvorne zapovijedi.

504 I ove blagoslovljene riječi, prožete svjetlošću istine i života, predane su čovjeku kao savršen vodič. Budući da je Sotona spreman odvratiti um i ljubav od Gospodnjih obećanja i zahtjeva, potrebna je veća marljivost da bi ih se usadilo u um i srce.

Vjerski učitelji trebaju posvetiti veću pozornost da ljude pouče činjenicama i poukama iz biblijske povijesti i Gospodnjim opomenama i zahtjevima. Njih treba iznositi jednostavnim jezikom, prilagođenim dječjem razumijevanju. Dio roditeljskog i propovjedničkog posla trebao bi biti poučavanje mladih o Pismu.

Roditelji mogu i trebaju zainteresirati svoju djecu za raznovrsno znanje na svetim stranicama. Ali ako žele svoje sinove

I kćeri zainteresirati za Božju Riječ, oni sami moraju biti zainteresirani. Oni moraju biti upoznati s učenjem i govoriti, kao što je Bog zapovjedio Izraelu, "kad sjedite u svojoj kući i kad idete putem; kad lijegate i kad ustajete" (Pnz 11,19). Oni koji žele da njihova djeca ljube i poštuju Boga moraju govoriti o njegovoj dobroti, veličanstvu i sili, kao što je otkriveno u njegovoj Riječi i u djelima stvaranja.

Svako poglavlje i svaki redak u Bibliji Božji je razgovor s čovjekom. Mi bismo te uredbe trebali zavezati za ruku kao znak i kao počeonik među očima. Ako se proučava i sluša, ona će voditi Božji narod, kao što su vodeni Izraelci, stupom od oblaka danju i stupom od ognja noću.

47

Savez s Gibeoncima

Ovo se poglavlje zasniva na Jošui 9 i 10.

505 Od Šekema Izraelci su se vratili u svoj tabor u Gilgalu. Tu ih je uskoro posjetilo čudno izaslanstvo koje je s njima željelo sklopiti savez. Predstavnici su izjavili da su došli iz daleke zemlje, a njihov je izgled to naoko i potvrđivao. Njihova je odjeća bila stara i pohabana, njihove sandale pokrpane, zalihe pljesnive, mjevovi koje su koristili za vino bili su pocijepani i podve-zani, kao da su ih brzo popravili za putovanja.

U njihovom dalekom domu, navodno iza granica Palestine, njihovi sunarodnjaci su čuli za čuda koja je Bog učinio za svoj narod i poslali ih da sklope savez s Izraelom. Izraelci su posebno bili upozoreni da ne sklapaju saveze s idolopokloničkim Kanaancima, i vode su posumnjale u istinitost riječi ovih stranaca. "Tko zna ne živite li možda među nama?" Na to su izaslanici odgovorili: "Tvoje smo sluge!" Ali kad je Jošua izravno zahtijevao da kažu: "Tko ste i odakle dolazite?" oni su samo ponovili prijašnju izjavu, i kao dokaz svoje iskrenosti dodali: "Evo našega kruha: vruć smo ponijeli na put od kuća svojih kada smo krenuli k vama, a sada je, evo, suh i razdrobljen. A ovo su vinski mjevovi: nove smo ih nalili, pa su se, evo, već poderali; i haljine naše i obuća već su trošni od dalekog puta."

Ovo je svjedočenje bilo presudno. "... ne pitajući Jahvu što će im reći, Jošua uglavi s njima mir, i sklopi savez s njima da će ih poštediti. I glavari se na to zakunu." Tako je savez bio sklopljen. Tri dana kasnije oni su otkrili istinu. "... saznalo se da su im susjedi i da žive među njima."

506 Znajući da se ne mogu suprotstaviti Izraelcima Gibeonci su pribjegli lukavštini da sačuvaju svoje živote.

Ogorčenje Izraelaca je bilo veliko kad su saznali za prijevaru kojom su bili prevareni. Ogorčenje se još povećalo kad su nakon tri dana putovanja došli do gibeonskih gradova, blizu središta zemlje. "Ali sva zajednica poče rogoboriti protiv glavara", ali oni su odbili raskinuti savez, premda je načinjen prijevarom, jer su se "zakleli Jahvom, Bogom Izraelovim". "Ali ih nisu napali sinovi Izraelovi." Gibeonci su se zavjetovali da će se odreći idolopoklonstva, prihvatiti štovanje Jahve, tako da očuvanje njihovih života nije bilo kršenje Božje zapovijedi da se unište idolopoklonički Kanaanci. Izraelci se stoga nisu zadanom zakletvom obvezali da učine neki grijeh. Premda je zakletva iznuđena prijevarom, ona se nije smjela zanemariti. Obveza na koju se zaklinjemo zadanom riječju, ako nas ne obvezuje da učinimo grješan čin, mora se držati svetom. Mogućnost dobitka, osvete ili osobnog interesa ne može ni na koji način utjecati na nepovredivost zakletve ili zavjeta. "Mrske su Jahvi usne lažljive, a mili su mu koji zbore istinu." (Izr 12,22) Onaj koji "će uzici na Goru Jahvinu" i "stajati na svetom mjestu njegovu" onaj je "koji se zaklinje prijatelju, i ne krši prisege" (Ps 24,3; 15,4).

Život je Gibeonaca bio pošteđen, ali su bili određeni kao sluge za Svetište da vrše fizičke poslove. "Jošua pozva Gibeonce i reče: 'Bit ćete drvosječe i vodonoše za Dom Boga moga.'" Oni su rado prihvatili ove uvjete, svjesni da su pogriješili, te su rado otkupili svoj život po bilo koju cijenu. "I sada smo, evo," kazali su oni, "u tvojim rukama: učini s nama što misliš da je dobro i pravo." Njihovi su potomci stoljećima službom bili vezani za Svetište.

Gibeonsko područje je obuhvaćalo četiri grada. Narodom nije vladao kralj, već starješine ili zastupnici. Gibeon, njihov najvažniji grad, "bio je značajan kao kakav kraljevski grad", "a svi žitelji njegovi bijahu ratnici". To je očit dokaz straha koji su Izraelci unijeli među stanovnike Kanaana, kad su ljudi ovog grada pribjegli tako ponižavajućim sredstvima da bi spasili svoje živote.

507 Ali Gibeoncima bi bilo bolje da su pošteno postupili prema Izraelcima. Iako su pokoravanjem Jahvi sačuvali svoje živote, njihova im je prijevara donijela samo sramotu i robova-

nje. Bog je uveo uredbu da svi koji se odreknu poganstva i stupe u zajednicu s Izraelom dijele blagoslove zavjeta. Oni su bili obuhvaćeni uredbom o "strancu i gostu" i, osim nekoliko izuzetaka, ova skupina je trebala uživati iste naklonosti i prednosti kao i Izrael. Gospodnja uredba je glasila: "Ako se stranac nastani u vašoj zemlji, nemojte ga ugnjetavati. Stranac koji s vama boravi neka vam bude kao sunarodnjak; ljubi ga kao sebe samoga." (Lev 19,3334) Za Pashu i žrtve je zapovjedbena: "Neka je jedan zakon i za vas i za stranca koji s

vama boravi... kako je s vama, tako neka bude i sa strancem." (Br 15,15)

Gibeonci su se mogli prihvatiti uz ovaj uvjet da nisu pribjegli prijevare. Za stanovnike i građane ovog "kraljevskog grada" čiji "žitelji... bijahu ratnici" bilo je veliko poniženje biti drvosječe i vodonoše u narednim naraštajima. Ali oni su prihvatili odjeću siromaštva da bi prevarili, a sada im je ono dano kao znak doživotne službe. Tako je njihov ropski položaj tijekom naraštaja trebao svjedočiti o Božjoj mržnji prema neistini.

Pokoravanje Gibeonaca Izraelu zbunilo je kraljeve Kanaana. Odmah su poduzeti koraci da se osvete onima koji su sklopili mir s napadačima. Pod vodstvom Adoni-Sedeka, kralja jeruzalemskog, pet kanaanskih kraljeva ušlo je u savez protiv Gibe-ona. Njihov je napad bio brz. Gibeonci nisu bili pripremljeni za obranu te su poslali poruku Jošui u Gilgal: "Ne napuštaj svojih slugu, nego se požuri k nama, da nas izbaviš i da nam pomog-neš, jer su se protiv nas udružili svi amorejski kraljevi koji žive u Gorju." Opasnost nije prijetila samo Gibeoncima već i Izraelcima. Grad je držao prolaze k središnjoj i južnoj Palestini i morao se sačuvati ako se željela osvojiti zemlja.

Jošua se odmah pripremio da pode u oslobađanje Gibe-ona. Stanovnici opkoljenog grada bojali su se da će on odbiti njihov poziv, zbog prijevare koju su koristili.

508 Ali oni su se predali pod izraelski nadzor, prihvatili štovanje Boga i on se smatrao obveznim da ih zaštititi. Ovaj put nisu pošli bez božanskog savjeta i Gospod ih je ohrabrio u ovom pothvatu: "Ne boj se!" glasila je božanska poruka. "Ja sam ih predao u tvoje ruke, i nijedan od njih neće se održati pred tobom." I udari na njih Jošua iznenadno, pošto je svu noć išao od Gilgala."

Marširajući cijelu noć on je ujutro doveo svoje snage pred Gibeon. Udruženi su knezovi jedva sakupili svoje vojske oko grada kad ih je Jošua napao. Napad je uzrokovao potpuni poraz napadača. Ogromno mnoštvo je pred Jošuom pobjeglo planinskim prolazom prema Bet-Horonu, a kad su stigli do vrha, počeli su bježati niz strminu na drugu stranu. Tu ih je stigla kamena tuča. "... bacio je Jahve s neba na njih tuču kamenja... I poginulo ih je više od tuče kamene nego što su ih pobili sinovi Izraelovi svojim mačevima."

Dok su Amorejci nastavljali svoj bezobzirni bijeg, namjeravajući naći zaklon u planinskim utverdama, Jošua, koji je sve to promatrao s grebena, vidio je da će dan biti prekratak da se obavi sav posao. Ako ih se potpuno ne potuče, njegovi će se neprijatelji ponovno okupiti i započeti bitku: "Obrati se Jošua Jahvi i poviče pred Izraelcima: 'Stani sunce, iznad Gibeona, i mjesec, iznad dola Ajalona!' I stade sunce, i zaustavi se mjesec sve dok se nije narod osvetio neprijateljima svojim... I stade sunce nasred neba i nije se nagnulo k zapadu gotovo cio dan."

Prije no što se spustila noć Božje obećanje Jošui bilo je ispunjeno. Cijela neprijateljska vojska je predana u njegove ruke. Događaji su tog dana dugo trebali ostati u pamćenju Izraelaca. "Nije bilo takva dana ni prije ni poslije da bi se Jahve odazvao glasu čovječjem. Tako je Jahve vojevao za Izraela." "Sunce uvis diže ruke, mjesec u obitavalištu svojem popostaje, pred bljeskom tvojih strijela, pred blistavim sjajem koplja tvoga. Jarosno po zemlji koračaš, srdito gaziš narode. Iziđe da spasiš narod svoj, da spasiš svog pomazanika; sori vrh kuće bezbož-nikove, ogoli joj temelje do stijene." (Hab 3,11-13)

509 Božji Duh je nadahnuo Jošuinu molitvu da bi ponovno pružio dokaz o sili izraelskog Boga. Zato ovaj zahtjev nije bio izraz drskosti velikog vode. Jošua je primio obećanje da će Bog sigurno poraziti ove izraelske neprijatelje, a ipak je on uložio velike napore, kao da je uspjeh ovisio samo o izraelskoj vojsci. On je učinio sve što je čovjek mogao učiniti, a onda je vjerom povikao za božansku pomoć. Tajna uspjeha je zajedništvo božanske sile s ljudskim naporima. Oni koji ostvaruju najveće rezultate oni su koji se bez ustezanja oslanjaju na ruku Svesilnoga. Čovjek koji je zapovjedio: "Stani, sunce, iznad Gibeona, i mjesec, iznad dola Ajalona!" čovjek je koji je satima ležao na zemlji u molitvi u taboru u Gilgalu. Ljudi molitve su moćni ljudi.

Ovo moćno čudo svjedoči da je sve stvoreno pod upravom Stvoritelja. Sotona nastoji pred ljudima sakriti božansko djelovanje u materijalnom svijetu, da izgube iz vida neumorno djelovanje velikog Uzroka. Ovo čudo je ukorilo sve koji prirodu uzdižu iznad Boga prirode.

Bog po svojoj volji poziva sile prirode da slome moć njegovih neprijatelja. "Ognju i grade, sniježe i maglo, olujni vjete, što riječ njegovu izvršavaš!" (Ps 148,8) Kad su se neznabožaci Amorejci podigli da se suprotstave njegovoj namjeri, Bog je posredovao i "bacio... s neba na njih tuču kamenja" na Izraelove neprijatelje. Nama je rečeno da će se na kraju povijesti ove Zemlje odigrati veća bitka kad "Jahve otvori svoju oružnicu, izvuče oružje gnjeva svojega" (Jer 50,25). "Zar si stigao do riznica snijega i zar si tuče spremišta vidio što ih pričuvah za dane nevolje, za vrijeme boja krvava i rata?" (Job 38,22.23)

Prorok opisuje uništenje koje će se dogoditi kad "iz hrama... jak glas... poviče" i objavi: "Svršeno je!" On kaže: "Golema tuča - teška kao talenat! - spusti se s neba na ljude." (Otk 16,17.21)

48

Podjela Kanaana

Ovo se poglavlje zasniva na Jošui 10,40-43; U i 14 do 22.

510 Ubrzo nakon pobjede kod Bet-Horona slijedilo je osvajanje južnog Kanaana. "Sve tamošnje kraljeve i zemlje njihove zauze Jošua ujedanput, jer se za Izraela borio Jahve, Bog Izraelov. Naposljetku se Jošua i sav Izrael vratili u tabor u Gilgalu."

Plemena sjeverne Palestine, preplašena uspjehom koji je pratio izraelsku vojsku, stvorila su protiv njih savez. Na čelu je ovog saveza bio Jabin, kralj Hasora, područja zapadno od jezera Metom. "Svi oni izađu sa svim svojim četama." Ova je vojska bila daleko veća od svih s kojima su se Izraelci do sada suočili u Kanaanu, "sa mnoštvom što ga bijaše kao pijeska na obali morskoj, i sa mnogim konjima i kolima. Udruže se dakle svi ti kraljevi i utabore se zajedno na vodama Meroma da se bore protiv Izraela." Jošua je ponovno primio poruku ohrabrenja: "Ne boj se njih, jer ću sutra u ovo doba učiniti te će svi biti pobijeni pred Izraelom."

U blizini voda Meroma on je napao tabor udruženih neprijatelja i potpuno uništio njihovu vojsku. "I Jahve ih dade u ruke Izraelcima, te ih oni pobiše i protjeraše... tako te nitko ne preživje." Izrael nije smio uzeti konje i kočije s kojima su se Kanaanci ponosili i razmetali. Prema Božjoj zapovijedi kočije su bile spaljene, a konji osakaćeni tako da nisu bili upotrebljivi u bitkama. Izraelci se nisu smjeli pouzdati u kočije i konje, već u "ime Gospodina Boga svojega".

Osvajan je grad za gradom, a Hasor, glavno savezničko uporište, bio je spaljen.

511 Rat se nastavio nekoliko godina, i Jošua je naposljetku postao gospodar Kanaana. "I konačno zemlja počinu od rata."

Ali premda je kanaanska moć bila slomljena, oni nisu u potpunosti bili razvlašćeni. Filistejci su na zapadu još uvijek držali plodnu ravnica duž morske obale, dok su Sidonci držali područje zapadno od njih. Ovi potomci su također držali Libanon, a na jugu, prema Egiptu, izraelski su neprijatelji još uvijek vladali zemljom.

Međutim, Jošua nije trebao nastaviti rat. Veliki je voda trebao obaviti drugi posao prije no što prepusti vođenje Izraela. Cijela zemlja, osvojeni dio, kao i onaj koji je tek trebalo osvojiti, trebala je biti podijeljena među plemenima. Dužnost svakog plemena je bila da u potpunosti osvoji svoju baštinu. Ako se narod pokaže vjeran Bogu, On će pred njima istjerati njihove neprijatelje, a On im je obećao dati još veće posjede, ako ostanu vjerni njegovom Savezu.

Podjela zemlje je povjerena Jošui, zajedno s visokim svećenikom Eleazarom i plemenskim glavarima, a područje svakog plemena se određivalo ždrijebom. Sam je Mojsije odredio granice zemlje onako kako ju je

trebalo podijeliti plemenima kad osvoje Kanaan te je iz svakog plemena imenovao kneza da prisustvuje podjeli. Levijevo pleme, odvojeno za službu u Svetištu, nije bilo obuhvaćeno diobom, već im je u baštinu dodijeljeno četrdeset osam gradova u različitim dijelovima zemlje.

Prije no što se počelo s podjelom zemlje Kaleb je u pratnji glavarova svog plemena izašao s posebnim zahtjevom. Osim Jošue Kaleb je tada bio najstariji čovjek u Izraelu. Kaleb i Jošua su bili jedini od uhoda koji su donijeli dobro izvješće o obećanoj zemlji, hrabreći narod da pode i osvoji zemlju u ime Gospodnje. Kaleb je sada podsjetio Jošuu na obećanje koje je tada dano, kao nagrada za njegovu vjernost: "Zemlja kojom je stupala noga tvoja pripast će tebi i sinovima tvojim u vječnu baštinu, jer si vršio volju Jahve, Boga mojega." On je stoga iznio zahtjev da dobije Hebron u posjed. Tu je godinama bio dom Abrahama, Izaka i Jakova, a tu, u špilji Makpelskoj, oni su bili i pokopani.

512 Hebron je bio sjedište strašnih Anakovaca, čija je veličina zastrašila uhode, a preko njih uništila hrabrost cijelog Izraela. To je bilo mjesto koje je Kaleb, uzdajući se u Božju silu, izabrao za svoje nasljeđe.

"I vidiš, Jahve me sačuvao u životu, kao što je rekao." "Već je prošlo četrdeset pet godina kako je Jahve to obećao Mojsiju... sada mi je osamdeset pet godina, ali sam još i danas snažan, kao što sam bio onog dana kad me Mojsije poslao kao uhodu. Kao nekoć, i sada je moja snaga u meni, za borbu, da odem i da se vratim. Daj mi sada ovo gorje, koje mi je Jahve obećao onog dana. Sam si čuo onoga dana. Ondje su Anakovci, a i gradovi su im veliki i tvrdi. Ako je Jahve sa mnom, protjerat ću ih, kako je to obećao Jahve." Glavari Judinog plemena su podržali ovaj zahtjev. Ovo je pleme imenovalo Kaleba da dijeli zemlju i on se odlučio udružiti s ovim ljudima prilikom iznošenja svog zahtjeva kako ne bi izgledalo da koristi svoj autoritet za sebične ciljeve.

Njegovom zahtjevu je odmah bilo udovoljeno. Nikome se s većom sigurnošću nije moglo povjeriti osvajanje ove ogromne utvrde. "Tada ga Jošua blagoslovi, i dade Kalebu, sinu Jefu-neovu, Hebron u baštinu", "jer je Kaleb vršio volju Jahve". Kalebova je vjera sada bila ista kao kad se svojim svjedočanstvom usprotivio zlim izvještajima uhoda. On je vjerovao Božjem obećanju da će svom narodu dati Kanaan i on je u tome u potpunosti slijedio Gospoda. On je izdržao s narodom dugo lutanje u pustinji, dijeleći razočaranja i teret krivaca, a ipak nije zbog toga prigovarao, već je uzdizao Božju milost koja ih je sačuvala u pustinji kad su njegova braća propadala. Usred svih teškoća, opasnosti i pomora pustinjskog lutanja, tijekom ratnih godina od ulaska u Kanaan, Gospod ga je sačuvao, a sada kad je imao više od osamdeset godina, njegova snaga nije slabila. On nije za sebe tražio zemlju koja je već bila osvojena, već mjesto koje su uhode smatrali da je nemoguće pokoriti. Božjom pomoći on je želio preoteti utvrde upravo od tih divova koji su pokolebali vjeru Izraela. Želja za slavom ili veličanjem nije potakla Kalebov zahtjev. **513** Hrabri, stari ratnik je želio narodu dati primjer koji će veličati Boga i ohrabriti plemena da u potpunosti pokore zemlju koju su njihovi oci smatrali neosvojivom.

Kaleb je primio nasljedstvo za kojim je njegovo srce žud-jelo četrdeset godina i uzdajući se da će Bog biti s njim, "Kaleb protjera odatle tri sina Anakova". Nakon što je sebi i svom domu osigurao baštinu njegova revnost nije oslabila. On se nije smjestio da uživa u svojoj baštini, već je nastavio s daljnjim osvajanjima u korist naroda i na slavu Bogu.

Kukavice i pobunjenici su pomrli u pustinji, a pravedne uhode su okusile grožđe s potoka Eshola. Svatko je primio prema svojoj vjeri. Nevjerni su gledali kako se njihovi strahovi ispunjavaju. Usprkos Božjem obećanju oni su izjavili da je nemoguće naslijediti Kanaan i nisu ga osvojili. Ali oni koji su vjerovali u Boga, ne gledajući toliko na teškoće s kojima su se mogli suočiti, već na snagu njihovog svesilnog Pomoćnika, ušli su u obećanu zemlju. Ovi drevni ratnici vjerom "osvojiše kraljevstva... izbjegeše oštrici mača, ozdraviše od bolesti, biše junaci u boju, nagnaše u bijeg tuđe bojne redove." (Heb 11,33.34) "Jer sve što je od Boga rođeno pobjeđuje svijet." (1 Iv 5,4)

Još jedan zahtjev za podjelu zemlje otkrio je duh sasvim različit od Kalebovog. Iznijela su ga Josipova djeca, pleme Efra-jimovo s polovicom plemena Manašeova. Imajući u vidu svoju brojnost ova plemena su zahtijevala dvostruki dio teritorija. Ždrijež im je dodijelio najplodnije područje u cijeloj zemlji, uključujući doline, ali su mnogi ključni gradovi u dolini i dalje ostali u posjedu Kanaanaca, a plemena su ustuknula pred

naporima i opasnostima osvajanja svoje baštine, želeći dodatni dio teritorija koji je već bio osvojen. Efrajimovo je pleme bilo jedno od najbrojnijih u Izraelu, a njemu je pripadao i Jošua, te su njegovi članovi smatrali da imaju pravo na poseban položaj. "Zašto si nam dao u baštinu prema jednom ždrijebu, samo jedan dio, kad smo mnogobrojniji i Jahve nas je dosad blagoslivljao?" Međutim, nepokolebljivog vodu se nije moglo navesti da odstupi od stroge pravde. Njegov je odgovor glasio:

514 "Kad ste narod mnogobrojan, pođite u šumu i krčite ondje sebi zemlje u periškoj i refaimskoj krajini, ako vam je pretijesna gora Efrajimova."

Njihov je odgovor otkrio pravi razlog za prigovor: njima je nedostajalo vjere i hrabrosti da istjeraju Kanaance. "Gora nam ova neće biti dosta," rekli su, "a svi Kanaanci koji žive u ravnici imaju željezna kola."

Izraelskom je narodu obećana sila njihovog Boga i da su Efrajimci imali Kalebovu hrabrost i vjeru, nijedan neprijatelj ne bi mogao opstati pred njima. Jošua se odlučno suprotstavio njihovoj želji da se ne izlažu teškoćama i opasnostima. "Vi ste brojani narod i imate silnu snagu," rekao je. "Istjerat ćeš sigurno Kanaance ako i imaju željezna kola, ako i jesu jaki." Tako su njihovi vlastiti dokazi upotrijebljeni protiv njih. Budući da su bili velik narod, kao što su tvrdili, oni su sebi mogli u cijelosti otvoriti put, kao što su učinila njihova braća. S Božjom pomoći oni se nisu trebali bojati željeznih kola.

Gilgal je dotada bio nacionalno sjedište i mjesto Šatora sastanka. Ali Šator je sada trebalo premjestiti na mjesto izabrano za njegov trajan smještaj. Bio je to Šilo, mali grad u Efrajimovoj baštini. Nalazio se blizu središta zemlje i bio je pristupačan svim plemenima. Ovaj dio zemlje je bio u cijelosti osvojen tako da nitko nije mogao uznemiravati vjernike. "Sabrala se zajednica sinova Izraelovih u Šilo, i ondje razapeše Šator sastanka." Slijedila su ga plemena koja su još uvijek taborovala kad je Šator iz Gilgala prenošen i postavljen u Šilu. Ova su plemena tu ostala dok se nisu raselila po svojoj baštini.

Šator je ostao u Šilu tri stotine godina, sve dok zbog grijeha Elijeve kuće nije pao u filistejske ruke, a Šilo bio uništen. Kovčeg se nikada nije vratio u taj Šator, a služba u Svetištu je naposljetku prenesena u Hram u Jeruzalemu, a Šilo je izgubio svoj značaj. Ostale su samo ruševine koje su označavale mjesto gdje je nekada stajao. Dugo nakon toga njegova se sudbina koristila kao upozorenje Jeruzalemu. "Pođite, dakle, na moje mjesto koje je u Šilu, gdje nekoć nastanili ime svoje, i pogledajte što od njega učinih zbog opačina naroda svoga izraelskoga... od ovoga Doma što se zove mojim imenom, u koje se vi uzdate i od ovoga mjesta što ga dadoh vama i očima vašim, učinit ću isto što sam učinio i od Šila." (Jr 7,12-14)

515 "Kada završe diobu zemlje ždrijebom", i kad su sva plemena primila svoju baštinu, Jošua je iznio svoj zahtjev. Njemu je, kao i Kalebu, dano posebno obećanje o baštini, ali on nije tražio veliko područje, već samo jedan grad. "... dađu Izraelci Jošui, sinu Nunovu, baštinu u svojoj sredini... on utvrdi taj grad i nastani se u njemu." Grad je nazvan Timnat-Serah, preostali dio, svjedočanstvo o plemenitom karakteru i nesebičnom duhu osvajača, koji je, umjesto da prvi prisvoji osvojeni plijen, odložio svoj zahtjev sve dok i najmanji među njegovim narodom nisu bili posluženi.

Šest gradova dodijeljenih Levitima, po tri na svakoj strani Jordana, određeni su kao gradovi utočišta u koje su mogli pobjeći ubojice. Mojsije je naredio da se odrede ovi gradovi "kanio može pobjeći ubojica koji nehotice koga ubije. Ti gradovi neka vam budu utočište od osvetnika," kazao je on, "tako da ubojica ne moradne poginuti dok ne stane na sud pred zajednicu." (Br 35,11.12) Ovo je milostivo pravilo bilo nužno zbog drevnog običaja osobne osvete, a njime je kazna za ubojstvo prelazila na najbližeg rođaka ili nasljednika poginulog. U slučajevima u kojima je krivnja bila očita nije bilo potrebno čekati na suđenje pred sucima. Osvetnik je mogao posvuda goniti ubojicu i ubiti ga bilo gdje da ga zatekne. Gospod nije smatrao za potrebnom da u tom trenutku ukine ovaj običaj, već je uspostavio pravilo da bi se pobrinuo za sigurnost onih koji su ubili iz nehata.

Gradovi utočišta su bili raspodijeljeni tako da su bili udaljeni oko pola dana putovanja iz svakog dijela zemlje. Putevi koji su vodili do njih uvijek su se morali dobro održavati, a duž puta su podignuti znakovi na kojima je jasnim, velikim slovima stajala riječ: utočište, tako da se bjegunac ni za trenutak nije morao zadržavati. Svaka

osoba, Izraelac, tudinac ili putnik, mogli su se okoristiti ovim pravilom. Premda se nevine nije smjelo nepromišljeno smaknuti, ni krivci nisu trebali izbjeći kaznu. Nadležne vlasti su pravedno trebale ispitati slučaj svakog bjegunca i tek kad je utvrđeno da nije kriv za namjerno ubojstvo mogao je biti zaštićen u gradu utočištu.

516 Krivci su predavani osvetnicima. A oni koji su imali pravo na zaštitu mogli su je imati samo uz uvjet da ostanu unutar određenog utočišta. Ako je netko prešao preko propisanih granica i našao ga krvni osvetnik, on bi svojim životom platio zanemarivanje Gospodnjeg Zakona. iMedutim, prilikom smrti velikog svećenika, svima koji su našli utočište u gradovima utočišta bilo je dopušteno da se vrata na svoje posjede.

Prilikom suđenja za ubojstvo optuženog se nije smjelo osuditi na temelju svjedočanstva samo jednog svjedoka, čak kad su i dokazi na temelju indicija bili protiv njega. Gospodnja uredba je bila: "Za svako ubojstvo čovjeka kazna smrti nad ubojicom može se izvršiti na dokaz svjedoka. Nitko se ne može smrću kazniti na dokaz samo jednog svjedoka." (Br 35,30) Krist je bio taj koji je Mojsiju dao ove upute za Izrael, a kad je bio osobno na zemlji sa svojim učenicima, kad ih je podučavao kako da postupaju prema grješnicima, Veliki Učitelj je ponovio pouku da svjedočanstvo jednog čovjeka nije dovoljno da se netko osudi ili oslobodi. Mišljenje ili sud jednog čovjeka nisu trebali rješavati sporna pitanja. U svim ovakvim prilikama trebale su se udružiti dvije ili više osoba i zajedno nositi odgovornost da presuda "oslanjajući se na izjave dvojice ili trojice svjedoka, bude vjerodostojna" (Mt 18,16).

Ako se dokaže da je osumnjičeni kriv za ubojstvo, nije bilo tog pomirenja ili otkupa koji su ga mogli spasiti. "Tko prolije krv čovjekovu, njegovu će krv čovjek proliti!" (Post 9,6) "Ne smijete primati otkupnine za život ubojice koji je zaslužio smrt: on mora umrijeti." "Odvuci ga i s moga žrtvenika, da se pogubi", glasila je Božja zapovijed. "Za zemlju na kojoj je krv prolivena pomirenje se ne može pribaviti." (Br 35,31.33; Izl 21,14) Sigurnost i plemenitost naroda je zahtijevala da se grijeh za ubojstvo oštro kazni.

Gradovi utočišta određeni za Božji drevni narod bili su simbol utočišta što ga Krist pruža. Isti je milostivi Spasitelj koji je odredio ove privremene gradove utočišta prolijevanjem svoje krvi prijestupnicima Božjeg Zakona pružio sigurno utočište u kojem oni mogu naći zaštitu od druge smrti. Nijedna sila ne može iz njegovih ruku uzeti dušu koja mu dolazi da primi oprost.

517 "Sad, dakle, nema više nikakve osude onima koji su u Kristu Isusu." "Tko će ih osuditi? Isus Krist koji je umro - još bolje: koji je uskrsnuo - koji je s desne strane Bogu i koji posreduje za nas", da "bismo po tim dvjema nepromjenjivim stvarima u kojima Bog ne može prevariti imali snažan poticaj - mi što smo se utekli (Bogu) da se domognemo nade koja nam je određena." (Rim 8,1.34; Heb 6,18)

Onaj koji je bježao u grad utočišta nije smio odugovlačiti. Iza sebe je morao ostaviti obitelj i posao. Nije bilo vremena za pozdravljanje s voljenima. U pitanju je bio njegov život i sve druge interese je morao žrtvovati tom cilju - da stigne do mjesta sigurnosti. Zaboravljala se iscrpljenost, a na teškoće se nije obaziralo. Bjegunac se ni za trenutak nije usudio usporiti sve dok nije došao do gradskih zidova.

Grješnik je izložen vječnoj smrti sve dok ne nade zaklon u Kristu. Kao što oklijevanje i bezbrižnost mogu bjegunca lišiti jedine prilike da živi, tako odlaganje i ravnodušnost mogu dovesti do propasti duše. Sotona, veliki neprijatelj, u stopu slijedi svakog prijestupnika Božjeg Zakona, i onaji koj nije svjestan ove opasnosti i revno ne nastoji naći zaklon u vječnom utočištu, postat će žrtva uništavača.

Zatočenik koji je u bilo kojem trenutku izašao izvan grada utočišta bio je prepušten krvnom osvetniku. Tako se narod učio da se pridržavaju metoda što ih je neograničena mudrost odredila za njihovu sigurnost. Ipak, nije dovoljno da grješnik vjeruje u Krista za oprost od grijeha, on mora vjerom i poslušnošću prebivati u Njemu. "Ako, naime, svojevolumno griješimo pošto smo jasno upoznali istinu, ne preostaje nam više žrtva za grijeha, nego strašno iščekivanje suda i osvetnog bijesa vatre koja će progutati protivnike." (Heb 10,26.27)

Dva izraelska plemena, Gadovo i Rubenovo, s polovinom Manašeova plemena, primili su svoju baštinu prije prelaska preko Jordana. Za pastirski su narod široke visinske ravnice i bogate šume Gileada i Bašana, s dugim

pašnjacima za njihova stada, imale privlačnosti koje se nisu mogle naći u samom Kanaanu. Dva i pol plemena, želeći se tu nastaniti, obećala su osigurati dio naoružanih ljudi koji će pratiti njihovu braću preko Jordana i sudjelovati s njima u bitkama dok i oni ne osvoje svoju baštinu.

518 Obveza je bila vjerno izvršena. Kad je deset plemena ušlo u Kanaan, oko četrdeset tisuća "sinova Rubenovih i sinovi Gadovi i polovina plemena Manešova... naoružanih ljudi prešlo je pred Jahvom da se bore na Jerihonskim poljanama." (Jš 4,12.13) Oni su se godinama hrabro borili zajedno sa svojom braćom, a sada je došlo vrijeme da se vrate u zemlju svoje baštine. Kao što su se pridružili svojoj braći u bitkama, tako su dijelili i plijen, i oni su se vratili "s velikim blagom i s mnogom stokom, sa srebrom, zlatom, tučem, željezom i haljinama u izobilju", a sve su to trebali podijeliti s onima koji su ostali s obiteljima i stadima.

Sada su trebali stanovati udaljeni od Gospodnjeg Svetišta te je stoga Jošua sa zabrinutim srcem promatrao njihov odlazak znajući da će u njihovom izoliranom i lutalačkom životu biti snažnih kušnji da popuste običajima poganskih plemena koja su živjela na granici.

Dok su Jošuu i druge vode opterećivali mučni predosjećaji, do njih su došle čudne vijesti. Pored Jordana, blizu mjesta gdje su Izraelci čudesno prešli rijeku, dva i pol plemena su podigla žrtvenik, sličan žrtveniku za žrtve paljenice u Šilu. Božji je Zakon po cijenu smrti zabranjivao uspostavljanje drugog bogoslužja osim onog u Svetištu. Ako je takva bila narav žrtvenika, on će, ako ostane, udaljiti narod od istinske vjere.

Predstavnici naroda su se okupili u Šilu i na vrhuncu uzbuđenja i ogorčenja predložili da se odmah zarati protiv prijestupnika. Međutim, pod utjecajem opreznijih odlučeno je da se pošalje poslanstvo kako bi od dvaju i pol plemena dobili objašnjenje o njihovom ponašanju. Izabrano je deset knezova, po jedan iz svakog plemena. Na čelu im je bio Pinhas, koji se istaknuo svojom revnošću protiv zločina kod Peora.

Dva i pol plemena su pogriješila što su bez objašnjenja započela djelo koje je pružalo povod za sumnju. Predstavnici, pretpostavljajući da su njihova braća kriva, suprotstavili su im se oštrim ukorom. Optužili su ih za pobunu protiv Gospoda i zapovjedili im da se sjete kako je Izrael kažnjen što se pridružio Baal-Peoru.

519 Pinhas je u ime cijelog Izraela rekao sinovima Rubenovima i Gadovima da ako nisu voljni živjeti u toj zemlji bez žrtvenika za žrtve paljenice, oni su dobrodošli da dijele baštinu i prednosti njihove braće na drugoj strani.

U svom odgovoru optuženi su objasnili da njihov žrtvenik nije namijenjen žrtvama, već samo kao svjedočanstvo da oni imaju istu vjeru kao njihova braća u Kanaanu, premda ih dijeli rijeka. Bojali su se da će u narednim godinama njihova djeca možda biti isključena iz službe u Svetištu kao ona koja nemaju dijela u Izraelu. Tako je ovaj žrtvenik, načinjen po uzorku na žrtvenik Gospodnji u Šilu, trebao biti svjedočanstvo da su njegovi graditelji obožavatelji živog Boga.

Predstavnici su s velikom radošću prihvatili ovo objašnjenje i odmah prenijeli vijesti onima koji su ih poslali. Napuštene su sve pomisli na rat i narod se udružio u radosti i hvaljenju Boga.

Sinovi Rubenovi i Gadovi su onda na žrtvenik stavili natpis ističući razlog zbog kojeg je podignut i rekli: "To je svjedočanstvo među nama: Jahve je Bog." Oni su time nastojali spriječiti buduće nerazumijevanje i ukloniti sve što bi moglo biti uzrok kušnji.

Kako često ozbiljne teškoće nastanu iz jednostavnog nerazumijevanja, čak i među onima koje vode najdostojnije pobude. Kakve ozbiljne i pogubne posljedice mogu uslijediti bez učtivosti i popuštanja. Tada se deset plemena sjetilo kako je u Akanovom slučaju Bog ukorio nedostatak opreznosti u otkriva-

nju grijeha koji je bio među njima. Oni su sada odlučili djelovati brzo i odlučno, ali nastojeći izbjeći prvu zabludu oni su otišli u drugu krajnost. Umjesto da u ovom slučaju učtivo ispituju da bi saznali činjenice, oni su svoju braću osudili i okrivili. Da su Gadovi i Rubenovi ljudi uzvratili u istom duhu, posljedica bi bio rat. Premda je važno izbjeći popuštanje grijehu, jednako je važno kloniti se stroge osude i neutemeljene sumnje.

Premda su bili osjetljivi i na najmanje okrivljavanje u vezi s njihovim ponašanjem, mnogi su previše oštri u postupanju s onima koje sumnjaju da su u zabludi. Prijekorom i osuđivanjem nikoga se nije odvratio od njegovog pogrešnog stajališta, već se tako mnoge udaljuje od pravog puta i njihova srca otvrdnu na uvjeravanja.

520 Duh ljubaznosti, učtivo i strpljivo podnošenje mogu spasiti zabludjelog i prekriti mnoštvo grijeha.

Mudrost koju su pokazali Rubenovi ljudi i njihovi sudrugovi vrijedna je oponašanja. Dok su pošteno nastojali unaprijediti pravu vjeru, oni su bili pogrešno osuđeni i oštro ukoreni, a ipak nisu izrazili negodovanje. Oni su učtivo i strpljivo saslušali optužbe svoje braće prije nego što su se pokušali obraniti, a onda pažljivo objasnili svoje motive i pokazali svoju nevinost. Tako je na prijateljski način riješena teškoća koja je prijetila ozbiljnim posljedicama.

Oni koji su u pravu mogu, čak i kad su lažno optuženi, ostati mirni i puni obzira. Bog je upoznat sa svime što ljudi pogrešno prikažu i pogrešno razumiju tako da mi naš slučaj sa sigurnošću možemo ostaviti u njegovim rukama. On će sigurno opravdati život onih koji vjeruju u Njega kao što je ispitaio grješnog Akana. Oni koje vodi Kristov duh imat će ljubav koja dugo trpi i koja je ljubazna.

Božja je volja da među njegovim narodom prebiva zajedništvo i bratska ljubav. Kristova molitva prije samog raspeća je bila da njegovi učenici budu jedno kao što je On jedno s Ocem, da svijet može vjerovati da ih je Bog poslao. Ova najdirljivija i najljepša molitva seže kroz vjekove sve do naših dana, jer su njegove riječi bile: "Ne molim samo za njih nego i za one koji će po njihovoj riječi vjerovati u me."

(Iv 17,20) Premda mi ne trebamo žrtvovati nijedno načelo istine, ovo stanje jedinstva treba biti naš stalni cilj. To je dokaz istinskog učenitva. Isus je rekao: "Ako imadnete ljubavi jedan prema drugome, po tom će vas svi upoznati da ste moji učenici." (Iv 13,35) Apostol Petar bodri Crkvu: "Na kraju, svi budite jednodušni, puni suosjećanja, bratske ljubavi, milosrđa i poniznosti! Ne vraćajte zlo za zlo, ni uvredu za uvredu, već naprotiv blagoslivljajte, jer ste na to pozvani da baštinite blagoslov!" (1 Pt 3,8.9)

50

Desetine i prinosi

525 U izraelskom gospodarstvu desetina narodnog prihoda je izdvajana za potporu javnih bogoslužja. Stoga je Mojsije rekao Izraelcima: "Svaka desetina sa zemljišta, bilo od poljskih usjeva, bilo od plodova sa stabala, pripada Jahvi; to je Jahvi posvećeno." "Svaka desetina od krupnoga i sitnoga blaga, to jest svako deseto... neka bude posvećeno Jahvi." (Lev 27,30.32)

Međutim, sustav desetkovanja nije potekao od Izraelaca. Gospod je od najranijih vremena polagao pravo na desetinu i taj se zahtjev priznao i poštovao. Abraham je desetinu dao Melkisedeku, svećeniku Boga Svevišnjega (Post 14,20). Jakov je, bjegunac i litalica, za dolaska u Betel obećao Gospodu: "A od svega što mi budeš davao, za te ću odlagati desetinu." (Post 28,22) Kad su Izraelci organizirani kao narod, zakon o desetini je potvrđen kao božanska uredba, a njihov napredak je ovisio o poslušnosti ovoj uredbi.

Svrha sustava desetine i prinosa jest da u umove ljudi utis-ne veliku istinu da je Bog izvor svakog blagoslova za njegova stvorenja i da čovjek njemu duguje zahvalnost za dobre darove njegove providnosti.

"... On koji svima daje životni dah i sve ostalo." (Dj 17,25) Gospod objavljuje: "Ta moje su sve životinje šumske, tisuće zvjeradi u gorama mojim." (Ps 50,10) "Moje je zlato, moje je srebro." (Hag 2,8) Bog je taj koji ljudima daje snagu da steknu bogatstvo (Pnz 8,18). Gospod je zapovjedio da kao priznanje da sve dolazi od

Njega dio njegovih blagoslova vraćamo Njemu u darovima i prinosima kako bismo poduprli obožavanje Boga.

"Svaka desetina... *pripada* Jahvi." Ovdje je upotrijebljen sličan oblik izražavanja kao u zakonu o suboti. "A sedmog je dana subota, počinak posvećen Jahvi..." (Izl 20,10)

526 Bog je za sebe zadržao određeni dio čovjekova vremena i sredstava, i nijedan čovjek ne može prisvojiti bilo koji od njih za sebe, a da se ne ogriješi.

Desetina se isključivo morala odvajati Levitima za upotrebu, plemenu koje je bilo odvojeno za službu u Svetišću. Međutim, to nikako nije bio kraj njihovih doprinosa za vjerske svrhe. Šator, a kasnije i Hram, u cijelosti je sagrađen od dragovoljnih darova. Da bi osigurao sredstva za popravke i druge troškove, Mojsije je naredio da prilikom svakog prebrojavanja naroda svi prilože pola šekela "kao prinos Jahvi". U Nehemi-jino vrijeme doprinos se davao godišnje. (Vidi Izl 30,12-16; 2 Kr 12,4,5; 2 Ljet 24,4-13; Neh 10,32.33.) S vremena na vrijeme Bogu su prinošene žrtve za grijeh i žrtve zahvalnice. Na godišnjim blagdanima one su prinošene u velikom broju, a velikodušno se prilagalo i za siromašne.

Čak i prije no što se desetina mogla priložiti priznavali su se Božji zahtjevi. Prvi plodovi sa zemlje uvijek su se posvećivali Njemu. Za Boga se odvajala prva vuna za striženja ovaca, žitarice za vršidbe, prvo ulje i vino. Isto je tako bilo i s prvom mladunčadi životinja, a za prvorođenog sina plaćala se otkupnina. Prvi su se plodovi donosili pred Gospoda u Svetište i odvajali se svećenicima na korištenje.

Tako se narod stalno podsjećao da je Bog istinski vlasnik njihovih polja, stada, da im je On davao sunce i kišu za sijanje i žetvu, da je sve što su posjedovali bilo njegovo stvorenje i da ih je On učinio povjerenicima njegovih dobara.

Kad su se Izraelci, natovareni prvim plodovima zemlje, voćnjaka i vinograda, okupljali oko Šatora, to je bilo javno priznanje Božje dobrote. Kad je svećenik uzimao darove, davalac je kao da se nalazi u Jahvinoj prisutnosti, govorio: "Moj je otac bio aramejski lutalac..." a onda opisao boravak u Egiptu i muke od kojih je Bog izbavio Izraela "moćnom ispruženom rukom i ispruženom mišicom, velikom strahotom, znakovima i čudesima".

527 Onda je rekao: "I dovede nas na ovo mjesto i dade nam ovu zemlju, zemlju kojom teče med i mlijeko. I sad, evo, donosim prvine plodova sa tla što si mi ga, Jahve, dao." (Pnz 26,5.8-11)

Doprinosi koji su se tražili od Izraelaca za vjerske i dobrotvorne svrhe iznosili su cijelu četvrtinu njihove zarade. Zbog tako visokih doprinosa na izvore prihoda moglo se očekivati da će oni osiromašiti narod, ali nasuprot tome, vjerno vršenje ovih uredbi bio je jedan od uvjeta njihova napretka. Uz uvjet njihove poslušnosti Bog im je dao sljedeće obećanje: "Neću li zbog vas zaprijetit skakavcu da vam više ne kvari usjeva i da vam ne bude nerodna loza u polju... Svi će vas narodi tad držati sretnima, jer ćete biti zemlja blaženstva, govori Jahve nad vojskama." (Mal 3,11)

Upečatljiv prikaz posljedica sebičnog uskraćivanja čak i dragovoljnih prinosa Bogu dogodio se u vrijeme proroka Hagaja. Nakon povratka iz babilonskog ropstva Izraelci su počeli ponovno graditi Gospodnji Hram, ali suočeni s odlučnim protivljenjem neprijatelja, oni su prekinuli rad, a oštra suša koja ih je osiromašila uvjerila ih je da je nemoguće završiti gradnju Hrama. "Nije još došlo vrijeme," govorili su oni, "da se opet sazda Dom Jahvin!" Ali preko Gospodnjeg proroka poslana im je poruka: "A vama je vrijeme da stanujete u pokrivenim kućama, dok je ovaj Dom razvaljen. I zato, ovako sada govori Jahve nad Vojskama: Razmotrite svoje putove. Šijete mnogo, malo dovozite; jedete, a niste siti; pijete, a napojit se ne možete; odijevate se, a nije vam toplo. Poslenik zarađuje plaću, a stavlja je u prodrt tobolac!" (Hag 1,2-6) A onda se nudi i razlog: "Nadaste se obilju, a gle, malo je; što dovezete kući, ja otpuhnem. A zašto? — riječ je Jahve nad Vojskama. Zato što je Dom moj razvaljen, dok se svaki od vas brine za dom svoj. Stog je nebo uskratilo rosu, a zemlja uskratila usjeve. Ja dozvah sušu na zemlju i gore, na žito i vino, na ulje i na sve što zemlja rada, na ljude i stoku, i na svaki trudno stečen plod." (Hag 1,9.11) "Do-lažaste hrpi od dvadeset mjerica, a bijaše ih samo

deset!

528 Dola-žaste kaci da zahvatite pedeset mjerica, a bješe ih samo dvadeset! Udarao sam snijeću, medljikom i gradom svako djelo vaših ruku." (Hag 2,16.17)

Uznemireni ovim opomenama narod se dao na izgradnju Božje kuće. Onda su primili riječ od Gospoda: "Stoga dobro pripazite od današnjeg dana unapredak — od dvadeset i četvrtog dana devetoga mjeseca, kad se stao graditi Hram Jahvin, pripazite dobro... Al' od ovog dana ja ću blagosloviti." (Hag 2,18.19)

Mudri čovjek kaže: "Tko dijeli obilato, sve više ima, a tko škrtari, sve je siromašniji." (Izr 11,24) Apostol Pavao iznosi istu pouku u Novom zavjetu: "Ovo velim: tko škrtro sije, škrtro će i žeti; tko obilato sije, obilato će i žeti!" "A Bog može tako obilato izliti na vas svaku vrstu milosti, da možete imati uvijek i u svemu sasvim dovoljno svega i još imati viška za koje mu drago dobro djelo." (2 Kor 9,6.8)

Božja je namjera bila da njegov narod, Izrael, nosi vidjelo svim stanovnicima Zemlje. Održavajući javno bogoslužje oni su svjedočili o postojanju i suverenosti živog Boga. Njihova je prednost bila održavati ovo bogoslužje kao izraz svoje odanosti i ljubavi prema Njemu. Gospod je tako uredio da širenje vidjela i istina svijetom ovisi o naporima i prinosima onih koji su sudionici božanskih darova. On je mogao anđele učiniti predstavnicima njegove istine. Mogao je vlastitim glasom obznaniti svoju volju, kao što ju je objavio na Sinaju, ali On je u svojoj bezgraničnoj ljubavi i mudrosti pozvao ljude da postanu njegovi suradnici tako što ih je izabrao da obave ovaj posao.

U izraelsko vrijeme desetina i dragovoljni darovi bili su potrebni za održavanje božanske službe. Treba li Božji narod davati manje u današnje vrijeme? Načelo što ga je Krist uspostavio jest da naša davanja Bogu trebaju biti u skladu sa svjetlošću i prednostima što ih uživamo. "Komu je mnogo dano, od njega će se mnogo tražiti." (Lk 12,48) Spasitelj je šaljući svoje učenike rekao: "Badava ste primili, badava i dajte!" (Mt 10,8)

529 Kako se naši blagoslovi i prednosti množe, kad pred sobom imamo neusporedivu žrtvu slavnog Sina Božjeg, zar našu zahvalnost ne trebamo izraziti obilnijim darovima da drugima možemo odnijeti vijest spasenja? Kako se djelo evanđelja širi, ono zahtijeva veće darove nego što se zahtijevalo u drevna vremena, i to zakon o desetini i darovima čini još nužnijim nego u vrijeme izraelskog gospodarstva. Bog će se poštovati i mnogo više će se duša obratiti Kristu ako je njegov narod darežljiv u podupiranju njegova djela dragovoljnim darovima, umjesto pribjegavanja nekršćanskim i nesvetim metodama punjenja blagajne.

Mojsijev je plan da prikupi sredstva za gradnju Šatora bio vrlo uspješan. Moljenje nije bilo potrebno. On nije koristio neka sredstva kojima današnje crkve često pribjegavaju. On nije načinio veliku gozbu. Nije pozivao narod na praznovanje, ples ili zabavu, nije osnivao tombole, niti išta nesveto, da prikupi sredstva za gradnju Božjeg Svetišta. Bog je naredio Mojsiju da pozove Izraelce da donesu darove. On je trebao uzeti darove od svih koji su dragovoljno donosili, iz srca. I darovi su stizali u tako velikim količinama da je Mojsije zabranio narodu da donosi, jer su donijeli više nego što se moglo potrošiti.

Bog je ljude učinio svojim pristavima. Imovina koju je On dao u njihove ruke jest sredstvo koje je On dao za širenje evanđelja. Onima koji se pokažu kao vjerni pristavi On će dati veće povjerenje. Gospod kaže: "Jer ja častim one koji mene časte." (1 Sam 2,30) "Bog ljubi vesela darivaoca," a kad njegov narod, sa zahvalnim srcem, donosi svoje darove i prinose, "a ne sa žalošću i na silu", pratit će ih njegovi blagoslovi, kao što je obećao. "Donesite čitavu desetinu u riznicu da u mojoj kući bude hrane. Tada me iskušajte - govori Jahve nad Vojskama - neću li vam otvoriti ustave nebeske i neću li izliti na vas punom mjerom blagoslov." (Mal 3,10)

54

Samson

Ovo se poglavlje zasniva na Sucima 13 do 16.

560 Usred sveopćeg otpada vjerni štovatelji Boga nastavili su ga moliti da izbavi Izraela. Premda odgovora naoko nije bilo, premda je godinu za godinom tlačitelj sve više pritiskao zemlju, Božja im je providnost pripremala pomoć. U ranim godinama filistejskog ugnjetavanja rođeno je dijete od Boga određeno da ponizi moć ovih moćnih neprijatelja.

Na granici brdovite pokrajine koja je nadvisivala filistejsku ravnicu nalazio se gradić Šora. Tu je živjela Manoahova obitelj, iz Danova plemena, jedna od nekoliko obitelji koja je usred općeg otpada ostala vjerna Jahvi. Pred Manoahovom se ženom, nerotkinjom, pojavio "Anđeo Jahvin" s porukom da će dobiti sina, uz pomoć kojeg će Bog početi izbavljati Izraela. Stoga joj je Anđeo dao upute o njenim vlastitim navikama i o postupanju prema djetetu: "Ali se odsad pazi: da ne piješ ni vina ni žestoka pića, i da ne jedeš ništa nečisto." Ista zabrana je od početka bila nametnuta djetetu, s dodatkom da njegovu kosu ne treba rezati, jer je trebalo biti posvećeno Bogu kao nazirej od rođenja.

Žena je potražila svog muža i nakon što mu je opisala Anđela, ona je ponovila njegovu poruku. Onda, bojeći se da će učiniti neku pogrešku u važnom djelu koje im je povjereno, muž se pomolio: "Molim te, Gospode, neka Božji čovjek koga si jednom poslao dođe još jednom k nama i pouči nas što ćemo činiti s djetetom kad se rodi!"

Kad se Anđeo ponovno pojavio, Manoahovo je zabrinuto pitanje bilo: "Kada se ispuni ono što si rekao... po kojim propisima i kako treba postupati s djetetom?" Ponovljene su prethodne upute:

561 Neka se žena čuva svega što sam joj zabranio. Neka ne uživa ništa što dolazi od vinove loze, neka ne pije ni vina ni žestoka pića, neka ne jede ništa nečisto i neka se drži svega što sam joj zapovjedio."

Bog je imao važnu zadaću za dijete obećano Manoahu, i da bi mu osigurao sposobnosti nužne za ovo djelo, navike i majke i djeteta trebale su biti pozorno regulirane. "Neka ne pije ni vina ni žestoka pića," glasila je Anđelova uputa Manoahovoj ženi, "neka ne jede ništa nečisto i neka se drži svega što sam joj zapovjedio." Navike majke vrše ili dobar ili loš utjecaj na dijete. Ona se sama treba rukovoditi načelima i mora biti umjerenost i samoodricati se ako želi dobro svome djetetu. Ne-mudri savjetnici će govoriti majci da je nužno zadovoljiti svaku želju i poriv, ali takvo je učenje lažno i štetno. Majka je trebala po zapovijedi samoga Boga biti pod najsvečanijom obvezom da vlada sobom.

I očevi i majke snose jednaku odgovornost. Oboje roditelja prenose svoje osobine, umne i fizičke, svoje sklonosti i apetite, na svoju djecu. Zbog posljedica roditeljske neumjerenosti djeci često nedostaju fizička snaga, umne i moralne sile. Oni koji piju alkohol i puše mogu prenijeti, a često i prenose, nezasitnu čežnju svoje razjarene krvi i nadražljive živce na svoju djecu. Razvratnici često svoje nesvete čežnje, pa čak i odvratne bolesti, prenose zakonom nasljeđa na svoje potomstvo. Budući da djeca imaju manje snage da se odupru kušnji od svojih roditelja, svaki naraštaj ima sklonost da tone sve dublje. Roditelji su u velikoj mjeri odgovorni ne samo za nasilne strasti i iskvareni apetit svoje djece već i za bolesti tisuća koji su rođeni gluhi, slijepi, boležljivi ili neuravnoteženi.

Svaki otac i majka bi trebali pitati: "... po kojim propisima i kako treba postupati s djetetom?" Učinak roditeljskog utjecaja mnogi uzimaju olako, ali upute s Neba poslana ovim hebrejskim roditeljima, i dvaput ponovljene na najizričitiiji i najsvečaniji način, pokazuje kako naš Stvoritelj gleda na ovo pitanje.

562 Nije bilo dovoljno da obećano dijete primi dobro naslijede od svojih roditelja. Nakon toga mora slijediti pozoran odgoj i oblikovanje pravilnih navika. Bog je naredio da se budući sudac i izbavitelj Izraela od djetinstva privikava na strogu umjerenost. On je trebao biti nazirej od rođenja, i tako mu je bilo trajno zabranjeno upotrebljavati vino i jaka pića. Djecu od najranijeg djetinjstva treba poučavati o umjerenosti, samoodricanju i vladanju sobom.

Anđeoska zabrana je obuhvaćala "ništa nečisto". Razlika između čiste i nečiste hrane nije bila samo puko

obredna ili svojevolutna uredba, već se temeljila na zdravstvenim načelima. Čudesna vitalnost koja je tisućama godina odlikovala Židove može se u velikoj mjeri pripisati držanju ove uredbe. Načela umjerenosti moraju obuhvatiti više od puke zabrane upotrebe žestokih pića. Korištenje nadražujuće i neprobavljive hrane često je jednako tako štetno po zdravlje, a u mnogim slučajevima sije sjeme pijanstva. Istinska nas umjerenost uči da u potpunosti ostavimo sve štetno za zdravlje i da razumno koristimo ono što je zdravo. Malo je onih koji shvaćaju koliko su njihove prehrambene navike povezane s njihovim zdravljem, njihovim karakterima, njihovom upotrebljivošću u svijetu i njihovom vječnom sudbinom. Apetit uvijek mora biti podložan moralnim i intelektualnim silama. Tijelo treba biti sluga umu, a ne um tijelu.

Božansko obećanje Manoahu ispunjeno je rođenjem njegovog sina, koga su nazvali Samson. Dok je dijete raslo, postalo je očito da je posjedovao iznimnu fizičku snagu. Međutim, kao što su i Samson i njegovi roditelji znali, to nije ovisilo o njihovoj čvrstoj građi, već o uvjetima nazirejstva što ga je simbolizirala njegova nepodšišana kosa. Da je Samson tako vjerno slušao božanske zapovijedi kao njegovi roditelji, njegova bi sudbina bila plemenitija i sretnija. Ali njega je pokvarilo druženje s idolopoklonicima. Budući da se grad Šora nalazio blizu filistejske zemlje, Samson se družio s njima na prijateljskoj osnovi. Tako je u njegovoj mladosti došlo do prisnih prijateljstava čiji je utjecaj pomračio cijeli njegov život. Mlada žena koja je živjela u filistejskom gradu Timni pobudila je Samsonove osjećaje i on je odlučio da ona postane njegova žena. Bogobojaznim roditeljima, koji su ga nastojali odvratiti od ove namjere, dao je sljedeći odgovor: "Oženi me njome, jer mi ona omilje." Roditelji su naposljetku popustili njegovim željama i vjenčanje je održano.

563 Upravo kad je ulazio u doba muževnosti, u vrijeme kad je trebao izvršiti božansku zadaću i kad je prije svega trebao biti vjeran Bogu, Samson se povezao s izraelskim neprijateljima. Nije se pitao hoće li moći bolje slaviti Boga ako se udruži s osobom koju je izabrao ili se stavio u položaj u kojemu neće moći ispuniti cilj što ga je trebao ostvariti u svom životu. Svima onima koji prvo nastoje odati čast Bogu On je obećao mudrost, ali nema obećanja za one koji su skloni samozadovoljstvu.

Koliko je onih koji hode istim putem kao i Samson! Kako se često sklapaju brakovi među pobožnima i bezbožnima, jer sklonosti upravljaju izborom muža ili žene! Nijedna strana ne traži Božji savjet, niti ima na umu njegovu slavu. Kršćanstvo mora imati odlučujući utjecaj na bračni odnos, ali prečesto je slučaj da pobude koje vode do ove zajednice nisu u skladu s kršćanskim načelima. Sotona neprekidno nastoji ojačati svoju silu nad Božjim narodom tako što ih navodi da stupe u savez s njegovim podanicima, i da bi to ostvario, on u srcu nastoji potaknuti nesvete strasti. Ali Gospod je u svojoj riječi jasno poučio svoj narod da se ne udružuje s onima u kojima ne prebiva njegova ljubav. "Kako je moguć sporazum između Krista i Belijara? Kakva postoji zajednica između vjernika i nevjernika? Kakav li sklad između hrama Božjega i idola?" (2 Kor 6,15.16)

Samson se ovom svadbom zbližio s onima koji su mrzili izraelskog Boga. Tko god dragovoljno stupa u takav odnos smatrat će nužnim da se prilagodi, do neke mjere, navikama i običajima svojih drugova. Tako je provedeno vrijeme gore od upropaštena vremena. Misli kojima se bavimo i riječi koje izgovaramo teže rušenju bedema načela i slabe utvrdu duše.

Žena zbog koje je Samson prekršio Božju zapovijed da bi je dobio pokazala se izdajicom svog muža prije svršetka svadbe. Razjaren njenom izdajom Samson ju je za neko vrijeme odbacio, i sam se vratio kući u Sorti. Kad je kasnije popustio i vratio se svojoj nevjesti, našao ju je s drugim. Njegova osveta, uništenje svih filistejskih polja i vinograda, izazvala ih je da je ubiju, premda su je njihove prijetnje natjerale na prijevaru zbog koje su počele teškoće.

564 Samson je već pružio dokaze o svojoj ogromnoj snazi tako što je sam udavio mladog lava i pobio trideset Aškalonaca. Onda, tjeran ljutnjom zbog barbarskog ubojstva svoje žene, on je napao Filistejce i "žestoko ih porazi", a zatim tražeći siguran zaklon od svojih neprijatelja, povukao se ti "spilju Ktamske stijene" u plemenu Judinu.

Do tog mjesta ga je progonila moćna vojska, te su ga stanovnici Jude, našavši se u velikoj nevolji, odlučili predati njegovim neprijateljima. Stoga je tri tisuće Judejaca došlo k njemu. Ali usprkos brojnosti oni mu se nisu usudili prići dok nisu bili sigurni da on neće nauditi svojim sunarodnjacima. Samson se složio da ga vežu

i predaju Filistejcima, ali je prvo od Judejaca dobio obećanje da ga oni neće napasti i tako ga prisiliti da ih uništi. Dopustio im je da ga vežu s dva nova užeta i odveden je u tabor njegovih neprijatelja koji su tom prilikom iskazali veliku radost. Ali dok su njihovi povici odzvanjali brdima, "duh Jahvin zahvati ga". On je raskinuo nova uža kao da ih je oganj spalio. Zgrabio je prvo oružje koje mu je bilo pri ruci, koje je, premda je to bila samo magareća čeljust, bilo jednako učinkovito kao koplje ili mač i ubijao Filistejce dok nisu u strahu pobjegli, ostavljajući tisuću mrtvih na polju.

Da su se Izraelci bili spremni pridružiti Samsonu i slijediti ga u pobjedi, oni su se tada mogli osloboditi vlasti svojih tlačitelja. Ali oni su bili malodušni i kukavice. Oni su zanemarili djelo koje im je Bog zapovjedio da ga izvrše, da razvlaste ne-znaoše, i ujedinili se s njima u njihovim unižavajućim običajima, podnoseći njihovu surovost, i sve dok nije bila usmjerena protiv njih, oni su odobravali njihovu nepravdu. Kad su se i sami našli pod vlašću tlačitelja, oni su se pokorili unižava-nju koje su mogli izbjeći da su poslušali Boga. Čak kad bi Gospod podigao izbavitelja među njima, oni bi ga ponekad napustili i udružili se sa svojim neprijateljima.

Nakon njegove pobjede Izraelci su Samsona postavili za suca i on je vladao Izraelom dvadeset godina. Ali jedan pogrešan korak otvara put drugom.

565 Samson je prekršio Božju zapovijed tako što je tizeo ženu između Filistejaca i ponovno otišao među njih, među svoje smrtne neprijatelje, popuštajući bezako-nitim strastima. Uzdajući se u svoju veliku snagu, koja je u Filistejce ulila tako velik strah, on je hrabro otišao u Gazu, da posjeti bludnicu u tom mjestu. Stanovnici tog grada su saznali za njegovu nazočnost i poželjeli se osvetiti. Njihov je neprijatelj bio zatvoren unutar zidova najutvrđenijeg od svih njihovih gradova. Bili su sigurni da imaju svoju žrtvu i samo su čekali jutro da okončaju svoju pobjedu. Samson se probudio u ponoć. Optužujući glas savjesti ispunio ga je grižnjom kad se sjetio da je prekršio svoju nazirejsku zakletvu. Ali usprkos njegovu grijehu Božja ga milost nije odbacila. Njegova čudesna snaga ponovo je pomogla u njegovu izbavljenju. Otišavši do gradskih vrata on ih je iščupao iz njihovog mjesta i odnio ih zajedno s oba dovratnika na vrh brda na putu za Hebron.

Ali čak ni to što je za dlaku umakao nije zaustavilo njegovo zlo ponašanje. On nije ponovno odlazio među Filistejce, ali je nastavio tražiti tjelesna zadovoljstva koja su ga vukla u propast. "Poslije toga on zamilova neku ženu iz doline Soreka", nedaleko od njegovog rodnog mjesta. Ime joj je bilo Delila, "rasipnica". Dolina Sorek je bila poznata po svojim vinogradima, a oni su također kušali nepostojanog nazireja koji se već odao upotrebi vina i tako raskinuo i drugu kariku koja ga je vezivala za čistoću i Boga. Filistejci su budno motrili svog neprijatelja i kad se on ponizio ovom novom vezom, oni su ga odlučili uništiti preko Delile.

U dolinu Sorek je poslano izaslanstvo sastavljeno od vodećih ljudi iz svake filistejske provincije. Nisu se usudili uhvatiti ga dok je imao tako veliku snagu, ali je njihova namjera bila da saznaju, ako je moguće, tajnu njegove snage. Oni su stoga potkupili Delilu da to otkrije i prenese im.

Kad je Samsona izdajnica počela obasipati pitanjima, on ju je varao govoreći da će postati slab kao i drugi ljudi ako se primijene neki postupci. Kad je ona to provjerila, razotkrila je prijevaru. Onda ga je optužila za licemjerje riječima:

566 "Kako možeš reći da me ljubiš kad tvoje srce nije sa mnom? Triput si me već prevario i nisi mi kazao gdje je tvoja velika snaga." Samson je triput imao jasne dokaze da su se Filistejci udružili s njegovom zavodnicom da bi ga uništili, ali kad je njena namjera propala, ona se ponašala kao da je to šala i on je slijepo potiskivao svoj strah.

Delila mu je dan za danom "dodijavala molbama i mučila ga, njemu već dozlogrdje", a ipak ga je tajanstvena sila zadržavala pored nje. Kad je najposlije bio svladan, Samson je obznanio tajnu: "Nikad britva nije prešla po mojoj glavi, jer sam od majčine utrobe nazirej Božji. Da me obriju, sva bi me snaga ostavila, onemoćao bih i postao bih kao običan čovjek." Vjesnik je odmah poslan filistejskim gospodarima pozivajući ih da dođu bez odlaganja. Dok je ratnik spavao, odrezan mu je velik dio njegove kose. Onda je ona, kao što je već tri puta učinila, povikala: "Samsone, eto Filistejaca na te!" Iznenada probuđen, on je mislio da će kao i ranije

upotrijebiti svoju snagu i uništiti ih, ali njegove bespomoćne ruke su odbile obaviti svoju Zadaću i on nije znao da se 'Jahve od njega okrenuo'. Nakon što je bio obrijan Delila ga je počela mučiti i nanositi bol, iskušavajući tako njegovu snagu, jer se Filistejci nisu usudili približiti dok se u potpunosti nisu uvjerali da ga je snaga napustila. Onda su ga uhvatili, izvadili mu oči i odveli ga u Gazu. Tamo je bio vezan lancima u zatvoru i prisiljen na težak rad.

Kakva je to promjena bila za njega koji je bio izraelski voda i zaštitnik! A sada je bio slab, slijep, zatočen, ponižen da obavlja ropske poslove! On je malo-pomalo kršio uvjete svog svetog pozvanja. Bog ga je dugo trpio, ali kad se predao sili grijeha tako da je izdao svoju tajnu, Gospod ga je napustio. Snaga se nije nalazila u samoj njegovoj kosi, već je to bio znak njegove odanosti Bogu, a kad je taj simbol bio žrtvovan popuštanjem strastima, izgubljen je i blagoslov koji je ona označivala.

U patnji i poniženju, filistejska igračka, Samson je naučio više o svojim vlastitim slabostima nego što je prije znao i njegova ga je muka navela na pokajanje. Kako je njegova kosa rasla, postupno se vraćala i njegova snaga, ali njegovi ga se neprijatelji nisu bojali smatrajući ga okovanim i bespomoćnim zatočenikom.

567 Filistejci su pobjedu pripisali svojim bogovima i likujući prkosili izraelskom Bogu. Određena je gozba u čast Dagona, boga ribe, "zaštitnika mora". Iz gradova i sela diljem filistejske ravnice okupio se i narod i njihovi gospodari. Skupine štovatelja ispunile su ogroman hram i natiskale se na galerije ispod krova. Bio je to prizor blagdana i radosti. Nakon svečanosti prinošenja žrtava slijedila je glazba i blagovanje. Onda je, kao krunski trofej Dagonove sile, uveden Samson. Povici likovanja pozdravili su njegov ulazak. Narod i vladari su vrijeđali njegovu bijedu i divili se bogu koji je uništio "našeg neprijatelja". Nakon nekog vremena iscrpljeni je Samson zatražio dopuštenje da se odmori na dva središnja stupa na koje se oslanjao hramski krov. Onda je tiho izgovorio molitvu: "Gospodine Jahve, spomeni me se i samo mi još sada podaj snagu da se Filistejcima odjednom osvetim za oba oka." Izgovorivši ove riječi on je svojim snažnim rukama obgrlio oba stupa i povikao: "Neka poginem s Filistejcima!" Prignuo se, krov je pao, ubijajući jednim udarcem sve ogromno mnoštvo. "Više ih ubi umirući nego što ih pobi za života."

Kip i njegovi štovatelji, svećenici i seljaci, ratnici i plemići, bili su zajedno pokopani ispod ruševina Dagonova hrama. A među njima je ležalo divovsko tijelo onoga koga je Bog izabrao da bude izbavitelj Izraela. Vijest o ovom strašnom događaju pročula se izraelskom zemljom i Samsonovi rođaci su sišli sa svojih brda i bez protivljenja uzeli tijelo svog palog heroja. "Uzeše ga i odnesoše, i pokopaše ga između Šore i Eštaola, u grobu Manoaha, oca njegova."

Božje obećanje da će kroz Samsona "početi da izbavlja Izraela iz ruke FiliStejaca" bilo je ispunjeno, ali kako je mračan i strašan zapis o tom životu koji je mogao biti hvala Bogu i slava narodu! Da je Samson bio vjeran božanskom pozivu, Božji je cilj mogao biti ostvaren njemu na čast i slavu. Ali on je popustio kušnji i pokazao se nedostojnim povjerenja, a njegova je zadaća ispunjena kroz poraz, zatočeništvo i smrt.

Samson je fizički bio najsnažniji čovjek na zemlji, ali u vladanju sobom, poštenju i čvrstoći, on je bio jedan od najslabijih.

568 Mnogi snažne strasti pogrešno poistovjećuju sa snažnim karakterom, ali istina je da je slabiji onaj kojim vladaju njegove strasti. Stvarna veličina čovjeka mjeri se silom osjećaja kojima on vlada, a ne onima koje vladaju njime.

Božja briga i providnost bila je nad Samsonom, da bi se pripremio za izvršenje djela za koje je bio pozvan da ga obavi. Na samom početku života on je bio okružen povoljnim okolnostima za razvitak fizičke i umne snage i moralne čistoće. Ali pod utjecajem bezbožnih prijatelja on se nije držao Boga koji je čovjekova jedina sigurnost i bujica zla ga je odnijela. Oni koji se na dužnosti sučeljuju s kušnjama mogu biti sigurni da će ih Bog sačuvati, ali ako se ljudi svojevrijedno predaju sili kušnje, oni će prije ili kasnije pasti.

Sotona koristi svoje najveće snage da zavede upravo one koje Bog namjerava upotrijebiti kao svoja oruđa za naročito djelo. On napada naše najslabije točke djelujući na nedostatke u karakteru da bi stekao nadzor nad

cijelim čovjekom. On zna da će uspjeti ako se ovi nedostaci njeguju. Ali nitko ne treba biti nadvladan. Čovjek nije prepušten da svojom vlastitom slabom silom svlada sile zla. Pomoć je pri ruci i dat će se svakoj duši koja to stvarno želi. Božji anđeli, koji se penju i silaze ljestvama što ih je Jakov vidio u viđenju, pomoći će svakoj duši koja to hoće uspjeti se do najuzvišenijeg Neba.

55

Dijete Samuel

Ovo se poglavlje zasniva na, 1. Samuelovoj 1 i 2,1-11.

569 Elkana, Levit s planine Efrajim, bio je imućan i utjecajan čovjek koji je ljubio Boga i bojao ga se. Njegova je žena, Ana, bila vrlo pobožna osoba. Njen se karakter odlikovao blagošću, skromnošću, dubokom revnošću i plemenitom vjerom.

Ovom je dobrom paru bio uskraćen blagoslov koji je svaki židovski par željno tražio: njihov dom nije razveseljavao dječji glas, a želja da očuva svoje ime navela je muža, kao i mnoge druge, da sklopi drugi brak. Međutim, ovaj korak, kao posljedica nedostatka vjere u Boga, nije donio sreću. Sinovi i kćeri su povećali obitelj, ali je radost i ljepota Božje svete ustanove bila okaljana, a mir u obitelji narušen. Penina, druga žena, bila je ljubomorna i uskogrudna, a ponašala se oholo i drsko. Ani je nada bila slomljena, a život iscrpljujući teret, ali se ona ipak krotko suočila s kušnjom.

Elkana je vjerno držao Božje propise. U Šilu se još uvijek održavalo bogoslužje, ali zbog nepravilnosti u službi od njega se nije zahtijevalo da služi, premda je on kao levit trebao biti nazočan. On je ipak odlazio s obitelji da se moli i prinese žrtvu na propisanim skupovima.

Zao duh koji je donio prokletstvo u njihov dom osjećao se čak i tijekom svetih blagdana povezanih s Božjom službom. Nakon prinošenja žrtve zahvalnice cijela se obitelj, prema utvrđenom običaju, okupila na svečan ali i radostan blagdan. Elkana je tom prilikom majci svoje djece, svakoj kćerki i sinu, davao dijelove žrtve, a kao znak ljubavi prema Ani, on joj je

udjeljivao dvostruki dio, pokazujući time da je njegova ljubav prema njoj bila ista kao da je imala sina.

570 Razjarena ljubomorom, druga je žena tražila prvenstvo kao ona kojoj je Bog ukazao posebnu čast i predbacivala Ani da je njena nerodnost dokaz Božjeg nezadovoljstva. Ovo se ponavljalo iz godine u godinu sve dok to Ana više nije mogla izdržati. Ne mogavši sakriti svoju bol, ona je neobuzdano plakala i povukla se s blagdana. Njen ju je muž uzalud pokušavao utješiti. "Zašto plačeš, Ana? I zašto ne jedeš?" rekao je. "Nisam li ti ja vredniji nego deset sinova?"

Ana ga nije ukoravala. Teret koji nije mogla dijeliti sa zemaljskim prijateljem ona je predala Bogu. Ona se revno molila da On ukloni njenu sramotu i daruje joj dragocjeni dar, sina kojeg će othraniti i odgojiti za Njega. Svečano se obvezala da će, ako joj se ispuni zahtjev, dijete od samog rođenja posvetiti Bogu. Ana se približila ulazu u Svetište i u duševnoj boli ona se "pomoli... plačući gorko". Ipak, ona je razgovarala s Bogom u tišini, ne izgovarajući riječ. U tim zlim vremenima takvi prizori bogoštovlja rijetko su se vidali. Svetkovanje blagdana bez ukazivanja poštovanja, pa čak i pijanstvo, nisu bili neuobičajeni, čak ni na vjerskim blagdanima, te je Eli, veliki svećenik, promatrajući Anu, pretpostavio da je bila pijana od vina. Mислеći da izgovara zasluženi ukor, on joj se ozbiljno obratio: "Dokle ćeš biti pijana? Otrijezni se od vina što je u tebi!"

Zapanjena i povrijeđena Ana je blago odgovorila: "Nisam pijana, gospodaru, nego sam velika nesretnica. Nisam pila ni vina ni opojna pića, nego izlijevam dušu svoju pred Jahvom. Ne sudi službenicu svoju kao ženu nevaljalu, jer sam od preteške tuge i žalosti tako dugo molila."

Veliki svećenik je bio duboko dirnut jer je bio Božji čovjek i umjesto ukora on je izgovorio blagoslov: "Pođi u miru! A Bog Izraelov neka ti ispuni molitvu kojom si ga molila."

Anina molitva je bila uslišena. Ona je primila dar za koji je tako revno preklinjala. Dok je promatrala dijete, ona ga je nazvala Samuel, "jer sam ga, reče, izmolila od Jahve". Čim je dijete bilo dovoljno staro da se odvoji od majke, ona je ispunila svoju zakletvu. Voljela je dijete sa svim požrtvovanjem majčinskog srca. Dan za danom, dok je promatrala njegov rast i slušala njegovo dječje tepanje, ona ga je sve više okruživala ljubavlju. On je bio njen jedini sin, naročit dar Neba, ali ona ga

je primila kao blago posvećeno Bogu i nije ga željela uskratiti Onome koji ga je dao.

571 Ana je još jednom otputovala sa svojim mužem u Šilo i prinijela svećeniku, u Božje ime, svoj dragocjeni dar, riječima: "Molila sam za ovo dijete, i Jahve mi je uslišio prošnju kojom sam ga prosila. Zato i ja njega ustupam Jahvi za sve dane njegova života: ta isprošen je od Jahve." Eli je bio duboko dojm-ljen vjerom i predanjem ove Izraelke. Budući da je sam bio previše popustljiv otac, bio je zapanjen i ponižen promatrajući veliku žrtvu ove majke dok se rastajala od svog jedinca da bi ga mogla posvetiti službi Bogu. Osjećao se ukorenim zbog vlastite sebične ljubavi, i u poniznosti i poštovanju on se poklonio i pomolio pred Gospodom.

Majčino je srce bilo ispunjeno radošću i hvalom i ona je čeznula da Bogu iznese svoju zahvalnost. Duh nadahnuća je sišao na nju i "nato se Ana pomoli ovako":

"Kliče srce moje u Jahvi,

raste snaga moja po Bogu mom.

Šire mi se usta na dušmane moje,

jer se radujem pomoći tvojoj.

Nitko nije svet kao što je Jahve

(jer nema nikoga osim tebe),

i nema hridi kao što Bog je naš.

Ne govorite mnogo hvastavih riječi,

neka ne izlazi drskost iz usta vaših,

jer Jahve je sveznajući Bog,

pravo on prosuđuje djela...

Jahve daje smrt i život,

ruši u Šeol i odande diže.

Jahve čini uboga i bogata,

obara čovjeka i uzvisuje.

Diže slabića iz prašine,

iz bunjišta izvlači uboga,

da ih posadi s knezovima

i da im odredi počasna mjesta.

Jer Jahvini su stupovi zemlje,

na njih je stavio ovaj svijet.

Korake čuva svojih vjernika,

zlikovce stiže propast u mraku

(svojom snagom čovjek ne stječe pobjede).

Koji se protive Jahvi, padaju,

Svevišnji grmi s nebesa.

572

Jahve sudi medama zemlje,

daje silu svom kralju,

uzdiže snagu pomazanika svoga."

Anine riječi su prorokovale i o Davidu, k(o)ji je trebao vladati kao kralj Izraela, i o Mesiji, Gospodnjem Pomazaniku. Govoreći prvo o hvalisanju jedne drske i svadljive žene pjesma upućuje na uništenje Božjih neprijatelja i konačnu pobjedu njegova otkupljena naroda.

Ana se iz Šila tiho vratila kući u Ramu, ostavljajući dijete Samuela da se uči u službi u Božjem domu. da ga podučava veliki svećenik. Od trenutka kad je dijete počelo shvaćati, ona je učila svog sina da ljubi i štuje Boga i smatra ga svojim Go-spodarem. Svakim poznatim predmetom koji ga je okružavao ona je njegove misli nastojala usmjeriti na Stvoritelja. Majčina revnost nije prestala ni nakon rastanka s djetetom. Ona je svake godine vlastitim rukama pravila dolamicu za službu i kad je s mužem odlazila na službu u Šilo, ona ju je davala djetetu kao podsjetnik na njenu ljubav. Svaka nit tog malog odjevnog predmeta bila je ispletana s molitvom da on bude čist, plemenit i vjeran. Ona za svog sina nije tražila svjetovnu veličinu, već je revno molila da postigne veličinu koju Nebo vrednuje, da štuje Boga i blagoslovi svoje bližnje.

Kakvu je nagradu Ana primila! Kako njen primjer potiče na vjernost! Svakoj su majci povjerene mogućnosti od neprocjenjive vrijednosti, beskonačno dragocjene koristi. Ponizno vršenje dužnosti koje žene smatraju iscrpljujućom zadaćom treba se smatrati velikim i plemenitim djelom. Majčina je prednost da svojim utjecajem blagoslovi svijet i to će njenom srcu donijeti veliku radost. Ona može poravnati put pred nogama svoje djece kroz svjetlost i tamu sve do slavni visina. Ali samo ako u vlastitom životu nastoji slijediti Kristova učenja, ona se može nadati da će oblikovati karakter svoje djece prema božanskom uzoru. Svijet vrvi pokvarenim utjecajima. Moda i običaji vrše snažan utjecaj na mlade. Ako majka ne obavi svoje dužnosti učenja, vođenja i obuzdavanja, njena će djeca prirod no prihvatiti zlo i okrenuti se od dobra.

573 Neka svaka majka često prilazi svom Spasitelju s molitvom: "Nauči nas kako da odgajamo ovo dijete i što da činimo s njim?" Neka obraća pozornost na upute što ih je Bog dao u svojoj Riječi i ona će prema potrebi primiti mudrost.

"A mladi je Samuel sve više rastao u dobi i mudrosti, i pred Jahvom i pred ljudima." Premda je Samuel djetinjstvo proveo u Šatoru posvećen službi Bogu, on nije bio oslobođen od zlih utjecaja ili grešnog primjera. Elijevi sinovi se nisu bojali Boga niti su poštovali svog oca, ali Samuel se nije družio s njima niti je slijedio njihove zle puteve. On je neprekidno nastojao postati ono što je Bog želio od njega. To je prednost svih mladih. Bog je zadovoljan kad čak i mala djeca predaju sebe u njegovu službu.

Samuel je bio povjeren Elijevoj brizi i njegov drag karakter je u starom svećeniku izazvao osjećaj naklonosti. On je bio ljubazan, velikodušan, poslušan i pun poštovanja. Eli, ožalošćen svojeglavošću svojih sinova, našao je mir i utjehu u nazočnosti svog učenika. Samuel je bio uslužan i osjećajan te nijedan otac nije više volio svog sina nego što je Eli volio tog dječaka. Bilo je očito da su između glavnog suca u narodu i ovog jednostavnog djeteta postojali osjećaji naklonosti. Kad je Elija stigla staračka nemoć, kad je bio ispunjen brigom i grižnjom savjesti zbog razvratnog ponašanja svojih sinova, on se obraćao Samuelu za utjehu.

Nije bilo uobičajeno da leviti počnu svoju naročitu službu dok ne navrše dvadeset pet godina, ali Samuel je bio iznimka. Svake godine njemu je bila povjeravana sve veća zadaća, i dok je još bio dijete, na njega je stavljen laneni efod kao znak posvećenja za djelo u Svetišću. Premda je bio mlad kad je doveden da služi u Svetišće, Samuel je već tada imao dužnosti u Božjoj službi u skladu sa svojim mogućnostima. One su prvo bile skromne i ne uvijek ugodne, ali on ih je obavljao najbolje što je mogao i dragovoljna srca. Njegovi su napori bili prihvaćeni jer su proistjecali iz ljubavi prema Bogu i iskrene želje da vrši njegovu volju.

574 Tako je Samuel postao suradnik s Gospodom neba i zemlje i Bog ga je osposobio da učini veliko djelo za Izrael.

Kad bi se djecu učilo da skromne, svakodnevne dužnosti smatraju putem koji im je Gospod označio, kao škola u kojoj se trebaju naučiti da vječno i učinkovito služe, njihov bi posao izgledao ugodniji i časniji. Vršenje svake dužnosti kao da je obavljamo Gospodu i najskromniji posao zaodijeva ljepotom i radnike povezuje sa svetim bićima koja na Nebu vrše Božju volju.

Uspjeh u ovom životu, uspjeh u postizanju vječnog života, ovisi o vjernoj, savjesnoj pozornosti malim stvarima. Savršenost se vidi u najmanjim stvarima, kao i u najvećim Božjim djelima. Ruka koja je stvorila svjetove u svemiru ista je ruka koja je velikom vještinom oblikovala ljiljane u polju. Kao što je Bog savršen u svom području rada, tako mi trebamo biti savršeni u svom. Skladan, snažan, krasan karakter se izgrađuje vršenjem pojedinačnih dužnosti. Poštenje u malim stvarima, vršenje malih djela vjernosti i ljubavnosti, donijet će radost na životnom putu, a kad se naše djelo na zemlji završi, vidjet će se da je svaka mala, vjerno obavljena dužnost izvršila dobar utjecaj, utjecaj koji nikada ne može nestati.

Mladi u današnje vrijeme mogu kao i Samuel postati dragocjenost u Božjim očima. Vjernim čuvanjem svoje kršćanske besprijekornosti oni mogu izvršiti snažan utjecaj u djelu preobrazbe. Danas su potrebni takvi ljudi. Bog ima posao za svakog od njih. Nikada čovjek nije postigao veće rezultate za Boga i čovječanstvo no što ih u današnje vrijeme mogu ostvariti oni koji će ostati vjerni zadaći koju im je Bog povjerio.

56

Eli i njegovi sinovi

Ovo se poglavlje zasniva na 1. Samnelovoj 2,12-36.

575 Eli je bio svećenik i sudac u Izraelu. On je zauzimaao najviši i najodgovorniji položaj u Božjem narodu. Kao božanski izabran čovjek za svetu svećeničku dužnost i postavljen nad zemljom kao najveći sudački autoritet, na njega se gledalo kao na primjer i on je imao veliki utjecaj na izraelska plemena. Ali premda je bio imenovan da upravlja narodom, on nije vladao svojim vlastitim domom. Eli je bio popustljiv otac. Ljubeći mir i lagodnost on nije primjenjivao svoj autoritet da ispravi zle navike i strasti svoje djece. On se pokoravao njihovoj volji i dopuštao da idu svojim putem umjesto da im se suprotstavi i kazni ih. Umjesto da odgoj svojih sinova smatra jednim od najvažnijih odgovornosti, on je prema tom pitanju postupao kao da su posljedice beznačajne. Izraelski svećenik i sudac nije bio prepušten tami neznanja u vezi s dužnostima obuzdavanja i upravljanja djecom koju mu je Bog predao na brigu. No Eli je ustuknuo od svoje dužnosti jer je ona zahtijevala da se suprotstavi volji svojih sinova i da ih kažnjava i ograničava. Ne važu-ći strašne posljedice koje će uslijediti iz njegova ponašanja on je popuštao svojoj djeci u svemu što su željela i zanemario djelo njihove pripreme za službu Bogu i za životne dužnosti.

Bog je rekao o Abrahamu: "Njega sam izlučio zato da pouči svoju djecu i svoju buduću obitelj kako će hoditi putem Jahvinim, radeći što je dobro i pravedno." (Post 18,19) Međutim, Eli je dopustio da djeca vladaju njime. On je postao podložan svojoj djeci. Prokletstvo prijestupa se očitovalo u pokvarenosti

i zlu koji su obilježavali ponašanje njegovih sinova. Oni nisu cijenili Božji karakter ni svetost njegovog Zakona. Njegova služba je za njih bila obična stvar.

576 Oni su od djetinjstva navikli na Svetište i njegove službe i umjesto da ih sve više poštuju, oni su izgubili svaki osjećaj svetosti i važnosti. Otac nije ispravio njihov nedostatak strahopoštovanja prema autoritetu, nije obuzdao njihovo nepoštivanje svećane službe u Svetišću, a kad su odrasli, oni su bili puni smrtonosnih plodova skepticizma i pobune.

Premda su bili potpuno neprikladni za službu, oni su postavljeni za svećenike u Svetišću da služe pred Bogom. Gospod je dao najjasnije upute u vezi s prinošenjem žrtava, ali ovi bebožni ljudi nisu posvetili pozornost žrtvenom zakonu koji je trebalo vršiti na najsvečaniji način. Svrha žrtvi, koje su upućivale na Kristovu smrt, bila je da u srcima naroda očuva vjeru u Otkupitelja koji je trebao doći, stoga je bilo najvažnije da se Gospodnje upute u vezi s njima strogo vrše. Žrtve zahvalnice su bile poseban izraz zahvalnosti Bogu. Ovim se žrtvama na žrtveniku spaljivalo samo salo, određeni dio žrtve se čuvao za svećenike, a veći se dio vraćao prenositelju da ga jedu on i njegovi prijatelji tijekom žrtvenog blagdana. Tako su sva srca usmjeravana, u zahvalnosti i vjeri, na veliku Žrtvu koja je trebala uzeti grijeh svijeta.

Elijevi sinovi, umjesto da shvate svečanost ove simbolične službe, samo su mislili kako da je učine sredstvom popuštanja samima sebi. Nezadovoljni dijelom žrtve zahvalnice koja im je dodijeljena, oni su zahtijevali dodatni dio, a veći broj žrtava prinošenih na godišnjim blagdanima pružali su svećeniku priliku da se obogate nauštrb naroda. Oni ne samo što su zahtijevali više no što su imali pravo već su odbili čekati da se salo spali na žrtveniku Bogu. Oni su ustrajali u uzimanju dijelova koje su željeli, a ako im je to bilo uskraćeno, oni su prijetili da će ih uzeti silom.

Ovo nepoštivanje od strane svećenika uskoro je lišilo službu svetog i svečanog značaja i narod je "prezirao žrtvu koja se prinosila Jahvi". Velika slikovita žrtva na koju su trebali gledati s iščekivanjem više se nije prepoznavala. "Grijež je mladića bio vrlo velik pred Jahvom."

Ovi nevjerni svećenici su prestupili Božji zakon i obećas-tili svoju svetu službu svojim zlim i unižavajućim ponašanjem, a svojom nazočnošću nastavili kaljati Božji šator.

577 Mnogi ljudi, ispunjeni ozlojedenošću zbog pokvarenog ponašanja Hofnija i Pinhasa, prestali su dolaziti na određeno mjesto bogoslužja. Tako je služba koju je Bog uspostavio bila prezrena i zanemarena jer je bila povezana s grijesima bezbožnih ljudi, dok su oni čija su srca težila zlu bili ohrabreni u grijehu. Bezboštvo, razvrat i idolopoklonstvo prevladavali su u zastrašujućim razmjerima.

Eli je učinio veliki grijeh kad je dopustio svojim sinovima da služe u svetoj službi. Opravdavajući na ovaj ili onaj način njihovo ponašanje, on je bio slijep za njihove grijehe, ali oni su napokon dosegli točku kad on više nije mogao zatvarati oči na zločine svojih sinova. Narod je prigovarao zbog njihovih zlih djela, i veliki je svećenik bio ožalošćen i potresen. Više se nije usudio šutjeti. Ali njegovi su sinovi bili odgojeni da misle samo o sebi i sada se nisu ni na koga osvrтали. Vidjeli su žalost svog oca, ali njihova srca nisu bila dirnuta. Čuli su njegove blage ukore, ali to na njih nije ostavljalo dojam niti su htjeli promijeniti svoje zlo ponašanje, premda su bili upozoreni na posljedice svog grijeha. Da je Eli pravedno postupao prema svojim sinovima, njima bi bila uskraćena svećenička služba i bili bi kažnjeni smrću. Bojeći se da im javno nanese sramotnu osudu, on ih je podržavao u najsvetijim i najpovjerljivijim dužnostima. I dalje im je dopuštao da svoju pokvarenost miješaju sa svetom službom Božjom i da istini nanose uvredu koju godine nisu mogle izbrisati. Ali kad je izraelski sudac zanemario svoje djelo, Bog je preuzeo stvar u svoje ruke.

"Uto dođe jedan Božji čovjek k Eliju i reče mu: 'Ovako govori Jahve: Nisam li se jasno objavio domu oca tvajega kad su bili u Egiptu, robovi u kući faraonovoj? Odabrao sam ih između svih plemena Izraelovih da mi budu svećenici, da se uspinju na moj žrtvenik, da prinose žrtve paljenice i da nose oplećak preda mnom: i dao sam domu oca tvajega sve paljene žrtve sinova Izraelovih. Zašto gledaš zavidnim okom žrtvu i prinos što sam ih odredio za svoj Dom? I zašto paziš sinove svoje više nego mene, toveći ih najboljim dijelovima svih žrtvenih prinosa naroda moga Izraela? Zato sam - riječ je Jahve, Boga Izraelova - rekao doduše da će dom tvoj i dom oca tvajega stupati preda mnom dovijeka, ali sada - riječ je Jahvina - neka je to daleko od mene!

578 Jer ja častim one koji mene časte, a koji mene preziru, bit će osramoćeni... Ja ću sebi podići vjerna svećenika, koji će raditi po mom srcu i po mojoj želji, i njemu ću sazdati trajan dom, i on će svagda stupati pred pomazanikom mojim."

Bog je optužio Elija da je više poštovao svoje sinove nego Gospoda. Eli je dopustio da žrtve koje je Bog odredio kao blagoslov Izraelu postanu gadost, umjesto da iznese sramotu svojih sinova zbog njihovih bezbožnih i gadnih običaja. Oni koji slijede vlastite sklonosti, iz slijepa ljubavi prema djeci, popuštajući im u zadovoljavanju njihovih sebičnih želja, i ne koriste se Božjim autoritetom da ukore grijeh i isprave zlo, očito pokazuju da poštuju svoju bezbožnu djecu više no što poštuju Boga. Oni se više brinu da zaštite njihov ugled nego da proslave Boga, oni više žele zadovoljiti svoju djecu nego Gospoda ili sačuvati njegovu službu od svakog oblika grijeha.

Bog je Elija, izraelskog svećenika i suca, držao odgovornim za moralni i vjerski položaj svog naroda, a u posebnom smislu i za karakter njegovih sinova. On je prvo trebao blagim mjerama obuzdati zlo, ali ako one nisu koristile, on ih je trebao pokoriti najstrožim mjerama. On je izazvao Gospodnje nezadovoljstvo jer nije ukoravao grijeh i vršio pravdu nad grješni-cima. Na njega se nije moglo osloniti da će održati čistoću Izraela. Oni koji imaju malo hrabrosti da ukore grijeh, ili koji zbog nemarnosti i nedostatka zanimanja ne ulažu napore da oplemene obitelji ili Božju crkvu, drže se odgovornim za zlo koje može uslijediti iz njihova zanemarivanja dužnosti. Mi smo isto tako odgovorni za zla koja smo mogli spriječiti u drugima korištenjem roditeljskog ili pastorskog autoriteta kao da su ta djela bila naša vlastita.

Eli nije upravljao svojim domom prema Božjim pravilima za upravljanje obitelji. On je slijedio svoj vlastiti razum. Nježni je otac previdio propuste i grijehe svojih sinova u njihovom djetinjstvu, laskajući sebi da će oni nakon nekog vremena prerasti svoje zle sklonosti. Mnogi čine iste pogreške. Oni misle da znaju bolje odgajati djecu od onoga što je Bog dao U svojoj Riječi. Oni u njima pothranjuju pogrešne sklonosti, izgovarajući se: "Oni su premladi da bi ih se kažnjavalo. Čekajte dok postanu stariji, kad im se bude moglo objasniti."

579 Tako se pogrešne navike ostavljaju dok ne ojačaju i ne postanu druga narav. Djeca odrastaju bez ograničenja, s karakternim osobinama koje će im donositi prokletstvo cijelog života i koje će se lako stvarati i ti drugima.

Nema većeg prokletstva u domu nego kada se dopusti da mladi idu svojim putem. Kad roditelji uvažavaju svaku želju svoje djece i popuštaju im u onome što znaju da nije za njihovo dobro, djeca ubrzo gube poštovanje prema roditeljima, prema autoritetu Boga i čovjeka i postaju zatočnici Sotonine volje. Utjecaj

nesređene obitelji raširen je i razoran za cijelo društvo. On raste kao plima zla koja utječe na obitelji, zajednice i vlade.

Zbog Elijeva položaja njegov je utjecaj bio dalekosežniji od utjecaja običnog čovjeka. Diljem Izraela se oponašao njegov obiteljski život. U tisućama domova koje je oblikovao njegov utjecaj vidjele su se štetne posljedice nemarnog, lagodnog postupanja. Ako se djeca prepuštaju zlim običajima, dok roditelji tvrde da su vjerni, to je ukor Božjoj istini. Najbolji ispit kršćanstva u domu je vrsta karaktera koja je nastala njegovim utjecajem. Djela govore glasnije od najpozitivnijeg izraza pobožno-sti. Ako vjernici, umjesto da ulažu revne, ustrajne, teške napore da stvore uređen dom kao svjedok korisnosti vjere u Boga, popuštaju u kontroli i zlim željama svoje djece, oni čine ono što je učinio Eli. oni sramote Krista i donose propast sebi i svom domu. Bez obzira kako su velika zla roditeljske nevjerno-sti u bilo kojim okolnostima, ona su deset puta veća kad se nalaze u obiteljima onih koji su postavljeni kao učitelji naroda. Kad oni propuste vladati svojim domom, oni svojim pogrešnim primjerom zavode mnoge. Njihova je krivica daleko veća od drugih jer je njihov položaj odgovorniji.

Aronovom domu je dano obećanje da će uvijek hoditi pred Bogom, ali to je obećanje dano uz uvjet da se oni cijelim srcem posvete radu u Svetišću i uzdižu Boga svakim svojim postupkom, a ne da služe sebi i slijede vlastite iskvarene sklonosti. Eli i njegovi sinovi su bili iskušani, a Gospod ih je našao nedostojnima uzvišena položaja svećenika u njegovoj službi. Bog je objavio: "... neka je to daleko od mene!" On im nije mogao dati dobro što ga je namjeravao dati, jer su propustili učiniti svoj dio.

580 Primjer onih koji služe u svetoj službi treba biti takav da u narodu usadi osjećaj poštovanja prema Bogu i straha da ga ne uvrijede. Kad ljudi koji ustaju u "ime Krista" (2. Kor 5.20) iznijeti narodu Božju poruku milosti i pomirenja, koriste svoj sveti poziv kao pokrivalo za sebična i tjelesna zadovoljstva, oni postaju najdjelotvornija Sotonina sredstva. Kao i Hofni i Pinhas oni navode ljude da prezru žrtvu koja se prinosi Jahvi. Oni mogu neko vrijeme tajno ići svojim zlim putem, ali kad se naj-poslije razotkrije njihov istinski karakter, vjera naroda je toliko uzdrmana da se često uništi sve njihovo povjerenje u religiju. U umu ostaje nepovjerenje prema svima koji tvrde da uče Božju Riječ. Vijest istinitog Kristovog sluga prima se sa sumnjom. Uvijek iznova se javlja pitanje: "Hoće li i ovaj čovjek biti poput onoga koji je učio svetosti, ali je bio tako pokvaren?" Tako Božja Riječ gubi svoju silu na ljudskim dušama.

U Elijevom ukoru njegovim sinovima nalaze se riječi od svečane i zastrašujuće važnosti, riječi o kojima bi bilo dobro da razmisle svi koji služe u svetoj službi: "Ako čovjek zgriješi čovjeku, Bog će presuditi. Ali ako čovjek zgriješi Jahvi, tko će se zauzeti za njega?" Da su njihovi grijesi uvrijedili samo njihove bližnje, sudae je mogao donijeti pomirenje tako što bi odredio kaznu i zahtijevao nadoknadu i prijestupnicima je tako moglo biti oprosteno. Ili da su učinili neki drzak grijeh, mogla se prinijeti žrtva za grijeh. Ali njihovi su grijesi bili toliko isprepleteni s njihovom službom svećenika Svesilnoga, te je prinošenjem žrtve za grijeh Bog toliko bio obeščašćen i ponižen pred narodom, da za njih nije bilo ispaštanja koje bi se moglo prihvatiti. Njihov vlastiti otac, premda je sam bio veliki svećenik, nije se usudio posredovati u njihovu korist. On ih nije mogao zaštititi od Božjeg svetog gnjeva. Oni koji preziru sredstva što ih je Nebo dalo za čovjekovo otkupljenje najgrešniji su od svih grješnika, oni "koji za vlastiti račun raspinju Sina Božjeg i javno ga izlažu ruglu" (Heb 6,6).

59

Prvi izraelski kralj

Ovo se poglavlje zasniva na 1. Samuelovoj 8 do 12.

603 Izraelom se upravljalo u ime i pod autoritetom Božjim. Posao Mojsija, sedamdeset starješina, upravitelja i sudaca, sastojao se od provođenja zakona što ih je Bog dao. Oni nisu imali ovlasti uvoditi zakone

za narod. To je bio i dalje ostao uvjet Izraelova postojanja kao naroda. Povremeno su poslani ljudi od Boga nadahnuti da poduče narod i usmjeravaju ga u provođenju zakona.

Gospod je predvidio da će Izrael željeti kralja, ali se nije složio s promjenom načela na kojim je država bila utemeljena. Kralj je trebao biti zastupnik Svesilnoga. Boga je trebalo priznavati kao Glavara naroda, a njegov je Zakon trebalo provoditi kao vrhovni zakon zemlje.*

Kad su Izraelci prvi put naselili Kanaan, oni su priznali načela teokracije i narod je napredovao pod Jošuinom vladavinom. Ali porast stanovništva i druženje s drugim narodima donijeli su promjenu. Narod je usvojio mnoge običaje nezna-božičkih susjeda te tako u velikoj mjeri žrtvovao svoj zaseban, svet karakter. Oni su postupno izgubili poštovanje prema Bogu i prestali vrednovati čast što su bili njegov izabrani narod. Privučeni sjajem i raskoši bezbožnih monarha, umarala ih je njihova vlastita jednostavnost. Među plemenima se pojavila ljubomora i zavist. Oslabili su ih unutarnji razdori i oni su neprekidno bili izloženi napadima bezbožnih neprijatelja, a narod je počeo vjerovati da ako žele zadržati svoj položaj među narodima, plemena se moraju ujediniti pod snažnom središnjom upravom. Kad su postali neposlušni Božjem Zakonu, oni su se željeli osloboditi vladavine božanskog Suverena. Tako se diljem Izraela proširio zahtjev za monarhijom.

604 Od vremena Jošue nikada se nije upravljalo s tako velikom mudrošću i uspjehom kao u vrijeme Samuelove uprave. Zadužen od Boga s trostrukom dužnošću suca, proroka i svećenika, on je s neumornom i nesebičnom revnošću radio na dobrobiti svog naroda, a narod je napredovao pod njegovom mudrom vladavinom. Obnovljen je red, promicana je pobožnost, a duh nezadovoljstva je za neko vrijeme bio potisnut. Ali kako su prolazile godine, prorok je bio prisiljen s drugima dijeliti brigu upravljanja te je imenovao svoja dva sina da rade kao njegovi pomoćnici. Dok je Samuci i dalje službovao u svom uredu u Rami, mladići su bili namješteni u Beer Sebi, da dijele pravdu blizu južne granice.

Samuel je s potpunim odobrenjem naroda imenovao svoje sinove na njihove dužnosti, ali oni se nisu pokazali dostojnim očeva izbora. Gospod je preko Mojsija dao posebne upute svom narodu da izraelski vladari trebaju vladati pravedno, postupati pravedno prema udovicama i siročadi i ne popuštati potkupljivosti. Ali Samuelovi sinovi "gledali su na svoj dobitak, primali mito i izvrtali pravicu". Sinovi proroka se nisu obazirali na uredbu što ih je on pokušavao usaditi u njihove umove. Oni nisu oponašali čist, nesebičan život svog oca. Upozorenje što ga je primio Eli nije utjecalo na Samuelov um onako kako je trebalo. On je do neke mjere bio previše popustljiv prema svojim sinovima i posljedice su bile očite u njihovim karakterima i životu.

Nepravda ovih sudaca prouzročila je mnogo nezadovoljstva i tako se našao izgovor za traženje promjene koju su tako dugo tajno željeli. "Tada se skupiše sve starješine izraelske i dođoše k Samuelu u Ramu. I rekoše mu: 'Eto, ti si ostario, a tvoji sinovi ne idti tvojim stopama. Postavi nam dakle kralja da nam vlada, kao što je to kod svih naroda.'" Pred Samuela nisu iznošeni slučajevi zlorabe vlasti u narodu. Da je znao za zlo ponašanje svojih sinova, on bi ih bez oklijevanja uklonio, ali poslanstvo to nije zahtijevalo. Samuel je uvidio da je njihov stvarni motiv bio nezadovoljstvo i ponos te da je njihov zahtjev bio rezultat promišljene i odlučne namjere. Nitko nije prigovorio Samuelu. Svi su priznavali poštenje i mudrost njegove uprave, ali je ostarjeli prorok ovaj zahtjev smatrao njemu upućenim ukorom, i izravno ga je nastojao ukloniti.

605 Međutim, on nije otkrio svoje osjećaje, nije ih ukorio, već je ovo pitanje u molitvi iznio pred Gospoda i od Njega zatražio savjet.

I Gospod je rekao Samuelu: "Poslušaj glas naroda u svemu što od tebe traži, jer nisu odbacili tebe, nego su odbacili mene, ne želeći da ja kraljujem nad njima." Prorok je ukoren što je žalio zbog ponašanja naroda prema njemu kao pojedincu. Oni nisu pokazali nepoštovanje prema njemu, već prema Božjem autoritetu koji je imenovao narodne vladare. Oni koji preziru i odbacuju vjerne slugе Božje pokazuju prijezir ne samo prema čovjeku već i prema Gospodu koji ga je poslao. Oni time odbacuju Božje riječi, njegove ukore i savjete, oni odbacuju njegov autoritet.

Dani najvećeg izraelskog napretka bili su dani kad su priznavali Jahvu kao svog kralja, kad su se zakoni i vladavina koju je On uspostavio smatrali uzvišenijim od zakona i vladavine svih ostalih naroda. Mojsije je

rekao Izraelu u vezi s Gospodnjim zapovijedima: "To će u očima naroda biti vaša mudrost i vaša razboritost." (Pnz 4,6) Međutim Izraelci su odstupanjem od Božjeg Zakona propustili postati narod kakvim ih je Bog želio učiniti, a onda su sva zla koja su bila posljedica njihovog grijeha i ludosti pripisali Božjoj vladavini. Toliko ih je grijeh zaslijepio.

Gospod je kroz svoje proroke pretkazao da će Izraelom vladati kralj, ali to ne znači da je ovaj oblik uprave najbolji za njih ili u skladu s njegovom voljom. On je narodu dopustio da slijede svoj izbor jer su odbili da ih vode njegovi savjeti. Ho-šea kaže da im je Bog dao kralja u svom gnjevu (Hoš 13,11). Kad ljudi odluče ići svojim putem, ne tražeći savjet od Boga, ili nasuprot njegovoj otkrivenoj volji, On često udovoljava njihovoj želji da bi kroz to gorko iskustvo koje slijedi oni shvatili svoju ludost i pokajali se za svoj grijeh.

606 Ljudski ponos i mudrost će se pokazati opasnim vodičem. Ono što srce želi nasuprot Božjoj volji na kraju će se pokazati kao prokletstvo, a ne blagoslov.

Bog je želio da njegov narod samo Njega smatra autorom zakona i Izvorom njihove snage. Osjećajući se ovisnima o Bogu oni bi se neprestano približavali Njemu. Oni bi bili uzvišeni i oplemenjeni, osposobljeni za uzvišeni poziv na koji ih je On pozvao kao svoj izabrani narod. Ali ako bi na prijestolje postavili čovjeka, to bi odvrćalo umove naroda od Boga. Oni bi se više uzdali u ljudsku snagu, a manje u božansku silu, zablude njihovih kraljeva navodile bi ih na grijeh i odvajale narod od Boga.

Samuelu je rečeno da ispuni zahtjev naroda, ali da ih i upozori na Božje neodobranje i obznani im posljedice njihova ponašanja. "Samuel ponovi sve Jahvine riječi narodu koji je od njega tražio kralja." On je pred njih vjerno iznio terete koji će na njih biti stavljeni i pokazao im suprotnost između takvog potlačenog stanja i njihovog sadašnjeg slobodnog i naprednog stanja. Njihov će kralj oponašati sjaj i raskoš drugih kraljeva, a da bi to održao, bit će nužno staviti teške namete na njih osobno i njihove posjede. Od najljepših će se mladića zahtijevati da mu služe. Oni će biti njegovi konjanici, konju-šari i trčat će pred njim. Oni će popunjavati redove njegove vojske, od njih će se očekivati da obraduju *njegova* polja, ža-nju *njegovu* žetvu i proizvode oružje za rat u *njegovoj* službi. Izraelske kćeri će biti odvođene kao slastičarke i pekarice u kraljev dvor. Da bi održavao svoj kraljevski položaj, on će uzeti njihovu najbolju zemlju koju je sam Jahve dao Izraelu. Njihove najbolje slugе, njihovu stoku "upotrebljavat će ih za svoj posao". Pored svega toga kralj će zahtijevati desetinu od njihova prihoda, zaradu od njihova rada i proizvode njihovih polja. "... a vi sami postat ćete mu robovi", zaključio je prorok. "I kad jednog dana budete vapili za pomoć zbog kralja koga ste sami izabrali, Jahve vas neće uslišati u onaj dan." Bez obzira kako će im teški biti njegovi nameti, jednom kad se monarhija uspostavi, oni je neće moći ukinuti kad zažele.

607 Ali narod je uzvratio: "Ne! Hoćemo da kralj vlada nama!

Tako ćemo i mi biti kao svi narodi: sudit će nam naš kralj, bit će nam voda i vodit će naše ratove."

"Tako ćemo i mi biti kao svi narodi." Izraelci nisu shvatili da je razlikovanje od ostalih naroda bila posebna prednost i blagoslov. Bog je odvojio Izraela od svih drugih naroda da bi ga učinio svojim posebnim blagom. Ali oni su, zanemarujući ovu veliku čast, gorljivo željeli oponašati primjer neznaboža-ca! Težnja da se prilagodimo svjetovnom ponašanju i običajima i danas postoji među onima koji sebe nazivaju Božjim narodom. Kad napuste Gospoda, oni počinju težiti za dobitcima i častima ovog svijeta. Kršćani neprekidno nastoje oponašati običaje onih koji obožavaju boga ovoga svijeta. Mnogi tvrde da se udruživanjem s ljudima ovog svijeta i prilagodavanjem njihovim običajima može izvršiti snažniji utjecaj na neznabošce. Ali svi koji idu ovim putem odvajaju se od Izvora sve snage. Postavši prijatelji svijeta, oni su neprijatelji Božji. Zbog zemaljske različitosti oni žrtvuju neopisivu čast na koju ih je Bog pozvao, da objave hvalu Njemu koji nas je pozvao iz tame u svoje čudesno svjetlo (1 Pt 2,9).

Samuel je duboko ožalošćen slušao riječi naroda, ali Gospod mu je rekao: "Poslušaj njihovu želju i postavi im kralja!" Prorok je obavio svoju dužnost. On je vjerno iznio upozorenje koje je bilo odbačeno. On je teška srca otpustio narod i sam otišao da se pripremi za veliku promjenu u upravi.

Samuelov život čistoće i nesebičnog predanja bio je stalan ukor svećenicima koji su služili samo sebi i starješinama, te ponosnoj, tjelesnoj izraelskoj zajednici. Premda nije nastupao sa sjajem i raskoši, njegova su djela nosila božanski pečat. Poštovao ga je Otkupitelj svijeta pod čijim je vodstvom vladao izraelskim narodom. Ali narod je umorila njegova pobožnost i predanje, oni su prezirali njegov ponizan autoritet i odbacili ga kao čovjeka koji bi njima trebao upravljati.

U Samuelovu karakteru vidimo odraz Kristova lika. Čistoća Spasiteljeva života se odražavala u Samuelovu karakteru.

608 Taj je život bio svjetlost svijetu i otkrivao je skrivenu pokvarenost ljudskih srca. Kristova je svetost bila ta koja je protiv Njega izazvala divlje strasti ljudi lažne pobožnosti. Krist nije došao s bogatstvom i zemaljskim častima, a ipak su djela koja je učinio pokazala da On posjeduje veću silu od bilo kojeg ljudskog kneza. Židovi su tražili Mesiju koji će slomiti neprijateljev jaram, ali su oni njegovali grijeh zbog kojih im je i nametnut jaram. Da je Krist prekrpio njihove grijeha i pljeskao njihovoj pobožnosti, oni bi ga prihvatili kao svog kralja, ali oni nisu trpjeli njegovo neustrašivo ukoravanje njihovih poroka. Oni su prezirali ljepotu karaktera u kojem je iznad svega vladala dobrota, čistoća i svetost, u kojem nije bilo mržnje osim prema grijehu. Tako je bilo u svim vremenima. Svjetlost s Neba donosi osudu na sve koji odbace hoditi u njoj. Kad su ukoreni primjerom onih koji mrze grijeh, licemjeri će postati Sotonini agenti koji će mučiti i progoniti vjerne. "A i svi koji hoće pobožno živjeti u Kristu Isusu bit će progonjeni." (2 Tim 3,12)

Premda je u proročanstvima bila prorečena monarhijska vladavina nad Izraelom, Bog je sebi zadržao pravo da bira kralja. Izraelci su dosada poštovali Božji autoritet tako da su izbor u cijelosti prepuštali Njemu. Izbor je pao na Šaula, sin Kišova, iz plemena Benjaminova.

Osobne karakteristike budućeg kralja bile su takve da zadovolje ponos srca iz kojeg je proistekla želja za kraljem. "Medu sinovima Izraelovim nije bilo ljepšega čovjeka od njega." (1 Sam 9,2) Plemenita i dostojanstvena držanja, na vrhuncu snage, pristao i visok, on je izgledao kao onaj koji je rođen da vlada. Ipak su ovim vanjskim Šaulovim privlačnostima nedostajale uz-višenije osobine koje čine istinsku mudrost. On u mladosti nije naučio vladati svojim naglim, neobuzdanim strastima, on nikada nije osjetio obnoviteljsku silu božanske milosti.

Šaul je bio sin moćnog i bogatog poglavara, ali u skladu s jednostavnošću onog vremena on se zajedno s ocem bavio skromnim poljodjelskim dužnostima. Neke su očeve životinje zalutale u planinama i Šaul ih je sa slugom pošao tražiti. Uzalud su tražili tri dana kad je sluga, budući da nisu bili daleko od Rame,* Samuelova doma, predložio da proroka pitaju u vezi s izgubljenim životinjama.

609 'Gle, imam u ruci četvrt šekela srebra: dat ću ga Božjem čovjeku da nas uputi kamo bismo išli.' To je bilo u skladu s običajem onog vremena. Osoba koja je prilazila nekome tko je viši po položaju ili dužnosti donosila mu je mali dar, kao izraz poštovanja.

Kad su se približili gradu, susreli su neke mlade djevojke koje su došle zahvatiti vodu i zapitali za vidioca. Odgovoreno im je da se upravo trebalo održati bogoslužje, da je prorok već stigao i da se "na uzvišici" trebala prinijeti žrtva, a nakon toga održati žrtvena gozba. Za vrijeme Samuelove uprave dogodile su se velike promjene. Kad je prvi put primio Božji poziv, služba u Svetišću je bila prezirana. 'Jer su ljudi prezirali žrtvu koja se prinosila Jahvi.' (1 Sam 2,17) Ali sada su se diljem zemlje održavala bogoslužja Jahvi i narod je pokazivao zanimanje za vjersku službu. Budući da nije bilo službe u Sve-

tištu, žrtve su se neko vrijeme prinobile na drugim mjestima, a gradovi svećenika i Levita, gdje je narod dolazio po upute, sada su bili izabrani za ovu svrhu. Najviša mjesta u ovim gradovima obično su birana kao mjesto za žrtvu i stoga su ih zvali "uzvišice".

Šaul je na gradskim vratima susreo samog proroka. Bog je Samuelu otkrio da će u to vrijeme izabrani kralj Izraela sam doći pred njega. Sada, kad su stajali licem u lice, Gospod je rekao Samuelu: "Evo ti čovjeka za koga ti rekoh: Taj će vladati nad mojim narodom."

Na Šaulov zahtjev: "Daj mi kaži gdje je vidiočeva kuća", Samuel je odgovorio: "Ja sam vidjelac." Uvjerivši ga da su izgubljene životinje nađene, on ga je pozvao da ostane i bude na gozbi, nagovještajući istodobno velike zadaće pred njim: "Uostalom, kome pripada sve što je najdragocjenije u Izraelu? Zar ne tebi i svemu domu tvoga oca?" Srce slušatelja je uzdrh-talo na prorokove riječi. On je mogao shvatiti dio njihova značaja jer je zahtjev za kraljem postao pitanje sveopćeg zanimanja cijelog naroda. Ipak, Šaul je s umjerenom skromnošću odgovorio: "Nisam li ja od Benjaminova plemena, najmanjega plemena Izraelova? A moj rod nije li najneznatniji između svih rodova Benjaminova plemena? Zašto mi dakle govoriš takve riječi?"

Samuel je odveo stranca do zbornog mjesta na kojemu su se okupile starješine grada. Među njima je na prorokovu zapovijed Šaulu dano počasno mjesto, a na gozbi je pred njega stavljen najbiraniji dio.

610 Kad je služba bila završena, Šaul je odveo svog gosta kući i tamo na krovu razgovarao s njim, iznoseći mu velika načela na kojima je bila uspostavljena Izraelova uprava, nastojeći ga tako pripremiti za njegov uzvišen položaj.

Vidi Dodatak, primjedba br. 9.

Kad je Šaul rano sljedećeg jutra otišao, prorok je pošao s njim. Prošavši kroz grad on je poslao slugu naprijed. Onda je zapovjedio Šaulu da stane i primi poruku koju mu je Bog poslao. "Tada Samuel uze uljanicu s uljem te je izli na glavu Šaulu; zatim ga poljubi i reče: 'Ovim te Jahve pomazao za kneza nad svojim narodom Izraelom.'" Kao dokaz da je to učinio s božanskim autoritetom, on je preokrenuo događaje koji će se dogoditi na putu kući i uvjerio Šaula da će ga Duh Sveti osposobiti za dužnost koja ga je očekivala. "Tada će na te sici duh Jahvin," rekao je prorok, "i promijenit ćeš se u drugog čovjeka. A kad se ispune ti znakovi, onda čini kako ti se prilika pruži, jer je Bog s tobom."

Dok je Šaul išao putem, obistinilo se sve što je prorok rekao. Rečeno mu je da su u blizini Benjaminove granice nađene izgubljene životinje. U ravnici kod taborskog hrasta susreo je tri čovjeka koji su išli na bogoslužje u Betel. Jedan je od njih nosio tri jareta za žrtvu, drugi tri okrugla kruha, a treći mijeh vina, za žrtvenu gozbu. Oni su prema običaju pozdravili Šaula i dali mu dva kruha. U Gibeji, njegovu gradu, skupina proroka koja se vraćala s "uzvišice" pjevala je hvalu Bogu uz harfe, bubnjeve, frule i citre. Kad im je Šaul prišao, Duh je Gospodnji sišao na njega i on se pridružio u pjesmi hvale i prorokovao s njima. On je govorio s tako velikom mudrošću i tečnošću i tako se revno pridružio službi da su oni koji su ga znali sa zaprepaštenjem uzviknuli: "Što se to dogodilo sa sinom Kiševim? Zar je Šaul među prorocima?"

Kad se Šaul pridružio prorocima na bogoslužju, Sveti Duh je u njemu učinio veliku promjenu. Svjetlost božanske čistoće i svetosti obasjala je tamu tjelesnog srca.

611 Vidio je sebe onakvog kakav je bio pred Bogom. Vidio je ljepotu svetosti. On je sada bio pozvan da počne borbu protiv grijeha i Sotone, i osjetio je da u tom sukobu njegova sila mora u cijelosti doći od Boga. Plan spasenja, koji je prije izgledao nejasnim i nesigurnim, sada je bio otvoren njegovom razumijevanju. Gospod ga je obdario hrabrošću i mudrošću za ovaj visoki položaj. On mu se otkrio kao Izvor snage i milosti i prosvijetlio njegovo razumijevanje u vezi s božanskim zahtjevima i njegovim dužnostima.

Narodu nije bilo obznanjeno pomazanje Šaula za kralja. Božji se izbor trebao javno objaviti s pomoću ždrijeba. Zbog toga je Samuel sazvao narod u Mispu. Izmoljena je molitva za božansko vodstvo, a zatim je slijedio svečani obred bacanja ždrijeba. Okupljena zajednica je u tišini očekivala ishod. Pleme, obitelj i dom određivani su jedno za drugim, a onda je Šaul, Kišov sin, istaknut kao izabranik. Ali Šaul nije bio među okupljenima. Opterećen osjećajem velike odgovornosti koju je trebao nositi on se tajno povukao. Vratio se u zajednicu koja je s ponosom i zadovoljstvom primijetila da je imao kraljevski stas i plemenit izgled, "bijaše glavom i ramenima viši od sviju". Čak je i Samuel koji ga je predstavljao zajednici uzviknuo: "Vidite li koga

je izabrao Jahve? Nema mu ravna u svemu narodu."

A kao odgovor ogromno mnoštvo je jednim dugim povikom radosti uzvratilo: "Živio kralj!"

Samuel je onda pred narod iznio "kraljevsko pravo", načela na kojima se temeljila monarhijska vladavina i način na koji se ona nadzire. Kralj nije trebao biti apsolutni monarh, već je svoju vlast trebao vršiti u pokornosti volji Svemogućega. Ovaj je govor bio zapisan u knjigu u kojoj su iznesena i posebna prava knezova te prava i prednosti naroda. Premda je narod prezirao Samuelova upozorenja, vjerni je prorok, premda prisiljen popustiti njihovim čežnjama, i dalje nastojao koliko god je moguće zaštititi njihovu slobodu.

Dok je narod općenito bio spreman priznati Šaula kao svog kralja, velika se skupina tomu protivila. To što je monarh bio izabran iz Benjaminova plemena, najmanjeg od izraelskih plemena, na štetu Jude i Efrajima, najvećih i najmoćnijih plemena, bilo je neuvažavanje koje oni nisu mogli podnijeti. Oni su odbili izraziti odanost Šaulu ili mu donijeti uobičajene darove.

612 Upravo oni koji su najžustrije zahtijevali kralja bili su oni koji su odbili sa zahvalnošću prihvatiti čovjeka koga je Bog imenovao. Članovi svake skupine imali su svog miljenika koga su željeli vidjeti na prijestolju, a nekoliko voda je željelo tu čast za sebe. Zavist i ljubomora su gorjeli u srcima mnogih. Djelovanje ponosa i ambicije doveli su do razočaranja i nezadovoljstva.

Šaul ovakve okolnosti nije smatrao prikladnim za preuzimanje znaka kraljevskog dostojanstva. Ostavljajući Samuela da upravlja kao i prije on se vratio u Gibeu. Skupina koja ga je odlučila podržati videći božanski izbor u njegovu imenovanju otpratila ga je s počastima. Ali on nije silom pokušao održati svoje pravo na prijestolje. U svom domu među visoravnima Benjaminove zemlje on se tiho bavio dužnostima poljodjelca, prepuštajući Bogu uspostavljanje njegova autoriteta.

Uskoro nakon proglašenja Amonci su, pod kraljem Naha-šom, napali područje plemena istočno od Jordana i zaprijetili gradu Jabešu Gileadskom. Stanovnici su pokušali osigurati primirje nudeći Amoncima danak. Surovi kralj se nije s tim htio složiti, već samo uz uvjet da svakome od njih može iskopati desno oko, što će biti stalan svjedok njegove moći.

Narod je u opokoljenu gradu molio za odgoditi od sedam dana. Amonci su se s time složili misleći da će tako uvećati čast očekivane pobjede. Iz Jabeša su odmah poslani vjesnici da zatraže pomoć od plemena zapadno od Jordana. Oni su vijest odnijeli u Gibeu i prouzročili sveopći strah. Šaul, vrativši se od goveda u polju, čuo je glasno oplakivanje što je navješćivalo neku veliku nesreću. On je rekao: "Što je ljudima te plaču?" Kad mu je ponovljen sramotni izvještaj, u njemu su se probudile sve uspavane sile. "Kad je Šaul čuo te riječi, Duh Jahvin side na njega,... i uze on dva vola, isiječe ih, i komade razasla po poslanicima u sve krajeve Izraelove i poruči: "Tko ne pode za Šaulom, ovako će biti s njegovim govedima.""

Tri stotine tisuća ljudi se okupilo u ravnici Bezek, pod Šaulovom zapovjedništvom.

613 Odmah su poslani vjesnici opkoljenom gradu s obećanjem da ujutro mogu očekivati pomoć, na dan kad su se trebali predati Amoncima. Brzim noćnim hodom Šaul i njegova vojska je prešla Jordan i stigla pred Jabeš o "jutarnjoj straži". Podijelivši svoje snage u tri skupine, poput Gideona, on je napao tabor Amonaca rano ujutro, kad su, ne očekujući opasnost, bili najmanje oprezni. U panici koja je nastala oni su bili potpuno pobijeni. "A što preživje, rasprša se da ni dvojica ne ostaše zajedno."

Šaulova točnost i junaštvo, kao i zapovjedništvo koje se očitovalo u uspješnom vođenju tako velike vojske bile su osobine koje je izraelski narod želio u svom kralju da bi se mogli oduprijeti drugim narodima. Oni su ga sad pozdravili kao svog kralja, pripisujući slavu pobjede ljudskim silama i zaboravljajući da bi bez posebnog Božjeg blagoslova svi naponi bili uzaludni. LI svom oduševljenju neki su predložili da se pogube oni koji su u početku odbili priznati Šaulov autoritet. Ali kralj se umiješao riječima: "Neka se ne pogubi u ovaj dan nitko, jer je danas Jahve izvojevao pobjedu u Izraelu." Ovim je Šaul pružio dokaze o promjeni koja se dogodila u njegovom karakteru. Umjesto da čast pripíše sebi, on je Bogu dao slavu. Umjesto da pokaže

želju za osvetom, on je pokazao duh sažaljenja i oprosta. To je nepogrješivi dokaz da Božja milost prebiva u srcu.

Samuel je sada predložio da se u Gilgalu sazove narodni sabor da se Šaulu može javno predati kraljevstvo. Tako je i učinjeno. "Ondje žrtvovaše pred Jahvom žrtve pričesnice, i ondje je Šaul sa svim Izraelcima slavio slavlje."

Gilgal je bilo mjesto prvog izraelskog taborovanja u Obećanoj zemlji. Ovdje je Jošua, po božanskoj zapovijedi, podigao dvanaest spomen kamenova da služe kao sjećanje na čudesni prelazak Jordana. Ovdje su ponovili obrezanje. Ovdje su svetkovali prvu Pashu nakon grijeha kod Kadeša i putovanja pustinjom. Tu je prestala padati mana. Ovdje se Vojskovođa vojske Gospodnje otkrio kao glavni zapovjednik izraelske vojske. S ovog mjesta oni su pošli da sruše Jerihon i osvoje Aj.

614 Ovdje se Ahan suočio s kaznom za grijeh, tu je sklopljen ugovor s Gibeoncima kojim je kažnjeno Izraelovo zanemarivanje da zatraže savjet od Boga. Na ovoj ravnici, povezani s takvim uzbudljivim sjećanjima, stajali su Samuel i Šaul, i kad su povici dobrodošlice kralju utihnuli, ostarjeli je prorok izrekao svoje oprostajne riječi kao vladar naroda.

"Evo, ispunio sam vašu želju u svemu što ste od mene tražili, i postavili kralja nad vama. I od sada će kralj ići pred vama. A ja sam ostarjao... Ja sam išao pred vama od svoje mladosti pa do današnjega dana. Evo me! Posvjedočite protiv mene pred Jahvom i pred njegovim pomazanikom: kome sam oteo vola i kome sam oteo magarca? Koga sam prevario? Koga sam tlačio? Od koga sam primio mito da bih zažmirio na jedno oko? Ja ću vam sve natrag vratiti."

Narod je jednoglasno odgovorio: "Nisi nas prevario, nisi nas tlačio, nisi ni od koga primio ništa."

Samuel nije samo pokušavao opravdati svoje vlastito ponašanje. On je prije toga iznio načela koja trebaju rukovoditi i kralja i narod i ovim je riječima želio dodati težinu vlastitog primjera. On je od djetinjstva bio povezan s Božjim djelom, a tijekom njegovog dugog života pred njim je bio samo jedan cilj, Božja slava i najviše dobro Izraela.

Prije no što se moglo nadati napretku Izraela oni su se morali pokloniti pred Bogom. Kao posljedica grijeha oni su izgubili vjeru u Boga i uvid u njegovu silu i mudrost da vlada narodom, izgubili su povjerenje u njegovu sposobnost da brani svoju stvar. Prije no što nadu istinski mir, oni su morali uvidjeti i priznati grijeh zbog kojeg su bili krivi. Oni su objavili da je cilj njihova zahtjeva za kraljem: "Sudit će nam naš kralj, bit će nam voda i vodit će naše ratove." Samuel im je ponovio povijest Izraela, od dana kad ih je Bog izveo iz Egipta. Jahve, kralj nad kraljevima, išao je pred njima i vodio njihove ratove. Njihovi su ih grijesi često predavali u ruke njihovim neprijateljima, ali čim su se okrenuli od svojih zlih puteva, Božja milost je podigla izbavitelja.

615 Bog je poslao Gideona, Baraka, 'Jiftaha i Samuela, te vas izbavi iz ruku vaših neprijatelja unaokolo, tako da ste mogli živjeti bez straha." A kad im je zaprijetila opasnost, oni su izjavili: "Ne, nego kralj neka vlada nad nama!", a prorok je kazao: "Pa ipak je vaš kralj Jahve, vaš Bog!"

"Sada još jednom", nastavio je Samuel, "pristupite i vidite veliki znak koji će Jahve učiniti pred vašim očima. Nije li sada pšenična žetva? Ali ja ću zazvati Jahvu, i on će poslati gromove i kišu. I jasno ćete razabrati kako je veliko zlo koje ste učinili pred Jahvom tražeći sebi kralja. Tada Samuel zazva Jahvu, i Jahve posla gromove i kišu u onaj dan." U vrijeme pšenične žetve, u svibnju i lipnju, na istoku nije padala kiša. Nebo je bilo bez oblaka, a zrak miran i blag. Tako snažna oluja u to doba godine ispunila je srca strahom. Narod je u poniznosti priznao svoj grijeh, isti grijeh zbog kojeg su bili okrivljeni. "Moli se Jahvi, svome Bogu, za svoje slugе, da ne pomremo, jer smo svim svojim grijesima dodali zlo tražeći sebi kralja."

Samuel nije ostavio narod u stanju obeshrabrenja, jer bi to omelo napore za bolji život. Sotona bi ih naveo da na Boga gledaju kao na strogog i neumoljivog, te će tako biti izloženi mnogobrojnim kušnjama. Bog je

milostiv i oprašta, želeći pokazati naklonost prema svom narodu kad oni slušaju njegov glas. "Ne bojte se!" bila je Božja poruka preko njegovog sluga. "Vi ste doduše učinili sve ovo zlo, ali sada ne ostavljajte više Jahvu, nego služite Jahvi svim svojim srcem. Ne priklanjajte se više ništavim idolima koji vam ništa ne koriste, ništa vam ne pomažu, jer su samo ništavila. A Jahve neće odbaciti svoga naroda."

Samuel nije ništa rekao o omalovažavanju njega, nije ih ukorio za nezahvalnost kojom je Izrael uzvratio za njegovo pre-danje cijelog života, već ih je uvjeravao u njegovu neprestanu brigu za njih: "A od mene neka je daleko da zgriješim Jahvi prestajući moliti za vas i upućivati vas na dobar i pošten put. Samo se bojte Jahve, i njemu iskreno služite svim svojim srcem; jer, pogledajte kako se velikim očitovao među vama. Ako li budete činili zlo, propast ćete vi i vaš kralj."

63

David i Golijat

Ovo se poglavlje zasniva na 1. Samuelovoj 16,14-23 i 17.

643 Kad je kralj Šaul shvatio da ga je Bog odbacio i kad je osjetio silu riječi ukora kojima mu se prorok obratio, on je bio ispunjen gorkom buntovnošću i očajem. Ponositu kraljevu glavu nije priklonilo istinsko pokajanje. On nije jasno shvaćao uvredljivu narav svog grijeha i nije se trudio da promijeni svoj život, već se prepustio mračnim mislima o Božjoj nepravdi koja ga je lišila izraelskog prijestolja i njegovom potomstvu oduzela naslijeđe. Uvijek je bio zaokupljen očekivanjem propasti koja je sustigla njegov dom. Smatrao je da je junaštvo što ga je pokazao u sukobu s neprijateljima trebalo nadoknaditi njegov grijeh neposlušnosti. On nije s krotkošću prihvatio Božju kaznu, već je njegov ponositi duh postao očajan, dok nije došao do ruba ludila. Njegovi su mu savjetnici predložili da traži uslugu vještog glazbenika u nadi da će ublažavajući tonovi instrumenta umiriti njegov nemirni duh. David je Božjom providnošću kao vješt glazbenik na harfi doveden pred kralja. Njegove uzvišene i nebeski nadahnute melodije imale su željeni učinak. Nestala je mučna melankolija koja se kao mračan oblak spustila na Šaulov um.

Kad njegova služba na Šaulovu dvoru više nije bila potrebna, David se vraćao svojim stadima u brda i dalje očuvao jednostavnost duha i ponašanja. Pozivali su ga da služi pred kraljem kad je to bilo nužno, da umiri um uznemirenog monarha dok ga zli duh ne napusti. Premda je Šaul izrazio zadovoljstvo s Davidom i njegovom glazbom, mladi pastir je odlazio iz kraljeva doma u polja i brda svojih stada s osjećajem olakšanja i razdraganosti.

David je rastao ti milosti kod Boga i ljudi. Bio je poučen putovima Gospodnjim i on je sada predao svoje srce za potrtunije vršenje Božje volje nego prije. Imao je novih tema za razmišljanje.

644 Bio je na kraljevskom dvoru i vidio kraljevske odgovornosti. Otkrio je neke kušnje koje su pritiskivale Šaulovu dušu i prodro u mnoge tajne karaktera i ponašanje prvog izraelskog kralja. Vidio je slavu kralja zasjenjenu tamnim oblakom jada i znao je da Šaulov dom, u osobnom životu, nije bio sretan. Sve je to unosilo nemirne misli u onoga koji je bio pomazan da kraljuje nad Izraelom. Ali dok je bio zaokupljen dubokim razmišljanjem, opterećen brigama, on se okretao svojoj harfi i iz nje izvlačio melodije koje su njegov um uzdizale do Autora svakog dobra, a tamni oblaci koji su naoko zasjenjivali obzorje budućnosti bili su raspršeni.

Bog je Davidu iznosio pouku o povjerenju. Kao što je Moj-sije bio obučen za svoj posao, tako je Gospod osposobljavao Jišajeva sina da postane vođa njegovog izabranog naroda. U svojoj brizi za stada on je stekao pojam o brizi koju Veliki pastir ima za svoja stada.

Usamljeni brežuljci i divlje klisure, gdje je David lutao sa svojim stadima, bili su skrovišta grabežljivih zvijeri. Često je iz guštara oko Jordana izlazio lav ili medvjed iz svoje jazbine u brdima, i razjareni od gladi napadali bi stado. U skladu s običajima onog vremena David je bio naoružan samo praćkom i pastirskim štapom, a on je ipak rano pružio dokaz o svojoj snazi i hrabrosti štiteći dobro koje mu je bilo povjereno. Kasnije je opisujući ove susrete rekao: "Tvoj je sluga čuvao ovce svome ocu, pa kad bi došao lav ili medvjed te uhvatio ovcu iz stada, ja bih potrčao za njim, udario ga i istrkao mu ovcu iz ralja. A ako bi se on digao na me, uhvatio bih ga za grivu i udario ga dok ga ne bih ubio." (1 Sam 17,34.35) Njegovo iskustvo u ovakvim prilikama pokazalo je Davidovo srce i razvilo u njemu hrabrost, odvažnost i vjeru.

I prije no što je pozvan na Šaulov dvor, David se istaknuo svojim djelima i junaštvom. Službenik koji je skrenuo kraljevu pozornost na njega rekao je: "Hrabar je čovjek i čovjek ratnik, vješt je govornik, krasna je stasa, i Jahve je s njim."

Kad je Izrael objavio rat protiv Filistejaca, tri Jišajeva sina su se pridružila vojsci pod zapovjedništvom Šaula, ali David je ostao kod kuće.

645 Međutim, nakon nekog vremena on je otišao da ih posjeti u Šaulovu taboru. Prema očevoj zapovijedi on je trebao prenijeti poruku i dar svojoj starijoj braći i saznati jesu li zdravi i na sigurnom. Ali Jišaj nije znao da je mladom pastiru bila povjerena veća zadaća. Izraelska se vojska nalazila u opasnosti i anđeo je naredio Davidu da spasi svoj narod.

Dok se David približavao vojsci, čuo je zvuk meteža kao da bitka treba početi svakog trenutka, "... kad je vojska izlazila u bojni red i dizala bojni poklik". Izraelci i Filistejci su se svrstavali u bojni red, vojska protiv vojske. David je potrčao prema vojsci, prišao i pozdravio braću. Dok je govorio s njima, izašao je Golijat, filistejski ratni junak, i uvredljivim riječima prkosio Izraelu, izazivajući ih da nadu čovjeka iz svojih redova koji bi se s njim suočio u pojedinačnoj borbi. Ponovio je svoj izazov, a kad je David vidio da je Izrael ispunjen strahom i saznao da je Filistejac dan za danom ponavljao svoj prkos, ne nalazeći junaka koji bi ušutkao hvalisavca, duh se u njemu uznemirio. U njemu se raspalila revnost da očuva čast živog Boga i ugled njegovog naroda.

Izraelska je vojska bila depresivna. Njihova je hrabrost nestala. Govorili su jedan drugom: "Jeste li vidjeli onoga čovjeka što je izašao?" David je od sramote i srdžbe uzviknuo: "I tko je taj neobrezani Filistejac, da izaziva bojne redove živoga Boga?"

Eliab, Davidov najstariji brat, čuvši ove riječi, dobro je poznao osjećaje koji su obuzimali dušu mladog čovjeka. David je čak i kao pastir pokazao smjelost, hrabrost i snagu koji su se rijetko vidali, a tajnovit Samuelov posjet kući njihova oca i njegov tihi odlazak, u uvjetima braće probudili su sumnju u stvarni cilj njegova posjeta. U njima se probudila zavist kad su vidjeli da je David uzvišen iznad njih i nisu prema njemu pokazivali poštovanje i ljubav zbog poštenja i bratske nježnosti. Gledali su ga kao pukog malenog momčića, čobanina, a Eliab je smatrao da je pitanje koje je izgovorio ukor njegovom vlastitom kukavičluku jer nije pokušao ušutkati filistejskog diva. Stariji je brat ljutito uzviknuo: A što si ti došao ovamo?

646 Kome si ostavio ono malo ovaca u pustinji? Znam ja tvoju drskost i zlobu tvoga srca: došao si da vidiš bitku!" David je odgovorio odlučno ali i s poštovanjem: "A što sam učinio? Zar se ne smije ni riječ reći?"

Davidove riječi su ponovljene kralju koji je pozvao mladića pred sebe. Šaul je sa zaprepaštenjem slušao riječi pastira kad je rekao: "Neka nikome ne klone srce zbog onoga čovjeka! Tvoj će sluga izaći i borit će se s tim Filistejcem." Šaul je nastojao odvratiti Davida od njegove namjere, ali mladića se nije moglo odvratiti. Odgovorio je na jednostavan i skroman način, iznoseći svoja iskustva dok je čuvao očeva stada. On je rekao: "Jahve koji me izbavio iz lavlje pandže i medvjede šape, izbavit će me iz ruku toga Filistejca." I Šaul je rekao Davidu: "Idi i Jahve neka bude s tobom!"

Izraelska je vojska tijekom četrdeset dana drhtala pred ponositim izazovima ovog filistejskog diva. Njihova su

srca zamrla dok su promatrali njegovo ogromno tijelo, visoko šest lakata i jedan pedalj. Na glavi je imao kacigu od mjedi, bio je obučen U luskav oklop težak pet tisuća mjedenih šekela, a na nogama je imao mjedene nogavice. Oklop je bio načinjen od mjedenih ljustaka koje su se međusobno preklapale, poput ribljih ljustaka, i bile su tako dobro povezane da sulica ili strijela nisu mogle probiti oklop. Div je i na leđima nosio ogromnu sulicu od mjedi. "Kopljača njegovog koplja bila je kao tkalačko vratilo, a šiljak koplja težak šest stotina željeznih šekela. Pred njim je stupao štitonoša."

Golijat je ujutro i uvečer prilazio izraelskom taboru vičući: "Što ste izašli da se svrstate za bitku? Nisam li ja Filistejac, a vi Šaulove sluge? Izaberite između sebe jednoga čovjeka pa neka side k meni! Ako pobijedi u borbi sa mnom i pogubi me, mi ćemo biti vaše sluge. Ako li ja pobijedim njega i pogubim ga, onda ćete vi biti naše sluge i nama ćete robovati. Još je Filistejac rekao: 'Ja sam danas izazvao Izraelove bojne redove. Dajte mi čovjeka da se ogledamo u dvoboju!'"

Premda je Šaul dao Davidu dopuštenje da prihvati Golijatov izazov, kralj je imao malo nade da će David biti uspješan u svom hrabrom pothvatu.

647 Izdana je zapovijed da se mladića odjene u kraljev vlastiti oklop. Na glavu mu je stavljena teška mjedena kaciga, a oklop na tijelo i pripasan mu je monarhov mač. Tako opremljen on je pošao na svoj zadatak, ali se ubrzo počeo vraćati. Prva misao u umovima zabrinutih promatrača je bila da je David odlučio ne riskirati svoj život u suočavanju s neprijateljem u tako neravnopravnom sukobu. Ali to je bilo daleko od pomisli ovog mladića. Kad se vratio Šaulu, sljedećim je riječima tražio dopuštenje da odloži teški oklop: "Ne mogu hodati u tome, jer nisam navikao." Odložio je kraljev oklop i umjesto toga uzeo samo štap u svoju ruku sa svojom pastirskom torbom i jednostavnu pračku. Izabrao je pet glatkih kamenova iz potoka, stavio ih u svoju torbu, i s pračkom u ruci približio se Filistejcu. Div je hrabro hodio naprijed, očekujući da će susresti najmoćnijeg izraelskog ratnika. Njegov je štitonoša išao pred njim. Izgledao je kao da mu se nitko ne može suprotstaviti. Kad se približio, ugledao je samo momčića, koga su zvali dječak, zbog njegova izgleda. David se rumenio od zdravlja, a njegovo dobro građeno tijelo, nezaštićeno oklopom, bilo je izloženo neprijatelju. Ipak između njegova mladenačkog izgleda i ogromnih Filistejčevih udova postojala je upadljiva razlika.

Golijat je bio ispunjen zaprepaštenjem i ljutnjom. "Zar sam ja pseto", povikao je, "te ideš na me sa štapovima?" Onda je obasuo Davida najstrašnijim prokletstvom svih bogova što ih je znao. Podrugljivo je dovikivao: "Dođi k meni, da dam tvoje meso pticama nebeskim i zvijerima zemaljskim!"

David nije zamro pred filistejskim junakom. Iskoračujući naprijed on je rekao neprijatelju: "Ti ideš na me s mačem, s kopljem i sa sulicom, a ja idem na te u ime Jahve Sabaota, Boga Izraelovih četa koje si ti izazvao. Danas će te Jahve predati u moju ruku, ja ću te ubiti, skinut ću tvoju glavu i još ću danas tvoje mrtvo tijelo i mrtva tjelesa filistejske vojske dati pticama nebeskim i zvijerima zemaljskim. Sva će zemlja znati da ima Bog u Izraelu. I sav će ovaj zbor znati da Jahve ne daje pobjedu mačem ni kopljem, jer je Jahve gospodar bitke, i on vas predaje u naše ruke."

648 U glasu se osjećao prizvuk neustrašivosti, a izgled pobjede i radosti bio je njegovom lijepom licu. Ovaj govor iznesen jasnim, melodičnim glasom, odzvanjao je zrakom i tisuće koje su bile svrstane za rat jasno su ga čule. Golijatov gnjev se do krajnosti raspalio. On je u svom bijesu spustio kacigu koja je štitila njegovo čelo i potrčao da se osveti svom protivniku. Jišajev sin se pripremao za svog neprijatelja. "Kad se Filistejac približio i pošao prema Davidu, izađe David iz bojnih redova i krenu pred Filistejca. David segnu rukom u torbu, izvadi iz nje kamen i hitnu ga iz pračke. I pogodi Filistejca u čelo; kamen mu se žabi u čelo, i on pade ničice na zemlju."

Zaprepaštenje se proširilo redovima obje vojske. Oni su bili uvjereni da će David biti ubijen, ali kad je kamen letio zrakom, ravno u cilj, oni su vidjeli kako je moćni ratnik zadrhtao i ispružio ruke kao da ga je pogodila iznenadna sljepoća. Div se za-njihao, posrnuo i kao posječeni hrast pao na zemlju. David nije čekao ni trenutak. Pritrčao je tijelu Filistejca koji je ležao i s obje ruke izvukao Golijatov teški mač. Trenutak ranije, div se hvalisao da će njime odsjeći mladićevu glavu s ramena i predati njegovo tijelo pticama nebeskim. Sada ga je on digao u zrak i glava hvalisavca se otkotrljala od trupla, a povik radosti je odjeknuo izraelskim

taborom.

Filistejce je obuzeo užas, a smetenost koja je uslijedila dovela je do naglog povlačenja. Uzvici pobjedničkih Izraelaca odjekivali su vrhovima planina dok su trčali za neprijateljima u bijegu, i "potjeraše Filistejce do opkopa oko Gata i do gradskih vrata Ekrona; filistejski mrtvaci pokriše put od Sarajima sve do Gata i do Ekrona. Nato se Izraelci vratiše iz te žestoke potjere za Filistejcima i opljačkaše njihov tabor. A David uze Filistejčevu glavu i odnese je u Jeruzalem, a oružje njegovo položi u svoj šator."

64

David kao bjegunac

Ovo se poglavlje zasniva na 1. Samuelovoj 18 do 22.

649 Nakon što je ubio Golijata Šaul je zadržao Davida kod sebe i nije mu dopustio da se vrati očevoj kući. "Jonatanova se duša prikloni Davidovoj duši, i Jonatan ga zavolje kao samoga sebe." Jonatan i David su sklopili savez o bratstvu te kraljev sin "skide... plašt koji je imao na sebi i dade ga Davidu; tako i svoju odoru, čak i svoj mač, svoj luk i svoj pojas." Davidu su bile povjerene važne odgovornosti, a on je ipak očuvao svoju skromnost te stekao naklonost naroda kao i kraljevske obitelji.

"Na svim svojim pohodima, kamo ga je god slao Šaul, David bijaše sretne ruke, i Šaul ga postavi na čelo svojim ratnicima." David je bio razborit i vjeran, a bilo je očito da na njemu počiva Božji blagoslov. Šaul je ponekad shvaćao svoju vlastitu nesposobnost da upravlja Izraelom i osjećao da bi kraljevstvo bilo sigurnije kad bi bilo povjereno nekome tko je primao upute od Gospoda. Šaul se nadao da će njegova povezanost s Davidom biti i njegova zaštita. Budući da je Gospod štitio i pokazivao naklonost prema Davidu, njegova prisutnost mogla je zaštititi Šaula kad je s njim išao u rat.

Božja je providnost povezala Davida i Šaula. Davidov položaj na dvoru pružio mu je znanje o kraljevskim poslovima kao priprema za budući uzvišeni položaj. To ga je osposobilo da stekne povjerenje naroda. Nestalnost i teškoće koje su ga stizale zbog Šaulovog neprijateljstva navele su ga da ovisi o Bogu i da mu se potpuno povjeri. Prijateljstvo Jonatana i Davida također je bilo Božja providnost da bi sačuvao život budućeg izraelskog vladara. Bog je u svim ovim stvarima ispunjavao svoje milostive namjere i s Davidom i izraelskim narodom.

650 Međutim, Šaul nije ostao prijatelj s Davidom. Kad su se David i Šaul vraćali iz bitke s Filistejcima, "žene su plešući pjevale: Pobi Šaul svoje tisuće, David na desetke tisuća". Demon ljubomore je ušao u kraljevo srce. Bio je ljut jer je David u pjesmama izraelskih žena uzdizan iznad njega. Umjesto da potisne ovaj osjećaj zavisti, on je pokazao slabost svog karaktera i uzviknuo: "Davidu su dale desetke tisuća, a meni samo tisuće! Još mu samo treba kraljevstvo!"

Jedan veliki nedostatak Šaulova karaktera bila je njegova ljubav prema odobravanju. Ova osobina je bila utjecaj koji je nadzirao njegova djela i misli, sve je obilježavala njegova želja za hvalom i samouzvisivanjem. Njegovo mjerilo dobra i zla bilo je nisko mjerilo narodnog odobravanja. Nijedan čovjek koji živi zato da zadovolji čovjeka, a ne traži prvo Božje odobrenje, nije siguran. Šaulove ambicije su bile da bude prvi među onima koje ljudi poštuju, a kad su se pjevale pjesme hvale, kralj je bio čvrsto uvjeren da će David zadobiti srca naroda i zavladatai umjesto njega.

Šaul je otvorio svoje srce duhu ljubomore koji je zatrovao njegovu dušu. Usprkos poukama što ih je primio od proroka Samuela kojima je naučen da će Bog ostvariti sve što odluči i da to nitko ne može spriječiti, kralj je jasno pokazao da nema istinsko znanje o Božjim planovima i sili. Izraelski monarh je suprotstavljao svoju

volju volji Beskonačnog. Šaul nije naučio, dok je vladao Izraelskim kraljevstvom, da treba vladati svojim duhom. Dopustio je da njegovi porivi kontroliraju njegov razum sve dok nije bio obuzet bijesom strasti. Dobivao je napade bijesa i tada je bio spreman oduzeti život bilo kome tko se usudio usprotiviti njegovoj volji. Iz takvog stanja bjesnila zapadao je u stanje malodušnosti i samoprijezira, a grižnja savjesti bi obuzimala njegovu dušu.

651 Volio je slušati Davida kako svira harfu i činilo mu se da su ga zli duhovi za neko vrijeme napuštali, ali jednog dana kad 651 je mladić služio pred njim, pjevajući hvalu Bogu uz divnu pratnju svoga glazbala, Šaul je iznenada bacio svoje koplje na glazbenika s namjerom da mu oduzme život. Božje posredovanje je sačuvalo Davidov život i on je nepovrijeđen pobjegao od bijesa poludjela kralja.

Šaulova se mržnja prema Davidu povećavala i on je sve pozornije tražio mogućnost da mu oduzme život, ali nijedan od njegovih planova protiv Božjeg pomazanika nije uspijevaao. Šaul se predao nadzoru zlog duha koji je njime vladao, dok je David vjerovao u Onoga koji je moćan u svojini savjetima i snažan izbavitelj. "Gospodnji strah početak je mudrosti" (Izr 9,10), a Davidova je molitva neprekidno bila upućena Bogu da može savršeno hoditi pred Njim.

Želeći se osloboditi prisutnosti svog rivala kralj ga "ukloni iz svoje blizine i postavi ga za tisućnika... Ali svemu Izraelu i Judi omilje David." Narodu nije dugo trebalo da vidi da je David sposobna osoba te da poslove koji su mu povjereni vodi s mudrošću i vještinom. Savjeti mladog čovjeka su bili mudri i odmjereni i pokazali se da ih je sigurno slijediti, dok su Šaulove prosudbe ponekad bile nepouzidane, a njegove odluke nemudre.

Premda je Šaul uvijek tražio priliku da uništi Davida, on ga se bojao, budući da je bilo očito da je Gospod bio s njim. Davidov besprijekoran karakter izazivao je kraljev bijes. Smatrao je da ga sam Davidov život i prisutnost ukorava jer je u nepovoljnom svjetlu prikazivao njegov karakter. Šaula je zavist činila jadnim, a nasljednika njegova prijestolja stavljala u opasnost. Koliko je neizrecivih nesreća izazvala ova zla karakterna osobina u našem svijetu! Isto neprijateljstvo koje se nalazilo u Šaulovu srcu potaklo je Kajinovo srce protiv njegovog brata Abela, jer su Abelova djela bila pravedna i Bog ga je uzvisio, a njegova su djela bila zla i Gospod ih nije mogao blagosloviti. Zavist je potomak ponosa, i ako se njeguje u srcu, ona izaziva mržnju i naposljetku i osvetu i ubojstvo. Sotona je pokazao svoj vlastiti karakter kad je poticao Šaulov bijes protiv onoga koji mu nikada nije učinio ništa nažao.

Kralj je budno pazio na Davida nadajući se da će naći trenutak nepromišljenosti ili nesmotrenosti koja bi mogla poslužiti kao izgovor da padne u nemilost. Smatrao je da on ne može biti zadovoljan dok ovom mladiću ne oduzme život i ostane opravdan pred narodom za svoje zlo djelo.

652 Postavljao je Davidu zamke potičući ga da vodi rat protiv Filistejaca s još većom žestinom, obećavajući kao nagradu za njegovo junaštvo brak s najstarijom kćerkom kraljevske kuće. Davidov jednostavan odgovor na ovaj prijedlog je bio: "Tko sam ja i što znači moj život, što li kuća oca mojega, u Izraelu, da budem kraljev zet?" Monarh je pokazao svoju neiskrenost tako što je kneginju udao za drugog.

Naklonost Mikale, Šaulove najmlađe kćeri, prema Davidu pružala je kralju još jednu priliku da kuje zavjeru protiv svog suparnika. Mladiću je ponuđena Mikalina ruka uz uvjet da pruži dokaze o porazu i pogubljenju određenog broja narodnih neprijatelja. "Šaul mišljaše da će tako Davida gurnuti u ruke Filistejcima", ali Gospod je zaštitio svog slugu. David se vratio kao pobjednik iz bitke da bi postao kraljev zet. "Ali je Davida ljubila Šaulova kći Mikala" i monarh je, bijesan, gledao kako je njegova zavjera uzvisila onoga koga je pokušao uništiti. On je ipak i dalje bio uvijek uvjeren da je to bio čovjek za koga je Gospod rekao da je bolji od njega i koji će vladati na izraelskom prijestolju umjesto njega. Odbacujući sve krinke on je izdao zapovijed Jonatanu i dvorskim službenicima da oduzmu život onome koga je on mrzio.

Jonatan je otkrio Davidu kraljevu namjeru i zapovjedio mu da se sakrije dok on ne zamoli svog oca da poštedi život izraelskog izbavitelja. On je pred kralja iznio sve što je David učinio da sačuva čast i život naroda, kao i strašnu krivicu koja bi počivala na ubojici onoga koga je Bog upotrijebio da rasprši njegove neprijatelje.

Kraljeva savjest je bila dirnuta i njegovo se srce smekšalo. "Živoga mi Jahve, David neće umrijeti!" David je izveden pred Šaula i on je služio u njegovoj nazočnosti kao što je to činio i u prošlosti.

Ponovno je objavljen rat između Izraelaca i Filistejaca i David je predvodio vojsku protiv neprijatelja. Izraelci su odnijeli veliku pobjedu i narod je hvalio njegovu mudrost i junaštvo. To je služilo kao poticaj bivšoj Šaulovoj gorčini protiv njega.

653 Dok je mladić svirao pred kraljem ispunjavajući prostoriju skladnim zvucima, Šaula su obuzele njegove strasti i on je na Davida bacio koplje, misleći da će glazbenika prikovati na zid, ali Gospodnji je anđeo skrenuo smrtonosno oružje. David je pobjegao i otišao u vlastitu kuću. Šaul je poslao uhode da ga ubiju dok ujutro bude izlazio iz kuće.

Mikala je obavijestila Davida o namjerama svog oca. Molila ga je da bijegom spasi svoj život te da ga ona spusti niz prozor i tako mu omogući da pobjegne. On je pobjegao k Samuelu u Ratnu, a prorok je, ne bojeći se kraljevog nezadovoljstva, dobrodošlicom prihvatio bjegunca. Samuelov je dom bio mirno mjesto u usporedbi s kraljevskom palačom. Ovdje je, u brdima, Gospodnji uvaženi sluga nastavio svoje djelo. Skupina vidjelaca je bila s njim i oni su pomno proučavali Božju volju i s poštovanjem slušali riječi uputa koje su silazile sa Samuelovih usana. Dragocjene su bile pouke što ih je David naučio od ovog izraelskog učitelja. David je vjerovao da Šaulovim odredima neće biti naređeno da napadnu ovo sveto mjesto, ali činilo se da nijedno mjesto nije sveto za pomračeni um očajnog kralja. Davidova povezanost sa Samuelom izazvala je kraljevu ljubomoru da ne bi onaj kojeg se diljem Izraela poštovalo kao Božjeg proroka svoj utjecaj iskoristio za napredovanje Šaulova suparnika. Kad je kralj saznao gdje je David, on je poslao glasnike da ga dovedu u Gibeu, gdje je namjeravao izvršiti svoju ubilačku namjeru.

Glasnici su pošli na put, namjeravajući ubiti Davida, ali njih je nadzirao Onaj koji je veći od Šaula. Presreli su ih nevidljivi anđeli, kao i Bileama na putu da prokune Izraela. Počeli su prorokovati o onome što će se dogoditi u budućnosti i javljati slavu i veličanstvo Jahve. Tako je Gospod nadvladao bijes čovjeka i pokazao svoju silu da obuzda zlo, dok je svog slugu okružio anđelima čuvarima.

Vijesti su došle i do Šaula dok je on željno čekao da mu David padne u ruke, ali umjesto da primi Božji ukor, on je postao još ozlojeđeniji i poslao druge glasnike. Božji Duh je svladao i njih i oni su se pridružili prvima u prorokovanju. Kralj je poslao i treće poslanstvo, ali kad su oni došli među skupinu proroka, božanski je utjecaj sišao i na njih te su i oni prorokovali. Šaul je onda odlučio poći sam, jer je njegovo žestoko neprijateljstvo postalo nekontrolirano. Bio je odlučan da ne čeka drugu priliku da ubije Davida.

654 Namjeravao ga je ubiti vlastitom rukom bez obzira na posljedice čim mu dođe nadohvat ruke.

Ali Božji anđeo ga je susreo na putu i nadvladao ga. Božji Duh ga je nadzirao svojom silom i on je hodio i izgovarao molitve Bogu, prekidane proročanstvima i svetim pjesmama. Prorokovao je o dolasku Mesije kao Otkupitelju svijeta. Kad je došao u prorokov dom u Ratnu, odložio je vanjsku odoru koja je označavala njegov položaj i cijeli dan i noć ležao pod utjecajem božanskog Duha pred Samuelom i njegovim učenicima. Narod je bio privučen da vidi ovaj čudan prizor te se o kraljevom iskustvu govorilo nadaleko i naširoko. Tako je ponovno pred kraj njegove vladavine nastala izreka u Izraelu da je Šaul među prorocima.

Namjera progonitelja je ponovno poražena. Uvjeravao je Davida da se pomirio s njim, ali David je imao malo povjerenja u kraljevo pokajanje. On je iskoristio ovu priliku da pobjegne dok se kraljevo raspoloženje kao i ranije ne promijeni. Njegovo je srce bilo ranjeno i on je želio još jednom vidjeti svog prijatelja Jonatana. Svjestan svoje nevinosti tražio je kraljevog sina i izrekao najdirljiviji poziv: "Što sam učinio?" pitao je. "Kakva je bila moja krivica i što sam zgriješio tvome ocu da traži moj život?" Jonatan je vjerovao da je njegov otac promijenio namjeru te da više ne namjerava Davidu oduzeti život. I Jonatan mu je rekao: "Daleko od tebe ta misao! Eto, moj otac ne poduzima ništa, bilo veliko ili ne bilo, a da to meni ne otkrije. Zašto bi dakle moj otac krio od mene upravo to? Neće to biti!" Nakon jedinstvena prikaza Božje sile Jonatan nije mogao

vjerovati da bi njegov otac još uvijek želio ubiti Davida, budući da bi to bila pobuna protiv Boga. Ali David u to nije bio uvjeren. On je sa žarkom željom rekao Jonatanu: "Ali živoga mi Jahve i života mi tvoga ima samo jedan korak između mene i smrti."

U vrijeme mlada u Izraelu se slavio sveti blagdan. Ovaj se blagdan održao dan nakon Davidova i Jonatanova razgovora. Na ovom se blagdanu očekivalo da se obojica mladića pojave za kraljevim stolom, ali David se bojao doći te je dogovoreno da on posjeti svoju braću u Betlehemu.

655 Po povratku on se trebao sakriti u polju nedaleko od mjesta slavlja, i tri dana biti odsutan iz kraljeve nazočnosti, a Jonatan će pratiti kakav će to učinak imati na Šaula. Ako se netko bude raspitivao o Jišaje-vom sinu, Jonatan je trebao reći da je otišao kući da prisustvuje žrtvi koja se prinosi u kući njegova oca. Ako kralj ne pokaže svoju ljutnju, već odgovori: "Dobro!" tada će za Davida biti sigurno da se vrati u dvor. Ali ako se razbjesni zbog njegove odsutnosti, to će odlučiti o Davidovom bijegu.

Prvog dana blagdana kralj se nije raspitivao o Davidovoj odsutnosti, ali kad je njegovo mjesto ostalo prazno i drugi dan, on je upitao: "Zašto Jišajev sin nije došao na objed ni jučer ni danas?" I Jonatan je odgovorio Šaulu: "David me uporno molio

da ga pustim da ide u Betlehem. Rekao mi je: 'Pusti me da idem, jer slavimo obiteljsku žrtvu u mom gradu, i moja su me braća pozvala da dođem. Ako sam dakle stekao tvoju naklonost, daj mi dopust da pohodim svoju braću.' Eto zato ga nema kod kraljeva stola." Kad je Šaul čuo ove riječi, nije mogao savladati svoj bijes. Izjavio je da sve dok David živi Jonatan ne može doći na izraelsko prijestolje i zahtijevao je da se odmah pošalje po Davida da bi ga ubio. Jonatan je ponovno posredovao za svog prijatelja moleći: "Zašto on mora umrijeti? Što je učinio?" Ovaj poziv kralju učinio je njegov bijes još sotoniskijim i koplje koje je namijenio Davidu sada je bacio na vlastita sina.

Knez je bio ožalošćen i ogorčen i napuštajući kraljevsku prisutnost on više nije bio gost na blagdanskoj svečanosti. Bol je slomila njegovu dušu kad se u dogovoreno vrijeme pojavio na mjestu gdje je David trebao saznati o kraljevim namjerama za njega. Pali su jedan drugom u zagrljaj i gorko plakali. Kraljeve mračne strasti bacile su sjenu na život mladića i njihova je žalost bila previše snažna da bi se izrazila. David je čuo posljednje Jonatanove riječi dok su se rastajali da bi pošli različitim putevima: "Idi u miru! Što smo se obojica zakleli Jahvi-nim imenom, neka Jahve bude svjedok između mene i tebe, između moga potomstva i tvoga potomstva do vijeka!"

656 Kraljev sin se vratio u Gibeu, a David se požurio u Nob, grad udaljen samo nekoliko milja, koji je također pripadao Be-njaminovom plemenu. Šator je bio prenesen u to mjesto iz Šila i ondje je služio veliki svećenik Ahimelek. David nije znao gdje da potraži utočište osim kod Božjih sluga. Svećenik ga je promatrao sa zaprepaštenjem dok je žurno ušao, očito sam, s izgledom koji je odavao brigu i žalost. Upitao je što ga je ovdje dovelo. Mladić se neprekidno bojao da će biti otkriven te je pribjegao prijeveri. David je rekao svećeniku da ga je kralj poslao na tajnu zadaću, koja je zahtijevala brzu otpremu. On je ovdje pokazao nedostatak vjere u Boga i njegov grijeh je prouzročio smrt velikog svećenika. Da je jasno iznio činjenice, Ahimelek bi znao kako da se ponaša da spasi svoj život. Bog zahtijeva da istinitost obilježava život njegovog naroda čak i u najvećim opasnostima. David je od svećenika zatražio pet kruhova. Kod Božjeg Čovjeka nije bilo ničega osim svetog kruha, ali David je uspio ukloniti njegovu nedoumicu i dobiti kruh da zatomi svoju glad.

Ali, pojavila se nova opasnost. Doeg, nadglednik Šaulovih pastira, koji je prihvatio vjeru Izraelaca, molio se na mjestu bogoslužja. Videći ovog čovjeka David je odlučio požuriti i naći drugo utočište kao i neko oružje s kojim bi se mogao braniti ako bude potrebno. Zatražio je od Ahimeleka mač i rečeno mu je da ima samo Golijatov mač koji je u Šatoru čuvan kao uspomena. David je odgovorio: "Takva više nema, daj mi ga!" Vratila mu se hrabrost kad je uzeo mač koji je nekad upotrijebio da uništi filistejskog junaka.

David je pobjegao Akišu, kralju Gata, jer je smatrao da je sigurniji među neprijateljima svog naroda nego u Šaulovu području. Ali Akišu je rečeno da je David čovjek koji je godinama ranije ubio filistejskog junaka i on

se našao u velikoj opasnosti. Ali pretvarajući se da je umobolan prevario je svoje neprijatelje te tako pobjegao.

Davidova je prva greška bila nepovjerenje u Boga u Nobu, a njegova je druga greška bila prijevara Akiša. David je pokazao plemenite karakterne osobine, a njegova moralna vrednoća pribavila mu je naklonost naroda, ali kad ga je stigla kušnja, njegova je vjera posrnula i pojavile su se ljudske slabosti.

657 U svakom je čovjeku vidio uhodu i izdajicu. David je u velikoj krizi gledao na Boga i porazio filistejskog diva. On je vjerovao Bogu i išao u njegovo ime. Ali dok su ga hvatali i progonili, nedoumica i žalost učinili su da izgubi svog nebeskog Oca iz vida.

Ovo je iskustvo poslužilo da podučí Davida mudrosti. Ono ga je navelo da shvati svoje slabosti i nužnost neprekidne ovisnosti o Bogu. Kako je dragocjen utjecaj Božjeg Duha kad dođe na depresivnu i očajnu dušu, hrabreći obeshrabrene, jačajući slabe i dajući hrabrost i pomoć umornim Gospodnjim slugama. O, kakav je naš Bog koji se nježno odnosi prema grješnici-ma i pokazuje svoje strpljenje i nježnost u nevolji, i kad nas svlada neka velika žalost!

Svaka pogreška Božje djece znak je njihovog nedostatka vjere. Kad sjene obuzmu dušu, kad želimo vidjelo i vodstvo, mi moramo podignuti pogled: iznad tame je svjetlost. David ni za trenutak nije smio pokazati nevjeru u Boga. On je imao razlog da mu vjeruje. On je bio Gospodnji pomazanik i njega su u opasnosti štitili Božji anđeli. Bio je naoružan hrabrošću da čini prekrasne stvari i samo da je svoje misli usmjerio s teških okol-

nosti u kojima se našao i razmišljao o Božjoj sili i veličanstvu, on bi imao mir čak i u sjeni smrtnoj. On je s povjerenjem mogao ponoviti Gospodnje obećanje: "Nek se pokrenu planine i potresu brijezi, al se ljubav moja neće odmaći od tebe, nit će se pokolebat moj Savez mira, kaže Jahve koji ti se smilovao." (Iz 54,10)

David je među judejskim planinama tražio utočište od Šaulova gonjenja. Dobro je pobjegao u špilju Adulam, mjesto koje se s malim snagama moglo obraniti protiv brojne vojske. "A kad su to čula njegova braća i sva njegova obitelj, dođoše onamo da mu se priključe." Davidova se obitelj nije mogla osjećati sigurnom znajući da se kraljeva nerazumna sumnja može u svakom trenutku usmjeriti protiv njih zbog odnosa s Davidom. Oni su tada saznali, ono što se postupno pročulo Izraelom, da je Bog izabrao Davida kao budućeg vladara svoga naroda.

658 Vjerovali su da će s njim biti sigurniji, premda je bio bjegunac u usamljenoj špilji, nego biti izloženi umobolnoj ludosti zavidnog kralja.

U špilji Adulam obitelj se sjedinila u ljubavi i slozi. Jišajev sin je pjevanjem i sviranjem harfe mogao reći: "Gle, kako je dobro i kako je milo kao braća zajedno živjeti!" (Ps 133,1) On je okusio gorčinu nepovjerenja od vlastite braće, i sklad koji je sada zamijenio neslogu donio je radost progonjenom srcu. Ovdje je David skladao pedeset sedmi psalam.

Nije dugo potrajalo, a i drugi koji su željeli pobjeći od kraljevih pritisaka pridružili su se Davidovoj skupini. Bilo je mnogo onih koji su izgubili povjerenje u izraelskog vladara, jer su uvidjeli da ga Gospodnji Duh više nije vodio. "Osim toga skupiše se oko njega svi koji bijahu u nevolji, svi zaduženi, svi nezadovoljni, i on im posta vodom. A bijaše ih oko njega do četiri stotine ljudi." Ovdje je David imao vlastito malo kraljevstvo i tu je vladao red i disciplina. Ali čak i u ovom utočištu u planinama on se nije osjećao sigurnim jer je neprekidno imao dokaze da kralj nije odustao od svojih ubilačkih namjera.

On je našao utočište za svoje roditelje kod moapskog kralja, a onda, na dojavu o opasnosti od Gospodnjeg proroka, pobjegao iz svog skrovišta u Heretsku šumu. Iskustvo što ga je doživljavao Davidu nije bilo nepotrebno ili besplodno. Bog ga je disciplinirao da bi ga osposobio da postane mudar general kao i pravedan i milostiv kralj. Sa skupinom bjegunaca on se pripremao da preuzme posao koji je Šaul, zbog svojih ubilačkih strasti i slijepe neopreznosti, postao nesposoban obaviti. Ljudi ne mogu ostaviti Božje savjete i zadržati mir i mudrost koja će ih osposobiti da djeluju pravedno i oprezno. Nema tako strašne, beznadne ludosti kao kad

slijedimo ljudsku mudrost, bez vodstva Božje mudrosti.

Šaul je spremao postaviti zamku i uhvatiti Davida u špilji Adulam, a kad je otkrio da je David napustio ovo mjesto utočišta, kralj je bio vrlo ljutit.

659 Davidov bijeg je za Šaula bio tajna. Nije ga mogao objasniti, osim da vjeruje kako je u njegovu taboru bio izdajica koji je Jišajevu sinu dojavio o njegovoj blizini i namjeri.

Uvjeravao je svoje savjetnike da se protiv njega stvorila zavjera i s ponudom bogatih darova i položaja časti on ih je potkupio da među njegovim narodom otkriju tko se sprijateljio s Davidom. Doeg Edomac je postao doušnik. Potaknut častoljub-ljem, ambicijama i mržnjom protiv svećenika, koji su ukoravali njegov grijeh, Doeg je izvijestio o Davidovom posjetu Abime-leku, prikazujući ga u takvom svjetlu da raspali Šaulov bijes protiv Božjeg čovjeka. Riječi tog zlobnog jezika zapalile su vatru i izazvale najgore strasti u Šaulovu srcu. Izvan sebe od bijesa on je naredio da se cijela svećenička obitelj pogubi. Strašna zapovijed je izvršena. Ne samo Abimelek već i članovi doma njegovog oca, "osamdeset i pet ljudi koji su nosili oplećak", bili su pobijeni na kraljevu zapovijed, rukom ubilačkog Doega.

"I Nob, svećenički grad, pohara oštricom mača, pobivši muškarce i žene, djecu i dojenačad, goveda, magarce i ovce." Šaul je to mogao učiniti samo pod Sotoninom kontrolom. Kad je Bog rekao da se napunila mjera amalečke pokvarenosti i zapovjedio mu da ih potpuno uništi, on se smatrao previše sažaljivim da izvrši božansku zapovijed te je poštedio ono što je bilo odvojeno za uništenje, ali sada je bez Božje zapovijedi, pod Sotoninim vodstvom, mogao pobiti Gospodnje svećenike i donijeti propast stanovnicima Noba. Takva je pokvarenost ljudskog srca koje je odbilo Božje vodstvo.

Ovo je djelo cijeli Izrael ispunilo strahom. Kralj kojeg su oni izabrali počinio je ovu strahotu i on je to učinio po uzoru na kraljeve iz drugih naroda koji se nisu bojali Boga. Kovčeg je bio s njima, ali svećenici koje su oni pitali za savjet bili su pobijeni mačem. Što slijedi nakog toga?

68

David u Siklagu

Ovo se poglavlje zasniva na 1. Samiellovoj 29 i 30. i 2. Samiellovoj 1.

690 David i njegovi ljudi nisu trebali sudjelovati u bici između Šaula i Filistejaca, premda su marširali s Filistejcima do bojišnice. Dok su se dvije vojske pripremale za bitku, Jišajev se sin našao u velikoj nedoumici. Od njega se očekivalo da se bori za Filistejce. Ako u bici napusti položaj koji mu je dodijeljen i bojno polje, pripisat će mu se ne samo kukavičluk već i nezahvalnost i izdajstvo Akiša koji ga je štitio i povjeravao mu se. Takav čin bi osramotio njegovo ime i izložio ga bijesu neprijatelja kojeg se trebao više bojati nego Šaula. Ipak, on ni za trenutak nije mogao prihvatiti da se bori protiv Izraela. Ako to učini, on bi postao izdajica svoje zemlje, neprijatelj Boga i svog naroda. To bi mu zauvijek prepriječilo put k izraelskom prijestolju, a ako Šaul pogine u bici, za to bi bio optužen David.

David se osjećao da je promašio put. Za njega bi bilo daleko bolje da je utočište našao u Božjim moćnim planinskim utvrdama nego među zakletim neprijateljima Jahve i njegova naroda. Ali Gospod u svojoj velikoj milosti nije kaznio ovu grešku svog slugu prepustajući ga samom sebi u brizi i nedoumici, jer premda je David gubio dodir s božanskom silom, namjera je njegova srca još uvijek bila da ostane vjeran Bogu. Dok su Sotona i njegova vojska pomagali Božjim i izraelskim neprijateljima da stvore plan protiv kralja koji je odbacio Boga, Božji su anđeli radili na oslobađanju Davida od opasnosti u koju je dospio. Nebeski vjesnici su utjecali na filistejske knezove da prosvjeduju protiv nazočnosti Davida i njegove vojske u predstojećem sukobu.

691 "Što hoće ti Hebreji ovdje?" povikali su filistejske starješine tiskajući se oko Akiša. Ovaj je potonji, koji nije bio voljan rastati se s tako važnim saveznikom, odgovorio: "Pa ovo je David, sluga izraelskog kralja Šaula! Već je godinu-dvije kod mene, ali nisam našao na njemu ništa sumnjivo od onoga dana kad je prebjegao k meni pa do današnjega dana."

Ali knezovi su ljutito ustrajali u svojim zahtjevima: "Pošalji toga čovjeka natrag, neka se vrati na mjesto koje si mu označio. Neka ne ide s nama u boj, da se ne okrene protiv nas u boju! Čime bi se on opet umilio svome gospodaru ako ne glavama ovih naših ljudi? To je onaj isti David o kome se pjevalo igrajući: 'Pobi Šaul svoje tisuće, David na desetke tisuća!'" Ubojstvo njihovog slavnog junaka i Izraelova pobjeda još su bili svježi u sjećanju filistejskih vojskovođa. Oni nisu vjerovali da bi se David borio protiv svog vlastitog naroda, a ako u jeku bitke stane na njihovu stranu, on bi mogao nanijeti veće gubitke Filistejcima nego cijela Šaulova vojska.

Tako je Akiš bio prisiljen popustiti i pozvavši Davida rekao mu: "Živoga mi Jahve, ti si pošten, i meni bi drago bilo da me pratiš u pokretima moje vojske, jer nisam našao nikakva zla na tebi od onoga dana kad si došao k meni pa do današnjega dana. Ali nisi drag u očima knezova. Zato se sada vrati i otiđi s mirom kući, da ne ozlovoljiš filistejske knezove!"

David je, u strahu da ne oda svoje stvarne osjećaje, odgovorio: "Ta što sam učinio i što si zamjerio svom sluzi od onoga dana kad sam stupio u tvoju službu pa do današnjega dana, da ne mogu ići da se bijem s neprijateljima svoga gospodara kralja?"

Akišev odgovor mora da je u Davidovom srcu izazvao stid i grižnju savjesti kad je mislio kako su nedostojne bile prijevare Jahvinog sluga kojima je pribjegao. "Ti znaš da si mi drag kao Božji anđeo," rekao je kralj, "ali su filistejski knezovi rekli: 'Neka ne ide s nama u boj!' Zato ustanite rano ujutro, ti i sluga tvoga gospodara koji su došli s tobom, i otiđite na mjesto koje sam vam označio." Tako je zamka u koju je David dospio bila otvorena i on je bio oslobođen.

692 Nakon tri dana putovanja David i njegova skupina od šest stotina ljudi stigla je do Siklaga, njihovog filistejskog doma. Ali oni su se suočili s prizorom pustošenja. Amalečani, koristeći se Davidovom odsutnošću, osvetili su se za njegove upade u njihov teritorij. Iznenadili su grad dok je bio ostavljen bez straže, a kad su ga opustošili i spalili, otišli su odvođeci sa sobom sve žene i djecu kao zatočenike s mnogo plijena.

Nijemi od užasa i zaprepaštenja David i njegovi ljudi su kratko vrijeme promatrali crne i zadimljene ruševine. Onda kad ih je preplavio osjećaj strašnog opustošenja, ovi iskusni ratnici "podigoše glas i plakahu dok im nije ponestalo snage za plač".

David je ovdje ponovno bio kažnjen zbog nedostatka vjere koji ga je naveo da ide k Filistejcima. Imao je priliku vidjeti koliko sigurnosti može naći među neprijateljima Boga i njegova naroda. Davidovi sljedbenici su se okrenuli protiv Njega kao izvora svojih nevolja. On je svojim napadima izazvao osvetu Amalečana, a ipak previše siguran usred svojih neprijatelja, grad je ostavio bez stražara. Bijesni od gnjeva i srdžbe njegovi su vojnici sada bili spremni za očajničke korake te su prijetili da će kamenovati svog vođu.

David je naoko bio lišen svake ljudske potpore. Sve što je bilo drago njegovom srcu na zemlji bilo mu je oduzeto. Šaul ga je istjerao iz njegove zemlje, Filistejci su ga istjerali iz svog tabora, Amalečani su opljačkali grad, njegove žene i djeca su postali zatočenici, a njegovi vlastiti prijatelji udružili su se protiv njega i prijetili mu smrću. U ovim trenucima najtežeg jada David je, umjesto da dopusti da njegov um počiva na ovim mučnim okolnostima, ozbiljno usmjerio pogled na Boga za pomoć. On se 'ohrabri u Jahvi'. Sjetio se svog prošlog života prepunog iskustava. Je li ga Bog ikada odbacio? Njegova je duša oživjela kad se prisjetio mnogih dokaza Božje milosti. Davidovi su sljedbenici, svojim nezadovoljstvom i nestrpljenjem, nevolju učinili dvostruko težom, ali Božji čovjek, imajući još veći uzrok za žaljenje, bio je odvažan. "... kad me strah spopadne, u te ću se uzdati" (Ps 56,4), bile su riječi njegova srca. Premda on sam nije mogao vidjeti izlaz iz ove teškoće, Bog jest i On će ga naučiti što učiniti.

693 Poslavši po svećenika Fbjatara, Ahimelekova sina, "David upita Jahvu za savjet govoreći: 'Hoću li u potjeru za onim razbojnicima i hoću li ih stići?'" Odgovor je glasio: "Idi u potjeru, jer ćeš ih zacijelo stići i zarobljenike ćeš izbaviti." (1 Sam 30,8)

Nakon ovih riječi bura boli i strasti je prestala. David i njegovi vojnici su odmah pošli u potjeru za neprijateljima u bijegu. Njihov je marš bio tako brz da je kod potoka Besora, koji u blizini Gaze utječe u Sredozemno more, iscrpljenost prisilila dvije stotine ljudi da zaostanu. Međutim, David je s ostalih četiri stotine nastavio ne obeshrabrujući se.

Napredujući oni su naišli na egipatskog roba koji je očito umirao od iscrpljenosti i gladi. Povratio se nakon što je uzeo hrane i vode i oni su saznali da ga je njegov surovi gospodar, Amalečanin koji je pripadao napadačima, ostavio da umre. Ispričao im je priču o napadu i pljački, a onda se iznudevši obećanje da ga neće ubiti ili predati njegovom gospodaru suglasio da vodi Davidovu skupinu do tabora njihovih neprijatelja.

Kad su pristigli do tabora, pred njihovim se pogledom ukazao prizor orgije. Pobjednička vojska je slavila svoju pobjedu. "Oni se bijahu razasuli po svem onom kraju, jedući, pijući i slaveći slavlje zbog svega velikoga plijena što su ga oteli iz zemlje filistejske i iz zemlje Judine." Odmah je zapovjeden napad i tjeraoci su odlučno napali svoje žrtve. Amalečani su bili iznenađeni i zbunjeni. Bitka se nastavila cijelu noć i sljedeći dan dok nisu pobili gotovo cijelu vojsku. Samo je skupina od četiri stotine ljudi zajahala na kamile i uspjela pobjeći. Gospodnja se riječ ispunila: "Tako je David izbavio sve što su bili oteli Amalečani; i obje svoje žene izbavi David. I ništa im nije nestalo, od najmanjih stvari do najvećih, od plijena sve do sinova i kćeri, sve što im bijaše oteto: sve je vratio David."

Kad je David napao amalečki teritorij, on je bio pobio sve stanovnike koju su pali u njegove ruke.

694 Međutim, da ih Božja sila nije obuzdavala, Amalečani bi se osvetili ubijanjem ljudi u Siklagu. Oni su odlučili poštedjeti zatočenike, želeći uvećati čast pobjede tako što će kući dovesti velik broj zatočenika, a kasnije su ih namjeravali prodati kao robove. Oni su tako nesvjesno ispunili Božju namjeru, ne nanoseći zla zatočenicima, da bi mogli biti vraćeni očevima i muževima.

Sve božanske sile su pod nadzorom Beskonačnog. On kaže najmoćnijem, najsurevijem tlačitelju: "Dotle, ne dalje, rekao sam njemu." (Job 38,11) Božja moć neprekidno djeluje da se suprotstavi oruđima zla. On uvijek djeluje među ljudima, ne na njihovu propast, već za njihovo popravljavanje i očuvanje.

Pobjednici su s velikom radošću počeli marširati kući. Kad su stigli do svojih drugova koji su zaostali, četiri stotine sebičnih i neobuzdanih tražili su da oni koji nisu sudjelovali u bici ne dijele plijen, te da im je dovoljno to što su svi vratili svoje žene i djecu. Međutim, David nije dopustio takvo ponašanje. "Ne činite tako, braćo moja," rekao je, "poslije onoga što nam je dao Jahve... Jer kakav je dio onome koji ide u boj, takav je dio onome koji ostaje kod tovara. Jednak dio neka imaju svi." Tako je riješen ovaj problem, a kasnije je postalo pravilo u Izraelu da svi oni koji sudjeluju u vojnim pohodima trebaju jednako dijeliti plijen s onima koji su se zapravo borili.

Osim što su povratili sav plijen koji je bio uzet iz Siklaga, David i njegova skupina oduzeli su velika stada koja su pripadala Amalečanima. Ovo je nazvano "Davidov plijen" i nakon povratka u Siklag on je od ovog plijena poslao darove starješinama Judina plemena. U ovoj podjeli on se sjetio svih onih koji su prijateljevali s njim i njegovim sljedbenicima u planinskim utverdama, kad je bio prisiljen bježati od mjesta do mjesta za svoj život. Njihova ljubaznost i suosjećajnost, tako dragocjena progonjenom bjeguncu, sada su sa zahvalnošću bile priznate.

Prošlo je tri dana otkad su se David i njegovi ratnici vratili u Siklag. Dok su radili na obnovi srušenih domova, oni su sa zabrinutim srcem čekali vijest o bici za koju su znali da se odigrala između Izraela i Filistejaca. Izenada je glasnik ušao u grad, "razdratih haljina i prahom posute glave".

695 Odmah je doveden pred Davida, pred kim se s poštovanjem poklonio, priznajući ga kao moćnog kneza čija je naklonost tražena. David se željno raspitivao o tijeku bitke. BjeGUNAC je izvijestio o Šaulovom porazu i smrti, kao i o smrti Jonatana. Ali on je otišao dalje od pukog činjeničnog izvješćivanja. Očito smatrajući da je David gajio neprijateljstvo prema svom nemilostivom progonitelju, stranac se nadao da će sebi osigurati čast kao onaj koji je ubio kralja. Čovjek je hvališući se nastavio opisivati kako je tijekom bitke našao ranjenog izraelskog kralja, koga su opkoljavali njegovi neprijatelji i da ga je na njegov vlastiti zahtjev pogubio. Davidu je donio krunu s njegove glave i narukvicu s njegove ruke. On je sa sigurnošću očekivao da će ove vijesti biti pozdravljene s radošću te da će primiti bogatu nagradu za djelo što ga je učinio.

Ali "David zgrabi svoje haljine i razdrije ih, a tako i svi ljudi koji bijahu s njim. I naricali su, plakali i postili do večera za Šaulom i za njegovim sinom Jonatanom, za Jahvinim narodom i za domom Izraelovim što izginuše od mača."

Kad je prošao prvi šok od zastrašujućih vijesti, Davidove su se misli vratile strancu, glasonoši i zločinu zbog kojeg je, prema vlastitim riječima, skrivio. Voda je pitao mladog čovjeka: "Odakle si ti?" A on je odgovorio: "'Ja sam sin jednog došljaka, Amalećanina.' Tada mu reče David: 'Kako se nisi bojao dići ruku da ubiješ pomazanika Jahvina?'" David je dva puta imao Šaula u svojim rukama, ali kad su ga poticali da ga ubije, on je odbio podignuti ruku protiv onoga koji je, prema Božjoj zapovijedi, bio posvećen da vlada nad Izraelom. Ipak, Amalećanin se nije bojao hvalisati se da je ubio izraelskog kralja. On se sam optužio za zločin koji je zaslužio smrt i kazna je odmah izvršena. David je rekao: "Tvoja krv na tvoju glavu! Tvoja su usta posvjedočila protiv tebe kad si rekao: Ja sam ubio pomazanika Jahvina."

Davidovo žaljenje zbog Šaulove smrti bilo je iskreno i duboko, otkrivajući dobrotu njegove plemenite naravi. On se nije radovao smrti svog neprijatelja.

696 Prepreka koja mu je priječila pristup izraelskom prijestolju bila je uklonjena, ali on se zbog toga nije radovao. Smrt je izbrisala sjećanje na Šaulovo nepovjerenje i surovost, i on je sada mislio samo na ono što je u njegovoj prošlosti bilo plemenito i kraljevsko. Šaulovo ime je bilo povezano s Jonatanom čije je prijateljstvo bilo tako istinito i nesebično.

Pjesma kojom je David izrazio osjećaje svog srca postala je blago njegovog naroda i Božjeg naroda u kasnijim vjekovima:

"Oh, kako ti slava pade, Izraele,
 izginuše điv-junaci na tvom visu!
 O porazu vi u Gatu ne pričajte,
 aškelonskim ulicama ne glasite,
 da se kćeri ne vesele filistejske,
 mlade žene da ne kliču nevjerničke.
 O Gilbojske gore klete, rosa na vas
 ne padala nit vas kiša s neba prala!
 Vaša polja ne vraćala rod za sjeme,
 jer kod vas je osramoćen štit junaka!

Štit Šaulov nije bio uljem mazan...

Šaul i Jonatan, ljupki, ponositi,

ni živi se ne rastaše, ni u smrti!

Od orlova bjehu brži,

od lavova snagom jači!

Za Šaulom sad plačite, Izraelke,

jer je u kras i u grimiz vas odijevo!

Uz to zlatan nakit on je

na ruho vam pričvršćivao.

Usred boja poginuše div-junaci!

Smrt me tvoja, Jonatane, ožalosti!

Žao mi je tebe, brate, Jonatane!

Kako li mi drag bijaše ti veoma!

Ljubav tvoja bješe meni

još od ženske čudesnija.

Oh, kako su izginuli div-junaci,

i oružje bojno kako skršeno je!"

(2 Sam 1,19-27)

69

David pozvan na prijestolje

Ovo se poglavlje zasniva na 2. Samnelovoj 2 do 5,5.

697 Šaulova je smrt uklonila opasnosti koje su Davida učinile

prognanikom. Sada mu je bio otvoren put da se vrati u vlastitu zemlju. Kad su prošli dani oplakivanja za Šaulom i Jonata-nom, "David upita Jahvu ovako: Treba li da pođem u koji Ju-din grad? A Jahve mu odgovori: 'Pođi!' David opet upita: 'Kamo da pođem?' A odgovor bijaše: 'U Hebron!'"

Hebron je bio udaljen dvadeset milja sjeverno od Beer Sebe i oko pola puta između nje i buduće prijestolnice Jeruzalema. Prvotno se zvao Kirjat-Arba, grad Arba, oca Anaka. Kasnije je nazvan Mamre, a tu je bilo i pogrebno mjesto patrijaraha, "spilja Makpelska". Hebron je bio Kalebova svojina i sada je to bio glavi grad Jude. On je ležao u dolini koju su okruživali plodni brežuljci i njive. Na njegovim granicama su se nalazili najljepši vinogradi u Palestini zajedno s brojnim nasadima maslina i drugih voćaka.

David i njegovi sljedbenici su se odmah pripremili da poslušaju upute koje su primili od Boga. Šest stotina naoružanih ljudi, sa ženama i djecom, svojim stadima, uskoro su pošli prema Hebronu. Dok je karavana ulazila u grad, Judejci su čekali da pozdrave Davida kao budućeg izraelskog kralja. "Tada dođoše ljudi iz Jude i pomazaše ondje Davida za kralja nad domom ludinim." Međutim, nisu ulagali napore da se njegov autoritet silom nametne ostalim plemenima.

Jedno od prvih djela novookrunjenog kralja bilo je da izrazi svoje poštovanje prema uspomeni na Šaula i Jonatana. Nakon što je saznao za hrabro djelo ljudi iz Jabeša Gileadskog, kad su spasili tijela palili voda i časno ih ukopali, David je uputio poslanstvo u Jabeš s porukom:

698 "Budite blagoslovljeni od Jahve što ste izvršili to djelo ljubavi prema svome gospodaru Saulu i što ste ga pokopali! Zato neka vam Jahve iskaže svoju ljubav i dobrotu, a i ja ću vam učiniti dobro zato što ste tako radili!" On je navijestio svoje vlastito stupanje na Judino prijestolje i pozvao na odanost one koji su se pokazali vjerna srca.

Filistejci se nisu protivili Judinom činu krunidbe Davida. Oni su prijateljevali s njim u izgnanstvu da bi ometali i oslabili Šaulovo kraljevstvo, a sada su se nadali da će im zbog njihove ljubaznosti prema Davidu širenje njegove moći donijeti korist. Ali Davidova vladavina nije trebala biti bez teškoća. S njegovom je krunidbom počelo mračno razdoblje zavjera i pobuna. David nije sjedio na prijestolju izdajnika, Bog ga je izabrao za izraelskog kralja i nije bilo povoda za nepovjerenje i protivljenje. Ipak, tek što su Judini ljudi priznali njegov autoritet, pod Abnerovim utjecajem zakraljen je i Išbaal, Šaulov sin, i postavljen na suparničko prijestolje u Izraelu.

Išbaal je bio slab i nesposoban predstavnik Šaulova doma, dok je David bio izvanredno pripremljen da nosi odgovornosti kraljevstva. Abner, glavni posrednik u podizanju Išbaala do kraljevske moći, bio je zapovjednik Šaulove vojske i jedan od najutjecajnijih ljudi u Izraelu. Abner je znao da je Gospod imenovao Davida na izraelsko prijestolje, ali budući da ga je tako dugo progonio i hvatao, on sada nije htio da Jišajev sin naslijedi kraljevstvo nad kojim je vladao Šaul.

Okolnosti u kojima se Abner našao poslužile su da otkriju njegov stvarni karakter i razotkrile ga kao ambiciozna i nena-čelna. Bio je blisko povezan sa Šaulom, a pod utjecajem kraljeva duha on je prezirao čovjeka kojeg je Bog izabrao da vlada nad Izraelom. Njegovu mržnju je povećao oštar ukor koji mu je David izrekao kad je od Šaula uzeo kraljev vrč s vodom i koplje dok je spavao u taboru. Sjećao se kako je David uzviknuo da čuje kralj i izraelski narod: "Nisli li ti junak? I tko ti je ravan u Izraelu? Pa zašto onda nisi čuvao kralja, svoga gospodara?"

699 Nije lijepo što si učinio. Tako mi živog Jahve, zaslužili ste smrt što niste čuvali svoga gospodara, pomazanika Jahvina." Ovaj ga je ukor izjedao i on je bio odlučan da izvrši svoje osvetničke namjere i stvori podjelu u Izraelu kako bi mogao sebe uzvisiti. Iskoristio je predstavnika preminulog kralja da bi ostvario svoje vlastite ambicije i namjere. Znao je da je narod volio Jonatana. Oni su čuvali sjećanje na njega, a vojska nije zaboravila prve Šaulove vojne pohode. Ovaj buntovni voda pošao je izvršiti svoje planove s odlučnošću dostojnom boljeg cilja.

Mahanajim, na drugoj strani Jordana, izabran je kao kraljevska rezidencija, budući da je nudio najveću sigurnost od Davidovog i filistejskog napada. Tu je obavljena krunidba Išba-ala. Plemena istočno od Jordana prva su prihvatila njegovu vladavinu, a naposljetku se proširila na cijeli Izrael, osim Jude. Šaulov je sin tijekom dvije godine uživao u počastima u svom izoliranom glavnom gradu. Ali Abner, namjeravajući proširiti svoju vlast na cijeli Izrael, pripremao se za bitku. "Rat između Šaulove kuće i Davidove kuće potrajao

je još dugo vremena, ali je David sve više jačao, a Šaulova kuća postajala sve slabija."

Naposljetku je izdajstvo srušilo prijestolje što ga je podigla zloba i ambicija. Abner, koji se razbjesnio zbog slabog i nesposobnog Išbaala, prešao je Davidu s ponudom da mu preda sva izraelska plemena. Kralj je prihvatio njegov prijedlog te je s počastima otpušten da ostvari svoju namjeru. Ali ovakav je milostiv prijem ovog hrabrog i slavnog ratnika izazvao zavist Joaba, zapovjednika Davidove vojske. Između Abnera i Joaba je postojalo krvno neprijateljstvo, jer je Abner ubio Asahela, Joabova brata, tijekom rata između Izraela i Jude. Joab je sada vidio priliku da osveti krv svoga brata i oslobodi se mogućeg takmaca te je iskoristio priliku da namami i ubije Abnera.

Kad je David čuo o ovom izdajničkom napadu, uzviknuo je: "Ja i moje kraljevstvo nevini smo pred Jahvom do vijeka za krv Abnera, sina Nerova. Neka padne na Joabovu glavu i na sav njegov očinski dom!" S obzirom na nemirno stanje u kraljevstvu te silu i položaj ubojica, jer se Joab udružio sa svojim bratom Abišajem, David nije mogao pravednom kaznom kazniti ovaj zločin, ali je ipak javno pokazao svoje gađenje prema ovom krvavom činu.

700 Abnerov je ukop bio popraćen javnim počastima. Od vojske se, s Joabom na čelu, zahtijevalo da sudjeluju u službi oplakivanja, s razderanim haljinama i obučeni u kostrijet. Kralj je postom na dan ukopa pokazao svoju žalost. Hodao je prvi za kovčegom, a na grobu je ispjevao tužaljku koja je bila oštrr ukor ubojicama.

"Tada kralj ispjeva ovu tužaljku za Abnerom:

"Zar morade umrijeti Abner kako umire luda?

Ruke tvoje ne bijahu vezane,

noge tvoje ne bijahu okovane.

Pao si kao što se pada od zlikovaca!"

Davidovo velikodušno priznanje onoga koji je bio njegov ogorčeni neprijatelj stvorilo je povjerenje i izazvalo divljenje u cijelom Izraelu. "Sav je narod to čuo, i bilo mu je po volji, kao što je narod i sve drugo odobravao što god je kralj činio. Toga dana sav narod i sav Izrael spozna da kralj nije kriv u umorstvu Abnera, sina Nerova." U privatnim krugovima povjerljivih savjetnika i pratnje kralj je govorio o zločinu i prepoznajući svoju nemogućnost da kazni ubojice kao što je želio, on ih je prepustio Božjoj pravdi: "Ne znate li da je danas pao knez i velik čovjek u Izraelu? Ali ja sam sada još slab, iako sam pomazani kralj, a ovi ljudi, Sarvijini sinovi, jači su od mene. Neka Jahve plati zločincu po njegovoj zloći!"

Abner je bio iskren prema Davidu u svojim pobudama, a ipak su njegove pobude bile niske i sebične. On se neprekidno protivio kralju kojeg je Bog imenovao očekujući da će sebi osigurati čast. Ozlojedenost, ranjeni ponos i strasti navele su ga da odbaci cilj kojem je tako dugo služio, i svojim prebjegom Davidu on se nadao da će primiti najviši položaj u njegovoj službi. Da je uspio u svojoj namjeri, njegov veliki utjecaj i nedostatak pobožnosti doveli bi u opasnost Davidovo prijestolje, mir i napredak naroda.

"Kad je Šaulov sin Išbaal čuo da je poginuo Abner u Hebronu, klonuše mu ruke, i sav se Izrael zaprepasti."

701 Bilo je očito da se kraljevstvo nije moglo dugo održati. Uskoro je drugi čin izdaje okončao pad sile koja je nestajala. Išbaala su ubila dvojica njegovih voda, koji su, odsjekavši njegovu glavu, požurili s njom kralju Jude nadajući se da će mu se tako dodvoriti i steći njegovu naklonost.

Pojavili su se pred Davidom s krvavim dokazom svog zločina rekavši: "Ivo glave Išbaala, sina Šaulova, tvoga neprijatelja koji ti je radio o glavi. Jahve je danas krvavo osvetio moga gospodara i kralja na Šaulu i njegovu rodu." Ali David čije je prijestolje utvrdio sam Bog, i koga je Bog izbavio od njegovih neprijatelja, nije želio da s pomoću izdaje utvrdi svoju vlast. Rekao im je o kazni koja je sustigla onoga koji se hvalisao ubojstvom Šaula. "Što ću tek učiniti", dodao je, "sa zlikovcima koji su ubili pošteni čovjeka u njegovoj kući, na njegovoj postelji! Nato David zapovjedi vojnicima, te ih pogubiše... Išbaalovu glavu uzeše i pokopaše u Abnerovu grobu u Hebronu."

Nakon Išbaalove smrti među svim vodećim ljudima u Izraelu je postojala želja da David postane kralj svih plemena. "Tada se sabraše sva izraelska plemena k Davidu u Hebron i rekoše: Evo, mi smo od tvoje kosti i od tvoga mesa." Oni su izjavili: "... ti si upravljao svim pokretima izraelskim, a Jahve ti je rekao: Ti ćeš pasti moj izraelski narod i ti ćeš biti knez nad Izraelom!" Tako dođoše sve izraelske starješine kralju u Hebron, a kralj David sklopi s njima savez u Hebronu pred Jahvom." Tako mu je božanskom providnošću otvoren put da dođe na prijestolje. On nije imao osobnih ambicija koje je htio zadovoljiti jer nije tražio čast koja mu je dana.

Davidu je čekalo više od osam tisuća Aronovih potomaka i Levita. Promjena narodnih osjećaja bila je očita i korjenita. Prevrat je bio tih i dostojanstven, kao što je priličilo velikom djelu koje su obavljali. Gotovo pola milijuna duša, bivših Šaulovih podanika, pohrlilo je u Hebron i okolice. Brda i doline su oživjele od mnoštva.

702 Određen je trenutak krunidbe, a čovjek koji je bio istjeran iz Šaulova dvora, koji je bježao u brda i planine i špilje zemaljske da bi spasio svoj život upravo je trebao primiti najveću čast koju su mogli dati njegovi bližnji. Svećenici i starješine, odjeveni u odore svoje svete službe, starješine i vojnici sa sjajnim kopljima i kacigama, stranci iz udaljenih krajeva, stajali su kao svjedoci krunidbe izabrana kralja. David je bio odjeven u kraljevsku odoru. Veliki je svećenik izlio sveto ulje na njegovu glavu, jer je Samuelovo pomazanje proreklo ono što će se dogoditi na krunidbi. Došao je i taj trenutak i David je svečanim obredom posvećen za dužnost Božjeg zastupnika. U ruke mu je stavljeno žezlo. Napisan je savez o njegovoj pravednoj suverenosti, a narod je dao obećanje o odanosti. Na njegovu je glavu položena dijadema i obred krunidbe je bio završen. Izrael je imao božanski izabranog kralja. Onaj koji je strpljivo čekao na Gospoda doživio je ispunjenje Božjeg obećanja. "David je postajao sve silniji, jer Jahve, Bog nad vojskama, bijaše s njim." (2 Sam 5,10)

70

Davidova vladavina

Ovo se poglavlje zasniva na 2. Samuelovoj 5,6-25; 6, 7, 9 i 10.

703 Čim se David utvrdio na izraelskom prijestolju, počeo je tražiti prikladnije mjesto za glavni grad svog kraljevstva. Dvadeset milja od Hebrona izabrano je mjesto za budući glavni grad njegova kraljevstva. Prije no što je Jošua poveo svoju vojsku preko Jordana on se zvao Šalem. U blizini ovog mjesta Abraham je dokazao svoju odanost Bogu. Osam stotina godina prije Davidove krunidbe bio je to dom Melkisedeka, svećenika Boga Svevišnjega. Taj se grad nalazio u središnjem i uzvišenom mjestu u zemlji, a štitila ga je brdovita okolica. Budući da je bio na granici Jude i Benjamina, nalazio se u blizini Hfrajima te je drugim plemenima bio olakšan pristup.

Da bi ovo mjesto učinili sigurnim, Hebreji su morali razvlastiti ostatak Kanaanaca koji su držali utvrđeni položaj na planinama Sion i Morija. Ova se utvrda zvala Jebus, a njeni su stanovnici bili poznati kao Jebusejci. Jebus se stoljećima smatrao neosvojivim, ali Izraelci su ga opkolili i osvojili pod zapovjedništvom Joaba koji je kao nagradu za svoje junaštvo imenovan glavnim zapovjednikom izraelske vojske. Jebus je sada postao glavni grad države, a njegovo je neznabožačko ime promijenjeno u Jeruzalem.

Hiram, kralj bogatog grada Tira na Sredozemnom moru, sada je zatražio savez s izraelskim kraljem te pomogao Davidu u podizanju palače u Jeruzalemu. Iz Tira su poslani izaslanici,

u pratnji arhitekata i građevinara, te duge karavane natovarene skupocjenim drvetom, cedrom i drugim vrijednim materijalima.

Sve veća snaga Izraela ujedinjenog pod Davidom, osvajanje utvrde Jebusa, i savez s Hiramom, tirskim kraljem, izazvali su neprijateljstvo Filistejaca i oni su ponovno moćnom silom napali zemlju, zauzimajući svoje položaje u Refaimskoj dolini, nedaleko od Jeruzalema.

704 David je sa svojim ratnicima sišao u utvrdu Sion, da čeka božansku uputu. "Tada David upita Jahvu: 'Mogu li napasti Filistejce? Hoćeš li ih predati meni u ruke?' Jahve odgovori Davidu: 'Napadni! Predat ću Filistejce tebi u ruke!'"

David je odmah napao neprijatelja, porazio i uništio ih i uzeo im bogove koje su donijeli da bi osigurali pobjedu. Iscrpljeni i poniženi zbog poraza, Filistejci su okupili još veće snage i vratili se u bitku. I oni "opet dođoše i raširiše se po Refaimskoj dolini". David je ponovno pitao Gospoda, a veliki je Ja sam opet dao upute izraelskoj vojsci.

Bog je poučio Davida govoreći: "Ne idi pred njih, nego im zadi za leđa i navali na njih s protivne strane Bekaima. Kad začuješ topot koraka po bekaimskim vrhovima, onda se požuri, jer će tada Jahve ići pred tobom da pobije filistejsku vojsku." Da je David, kao Šaul, izabrao svoj vlastiti put, ne bi ga pratio uspjeh. Ali on je učinio onako kako mu je zapovjedio Jahve i "pobili su filistejsku vojsku od Gibeona do Gezera. Da-vidovo se ime pročulo po svim zemljama, a Jahve uli strah od njega svim narodima." (1 Ljet 14,16.17)

Sada kad se David učvrstio na prijestolju i oslobodio napada stranih neprijatelja, on se okrenuo k ostvarenju svoje namjere - donošenju Kovčega Božjega u Jeruzalem. Kovčeg je godinama ostao u Kirjat-Jearimu, udaljenom devet milja, a bilo je prikladno da glavni grad nacije bude počašćen znakom božanske prisutnosti.

David je sazvaio trideset tisuća vodećih izraelskih ljudi, jer je njegova namjera bila da ovu priliku učini prizorom velike radosti i sjaja. Narod je radosno odgovorio na poziv. Veliki svećenik, sa svojom braćom u svetoj dužnosti, knezovima i vodećim plemenskim ljudima, okupili su se u Kirjat-Jearimu. David je blistao od svete revnosti. Kovčeg je iznesen iz Abinadabove kuće i stavljen na nova kola koja su vukli volovi, a pratila su ga dva Abinadabova sina.

705 Izraelci su ga slijedili kličući i radosno pjevajući, mnoštvo glasova se udružilo u pjesmi sa zvukom glazbenih instrumenata: "David i sav dom Izraelov igrahu pred Jahvom... uza zvuke citara, harfa, bubnjeva, udaraljki i cimbalu." Prošlo je dugo vremena otkada Izrael nije bio svjedok ovakvog pobjedničkog prizora. Ogromna povorka se sa svečanom radošću kretala između brda i dolina prema svetom gradu.

Ali, "kad su došli do Nakonova gumna, posegnu Uza rukom za Kovčegom Božjim da ga pridrži, jer ga volovi umalo ne pre-vrnuše. Ali se Jahve razgnjevio na Uzu: Bog ga na mjestu udari za taj prijestup, tako da je umro ondje, kraj Kovčega Božjeg." Iznenadan strah je ušao u radosno mnoštvo. David je bio zaprepasten i uznemiren te je u srcu dovodio u pitanje Božju pravednost. On je nastojao odati čast Kovčegu kao simbolu božanske prisutnosti. Zašto je onda poslana ova strašna kazna da trenutke radosti pretvori u priliku za žalost i oplakivanja? Smatrajući da nije sigurno i dalje imati Kovčeg pored sebe, David je odlučio da ostane tamo gdje jest. Mjesto se našlo u blizini, u kući Obeda Edomca u Gat.

Sudbina Uze je bila božanski sud zbog kršenja najizričnije zapovijedi. Gospod je preko Mojsija dao posebnu uputu u vezi s prenošenjem Kovčega. Nitko osim svećenika, Aronovih potomaka, nije ga smio dotaći ili pogledati dok je bio otkriven. Božanska je uputa glasila: "... neka dođu potomci Kehatovi da to ponesu. No svetih se predmeta ne smiju doticati, da ne poginu." (Br 4,15) Svećenici su trebali pokrivati Kovčeg, a Kehatovci su ga trebali podignuti polugama koje su bile provučene kroz alke na svakoj strani Kovčega i nikada nisu uklanjane. Mojsije je Geršonovcima i Merarijevcima, koji su bili odgovorni za zavjese, daske i

stupove svetišta, dao kola i volove za transport onoga što im je bilo povjereno. "Kehatovcima nije dao ništa, jer je njihova zadaća bila nositi posvećene predmete *na ramenima*." (Br 7,9) Tako se nošenjem Kovčega iz Kirjat-Jearima izravno i bezrazložno obeščastila Gospodnja uputa.

706 David i njegov narod okupili su se da obave sveto djelo, i oni su se upustili u to radosna srca i s voljom, ali Gospod nije mogao prihvatiti njihovu službu jer nije bila obavljena u skladu s njegovim uputama. Filistejci, koji nisu poznavali Božji Zakon, stavili su Kovčeg na kola kad su ga vraćali Izraelu, i Gospod je prihvatio djelo koje su učinili. Ali Izraelci su u svojim rukama imali izjavu o Božjoj volji o svim ovim pitanjima, i njihovo je zanemarivanje ovih uputa bilo obeščašćivanje Boga. Na Uzi je počivala najveća krivica drskosti. Prekršaj Božjeg zakona je umanjio njegov osjećaj o njegovoj svetosti, i s nepriznatim grijehom na sebi, on se, usprkos božanskoj zabrani, drznuo i dodirnuo simbol Božje prisutnosti. Bog ne može prihvatiti djelomičnu poslušnost, ili opušten način postupanja s njegovim zapovijedima. Kaznom nad Uzom On je namjeravao u cijeli Izrael usaditi važnost strogog pridržavanja njegovih zahtjeva. Tako je smrću jednog čovjeka narod potaknut na pokajanje i tako je spriječena potreba da se kazne tisuće.

Smatrajući da njegovo srce nije u cijelosti pravo pred Gospodom, David se, videći Užinu smrt, uplašio Kovčega, da neki grijeh ne bi na njega navukao kaznu. Ali Obed-Edom, premda se radovao s drhtanjem, dobrodošlicom je prihvatio sveti simbol kao obećanje Božje naklonosti poslušnima. Pozornost je cijelog Izraela bila na njemu i njegovoj kući. Svi su promatrali da vide kako će mu biti. "... i Jahve blagoslovi Obed-Edoma i svu njegovu obitelj."

Božanski je ukor djelovao na Davida. On je potaknut da kao nikada ranije shvati svetost Božjeg Zakona i nužnost stroge poslušnosti. Naklonost pokazana prema domu Obed-Edoma navela je Davida da se ponovno nada da će Kovčeg donijeti blagoslove njemu i njegovu narodu.

Nakon tri mjeseca odlučio je još jednom pokušati donijeti Kovčeg, ali sada je revno pazio da u svakoj pojedinosti izvrši svaku Gospodnju uredbu. Ponovno su sazvani glavari naroda, a veliko se mnoštvo okupilo oko Obed-Edomova doma. Kovčeg je sa strahopoštovanjem i brigom stavljen na ramena božanski imenovanih ljudi, a mnoštvo je stajalo u redu i ustreptalih srca duga je povorka krenula. Nakon što su načinili šest koraka odjeknula je truba. Prema Davidovoj naredbi trebalo je žrtvovati vola i tovnova. Drhtanje i strah sada je zamijenila radost.

707 Kralj je odložio svoje kraljevske odore i obukao se u običnu lanenu odjeću, kakvu su nosili svećenici. On ovim činom nije želio reći da preuzima svećeničke dužnosti, jer su efod ponekad nosili i drugi, osim svećenika. Ali u ovoj svetoj službi on je želio zauzeti mjesto pred Bogom kao onaj koji je jednak svojim podanicima, log se dana trebalo diviti Jahvi. On je trebao biti jedini predmet poštovanja.

Duga povorka je ponovno krenula, a glazba harfi, truba, cimbala i psaltira, lebdjela je prema Nebu, stapajući se sa zvukom mnogih glasova. "David je", uz ritam pjesme, "igrao iz sve snage pred Jahvom."

Davidovo igranje pred Bogom kao izraz radosna strahopoštovanja citiraju zaljubljenici u zadovoljstva kao opravdanje za suvremeni ples. Međutim, za takvu tvrdnju nema osnove. Plesanje je u današnje vrijeme povezano s ludošću i ponoćnim orgijama. Zbog zadovoljstva se žrtvuju zdravlje i moralnost. Onima koji odlaze u plesne dvorane Bog nije predmet razmišljanja i poštovanja, a molitva i pjesme hvale bi se smatrale suvišnim na njihovim skupovima. Odlučujuća je sljedeća provjera. Zabave koje imaju sklonost da slabe ljubav prema svetim predmetima i umanjuju radost službe Bogu kršćani ne trebaju tražiti. Glazba i ples u radosnoj hvali Bogu prilikom nošenja Kovčega nema nikakve sličnosti sa suvremenim razuzdanim plesom. Prvo podsjeća na Boga i uzdiže njegovo sveto ime, a drugo je Sotonino oruđe koje navodi ljude da zaborave Boga i obeščaste njegovo ime.

Pobjednička povorka se približila glavnom gradu, slijedeći sveti simbol svog nevidljivog Kralja. Prolomila se pjesma kojom se od stražara na zidovima zahtijevalo da otvore vrata svetog grada:

"Podignite, vrata, nadvratnike svoje,
dižite se, dveri vječne,
da uniđe Kralj slave!"

Skupina pjevača i glazbenika je uzvratila:

"Tko je taj kralj slave?"

Odgovor je dolazio od druge skupine:

"Jahve silan i junačan,
Jahve silan u boju!"

708 Onda su se stotine glasova ujedinile u pobjedonosnom zboru:

"Podignite, vrata, nadvratnike svoje,
dižite se, dveri vječne,
da uniđe Kralj slave!"

Zatim se ponovno začulo radosno pitanje:

"Tko je taj Kralj slave?"

A glas se velikog mnoštva kao "šum velikih voda" začuo kako ushićeno odgovara:

"Jahve nad Vojskama - on je Kralj slave!" (Ps 24.7-10)

Tada su se vrata otvorila širom, povorka je ušla, a Kovčeg je sa strahopoštovanjem položen u Šator koji je pripremljen za njegov smještaj. Pred svetim prostorom podignuti su žrtvenici za žrtve. Dim žrtve pomirenja i

žrtvi paljenica, oblak tamjana, slava i molitve Izraela dizali su se u nebo. Služba se završila, a kralj je izrekao blagoslov nad svojim narodom. Onda je s kraljevskim obiljem dopustio da se narodu za osvježanje podijele darovi u hrani i vinu.

U službi proslavljanja ovog dotad najsvetijeg događaja koji je obilježio Davidovu vladavinu bila su nazočna sva plemena. Duh božanskog nadahnuća je počivao na kralju i dok su zrake zalazećeg sunca kupale Šator svetom svjetlošću, njegovo se srce podiglo u zahvalnosti Bogu jer je blagoslovljeni simbol njegove prisutnosti sada bio tako blizu izraelskog prijestolja.

Obuzet zadovoljstvom, David se okrenuo prema svojoj palači "da blagoslovi svoju obitelj". Ali netko je promatrao ovaj prizor radosti sa sasvim različitim duhom od onoga koji je pokretao Davidovo srce. "A kad je Kovčeg Jahvin ulazio u Da-vidov grad, Šaulova je kći Mikala gledala kroz prozor i vidjela kralja Davida kako skače i vrti se pred Jahvom, i prezre ga ona u svom srcu." Ogorčena, ona nije mogla čekati Davidov povratak u palaču, već je izašla da ga presretne i na njegov je ljubazan pozdrav izgovorila bujicu gorkih riječi. Njene su riječi bile oštre i uvredljive:

"Kako se časnno danas ponio Izraelov kralj kad se otkrio pred očima sluškinja slugu svojih kao što se otkriva prost čovjek!"

711 David je smatrao da je Mikala prezrela i obeščastila Božju službu te je oštro uzvratilo: "Pred Jahvom ja igram! Tako mi živoga Jahve, koji me izabrao mjesto tvog oca i mjesto svega njegova doma da me postavi za kneza nad Izraelom, narodom Jahvinim: pred Jahvom ću igrati! I još ću se dublje poniziti. Bit ću neznatan u tvojim očima, ali pred sluškinjama o kojima govoriš, pred njima ću biti u časti." Zbog njenog ponosa i drskosti Gospod je Davidovom ukoru dodao i svoj, te Mikala 'ne imade poroda do dana svoje smrti'".

Svečani su obredi kojima je popraćeno premještanje Kovčega ostavili trajan dojam na izraelski narod, te pobudili najdublje zanimanje za službu u Svetištu i iznova zapalili njihovu revnost za Jahvu. David je svim sredstvima što ih je imao na raspolaganju nastojao produbiti ove dojmove. Služba pjevanja je postala redoviti dio vjerskog bogoslužja, a David je skladao psalme ne samo za svećeničku upotrebu u službi u Svetištu već i za narod da ih pjeva na svojim putovanjima do nacionalnog žrtvenika prilikom godišnjih blagdana. Utjecaj koji se tako širio bio je dalekosežan i učinio je da se narod oslobodio od ido-lopoklonstva. Mnogi okolni narodi, promatrajući Izraelov napredak, povoljno su počeli misliti o izraelskom Bogu koji je učinio tako velike stvari za svoj narod.

Šator što ga je Mojsije izgradio, i sve što je pripadalo službi u Svetištu, osim Kovčega, još uvijek se nalazilo u Gibei. Davidova je namjera bila da Jeruzalem učini vjerskim središtem naroda. Budući da je sebi sagradio palaču, smatrao je da nije prikladno da Božji Kovčeg počiva u Šatoru. Odlučio je izgraditi veličanstven Hram koji bi izrazio Izraelovo poštovanje za čast koja je dana narodu stalnom prisutnošću Jahve, njihova Kralja. Kad je svoju namjeru iznio proroku Natanu, dobio je ohrabrujući odgovor: idi i čini sve što ti je na srcu, jer je Jahve s tobom."

Ali iste noći Natanu je došla Gospodnja riječ s porukom za kralja. David je trebao biti lišen prednosti da izgradi dom za Boga, ali mu je darovano obećanje o božanskoj naklonosti prema njegovim potomcima i izraelskom kraljevstvu: "Ovako govori Jahve nad vojskama: Ja sam te doveo s pašnjaka, od ovaca i koza, da budeš knez nad mojim izraelskim narodom.

712 Bio sam s tobom kuda si god išao, iskorijenio sam sve tvoje neprijatelje pred tobom. Ja ću ti pribaviti veliko ime, kao što je velikaško ime na zemlji. Odredit ću prebivalište svojem izraelskom narodu, posadit ću ga da živi na svojem mjestu i da ne luta više naokolo, niti da ga zlikovci muče kao prije."

Budući da je David čeznuo da izgradi dom Božji, dano mu je obećanje: "Jahve će ti podići dom... podići ću tvoga potomka nakon tebe... On će sagraditi dom imenu mojemu, a ja ću utvrditi njegovo prijestolje zauvijek."

Objavljen je i razlog zašto David nije trebao izgraditi hram: "Mnogo si krvi prolio i velike si ratove vodio;

nećeš ti graditi Doma mome imenu... Gle, rodit će ti se sin; on će biti miro-ljubae, i dat ću mu mir od svih njegovih neprijatelja odasvud unaokolo; ime će mu biti Salomon. Mir i pokoj dat ću Izraelu za njegova vremena. On će sagraditi Dom mome imenu." (1 Ljet 22,8-10)

Premda mu je uskraćena najdraža želja njegova srca, David je poruku primio sa zahvalnošću: "Tko sam ja, Gospode Jahve, i što je moj dom te si me doveo dovdje? Pa i to je još premalo u tvojim očima, Gospode Jahve, te daješ svoja obećanja kući svoga sluge za daleku budućnost." Tada je on obnovio svoj savez s Bogom.

David je znao da bi njegovu imenu pripala čast, a njegovoj vladavini slava kad bi izvršio djelo što ga je naumio u svom srcu, ali on je bio spreman pokoriti svoju volju Bogu. Zahvalan pristanak koji je tada pokazao rijetko se vidi, čak i među kršćanima. Oni čija životna snaga opada često se nadaju da će ostvariti neko veliko djelo koje su zamislili u svom srcu, ali koje oni nisu sposobni učiniti! Božja im providnost može govoriti, kao što je njegov prorok govorio Davidu, objavljujući da djelo za kojim toliko čeznu nije povjereno njima. Njihovo je da pripreme put drugome koji će to ostvariti.

713 Ali umjesto da se sa zahvalnošću pokore božanskoj naredbi, mnogi se povlače kao da su odbačeni i prezreni, smatrajući da ako ne mogu učiniti ono što žele, oni neće činiti ništa. Mnogi se s očajničkim naporima drže odgovornosti koje nisu sposobni nositi i uzalud nastoje ostvariti djelo za koje nisu sposobni, dok ono koje mogu ostvariti, ostaje zapostavljeno. Zbog nedostatka njihove suradnje veće je djelo ometeno ili spriječeno.

David je, u svom zavjetu s Jonatanom, obećao da će čim počine od svojih neprijatelja pokazati milost prema Šaulovu domu. Svjestan ovog zavjeta, kralj se u dobrim vremenima raspitao: "Ima li još koji preživjeli od Šaulove kuće, da mu učinim milost zbog Jonatana?" Rečeno mu je za Jonatanova sina Me-ribaala, koji je bio hrom od rođenja. U vrijeme kad su Filistejci kod Jizreela porazili Šaula, djetetova ga je dadilja, pokušavajući pobjeći, ispustila i tako od njega učinila doživotna bogalja. David je sada dozvao mladića na dvor i primio ga s velikom ljubaznošću. Vraćeni su mu Šaulovi privatni posjedi za uzdržavanje njegova doma, a sam Jonatanov sin je trebao postati stalan kraljev gost koji je svakodnevno sjedio za kraljevim stolom.

Mcribaal je na temelju izvještaja Davidovih neprijatelja bio potican da gaji snažne predrasude protiv njega kao otimača, ali monarhov dobronamernost i učtiv prijem i neprekidna ljubaznost osvojila je srce ovog mladića i on je kao i njegov otac Jonatan smatrao da su njegovi interesi istovjetni s interesima kralja koga je Bog izabrao.

Nakon što se David utvrdio na izraelskom prijestolju narod je uživao u dugom razdoblju mira. Okolni narodi, gledajući snagu i jedinstvo kraljevstva, uskoro su smatrali razboritim da se klone otvorena neprijateljstva, a David, zaokupljen organizacijom i podizanjem svog kraljevstva, uzdržavao se od napadačkih ratova. Međutim, on je naposljetku ipak zaratio s Pilis-tejcima, izraelskim starim neprijateljima i s Moapcima, te ih uspio pobijediti i prisiliti na plaćanje danka.

Tada su okolni narodi protiv Davida stvorili veliki savez koji je prouzročio najveće ratove i pobjede u njegovoj vladavini te najveći rast njegove moći. Neprijateljski savez, koji je nastao zbog ljubomore na sve veću Davidom moć, on ničim nije izazvao. Okolnosti koje su dovele do njegova stvaranja su bile ove:

714 U Jeruzalemu su primili vijest da je umro Nahaš, kralj Amonaca, monarh koji je bio ljubazan prema Davidu dok je on bježao od Šaulova bijesa. Sada, želeći izraziti svoju zahvalnost i poštovanje zbog naklonosti koja mu je bila ukazana u nevolji, David je Hanunu, sinu i nasljedniku amorejskog kralja, poslao izaslanike s izrazima sućuti. "A David reče u sebi: Želio bih iskazati ljubav Nahaševu sinu Hanunu, kao što je njegov otac iskazao meni!"

Ali ovaj učtiv čin je bio pogrešno protumačen. Amonci su mrzili istinitog Boga i bili su ogorčeni Izraelovi neprijatelji. Nahaševa je ljubaznost prema Davidu bila u cijelosti potaknuta neprijateljstvom prema Šaulu, izraelskom kralju. Hanunovi savjetnici su pogrešno prikazali Davidovu poruku. "... rekoše knezovi Amonaca svome gospodaru Hanunu: 'Zar misliš da je David poslao ljude da ti izraze sućut zato što je htio iskazati čast tvome ocu? Nije li možda zato David poslao svoje ljude k tebi da razvide grad, da bi doznao njegovu obranu i

potom ga oborio?" Po savjetu svojih savjetnika Nahaš je prije pola stoljeća stanovnicima Jabeš-Gileada, koji su zatražili primirje, postavio surove uvjete kad su ga opkolili Amonci. Nahaš je tražio priliku da svima iskopa desno oko. Amonci su se još uvijek živo sjećali kako je izraelski kralj spriječio njihovu surovu namjeru i izbavio ljude koje su oni željeli poniziti i osakatiti. Njih je još uvijek poticala ista mržnja prema Izraelu. Oni nisu mogli pojmiti dobrotu duha koji je nadahnuo Davidovu poruku. Kad Sotona nadzire umove ljudi, on će izazvati zavist i sumnju koja će i najbolje namjere prikazati pogrešno. Slušajući svoje savjetnike, Hanun je Davidove poslanike proglasio uhodama i obasuo ih prijezirom i uvredama.

Amoncima je bilo dopušteno da nesmetano izvrše zle namjere svog srca, da bi se Davidu otkrila njihova stvarna narav. Božja volja nije bila da Izrael sklopi savez s ovim izdajničkim neznabožičkim narodom.

Danas se, kao i u drevna vremena, djelo veleposlanika smatra svetim. Sveopćim zakonom svih naroda oni su bili zaštićeni od osobnog nasilja ili uvreda. Veleposlanik je stajao kao predstavnik svog vrhovnika i svaki je nedostojan postupak zahtijevao trenutačnu osvetu.

715 Amonci su se, znajući da će uvreda Izraelaca odmah biti osvećena, pripremali za rat. "Kad su Amonovi sinovi vidjeli da su se omrazili s Davidom, poslao je Hanun s Amonovim sinovima tisuću srebrnih talenata da za plaću najme bojnih kola i konjanika iz Aram Naharajima, iz Aram Maake i iz Soba. Najmili su za plaću trideset i dvije tisuće bojnih kola... Amonovi su se sinovi skupili iz svojih gradova i došli u boj." (1 Ljet 19,6.7)

Bio je to doista moćan savez. Stanovnici područja između rijeke Eufkrat i Sredozemnog mora udružili su se s Amoncima. Sjever i istok Kanaana bio je okružen oružanim snagama, udruženima u namjeri da slome Izraelsko kraljevstvo.

Izraelci nisu čekali napad na svoju zemlju. Njihove su snage, pod Joabovim zapovjedništvom, prešle Jordan i pošle prema amonskom glavnom gradu. Dok je izraelski zapovjednik vodio svoju vojsku do bojnog polja, on ih je nastojao nadahnuti za sukob, govoreći: 'Budi hrabar i junački se držimo radi naroda i radi gradova svoga Boga; a Jahve neka učini što je dobro u njegovim očima.' (1 Ljet 19,13) Udružene savezničke snage su poražene u prvoj bici. Ali one nisu bile spremne odustati od borbe, te su naredne godine obnovile rat. Sirijski kralj je sakupio sve svoje snage prijeteći Izraelu golemom vojskom. David, shvaćajući koliko je mnogo ovisilo o ishodu ovog sukoba, osobno je došao na bojišnicu i s Božjim blagoslovom nanio saveznicima tako strahovit poraz da Sirijci, od Eufrata do Libanona, nisu samo odustali od rata već su Izraelu plaćali i danak. David je odlučno nastavio ratovati protiv Amonaca sve dok njihove utvrde nisu pale a cijelo područje došlo pod izraelsku vlast.

Opasnosti koje su prijetile narodu potpunim uništenjem pokazale su se kao Božja providnost, sredstvo s pomoću kojeg se nacija uzdigla do neviđena veličanstva. Obilježavajući ovaj značajan događaj David pjeva:

Živio Jahve! Blagoslovljena hridina moja!

Neka se uzvisi Bog, spasenje moje!

Bog koji mi daje osvetu

i narode meni pokorava.

Od dušmana me mojih izbavljaš

716

i nad protivnike me moje izdižeš,

ti mene od čovjeka silnika spašavaš.

Zato te slavim, Jahve, među pucima
i psalam pjevam tvome Imenu:
umnožio si pobjede kralju svojemu,
pomazaniku svome milost si iskazao,
Davidu i potomstvu njegovu navijeke."

(Ps 18,47-51)

Kroz Davidove pjesme u narod je usadivana misao da je Jahve njihova sila i Izbavitelj:

"Ne spašava kralja vojska mnogobrojna,
ne spašava velika sila junaka.
Isprazno se od konja nadati spasenju,
jačina njegova ne izbavlja." (Ps 33,16.17)

"Ti, o moj Kralju i Bože moj,
ti si dao pobjede Jakovu.
Po tebi dušmane svoje odbismo,
u tvome imenu zgazismo one
koji se na nas digoše.
U svoj se luk nisam pouzdavao,
nit me mač moj spašavao.
Nego ti, ti si nas spasio od dušmana,
ti si postidio one koji nas mrze." (Ps 44,5-8)

"Jedni se hvale kolima bojnim, drugi konjima,
mi imenom Jahve, Boga našega!" (Ps 20,8)

Tako je Izraelsko kraljevstvo doseglo veličinu koja je bila obećana Abrahamu, i kasnije ponovljena Mojsiju: "Potomstvu tvojemu dajem zemlju ovu od Rijeke u Egiptu, do Velike rijeke, rijeke Eufrata." (Post 15,18) Izrael je postao moćna nacija, koje su se okolni narodi bojali i koju su poštovali. Davidova je moć u njegovu vlastitom kraljevstvu bila vrlo velika. On je kao malo koji vladar uspio zadobiti osjećaje i odanost svog naroda. On je poštovao Boga, a Bog je sada poštovao njega.

Međutim, usred blagostanja vrebala je opasnost. David se u trenucima svojih najvećih pobjeda nalazio u najvećoj opasnosti i sučelio se sa svojim najvećim porazom.

73

Davidove posljednje godine

Ovo se poglavlje zasniva na 2. Samuelovoj 24, 1. Kraljevi 1 te 1. Ljetopisa 21, 28 i 29.

746 Poraz Abšaloma nije odmah kraljevstvu donio mir. Tako se velik dio naroda pridružio pobuni da se David nije želio vratiti u svoj glavni grad i ponovno preuzeti vlast bez poziva iz plemena. U pometnji koja je slijedila nakon Abšalomova poraza nije bilo trenutačnog i odlučnog nastojanja da se pozove kralj, a kad se Judino pleme najposlije zauzelo da vrate Davida, izazvali su ljubomoru ostalih plemena i uslijedila je pobuna. Međutim, ona je ubrzo ugušena i u Izrael se vratio mir.

Davidova povijest pruža jedno od najupečatljivijih svjedočanstava o opasnostima vlasti, bogatstva i svjetovne časti koji prijete duši, onoga za čim ljudi najviše čeznu. Malo je njih prošlo kroz jedno ovakvo iskustvo spremnih da izdrže ovakvu provjeru. Davidov rani pastirski život, sa svojim poukama o poniznosti, strpljivog rada i nježne brige za stado, zajednica s prirodom u samoći brda, razvijanje glazbenih i pjesničkih talenata i usmjeravanje misli na Stvoritelja, duga disciplina života u divljini koja je zahtijevala hrabrost, duševnu snagu, strpljenje i vjeru u Boga, sve je to Gospod odredio kao pripremu za izraelsko prijestolje. David je doživio dragocjena iskustva Božje ljubavi i bio je bogato obdaren njegovim Duhom. On je u Šaulovoj povijesti vidio potpunu ništavnost puke ljudske mudrosti. Ipak, svjetovni uspjeh i čast toliko su oslabili Davidov karakter da g'A je kušać opetovano pobjeđivao.

Druženje s neznabožackim narodima dovelo je do želje da slijedi njihove nacionalne običaje i razgorjelo ambicije za svjetovnom veličinom.

747 Izrael je imao čast biti Jahvin narod, ali dok su ponos i samouvjerenost rasli, Izraelci nisu bili zadovoljni s ovom prednošću. Oni su više brinuli o svom položaju među drugim narodima. Ovakav duh nije mogao a da ne izazove kušnje. Namjeravajući nastaviti s osvajanjima drugih naroda David je odlučio povećati svoju vojsku zahtjevom da svi ljudi određene starosti služe vojsku. Da bi to izvršio, bilo je potrebno izvršiti popis cijelog naroda. Prebrojavanje je trebalo pokazati razliku između slabosti kraljevstva prilikom Davidova dolaska na prijestolje i njegove snage i napretka pod njegovom vladavinom. To je također trebalo još više potaknuti pretjeranu samouvjerenost kralja i naroda. Sveto pismo kaže: "Tada Satan ustade na Izraela i potače Davida da izbroji Izraelce." Napredak Izraela pod Davidom bio je posljedica Božjih blagoslova, a ne kraljeve sposobnosti ili snage njegove vojske. Međutim, povećanje vojne gotovosti kraljevstva okolnim je narodima ostavilo dojam da Izraelovo pouzdanje počiva na njegovoj vojsci, a ne na Jahvinoj sili.

Premda je izraelski narod bio ponosan na svoju nacionalnu veličinu, oni nisu blagonaklono gledali na Davidov plan za veliko produženje vojne službe. Predloženo novačenje prouzročilo je veliko nezadovoljstvo i stoga se smatralo nužnim upotrijebiti vojne časnike umjesto svećenika i sudaca koji su ranije obavljali popis. Cilj njihova pothvata izravno se suprotio načelima teokracije. Prigovarao je čak i Joab koji se dotada pokazao bezobzirnim. On je rekao: "Neka Jahve dade svome narodu još sto puta ovoliko koliko ga je sada! Nisu li, moj gospodaru kralju, svi oni sluge mome gospodaru? Zašto traži to moj gospodar? Zašto da bude na krivicu Izraelu?" Ali kraljeva riječ bijaše jača od Joabovc. Tako je Joab otišao i počeo obilaziti sav Izrael, a onda se, najposlije, vrati u Jeruzalem." Prebrojavanje još nije bilo ni okončano a David se uvjerio u njegovu grešnost. Osuđujući sam sebe, on "reče Bogu: Veoma sam sagriješio što sam to učinio. Ali oprostite krivicu svome sluzi, jer sam vrlo ludo radio!" Sljedećeg jutra prorok Gad je Davidu donio poruku: "Ovako veli Jahve: Troje stavljam preda te; izaberi sebi jedno od toga da ti učinim!...

748 Biraj sebi ili glad za tri godine, ili da tri mjeseca bježiš pred neprijateljima, i mač tvojih

neprijatelja da te stiže, ili da tri dana Jahvin mač i kuga bude na zemlji, i Jahvin anđeo da ubija po svim izraelskim krajevima. Sada promisli i gledaj što da odgovorim onome koji me poslao!"

Kraljev odgovor je glasio: "Na velikoj sam mucu! Ah, neka padnem u Jahvine ruke, jer je veliko njegovo milosrđe, a u ljudske ruke da ne zapadnem."

Zemlju je pogodila kuga koja je usmrtila sedamdeset tisuća ljudi u Izraelu. Kuga još nije dospjela u Jeruzalem, kad "David, podigavši oči, vidje Jahvina anđela kako stoji između zemlje i neba držeći u ruci isukani mač koji je podigao na Jeruzalem, i on pade ničice sa starješinama obučenim u kostrijet." Kralj je molio Jahvu u korist Izraela: "Nisam li ja zapovjedio da se izbroji narod? Ja sam, dakle, onaj koji sam sagriješio i grdno zlo načinio, a što učiniše te ovce? Jahve, Bože moj, neka tvoja ruka dođe na me i na moju obitelj, a ne na taj narod da ga pomori!"

Prebrojavanje je izazvalo nezadovoljstvo među narodom, premda su i oni sami gajili iste grijehе koji su naveli Davida na ovaj postupak. Kao što je Gospod preko Abšaloma kaznio Davida, On je zbog Davidove greške kaznio izraelske grijehе.

Anđeo koji je ubijao obavljao je svoje djelo izvan Jeruzalema. Stajao je na brdu Moriji, "kraj gumna Jebusejca Ornana". David je pod vodstvom proroka pošao na brdo i tamo izgradio žrtvenik i "prinese paljenice i pričesnice; a kad je prizvao Jahvu, on ga usliša spustivši oganj s neba na žrtvenik za paljenice". "Tada se Jahve smilova zemlji, i presta pomor u Izraelu."

Mjesto na kojem je podignut žrtvenik otada se trebalo uvijek smatrati svetim mjestom, a Ornan ga je darovao kralju. Međutim, kralj ga je odbio primiti. "Ne, nego hoću da kupim u tebe i da platim, jer neću da prinosim Jahvi što je tvoje, da prinosim paljenice koje su mi poklonjene. I David dade Ornanu za ono mjesto šest stotina zlatnih šekela na mjeru."

749 Ovo mjesto, zapamćeno kao i mjesto gdje je Abraham izgradio žrtvenik da prinesе svog sina, a sada posvećeno ovim velikim izbavljenjem, kasnije je izabrano kao mjesto na kojem je podignut Salomonov Hram.

Ali još se jedna sjena trebala nadviti nad Davidovim poz-nim godinama. Doživio je već sedamdeset godina. Teškoće i patnje u njegovim ranim godinama, mnogi ratovi, brige i muke kasnijih godina, iscrpili su njegovu životnu snagu. Premda je njegov um zadržao bistrinu i snagu, slabost i starost i želja za samoćom sprečavali su ga da brzo razumije sve što se događalo u kraljevstvu te je ponovno izbila pobuna u samoj sjeni prijestolja. Opet su se pokazali plodovi Davidovog roditeljskog popuštanja. Sada je Adonija bio taj koji je težio k prijestolju, "stasiti i lijep" po izgledu i stasu, ali nenačelan i neobuzdan. On u svojoj mladosti nije bio obuzdavan, jer "njegov ga otac za svoga života nikad nije ukorio niti ga je kad upitao: "Zašto tako činiš?" On se sada pobunio protiv Božjeg autoriteta koji je Salo-mona postavio na prijestolje. Zbog svoje prirodne obdarenosti i vjernosti Salomon je bio bolje osposobljen od svog brata da bude izraelski vladar, i premda je Bog jasno obznanio svoj izbor, Adonija je našao pristaše. Joab, premda je počinio mnogo zločina, dotad je bio

vjeran prijestolju, ali se sada, kao i svećenik Ebjatar, pridružio uroti protiv Salomona.

Pobuna je sazrela i urotnici su se okupili na veliku gozbu izvan grada da Adoniju proglase kraljem, ali je brzo djelovanje nekoliko vjernih osoba osujetilo njihov plan, među kojima su bili veliki svećenik Sadok, prorok Natan i Bat-Šeba, Salomonova majka. Oni su kralju iznijeli stanje u kraljevstvu podsjećajući ga da prema božanskoj naredbi Salomon treba naslijediti prijestolje. David je odmah abdicirao u korist Salomona, koji je zatim pomazan i proglašen kraljem. Urota je bila ugušena, a njezini su ključni ljudi kažnjeni smrću. Ebjatarov život je pošteđen, iz poštovanja prema njegovoj dužnosti i prijašnjoj vjernosti Davidu, ali je uklonjen s položaja velikog svećenika koji je prešao na Sadokovu obitelj. Joab i Adonija su bili pošteđeni za neko vrijeme, ali nakon Davidove smrti oni su za svoj zločin kažnjeni smrću.

750 Izvršenjem presude nad Davidovim sinom ispunila se četverostruka kazna koja je svjedočila o Božjem gađenju prema očevim grijesima.

Od samog početka Davidove vladavine jedan je od njegovih najomiljenijih planova bio podizanje Hrama Gospodu. Premda mu nije bilo dopušteno da ostvari svoju namjeru, on nije pokazao manje revnosti i želje u tom poslu. Nabavio je obilje najskuplje grade, zlata, srebra, oniksa, kamenja u raznovrsnim bojama, mramora i najskuplje vrste drveta. A onda je ovo vrijedno blago što ga je sakupio morao predati drugima, jer su druge ruke trebale izgraditi dom za Kovčeg, simbol Božje prisutnosti.

Uvidjevši da mu je kraj blizu, kralj je sazvao izraelske knezove i predstavnike svih dijelova kraljevstva da to prime u nasljedstvo. Čeznuo je da im na samrtni preda zadaću i osigura njihovu suradnju i potporu u velikom djelu što ga je trebalo ostvariti. Zbog svoje tjelesne slabosti od njega se nije očekivalo da osobno prisustvuje ovoj predaji, ali Bog ga je nadahnuo i on se po posljednji put obratio narodu s neobičnom gorljivošću i silom. Govorio im je o svojoj želji da izgradi Hram, i o Gospodnjoj zapovijedi da to djelo treba povjeriti njegovom sinu Salomonu. Božansko je obećanje glasilo: "Tvoj sin Salomon sagradit će meni Dom i moja predvorja; jer sam njega izabrao sebi za sina, i ja ću mu biti otac. Utvrdit ću njegovo kraljevstvo zauvijek ako bude postojano vršio moje zapovijedi i moje zakone kao danas." "Sada, dakle," dodao je David, "pred očima sveg Izraela, Jahvina zboru, i pred svojim Bogom, koji nas sluša, velim: držite i tražite sve zapovijedi Jahve, svoga Boga, da biste zadržali u posjedu ovu dobru zemlju i ostavili je u baštinu sinovima nakon sebe dovijeka."

David je na vlastitom iskustvu naučio kako je težak put onoga koji se odvoji od Boga. Osjećao je osudu zbog kršenja zakona, te je požnjeo plodove prijestupa, a cijela je njegova duša bila obuzeta brigom da izraelske vode ostanu vjerne Bogu, a da Salomon vrši Božji Zakon, kloneći se grijeha koji su oslabili autoritet njegova oca, zagorčali njegov život i obeščastili Boga.

751 David je znao da će to zahtijevati poniznost srca, neprekidno povjerenje u Boga, budnost da izdrži kušnje kojima će Salomon sigurno biti izložen na svom uzvišenom položaju, jer su takvi osobiti karakteri posebna meta Sotoninih otrovnih strijela. Okrećući se svom sinu, koji je već bio priznat kao njegov prestolonasljednik, David je rekao: "A ti, sine moj Salomone, poznaj Boga, svoga oca, i služi mu čitavim srcem i spremnom dušom, jer Jahve ispituje sva srca i zna sve misli i namjere; ako ga budeš tražio, dat će ti se da ga nađeš; ako li ga ostaviš, odbacit će te zauvijek. Uvidi sada da te Jahve izabrao da gradiš Dom za Svetište, budi junak i radi!"

David je Salomonu dao detaljne upute za izgradnju Hrama, s uzorcima za svaki njegov dio i za sve predmete za službu kao što mu je bilo otkriveno božanskim nadahnućem. Salomon je još bio mlad i klonio se teških odgovornosti koje će počivati na njemu tijekom podizanja Hrama i vladavine nad Božjim

narodom. David je rekao svom sinu: "Budi junak i hrabar, i radi! Ne boj se i ne plaši se, jer će Jahve, Bog, moj Bog, biti s tobom! Neće te napustiti niti te ostaviti."

David je ponovno uputio poziv zajednici: "Bog je izabrao moga sina Salomona, mlado i nježno momče, a ovo je velik posao, jer neće biti za čovjeka dvor, nego za Boga Jahvu." Zatim je rekao: "Pripremio sam, koliko sam mogao, za Dom svoga Boga..." i onda nastavio nabrajati gradu koju je skupio. Štoviše, rekao je on: "Iz

ljubavi prema Bogu dajem još i syoga zlata i srebra za Dom svoga Boga, osim svega što sam pripremio za sveti Dom. Tri tisuće zlatnih talenata ofirskoga zlata i sedam tisuća talenata čistoga srebra da se oblože zidovi prostorija." "Bi li danas još tko", upitao je okupljeno mnoštvo koje je donijelo svoje dragovoljne darove, "htio dragovoljno što priložiti svojom rukom Jahvi?"

Zajednica je spremno odgovorila: "Tada su dragovoljno priložili knezovi obitelji i knezovi izraelskih plemena, tisućni-ci, stotnici i nadstojnici nad kraljevskim poslovima.

752 Dali su za službu u Božjem Domu zlata pet tisuća talenata i deset tisuća zlatnih darika, srebra deset tisuća talenata, tuča osamnaest tisuća talenata, željeza sto tisuća talenata. U koga se god našlo dragulja, svi su darivali u riznicu Jahvina Doma... Narod se veselio što su dragovoljno prilagali, jer su prilagali iskrena srca Jahvi; i kralj David radovao se od srca."

"Potom David blagoslovi Jahvu pred svim zborom. I reče David: 'Blagoslovljen da si, Jahve, Bože našeg oca Izraela, od vijeka do vijeka! Tvoja je, Jahve, veličina, sila, slava, sjaj i veličanstvo, jer je tvoje sve što je na nebu i na zemlji; tvoje je, Jahve, kraljevstvo, i ti si uzvišen povrh svega, Poglavar svega! Od tebe je bogatstvo i slava, ti vladaš nad svim, u tvojoj je ruci sila i moć, u tvojoj je vlasti da učiniš velikim i jakim sve. I slavimo te, Bože naš, i hvalimo tvoje dično ime. Tko sam ja, i što je moj narod, da bismo imali snage dovoljno prinijeti tebi dragovoljno? Od tebe je sve, i iz tvojih ruku primivši, dali smo tebi! Pridošlice smo pred tobom, naseljenici kao svi naši očevi; naši dani na zemlji prolaze kao sjena, i nema nade. Jahve, Bože naš, sve ovo mnogo blago koje smo pripravili za gradnju Doma tebi, tvome svetom imenu, iz tvoje je ruke i sve je tvoje! Ali znam, o Bože moj, da ti iskušavaš srca i da ljubiš iskrenost."

"... ja sam iskrena srca dragovoljno prinio sve ovo, i s radošću sam gledao tvoj narod koji je ovdje kako ti dragovoljno prinosi. Jahve, Bože naših otaca Abrahama, Izaka i Jakova, sačuvaj do vijeka u srcu svoga naroda tu misao i namjeru, i upravi njegovo srce k sebi! A mome sinu Salomonu daj pošteno srce da bi se držao tvojih zapovijedi, tvojih odredaba i tvojih uredaba, da bi vršio sve i da bi sagradio dvor za koji sam sve spremio.' Tada David reče svemu zboru: 'Blagoslovite sada Jahvu, svoga Boga!' I sav je zbor blagoslovio Jahvu, Boga svojih otaca, i, pavši ničice, poklonio se Jahvi i kralju."

753 Kralj je s velikim zanimanjem sakupljao skupocjene materijale za gradnju i uljepšavanje Hrama. Skladao je divne himne koje su u kasnijim godinama trebale odjekivati njegovim dvoranama. Njegovo se srce sada radovalo u Gospodu jer su izraelski oci i knezovi tako plemenito odgovorili na njegov poziv i žrtvovali se za ovo važno djelo što je bilo pred njima. I dok su služili, pokazivali su želju da daju još više. Uvećali su prinose dajući u raznicu od vlastitih sredstava. David se osjećao nedostojan dok je sakupljao gradnju za Božji dom, a vjernost izražena spremnošću plemenitih ljudi u njegovu kraljevstvu da dragovoljnih srca daju svoja blaga Jahvi i predaju se u njegovu službu, ispunjavalo ga je radošću. Ali sam je Bog usadio ovu sklonost u svoj narod. On se trebao proslaviti, a ne čovjek. On je bio taj koji je narodu dao zemaljska bogatstva, a njegov Duh ih je učinio voljnim da donesu svoje dragocjenosti za Hram. Sve je bilo Gospodnje, i da njegova ljubav nije pokrenula srca naroda, kraljevi bi napori bili uzaludni, a Hram nikada ne bi bio podignut.

Sve što čovjek prima od Božjeg obilja i dalje pripada Bogu. Sve što je Bog dao u obliku dragocjenih i lijepih predmeta na zemlji predao je u ruke ljudi da ih ispita, da ispita dubinu njihove ljubavi prema Njemu i njihovog vrednovanja njegove naklonosti. Bilo da su to blaga ili razum, njih treba položiti kao dragovoljan prinos pred Isusove noge, a darovatelj treba zajedno s Davidom reći: "Od tebe je sve, i iz tvojih ruku primivši, dali smo tebi!"

Kad je osjetio da se bliži smrt, David se još uvijek svim srcem brinuo za Salomona i izraelsko kraljevstvo, čiji je napredak u velikoj mjeri ovisio o vjernosti kralja. "... zapovjedi David svome sinu Salomonu: 'Sada polazim na put sviju smrtnika. Ti budi hrabar i pokaži se čovjekom! Slušaj naredbe Jahve, Boga svoga, idi njegovim stazama, drži se njegovih zakona, zapovijedi, naredaba i njegovih pouka,... da bi uspio u svemu što poduzmeš i svagdje kamo se okreneš; da bi Jahve ispunio svoje obećanje koje mi je dao: Ako sinovi tvoji budu pazili na svome putu, vjerno hodeći preda mnom, svim srcem svojim i svom dušom svojom, uvijek će jedan od njih sjediti na prijestolju Izraelovu.'" (1 Kr 2,1-4)

754 Davidove su posljednje zapisane riječi bile psalam, psalam povjerenja, uzvišenih načela i neprolazne vjere:

"Riječ Davida, sina Jišajeva,
 riječ čovjeka koji je bio visoko uzdignut,
 pomazanika Boga Jakovljeva,
 pjevača pjesama Izraelovih:
 Jahvin duh govori po meni,
 njegova je riječ na mom jeziku.
 Reče mi Jakovljev Bog,
 reče mi Izraelova hrid:
 Tko vlada ljudima pravedno,
 i tko vlada u strahu Božjemu,
 taj je kao jutarnja svjetlost kad ograne sunce,
 jutro bez oblaka,
 na kojem se svjetluca zemaljska trava poslije kiše.
 Da, moja kuća stoji čvrsto pred Bogom:
 on je učinio vječan Savez sa mnom,
 u svemu dobro uređen i utvrđen.
 Da, on će dati da napreduje sve moje spasenje
 i svaka moja želja." (2 Sam 23,1-5)

Davidov pad je bio velik, ali njegovo pokajanje je bilo duboko, njegova ljubav vatrena, a vjera snažna. Njemu je bilo mnogo oprosteno i stoga je on mnogo ljubio (Lk 7,48).

U Davidovim psalmima se ogleda čitav niz iskustava, od najdublje svijesti o krivici i osuđivanja samog sebe do najplemenitije vjere i najuzvišenijeg odnosa s Bogom. Zapis o njegovom životu govori da grijeh može donijeti samo sramotu i jad, da Božja ljubav i milost može dosegnuti do najvećih dubina, da vjera može podignuti pokajanu dušu da bude usvojena među Božje sinove. Od svih obećanja koja njegova riječ sadrži, to je jedno od najsnažnijih svjedočanstava o Božjoj vjernosti, pravednosti i zavjetnoj milosti.

Čovjek 'vene već, poput sjene bježi ne zastajuć', "ali riječ Boga našega ostaje dovijeka". "AT ljubav Jahvina vječna je nad onima što ga se boje, i njegova pravda nad sinovima sinova, nad onima što njegov Savez čuvaju

i pamte mu zapovijedi da ih izvrše." (Job 14,2; Iz 40,8; Ps 103,17.18)

"I znam da sve što Bog čini, čini za stalno." (Prop 3,14)

Veličanstvena su obećanja dana Davidu i njegovu domu, obećanja koja pogled usmjeravaju na vječnost i nalaze potpuno ispunjenje u Kristu. Gospod je objavio:

755 "Savez sklopih s izabranikom svojim, zakleh se Davidu, sluzi svome: ... da ruka moja svagda ostane s njime i moja mišica da ga krijepi... Vjernost moja i dobrota bit će s njime, i u mome imenu rast će mu snaga. Pružit ću njegovu ruku nad more, do Rijeke desnicu njegovu. On će me zvati: Oče moj! Bože moj i hridi spasa mojega. A ja ću ga prvorodencem učiniti, najvišim među kraljevima svijeta. Njemu ću sačuvati dovijeka naklonost svoju i Savez svoj vjeran." (Ps 89,4-29)

"Njegovo ću potomstvo učiniti vječnim

i prijestolje mu kao dan nebeski." (Ps 89, 30)

"Sudit će pravo ubogim pučanima,

djeci siromaha donijet će spasenje,

a tlačitelja on će smrviti.

I živjet će dugo kao sunce

i kao mjesec u sva pokoljenja...

U danima njegovim cvjetat će pravda

i mir velik - sve dok bude mjeseca.

I vladat će od mora do mora,

i od Rijeke do granica svijeta.

Bilo ime njegovo blagoslovljeno dovijeka!

Dok je sunca, živjelo mu ime!

Njim se blagoslivljala sva plemena zemlje,

svi narodi nazivali blaženima!" (Ps 72,4-8.17)

"Jer, dijete nam se rodilo, sina dobismo; na plećima mu je vlast. Ime mu je: Savjetnik divni, Bog silni, Otac vječni, Knez mirnosni." "On će biti velik i zvat će se Sin Previšnjega. Gospodin Bog dat će mu prijestolje Davida, oca njegova. On će vladati kućom Jakovljevom do vijeka. I kraljevstvo njegovo neće imati svršetka." (Iz 9,6; Lk 1,32.33)

Dodatak

Primjedba br. 1, str. 209. U zapovijedi o oslobađanju Izraela Gospod je rekao faraonu: "Izrael je moj prvorođenac. Tražim od tebe da miпустиš sina da mi iskaže štovanje." (Izl 4,22.23) Psalmist nam kaže zašto je Bog izbavio Izraela iz Egipta: "Puk svoj s klicanjem izvede i s veseljem izabrane svoje. I dade im zemlje poganske, trud naroda baštiniše, da čuvaju naredbe njegove i zakone da mu paze." (Ps 105,43-45) Ovdje smo saznali da Izraelci nisu mogli služiti Bogu U Egiptu.

U knjizi Pnz 5,14.15 nalazimo poseban naglasak na dijelu četvrte zapovijedi koji zahtijeva da sluge i sluškinje počivaju, a Izraelcima je rečeno da pamte da su i oni bili sluge u zemlji egipatskoj. Gospod je rekao: "A sedmoga je dana subota, počinak posvećen Jahvi, Bogu tvome. Tada nikakva posla nemoj raditi: ni ti, ni sin tvoj, ni kći tvoja, ni vol tvoj, ni magarac tvoj, niti ikakvo živinče tvoje, niti došljak koji je unutar tvojih vrata; tako da mogne otpočiniti i sluga tvoj, i sluškinja tvoja kao i ti. Sjeti se da si i ti bio rob u zemlji egipatskoj i da te odande izbavio Jahve, Bog tvoj, rukom jakom i ispruženom mišicom. Zato ti je zapovjedio Jahve, Bog tvoj, da držiš dan subotni." U knjizi Izl 5,5 saznajemo da su Mojsije i Aron "od posla odvratili" narod.

Iz ovih činjenica možemo zaključiti da je subota bila jedno od područja u kojem oni nisu mogli služiti Gospodu u Egiptu. Kad su Mojsije i Aron došli s Božjom porukom (Izl 4,29-31), oni su pokušali provesti reformu koja je samo povećala tlačenje. Izraelci su bili izbavljeni da bi mogli držati Gospodnje uredbe, uključujući i četvrtu zapovijed, i to je na njih stavilo dodatnu obvezu da propisno drže subotu kao i sve zapovijedi. Tako se u Pnz 24,17,18 činjenica da su izbavljeni iz Egipta navodi kao nešto što ih posebno obvezuje da iskazuju ljubaznost prema udovicama i siročadi: "Ne izvrći pravice došljaku ni siroti, i ne uzimaj u zalag haljine udovici. Sjećaj se da si bio rob u Egiptu, i da te odande izbavio Jahve, Bog tvoj; zato ti nalažem da ovu zapovijed vršiš."

Primjedba br. 2, str. 220. Proučavanjem egipatske religije može se vidjeti da je svrha zala bila da uništi povjerenje Egipćana u silu i zaštitu njihovih kipova, te da prikaže da su njihovi bogovi surovi mučitelji svojih štovatelja. Nekoliko primjera može poslužiti da prikaže ovu činjenicu.

Drugo zlo donijelo je žabe diljem cijelog Egipta (Izl 8,6). Egipćani su žabe smatrali svetim, a jedno od božanstava, Heqa, bila je božica sa žabljom glavom za koju se smatralo da posjeduje stvaralačku moć. Kad su se žabe, na Mojsijevu zapovijed, umnožile do te mjere da su napunile zemlju od jednog kraja do drugog, Egipćani su se mogli pitati zašto Heqa muči svoje revne štovatelje umjesto da ih štiti. Na taj način drugo zlo nije samo kaznilo Egipćane već su oni bili svjedoci prijezira što ga im je nanio, kako su oni pretpostavljali, jedan od njihovih bogova (Izl 9,3), od kojih su mnogi predstavljali moćne bogove u egipatskom panteonu. Spomenimo samo neke od njih: znamo da je bik Apis bio posvećen Ptahu, ocu svih bogova, krava je bila posvećena Hathor, jednoj od najrasprostranjenijih štovanih božica u zemlji Nila, dok je ovan predstavljao nekoliko bogova poput Khnemua i Amona, boga s ovnujskom glavom, koji je bio glavni egipatski bog u vremenu Novog Carstva. Stoga su bolesti koje su pobile životinje posvećene njiliovim bogovima otkrile Egipćanima nemoć njihovih bogova u prisutnosti Boga prezrenih Izraelaca.

Deveto zlo (Izl 10,21) zadalo je težak udarac jednom od najvećih egipatskih bogova, Rau, bogu sunca, kojeg su neprekidno štovali od samog početka povijesti te zemlje. U zemlji koja je rijetko vidjela oblake na nebu sunce se smatralo kao sila koja nikada ne iznevjerava, pruža toplinu, svjetlost, život i rast cijelom svijetu. Svaki egipatski kralj se smatrao "sinom boga Ra" i taj je izraz bio dio njegove titule. Kad je Amon postao glavni egipatski bog tijekom osamnaeste dinastije, smatralo se da je Ra tako moćan da je učinjen kompromis tako što su Amon i Ra udruženi i stvoren je jedan bog — Amon-Ra. Nekoliko godina nakon izlaska, kad je

Ikhaton za kratko vrijeme uveo monoteizam, jedini bog kojeg su zadržali bio je Aton, sunčani krug. Uvidjevši kako je ukorijenjeno štovanje sunca u religijskom životu Egipćana, i kako se duboko štovao bog sunca Ra, Amon-Ra ili Aton, možemo razumjeti zašto su zla usmjerena protiv ovog boga sustigla Egipćane na vrhuncu sukoba između izraelskog Boga i njegovih egipatskih neprijatelja.

Tako je i deseto zlo, ubijanje prvorodenaca (Izl 12,19) pogodilo najmanje jednog boga, a to je bio kralj za koga se smatralo da je Horus, sin Ozirisov. Kao vladar nilske zemlje, njegovi podanici su mu se obraćali kao "bogu bogova". Stoga je ovo posljednje zlo okrunilo djela koja su ostvarena silom izraelskog Boga čudotvorca. Do tada su bili obeščasćeni bogovi koji su nadzirali sile prirode i životinje, ali sada je prezreni Bog izraelskih robova ponizio boga koji je među Egipćanima živio u vidljivom obliku i koji je rekao: "Tko je taj Jahve da ga ja poslušam -odvрати faraon - i pustim Izraelce? Ja toga Jahvti ne znam niti ću pustiti Izraelce." (Izl 5,2)

Primjedba br. 3, str. 227. U Post 15,13 čitamo da je Gospod rekao Abrahamu: "Dobro znaj da će tvoji potomci biti stranci u tuđoj zemlji; robovat će i biti tlačeni četiri stotine godina." Ovaj redak nameće pitanje da li se ovih četiri stotine godina odnosi na vrijeme patnje ili prebivanja, ili oboje, i kakav je odnos između ovih 400 godina i 430 godina iz Izl 12,40.41 i Gal 3,16.17.

Tvrđnja u Izl 12,40 da "vrijeme što su ga Izraelci proveli u Egiptu iznosilo je četiri stotine i trideset godina" ostavlja dojam da su Izraelci, od Jakovljeva dolaska u Egipat do Izlaska, proveli 430 godina u zemlji Nila. Da ovaj dojam ne može biti točan očito je iz Pavlovog nadahnutog tumačenja iznesenog u Gal 3,16.17, gdje se kaže da se 430 godina odnosi na razdoblje koje počinje kad je Bog načinio savez s Abrahamom sve do objavljivanja Zakona na Sinaju. Čini se da Pavao govori o prvom obećanju što ga je Bog dao Abrahamu kad je bio pozvan da napusti Haran (Post 12,1-3). Tada je počelo razdoblje od 430 godina, kad je Abraham imao 75 godina (12,4), a proročanstvo iz Post 15,13 je počelo trideset godina kasnije, kad je Abraham imao 105, a njegov sin Izak pet godina (21,5). U to vrijeme Išmael "je rođen po tijelu progonio onoga koji se rodio po duhu" (Gal 4,29; Post 21,9-11), i tako je počelo razdoblje mučenja Abrahamova sjemena koje se s prekidima nastavilo sve do izlaska. Izak nije samo imao poteškoća sa svojim polubratom Išmaelom već i s Filistejcima (Post 26,15,20.21). Jakov je bježao da spasi svoj život od Ezava (Post 27,41-43), kasnije i od Labana (Post 31,21), a onda je ponovno bio u opasnosti od Ezava (Post 32,28); Josipa su njegova braća prodala u ropstvo (Post 37,28), a Egipćani su desetljećima tlačili Izraelce (Izl 1,14).

Od vremena Abrahamova pozivanja do Jakovljeva ulaska u Egipat prošlo je 215 godina, a kad zbrojimo (1) dvadeset pet godina od Abrahamova pozivanja do rođenja Izaka (Post 12,4; 21,5), (2) šezdeset godina od Izakova do Jakovljeva rođenja (Post 25,26), i (3) Jakovljeve godine u vrijeme preseljenja u Egipat (Post 47,9), tako od 430 godina ostaje 215 kao vrijeme koje su Izraelci proveli u Egiptu. Stoga 430 godina iz Izl 12,40 uključuju prebivanje patrijaraha u Kanaanu kao i njihov boravak u Egiptu. Od Mojsijeva vremena Palestina je bila dio Egipatskog Carstva, tako nije čudno naći pisca iz tog razdoblja koji pod izrazom Egipat misli i na Kanaan. Prevoditelji Septuaginte, znajući da je 430 godina obuhvaćalo boravak patrijaraha u Kanaanu, razjasnili su ovo pitanje svojim prijevodom ovog retka: "Vrijeme što su ga Izraelci proveli u Egiptu iznosilo je četiri stotine i trideset godina." Dodatna potvrda ovog već spomenutog tumačenja o 430 godina nalazi se u proročanstvu da će četvrti naraštaj onih koji su ušli u Egipat napustiti ga (Post 15,16) i u zapisu o njegovom ispunjenju u Izl 6,16-20.

Primjedba br. 4, str. 257. Izraelci su smatrali da klanjanjem zlatnom teletu *iskazuju* svoje štovanje prema Bogu. Tako je Aron, otpočevši sa štovanjem kipa, objavio: "Sutra neka se priredi svečanost u čast Jahvi!" Oni su predložili da štiju Boga, kao što su Egipćani štovali Ozirisa, klanjajući se njegovom kipu. Međutim, Bog ovakvu službu nije mogao prihvatiti. Premda je služena u njegovo ime, bog Sunca, a ne Jahve, bio je stvarni predmet njihova obožavanja.

Štovanje Apisa je bilo popraćeno najvećim razvratom, a zapis u Svetom pismu upućuje da je izraelsko štovanje teleta bilo popraćeno svim oblicima razvrata uobičajenog za neznabožacko bogoslužje. Mi čitamo:

"Sutradan rano ustanu i prinesu žrtve paljenice i donesu žrtve pričesnice. Onda svijet posjeda da jede i pije. Poslije toga ustade da se zabavlja." (Izl 32,6) Hebrejska riječ prevedena sa "zabavlja" označava igranje s poskakivanjem, pjevanjem i plesanjem. Ovaj je ples, posebno među Egipćanima, bio tjelesan i nemoralan. Riječ prevedena u sljedećem retku s "naopako" u kojem se kaže: "Narod tvoj, koji si izveo iz zemlje egipatske, pošao je naopako" ista je riječ koja je upotrijebljena u Post 6,11.12, gdje čitamo da se zemlja "iskvarila" "ta svako se biće na zemlji izopačilo". Ovo objašnjava strašan Božji gnjev i razlog zbog kojeg je On želio odmah uništiti narod.

Primjedba br. 5, str. 267. Deset zapovijedi su bile "savez" koji je Gospod spominjao kad je predlažući savez s Izraelom rekao: "Stoga, budete li mi se vjerno pokoravali i držali moj Savez... " (Izl 19,5) Deset zapovijedi su nazvane Božji "savez" prije no što je sklopljen savez s Izraelom. To *nije bio dogovor* koji su oni postigli, već im je Bog *zapovjedio da ih vrše*. Tako su Deset zapovijedi, Božji Savez, postale temelj Saveza koji je sklopljen između Njega i Izraela. Deset zapovijedi su u svakom svom detalju "sve ove riječi" na koje se odnosio sklopljeni Savez. Vidi Izl 24,8.

Primjedba br. 6, str. 289. Kada je prinošena žrtva za grijeh za svećenika ili cijelu zajednicu, krv je unošena u Svetinju i njome se škropilo pred zastorom ili po rogovima zlatnog žrtvenika. Salo je spaljivano na žrtveniku za žrtve paljenice u predvorju, ali tijelo žrtve je spaljivano izvan tabora. Vidi Lev 4,1-21.

Međutim, kad je žrtva bila za poglavara ili nekoga iz naroda, krv se nije smjela unositi u Svetinju, već su svećenici trebali jesti meso, kao što je Gospod naredio Mojsiju: "Svećenik koji prinosi tu žrtvu okajnicu neka od nje i jede; neka se ona jede na posvećenu mjestu, u dvorištu Šatora od sastanka." (Lev 6,19) Vidi također Lev 4,22-35.

Primjedba br. 7, str. 300. Iz sljedećih razmatranja jasno se vidi da je Onaj koji je izgovorio Zakon, koji je pozvao Mojsija na planinu i razgovarao s njim bio naš Gospod Isus Krist.

Krist je onaj kroz koga se Bog stalno otkriva čovjeku. "Mi nemamo nego jednoga Boga, Oca, od koga sve dolazi i za koga postojimo, i jednoga Gospodina, Isusa Krista, *po komu postoji sve* i po komu postojimo također i mi." (1 Kor 8,6) "To je onaj koji u krilu zajednice u pustinji bijaše posrednik između anđela što mu je govorio na Sinajskoj gori i očeva naših; onaj koji je primio riječi života da ih predadne nama." (Dj 7,38) Ovaj anđeo je bio On sam (Iz 63,9), anđeo u kome je bilo ime velikog Jahve (Izl 23,20-23). Ovaj se izraz ne može odnositi ni na koga drugog osim Božjeg Sina.

Krist je još nazvan i Božja Riječ (Iv 1,1-3). On je tako nazvan jer je Bog kroz Krista davao svoja otkrivenja čovjeku u svim vjekovima. Njegov je Duh bio taj koji je nadahnjivao proroke (1 Pt 1,10.11). On im se otkrio kao Anđeo Jahvin, zapovjednik vojske Gospodnje, Mihael arkandeo.

Primjedba br. 8, str. 507. Pitanje o kojem se i danas mnogo raspravlja glasi: Ako je teokracija bila dobra u Izraelovo vrijeme, zašto teokratski oblik vladavine nije jednako tako dobar u naše vrijeme? Odgovor je jednostavan:

Teokracija je vladavina koja svoj autoritet crpi neposredno od Boga. Izraelska vladavina je bila istinska teokracija. To je bila istinska Božja vladavina. Kod gorućeg grma Bog je zadužio Mojsija da izvede njegov narod iz Egipta. Otkrivanjem znaka i moćnih čuda Bog je izbavio Izraela iz Egipta i vodio ga kroz pustinju, a najposlije i do Obećane zemlje. Tamo je njima vladao s pomoću sudaca sve do proroka Samuela, kome se, dok je bio dijete, javio Bog i preko koga je obznanjivao svoju volju. U Samuelovo vrijeme narod je zatražio da dobije kralja. Dobili su dopuštenje i Bog je izabrao Šaula, a Samuel ga je pomazao za izraelskog kralja. Šaul je propustio vršiti Božju volju, a kad je odbacio Gospodnju riječ, Gospod ga je odbacio kao kralja i poslao Samuela da pomaže Davida za kralja nad Izraelom, i Bog je zauvijek utvrdio Davidovo prijestolje. Kad je Salomon naslijedio kraljevstvo umjesto Davida, svog oca, zapis kaže: "Tako je Salomon sjeo na *Jahvino prijestolje* da kraljuje namjesto svoga oca Davida." (1 Ljet 29,23) Davidovo prijestolje bilo je Gospodnje

prijestolje, a Salomon je sjedio na Gospodnjem prijestolju kao kralj nad Božjim zemaljskim kraljevstvom. Nasljeđivanje prijestolja se nastavilo u Davidovoj lozi sve do Sidkije, koji je postao podanik babilonskog kralja i sklopio svečani savez pred Bogom da će biti odan babilonskom kralju. Ali Sidkija ja prekršio svoj savez i tada mu je Bog rekao: "A tebi, nečasni i bezbožnički kneže izraelski, tebi dođe dan i čas posljednjega zločina. Ovako govori Jahve Gospod: Skini mitru s glave i odloži kraljevski vijenac! Jer, sve se mijenja: tko bi dolje, bit će uzvišen, a tko bi gore, bit će ponižen. Ruševine, ruševine, ruševine ću postaviti kakvih nije bilo, dok ne dođe onaj koji ima suditi, jer ja ću mu predati sud." (Ez 21,30-32. Vidi također 17,1-21.)

Kraljevstvo je tada pripalo Babilonu. Kad je Babilon pao, a naslijedila ga Me^o-Perzija, ono je srušeno po prvi put. Kad je pala Medo-Perzija i naslijedila je Grčka, ono je srušeno po drugi put. Kad je Rim osvojio Grčki Imperij, ono je srušeno po treći put. A onda Riječ kaže: "... ruševine ću postaviti... dok ne dođe onaj koji ima suditi, jer ću mu predati sud." Tko je taj koji ima suditi? "Evo, ti ćeš začeti i roditi Sina komu ćeš nadjenuti ime Isus. On će biti velik i zvati će se Sin Previšnjega. Gospodin Bog dat će mu prijestolje Davida, oca njegova. On će vladati kućom Jakovljevom do vijeka. I kraljevstvo njegovo neće imati svršetka." (Lk 1,31-33) I dok je On bio ovdje kao "Prorok",

čovjek boli koji je iskusio bol, u noći u kojoj je bio izdan on sam je rekao: "Ali moje kraljevstvo nije odavde." Tako je Gospodnje prijestolje bilo uklonjeno s ovog svijeta "i neće ga biti više dok ne dođe Onaj kome pripada", a tada će biti predano Njemu. A *to vrijeme* je kraj svijeta i početak "budućeg svijeta".

Spasitelj je rekao dvanaestorici apostola: "Zato ja vama dajem kraljevsku čast kao što ju je Otac moj meni dao, da jedete i pijete za mojim stolom u mom kraljevstvu te da sjedite na prijestoljima i sudite dvanaest Izraelovih plemena." (Lk 22,29.30) Iz Matejeva izvješća o Kristovom obećanju dvanaestorici saznajemo kad će ono biti ispunjeno: "... u obnovi svijeta, kad Sin Čovječji sjedne na svoje slavno prijestolje - sjesti na dvanaest prijestolja i suditi dvanaest Izraelovih plemena." (Mt 19,28) U prisposobi o talantima Krist se prikazuje kao čovjek ugledna roda koji "ode u daleku zemlju da primi kraljevsko dostojanstvo, pa da se onda vrati" (Lk 19,12). A On sam nam je rekao kad ćemo sjediti na prijestoljima njegove slave: "Kad Sin Čovječji dođe sa svojim sjajem u pratnji svih anđela, sjest će na prijestolje svoje slave. Tada će se pred njim skupiti svi narodi." (Mt 25,31.32)

Ivan, pisac Otkrivenja, promatra ovo vrijeme kad kaže: "Nad svijetom *je pripala* kraljevska vlast našem Gospodinu i njegovu Pomazaniku, i on će vladati u vijekove vjekova." (Otk 11,15) Kontekst jasno pokazuje kad će se to dogoditi: "Narodi su provodili svoju srdžbu, ali dođe tvoja srdžba i vrijeme kad treba suditi mrtve, dati nagrade tvojim slugama, prorocima i svetima i onima koji se boje tvoga imena, malim i velikim, i uništiti one koji kvare zemlju!" (Otk 11,18) Kristovo kraljevstvo će biti osnovano u vrijeme konačnog suda, nagrađivanja pravednih i kažnjavanja bezbožnika. Kad svi koji se protive Kristovoj suverenosti budu uništeni, kraljevstvo ovog svijeta će postati kraljevstvo našeg Gospoda i Krista.

Tada će Krist vladati: "Kralj kraljeva i Gospodar gospodara." (Otk 19,16) "A kraljevstvo i vlast i veličanstvo pod svim nebesima dat će se puku Svetaca Svevišnjega." "Ali će od njih kraljevstvo preuzeti Sveci Svevišnjega, i oni će ga posjedovati za vijekove vjekova." (Dan 7,27.18)

Kristovo kraljevstvo se do tog trenutka ne može uspostaviti na zemlji. Njegovo kraljevstvo nije od ovoga svijeta. Njegovi se sljedbenici trebaju smatrati "tuđincima i putnicima na zemlji". Pavao kaže: "A naša je domovina na nebesima, odakle i Spasitelja postojano očekujemo, Gospodina Isusa Krista." (Heb 11,13; Fil 3,20)

Budući da je izraelsko kraljevstvo nestalo, Bog nikada nije na bilo kojeg čovjeka ili skupinu ljudi prenio ovlasti provedbe njegovih zakona: "Osveta je moja - veli Gospodin - ja ću je vratiti." (Rim 12,19) Građanske vlasti uređuju odnose među ljudima, ali oni nemaju ništa s dužnostima koje proizlaze iz čovjekova odnosa s Bogom.

Izuzev Izraelskog kraljevstva, na zemlji nikada nije postojala vlada kojom je Bog preko nadahnutih ljudi upravljao ljudskim poslovima.

